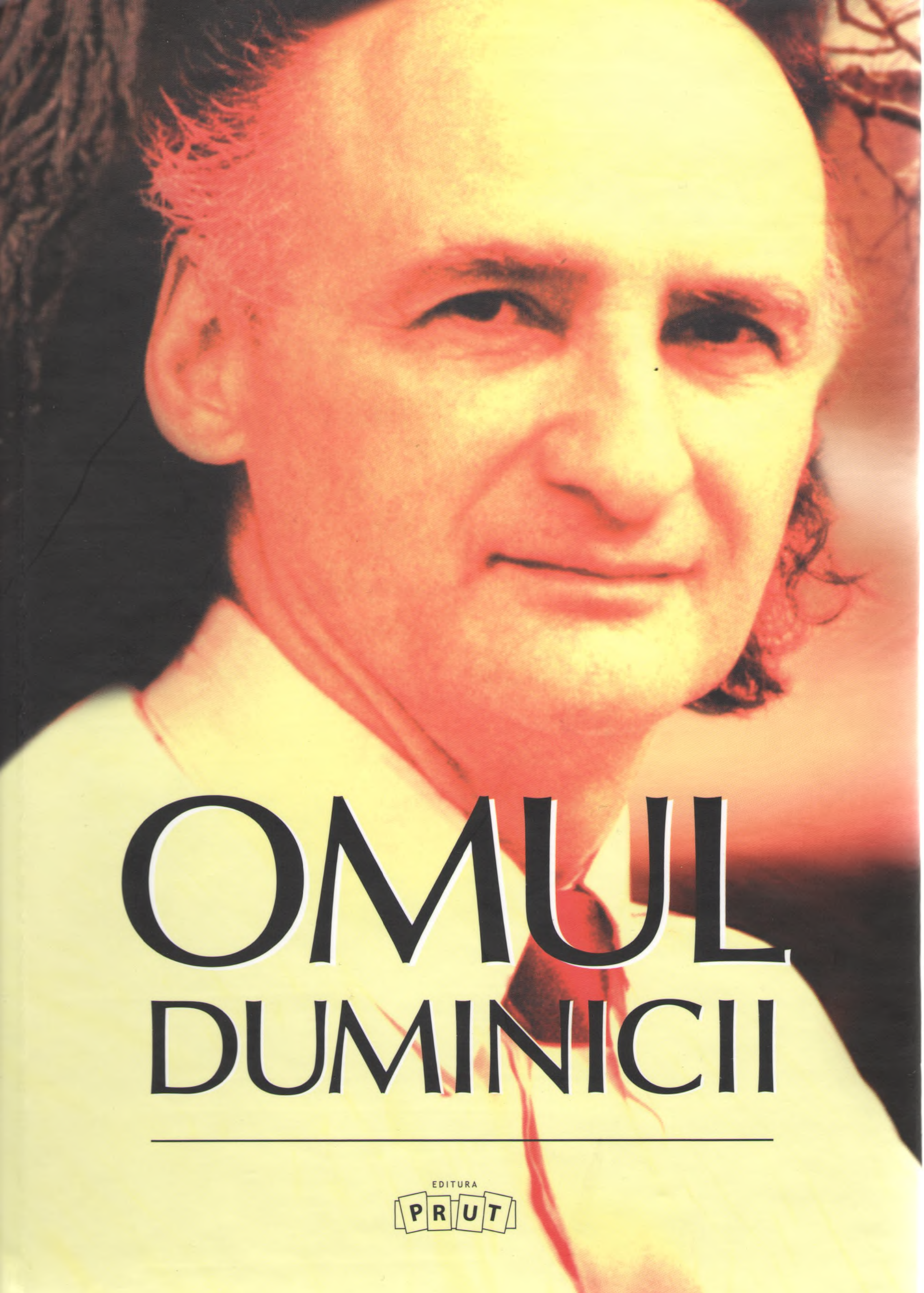

OMUL DUMINICII

EDITURA PRUT

OMUL DUMINICII

Cuvinte înlăcrimate, cuvinte de neuitare
pentru poetul
Grigore Vieru

EDITURA
PRUT

Ediție îngrijită de Raisa VIERU

Arcadie SUCEVEANU

VARIAŢII PE TEMA POEZIEI CU OCHI ALBAŞTRI

Lui Grigore Vieru,
in memoriam

Poezia i-a mâncat lacrima şi i-a băut ochii
Şi a fost zi, şi a fost seară
şi la o margine a literaturii române
s-a născut Poemul cu ochi albaştri
Şi a crescut şi s-a înmulţit
şi de sub frunzele lui înrourate
şi-a luat uşor zborul rândunica
graiului de-acasă
silabele aveau botul umed
al iezilor lui Creangă
şi pentru întâia oară un soare mare,
cald, autohton
răsărea
din ochii mamei

A surâs şi s-a bucurat ca de-o minune
Poemul cu ochi albaştri
şi pentru suflete mari a cusut cămăşi de copil
a aprins bradul de Crăciun în şcoli
şi orfelinate
a însămânţat cu greieri, cu poz(n)e şi rugăciuni
cărţile de citire, abecedarul

Dar Poemul cu ochi albaştri a mai fost şi soldat
a avut armă, bocanci şi gamelă
Aflat sub ordine, nu a avut viaţă personală,
dar a aprins stele sudice şi crini latini
în grădina imperiului
a strecurat subversive ouă de privighetoare
în cuibul de minotaur
şi a împărţit, ca pe nişte iconiţe,
pâiniţele ecumenice
ale Limbii române

În zilele de glorie a lui Pilat din Pont
s-a semeţit să absoarbă în lacrima sa
apa Prutului
a încercat să îndrepte
şira spinării, însecerată,
a Basarabiei

S-au alarmat oficialii şi procuratorii:
– A cui este vocea ce se aude mereu
murmurând în arene parabola ierbii răzvrătite
sub coasă?

Şi şi-au asmuţat câinii
asupra Poemului cu ochi albaştri
i-au smuls din piept inima
şi în golul rămas au lăsat să crească
o trâmbiţă neagră

Iar într-o noapte, când Dumnezeu
uitase pe şosele ceaţa cea deasă
şi moartea se juca dinadins cu brelocul
de beton de la ceasul de buzunar
Poemul cu ochi albaştri
şi-a tras pe corp umbra
zeului ce l-a născut
şi s-a retras în propriul strigăt
geamăn cu ţipătul de rândunică
al adâncului

Aleluia!

2009

DATORIA FAŢĂ DE GRIGORE

Grigore, vai, absenţa ta m-apasă,
Se face frig şi mi se face rău,
Aştept să-mi intri îngereşte-n casă,
Să-mi spui ce faci şi ce-i la Chişinău.

Mă-nvăluie tristeţile majore,
E sărăcie, ca la voi, la noi,
Cred c-am să merg la Chişinău, Grigore,
Să duc speranţa, totuşi, înapoi.

Tu ştii ce greu mi-a fost şi-mi este mie
Prutu-n formă de hotar să plâng,
Dar n-am ce face, am o datorie,
Prin focul de sub umărul meu stâng.

Tu ai uitat, de noi, pe-acolo, frate,
Că sunt prieteni mulţi şi în pământ,
Dar după ce le pui la rând pe toate,
Să ştii că te-aşteptăm cu crezământ.

Tot mai străină este ţara-n ţară,
Pământurile ei abia mai pot,
Au început mormintele să moară,
Într-un istoric, imoral complot.

Sunt semne-n Basarabia, de bine,
Dar o pândesc capcane duşmăneşti,
Dezastrele tot vin fără ruşine
Şi o tot ţin imperiile-n cleşti.

Prin lacrimi, Putna sună şi răsună
Şi Căpriana îi răspunde-n vis,
Te-am deranjat, Grigore, noapte bună,
Căci drumul dintre noi e interzis.

Şi eu visez la clipa luminoasă
Când te vei ridica, ca renăscut
Cu două flori în mâini să pleci acasă,
Şi dincolo, şi dincoace de Prut.

Că peste Prut alerg şi eu spre tine,
Să te salvez din ultimul prăpăd,
Dar nu mă pot opri şi nu mi-e bine,
Şi te-ai făcut pământ şi nu te văd.

Octombrie.2009

Putinţa de a aprinde lumânarea
la flacăra unui trandafir –
iată ce este poezia.

G. Vieru

„Casă văduvă şi tristă / De pe margine de Prut..."
Casa părintească a lui Grigore Vieru, satul Pererâta

Anton LUPU-BORŞ

UN MARE POET, O ICOANĂ

Acum un pătrar de veac mă aflam în ograda muzeului de la Dolna. Era o zi însorită şi liniştită de toamnă, o zi a amatorilor de poezie. Oameni de toate vârstele, mai ales elevi, veniră de pretutindeni, poate şi din satul de baştină al Poetului.

Veranda spaţioasă a Casei-muzeu găzduise şi oaspeţi din fostele republici unionale: kalmîkul David Kugultinov, rusul Valentin Kataev, armeanul Ghevorg Emin, cel care atunci, în condiţii de regim comunist totalitar, avu curajul să spună precum că ştie doar trei nume mari: Petru cel Mare, Lenin cel Mare şi Ştéfan cel Mare. (Ceva mai târziu, se răspândise vestea că, la auzul numelui marelui voievod moldovean, secretarul CC, om de statură napoleonică, odiosul I.I. Bodiul, îşi pierduse literalmente darul vorbirii.)

În acea zi memorabilă consacrată poeziei erau prezenţi şi câţiva scriitori din România, printre care şi autorul *Necuvintelor*, Nichita Stănescu, cel care, îngenunchind în faţa gării din Chişinău, a rostit celebrele cuvinte devenite proverbiale: „Am venit de-acasă acasă!".

...Au fost recitate versuri. Apoi, într-o învălmăşeală de neînchipuit la tarabele cu cărţi, poeţii au dăruit autografe. Cu apropierea prânzului suita de scriitori a plecat, in corpore, spre pădure. Nichita Stănescu era pururea însoţit de Liviu Damian. Grigore Vieru însă, fu prins în „capcana" copiilor. Neosteniţi în aşteptarea autografului râvnit, aceştia îşi îngroşau necontenit rândurile. Soarele scăpăta, cerul devenea tot mai trandafiriu, iar Poetul, stând deja câteva ore în picioare, scria şi scria.

Însoţeam un grup de elevi de la Şcoala nr. 1 din Chişinău. Curiozitatea mea, fiind inadmisibil mult prea mare, am cerut cartea de la o fetiţă (îi zicea Silvia Luca) să văd ce a scris Poetul. Îmi amintesc şi astăzi acea dulce dedicaţie:

Silvica,
Câte-n ramuri nuci şi prune
Tot atâtea note bune!
Grigore Vieru

Mult mai târziu, în 1995, când Grigore Vieru împlinea vârsta de 60 de ani, am avut o întâlnire cu un grup de studenţi de la Facultatea de Pedagogie şi Psihologie a Universităţii de Stat „Ion Creangă" (aici ţineam pe atunci un curs de lexicologie şi lexicografie).

La 14 februarie, intrând în sala de studii, ne-am salutat, apoi i-am întrebat dacă sunt la curent că astăzi e ziua de naştere a poetului Grigore Vieru. A răsunat o explozie de exclamaţii, un entuziasm general. Mi-am dat seama că studenţii

ştiau prea bine că e ziua Poetului. Pentru încurajare, i-am rugat să-mi dea voie să recit o poezie – *În limba ta.* Şi deodată, aud un glas puţin timid (venit tocmai din fundul sălii), anunţând că grupa ar dori să intoneze acest tulburător poem. În faţa auditoriului ieşi o studentă firavă, pe nume Liuba Nebunelu, care, luând poza unui dirijor, cu o dexteritate neobişnuit de elegantă, a pus în mişcare cele 30 de voci. Mărturisesc: eu, om în etate, am rămas adânc impresionat. Nu ştiam cum să-mi ascund ochii umeziţi de emoţie. Eram nespus de bucuros şi de mândru pentru aceste admirabile tinere talente aflate sub imperiul sentimentului naţional...

...Grigore Vieru, această aşchie scânteietoare, desprinsă din trupul lui Mihai Eminescu, o scânteie viguroasă care apără valorile neamului românesc, zideşte cu neodihnă casa fiinţei noastre.

Multă sănătate şi condei tot atât de harnic, domnule Grigore Vieru!

Pentru mine şi familia mea – Nina, Aurelia, Tincuţa, Larisa, Ionel, Tudor, Pavel – de când V-am cunoscut, sunteţi un Om, un mare Poet, o Icoană!

Numai împreună vom trăi şi vom munci proslăvind în veci acest pământ.

„Literatura şi arta", 17 februarie 2000

RĂSPUNSURILE COLEGILOR LA ÎNTREBĂRILE DIN REVISTA *FLACĂRA LUI ADRIAN PĂUNESCU* (FEBRUARIE 2007) CU OCAZIA ZILEI DE NAŞTERE A POETULUI

– **Ce ştiţi despre Grigore Vieru?**

Acad. Augustin BUZURA:

– Este un poet important, un poet militant, un poet care a făcut mult pentru înţelegerea României şi a Basarabiei. Este omul din luptele pentru cunoaşterea exactă a valorilor şi a istoriei noastre.

– Credeţi că am făcut destul pentru Grigore Vieru?

– Da, cred că s-a făcut destul. El este o valoare, iar valorile, din păcate, nu sunt suficient respectate.

Acad. Mircea MICU:

– Grigore Vieru este unul dintre poeţii de profundă originalitate, un sentimental incurabil ca şi mine, unul dintre cei care au făcut din numele **mamă** o adevărată icoană, la care să se închine toţi copiii plecaţi în cele patru zări ale lumii. Este sensibil ca un melc, dar poate fi dezlănţuit ca un leopard atunci când e vorba de Moldova lui iubită şi de România, în general. Vieru nu este numai un poet de profundă afectivitate, ci şi un om de o calitate superioară, un adevărat patriot – cuvânt care i-a supărat pe mulţi care astăzi au uitat vibraţiile profunde ale acestor silabe. Este un patriot, cum ziceam, şi numai dragostea lui profundă faţă de ţara întregită, pe care o iubeşte nespus, îl ţine în viaţă. Grigore Vieru, scump poet în amintirea acelei dimineţi de toamnă în care am căutat amândoi pierduţi în via din satul său, strugurele copilăriei. Îţi doresc să fii la fel de poet, cum ai fost întotdeauna, spre neliniştirea celor lipsiţi de talent, care te pândesc cu o invidie aproape neomenească. La mulţi ani, Grigore!

– Credeţi că s-a făcut suficient pentru Grigore Vieru?

– În general, eu zic că s-a făcut mult pentru Grigore Vieru. Poate mai semnificativ aici, la noi în România, decât la Chişinău; nu cunosc exact care este statutul lui. Ştiu că aici, în România, şi Adrian Păunescu, care este un prieten autentic al lui Grigore Vieru, a făcut tot ce a putut şi în ceea ce priveşte bunăstarea şi liniştea lui materială, şi sănătatea. Dincolo nu ştiu exact ce s-a făcut. Probabil că niciodată,

pentru un poet de talia şi de înălţimea talentului său, nu s-a făcut tot ceea ce merita să se facă.

Fragilitatea care învinge

Nu fără justificare l-au urât ocupanţii Basarabiei pe Grigore Vieru, în care ei simţeau că se concentrează însăşi tragedia Basarabiei furate şi crucificate. Sigur, un poet nu-i mult, în raport cu Armata a 14-a, dar ca şi Papa, poetul mişcă oamenii către adevăr.

Ca *Doina* lui Eminescu, Vieru, Dabija, Lari sunt prefigurarea – atât cât s-a putut, în condiţiile istorice date ale întoarcerii Basarabiei acasă. Vieru este marele poet al acestei dureri, el demonstrează paradoxal că fragilitatea poate fi mai rezistentă decât piatra.

BOLNAV

Ce iarnă de sfârşit se lasă,
Copacilor le este rău,
Stă fiecare-n locul său,
Sub cnut de sevă friguroasă.
    Nici mugurilor nu le pasă,
    Trec miei ca lumânări de său,
    În Bucureşti, la Chişinău,
    Grigore nu mai e acasă.
Şi sună telefonul, sună,
La el în casă, a pustiu,
Dabija şi Cimpoi nu ştiu
De când fuseseră-mpreună.
    Raisa, fie-ţi ziua bună,
    Grigore e-n spital. Şi-i viu.

Februarie 2007

GRIGORE VIERU

Poetu-n ţara sa nu-i lăudat
Pământul ne-mpăcat este cu Cerul
Acum când tu de sus eşti criticat
Cum te mai simţi, ce faci tu, Grig Vieru?

Ziceai că-i tare frig la tine-n sat
Acum s-a-ntins pe toată ţara gerul
Poetu-n ţara sa nu-i lăudat
Pământul ne-mpăcat este cu Cerul

Tu eşti icoana unui neam curat
Ce n-a ţinut nicicând în mâini hangerul
Tu eşti copilul răscutremurat
De râmăturile ce lasă jderul

De-aceea-n ţară nu eşti lăudat

Chişinău, 1994

NINS DE CUVINTE

Pentru Grigore Vieru

Vântul coseşte zarea de otavă,
Dar în privirea lui foşnesc cocori
Ducând pe-aripi istoria bolnavă,
Eternitatea-n voi culege flori.
O, el e-un crin pe care-l scapă cerul
Rugându-ne să i-l întoarcem cânt.
Deschideţi geamul, a-nflorit Vieru,
Frumos ca un poem doinit de vânt.
Din cer se-abate-o mare de lumină,
Zăpada ei începe-a nămeţi
Lumea care-a plecat ca o străină
Sub lutul ce învaţă-a ne rosti.
Arhanghel peste timp va fi izvorul
Prin mănăstiri de iarbă-ngenunchind,
Cuvintele, chemându-şi ziditorul
Cu braţele la cer, se acuprind.
Nicio durere nu le mai încântă,
E-o fericire-n zei, iar în copii
Porţi nalte se deschid şi-atunci cuvântă
Poetul-crin cu glas de veşnicii.
El printre arbori umblă ca un domn,
În ei îi ţes mantale lungi lăstunii
Şi-n ochii ce par lacuri de nesomn
Cântă bătrânul cer la harfa lunii.
Un freamăt de luceferi e în toi,
Un zvon de îngeri îi răsare-n cale,
Poveştile în el cresc taine noi
Și-n vis surâd, uitate de-orice jale.
De-acum va fi să fie numai cânt
Și mâine-n zori, trezind oarbe morminte,
La braţ mergând, pământ lângă pământ,
Ne-om duce-n templul său nins de cuvinte.

Chișinău, 2005

Prof. Gheorghe CALOTĂ

POETUL GRIGORE VIERU, CETĂŢEAN DE ONOARE AL MUNICIPIULUI BRĂILA

Definit de dicţionarul latin-român, termenul ***laudatio, -ionis,*** este substantivul cu sens de laudă, elogiere. Când m-am gândit să fac eu această laudă, să îl elogiez pe Grigore Vieru, am stat la îndoială. Şi am stat la îndoială pentru că important este şi cine te laudă şi pentru că, uneori, este atât de mare înălţimea piscului, încât orice alpinist, oricât de temerar, care încearcă să-i cucerească înălţimea, este şi rămâne până la urmă pigmeu. Şi apoi ce cuvinte să găseşti, ce asocieri să faci pentru a nu-ţi trăda neputinţa în a găsi cuvântul ce exprimă adevărul, iar zicerea ta să nu devină simplă însăilare de vorbe?

Mă voi strădui totuşi să zic ceva care să mă mulţumească pe mine, pe dumneavoastră să vă potolească curiozitatea, de ordin afectiv şi intelectual, iar domnului Grigore Vieru să îi aducă încă o dovadă că Brăila, pe care o preţuieşte, este vatra de cultură din a cărei combustie s-au născut astre precum Panait Istrati, Perpessicius, Fănuş Neagu, şi mulţi alţii din toate domeniile vieţii culturale, ştiinţifice şi artistice.

Poetul Grigore Vieru s-a născut pe 14 februarie 1935, în satul Pererâta de pe malul stâng al Prutului, fostul judeţ Hotin, în familia lui Pavel şi Eudochia Vieru, plugari români.

Amintirea copiilor, a uliţelor şi a ţăranilor din Pererâta a purtat-o cu sine pe băncile şcolii medii din orăşelul Lipcani şi în amfiteatrele Institutului Pedagogic din Chişinău. Debutul său în poezie, nu întâmplător, se face cu o plachetă de versuri pentru copii. Iubirea pentru copii, pentru blândeţea şi frumuseţea sufletului de copil, a rămas o constantă a creaţiei sale, după cum iubirea pentru mamă şi pentru ţăranii Pererâtei a făcut din poetul Grigore Vieru cel mai inspirat creator de cântec şi text popular, pentru că, mărturiseşte el, *Tu mă întrebi, copile, / Ce-i graiul, al lui muma, / Cu care intri-n casă / Ori vara pleci la buna. // Lemn dulce e ! Lemn tare! / Din el vioara-i scoasă /Şi leagănul, şi pragul, / Şi grinzile din casă.*

Demnitatea şi curajul cu care apără limba română împotriva celor care, contrar oricăror argumente de ordin ştiinţific, susţin existenţa unei limbi moldoveneşti, diferită de limba română, se poate ghici din poeme intitulate „Tudor Arghezi", „Lucian Blaga", „Brâncuşi" şi altele închinate lui Nicolae Labiş şi Marin Sorescu. Trebuie precizat că asemenea dedicaţii apar pentru prima oară în creaţia postbelică a unui poet de peste Prut, prin anul 1968. Începea asaltul de salvare a limbii române.

Vă las dumneavoastră plăcerea descifrării sensurilor cuprinse în poezia „În limba ta", pentru a înţelege că *În aceeaşi limbă / Toată lumea plânge, / În aceeaşi limbă / Râde un pământ, / Ci doar în limba ta / Durerea poţi s-o mângâi / Iar bucuria / S-o preschimbi în cânt. // În limba ta / Ţi-e dor de mama, / Şi vinul e mai vin, / Şi prânzul*

e mai prânz, Şi doar în limba ta / Poţi râde singur, Şi doar în limba ta / Te poţi opri din plâns. // Iar când nu poţi / Nici plânge şi nici râde, / Când nu poţi mângâia / Şi nici cânta, / Cu-al tău pământ, / Cu cerul tău în faţă, / Tu taci atunce / Tot în limba ta. Vă voi spune doar că Editura Lumina a scos de sub tipar „Abecedarul", ai cărui autori sunt Spiridon Vangheli, Grigore Vieru şi pictorul Igor Vieru. S-a dat o luptă aprigă de câţiva ani pentru apariţia lui, luptă în care s-a angajat şi învăţătorimea basarabeană, pentru că lucrarea a fost considerată de către autorităţi naţionalistă.

Când a apărut volumul selectiv de versuri pentru copii „Trei iezi", în urma unui denunţ, a fost retrasă cartea din librării pentru poemul „Curcubeul", în care s-a găsit „ascuns" tricolorul românesc.

Grigore Vieru trece Prutul în cadrul unei delegaţii de scriitori sovietici în 1973. Participă la întâlnirea cu redactorii revistei „Secolul XX" şi vizitează, la rugămintea sa, mănăstirile Putna, Voroneţ, Suceviţa, Dragomirna şi Văratec.

Se întoarce la Chişinău cu un sac de cărţi româneşti, iar mai târziu poetul face următoarea mărturisire: „Dacă visul unora a fost ori este să ajungă în Cosmos, eu viaţa întreagă am visat să trec Prutul".

Obligat de condiţiile social-politice, devine un poet-tribun. Într-un interviu el mărturiseşte: „Eu sunt un poet liric, chiar tragic, prăpăstios. Abia aştept ca lucrurile să se reaşeze în matca lor, pentru a reveni la chemarea mea firească, la poezia lirică". Timpurile nu s-au aşezat, după cum poetul a dorit. Venirea la putere a partidului agrarian a făcut să se renunţe la imnul de stat „Deşteaptă-te, române!".

Este anunţat un concurs pentru un nou imn. Poetul publică în revista „Literatura şi arta", în câteva numere la rând, următoarele: „Dreptatea istorică va blestema poeţii şi compozitorii care vor îndrăzni să ridice mâna asupra imnului naţional „Deşteaptă-te, române!".

În aceste aprecieri – şi mai există multe altele – şi cunoscând modul în care Brăila ştie să preţuiască marile valori creatoare ale literaturii române, am găsit încurajarea ca, alături de Asociaţia Pro Basarabia şi Bucovina, să propunem conferirea titlului de cetăţean de onoare al municipiului Brăila celui mai mare poet contemporan – academicianului Grigore Vieru, din Republica Moldova, cu prilejul participării sale cu spectacolul „Strigat-am către Tine..." (Teatrul „Alexei Mateevici") la manifestarea culturală „Laudă limbii române" din 21–22 mai 2008, de la Brăila.

În ziua de 22 mai 2008, în sala Teatrului Dramatic „Maria Filotti" din Brăila, primarul Constantin Sever Cibu, în aplauzele unei săli pline, a înmânat poetului academician Grigore Vieru diploma cu titlul de cetăţean de onoare al municipiului Brăila. Sala teatrului aplauda onoarea Brăilei de a conferi asemenea distincţie unui poet devenit de mult simbol de dăruire limbii române. Spectacolul „Strigat-am către Tine", în regia domnului Anatol Codru, a permis actorului Nicolae Darie din Chişinău să arate nu numai că poezia este miracol, nu numai că a înţeles lirismul unui poet mare, dar şi că rostirea românească şi-a păstrat parfumul latin.

Brăila, 22 mai 2008

GRIGORE VIERU, AGENT FSB?

... aşadar, Iurie Roşca a ajuns şi la poetul Grigore Vieru. Vineri am aflat că Grigore Vieru este spion rus, agent FSB şi că anul trecut a participat, alături de Pasat şi de generalul român Chelaru, la organizarea asasinării lui Roşca?!

„Il faut faire coucher la corele a la porte", ne sfătuia La Fontaine. Ei bine, hai „să lăsăm mânia la uşă" şi să judecăm lucrurile la rece. În ultimul timp, Moldova s-a scufundat într-o atmosferă sufocantă, opinia publică fiind intoxicată de cele mai delirante poveşti cu asasinate politice şi spioni ruşi. Aceste „dezvăluiri senzaţionale" au un scop precis: de a ghilotina moral pe cineva. Cine are interesul de a-i linşa mediatic pe cei mai de seamă reprezentanţi ai intelectualităţii şi ai opoziţiei politice din Basarabia?

Observăm o situaţie mai mult decât alarmantă: în ultimul timp, se produc tot mai dese scurgeri de informaţii de la SIS şi de la Procuratură, informaţii care discreditează intelectualitatea ce refuză să se înregimenteze în armata lui Voronin. SIS-ul continuă să rămână cea mai obscură şi netransparentă instituţie, nu ştie nimeni cu ce se ocupă de fapt această instituţie care toacă milioane din bugetul statului, nu ne amintim nici de un spion rus prins...

Se vorbeşte tot mai insistent de „coloana a cincea a Moscovei la Chişinău, dar, straniu lucru, reprezentanţii respectivei coloane sunt „identificaţi" doar în sânul intelectualităţii şi al opoziţiei. Acum s-a ajuns la... Grigore Vieru. Opinia publică are grave bănuieli că adevăraţii agenţi FSB se află totuşi în altă parte – la Preşedinţie, Guvern, Parlament, în toate ministerele şi departamentele... Dacă e adevărat că în Parlament activează sub acoperire deputaţi, agenţi ai SIS-ului (şi FSB-ului), atunci lucrurile sunt grave de tot. Ce fel de sistem politic e acesta dacă noi alegem nu deputaţi, dar agenţi ai SIS-ului (şi FSB-ului) care apoi fac legi, ajung miniştri, ambasadori? Cât valorează securitatea unui astfel de stat, independenţa lui, în definitiv? De ce dar să ne mai mirăm că nu „răzbat la lumină" oameni noi, politicieni nelegaţi de vechiul regim sovietic...

Un asemenea sistem politic e putred, e periculos pentru că naşte monştri. Şi ticăloşi care au ajuns să-l declare şi pe Grigore Vieru agent FSB.

„Timpul", 3 aprilie 2006

Grigore VIERU

CINE SUNT TERORIŞTII MOLDOVENILOR

Iată ce a publicat **Grigore Vieru** la acest început de an:

„Trebuie să mărturisesc că am avut şi destule necazuri în anul care s-a scurs. Cu toate eforturile unor excepţionali medici din Chişinău şi Bucureşti, nu am reuşit să mă despart de o boală grea de inimă, consecinţă a două infarcte extinse, provocate de ziarul lui Iurie Roşca, «Flux», şi de cotidianul preşedintelui R. Moldova, Vladimir Voronin, «Moldova suverană».

Amintim cititorilor că, în urmă cu aproape patru ani, «Flux»-ul mi-a adus cele mai grave acuzaţii: spionaj român, complicitate în plănuirea asasinării lui Roşca şi a unei lovituri de stat. Cred că aţi observat uşor al cui este stilul: al domnului Roşca. Diversiunea politică, insinuarea, zvonul mincinos – acestea sunt armele sale...

Reamintim cititorilor că, în urma atacurilor barbare îndreptate împotriva noastră de către ziarul Puterii, «Moldova suverană», atacuri care au durat doi ani încheiaţi, Nicolae Dabija şi subsemnatul au acţionat în judecată respectiva publicaţie. **Mărturisim că Judecătoria Centru ți-a făcut formal datoria**, fixând „Moldovei Suverane" şi autorului gravelor calomnii o amendă batjocoritoare pentru noi, pe care eu personal am refuzat s-o ridic. Martor mi-e Dumnezeu, nu sunt lacom de bani. Am trăit până la bătrâneţe strângând cureaua, deşi cărţile mele, mai ales *Albinuţa*, pe care am compus-o cu pictorul Lică Sainciuc, editată în tiraje de sute de mii de exemplare, a adus bani serioşi statului. Familia mea n-a făcut uriaşe averi despre care vorbeşte această târâtoare politică numită Mihai Conţiu, feciorul meu trăieşte dintr-o muncă cinstită, închiriind nişte spaţii comerciale, ca asociat, măcinându-şi sănătatea în cluburi de noapte. El n-a privatizat fabrici, uzine, întreprinderi, şi asta o ştie foarte bine vagabondul politic Conţiu. O ştie bine şi SIS-ul moldovenesc (Serviciul de Informaţii şi Securitate al Republicii Moldova – *n.r.*), de unde ciupeşte informaţiile care-i convin mistificate... Cităm câteva acuzaţii din lungul şir de clevetiri revărsate asupra mea şi a lui Nicolae Dabija: «De ce nu editează oare Grigore Vieru pe cont propriu măcar un dicţionar pentru copii şi să-l dăruiască în şcoli pentru că uriaşa avere a familiei sale i-ar permite acest lucru. Sau poate familia sa nu agreează proromânismul sau este atât de zgârcită, încât îl trimite în România să-şi găsească sponsori pentru cărţile sale?»

Iată în ce junglă politică trăim, dragi cititori. Vagabondul nu întreabă conducerea statului de ce nu editează un dicţionar pentru elevi, mă întreabă pe mine, care, la rândul meu, ar trebui să întreb de ce nu editează un manual de muzică la care am trudit cu Ştefan Andronic aproape treizeci de ani...

«Grigore Vieru a primit toate onorurile de la autorităţile fostei URSS pentru serviciile aduse Marii Patrii Sovietice».

Am primit onorurile care le-au primit şi Ion Druţă, Maria Bieşu, Eugen Doga, Vladimir Curbet, din RSS Moldovenească, Cinghiz Aytmatov, din Kîrgîstan, Imants Ziedonis, din Letonia, şi încă atâţia alţii. Ai ceva împotriva lor, nesimţitule? Apoi, cel care a slujit cu adevărat «Marea Patrie Sovietică» am fost nu eu şi nici Nicolae Dabija, ci generalul de miliţie al URSS Vladimir Voronin, care a păzit cu sfinţenie această patrie. Să nu ştii oare ce înseamnă un general al Uniunii Sovietice, dromaderule?! Eu nu sunt supărat pe epoleţii dumitale, domnule preşedinte, dacă nu mă batjocorea nenorocitul, n-aş fi adus vorba de asta. Iată ce se întâmplă dacă ţi-ai ales nişte slugi politice care sunt nu numai veninoase, dar şi prostănace. Iată ce se întâmplă dacă îţi pleci urechea la vorba acestora, iar nu la cea a înţelepţilor. Iar minţile luminate iată ce spun: «Un conducător trebuie să ţină minte trei lucruri: mai întâi, că el conduce oameni, al doilea, că el conduce după legi şi al treilea, că nu conduce totdeauna».(Agathon)

«Grigore Vieru, ca şi Nicolae Dabija, nu este preocupat de disputa de idei, ci de polemica autoadulativă, sau cea din care poate să-şi extragă autovictimizări inventate.»

Oare sunt aceste obraznice şi puturoase calomnii nişte idei pe marginea cărora să poţi discuta? Oare cele două infarcte, dar şi unul din nepoţii mei bătut fără nicio vină la poliţie cu ciocanul în cap, dar şi maşina militară cu patru ofiţeri grăniceri în ea care a izbit în plin mers, la marginea Chişinăului, în autoturismul cu care călătoream în zori spre Vaslui se pot numi autovictimizări inventate, puşlama nenorocită ce eşti?!

«Grigore Vieru nu reuşeşte să se ridice deasupra lucrurilor mărunte, ci se amestecă printre ele şi demonetizează ca om.»

Oare Limba Română, Istoria Românilor, Credinţa strămoşilor noştri – valori supreme, care îmi sunt atât de dragi, pot fi numite lucruri mărunte? Nu oare tocmai pentru ele mă loviţi şi mă victimizaţi, potlogarule?!

«Grigore Vieru a păşit cu umilinţă pragul celor trei preşedinţi ai R. Moldova, iar preşedintele R. Moldova nu are motive să nu-i fie recunoscător, iar poetul ştie acest lucru la fel de bine cum îl ştim şi noi.»

Adevărul e că nu eu am păşit pragul celor trei preşedinţi, ci ei au păşit pragul vieţii mele. Sunt recunoscător primilor doi preşedinţi pentru faptul că au lăsat în pace şi în facultăţi Limba Română, Istoria Românilor şi Mitropolia Basarabiei. Vrei să-l pup pe al treilea preşedinte, pe domnul Voronin, care a declarat că România este «ultimul imperiu din Europa» şi că steagul românesc este fascist? Vrei să-l pup pentru toate clevetirile din «Flux» şi «Moldova suverană», că nu fără ştirea lui s-au publicat?! Sau, mă rog, fără teama că vor fi pedepsiţi.

«Lui Grigore Vieru i se permit toate mârşăveniile.»

De ce-mi atribui mie toate mârşăveniile săvârşite de tine pe nefericitul nostru pământ, secătură?! Încearcă să convingi învăţătorimea din R. Moldova că truda mea de o viaţă este o mârşăvenie şi vedea-vei că vei fi stuchit între ochi.

În fine, aceeaşi «Moldovă suverană», sub semnătura aceluiaşi individ care, conform afirmaţiilor sale, a venit să ne dea o mână de ajutor, publică o listă intitulată «Teroriştii moldovenilor», listă în care eu ocup locul doi. Să-mi permită măscăriciul să-l întreb: cine sunt teroriştii moldovenilor – noi sau guvernanţii din cauza cărora moldovenii şi-au luat lumea în cap, împrăştiindu-se în cele patru vânturi ale lumii, părăsindu-şi pământul natal, casa, copiii?!"

Aceste cuvinte au fost gândite la sfârşitul lui 2008, pentru că articolul apare în primul număr din ianuarie al revistei „Literatura şi Arta" şi se încheie astefel: „Şi totuşi a nins frumos în seara Crăciunului nostru. A căzut ninsoare curată din ceruri, luminându-ne sufletul şi întărindu-ne credinţa în izbânda Dreptăţii noastre".

„Literatura şi arta", 2009

Prof. ing. dr. Simion CONSTANTIN

TARE CA FIERUL

Aşa se vedea, în 28 ianuarie 2008, la ieşirea din spital, marele poet naţional Grigore Vieru, care din nou: *S-amestecă cu viaţa / Ca roua cu dimineaţa, / S-a amestecat cu cântul / Ca mormântul cu pământul.*

De data aceasta, meritele incontestabile sunt ale personalului medical de la Institutul de Boli Cardiovasculare „Prof. Dr. C.C. Iliescu", Spitalul Clinic Fundeni, condus cu devotament de domnul director prof. dr. Cezar Macarie, având alături un colectiv ce poate salva viaţa oricui: şef de secţie prof. dr. Eduard Apetrei, medic de salon dr. Platon Pavel, dr. Marin Postu, asistenta şefă dna Târşolea Constanţa, asistenta de salon dna Papa Nuţi ş.a.

Mă aflam în salonul 709, secţia cordiologie II, etajul VII, unde poetul Grigore Vieru dorea să mulţumească tuturor la telefon: poetului Adrian Păunescu (care nu ştiu a câta oară se interesa de soarta poetului, cândva zicând că „poezia lui Grigore Vieru a făcut mai multe pentru unitatea naţională a tuturor românilor decât toţi politicienii şi decât toate armatele la un loc. Vieru e o rană, iar poezia lui e o dramă..."), personalului medical sus-amintit, Ministerului Sănătăţii, oamenilor de bine, care l-au încurajat şi i-au fost alături.

Cu fier în corp (stenturi – pe întreaga viaţă), cu un tonus ridicat şi, ca niciodată, cu o hotărâre ca în luna mai 1990, când participa la **Podul de Flori** peste Prut, poetul Grigore Vieru, „personalitate puternică, de istorie contemporană, născut şi format în împrejurări vitrege de viaţă – şi publică, şi individuală –, dar care n-au izbutit să atingă nici fiinţa sa interioară, nici mijloacele de expresie", cum îl caracterizează în Academia Română prof. Zoe Dumitrescu-Buşulenga, înaintea propunerii candidaturii poetului la Premiul Nobel.

Activitatea sa literară, educativă a făcut din Grigore Vieru una dintre cele mai puternice personalităţi luptătoare pentru drepturile omului în Republica Moldova, adesea viaţa sa fiind ameninţată sau chiar în pericol, deşi el s-a manifestat numai prin cuvânt şi blândeţe. În anul ce a trecut, 2007, i s-a acordat, la Geneva, Medalia de Aur de către Organizaţia Mondială a Proprietăţii Intelectuale.

Cu gândul că va reveni la Bucureşti, după ce-şi va sărbători, în 14 februarie 2008, cele 73 de primăveri, noi îl aşteptăm cu drag.

„Literatura şi arta" nr. 7, 14 februarie 2008

Dan SUMAN, elev

VIERU AL INIMILOR NOASTRE

Tu eşti Vieru al inimilor noastre
Şi le cultivi cum se cultivă via.
Noi am zburat cu tine către astre,
Ne-ai îndulcit cu drag copilăria...

Tu ai cântat ce azi puţini mai cântă,
Cuvântul tău, puterea lui ne cheamă.
Ai proslăvit mereu fiinţa sfântă
Şi dorul greu, şi dragostea de mamă.

Tu ai cântat cu dragoste, cu jale
Cât ai putut şi mult mai mult,
De aceea astăzi eşti mândria ţării,
A satului acela, Pererâta.

Ai înţeles ce poate să-nţeleagă
Doar un copil, sau o tristă mamă...
Tu cât ai scris în viaţa ta întreagă,
Ai fost şi eşti şi-acum cu noi de-o seamă.

Februarie 2005

RAM DE VIȚĂ ROMÂNEASCĂ

Închinare poetului Grigore Vieru

Lebădă sub vânt plecată
Mlădiindu-ți pana grea
De dureri şi-nlăcrimată
De luceferii din ea.

Pana-ți nerobită-n mână,
Cum de țară vrei să scrii,
Doamne, fă-o să rămână
Cât pe lume suntem vii!

Lacrimă sculptând în pleoapă
Jalea neamului întreg,
Clipa numele ți-l scapă
Dar vecii îl înțeleg.

Ram de viță românească,
Rană mugurii îți sunt,
Doamne, fă-i să înflorească
Luminându-i în cuvânt!

România, anii 90

COLIND

(Ultimul colind scris de Grigore Vieru la spectacolul de la Cahul și cântat pe scenă împreună cu Fuego)

Pe Hristos să-L lăudăm,
Să ne-audă sus din cer,
Să se bucure și El,
Chișinăul e frumos.
    Multe-i plac și lui Hristos,
    Lui Hristos i-ar fi plăcut
    Să fie la noi născut.
Colindăm cu flori de leac
Să ne-audă și Sulac,
Colindăm colindu' întregu',
Să ne-audă și Fuego.
    Și-n sclipirile luminii,
    Să ne-audă toți creștinii.
    Dar colindul nu-i destul
    De n-am zis și de Cahul.
Cum e graiul și cântarea
Sunt în cinstea cea mai mare,
Colindăm și pe Galați
Că-i aproape, nu uitați,
    Pe Dinescu Viorel,
    Că mi-e tare drag de el!
    La mulți ani cu sănătate
    În căsuța cu de toate,
La mulți ani cu bună pace
Precum Domnului îi place!

15 ianuarie 2009

Trebuie să pândesc clipa
în care aș putea să mor fericit.

Gr. Vieru

Mama şi Poetul. Studiu fotografic de Valerie Volontir, 1979
(din arhiva familiei Vieru)

Nicolae ROIBU

TREISPREZECE MINUTE DIN VIAȚA LUI GRIGORE VIERU

Accidentul în urma căruia a avut de suferit marele poet s-a produs în noaptea de 15 spre 16 ianuarie 2009, ora 1.30, pe traseul R-3, la nouă kilometri de capitală. Grigore Vieru se întorcea de la Cahul, unde participase la un spectacol de omagiere a lui Mihai Eminescu. La volanul automobilului de marca „Opel Astra" se afla Gheorghe Munteanu, de 47 de ani, director-adjunct al Ansamblului de cântece şi dansuri populare „Joc". Din cauza ceţii şi a vitezei sporite, şoferul nu a observat indicatorul rutier pentru direcţia deplasării, a pierdut controlul volanului şi s-a lovit în borna de separare, într-un bloc de beton pe care era instalat un panou publicitar.

Ambii au fost internaţi la Spitalul de Urgenţă din Chişinău. Medicii au constatat că Grigore Vieru a suferit un politraumatism foarte grav: traumatism cranio-cerebral închis, contuzie cerebrală, traumatism închis al organelor cavităţii toracice, contuzie a cordului şi plămânilor, contuzie a organelor cavităţii abdominale şi un şoc hipovolemic de gradul III-IV.

Astăzi însă, aproape nimeni nu ştie că primul ajutor medical, la locul accidentului, i-a fost acordat de medicul de gardă Maria Holban de la Secţia de Urgenţă din Ialoveni. Zilele acestea, ne-a povestit despre ceea ce s-a întâmplat în acea noapte tragică pentru întreg neamul românesc...

MARIA HOLBAN: MUNTEANU STRIGA ÎNTRUNA: „AJUTAŢI-L, VĂ ROG, PE GRIGORE VIERU!"

În acea noapte, eram de gardă la urgenţa din Ialoveni. La miezul nopţii, dispecerul a primit chemarea, fiind informat că s-a produs un accident lângă restaurantul „Voiaj". Fiind la datorie, am plecat imediat la faţa locului. Tocmai în acea zi eram fără agent sanitar. Având experienţă, puteam să mă descurc şi fără acesta. Am plecat cu şoferul Petru Osinschi. Când am ajuns, acolo era o ceaţă densă, pentru că locul e aproape de lac, şi nu se vedea nimic. Am înconjurat automobilul accidentat ca să înţelegem care-i situaţia. Ţin minte că, din interior, domnul Gheorghe Munteanu striga întruna: „Ajutaţi-l pe Grigore Vieru! Vă rog să-l ajutaţi!". Acestea sunt primele cuvinte pe care le-am auzit atunci când am coborât din maşina noastră. M-am repezit spre automobil. Grigore Vieru era încarcerat, iar maşina – complet deteriorată. Era foarte greu să-l scoţi de acolo. Ne-a sărit în ajutor un angajat al staţiei de alimentare cu combustibil din preajmă. Nu-i cunosc numele, din pacate, dar îi sunt foarte recunoscătoare pentru că ne-a ajutat să-l scoatem.

„CA SĂ MĂ CONVING CĂ NU ŞI-A PIERDUT CUNOŞTINŢA, L-AM ÎNTREBAT CUM ÎL CHEAMĂ”

Deşi era rănit, Gheorghe Munteanu, ne-a ajutat să-l scoatem pe Grigore Vieru. Pe noi ne interesa starea poetului, să vedem mai întâi dacă este conştient. Am observat că buza de sus era despicată. Avea o plagă extraordinar de mare – de vreo zece centimetri. Erau tăiate toate ţesuturile până la capăt. Ca să mă conving că nu şi-a pierdut cunoştinţa, l-am întrebat: „Spuneţi-mi, vă rog, numele dumneavoastră de familie”. Şi el mi-a raspuns tărăgănat: „Grr-ri-gore Vieru”. Deoarece buza era ruptă, nu putea să pronunţe cuvintele clar. I-am spus şoferului să scoată brancarda şi i-am rugat pe bărbaţi să-l pună pe ea. I-am măsurat tensiunea, i-am administrat injecţii analgezice, dar şi pentru tensiune, ca aceasta să nu coboare. L-am urcat în maşina noastră. L-am rugat şi pe Gheorghe Munteanu să meargă cu noi. El nu voia – dorea să rămână acolo. Atunci i-am spus: „Domnule Munteanu, eşti în fierbinţeală, acum nu simţi durere, dar văd că respiri greu”. Avea şi el traumatisme la cutia toracică. L-am urcat mai mult forţat şi bine am făcut, pentru că, pe drum, ne-a fost şi de ajutor. Plaga lui Grigore Vieru sângera şi sângele se ducea în cavitatea bucală, astfel că exista pericolul de asfixiere şi tot timpul trebuia să-i eliberez căile respiratorii. Totodată, îi făceam injecţii ca să-i menţin tensiunea şi, de fiecare dată, îl rugam pe Munteanu: „Te rog frumos, ţine-l în poziţia în care l-am pus, pe o parte, ca să nu stea cu faţa în sus şi să se înece cu sânge”. Munteanu m-a ajutat mult.

„PE DRUM, ÎL RUGAM SĂ DESCHIDĂ OCHII ŞI GURA”

Pe drum, le administram ambilor injecţii. Din păcate, starea lui Grigore Vieru se înrăutăţea. Îl rugam să deschidă ochii, să-i închidă, să deschidă gura... Reacţiona de fiecare dată.

Drumul până la Spitalul de Urgenţă din Chişinău l-am parcurs în aproximativ 13 minute. La spital am dat de un agent sanitar. Când l-am văzut, i-am zis: „Te rog să mă ajuţi, că în maşină e Grigore Vieru!”. Mi-a adus imediat echipa de medici şi l-au transportat în Secţia de terapie intensivă. În haine, avea ceva bani. S-a făcut un act, pe care l-am semnat. Am scris trimiterea pe loc.

Zilele următoare au fost desul de încordate pentru mine. Urmăream toate ştirile la televizor, ca să aflu cum se simte Grigore Vieru. Înainte de accident nu l-am cunoscut personal. În schimb, soţia sa, Raisa Vieru, mi-a predat latina la Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie. Am studiat la Facultatea Curativă în anii 1971–1978.

Mai târziu, am fost chemată la poliţie ca să dau explicaţii ce şi cum a fost. Apoi, am fost chemată în calitate de martor la judecată. De altfel, nu m-am gândit

niciodată că-i voi acorda primul ajutor lui Grigore Vieru. Şoferul îmi spunea: „Maria Filipovna, e trist să intrăm astfel în istorie...". Am suferit o mare pierdere. Un alt poet ca Grigore Vieru nu mai avem.

PETRU OSINSCHI, ŞOFER LA SECŢIA DE URGENŢĂ DIN IALOVENI: „CÂND AM AFLAT CĂ-I ACCIDENTAT VIERU, MÂINILE AU ÎNCEPUT SĂ-MI TREMURE"

Imediat ce am primit solicitarea, ne-am deplasat cu doamna Maria Holban la locul accidentului. L-am găsit repede, pentru că acolo erau nişte oameni de la staţia de alimentare cu benzină. Am deschis uşa, am scos targa cu ajutorul martorilor, l-am urcat în maşină şi am grăbit spre spital, pe contrasens. L-am debarcat repede. Medicii au sosit, şi ei, în termen-record. Când am aflat că-i Grigore Vieru, mâinile au început să-mi tremure, dar brusc mi-am revenit. Am făcut totul ce se mai putea face, dar îmi pare rău că l-am pierdut atât de prematur...

„Timpul", 15 ianuarie 2010

Loreta POPA

GRIGORE VIERU SE ZBATE ÎNTRE VIAŢĂ ŞI MOARTE

Înainte ca soarele să apună peste ziua lui Eminescu, un grav accident de circulaţie pune respiraţia Basarabiei în pericol. Grigore Vieru se află în stare gravă în secţia de reanimare a Spitalului de Urgenţă din Chişinău, în prezent fiind conectat la aparatele de respiraţie artificială.

Mai multe persoane cunoscute din lumea culturală a Moldovei veghează la uşa spitalului. „Medicii depun toate eforturile, dar situaţia poetului este foarte gravă", declară Gheorghe Ciobanu, şeful Spitalului de Urgenţă din Chişinău. Accidentul în care a fost implicat poetul Vieru a avut loc pe porţiunea de autostradă avariată pe segmentul Ialoveni–Dănceni, în condiţii de vizibilitate redusă, cauzate de o ceaţă densă.

Grigore Vieru se întorcea de la Cahul, unde participase la ceremonia de omagiere a poetului Mihai Eminescu. O echipă de medici români a plecat aseară la Chişinău pentru a ajuta la salvarea poetului. Toată lumea speră ca accidentul soţilor Doina şi Ion Aldea Teodorovici, petrecut în condiţii nici astăzi elucidate, să nu atârne ca sabia lui Damocles deasupra sufletului lui Grigore Vieru.

„Jurnalul Naţional", nr. 4911, ediţia I,
17 ianuarie 2009, Bucureşti

Loreta POPA, Vitalie CĂLUGĂREANU

UN MARE PRIETEN

Când vorbim despre Grigore Vieru nu putem să nu ne gândim la marele lui prieten şi al Basarabiei, poetul Adrian Păunescu care a mărturisit: „Ce pot să spun decât că nu am mai primit o veste bună de la începutul erei noastre. Faptul că astăzi, la 9.30, m-a sunat ziaristul Mihai Sultana Vicol – omul extraordinar dedicat cauzei unităţii naţionale, care era la Chişinău –, şi mi-a spus că Vieru este în spital şi este în comă în urma unui accident petrecut pe drumul de la Cahul la Chişinău, m-a năucit. Pur şi simplu, încep să cred că trăim în blestem. Grigore Vieru trebuia să vină zilele acestea în partea aceasta de Prut – nu spun altfel, că România este şi Basarabia –, trebuia să fie cu noi, am vorbit cu el de Crăciun, mi-a confirmat că vrea să vină să fim de ziua Unirii celei mici împreună, cum am fost şi de ziua Unirii celei mari. În momentul acesta, Grigore Vieru este fără respiraţie, este dependent de aparate, este cu tensiunea în permanentă cădere, este în stare de inconştienţă şi rinichii îi sunt blocaţi. Nu am putut da ştirea câteva ore.

Mereu erau priorităţi politice, mereu erau priorităţi birocratice. În fine, am vorbit de câteva ori cu Nicolae Dabija, cu Mihai Sultana Vicol, care, urlând, mi-a spus, şi de fapt nici eu nu mă mai pot abţine, că a fost chemat un preot. Asta este ultima veste nenorocită. Înseamnă că lucrurile sunt grave.

Grigore este de ore şi ore într-o altă lume, poate mai bună, poate mai puţin birocratică, poate sufletul lui colindă şi se roagă pentru noi, cum trebuie să ne rugăm şi noi pentru el, pentru că sufletul lui este numai o pâlpâire, viaţa lui. Nu suntem niciodată pregătiţi pentru lucrurile esenţiale, cumpenele care intervin cu o viteză cosmică în viaţa noastră. Ce să facem, parcă suntem blocaţi în proiect. Aici trebuia să fie găsite resurse – asta spunea la un moment dat doctorul Arafat –, să-l aducem de acolo pentru a face investigaţii, pentru a face tot ce depinde de noi, ca să nu moară. Vorba lui Nicolae Dabija: Vieru este sufletul Basarabiei şi, dacă sufletul Basarabiei piere – de fapt, ceea ce ne mai rămăsese –, Basarabia însăşi moare. Iar imaginea pe care mi-a zugrăvit-o este ceva cutremurător. Sunt oameni în jurul spitalului cu lumânări în mână şi se roagă. Asta e. Iată la ce ne duce trăirea adevărată şi necenzurată, şi necartelată. Bietul Grigore! Lumânări pentru o rugăciune cât mai credibilă.

Asta mă aduce la nebunie, în creierul meu parcă este un spiral de nervi, aşa sunt acum. Nu mai înţeleg nimic! De ce trebuie ca un om sfios, genial ca el, un simbol, sufletul Basarabiei, să treacă prin toate acestea şi să fie atât de trist, căci el, ţineţi minte, la ora asta este numai o pâlpâire".

Raisa, soţia lui Grigore Vieru, îi roagă pe toţi creştinii să îşi împreuneze mâinile a rugăciune pentru sănătatea poetului.

„Jurnalul Naţional", nr. 4911, ediţia I,
17 ianuarie 2009, Bucureşti

MOARTEA LUI VIERU

Spitalul de Urgenţă s-a trezit
şi-i bântuit de-o veste tot mai grea:
Vieru zace, undeva, strivit,
căci s-a găsit şi pentru dânsul o şosea.
E scos Poetul, pe fragmente, dintre şine...
„Sunteţi Vieru?"
„Da..."
„Şi ce vă doare?"
„Doar Basarabia...
Ea... suferă mai tare... Pe ea salvaţi-o-ntâi,
şi-apoi pe mine..."
I-i sângele cu fiare-amestecat
ca Prutul lui cu sârmă ucigaşă:
„Unde vă doare cel mai mult?"
„Nu sub cămaşă... ci Neamul meu... că-i... cel mai dezbinat."
Lui –
medici voi, cu harul vostru sfânt! –
scos de sub roţi ca de pe răstignire,
mai daţi-i viaţă, ca să mai respire
şi să mai scrie încă-un „Legământ".
Viaţa
încet
din trupul lui
se scurge,
la el spitalului i-i greu s-ajungă,
şi Prutul tot
e-o lacrimă
prelungă
pe faţa Europei care curge...
Şi, ca-n povestea cea cu lupi şi iezi,
singurătatea s-a făcut mai mare...
Iar ţara seamănă cu-o lumânare
ce pâlpâie uitată în zăpezi...

Cu mersul lui, tăcut, de heruvim
el s-a-nălţat la Ceruri să învie.
Şi numai noi, rămaşi în străinie,
nici nu ne naştem şi nici nu murim...

18 ianuarie 2009

„ÎN VREMEA PUTREDĂ ŞI GOALĂ"

Istoria este ţesută din miracole. Un miracol este şi poetul Grigore Vieru, născut cu patima dragostei faţă de Eminescu. Multora anii le potolesc pasiunile. Lui, pasiunea pentru poezie i-a rămas intactă. Intactă i-a rămas şi dragostea pentru Ţara sa, România. Astăzi, este încercat din nou de destin. A murit, nedreptăţit, a plecat în Ceruri lângă mama sa şi lângă Mihai Eminescu...

...Înainte de plecarea lui la Cahul, m-am întâlnit cu Grigore Vieru pentru a realiza un interviu amânat mereu de situaţii imprevizibile. Preţ de zece minute am vorbit cu el. Mi-a spus că a doua zi, 16 ianuarie 2009, la ora 9.00, să vin la el. Ne-am îmbrăţişat, urându-i drum bun. Drumul însemna reîntoarcerea de la Cahul, soldată cu tragicul accident. Nici el şi nici eu nu cunoşteam deznodământul acelui drum al reîntoarcerii.

Am plecat în jurul orei 9.00 spre locuinţa poetului, care se afla pe strada Nicolae Iorga. Îmi mângâiam speranţa cu gândul la interviul pe care trebuiam să i-l iau. Ajuns, am sunat la uşă. Mi-a deschis doamna Raisa, soţia poetului. Era tulburată profund, din vocea ei răzbătea disperarea. Cu câteva minute înainte tocmai primise năprasnica veste că soţul ei a avut un grav accident de maşină şi că se află în comă la Spitalul de Urgenţă. În acel moment am simţit cum trupul îmi este scurtcircuitat. Am plecat profund marcat de groaznica veste. Când mi s-au limpezit puţin gândurile, l-am sunat pe bunul şi nedezminţitul său prieten Adrian Păunescu. Reacţia domnului Păunescu, la aflarea veştii, a fost de parcă ar fi resimţit şocul unei unde seismice. I-am spus că, după ce voi ajunge la spital, am să-i pot da mai multe date despre ceea ce s-a întâmplat.

Următorul pe care l-am sunat a fost poetul Nicolae Dabija, căruia i-am anunţat groaznica veste, cerându-i să ne întâlnim la Spitalul de Urgenţă, cât mai repede posibil. L-am mai sunat pe Serafim Urecheanu, fost primar general al Chişinăului. Am ajuns înaintea domnului Dabija la spital; imediat după mine a sosit şi el. Nu aveam certitudini, dar aveam speranţe. Cu bruma disperării în suflet, am aşteptat un medic de la secţia de reanimare. Între timp şi-au făcut apariţia un reporter şi un cameraman de la postul de televiziune PRO TV Chişinău. Şi eu, şi Nicolae Dabija eram frământaţi de acelaşi gând: „Va supravieţui groaznicului accident poetul Grigore Vieru?". I-am spus poetului Nicolae Dabija că niciun destin nu se vrea drept.

...Scriu aceste rânduri, îmbibate cu tristeţe, la secţia de reanimare a Spitalului de Urgenţă, unde poetul Grigore Vieru se zbate între viaţă şi moarte. Mă doare dorul după Grigore Vieru. Şi pe Nicolae Dabija îl văd cu ochii lăcrimând. El îmi spune: „Mi-a fost ca un tată". Amândoi ne simţim părăsiţi, cu sufletele încărcate de regrete. Îl sun pe poetul Adrian Păunescu la Bucureşti. Este neliniştit, vocea îi trădează zbuciumul sufletesc. I-am înmânat telefonul mobil lui Nicolae Dabija. Nici el şi nici

eu nu am avut curaj să-i mărturisim ce aflasem. Era peste puterea noastră să-l amărâm şi pe el. Domnul Păunescu a insistat, intuise că vrem să amânăm clipa... Poetul Nicolae Dabija i-a destăinuit adevărul crud: „Vieru nu are decât ajutorul din partea lui Dumnezeu". Domnul doctor Gheorghe Ghidirim, prieten de ani de zile al lui Grigore Vieru, din mândrie îşi ascundea ochii înroşiţi de plâns. Ne-a adus la cunoştinţă că în jurul patului lui Vieru se află cei mai buni medici din Basarabia, apoi ne-a spus să mergem la etajul cinci, unde îşi avea cabinetul, şi să-l aşteptăm. Între timp a sosit poetul Valeriu Matei. L-am pus la curent cu tot ceea ce aflasem. Valeriu este, şi el, un suflet sensibil. În ciuda aparenţei, am descoperit în el multă gingăşie sufletească, iar în priviri are căldura prieteniei. A sosit şi fostul ministru al Culturii, regizorul Ion Ungureanu, însoţit de poetul Andrei Strâmbeanu. Nu a trecut mult timp şi a sosit şi poetul Anatol Codru. Toţi cei veniţi erau copleşiţi de dramatica încercare prin care trecea poetul Grigore Vieru. Cu toţii ne-am legat speranţa de Dumnezeu...

...Vorbeam cu Nicolae Dabija despre faptul că Doina şi Ion Aldea Teodorovici, Gheorghe Gimpu, Dumitru Matcovschi (el a scăpat cu viaţă) au murit ca urmare a unor accidente de maşini. În numărul 2 (3306), din 15 ianuarie 2009, al săptămânalului „Literatura şi arta", care apare la Chişinău, Grigore Vieru scria, pe prima pagină, un articol incendiar intitulat „Noi atacuri golăneşti în presa oficială". Poetul spunea că de patru ani de zile ziarele „Flux", al lui Iurie Roşca, liderul PPCD, şi „Moldova suverană", oficiosul lui Vladimir Voronin, îl numeau „spion român", iar mai nou „terorist". Citez din articol: „Atenţionez pe şeful statului, Vladimir Voronin, la fel Serviciul de Informaţii şi Securitate, că dacă nu vor fi prezentate public probe de spionaj şi terorism şi dacă Curtea Supremă de Justiţie nu va revedea cele două decizii la cererea mea de dare în judecată a celor două publicaţii oficiale, «Flux» şi «Moldova suverană», voi fi nevoit să iau o decizie pentru apărarea dreptăţii şi onoarei mele de om".

Din noaptea de 17 spre 18 ianuarie 2009, ora 1.30, cel care a fost în viaţa sa de zi cu zi Omul şi Poetul Grigore Vieru a trecut în singurătatea lui, din care, de acum înainte, va răzbate peste timp poezia sa. Cesare Pavese în cartea sa „Meseria de a trăi" scria: „Omul muribund nu are decât amintirea pe care o lasă şi pe care o duce cu el în mormânt".

Pentru mine însă Grigore Vieru n-a murit.

„Crai Nou", 19 ianuarie 2009, Suceava

A ÎNCETAT SĂ BATĂ INIMA MARELUI POET GRIGORE VIERU

La 18 ianuarie 2009, în urma unui tragic accident rutier, a încetat să bată inima marelui poet Grigore Vieru, personalitate proeminentă a literaturii şi culturii române.

Scriitorii, oamenii de cultură, cititorii de toate vârstele care i-au îndrăgit opera deplâng decesul prematur al poetului – un adevărat simbol al renaşterii naţionale în Basarabia, al luptei pentru limba română şi identitatea noastră românească.

Prin întreaga sa operă, prin activitatea literară şi publică, Grigore Vieru a promovat conştiinţa unităţii spaţiului cultural românesc, fiind prezent cu o totală dăruire de sine în miezul fierbinte al celor mai importante evenimente desfăşurate pe ambele maluri ale Prutului. Poezia lui Grigore Vieru, lirica sa socială şi de dragoste, de o vibrantă modernitate, a contribuit decisiv la reactualizarea tradiţiei marilor clasici ai literaturii române, devenind un bun al iubitorilor de poezie de pe întreg mapamondul.

Poetul a fost un adevărat pedagog al neamului, modelând în spiritul binelui şi frumosului generaţii întregi de copii şi adolescenţi şi devenind un autentic scriitor al poporului.

Volumele sale sunt cărţi de referinţă în procesul literar, cultural şi educaţional, contribuind în mod substanţial la înnoirea mentalităţii şi viziunii privind destinul istoric al neamului nostru şi locul său în contextul civilizaţiei contemporane.

A semnat peste o sută de cărţi de poezie, multe dintre acestea fiind traduse în limbi de circulaţie universală, precum şi importante lucrări didactice – „Abecedarul", „Albinuţa" ş.a.

A fost ales membru corespondent al Academiei Române, care în 1992 l-a propus la Premiul Nobel pentru pace, a fost doctor honoris causa al Academiei de Ştiinţe a Moldovei şi al mai multor universităţi, laureat al Premiului Naţional, al Diplomei Internaţionale H. Ch. Andersen, al unor prestigioase premii naţionale şi internaţionale, deţinător al Medaliei de Aur a Agenţiei pentru Proprietate Intelectuală de la Geneva.

A reprezentat societatea noastră civilă în cele mai înalte foruri, inclusiv în parlamentul gorbaciovist.

Dispariţia lui Grigore Vieru este o pierdere grea şi irecuperabilă a întregii literaturi şi culturi române. Rămâne nemuritoare creaţia sa, inspirată de tot ce avem mai sfânt: mama, iubirea, limba română, adevărul istoric, neamul românesc.

Trecut la cele veşnice în chiar ziua Sfântului Grigorie cel Mare, poetul Grigore Vieru va rămâne pentru totdeauna în panteonul sacru al spiritualităţii româneşti.

Dumnezeu să-l odihnească în pace!

Uniunea Scriitorilor din Moldova:
Mihai Cimpoi, Arcadie Suceveanu, Spiridon Vangheli, Petru Soltan,
Nicolae Dabija, Ion Hadârcă, Valeriu Matei, Igor Creţu, Anatol Codru,
Anatol Gujel, Andrei Strâmbeanu, Leonida Lari, Teo Chiriac, Nicolae Rusu,
Marcela Benea, Andrei Burac, Mihail Gh. Cibotaru, Mihail Ion Ciubotaru,
Ion Ciocanu, Argentina Cupcea-Josu, Anatol Ciocanu, Iulian Filip,
Alexandru Gromov, Nina Josu, Vasile Tărâţeanu, Mircea Lutic,
Mihai Morăraş, Tudor Palladi, Vlad Pohilă, Victor Dumbrăveanu,
Luminiţa Dumbrăveanu, Victor Prohin, Ana Bantoş, Alexandru Bantoş,
Alexe Rău, Vasile Romanciuc, Aurelian Silvestru, Efim Tarlapan,
Gheorghe Bălici, Larisa Turea, Ianoş Ţurcanu, Gheorghe Urschi,
Grigore Botezatu, Ion Vieru, Vlad Zbârciog, Ilie Zegrea, Arhip Cibotaru,
Nicolae Bileţchi, Alexei Marinat, Valeriu Gagiu, Gheorghe Marin,
Efim Josanu, Aurelia Borzin, Ion Diviza, Alexandru Burlacu, Nicolae Băieşu,
Valeriu Babanschi, Iurie Grecov, Serafim Belicov, Gheorghe Calamanciuc,
Ion Melniciuc, Vasile Căpăţână, Victor Cirimpei, Iurie Colesnic,
Haralambie Moraru, Anatol Gavrilov, Ioan Mânăscurtă, Miroslava Metleaeva,
Elena Vatamanu-Curicheru, Ion Cuzuioc, Cheorghe Ciocoi.

Am murit pentru adevăr
și adevărul nu-mi găsește loc
pentru îngropăciune.

G. Vlem

Grigore Vieru cu soția Raisa și feciorii Teodor și Călin, 1971

Acad. Gheorghe DUCA,
președinte al Academiei de Științe a Moldovei

O FIGURĂ EMBLEMATICĂ A NEAMULUI NOSTRU

De trei zile-ncoace... jalea și durerea a cuprins acest pământ. Găsim greu cuvinte ca să exprimăm dramatica și irecuperabila pierdere a poetului atins de geniu, Grigore Vieru. Cuvintele parcă nu ne mai ascultă, plâng și ele după maestrul Vieru, pentru că am pierdut un rafinat și aristrocrat mânuitor de verbe, rime și sensuri adânci. Milioane de oameni din Moldova, România și de pretutindeni, pentru care poetul Grigore Vieru a fost un Apostol al Cuvântului și Adevărului, se află astăzi în doliu. Plânge iarba din curtea de la Pererâta, plânge piatra de pe mormântul Mamei, plâng albinuțele de la grădinițele de copii, plâng doinele și baladele străbune...

Personalitatea lui nu poate fi concepută altfel decât ca un Dar Ceresc, pe care ni l-a dat Dumnezeu anume nouă și anume la timpul potrivit. Dumnezeu l-a născut printre noi ca să ne putem vedea sufletul, arătându-ne prin opera poetului vigoarea Cuvântului, atunci când este scris cu talent și iubire. Grigore Vieru a fost și Rege, și slugă a Cuvântului, de aceea și-a pus toată viața, tot sufletul în slujba limbii române. Or, anume acesta a fost crezul lui suprem. Țin să amintesc aici testamentul său *Limba română, oastea noastră națională*, pe care Grigore Vieru l-a dat citirii la 30 august 2007, cu prilejul conferirii titlului de *doctor honoris causa* al Academiei de Științe a Moldovei.

Devenind clasic în timpul vieții, Grigore Vieru este o figură emblematică a neamului nostru, dar și a literaturii secolului XX. Rar se întâmplă ca un scriitor să devină, în timpul vieții, atât de popular, atât de iubit de la țăran la academician, precum a fost distinsul poet Grigore Vieru! Poporul nostru l-a NEMURIT în viață, considerându-l la propriu și la figurat Scriitor al Poporului.

În semn de aleasă prețuire pentru opera Poetului, Academia de Științe a decis instituirea Premiului nominal Grigore Vieru, pe care-l va acorda în fiece an pentru cele mai valoroase cercetări în domeniul filologiei și literaturii. Țin să aduc la cunoștință că în aceste clipe și în aula Academiei Române se desfășoară o ceremonie consacrată trecerii la Domnul a academicianului Grigore Vieru.

Una dintre cugetările lui Grigore Vieru sună în felul următor: *Acesta e soarele, spunem copiilor și nimeni nu întreabă: „De ce?”*. Parafrazând, vom spune: „Acesta e Grigore Vieru și nimeni nu se va întreba: „Cine-i?”.

Marele nostru poet național Grigore Vieru este un fenomen, care a emanat veșnic lumină spirituală, simplu, cu sufletul la suprafață și complex în profunzime. Sunt sigur, creația lui va dăinui în veci. Mă închin în fața memoriei lui și-l rog să mă ierte, dacă i-am greșit cu ceva...

Adio, Grigore Vieru! Vă veți revedea în sfârșit cu prietenii de suflet – Doina și Ion Aldea Teodorovici, Nicolae Sulac, Emil Loteanu, Ion Vatamanu, Gheorghe Vodă, Mihai Dolgan și alți frați scumpi și nouă. Acolo, maestre, vă așteaptă și Mihai Eminescu, atât de venerat de dumneavoastră, deasupra cărților căruia vi s-au stins ochii...

De-acum înainte, cu trecerea în lumea celor drepți, a început „mișcarea în infinit" a lui Grigore Vieru, ca să mai folosesc una din metaforele poetului.

Dumezeu să-l odihnească în pace.

20 ianuarie 2009

MOARTEA LUI SE AŞAZĂ LA TEMELIA VIITOAREI REGĂSIRI A TUTUROR ROMÂNILOR

Am venit încoace pentru că e ultimul prilej de-al mai vedea pe Grigore. Ar fi fost multe care mă împiedicau să vin, multe vitregii şi multe răutăţi, dar există şi momente în care trebuie să trecem peste toate şi să regăsim iubirea dintre noi.

Pentru că viaţa lui Grigore a fost opera lui de geniu, iar moartea lui Grigore Vieru se aşează la temelia viitoarei regăsiri a fraţilor noştri, a tuturor românilor.

Este imposibil ca, odată treziţi cu toţii dintr-o amorţeală pe care ne-o dă vremea vitregă şi tulbure pe care o trăim, să nu pătrundem sensurile adânci ale operei lui Grigore şi să continuăm, să încercăm să continuăm în realitate opera lui ideală.

Grigore Vieru a fost cel mai bun dintre noi. Şi, deşi părea că era atât de fragil, el găsea în sine resurse pentru a ajuta pe ceilalţi. În mai 1990, când mi-a fost greu, la uşa mea a bătut un basarabean, care mi-a spus că mi-a adus ceva de la Grigore. Mi-a dat ceea ce-mi trimisese Grigore: **cireşe din Basarabia.** Şi n-am avut multă vreme nevoie de nimic, pentru că dacă el se gândise să-mi trimită nişte cireşe, înseamnă că spera într-o primăvară a tuturor românilor. Şi această primăvară a venit şi-a trecut, şi-a venit vara excesului de fierbinţeală, şi a venit toamna şi, iată, iarna, iar Grigore Vieru în această iarnă a plecat dintre noi. A plecat absurd, a plecat nedrept, a plecat atunci când nu se aştepta. Ne văzusem în urmă cu puţine zile, fusesem împreună la sfârşitul lui noiembrie 2008, în Ardeal. A stat o săptămână lângă mine, l-am adus cu mine, pe 2, 3 şi 4 decembrie 2008, la Alba Iulia, cetatea semnificativă a neamului românesc, la Congresul Spiritualităţii Româneşti. Am stat împreună în prezidiu şi a vorbit românilor de pretutindeni şi avea atâta vitalitate în toată fragilitatea lui.

Am scris pe drum o poezie cu care cred că trebuie să închei cuvântul meu.

O poezie care se numeşte

IARTĂ-NE, GRIGORE

Se-ntunecă pământul şi lăcrimează cerul,
Se-ndoliază fraţii şi mamei îi e rău,
Trec lumânări aprinse spre Rai, la Chişinău,
Bat clopotele-n Ţară la moartea lui VIERU.

De fapt pe cine pierdem? Noi nici nu ştim prea bine,
În vălmăşagul lumii isteric şi corupt
Adevărata Ţară se află dedesubt,
Cu marii morţi pe care-i uităm fără ruşine.

Mai până ieri Vieru venea la noi acasă
Şi ne purta de grijă cu sufletul lui bun,
Şi în zadar cuvinte în cinstea lui se spun,
Cel prigonit în viaţă, de viaţa lui se lasă.

Îngheaţă parcă focul pe toate-aceste vetre,
Pe unde El, Divinul, a suferit nedrept,
Când iudele, zdrobindu-i şi cap, şi scris, şi piept,
Pe străzi şi în ziare au dat în el cu pietre.

Cinstit şi vulnerabil, dar ne-încercat de teamă,
Siberia sfidând-o c-un pâlpâit plăpând,
El ţara lui întreagă purtându-şi-o în gând,
Credea suprem într-însa ca-n propria lui mamă.

Şi totuşi n-are nimeni o simplă remuşcare
Pentru calvarul zilnic al marelui Poet?
Şi totuşi n-are nimeni o urmă de regret
Că prea urâtă-i viaţa şi prea absurd se moare?

Drogaţi de bătălia puterii şi a pâinii,
Bolnavi de egoismul abject şi diavolesc,
În ură şi-n trădare copiii noştri cresc,
Mai oameni decât omul or să ajungă câinii!

În cel ce pleacă astăzi, din strâmba noastră lume,
A lăcrimat o ţară şi s-a ascuns un neam
Şi eminesciana pereche, râu şi ram,
Îl ştie după nume şi-nvaţă să-l rezume.

Se află în morminte o Românie-ntreagă
Şi am rămas deasupra, nevrednici, noi, cei vii,
Şi ne e dat blestemul să nu-i putem găsi
Decât în nişte lacrimi care de ei ne leagă.

S-a întunecat pământul şi lăcrimează cerul,
Românii plâng plecarea poetului divin,
Şi semne dinspre casă, şi din morminte vin,
Acum spre Eminescu a şi pornit Vieru.

Nefericită vreme-a noroaielor majore,
Din nou se-aşează vama şi graniţa-ntre fraţi,
Aşa că pentru drumul pe care-ai să-l străbaţi,
Îţi murmurăm adio şi iartă-ne, Grigore...

19 ianuarie 2009

Theodor PALEOLOGU

ÎNTOARCERE ÎN PATRIA CEREASCĂ

Preşedintele şi Guvernul României îşi exprimă profunda întristare provocată de moartea tragică a poetului şi omului de cultură Grigore Vieru. Adresez familiei sincerele noastre condoleanţe. În semn de înaltă preţuire, preşedintele Băsescu a decis acordarea Ordinului Naţional „Steaua României" în grad de Mare Cruce.

Grigore Vieru a murit întorcându-se de la o manifestare dedicată lui Mihai Eminescu, unindu-şi destinul, în chip tragic, cu cel al marelui poet. În fond, moartea sa consacră o viaţă pusă în slujba moştenirii eminesciene şi a idealurilor pe care aceasta le implică.

Lui Grigore Vieru nu i-a fost frică de moarte. *Nu am, moarte, cu tine nimic, / Eu nici măcar nu te urăsc*, spunea el în „Litaniile pentru orgă". Pentru el moartea era o întoarcere în patria cerească: *Mă-ntorc în Dumnezeu. / Cu alte cuvinte, / în Patrie mă întorc. / Dumnezeu şi Patria / Sunt una.*

Aceste cuvinte vor continua, fără îndoială, să ne inspire. Patria lui Grigore Vieru a fost satul în care s-a născut, ţara în care a trăit, limba căreia şi-a dedicat întreaga creaţie şi, în sfârşit, această credinţă care ne ajută să depăşim suferinţa morţii şi a despărţirii.

Dumnezeu să-l ierte şi cu drepţii să-l odihnească!

„Literatura şi arta", nr. 3, 22 ianuarie 2009

CĂMAŞA LUI GRIGORE VIERU

La balconul de unde Poetul privea cerul,
ca un drapel frânt într-o luptă nedreaptă,
cămaşa lui sinilie prinsă de gerul
iernii cumplite, ca un ostaş fidel aşteaptă

s-o îmbrace Poetul; dar el a plecat de-acasă
punându-şi cămaşa morţii – grea povară
pentru inima lui rănită şi arsă
de minciuna trufaşă, de otrava barbară
aruncate asupra-ne de trişorii de farsă
ajunşi la putere – urâciunea fără suflet, fără cuget,
spân roşcat, pardosit cu lozinci patriotarde,
cu privirea-mpăroşată şi la fălci umflat şi buged,
scribul slinos în slujba hidoaselor hoarde...

Ca o rază de soare în bezna fără sfârşit
Poetul venea să-ţi aducă adevărul,
aşchie de neam, divizat şi nedreptăţit,
copil orfan căruia i s-a furat viitorul.

Poetul înfrunta viscole şi furtuni,
Avalanşe de pietre şi surpări de pământ,
să-ţi aducă icoana adevăraţilor tăi străbuni,
să te înalţe din beznă prin crez şi cuvânt.

Nu iarna l-a strivit, nu negura nopţii –
hăul minciunii şi-al urii inima i-a sfâşiat,
timpul sugrumat de mişei
l-a forțat să-mbrace cămaşa tatălui, cămaşa morţii,
cuţitul lui Iuda pieptul lui firav l-a-njunghiat.

La balconul Poetului razele soarelui pal şi cernit
mângâie firul de viaţă rămas în cămaşa de stele,
ca o pasăre a cerului ea se zbate şi flutură-n infinit...

Spune-i, mamă îndurerată, lui Dumnezeu că Poetul a murit,
Spune-i, maică Maria, lui Dumnezeu că versul lui n-a murit!

„Literatuira şi arta", 18 ianuarie 2009

Filip TEODORESCU,
ambasador al României în Republica Moldova

A CÂNTAT CA NIMENI ALTUL LIMBA ROMÂNĂ

Trecerea la cele veşnice a poetului naţional Grigore Vieru este o pierdere fără egal pentru întreaga cultură română, dar care a devenit, prin valoarea de simbol a vieţii şi operei marelui dispărut, expresia puternică a perenităţii personalităţii acestuia.

Cel mai mare omagiu şi respect pe care le vom arăta poetului constă în păstrarea memoriei sale cu cea mai mare sfinţenie. Va trebui să ne-amintim permanent de el, să nu uităm niciun moment că Grigore Vieru a fost mai mult decât un poet, şi-a asumat să fie parte a sufletului culturii române şi va rămâne mereu un poet esenţial şi general pentru spaţiul românesc. Grigore Vieru a fost un poet implicat şi nu unul contemplativ, lira lui a avut o strună civică foarte puternică. El a cântat ca nimeni altul limba română, neamul, mama, universul copilăriei. A scris poezii extrem de frumoase şi calde, care au fost imediat îndrăgite şi preluate de admiratori. A scris texte pentru muzică, care au avut un succes enorm.

Ne vom aminti cu pioşenie de omul firav, însă de un spirit foarte tare, singuratic, uşor resemnat, cu privirea vie, curioasă şi neliniştită, cu vorba înceată, moale, bine cumpănită.

Grigore Vieru a fost ales membru corespondent al Academiei Române, a fost decorat cu „Steaua României", în semn de apreciere a contribuţiei incontestabile la îmbogăţirea literaturii române.

Poetul Grigore Vieru a anticipat perspectiva veşniciei operei sale încă în poezia „Între Orfeu şi Hristos", în care spunea: „Pentru că am văzut, / Ochiul meu a murit. / Lacrima: piatra funerară / Pe mormântul ochiului meu. / Va veni alt cer, / În altă lume se va deschide / Ochiul meu, dând piatra la o parte".

Dumnezeu să-l odihnească!

20 ianuarie 2009

În moarte, ca și în viață,
ocupă-ți propriul loc
și așteaptă vremuri mai bune.

G. Verru

„Ce mai fac copiii, vieţi mititele?..”
Studiu fotografic de Mihai Potârniche (din arhiva familiei Vieru)

GRIGORE VIERU, UN MARE POET
ŞI O MARE CONŞTIINŢĂ

* * *

Vestea trecerii la cele veşnice a poetului Grigore Vieru, simbol al apărării identităţii sufletului românesc prin cultură şi credinţă în faţa încercărilor vremurilor, a îndurerat inimile românilor de pretutindeni.

Luptător neînfricat pentru libertatea şi drepturile românilor, susţinător al conştiinţei de neam şi al valorilor creştine universale, omul de cultură Grigore Vieru rămâne permanent în memoria vie a Ortodoxiei româneşti, al cărei fiu duhovnicesc s-a considerat dintotdeauna. Într-o lume multiculturală ameninţată de pericolul dezbinărilor, patriotul Grigore Vieru şi-a dedicat întreaga viaţă idealului păstrării unităţii româneşti prin credinţă, limbă şi cultură, dar şi cooperării între popoare şi culturi diferite.

În aceste momente grele pentru familie şi pentru toţi cei ce l-au cunoscut şi preţuit, adresăm tuturor un cuvânt părintesc de mângâiere sufletească şi îi încredinţăm de întrega noastră compasiune, rugând pe Milostivul Dumnezeu să odihnească sufletul poetului Grigore Vieru întru Împărăţia Sa împreună cu drepţii, iar pe cei îndureraţi să îi întărească întru nădejdea Învierii celei de obşte şi a iubirii milostive a Domnului nostru Iisus Hristos Cel Răstignit şi Înviat.

Cu părinteşti binecuvântări şi condoleanţe pentru familia îndoliată,

Preafericitul DANIEL,
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române,
„Literatura şi arta", nr. 4, 29 ianuarie 2009

* * *

Vestea trecerii din lumea aceasta la cele veşnice a poetului Grigore Vieru a întristat omeneşte întreaga suflare românească. În calitatea noastră de creştini însă, ştim că oamenii buni, iubitori de fraţi şi Ţară, care îşi însoţesc faptele cu credinţă în Dumnezeu, se îmbracă în Lumină, încă din lumea aceasta, iar când sunt chemaţi la Domnul sunt primiţi în lumina necreată a Tatălui Ceresc.

Slujitor devotat şi neobosit al Versului românesc, strălucitul poet va rămâne în memoria noastră ca un mare iubitor de adevăr, patrie, limbă, istorie – categorii sfinte pentru fiecare popor, pe care poetul Grigore Vieru le-a servit exemplar cu jertfelnicie întreaga sa viaţă.

Poetul Grigore Vieru a fost un susţinător înflăcărat al Mitropoliei Basarabiei, numărându-se printre iniţiatorii reactivării, în acest spaţiu, a structurii Bisericii Ortodoxe Române din 1992. Preoţii Mitropoliei Basarabiei vor înălţa rugăciuni

pentru nou-adormitul robul lui Dumnezeu Grigore, conform tradiţiei noastre ortodoxe.

În aceste clipe de durere, rugăm pe Bunul Dumnezeu să trimită mângâiere şi alinare membrilor familiei, rudelor, consătenilor, dar şi tuturor celor care l-au cunoscut şi l-au iubit pe blândul şi marele poet Grigore Vieru.

Totodată, rugăm pe Hristos Domnul, Împăratul veacurilor, să aşeze sufletul robului Său, Grigore, împreună cu drepţii, unde nu este durere, nici întristare, nici suspin, ci viaţă fără de sfârşit.

Veşnică să-i fie pomenirea din neam în neam.

PETRU,
Arhiepiscop al Chişinăului,
Mitropolit al Basarabiei şi Exarh al Plaiurilor,
„Flux", 23 ianuarie 2009

* * *

Am primit cu adâncă tristeţe vestea dispariţiei dintre noi a poetului basarabean Grigore Vieru. Voce a conştiinţei româneşti, Grigore Vieru va rămâne în memoria noastră prin dragostea sa pentru limba şi istoria românilor de pe ambele maluri ale Prutului, prin idealurile pe care le-a slujit neobosit. Stingerea sa din viaţă reprezintă o mare pierdere pentru cultura română. Pe această cale, doresc să transmit sincere condoleanţe familiei sale! Dumnezeu să-l odihnească!

Traian BĂSESCU,
Preşedintele României

* * *

Plecat dintre noi atât de dureros, Grigore Vieru a fost evocat în cadrul unei ceremonii desfăşurată în aula Academiei Române, chiar la ora când poetul era condus pe ultimul său drum. În deschidere, acad. Ionel Haiduc, preşedintele Academiei Române, l-a caracterizat pe Grigore Vieru ca „un mare poet, un om de carte, un patriot din Republica Moldova, un autor care înseamnă mult în literatura de dincolo şi dincoace de Prut". Despre însemnătatea celui care rămâne un mare poet şi o mare conştiinţă au vorbit acad. Eugen Simion, preşedintele Secţiei de Filologie şi Literatură, Emil Constantinescu, fost preşedinte al României, acad. Florin Constantiniu, acad. Gheorghe Mihăilă şi Dan Hăulică, membru corespondent al Academiei Române.

„Vin ca poet din suferinţă", mărturisea Grigore Vieru şi acad. Eugen Simion afirma că „prin sensibilitate şi credinţă, e un poet mesianic, un poet al tribului său, cum zice o vorbă veche, un poet care încearcă să comunice prin violoncelul său liric, nu numai doine jalnice, dar şi versuri aspre şi pedepsitoare în buna tradiţie a lui Eminescu, Goga şi Arghezi". Poet al lacrimii care mărturiseşte, a avut „trei sfinte teme" – mama, limba română şi dragostea. În 1990 a fost ales membru de onoare al

Academiei Române şi, în 1993, membru corespondent. În afară de a fi poet, Grigore Vieru a devenit un simbol al Basarabiei, o expresie a conştiinţei neamului său. De aceea îi suntem recunoscători şi datori.

Emil Constantinescu l-a înfăţişat pe Grigore Vieru ca tribun, ca „un personaj emblematic al momentului în care s-a prăbuşit imperiul sovietic, care nu a fost doborât de forţa militară sau economică a vestului, nici de alte armate, ci prin extraordinara influenţă pe care nişte oameni de cultură au avut-o asupra popoarelor", conştienţi că au o misiune istorică. Izbânda lor a fost miraculoasă şi Grigore Vieru spunea că cine nu şi-a scris istoria cu sânge acela nu a avut-o nicicând sau crede că poate trăi pe contul istoriei altora. Acad. Florin Constantiniu l-a înfăţişat pe Grigore Vieru prin sistemul de valori care îl definea – limba, doina, datina şi drepturile constituţionale. Explicaţia a fost dată prin raportarea la contextul istoric, Grigore Vieru fiind „martorul încercării autorităţilor sovietice de a altera etnicitatea românească a românilor basarabeni". În poezia „Acasă" scria: „O, neamule, / tu, adunat grămăjoară, ai putea să încapi într-o singură icoană." Distinsul istoric consideră că „această icoană e neamul românesc care tinde să reînvie icoana de la 1 Decembrie 1918, când România a avut cele mai legitime frontiere din întreaga ei istorie". Pentru aceasta, viitorul va înscrie numele lui Grigore Vieru „nu doar în manualele de istorie a literaturii, dar şi în manualul de istorie a poporului român".

În rest, vorba poetului, „Eminescu să ne judece...".

Academia Română,
20 ianuarie 2009

* * *

Dispariţia marelui poet Grigore Vieru este o pierdere pe care o va resimţi cultura românească de dincolo şi de dincoace de Prut. În puţinele lui apariţii la Academia Română, era un om care vorbea întotdeauna cu suflet, din inimă, despre limba română. Era un mare patriot şi acest lucru nu se va uita.

Ionel HAIDUC,
preşedintele Academiei Române

* * *

Cercetătorii de la Institutul de Filologie al Academiei de Ştiinţe a Moldovei sunt profund îndureraţi de plecarea la cele veşnice a poetului Grigore Vieru. Un adevărat spirit renascentist şi un mare bărbat al neamului românesc, neobositul şi talentatul Grigore Vieru a adus contribuţii esenţiale în literatura română, fiind, totodată, iniţiatorul şi promotorul aspiraţiilor naţionale ale basarabenilor. Opera sa rămâne un capitol important al culturii noastre. Prin trecerea în nefiinţă a poetului, comunitatea academică pierde un model al omului de cultură, cu alese calităţi intelectuale şi morale, a cărui generozitate ne va aminti mereu că doar „dăruind vei dobândi".

Regrete eterne şi sincere condoleanţe familiei. Dumnezeu să-i primească sufletul pentru odihna de veci!

Colectivul Institutului de Filologie al AŞM

* * *

Cumplita veste a stingerii fizice a Poetului român Grigore Vieru îmi aduce în minte o poveste gen râsu-plânsu pe care Domnia Sa mi-a încredinţat-o ca pe o taină prietenească în faţa unui pahar basarabean: „Frate Nanea, când aveam 50 de ani şi credeam că e timpul să mor, m-am rugat bunului Dumnezeu să mai trăiesc 10 ani. La 60 de ani, iubind atât de mult viaţa, cu oarecare sfială, m-am rugat din nou. La 70 de ani, mi-a fost ruşine să mă mai rog...".

Sufletul meu rătăceşte acum îndurerat pe cele două maluri ale Prutului despărţitor de neam, unde, aproape unul de celălalt, am copilărit împreună, dar nu puteam fi alături, ne auzeam printre sălcii, dar nu ne vedeam... Nu ştiam atunci că am în preajmă un om predestinat să lumineze cu versul său o lume întreagă.

Condoleanţe familiei şi tuturor românilor care îl vor iubi de-a pururi! Dumnezeu să-l odihnească în pace, în pacea de care a avut atâta nevoie.

Vasile NANEA,
diplomat

* * *

Suntem încă sub şocul îngrozitoarei veşti a dispariţiei premature şi nedrepte a celui care a fost marele Poet, ilustrul Patriot Român şi, mai ales, OMUL de o rară bunătate şi blânzenie sufletească, GRIGORE VIERU. L-am cunoscut destul de bine. L-am apreciat în mod deosebit pentru verbul său viu şi de cele mai multe ori neaşteptat, pentru gândirea sa profundă şi pertinenţă. Am avut numeroase întâlniri şi discuţii, la Chişinău şi la Bucureşti. Ne-am născut în acelaşi an, 1935, era mai mare ca mine cu câteva luni. Păcat, mare păcat că s-a dus dintre noi! S-a dus, dar ne-a lăsat o mare moştenire, o Operă de mare prestigiu, un imens imperiu versificat, dar şi o mulţime de idei, gânduri şi cugetări, veritabilă filozofie de viaţă. Tocmai de aceea, cred că Republica Moldova sau Basarabia lui dragă, cum îi plăcea lui să-i spună, statul european cel mai sărac, potrivit multor instanţe internaţionale, a devenit şi mai sărac din punct de vedere spiritual, odată cu trecerea sa în nefiinţă. Ştiindu-vă unul din apropriaţii săi, adresez profundele noastre condoleanţe cu ocazia acestui foarte trist eveniment şi vă rog să transmiteţi aceleaşi pioase gânduri domnilor Mihai Cimpoi, Ion Costaş, Nicolae Mătcaş, Ion Ungureanu, Anatol Vidraşcu, ca şi tuturor celorlalte cunoştinţe comune, precum şi întreaga noastră compasiune familiei îndoliate.

Fie ca Bunul Dumnezeu să-l odihnească în pace!

Marcel DINU,
ambasador

* * *

Membrii comunităţii filologice şi literare ieşene, cercetătorii ştiinţifici din Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide" al Academiei Române, au aflat cu adâncă durere despre trecerea la cele veşnice a celui care a fost Grigore Vieru. Prin stingerea lui, literatura română a suferit o mare pierdere, deoarece a dispărut una dintre cele mai reprezentative voci poetice din contemporaneitate. Versurile lui au păstrat nealterată curăţenia limbii române într-o vreme în care aceasta era şi încă mai este oropsită la ea acasă. Cititorii din stânga şi din dreapta Prutului, fie ei copii, fie adulţi sau vârstnici, le recită cu încredinţarea că află în ele un scut şi o armă: „Frate, / Nu există graniţă / Prin care Cântecul / Nu ar putea să răzbată". Şi de dincolo de Stix, Cântecul lui Grigore Vieru răzbate neîngrădit, ca „o floare de lumină" pentru toţi românii. Dumnezeu să-l odihnească în pace pe fratele Grigore!

Prof. univ. dr. Dan MĂNUCĂ,
directorul Institutului de Filologie Română „Alexandru Philippide"
al Academiei Române

* * *

L-am admirat pe Grigore Vieru înainte de a-l fi văzut. L-am avut apoi oaspete în casa mea din faţa Turnului Goliei. Ne-am întâlnit adesea: în Iaşul marilor zidiri şi în Basarabia voievodală, la Căpriana, la Curchi, la Soroca. Pe un versant al fiinţei sale, Grigore Vieru era un sentimental, un patetic, un apropiat cântului în latura lui visătoare, de unde ritmuri folclorice, o pasionalitate ardentă cu nostalgii transorizontice, pe alt versant se manifesta relevant tribunul, omul de acţiune care urma să devină personalitate focalizantă ori, mai plastic spus, un reîntemeietor. Imaginea lui avea, deopotrivă, aureola combatantului de prim-plan pentru grafia latină (dincolo de Prut), inclusiv pentru ideea de românitate geografică şi istorică nedespărţită.

Lumina stelei care a fost Grigore Vieru, cel acum încorporat legendei, va continua să se reverse peste neamul său cu rădăcini dacice.

Constantin CIOPRAGA,
membru al Academiei Române, Iaşi

* * *

Sunt mâhnit şi nu am cuvinte să-mi exprim durerea. După ce am pierdut-o pe mama, apoi pe fratele meu Mihail, aceasta este cea mai mare pierdere. Relaţiile noastre în diferite perioade au fost diverse, dar eu întotdeauna am ţinut cont de opinia marelui nostru înaintaş atât în activitatea politică, cât şi în sentimentele mele sufleteşti de integrare a spaţiului nostru spiritual comun. Sunt convins că Grigore

Vieru aparţine spaţiului spiritual românesc comun şi mă doare inima când îmi amintesc că doar cu câteva zile în urmă am citit un material al unui presupus maestru al cuvântului care a pus la îndoială versurile lui Grigore Vieru despre Eminescu. Pentru că aşa a coincis acest tragic accident cu aniversarea naşterii lui Eminescu. Este simbolic şi faptul că ultima manifestare publică la care a participat a fost una dedicată lui Mihai Eminescu... Spunea cineva că l-a sfătuit cu insistenţă să nu meargă la Cahul, la acel spectacol omagial consacrat lui Eminescu, după care a şi avut loc accidentul. Însă trebuie să-l cunoşti pe Grigore Vieru ca să-ţi dai seama că el nu putea lipsi de acolo.

Mircea SNEGUR,
primul Preşedinte al Republicii Moldova

* * *

Naţiunea română este în doliu. A căzut la datorie marele poet naţional român Grigore Vieru.

Dispariţia tragică a marelui poet Grigore Vieru este o pierdere enormă pentru tot neamul românesc, dar mai ales pentru *blânda Basarabie, ajunsă-n ziua de apoi*, vorba genialului Eminescu.

Marele poet şi patriot Grigore Vieru a fost şi va rămâne mereu un adevărat Voievod al demnităţii noastre naţionale, fapt confirmat incontestabil de bogata şi inconfundabila-i operă literară, precum şi de vasta-i activitate culturală şi politică, ce sunt un model de slujire Patriei, de luptă curajoasă şi consecventă pentru Unire, Adevăr, Democraţie şi Omenie. L-am cunoscut personal pe Grigore Vieru încă în anii studenţiei (1956), apoi familiile noastre au locuit în blocuri vecine, iar copiii mei, Mircea şi Cezara, au învăţat după Abecedarul lui Grigore Vieru.

Pentru mine, poetul Grigore Vieru a fost un adevărat frate de idei şi suferinţe, un sprijin moral de nădejde şi de încredere în momentele de cumpănă prin care mi-a fost dat să trec. O să-i fiu veşnic recunoscător...

Destinul a făcut ca să fiu împreună cu poetul Grigore Vieru în epicentrul multor evenimente majore din Basarabia de la cumpănă de milenii şi de destin istoric. Acest fapt m-a convins din plin că Grigore Vieru a fost nu numai un mare poet patriot şi politician, dar şi un Om adevărat.

Destinul marelui dispărut este şi destinul tragic al Basarabiei contemporane. Şi numele poetului academician Grigore Vieru va fi scris în istoria neamului românesc cu litere de aur, ca şi numele tuturor martirilor care au căzut la datorie pentru renaşterea naţională şi democratizarea Basarabiei.

Adio, Voievod al demnităţii noastre naţionale!

Dumnezeu să te odihnească cu drepţii, frate Grigore!

Ion BUGA,
profesor universitar
„Literatura şi arta", 22 ianuarie 2009

* * *

Am aflat cu profund regret vestea despre trecerea în eternitate a distinsului Om de cultură, a marelui poet şi patriot Grigore Vieru.

O întreagă naţiune este îndurerată pentru cel ce s-a dedicat, prin credinţă şi forţă morală, apărării limbii, culturii, spiritualităţii şi valorilor româneşti.

Aducem sincere condoleanţe familiei, prietenilor, tuturor celor care l-au iubit şi admirat.

Basarabenii angajaţi la Consiliul Europei şi membrii familiilor lor:
Liliana Cecan, Eugen Cibotaru, Lilia Cibotaru, Diana Cozaru,
Cristina Cristiuc, Dragoş Cucereanu, Silvia Curcenco, Cristina Gonţa,
Elena Gonţa, Rodica Gonţa, Victor Munteanu, Horia Nagacevschi, Radu Panţâru,
Octavian Şofranschi, Adriana Turculeţ
19 ianuarie 2009, Strasbourg, Franţa

* * *

Ieri, când am primit de la Chişinău ştirea despre moartea lui Grigore Vieru, am avut o senzaţie de groază. Ne-am întristat enorm... Am căutat vreun e-mail al dnei Raisa Vieru sau de la Uniunea Scriitorilor ca să transmitem mesajul nostru de tristeţe şi durere. Îi mulţumesc prietenului Vlad Pohilă, care m-a îndrumat să scriu ceva pentru revista *Literatura şi arta*...

A plecat în veşnicie un mare om şi poet. Ne întâlneam rar, însă, ori de câte ori ne vedeam, aveam marea şi neţărmurita bucurie de a conversa cu el. Avea un suflet răscolit, care turna lumină peste fiecare cuvânt rostit. Vorbea mai mult în necuvinte şi metafore şi rostea de parcă ar fi vorbit cu sufletul fiecăruia dintre noi. Moldova a pierdut un om mare şi luminat. Astfel de oameni se nasc o dată la un secol.

Drum bun, frate Grigore... Sincere, adânci condoleanţe rudelor, colegilor de breaslă şi cititorilor celui care a fost şi rămâne a fi Grigore Vieru.

Leons BRIEDIS,
Riga, 19 ianuarie 2009

* * *

Plecarea lui Grigore Vieru dintre noi lasă un gol imens şi ne copleşeşte cu o profundă tristeţe. El va continua însă să fie un simbol şi mai puternic al identităţii şi cauzei naţionale şi va rămâne viu în inimile şi conştiinţele noastre, ale tuturor celor ce cred în perenitatea şi dreptatea cauzei româneşti.

Dumnezeu să-l odihnească.

Alexandru HERLEA,
prof. univ., Universitatea Tehnologică Belfort/Montbeliard, Franţa

* * *

Om şi poet deopotrivă, ca rareori, acelaşi om. Autentic, sensibil, mai presus de orice cuceritor, Grigore Vieru convinge prin însăşi prezenţa lui.

Orizont politic, cultural larg deschis caracterizează în fond fiinţa lui, interesând pe acest plan un neam, o naţiune.

În acelaşi timp, prieten bun şi rar ales prieten, el ne rămâne în suflet ca o mărturie, ca un legământ. Cum nu mi-aş da seama de un asemenea prieten? În locul lui, azi, greu mi-aş găsi un altul.

prof. universitar dr. doc. Al. HUSAR,
Iaşi

* * *

Grigore Vieru ne-a dăruit cele mai frumoase poezii, cele mai frumoase cântece şi cele mai frumoase lecţii.

Au fost lecţii de Dragoste, de Omenie şi de Curaj.

Să ne dea Domnul curaj – pe ambele maluri ale Prutului – şi să împlinim visul lui de aur. El a visat Reunirea...

Andrei MUDREA

* * *

Dacă stăm şi ne gândim bine, sesizăm o greşeală în realitate: nu Vieru a murit, noi am murit.

Alexandru-Horaţiu FRIŞCU

* * *

Inimile noastre sunt îndurereate şi sufletele lăcrimează. Cel care ne-a învăţat să credem în forţa dragostei şi a cuvântului, poetul Grigore Vieru a pornit pe calea eternităţii. Ne rugăm lui Dumnezeu să-i aşeze sufletul printre cele alese de El acolo, în ceruri. Dor ne-a fost mereu de poezia lui şi dor ne va fi şi mai mult de acum încolo. Dumnezeu să-l odihnească în pace.

Colectivul Bibliotecii Naţionale pentru Copii „Ion Creangă",
familia preotului Teoctist CAIA, Târgu-Neamţ,
doctor în filologie Catinca AGACHE, Iaşi

* * *

Toţi profesorii de la liceul nostru stau cu săptămânalul „Literatura şi arta" de la 1 ianuarie anul curent în faţă, recitind interviul scriitorului Grigore Vieru „Ninsoarea noastră şi curtea lor".

Acuzăm ziarele „Flux" şi „Moldova suverană", care l-au tratat atât de neomeneşte, lovind de atâtea ori în inima marelui nostru Poet.

Nu-i adevărat că Vieru n-a fost în Transnistria, Vieru nici n-a plecat; el este prezent în fiecare zi în Transnistria şi în liceul nostru.

Noi credem că anul acesta poporul se va deştepta. Acesta este ultimul sacrificiu pe care l-a făcut Poetul ca să înţelegem cine suntem şi unde trebuie să fim.

Şi, cum a spus Eminescu: „Suntem români şi punctum”.

Colectivul de profesori, elevi şi părinţi
de la Liceul „Lucian Blaga” din Tiraspol

* * *

Fie că am locuit în Bălţi, Chişinău sau Iaşi, acasă mi-a zâmbit norocul – încă de mic – să am şi multe jucării, şi un pian, o chitară, un acordeon, dar şi multe cărţi. Cărţi dedicate mie, copilul: de Iulian Filip, Iurie Colesnic, Efim Tarlapan, Efim Bivol ş.a. Printre ele este şi o lucrare de Grigore Vieru, mult preţuit de colegii săi de breaslă, însă şi de noi, cititorii lui de toate vârstele. Autorul *Albinuţei* este unul dintre puţinii creatori ai neamului nostru cu drept de nemurire. Acasă mă cheamă cei dragi şi... cartea care il ţine pururi viu pe Grigore Vieru.

Dragoş BERGHIA,
student la American Academy
of Dramatic Arts in Hollywood, Los Angeles, SUA

* * *

Dacă există o veşnicie românească,
Această veşnicie ar trebui să se numească Vieru,
Fiindcă ea ne cuprinde pe toţi.

Ion MILOŞ,
Suedia

* * *

Familiile prof. Ioana şi Traian Irimia, ing. Stelian şi Doina Irimia, prof. univ. Dimitrie şi Maria Gavrilean, Constantin şi Olga Chiriac şi prof. Ana Rugină se despart cu durere de Grigore Vieru, prieten de neegalat, mare poet şi patriot român, alaturi de care am petrecut clipe de neuitat.

Dumnezeu să-l odihnească în pace.

* * *

Prof. univ. Mircea Tomuş, Universitatea Sibiu, şi prof. univ. Ion Pop, Universitatea Cluj-Napoca, aduc un ultim omagiu marelui disparut, poetul Grigore Vieru, şi transmit sincere condoleanţe familiei îndurerate.

* * *

Îndurerată familie, îndoliaţi concetăţeni, tristă Basarabie! Ne-a părăsit unul dintre cei mai demni şi plini de har fii ai românităţii – poetul şi omunl politic Grigore Vieru, care a fost şi va rămâne un simbol al luptei de veacuri a basarabenilor pentru întregire spirituală şi politică. Cele două maluri de Prut vibrează azi la unison, deplângând trecerea lui la cele veşnice. E atât de trist să constatăm că ne strângem rândurile doar la mari pierderi... Cred că numele lui Grigore Vieru, care a marcat anevoioasa cale a deşteptării noastre naţionale, va sta de acum încolo chezăşie voinţei noastre de unitate civilă, unitate de neam românesc. Avem o mare datorie faţă de el – să ctitorim mai departe „ce n-a dovedit nici tata" şi să ducem la împlinire idealul său de unire şi integrare în matca firească a neamului româņesc, în lumea civilizată a Europei moderne.

Dumnezeu să-l odihnească în pace.

Tudor PANŢÂRU,
deputat în Parlamentul României
„Timpul", 21 ianuarie 2009

* * *

Colegii de grupă de la Universitatea de Medicină „N. Testemiţanu" exprimă sincere condoleanţe lui Dorel Vieru în legătură cu decesul tatălui său, Grigore Vieru.

* * *

Grigore Vieru a intrat în veşnice în condiţii tragice şi îngrijorătoare, dar nu a plecat dintre noi. Va continua să trăiască în inimile şi sufletele noastre, aşa cum trăieşte şi nemuritorul Eminescu. Un mare poet şi un român de excepţie, Grigore Vieru a fost făclie vie care timp de şapte decenii a luminat bolta aspiraţiilor româneşti. Ne va lipsi mult fratele Vieru cu zâmbetul lui bun, blând şi înţelept. Prin intrarea lui în nemurire am pierdut un stâlp al românismului. Românii înstrăinaţi în toată lumea nu îl vor uita însă niciodată. Pentru Comitetul Româno-American pentru Basarabia, Grigore Vieru a fost un exemplu de demnitate şi o stea care ne-a călăuzit paşii. Pentru noi, nu a căzut o stea, ci o stea a intrat în eternitate.

prof. Dr. Nicholas Dima, vicepreşedinte executiv, Arizona;
prof. Claude G. Matasa, vicepreşedinte executiv,
consul onorific al României, Florida;
Valentin V. Ţepordei, vicepreşedinte pentru comunicare, Virginia;
dr. Silviu Ziscovici, vicepreşedinte pentru relaţii publice, Maryland;
rev. fr. Gheorghe Calciu-Dumitreasa, preşedinte de onoare

* * *

Probabil, Dumnezeu a vrut să ne mai ia un înger. .. Fie-i ţărâna uşoară.

Dinu ŢURCAN,
elev al Liceului „M. Eminescu", Drochia

* * *

Suntem adânc îndureraţi de trecerea în nefiinţă a Poetului generaţiilor de azi şi de mâine, cel care a fost Grigore Vieru. Dumnezeu să-l odihnească în pace.

Colectivul Teatrului Municipal de Păpuşi „Guguţă"
„Timpul", 21 ianuarie 2009

* * *

Şeful clinicii de chirurgie a Spitalului de urgenţă Floreasca (Bucureşti), profesor Mircea Beuran, exprimă profunde condoleanţe în legătură cu trecerea în nefiinţă a marelui poet basarabean Grigore Vieru. Dumnezeu să-l odihnească în pace.

* * *

Uniunea Teatrală din Moldova exprimă profunde condoleanţe familiei şi rudelor, în legătură cu plecarea în lumea celor drepţi a marelui poet Grigore Vieru, personalitate proeminentă a culturii europene. Dumnezeu să-l odihnească în pace.

* * *

Am avut cinstea şi onoarea să fiu prieten cu marele român Grigore Vieru. Trecerea în nefiinţă a acestui simbol al României, care a fost un al doilea Eminescu, este o mare pierdere pentru poporul nostru. Suntem cu inimile zdrobite...

Ovidiu CREANGĂ,
Canada

* * *

Grigore Vieru a fost mai mult decât un poet. El a purtat prin lume copilul pre nume Basarabia, spunându-i cine este, al cui este şi cine-i este mama. A fost, este şi va fi o şcoală pentru elevi, o călăuză pentru tineri, un părinte spiritual pentru maturi, o alinare pentru bătrâni. Este un simbol naţional, care trebuie păstrat şi valorificat în conştiinţa naţională a neamului. Dumnezeu să-l odihnească.

Ion CUZUIOC,
medic şi scriitor

* * *

Nu am, moarte, cu tine nimic, spunea cu ani în urmă poetul Grigore Vieru într-un poem cutremurător de sincer şi de emoţionant. Iată însă că ea, moartea, are ce are cu neamul omenesc şi loveşte mişeleşte în flori şi, deopotrivă, în tulpini de brazi, culcându-i la pământ.

Moartea violentă, accidentală a poetului Grigore Vieru a cutremurat tot neamul românesc, făcându-ne să ne punem iar şi iar întrebarea: cât va mai trebui să plătim cu vieţi omeneşti pentru limba maternă, pentru integritatea noastră spirituală şi demnitatea naţională?

Orice dispariţie dintre cei vii a unui om este o mare durere şi o pierdere irecuperabilă pentru rudele şi prietenii defunctului. Moartea unui scriitor miruit cu geniu, cum a fost Grigore Vieru, înseamnă o răsturnare a timpului, o scufundare în întuneric şi o suferinţă pentru un întreg popor. Şi doar speranţa în vigoarea vlăstarelor tinere ce răzbăteau spre lumina soarelui din verbele şi metaforele poetice ale scriitorului ne dă forţă să învingem întunericul morţii şi să credem în puterea veşnic vie a versului său, aşternut pe hârtie timp de peste cinci decenii şi prezent în fiecare suflet de copil şi de om matur. În această împărăţie a frumosului şi a bucuriei aripa neagră a morţii nu are nicio putere...

În aceste clipe de grea încercare pentru tot neamul românesc, suntem alături de îndurerata familie a poetului, de celelalte rude şi le exprimăm sincere condoleanţe, dorindu-le forţe pentru a învinge durerea abătută asupra lor. Iar pe bunul Dumnezeu îl rugăm să-i ierte poetului Grigore Vieru toate greşelile cele de voie şi fără de voie şi să-l primească în Împărăţia Sa.

Îngenunchind în faţa sicriului, îl rugăm şi pe fratele nostru Grigore Vieru să ne ierte că nu am ştiut să-l ocrotim de dureri şi de necazuri şi uneori a fost lăsat de unul singur în faţa răuvoitorilor săi. Păstrându-i memoria vie, avem datoria de a trage concluziile necesare pentru toate zilele pe care ni le va da Puterea Divină, ca versul său să răsune veşnic în luncile şi crestele munţilor Bucovinei, pe care a iubit-o atât de mult.

Societatea Scriitorilor Români din Cernăuţi

Eugen DOGA

GRIGORE VIERU A FOST ŞI VA RĂMÂNE PÂINEA NOASTRĂ SPIRITUALĂ, CEA DE TOATE ZILELE

Câtă nedreptate e pe lumea asta! Dumnezeu i-a dat viață, i-a dat har, i-a dat dragoste care nu poate fi comparată nici cu cea mai mare, precum a lui Romeo şi Julieta, dragoste eternă. El a fost şi rămâne pentru noi cel mai preţios veşmânt spiritual cu care ne-a înzestrat sufletele şi ne-a descătuşat dragostea. Cuvintele din poezia lui, izvorâte din glia strămoşească şi înşirate pe firele luceferilor, ne-au făcut stăpâni ai Universului, ne-au orientat privirile spre „cerul ca umbrela", spre marele nostru Duh, spre Mântuitorul nostru. Nu ştiu dacă cineva a mai iubit atât de mult mama, copiii, soarele, neamul nostru despărţit şi hărţuit, oamenii şi lumea întreagă, cum a făcut-o prin creaţia sa Grigore Vieru. De ce trebuia să se întrerupă această viaţă divină?! Din această irecuperabilă pierdere noi am devenit şi mai săraci de cum suntem, fiindcă fără el ni s-a uscat gura de sete, din izvorul său de iubire, fiindcă fără el zilele ce vin nu ne vor aduce cuvintele calde cu energie cosmică în toate colţişoarele sufletului nostru. Fără el nici fluturaşii nu vor putea zbura la primăvară aşa cum i-a învăţat să zboare el în filmul „Maria Mirabela". Dar broscuţele cum o să ne cureţe apele?

Şi totuşi, sunt sigur că la grădiniţe şi şcoli nu vor înceta horele copilaşilor, intonând neuitatele cântece ale lui Vieru, că vor apărea luceferi noi pe cer, aprinse din dragostea celor care s-au înfruptat din creaţia marelui nostru poet.

Abecedarul vieţii, creaţia lui Grigore Vieru a rămas pentru sute de generaţii ce vor veni şi vor trece prin toate paginile acestuia ca prin câmpiile din preajma satului său natal, prin toate literele, admirând stelele, ascultând ciocârlia, numărând paşii spre casa părintească ca pe nişte note ce se vor înşira pe portativ şi vor alcătui cel mai frumos cântec de bucurie şi dragoste pământească.

Am rămas singur la pian. Nu-l voi mai vedea niciodată pe Grigore Vieru umblând prin casa mea şi intonând versuri noi care îmi mişcau cândva degetele în căutarea muzicii ascunse în spatele fiecărei litere, fiecărui cuvânt. Nu vom mai sta împreună în studiouri pentru a da suflare noilor cântece. Nu ne vom îmbrăţişa ca altădată, fiindcă ne-a părăsit pentru totdeauna. A plecat în veşnicie. Să-i fie veşnică pomenirea şi veşnică mila lui Dumnezeu. Pentru mine, pentru tot neamul nostru, Grigore Vieru a fost şi va rămâne pâinea noastră spirituală, cea de toate zilele.

Chişinău, 19 ianuarie 2009

Acad. Augustin BUZURA

GRIGORE VIERU RĂMÂNE UN SIMBOL ŞI MODEL DE LUPTĂTOR

Este o mare pierdere pentru cultura română, pentru cei care se încăpăţânează să creadă în unire. În unirea tuturor românilor, dincolo de front, dincolo de tratate, în unitatea românilor, precum şi în efectul binefăcător al culturii asupra oamenilor.

Grigore Vieru este un capitol important în care a crezut şi în care, cu toate mijloacele, a luptat până în ziua dispariţiei sale. E trist că un poet atât de delicat ca el a fost obligat să trăiască într-o lume dură, în care valorile nu ocupă locurile ce li se cuvin. În care legea o fac surogatele.

El va rămâne pentru generaţiile ce vin, el va fi descoperit aşa cum se cuvine pentru cei ce cred în cultură şi în unire. El rămâne un simbol. Îmi pare foarte rău că a început să devină o tradiţie faptul că personalităţilor asemenea lui li se atribuie distincţii după ce nu mai sunt.

Sunt foarte întristat că numărul celor care înseamnă atât de mult pentru adevărata cultură este tot mai mic şi că generaţia noastră este din ce în ce mai lovită.

Dumnezeu să-l odihnească!

A DOUA MARE ADUNARE NAŢIONALĂ LA CHIŞINĂU

O inimă mare ai avut, Grigore, şi ai împărţit-o toată Neamului tău! Astăzi au alergat mii şi mii de oameni la Chişinău să-ţi întoarcă inima înapoi, dar era prea târziu.

O, Grigore! de la Ştefan cel Mare încoace nu s-a văzut atâta lume la o înmormântare. Dacă ai putea să deschizi ochii, să vezi oamenii care s-au adunat în jurul tău, veniţi de pe toate drumurile Basarabiei, Bucovinei şi ale României, s-ar vindeca multe din rănile cu care ai plecat la Domnul!

De trei zile încoace şi trei nopţi burează cu lacrimi în Chişinău şi în toată ţara. Tu ai plâns cu lacrimile oamenilor, acum ei plâng cu lacrimile tale!

Plâng mamele pe care le-ai mângâiat viaţa întreagă cu versurile tale aşa cum numai tu ai ştiut, plâng copiii – ei încă nu înţeleg ce s-a întâmplat şi te aşteaptă să mai vii în şcoala lor –, plâng bărbaţii, Grigore! Tu ai scos spinii din sufletul Neamului şi Neamul plânge că nu mai are cine să-l apere cu aceeaşi vehemenţă, aceeaşi statornicie şi jertfire de sine.

Dar oare e destul astăzi să plângi numai, când tu ai fost un mare luptător?!

Sunt mulţi dintr-aceia care fac totul ca să uităm de Marea Adunare Naţională şi iată că tu, de unul singur, sacrificându-te, ai făcut astăzi a doua Mare Adunare Naţională la Chişinău! Te auzeam de multe ori spunând: „Nu moare Bsarabia!” şi, într-adevăr, nu moare, Grigore! Deschide ochii şi vezi!

Poeziile, cântecele, cugetările tale renasc Neamul şi-l aşază pe temeliile sale fireşti, eşti o apă vie întrupătoare pentru noi; tu, Grigore, ai deschis în sufletele celor mulţi ferestre către Dumnezeu.

Noi, cei care am rămas în viaţă, adunaţi aici, în jurul tău, şi încă sute şi sute de mii care n-au putut veni să-şi ia rămas-bun de la tine, ne cerem iertare că nu te-am putut apăra şi-ţi promitem că nu-i vom lăsa pe cei care înnegresc sufletele noastre să astupe aceste ferestre către Dumnezeu, pe care le-ai deschis tu!

N-ai avut odihnă în viaţă, aşa ţi-a fost destinul. Odihneşte-te în împărăţia şi paza Domnului, frate Grigore!

LECŢIILE LUI VIERU

Astăzi îl petrecem pe Grigore Vieru în ultimul său drum pe acest pământ. Se duce, lăsându-ne drept moştenire o operă artistică de excepţie şi multe, multe lecţii care urmează să fie învăţate de cei rămaşi.

Am auzit recent o pildă, o parabolă cu o morală adâncă. Se zice că a murit un creştin şi, ajungând în lumea de apoi, i s-a oferit posibilitatea să aleagă între Iad şi Rai. Ca alegerea să fie conştientă, îngerul ce-l însoţea l-a sfătuit să intre şi în Rai, şi în Iad ca să vadă unde-i mai bine. Intră creştinul în Iad şi vede o masă încărcată cu toate bunătăţile, iar în jurul mesei oameni slabi, nemâncaţi, numai piele şi oase, ţinând în mâini linguri cu nişte cozi foarte lungi. Contrariat, omul îl întreabă pe înger de ce aceştia sunt atât de slabi, stând la o masă plină cu atâtea bucate alese? Şi îngerul îi răspunde: Pentru că lingurile au cozi foarte lungi şi ei nu pot duce cu ele mâncarea la gură. Intră apoi în Rai, unde vede aceeaşi scenă – o masă plină cu bucate alese, dar în jur oameni frumoşi, rumeni, voioşi, deşi aveau aceleaşi linguri cu cozi foarte lungi. Mirat şi mai tare, omul îl întreabă pe înger de ce, având aceleaşi bucate alese, aceleaşi linguri cu cozi lungi, acolo, în Iad, oamenii mor de foame, iar aici, în Rai, sunt sătui şi rumeni? Şi îngerul i-a răspuns: Pentru că cei din Rai, având aceleaşi linguri cu cozi lungi, se hrănesc unii pe alţii...

Dispăriţia lui Grigore Vieru dă semnificaţii aparte acestei parabole. Ceea ce m-a surprins întotdeauna la Vieru era capacitatea lui de a se bucura sincer de succesele celor din jur. Era la curent cu tot ce scriau colegii şi găsea întotdeauna, pentru fiecare, cuvinte de apreciere şi încurajare. Cred că anume această calitate a sa îl făcea mare. N-a ezitat nicio clipă să se ridice în apărarea celor loviţi. Ştiu, nu i s-a răspuns cu aceeaşi monedă, dar a avut atât de multă nevoie de sprijinul nostru.

În ultimul său interviu acordat (telefonic) postului de radio „Vocea Basarabiei", Vieru ne avertiza, testamentar, că alegerile din primăvara acestui an vor fi cruciale pentru Basarabia şi a vorbit în acest context despre proverbiala noastră dezbinare. „Mergem, zicea Vieru, spre gura unul deşert care ne poate înghiţi din cauza dezbinării noastre. Dar se mai pot întâmpla şi minuni, ca în alegerile locale...". E o perspectivă tragică, dar din păcate reală.

Dispariţia lui Vieru trebuie să ne solidarizeze, să ne ajute să ne uităm cu alţi ochi unii la alţii, să punem capăt dezbinării dintre fraţi şi, dacă istoria noastră vitregă ne-a pus în mâini linguri prea lungi, să ne hrănim unii pe alţii, dar să nu murim de foame în faţa mesei pline cu bucate... E una din multele şi adâncile lecţii pe care ni le-a dat Grigore Vieru.

Acum, când Vieru a trecut către Domnul, petrecându-l în ultimul drum, să-l plângem, dar cu plâns bărbat şi scurt, şi să începem a-i învăţa lecţiile, să ducem „mai departe ce n-a dovedit nici tata"... Să nu-i punem Cartea la icoane şi să ne închinăm la ea, ci s-o parcurgem, zilnic, pagină cu pagină, asimilând-o. Acesta este subtextul parabolei noastre naţionale, parabola care se numeşte Basarabia română şi la care Vieru a ostenit o viaţă întreagă.

„Timpul", 20 ianurie 2009

Olguța CAIA, strănepoata lui Ion Creangă

LA ÎNMORMÂNTAREA LUI GRIGORE VIERU

Dorința din poezia „Când" se pare ca i-a fost îndeplinită: *Când am* să *mor / să mă îngropi / în lumina ochilor tăi. / Lumea venită la mormântul meu / va sta îngenuncheată / în fața ta mereu. / Ca nimeni să nu-mi joace pe mormânt, / să nu fiu ca strămoșii, pus / sub ierburi și pământ – / îngroapă-mă-n lumina ochilor tăi, / femeie de pe urmă, / femeia mea dintâi.* În noaptea de sâmbătă spre duminică, n-am putut să dorm și toată noaptea am stat la sfat cu poetul. Dimineața de cu zori, am coborât în camera de zi, unde sora mea, Ileana, mi-a spus că poetul s-a urcat la ceruri.

A doua zi, ca vântul și ca gândul am și ajuns la Chișinău, unde Claudia Balaban, cea care l-a adus pe poet la noi de multe ori, ne aștepta în prag. Spre înserat am plecat împreună la biserica Sfanta Teodora de la Sihla, unde poetul, *în raclă fost-a pus...* parcă de mâna lui Isus. Doar la Sfintele Moaște am văzut așa șuvoi nesecat de mulțime, închinându-se. Ni se părea că și noi ne ridicăm câte puțin odată cu poetul. În acea noapte adâncă și nesfârșită, în fața Sfântului Altar, părintele Teoctist Caia, cumătrul poetului, a rostit cuvântul de adio, în care a spus: „Grigore Vieru a fost un mirean sfânt".

În ziua de marți dimineața, parcă prea devreme, părintele Teoctist împreună cu protoiereul Ioan Ciuntu, preoții Petru Buburuz, Petrică Lehaci, părintele Vlad și ceilalți preoți veniți din Basarabia și România, au săvârsit Sfânta Liturghie, apoi l-au însoțit la Teatrul de Operă și Balet, unde a fost depus. Acolo, noroc de forțele de ordine, care atunci când mulțimile s-au năpustit să-l vadă, nu le-au lăsat să pătrundă... Mulțimea tăcea; tăcerea era dureroasă, dar și înălțătoare. Duhul poetului plutea peste noi, glasul lui, parcă de dincolo de lume, glăsuia din „Litanii pentru orgă": *Nu am, moarte, cu tine nimic, / Nu mi-i frică, nu mi-i teamă – / Milă de tine mi-i, / Că n-ai avut niciodată mamă, / Că n-ai avut niciodată copii.* Toate drumurile Basarabiei au fost presărate cu flori, încât călcai cu sfială, să nu le strivești. În sunetul fanfarei pornit-am spre cimitir. Primul popas a fost la statuia lui Ștefan cel Mare, la care poetul parcă a îngenuncheat, așa cum făcea odinioară. Al doilea, la Mateevici, unde chiar s-a închinat...

Pe vremuri îi tot spuneam lui Grigore Vieru că Basarabia este Sfântul Altar și că România este Biserica; acum am simțit pe viu acest lucru pentru că mulțimile toate se rugau deodată cu preoții, și-l implorau pe Dumnezeu să-l ducă pe poet *în loc cu verdeață, unde nu este durere, nici întristare, nici suspin, ci viață fără de sfârșit.*

Deodată, un glas coborâtor din bravi străbuni striga la fratele Grigore... Era poetul Adrian Păunescu, care prin hohote de plâns ne-a recitat un poem și parcă ne-a coborât în cripta cea căptușită cu pluș roșu și-apoi ne-a ridicat la ceruri deodată cu poetul...

Valeriu Matei, cel pururea grăbit, a recitat poemul „Cămașa poetului", prin care ne-a împletit toate gândurile și simțămintele noastre, rugându-ne ca amintirea

poetului să ne fie curată şi să ne păstrăm neîntinaţi. Plecat-a poetul de unde a venit, pândit-a clipa să moară în zi de Eminescu, s-a înălţat la ceruri, la fratele-i iubit...

Grigore Vieru spunea: *Eu sunt o lacrimă a lui Eminescu.* Vom fi în stare oare să fim şi noi o lacrimă a lui Vieru? Să o rostogolim din când în când în amintirea sa? De la Eminescu la Vieru s-a scurs un veac de poezie. Aşa, la un veac o dată, ne dă Domnul câte un poet şi chiar mai mulţi. Fericiţi cei ce se adapă din lumina acestor luminători. Doamne, ce grea e dulcea povară ca Grigore Vieru să-ţi fi fost prieten apropiat şi rudă, chiar. El aruncat-a povara dragostei depline şi peste el şi peste mine şi peste tine... Era doar spirit făr' de trup, firav, plăpând şi totuşi fir de iarbă. El fost-a omorât pe când trăia şi este viu şi după moarte...

Alt testament al lui Vieru: *O, neamule, tu, / adunat grămăjoară, / ai putea să încapi într-o singură icoană.* Greu de îndeplinit, dar măcar să încercăm, fără să-i impietăm memoria cu medalii oferite post-mortem; medaliile să fie date poeţilor cât trăiesc, în măsura în care ei le primesc.

Lacrimi deja plânse o viaţă întreagă se rostogoleau în sufletul doamnei Raisa Vieru, a copiilor săi, Teodor şi Călin, a nurorilor şi a nepoţilor Lucian, Nicu, Denisa, Cristian, căci dus-au ei viaţă de martiri, pentru că nu l-au împiedicat, ci l-au ajutat pe poet să se jertfească pe altarul poeziei. Ni l-au dăruit şi nouă, nu a fost numai al lor, căci şi noi am simţit dogoarea poeziei care ne-a luminat calea spre dragostea arzândă a lui Hristos.

Nicolae ROIBU

VIERU URCĂ ÎN CERURI, LA EMINESCU

În după-amiaza zilei de ieri, spre Catedrala „Sfânta Teodora de la Sihla" se mişcau torente de oameni. Şirul de oameni de toate vârstele, cu flori şi lumânări în mâini, se întindea până la strada 31 August 1989. Copii şi maturi, bărbaţi şi femei, profesori şi elevi, cu inimile îndurerate, erau pe buze cu numele lui Grigore Vieru.

Catedrala „Sfânta Teodora de la Sihla" s-a dovedit a fi neîncăpătoare pentru toţi cei care au venit să i se închine, pentru ultima oară, celui mai mare poet pe care l-a dat pământul basarabean de un secol şi ceva încoace. Serviciul divin a fost săvârşit de un sobor de preoţi în frunte cu parohul catedralei, protoiereul Ioan Ciuntu. În cele două zile de suferinţă ale poetului, după tragicul accident rutier, părintele Ciuntu s-a rugat necontenit la Dumnezeu pentru sănătatea lui Grigore Vieru. „Când îi citeam Sfântul maslu, îmi spunea ieri părintele Ciuntu, am observat că dădea din buze şi mişca din sprâncene. Zic, Doamne, se porneşte la viaţă! La sfârşitul rugăciunii, ţineam mâna deasupra creştetului său şi parcă o putere miraculoasă mi-o atrăgea spre obrazul lui. A slobozit o lacrimă, care s-a scurs în palma mea...".

Slujba de pomenire a fost transmisă în direct la postul de radio „Vocea Basarabiei", emisie în direct a avut şi postul de televiziune PRO TV Chişinău. De la Bucureşti, Iaşi, Cluj, Suceava erau în drum spre Chişinău mai multe autocare. Din clipă în clipă, urma să sosească şi prietenul lui Grigore Vieru, poetul Adrian Păunescu.

La ieşire din sfântul lăcaş l-am întâlnit pe lăutarul Nicolae Botgros. „O mai mare lovitură neamul nostru n-a suportat, ne-a spus el. A fost cel mai mare poet român în viaţă. A apropiat cele două maluri de Prut mai mult decât a făcut-o oricare dintre basarabeni. Cu o lună înainte de moarte, visa să facem un spectacol de muzică populară. Vieru însă merita să aibă câte un spectacol pe zi de muzică populară, uşoară, clasică, aşa cum ştia el s-o îmbrace în haina firească a versurilor sale. El merita să fie sărbătorit o săptămână la Palatul Naţional din Chişinău şi alta la cel din Bucureşti. El a visat ca Basarabia să se unească cu Ţara şi cred că acest mare miracol se va împlini vreodată". Tot aici era şi cântăreţul Ştefan Petrache. „Când a murit mama, am înţeles că sunt orfan. Acum am înţeles că sunt orfan încă o dată – de data asta spiritual. Am rămas de două ori orfan", ne-a spus interpretul... Iar compozitorul Ian Raiburg, care a făcut mai multe piese împreună cu Grigore Vieru, a ţinut să ne spună că, fără el, arta noastră rămâne şi ea, într-un fel, orfană.

Astăzi, după Sfânta Liturghie, Grigore Vieru va porni în ultimul său drum de la Opera Naţională.

După un popas la monumentului lui Ştefan cel Mare şi Sfânt, Grigore Vieru va fi înmormântat la Cimitirul din strada Armenească, lângă poetul Ion Vatamanu şi lângă unul dintre făuritorii Unirii, Anton Crihan. În imediata apropiere a prietenilor săi Doina şi Ion Aldea Teodorovici şi Nicolae Sulac. Astăzi Grigore Vieru urcă în ceruri, la Eminescu...

„Timpul", 20 ianuarie 2009

BASARABIA ÎN CEAŢĂ ŞI ÎN LACRIMI

Grigore Vieru a murit.

A murit acum, deşi a fost omorât de mai multe ori în timpul vieţii.

Vieru s-a dus la Dumnezeu, lăsând în urmă o Basarabie ruptă în două: una tristă, sătulă de comunism, înlăcrimată, zguduită de moartea Poetului, şi alta intoxicată de comunism, chiuitoare şi făţarnică, lovită brusc de lacrimi... electorale în legătură cu dispariţia lui Grigore Vieru.

Joia trecută, care pentru poet a fost ultima, ziarul „Literatura şi arta" publica articolul său (cine putea crede că e ultimul?) „Noi atacuri golăneşti în presa oficială", pe care îl preluăm alăturat. Lovit recent de „Moldova suverană" a lui V. Voronin, Vieru îl avertiza pe acesta că, citez, „voi fi nevoit să iau o decizie a mea întru apărarea dreptăţii şi onoarei mele de om". Noi, cei care eram mai apropiaţi lui Vieru, ştim ce se avea în vedere când a zis „o decizie a mea"...

Ne-a trecut de mai multe ori pragul redacţiei, mâhnit şi epuizat de „atacurile golăneşti din presa oficială". Mai fiind şi bolnav, suferea adânc în urma acestor atacuri din „Flux"-ul lui Roşca şi „Moldova suverană" a lui Voronin. Ştiindu-l grav bolnav de inimă, killerii acestora loveau intenţionat în el, ca să-l doboare, să-l bage în mormânt. Astfel, până a fi doborât de blocul de beton, ascuns în ceaţă, Gr. Vieru a fost doborât de atâtea ori de alte blocuri de beton, numite „Flux" şi "Moldova suverană", ascunse în ceaţa deasă a comunismului adus de Voronin peste Basarabia.

De multe ori, după ce era lovit de aceste blocuri de beton ale lui Voronin şi Roşca, intra pe la mine în redacţie. Era decis să declare greva foamei – aceasta şi era acea „o decizie a mea". Atacurile „românului" Conţiu îl răneau adânc. Era prea sensibil pentru o Basarabie atât de cinică. Îl sfătuiam insistent să nu citească aceste porcării şi să nu reacţioneze la ele, spre satisfacţia animalică a killerilor săi. Mă asculta în tăcere şi se uita visător la covorul de pe perete cu chipul lui M. Eminescu, şi parcă era de acord cu mine. A doua zi însă, dimineaţă, cineva mă suna şi îmi spunea că l-a văzut pe Vieru mergând cu un braţ de ziare subsuoară...

Ceaţa din noaptea de joi spre vineri, când s-a produs tragicul accident, nu a fost deloc mai deasă decât cea care i-a fost organizată de oficialităţi şi prin care i-a fost scris lui Vieru să treacă ultimii ani. L-au omagiat fariseic, la nivel naţional, ca să-l asasineze moral în presa lor chiar a doua zi după jubileu. Au crezut că îl vor putea atrage de partea lor. Pentru ei, Vieru a avut şi are doar valoare electorală, nu artistică şi morală. Ei s-au temut şi se tem de aceste valori. Vieru este Basarabia română. Vieru şi Basarabia română sunt o singură dramă. Lovind în Vieru, ei loveau în această Basarabie. Ei nu i-au iertat niciodată credinţa pe care Vieru o propovăduia zilnic, ca un apostol: că este român şi că suntem români.

De aceea, l-au ţinut mereu în ceaţă, scoţându-i în faţă blocuri de beton şi aici, în Basarabia, dar şi peste Prut. Asasinii lui morali nu au fost pedepsiţi. Conţiu de la „Moldova suverană", Roşca de la „Flux", asistat de un Burciu şi un Praporşcic, sunt sănătoşi şi voioşi, mereu pe linia întâi a partidului lui Voronin, în lupta împotriva lui Vieru şi a Basarabiei române. Naivul – marele naiv şi copil – Vieru mai credea că există dreptate şi i se adresa după dreptate lui Voronin, celui care a stat şi stă în spatele tuturor asasinatelor morale organizate împotriva celor care nu gândesc ca el. Presa comunistă (M-1, NIT, Eu TV, „Moldova suverană", „Flux", „Comunistul") chifteşte de minciuni, de atacuri banditeşti la adresa politicienilor, ziariştilor, scriitorilor neconvertiţi la ideologia oficială. Cine l-a oploşit la sânu-i pe renegatul Conţiu, care a lovit cu atâta ticăloşenie morală în marele Poet? Cine protejează plutonul de execuţie care trudeşte non-stop, făcând ceaţă şi scoţând blocuri de beton în calea celor incomozi regimului? Zeci, sute de oameni, cei mai de valoare oameni ai Basarabiei sunt asasinaţi moral, executaţi în fiecare zi sub ochii „stăpânului" şi cu blagoslovirea lui.

Acum îl veţi „plânge", dar îl veţi „plânge" electoral, veţi declara doliu naţional, vă veţi băga lângă sicriul lui să vă vadă lumea la televizor, veţi vrea să stoarceţi dividende şi din ultimul drum al lui Vieru... Nu-l plângeţi pe Vieru, fariseilor! Voi l-aţi omorât de atâtea ori, înaintea tragicului accident. Dumnezeu l-a luat la El pentru a-l apăra de ticăloşeniile voastre.

La moartea lui Mihai Eminescu, marele basarabean B.P. Hasdeu scria în necrologul dedicat nefericitului dispărut: „El va trăi, deşi a murit nebun; vor muri însă pentru vecie nenumăraţii înţelepţi care au lăsat, lasă şi vor lăsa totdeauna să înnebunească un Eminescu".

„Nenumăraţii înţelepţi" n-au dispărut nici astăzi. Numele lor vor fi uitate chiar mâine. Sau vor fi blestemate de posteritate. Ce va rămâne mâine din numele lui Voronin, Roşca, Conţiu sau Praporşcic? Nimic. Le vor mânca uitarea şi dispreţul.

Numele lui Grigore Vieru nu va fi înghiţit de uitare. Pentru că Grigore Vieru nu a murit, el nu a avut nimic cu moartea. Vieru a avut ce a avut cu Viaţa. De aceea, Grigore Vieru va fi atâta timp cât este şi cât va fi Basarabia română, acest „copil înfăşat în sârmă ghimpată".

Sever MUREŞAN

VEGHEAZĂ-NE DE ACOLO, DE SUS

Sufletul lui Grigore Vieru s-a dus acasă, la dreapta Domnului, acolo de unde a venit, cu rostul de a ne alina inimile şi de a ne arăta drumul spre lumină şi dreptate.

Singurele arme ale lui Grigore Vieru au fost cuvintele.

Puterea lui Grigore Vieru a fost forţa incomparabilă a vorbei făcute să mângâie durerea, să pedepsească trădarea, să cheme la lupta pentru ţară, să poruncească nemernicilor, să domolească dorul, să nască speranţa.

Cuvintele şi vorbele lui Grigore Vieru au izbucnit din sufletul său nemăsurat, din generozitatea sa fără de margini, din neprihănirea dumnezeiască a Creatorului.

Puţini ne-am putut ridica acolo unde ar fi dorit el să ne ducă. Puţini am înţeles, atât cât a fost printre noi, respectul şi onoarea pe care i-o datorăm, ajutorul şi ocrotirea de care ar fi trebuit să se bucure din partea noastră, a românilor de „dincoace" de Prut, fraţi pe care i-a chemat şi i-a aşteptat toată viaţa.

Grigore Vieru a luptat pentru Ţara Românească şi pentru români mai mult decât am făcut-o cu toţii, laolaltă, cei care, de aici, prea puţin şi prea rar am aplecat privirea la durerile fraţilor noştri din Basarabia.

În felul său blajin şi generos, sensibil şi nobil, Grigore Vieru ne obligă să ne înclinăm frunţile în faţa unei lecţii inegalabile de patriotism.

Lăsând lacrimile să spele ruşinea uitării de frate, acum, la căpătâiul celui care ne-a trimis „Scrisoare din Basarabia", îngenunchem cu toţii cu smerenie şi-i dăm răspunsul nostru: „Venim, dragă Grigore, nu e prea târziu şi veghează-ne de acolo, de sus, pentru ca să putem împlini ceea ce tu ai început".

Deja ne este dor de Grigore VIERU.

Bucureşti, 18 ianuarie 2009

GRIGORE VIERU A PLECAT ÎN NEMURIRE

Ieri, Grigore Vieru a fost petrecut pe ultimul său drum. Zeci de mii de oameni au venit să-şi ia rămas-bun de la cel care a fost şi va rămâne pentru totdeauna Poetul îndrăgit al neamului. Luni de cu seară şi până marţi dimineaţă, torentele de oameni nu au contenit să vină spre catedrala Sfânta Teodora de la Sihla pentru a-şi pleca cu pioşenie frunţile în faţa celui care a fost Poetul Grigore Vieru. Ieri-dimineaţă, când sicriul împodobit cu flori a fost scos din biserică, un grup de elevi de la Liceul „Gheorghe Asachi", îmbrăcaţi în chip de îngeraşi, au recitat poezia „Mulţumim pentru pace". După care, cortegiul funerar a pornit spre Opera Naţională. Printre primii care a venit să-şi ia rămas-bun de la Poet a fost primul Preşedinte al Republicii Moldova, Mircea Snegur. Ceva mai târziu a venit şi actualul şef a statului, care, cu coroana sa, a acoperit portretul lui Grigore Vieru, din faţa sicriului. Apoi, cineva a mutat coroana lângă raclă...

Printr-o fereastră de la etajul doi al holului teatrului, priveam cum cordonul de poliţişti încerca să facă faţă mulţimii care se îmbrâncea ca să ajungă înăuntru – era evident că nu toţi vor reuşi să-şi ia rămas-bun de la Poet. După ora 13.00, sicriul a fost scos din incinta Operei, iar cei rămaşi afară au presărat cu flori drumul spre Cimitirul central din strada Armenească. În drum, cortegiul a făcut un popas lângă monumentul lui Ştefan cel Mare şi Sfânt. La mitingul de doliu de la cimitir, spicherul Marian Lupu a declarat că „Grigore Vieru reprezintă cel mai mare promotor al valorilor umane. Este un om care aparţine Republicii Moldova, dar în aceeaşi măsură şi României". Mulţimea însă l-a huiduit pentru faptul că nu a spus că suntem români. Amintim că şi la Opera Naţională vicipremierul Victor Stepaniuc a declarat presei că Vieru este un scriitor care aparţine culturii moldoveneşti...

Ceea ce n-au putut spune demnitarii despre marele martir al neamului au declarat-o scriitorii. Astfel, Valeriu Matei a constatat că „inima lui Grigore Vieru nu a fost ucisă de viscolul iernii, ci de cuţitul prin minciuni şi răutate al lui Iuda". Iar Andrei Strâmbeanu a ţinut să accentueze: „Grigore Vieru nu a murit din cauza unui stupid accident rutier, ci pentru că nişte păgâni i-au sfârtecat inima". Înainte de moarte, a menţionat Strâmbeanu, Grigore Vieru a declarat: „Visul meu e să scriu o carte despre faptul cum m-au omorât duşmanii". „Grigore, îţi promit să scriu acea carte, care se va numi *Asasinarea lui Grigore Vieru*, a mai spus Andrei Strâmbeanu.

La mitingul de doliu au luat cuvântul mai multe personalităţi: academicienii Mihai Cimpoi, Gheorghe Duca, Eugen Doga... Poetul Adrian Păunescu, prietenul lui Grigore Vieru, a recitat un zguduitor poem, intitulat „Iartă-ne, Grigore", la care toată lumea a lăcrimat. Un mesaj din partea Preşedintelui României, Traian Băsescu, a

fost citit de ministrul român al Culturii, Theodor Paleologu, iar din partea Ministerului de Externe al României – de către ambasadorul Filip Teodorescu.

Înainte de a fi înhumat, orchestra prezidenţială a interpretat imnul Republicii Moldova, „Limba noastră", după care, soborul de preoţi şi întreaga mulţime au cântat imnul tuturor românilor, „Deşteaptă-te, române!". La funeralii au participat delegaţii din mai multe judeţe şi oraşe din România. Toţi cei prezenţi au constatat că Grigore Vieru rămâne un simbol pentru noi şi datoria noastră a tuturor este de a realiza idealul la care a visat Poetul – cel al Unirii cu Ţara.

„Timpul", 21 ianuarie 2009

Zina CERCHEZ

ADIO, CEL MAI IUBIT DINTRE POEŢII BASARABIEI

20 ianuarie 2009, zi de doliu naţional pentru întreaga românitate din Basarabia. Cel mai iubit dintre poeţi, Grigore Vieru, este petrecut în ultimul drum de mii de oameni. Scuarul şi Opera Naţională din Chişinău s-au transformat într-o mare de lume, care nu mai contenea să vină pentru a-şi lua rămas-bun de la cel care le-a fost un reper în ceea ce înseamnă libertate, demnitate, credinţă şi valoare. La căpătâiul poetului plângea vioara lui Nicolae Botgros...

„Sufletul rănit moare mărginit", scria Grigore Vieru. Sufletul lui era rănit încă de când a văzut sârma ghimpată pe Prut, care despărţea satul natal Pererâta de fraţii români din ţară. „Dacă unii doresc să ajungă în Cosmos, eu vreau să ajung în România". De fapt, Grigore Vieru îşi dorea să ajungă într-o Românie reîntregită. – *Pui golaşi, cum staţi în cuiburi, fără plăpumioare? – Ne-nvelim cu ale mamei calde aripioare! – Dar când mama nu-i acasă?...* O poezie pe care o cunoaşte aproape fiecare copil din Basarabia. Acum, odată cu dispariţia fizică a Poetului mă întreb: oare cât vom mai sta în cuiburi fără plăpumioare? Dar în câte poezii şi cântece se roagă Vieru pentru această palmă de pământ vitregită? Aceste întrebari le-am citit pe feţele şi în lacrimile oamenilor, semn că nu-i totul pierdut.

Poetul ca trandafirul, aşa cum îl numeşte scriitorul Andrei Strâmbeanu, a iubit florile şi oamenii i-au adus flori, a iubit oamenii, şi oamenii au venit din toate colţurile lumii, pentru că el va rămâne poetul tuturor românilor, precum Eminescu pe care l-a iubit şi venerat atât de mult! „Sunt doar o lacrimă pe obrazul lui Eminescu." A făcut chiar şi un Legământ, or cum altfel mai putem explica faptul că moartea sa a coincis cu ziua poetului nepereche? *Ştiu: cândva la miez de noapte, / Ori la răsărit de soare, / Stinge-mi-s-or ochii mie, / Tot deasupra cărţii Sale...*

I-au deplâns dispariţia şi bunii prieteni români din Los Angeles. În noaptea de 18 ianuarie, corpul neînsufleţit al poetului a fost adus la biserica Sfânta Teodora de la Sihla. Toată noaptea, oamenii au venit în continuu să se roage şi să aprindă lumânări. Coroane de flori înconjurau sicriul poetului, iar pe una dintre ele citim: „Sincere condoleanţe din partea Consiliului Mondial Român din SUA. Fie-ţi ţărâna uşoară! Roagă-te pentru noi. Lumina lină". Alături de Valentina şi Victoria Mariana Iuga, Liliana şi Mirela Panfilov s-a alăturat şi Constantin Chirilă de la Iaşi, care a venit de cum a auzit trista veste. Îndurerat, se gândeşte şi la Nicu Popa şi la alţi amici ai poetului, care din cauza distanţei n-au putut veni. „Cu sufletul sunt şi ei aici şi o să le trimit poze, pentru a fi cât mai aproape de Grigore Vieru."

Ultimul drum al poetului, până la Cimitirul Central, a fost presărat cu flori. L-au petrecut mic şi mare, tineri şi vârstnici.

Un prim omagiu Poetului, după înălţarea sa la ceruri, i-au adus şi artiştii plastici: „In memoriam Grigore Vieru”, expoziţie care a inclus cele mai reprezentative opere inspirate din creaţia viereană. „Mama”, „Acasă”, „Legământ”, „Iartă-mă!”, „În limba ta” sunt doar câteva dintre tablourile care definesc atât de bine poezia sa. Încă sugrumată de durere, soţia Poetului, Raisa Vieru, a spus că nu ştie daca îşi va reveni vreodată, dar le mulţumeşte sincer tuturor celor care îşi aduc contribuţia pentru a înveşnici numele poetului. N-a uitat nici de prietenii poetului din Los Angeles, care pe tot parcursul acestor zile i-au fost aproape şi au susţinut-o, chiar dacă sunt atât de departe.

Anul trecut, de ziua poetului, la 14 februarie, am avut fericita ocazie să merg la el acasă, pentru un interviu. A fost o discuţie caldă ca sufletul poetului. Tristeţea de pe chip era cauzată de boală, mai suferise un atac de cord. Până la urmă, inima sa n-a rezistat atacurilor unor făcători modernişti, care i-au luat cărţile cu mâinile murdare. La finalul acelei discuţii a spus: „Mi-aş dori foarte ca lumea să se oprească din această nebunie, să se iubească mai mult, să nu se urască...”.

Chişinău, 22 ianuarie 2009

CÂND SUNT ADEVĂRAȚI, POEȚII NU AU MOARTE

Grigore Vieru a dispărut. Fizic. Spiritul şi opera sa însă rămân. A murit în noaptea de sâmbătă spre duminică (ora 1:30), în spital. Cel supranumit „Poet pe Golgota Basarabiei" îşi va găsi odihna pe veci în Cimitirul Central din Chişinău. Va fi înmormântat mâine, în jurul orei prânzului. Ar fi împlinit, la 14 februarie, 74 de ani.

E frig în sufletul familiei sale, în sufletele celor doi fii, în sufletele prietenilor, ale celor care l-au cunoscut sau au îndrăgit poezia lui Grigore Vieru. S-a creat un vid rece la aflarea tristei veşti că poetul nu mai este. După ce a apus ziua în care l-a comemorat pe Mihai Eminescu, destinul i-a fost fatal pe o margine de drum. A suportat multe dureri, a suportat şi încercările morţii de a-l lua cu sine, el însă a sfidat-o de fiecare dată. Acum nu a mai putut. Moartea l-a învins.

LOCUL DE VECI

Mormântul îi va fi în Cimitirul din strada Armenească. Aşa cum a dorit, va fi înmormântat la Chişinău. Academicianul Mihai Cimpoi, preşedintele Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, a declarat pentru „Jurnalul Naţional" că Grigore Vieru îşi dorise iniţial să fie înmormântat atunci când îi va veni ceasul, în satul în care s-a născut şi unde îşi doarme somnul de veci mama sa: Pererâta, de pe malul Prutului. Chiar pusese, în 1996, o piatră funerară comună în cimitirul de aici. Ulterior, a rugat să fie înhumat în Cimitirul Central, acolo unde sunt şi cei pe care i-a năşit sufleteşte – Doina şi Ion Aldea Teodorovici – şi unde să fie aduse şi osemintele mamei sale. În după-amiaza zilei de astăzi, sicriul cu corpul neînsufleţit al lui Grigore Vieru va fi depus la biserica Sfânta Teodora de la Sihla din centrul oraşului, iar mâine, în prima jumătate a zilei, în holul Palatului Naţional – pentru un ultim rămas-bun. Mormântul îi va fi săpat lângă cel al poetului şi publicistului Ion Vatamanu şi cel al lui Anton Crihan – unul dintre fruntaşii vieţii publice din România perioadei interbelice. Data de 20 ianuarie a fost declarată zi de doliu naţional în Republica Moldova. A fost constituită prin decret prezidenţial o comisie de stat pentru organizarea funeraliilor poetului.

OPERA POETULUI

În calitatea sa de critic, Mihai Cimpoi scria despre poezia lui Grigore Vieru că este organic legată de tradiţia eminesciană şi folclorică a literaturii române, „mai apoi orientându-se spre formule magic-vegetale blagiene". A debutat editorial în 1957, student fiind la Facultatea de Filologie şi Istorie a Institutului Pedagogic din Chişinău, cu placheta de versuri pentru copii „Alarma". Au urmat, în cei peste 50 de

ani de activitate literară, multe volume publicate atât în Basarabia, cât şi în România, ţara pe care o vedea copil fiind, dar în care nu putea intra niciodată. A copilărit pe malul stâng al Prutului, dar a trecut acest râu pentru prima dată în 1973, când a făcut parte dintr-o delegaţie de scriitori sovietici. Atunci a participat la întâlnirea cu echipa redacţiei revistei „Secolul XX", printre care se aflau regretatul Ştefan Augustin Doinaş, Dan Hăulică, Geo Şerban. Atunci a vizitat, la rugămintea sa, mănăstirile Putna, Voroneţ, Suceviţa, Dragomirna, Văratec.

În 1989, când a fost ales „deputat al poporului", câştigase simpatia celor care aveau acelaşi vis cu al său – întâlnirea cu românii de dincoace de Prut. În acelaşi an a adunat în jurul său pe cei mai populari interpreţi de muzică uşoară din Basarabia, efectuând un turneu în Moldova din dreapta Prutului. Chiar în 1990 este ales membru de onoare al Academiei Române, iar în 1992 acest înalt for îl propune pentru Premiul Nobel pentru pace. Devine membru corespondent al Academiei Române în 1993. A scris mult, a scris cu sufletul. Ultima carte apărută poartă titlul „Taina care mă apără" (Editura Princeps din Iaşi), un volum de poezii cu peste 700 de pagini, lansată pe 8 decembrie, la Iaşi. La Bucureşti, urma să fie lansată pe data de 24 ianuarie.

NOUA VIAŢĂ A LUI VIERU

Prietenii şi cunoscuţii deplâng dispariţia tragică a lui Grigore Vieru. **Adrian Păunescu** ne-a mărturisit la ceas de despărţire întreaga durere pricinuită de plecarea unui prieten fără egal: „A murit un atât de mare poet al României, încât pe toate mormintele poeţilor români a început să ningă. E o plecare dureroasă şi brutală. Grigore Vieru mai avea multe de făcut. Grigore Vieru se gândea la moarte, dar se gândea şi mai puternic la viaţă. Aveam planuri împreună, cu mai mulţi prieteni ai mei. Avea întâlniri la Galaţi, la Cernăuţi, un program de viaţă puternic, ca şi cum nu ar fi vrut să-l apuce somnul şi să cadă. El a murit la aproape 74 de ani, dar nu este mai mică durerea noastră decât la moartea lui Labiş, care avea doar 29 de ani. (...) Atât de curat, atât de inocent în viaţa lui publică era Grigore Vieru, încât ultima sa lacrimă a plâns-o pe pământ românesc. (...) A avut, la fel ca Avram Iancu, în sânge unitatea naţională, soarta integrală a neamului, reprezenta distilarea tuturor trăirilor noastre. Erau unii care îmi voiau moartea, iar Grigore s-a pus în fruntea delegaţiei să lupte pentru mine. Iar când mi-era mai greu, nu aveam nici pâine să mănânc, am primit într-o zi la uşă pe cineva cu o sacoşă: vi le-a trimis domnul Grigore Vieru, care vă iubeşte mult! Erau câteva kilograme de cireşe. Se copseseră cireşele în Basarabia şi Grigore se gândea la mine. Erau zorii libertăţii şi eu nu aveam pâine, se desfiinţase «Contemporanul» atunci, iar el îmi trimisese fructele Învierii. (...) Ne batem joc de marii noştri actori, ne batem joc de marii noştri interpreţi, de bătrâni, ne asmuţim unii împotriva altora, nu mai găsim raporturi normale între generaţii, nu mai găsim armonia. O lecţie vie şi drastică ne dă Grigore Vieru. Lecţia lui să ne fie exemplu,

să ne certe din cele mai înalte tonuri de albastru. Iartă-l pe Grigore Vieru, odihneşte-l pentru că mi-e dor să-i mai aud vocea din când în când, să-i mai aud respiraţia, inima lui! În cultura de aici nu s-a simţit ca acasă, de aceea chiar vorbeam cu Eugen Simion să-i eternizăm memoria, pentru început să i-o permanentizăm pentru cât de nedrept a fost tratat aici. Moartea lui Grigore Vieru va funcţiona ca o nouă viaţă a lui Grigore Vieru”.

Mirabela Dauer, vădit marcată de moartea poetului, abia a reuşit să vorbească despre cea de-a doua jumătate a sufletului ei, aşa cum l-a considerat pe „nene Grig”. „Sunt fără replici, fără cuvinte, fără aer, fără respiraţie. Este acelaşi lucru care s-a întâmplat acum 15 ani cu Ion şi Doina Aldea Teodorovici, prima mea jumătate de suflet. Acum, efectiv, mi-a murit şi cealaltă jumătate de suflet. Tocmai m-am văzut cu nene Grig, am vorbit cu nene Grig la Chişinău, pentru că am avut spectacol acolo. M-am săturat de fiecare zi care vine şi mi-e frică să nu-mi aducă o veste cumplită. Mi-e frică de fiecare trezire... Parcă nu-mi găsesc locul şi nu cred că s-a întâmplat asta. Îmi fac fel şi fel de scenarii tâmpite în cap, şi nu-mi vine a crede că nu am să-l mai văd. În fiecare an, m-am văzut cu nene Grig o dată sau de două ori, aici, în România, sau la Chişinău. Sufletul meu este terminat.”

Eugen Simion, preşedintele Secţiei de Filologie şi Literatură din cadrul Academiei Române, a aflat cu adâncă tristeţe vestea trecerii în nefiinţă a marelui poet. „Atunci când moare un om, sigur că regretăm, iar cei care l-au cunoscut şi au fost aproape de el suferă. Însă când moare un poet, dispare şi posibilitatea de a exprima această suferinţă. Cultura română pierde un poet reprezentativ pentru o anumită istorie, pentru existenţa românilor de dincolo de Prut. De multă vreme el era perceput ca un simbol al renaşterii spirituale şi naţionale din Basarabia postbelică. De aceea, eu am crezut întotdeauna că el şi colegii lui de generaţie reprezintă ceea ce a reprezentat generaţia lui Goga la începutul secolului al XX-lea în Transilvania. E un fel de similitudine de destin, care are şi o prelungire în plan poetic, pentru că, în funcţie de această istorie a tribului său, Vieru şi-a simplificat versul, el voia să comunice un mesaj. Faptul acesta i-a fost reproşat pe nedrept, după părerea mea. Pentru că, încă o dată, Vieru vorbind, de pildă, de mama îndurerată, care este fantasma esenţială în poezia lui, vorbea de îndurerata Basarabie. (...) Ştia că trebuie să se adreseze românilor de acolo, înstrăinaţi, agresaţi şi încercaţi de istorie. Probabil că după Nichita Stănescu şi Sorescu a fost poetul cel mai cunoscut şi mai acceptat de oamenii simpli. Iar Nichita Stănescu spunea despre el atât de frumos: «Grigore Vieru este un mare şi adevărat poet, el transfigurează natura gândirii în natura naturii, ne împrimăvărează cu o toamnă de aur, cartea lui de inimă pulsează şi îmi influenţează versul plin de dor, de curată şi pură limpezire». Eu l-am cunoscut în casa lui Nichita Stănescu înainte de 1983. I-am spus odată că poezia lui este ca o lacrimă care mărturiseşte şi profetează.”

„NU AM, MOARTE, CU TINE NIMIC!”

Paul Surugiu (Fuego) – care a cântat cu mult suflet pe texte ale lui Grigore Vieru, l-a îmbrăţişat ultimul, şi pentru ultima dată pe poet. „Grigore Vieru, spune Fuego, a fost mai mult decât un poet, a fost un destin, o mare conştiinţă a timpului nostru. A plecat atât de dureros şi de nedrept dintre noi, mutându-se într-o stea şi cu forţa extraordinară a fiinţei plăpânde şi invincibile a strigat: «Nu am, moarte, cu tine nimic!». M-am identificat prin muzică cu maestrul, care m-a iubit ca şi pe propriul fiu şi prin mine el va exista. Am fost ultimul artist care l-a îmbrăţişat pe scenă, fiind prezent la Cahul, la invitaţia Domniei Sale, la sărbătorirea Poetului nepereche Mihai Eminescu, care de ziua naşterii lui şi-a ales perechea. Adâncă şi pioasă plecăciune, maestre! Dumnezeu să vă ridice în lumină şi să vă odihnească în sfere înalte ca spiritul dumneavoastră!”

„Moartea lui Grigore Vieru este o pierdere uriaşă, iar tristeţea Basarabiei se îndoliază şi cu tristeţea noastră, a declarat **scriitorul Fănuş Neagu** la aflarea tristei veşti. Sunt convins că Podul de Flori, pe care l-a iubit atât de mult, azi începe să se schimbe în Pod de Aramă, cu deschidere spre inima Dunării şi, de asemenea, spre inima Nistrului! Noapte bună, Grigore! Mereu ne va fi dor de tine şi mereu îţi vom deschide cartea ca să-ţi revedem surâsul tău înviforat şi trist!”

„Jurnalul naţional”, 19 ianuarie 2009, Bucureşti

Ing. dr. Steliana TOMA

LA DURERE

Dragostea mea pentru Basarabia şi oamenii ei, cu durerile şi bucuriile legate de aceasta, am regăsit-o mai mult decât oriunde în poezia lui Grigore Vieru. Toate întâlnirile cu cei de pe acest pământ iubit şi adesea vitregit de soartă m-au marcat. Pentru că basarabenii au un fel aparte de a te primi, cu o bucurie copleşitoare, cu o ospitalitate fără seamăn şi, mai ales, cu o foarte mare demnitate.

Când domnul profesor doctor Ion I. Berghia, preşedinte ACPBB din Iaşi, m-a invitat să mergem împreună ca să-l conducem pe ultimul drum pe cel ce a fost poetul şi marele patriot Grigore Vieru, am ezitat considerând că acolo trebuie să fie prezente numai marile personalităţi ale lumii culturale şi chiar politice. Insistenţa Domniei Sale însă mi-a fost de mare folos. Să fii o zi întreagă scăldat într-o baie de cel mai înalt românism este de-a dreptul divin! Să fii părtaşul mulţimii fără margini care însoţea cortegiul funerar, să auzi vorbindu-se dulcea românească basarabeană, să vezi oamenii de toate vârstele şi toate categoriile sociale cutremuraţi de durere, aprinzând unul de la altul, ca la Înviere, lumânări scoase din poşete uneori cam sărăcăcioase, este înălţător şi plin de speranţe! Speranţe pentru viitorul românilor de pe cele două maluri ale Prutului, dar şi pentru faptul că poetul Grigore Vieru a avut dreptate în crezul său de o viaţă pe care ni l-a lăsat drept testament prin poezia sa.

Înainte de a ajunge la catafalcul poetului mi-am aruncat privirea spre mulţimea înmărmurită de durere şi am zărit acolo un chip cu căciula sprijinită de sprâncene şi cu gulerul paltonului ridicat până aproape de nas, dar ţinând strâns în mână două garoafe roşii. Era vechea mea prietenă Valentina Movilă, astăzi profesoară de limba franceză la Facultatea de Ziaristică din Chişinău. M-a prins de braţ şi mi-a spus: „Ştiam că nu ne laşi singuri la durere!”.

Aşadar, vă mulţumesc încă o dată, domnule profesor, că mi-aţi înlesnit îndeplinirea unei datorii de onoare!

Iaşi

Emilian MARCU

„NU CREDEAM SĂ-NVĂŢ...”

Cel care spunea cu blajinătate şi simplitate de bun creştin „nu am, moarte, cu tine nimic”, într-o noapte a trecut în noaptea timpului viitor. *Poetul Grigore Vieru* îi rosteşte de acum prietenului său de o viaţă, Mihai Eminescu, întru veşnicie taina care îl apără. Dacă în copilărie şi în adolescenţă, când unii visau să plece în cosmos, el visa să treacă Prutul, iată că acum, la nici 74 de ani trece Styx-ul în luntrea lui Caron, luntrea unui alt mare prieten al său: Lucian Blaga. Acum toate cuvintele care i le-am spus, dar mai ales cele care nu i le-am spus mi se fac nod în gât. Mă număr printre cei fericiţi care au avut şansa de a respira în preajma lui, la mine acasă, la el acasă, în câteva, lungi şi plăcute, turnee prin ţară (România şi Moldova) şi în alte nenumărate întâlniri. „Nu credeam să-nvăţ...” că Grigore Vieru nu mai este, fizic, printre noi. Cu ani în urmă i-am dedicat un poem dar pe care l-am tot ocolit şi nu l-am publicat decât foarte târziu. Nu ştiu de ce. Sau poate că ştiu. În vara lui 2008 l-am trimis la „Literatura şi arta”, revista de la Chişinău, poetului Nicolae Dabija. Poemul era deja tehnoredactat în paginile revistei şi urma să apară joia următoare. Luni dimineaţă Grigore Vieru a venit la Iaşi. Ne-am văzut şi mi-a mulţumit pentru poemul ce urma să apară. Nicolae Dabija, i-a arătat şpaltul, parcă dorind ca poetul să se bucure mai repede. Grigore Vieru era atât de emoţionat ca şi cum ar fi fost primul gest de afecţiune pe care îl primea. Ne-am îmbrăţişat aşa cum o făceam de fiecare dată când ne întâlneam. Dar nici pentru el timpul nu a mai avut răbdare.

Veste la fel de tristă ca şi aceasta a trecerii sale în nefiinţă a fost aceea prin care Nicolae Manolescu, vorbind în aceste clipe grele despre poetul Grigore Vieru a spus: *Grigore Vieru este un poet notabil.* De astfel de critici şi comentatori a fost cel mai lovit POETUL. La mormântul măicuţei sale, pe care a divinizat-o, Grigore şi-a „scrijelat” şi pentru sine un epitaf: *Sunt iarbă, mai simplu nu pot fi.* Firul de iarbă Grigore Vieru este semnul de eternitate al creaţiei sale în Marea Carte a neamului românesc, şi legătura sa cu poporul român pe care l-a iubit ca nimeni altul dintre noi. Premonitoriu, parcă, el a scris un poem, *Legământ,* dedicat lui Mihai Eminescu, poem din care voi cita prima strofă:

Ştiu: cândva la miez de noapte,
Ori la răsărit de soare
Stinge-mi-s-or ochii mie
Tot deasupra cărţii Sale.

Din nefericire, chiar aşa a fost să fie. Cândva la miez de noapte, după ce fusese să-i cinstească memoria lui Mihai Eminescu, ochii lui s-au stins. Dar lumina lor a răsărit în cărţile sale de „mare şi adevărat poet”, cum spunea un alt mare poet şi prieten al său Nichita Stănescu. Scriu aceste rânduri cu un mare nod în gât pentru că nu pot accepta această despărţire. Drum bun, prieten drag, prieten în care am descoperit cum poate fi iubit cu adevărat poporul român, limba română şi adevăratele ei hotare.

„Convorbiri literare”, nr. 1, ianuarie 2009

Nina JOSU

VIERU, SUFLETUL

Vieru era stânca ce ne acoperea pe toţi de orice vijelie.

Vieru era veşmântul nostru de sărbătoare, el însuşi fiind o sărbătoare pentru fiecare dintre noi, cei pe care ne lumina de câte ori îl vedeam.

Vieru era sufletul nostru, prin care vedeam mai clar viitorul.

Vieru era aripile cu care zburam până în profunzimile fiinţei noastre, acolo unde se ascund copilul din noi şi mama.

Vieru era mâna părintească, ce, şi atunci când îţi arată cu degetul, este dulce.

Toate atacurile unor lepre furibunde, îndreptate împotriva lui Grigore Vieru, ne vizau, de fapt, pe fiecare dintre noi, iar el ne acoperea cu nemurirea strălucitoare a verbului său.

Vieru era bunătatea care se dăruia fără rezerve, era pâinea noastră cea de toate zilele.

Vieru era cel care ne învăluie şi acum, din nevăzut, într-o lumină pură, clară, nevinovată.

Vieru este lacrima noastră, care astăzi, simt, a ajuns la Dumnezeu şi stă lângă Domnul.

Vieru este şi rămâne pentru totdeauna un mucenic şi un mare apostol al întregului neam românesc.

LUI GRIGORE VIERU

Bădie Grig,
E iarnă şi-i frig,
Te plâng şi te strig.
În zăpada fără de prihană
Ai lăsat o sângerândă rană...
E poezia, sublimul balsam
Şi iubirea-ţi fierbinte de ţară şi neam.
Ci tu, înfruntând noaptea cu geruri,
Ai plecat grăbit către ceruri...
Doamne,
Odihneşte-l pe-o gură de rai,
Acolo unde-i şi eternul Mihai.

Maria CIOBANU

UN PLÂNS ÎNDEPĂRTAT...

... Voi muri fără lacrimi –
le-am plâns pe toate...
Grigore Vieru

...s-a stins... a încetat... ne-a părăsit... a fost....

Care din aceste cuvinte le-am putea potrivi pentru a ne exprima profunda durere şi a transmite tristeţea din sufletele noastre... deznădejdea? Nu e uşor, dar tot el, el însuşi, marele nostru Poet şi Om, ne inspiră şi ne ajută ca să zicem scurt şi clar:

CÂND SUNT ADEVĂRAŢI, POEŢII NU AU MOARTE

Scumpul nostru Grigore Vieru, vei fi veşnic viu în inimile noastre. Ai fost mereu şi vei rămâne o călăuză în viaţa tuturor acelor care te-au ştiut şi te-au cunoscut.

Cu tine am început a vorbi şi a înţelege mai uşor şi destul de simplu cum zboară albinuţele muncitoare, cum se spală ariciorii, viaţa plină de speranţe a puişorilor din ram. Cu tine am învăţat a număra, prin versurile tale pline de haz am aflat ce se petrecea la şcoala iepuraşilor. De la tine am aflat cât de dulce sună cuvântul MAMA, şi care este puterea acestui cuvânt:

Pruncii îl zuruie,
Bătrânii îl visează...

Ne-ai vorbit şi despre fericire, ai cântat soarele din cer, ne-ai făcut să credem în iubire.

L-ai cântat pe Eminescu – marele geniu şi protector al tău şi al întregului neam românesc, ai plâns suferinţele „Scrisului latin". Cu mândrie, ai vorbit despre sfinţenia clopotelor „La mănăstirea Căpriana" şi „La mănăstirea Putna".

Ai fost şi vei rămâne unul dintre cei mai bogaţi oameni – cu o inimă şi un suflet mare, un OM demn de respect şi mare preţ –, un geniu al contemporanilor noştri. Ai luptat pentru fericirea Basarabiei noastre, comparând-o cu un copil înfăşurat în sârma ghimpată... *Basarabia cu jale.*

Ne împărtăşim ţie noi, cei care astăzi rătăcim prin lume, căutând să înţelegem semnificaţia valorilor umane pentru ziua de azi.

Eşti un izvor de speranţe care curge îndurerat şi grăbit în căutarea unei albii de râu, cu apa vie şi sfinţită.

Ziceai cândva, dragă Grigore Vieru, că: „Patria este ca un copil: dacă uiţi de ea, poate să plece de acasă".

Nu, noi n-am uitat şi nu vom uita nicicând dulcea ţărişoara noastră, supusă acestor suferinţe din zilele de azi: noi, ei, ele... toţi cu sufletele rătăcite...

Fie-ţi amintirea veşnic luminoasă, bunul nostru învăţător, neuitatul nostru Grigore Vieru, rămâi în inimile noastre ca al doilea Luceafăr al poeziei româneşti, îţi vom duce veşnic dorul.

Torino, Italia

DIN VIA OMULUI ÎN VIA DOMNULUI

Miezul lui ianuarie, când se rotunjesc anii de la naşterea Eminescului, a fost în 2009 şi timpul unor dureroase despărţiri.

În acest miez de ianuarie 2009, în 15, după un drum la Cahul, unde l-a celebrat pe Eminescu, despre care scrijelase cu inima:„ Ştiu că frate-mi eşti şi-mi eşti părinte. Acuma nimeni nu mă poate minte", Grigore Vieru a suit în jertfelnic. În 18 ianuarie, noaptea s-a închis măiastra carte a vieţii poetului. În timp ce încheia bucoavna sumă a operei sale creatoare, alcătuind antologia vieţii „Taina care mă apără", ceaslov poeticesc apărut la Editura Princeps Edit, Grigore Vieru, presimţind apropiatul sfârşit îşi slovenea epitaful şi-l aşeza în variantă orografă pe ultima pagină a volumului: „Epitaf pentru mine însumi: Sunt iarbă. Mai simplu nu pot fi. Grigore Vieru, Iaşi, 9 aprilie 2008". Cât de limpede şi cuprinzător de adânc. E acea simplitate a marilor creatori. Ei reuşesc să spună cele mai sofisticate lucruri cu claritatea scrierilor evanghelice. Te încarci până în străfunduri de înţelesul lor. Şi Grigore Vieru mă ducea cu gândul la lumea satului. El era însă unul dintre chipurile îngereşti ale miticului univers. Semăna, n-am nicio îndoială, cu Sfânta Vinere. Doar că a luat chip de bărbat feciorelnic. Din această rudenie izvora şi forţa misionară pe care o remarca Zoe Dumitrescu-Buşulenga, vorbind despre poezia sa.

Grigore Vieru purta în desagă blândeţea sfinţilor. El a predicat, după ce şi-a aflat rădăcinile şi a priceput că-i român, credinţa cea adevărată. S-a simţit trimis de Providenţă să le arate fraţilor basarabeni căzuţi sub greul blestem al pierderii identităţii, adevărul, calea şi viaţa. Pe mulţi a izbutit să-i aducă pe drumul drept. Le-a spus cine sunt, din ce seminţie se trag şi ce limbă vorbesc. A făcut-o cu verbul, care, după zisa lui Nichita Stănescu, „...transfigurează natura gândirii în natura naturii". Grigore Vieru, lujerul fragil de crin, a fost un luptător. N-a luat însă niciodată arma în mână. A mânuit cu putere dumnezeiască cuvântul. A răspândit prin logos sămânţa roditoare şi a săvârşit lucrarea cu lumină în ochi şi-n suflet şi cu bunătatea oamenilor cereşti. Trăia în via Domnului şi era însufleţit de puterea acestuia.

A plecat dintre noi sub steaua lui Eminescu, după ce îngenunchease şi-şi împlinise datoria, închinându-se de 15 ianuarie „La steaua". Îşi ţinea ca de fiecare dată legământul: „Ştiu: cândva la miez de noapte, / Ori la răsărit de soare / Stinge-mi-s-or ochii mie / Tot deasupra cărţii Sale". În octombrie 2008 am fost alături de Grigore Vieru la un ceas al său de bucurie şi de recunoaştere din partea fraţilor din România, de care era atât de dorit. Fusese încununat, prin un demers admirabil al lui Daniel Corbu, cu Premiul „Opera Omnia" al celei de-a X-a Ediţii a Serilor de Poezie de la Vânători Neamţ. Cununa de lauri a primit-o simbolic în Biserica Înălţării de la Mănăstirea Neamţ. Ostenit de pătimirile vieţii şi lupta neistovită pentru românitatea

basarabeană, Grigore Vieru căpătase în acele zile de toamnă un strop de bucurie şi parcă renăscuse după ce trecuse prin vămile unor grele suferinţe. Dar sufletul lui chiar şi-n bucurie lăcrima la gândul batjocorii, pentru el de neînţeles, de către unii dintre români, a lui Mihai Eminescu. Mi-a mărturisit nestinsa lui durere şi în filmul „Regăsirea izvoarelor”, pe care l-am realizat atunci.

Este, cred eu, ultima înregistrare mai amplă cu Grigore Vieru. Printr-o tulburătoare coincidenţă a destinului, după difuzarea peliculei pe TVR 3, în noiembrie 2008, aceasta a fost programată şi pe TVR Iaşi în ziua de 18 ianuarie 2009. Parcă Dumnezeu rânduise aşa. Era ziua când poetul a plecat să-l întâlnească în verşnicie pe Mihai Eminescu şi să-i susure cu vocea sa îngerească: „Din Basarabia vă scriu, / Dulci fraţi de dincolo de Prut. / Vă scriu cum pot şi prea târziu, / Mi-e dor de voi şi vă sărut” .

Grigore Vieru a plecat din via omului în via Domnului, acolo unde se afla şi când era printre noi. Ne va fi tare dor de dânsul şi-l vom săruta în vis.

Iaşi

S-A STINS ÎNCĂ UN SOARE...

O tristeţe profundă şi un gol imens ne-a lăsat în suflet perderea marelui Poet al tuturor românilor, Grigore Vieru. El va rămâne însă veşnic viu pentru că dragostea nemărginită de patrie şi mamă l-a ajutat să sădească în inimile noastre cuvinte care îl fac nemuritor. Grigore Vieru, spunea Adrian Păunescu, a fost omul care, cu toată fragilitatea sa, a adus Basarabia aproape de patria-mumă. Orice încercare de a rosti numele Poetului se asociază involuntar cu evenimentele care au marcat de-a lungul timpului istoria neamului românesc, prin luptele încă prezente în Basarabia. Eram prea mici ca să înţelegem atunci semnificaţia „podului de flori" sau ceea ce s-a întâmplat în timpul războiului de la Nistru. Acum însă suntem suficient de mari ca să înţelegem că soarta ni l-a răpit pe acela, ale cărui cuvintele nu vor părăsi niciodată memoria noastră.

Ne rugăm pentru sufletul lui.

Svetlana URSU,
preşedinte al Organizaţiei Studenţilor Basarabeni, Timişoara

* * *

S-a stins o flacără vie a neamului, a poeziei, a vârstelor şi prieteniei. Poetul Grigore Vieru a trecut hotarul. A trăit arzând ca o lumânare, dând căldură şi lumină, stingându-se brusc în neaşteptatul accident, ajungând la hotar. Căci, cum spunea Horatius (Epist. 1, 16, 79), „Moartea este ultimul hotar al lucrurilor". Grigore Vieru, poetul nemuritor, va dura în inimile noastre, căci, după cum nota Pindarus (Pyth. 3, 203), „Meritul durează mult datorită cânturilor vestite", iar Domnia Sa prin versurile care au cântat viaţa, copilăria, dorul de casă, dorul de mamă, dorul de Ţară, dragostea de copii va dăinui mereu. „Meritul deschide Cerul celor care nu merită să moară", iar pe Grigore Vieru l-am fi vrut să mai rămână cu noi. Credem că Cerul s-a deschis pentru marele Poet, primindu-l, şi sperăm că a ajuns la hotarul Luminii, Liniştii, Prieteniei, pe care a căutat-o, pe care a dorit-o. Poetul Grigore Vieru a fost şi rămâne pentru noi o flacără vie, un stindard al talentului, dragostei şi credinţei de neam.

Georgeta SINIŢCHI,
prof. univ. dr., Iaşi

* * *

Cernăuţiul lui Eminescu îl deplânge pe marele poet al contemporaneităţii Grigore Vieru, numit de unii exegeţi „un Eminescu al zorilor, al dimineţii".

Aşa i-a fost destinul să plece în eternitate, în noaptea fără de zori, exact în zilele Eminescu, căci anume poetul nostru naţional a fost „rădăcina de foc" a substanţei poetice a lui Grigore Vieru.

Vizitând Cernăuţiul de mai multe ori, Grigore Vieru spunea că, fiind copil, credea că pe lume există un singur oraş: Cernăuţi. Şi acest oraş, unde se simte divinitatea şi se poate crede în ea, este alături de toată suflarea românească, profund îndurerată de vestea tristă despre încetarea din viaţă a poetului.

Îl deplângem pe Grigore Vieru şi noi, profesorii, elevii de la Şcoala Medie nr. 10, cu predare în limba română, din suburbia Roşa, una dintre cele mai vechi şcoli, unde ilustrul om de litere basarabean a fost aşteptat pe 3 octombrie 2008 cu prilejul jubileului de 600 de ani al Cernăuţiului.

Din motive de sănătate, Grigore Vieru n-a venit, dar a trimis un mesaj adresat şcolii, numind-o un bastion al românismului din Cernăuţi.

O parte din cărţile scrise de Grigore Vieru se află în biblioteca şcolii. Elevii de azi, elevii de mâine se vor apleca deasupra Cărţii Sale, învăţând a iubi părinţii, pământul, limba şi neamul.

Profesorii şi elevii de la Şcoala nr. 10,
Cernăuţi

LITANIE

I

Plângi, suflete, plângi. Cu lacrimi de gheaţă şi foc. Plângi, suflete, plângi. Din ochi-mi îndoliaţi de plecarea lui bădiţa Grigore, atât de devreme şi atât de stupidă, cadă flăcări şi ţurţuri brăzdându-mi sufletul şi faţa întristată.

Plângi, suflete, plângi...Cu lacrimi de gheaţă şi foc.

Pentru că „Numele tău" e şi numele meu. El e şi numele nostru. Numele tău e şi numele Basarabiei tale. Şi al Bucovinei mele.

El este al întregii noastre Ţări.

Rugăciunile pentru Mama, pe care le-a rostit cu lacrima sufletului sunt şi ale mele. Sunt rugăciunile noastre. Sunt ale tuturor celor care am avut sau încă mai avem mame. Şi a mamelor care duc dorul copiilor ce le-au dat viaţă. Şi noi le vom rosti mereu.

Pentru că până la urmă tot Duminicile cuvintelor vor marca învierea neamului nostru.

Plângi, suflete, plângi. Cu lacrimi de gheaţă şi foc.

Păşesc pe aceleaşi drumuri şi mă bucur că „Steaua de vineri" ce i-a luminat mintea şi sufletul prea plin de răni, de cuvinte îmi luminează şi mie calea prin noaptea durerilor şi a viselor neîmplinite.

Spre adevărata împlinire a neamului nostru. Spre mântuirea Lui.

Plângi, suflete, plângi. Cu lacrimi de gheaţă şi de foc.

Pentru că „Strigat-am către Tine" la sfârşitul zilei de naştere a fratelui nostru mai mare întru toate cele bune şi nebiruitoare, Mihai, şi tu, dragă frate Grigore, nu mai auzit. Izvoarele s-au cutremurat. Şi clipele toate. Şi tu nu mă auzeai.

Strigat-am către tine şi cuvintele mele răsunau într-un gol înfricoşător. Simţeam cum „ Rădăcina de foc" a poeziei tale îmi pătrundea întreaga fiinţă. Şi aşa va fi acum şi în veac.

Pentru că Hristos nu are nicio vină.

Pentru că Taina lui, sfintele noastre taine ne apără.

Plângi, suflete, plângi. Cu lacrimi de foc şi gheaţă.

Pentru bădiţa Grigore care n-a putut fi niciodată mai simplu decât iarba.

De aceea ca firul de iarbă sparge-va peste veacuri betonul prostiei celor mulţi care l-au ponegrit şi atacat de atâtea ori fără milă.

Pentru că un verde ne vede dinspre viaţa cea veşnică. Şi el, de azi înainte aflat la loc cu verdeaţă, de unde a dispărut toată durerea şi întristarea şi suspinul, ne va veghea fiinţarea.

Întru cuvânt românesc şi întru credinţă românească.

Întru acelaşi Neam şi aceeaşi Ţară. Aproape, atât de aproape.

Plângi, suflete, plângi. Cu lacrimi de foc şi de gheaţă.

II

În mâinile mele ţin tremurând cartea vieţii lui, „Taina care mă apară", apărută anul trecut la Princeps Edit din Iaşi.

E fără de autograf. N-a izbutit să mi-l scrie. Când am stat la Alba Iulia câteva zile la rând, sărbătorind împreună cu ceilalţi, circa 300 de participanţi la cea de a 12 ediţie a Congresului Spiritualităţii Româneşti, aniversarea a 90 a Marii Uniri, n-o aveam cu mine, deşi făcusem rost de ea de la editori cu câtva timp mai înainte.

O deschid la întâmplare şi încerc să citesc. Cu ochii împăienjeniţi de lacrimi. Văd literele ca prin ceaţă. Tremură şi ele odată cu lacrima din gene.

În aceeaşi limbă
toată lumea plânge,
În aceeaşi limbă râde un pământ,
ci doar în limba ta
durerea poţi s-o mângâi,
iar bucuria
s-o preschimbi în cânt.
În limba ta
ţi-e dor de mama,
şi vinul e mai vin,
şi prânzul e mai prânz.
Şi doar în limba ta
poţi râde singur,
şi doar în limba ta
te poţi opri din plâns.
Iar când nu poţi
nici plânge şi nici râde,
când nu poţi mângâia
şi nici cânta,
cu-al tău pământ,
cu cerul tău în faţă
tu taci atuncea tot în limba ta.

(„În limba ta", pag. 50)

Mai răsfoiesc câteva zeci de pagini, aşa mecanic, fără să mai văd rândurile „scrisului latin" în faţa ochilor decât nişte crâmpeie separate ca dintr-un film alb-negru sau color de imagini din diverse perioade ale celor peste patru decenii de când ne cunoaştem şi ne-am legat sufletele într-o frăţească îmbrăţişare. La urma urmei toate acestea se învălmăşesc, mă prind în valvârtejul lor. Doar vocea lui de la ultimele discuţii petrecute în doi la Alba Iulia îmi limpezeşte auzul, aruncând un mănunchi

de raze de lumină lină peste o stare de tristeţe imensă, survenită de la acea veste zguduitoare despre un accident atât de stupid în care şi-a pierdut viaţa.

M-am amestecat cu viaţa
ca noaptea cu dimineaţa.

M-am amestecat cu cântul
ca mormântul cu pământul.

M-am amestecat cu dorul
ca sângele cu izvorul.

M-am amestecat cu tine
ca ce-aşteaptă cu ce vine.

(„Cu viaţa, cu dorul”, pag. 121)

Mai trec peste câteva pagini cutremurat de versurile citite pe care le ştiam aproape pe de rost şi ele căpătau alte sensuri, alte semnificaţii, încât îmi vine să strig odată cu el şi cu cuvintele lui: „Nu am, moarte, cu tine nimic...”, dar...

Nu-mi ajung ochi să te plâng,
nici cuvinte nu-mi ajung.
Drumul meu sub cer e scurt,
Drumul tău în pământ e lung.

Să-mi spăl vina ce o port,
Izvoarele, mările nu-mi ajung.
Drumul meu sub cer e scurt,
Drumul tău în pământ e lung.

(„Litanii pentru orgă”, pag. 136)

Zguduit îmi şterg lacrimile care îmi îngrelează pleoapele şi, ajuns la pagina 139, citesc alte rânduri ce se înscriu în perimetrul aceluiaşi sentiment de durere şi de bucurie întristată. De bucurie pentru că am avut fericirea să-l cunosc personal pe Grigore Vieru. Să fiu aproape de el în multe momente ale vieţii. Şi de durere că a plecat dintre noi atât de nepotrivit, când Neamul şi Moşia lui mai aveau încă atâta nevoie de Domnia Sa.

De verbul lui.

De curajul lui şi de nemărginita lui dragoste.

Vai, cât de mult îmi va lipsi de acum înainte acest „om al nemâniei”, Grigore Vieru. Un om deosebit al culturii noastre, adevărat simbol al românismului, luptător

neînfricat pentru adevăr şi dreptate, întrupat de o fire atât de gingaşă şi pură, de o blândeţe şi de o omenie proverbială. Căci, vorba lui:

Lipseşti dintre lumine,
Dar nu lipseşti din mine.

Lipseşti de la fereastră,
Dar nu din limba noastră.

Lipseşti din blânda seară,
Dar nu lipseşti din Ţară.

(„Litanii pentru orgă”, pag 139)

L-am auzit nu o dată citindu-şi cu voce sugrumată de emoţii, aproape şoptite minunatele-i versuri consacrate celei mai dragi fiinţe de pe pământ, mamei sale. Pe unele dintre ele le îngâna ca pe nişte psalmi. „Uşoară, maică, uşoară...”.

Dar l-am auzit citind şi versuri de altă tonalitate, ca nişte blesteme, citite cu voce clară, răspicată, sfâşiată de durere, de mânie:

Răbdăm. Dar totul, negreşit,
Pe lume are un sfârşit,
Un capăt toate au sub cer:
Răbdare, umilinţi, tăceri...
Dar totul are un sfârşit.
Suntem. Venim. Am răsărit!

(„Inscripţie pe stâlpul porţii”, pag. 175)

Citesc mai departe îndurerat de plecarea poetului drag şi m-aş putea opri la fiecare pagină şi reproduce nenumărate alte rânduri, strofe din zeci de alte poezii, precum „Scrisoare din Basarabia”, „Treisprezece strofe despre mancurţi”, „Glontele internaţionalist”, „Inscripţie pe stâlpul porţii”, sau dintre versurile scrise în ultimul timp.

Dar, cum poetul însuşi, ajuns în faţa Domnului cu sufletul în palmă întreabă îndurerat:

„Nu-ţi mai sunt drag eu, Doamne, oare!?”
L-am întrebat pe Dumnezeu.
Şi-am auzit un glas de soare:
„Te duc în braţe, fiul meu”.

(„Urme pe nisipul auriu”, pag 357)

Sau îşi mărturiseşte ca la sfânta spovedanie gândurile ce-i tulbură mintea şi sufletul de poet rănit de atâtea nedreptăţi ce au loc în lumea aceasta pământeană, când cel adevărat şi bun este scuipat şi lovit cu pietrele ticăloşeniei omeneşti:

Doamne, cu Tine
toate zilele mele
să stea de vorbă-ar dori.
Dar numai Tu
ai răgaz.
Iată,
mai repede ca lacătul
Rugineşte pe cruce
Numele omului.
Iată,
am ajuns să fiu
de partea morţii,
dacă moartea are dreptate
şi împotriva vieţii,
dacă viaţa se ticăloşeşte.
Iată, voi muri.
Fără de lacrimi –
le-am plâns pe toate.

(„Dacă moartea are dreptate”, pag. 353)

III

Plângi, suflete, plângi. Cu lacrimi de foc şi de gheaţă.

Căci s-a dus dintre noi primul dintre cei mai vrednici slujitori ai altarului limbii române, despre care Theodor Codreanu spunea că este ... „Duminica Mare a neamului românesc de pretutindeni. Sau măcar o fărâmă din ea. Şi nu pentru că aşa a voit el, ci fiindcă ceva inexplicabil l-a ales să ne reprezinte în chip de supremă sărbătoare creştină tocmai acolo unde nu e loc de sărbătoare a neamului”.

Plângi, suflete, plângi. Cu lacrimi de foc şi de gheaţă.

Chiar dacă el n-avea nimic cu moartea. Ba mai mult, nici n-o ura. Ea nu putea fi pentru el, iubitorul de viaţă, de neam şi ţară, de tot ce-i frumos şi bun, de tot ce-i curat şi înălţător, decât o întoarcere în patria cerească:

Mă-ntorc în Dumnezeu,
Cu alte cuvinte,
În Patrie mă întorc,
Dumnezeu şi Patria
Sunt Una.

Plângi, suflete, plângi... Cu lacrimi de foc şi de gheaţă...

Ion Longin POPESCU

„MĂ VA PLÂNGE OARE LIMBA CEA ROMÂNĂ?"

Anul 2008 a văduvit neamul românesc de multe nestemate din patrimoniul său cultural: a dispărut Gheorge Emil Palade, laureatul Premiului Nobel, Ştefan Iordache, Adrian Pintea, Gheorghe Pruteanu, Ovidiu Iuliu Moldovan, o mare doamnă a scenei ca Dina Cocea etc. Iată că n-am intrat bine în 2009, şi o altă lacrimă, din cele ce parcă „stau la rând" să-şi ocupe locul pe obrajii naţiei, ne-a întunecat sufletul: a dispărut marele poet naţional Grigore Vieru! Simbol al luptei pentru reunirea românilor de pe cele două maluri ale Prutului, Vieru a fost deopotrivă un titan al rezistenţei antibolşevice, un deschizător de drumuri în strategia redeşteptării naţionale, un „poeta vates" în răspăr cu ordinea nefirească impusă de cuceritorii din Răsărit. Prin scrisul său, mulţi moldoveni de rând au învăţat să fie iarăşi demni români. A fost dintre cei hărăziţi să-şi înmoaie condeiul direct în inimă, chiar de la primele rânduri scrise; să trăiască la cea mai înaltă tensiune iubirea de ţară şi conveţuirea întru aceeaşi limbă cu inegalabilul Eminescu. Ieşind din infernul sovietic cu ochii încă neotrăviţi de pucioasa ideologiei anti-româneşti, Grigore Vieru a trecut pentru întâia oară Prutul cu aceeaşi emoţie cu care cosmonauţii americani au păşit pe Lună. Pentru că el, poet profund şi lipsit de „umor", n-a ştiut niciodată să se joace cu acele lucruri pe care le-a considerat sfinte. Lovit de toţi duşmanii neamului românesc, atât de cei din Basarabia, cât şi de cei din Bucureştiul mult iubit, poetul mărturisea cu o durere soră cu moartea: „Ajuns-am a umbla mereu/ În braţe cu mormântul meu" ... Toţi aceia care, până în preziua morţii sale, l-au batjocorit şi l-au terfelit în jurnale de pripas, ar trebui să pună astăzi ochii în pământ şi să se ascundă în grotele rămase libere din jurul Chişinăului. „Spionul României", cum l-au numit copiii de suflet ai comuniştilor într-un jurnal anti-românesc, a plecat puţin între stele, în căutarea marelui său frate, Mihai Eminescu. A plecat să spele ruşinea „limbii moldoveneşti care mârâie la Domnul", cum spunea într-o poezie, având o singură mare nelinişte: „Mă va plânge oare// Limba cea română?".

Dumnezeu să-l odihnească, iar limba română plângă-l în veci de veci...

Bucureşti

Petre POPA

CEA MAI TRISTĂ DUMINICĂ

La miezul nopţii lumina speranţei rămase aprinsă. Poemul, pe care îl încheiasem, emana optimism. Credeam copilăreşte că neamul meu va ajunge să cutremure lumea cu cea mai mare veste: „Poetul a învins moartea", minune atât de necesară nouă la acest început de mileniu, dar... prezicerea poetului „Ştiu: cândva la miez de noapte" (Legământ) venise tot de acolo de unde a venit şi verdictul. Deşi medicii înţeleg că în asemenea cazuri strădaniile lor fac numai să sporească neputinţa omeneascră, mai aşteptau, totuşi, să intre în normal ritmul inimii, care, cu atâtea cicatrice, nu cedase în faţa morţii până acum.

Cine l-a văzut, l-a auzit şi mai ales l-a citit, caută să-şi amintească locul, clipa în care la cunoscut. Eu, desigur, caut clipa când Pererâta mi-a devenit la fel de dragă ca şi cetatea Soroca, pe care, în copilărie, o consideram apărătoare de toate relele ce s-ar putea abate prin părţile locului. Străzile Sorocii mai păstrează memoria pasului uşor, care se întreba „Tu, iarbă, tot ai mamă?". Ori mărturisea: „Merg pe pământ / Şi sunt ca vioara...". Venea pe la Soroca din pioşenie faţă de istoria ţinutului, de drag de oamenii pe care i-a cunoscut şi care făceau posibilă sustragerea poetului de la masa de scris. Spiridon Vangheli mărturisea, însă, că scrisul pentru poet era sensul vieţii, ba chiar viaţa însăşi. „El este un «copil», neîndemânatic, deloc descurcăreţ în ale vieţii, într-un cuvânt, el e numai poezie", îmi spunea S. Vangheli când discutam privitor la atacurile din presă, care au omorât sute de poeme. Din cauza celora care, dacă nu-l puteau citi cu adevărat, dar ţinând neapărat să se atingă de Veşnicie, se repezeau şă-i dea o palmă, mii de copii au rămas văduviţi de poezii şi cântece care altoiesc bunătatea, onoarea, cumsecădenia. Măreţia poetului, alimentată de seva creştină, a fost demonstrată dintotdeauna prin replica fermă, clară şi înţeleaptă: „Închei poemul şi îmi iert piticul..." (Glontele internaţionalist). Dar să revin la întâlnirile de la Soroca. Sigur, au fost mai multe, cele mai frecvente însă în perioada acţiunilor pentru renaştere naţională, însoţit de alţi martiri ai neamului – Doina şi Ion Aldea Teodorovici ş.a. La aniversarea a 500 de ani ai or. Soroca a sosit împreună cu toţi scriitorii născuţi în judeţ. La 6 ianuarie 2007, ne-a luminat Sfintele Sărbători cu chipul blând şi versul dumnezeiesc. De astă dată, împreună cu interpretul de muzică populară Vlad Gheorghelaş, unde au şi fost prezentate primele cântece din proiectul CD-ului „Adevăr vă spun". Ne-a spus adevăruri, dar pentru prima dată ne-a cântat, în cadrul recepţiei oferite de A. Prisăcaru, plecat şi el în lumea celor drepţi într-o tăcere absolută, la fel ca şi Poetul. Lipsirea de şansa rostirii ultimului cuvânt mi se pare o mare nedreptate, atunci când moartea este acceptată ca

ceva firesc. După acea întâlnire au urmat luni în şir de suferinţă prin spitalele ţării, dar în vara anului 2008 din nou au tresărit de bucurie inimile sorocenilor: dragul poet a revenit la Soroca. Poate că acest fapt m-a făcut să cred că va birui şi de astă dată moartea, de care nu se temea, dar nu o înţelegea: „Nu frică, nu teamă / Milă de tine mi-i ...” (Nu am, moarte, cu tine nimic). Şi totuşi Poetul a biruit moartea, el, omul, „e numai dus” (George Coşbuc) să se întoarcă în ploi, floare, izvor şi veşnicul dor.

Soroca, 19.01.2009

Mircea POPESCU

JURĂMÂNT LA ÎNĂLȚAREA LUI GRIGORE VIERU

Comemorarea din Piața Universității este o rază din lumina pe care Grigore Vieru a aprins-o în sufletele românilor din întreaga lume.

Sunt mulți cei care se află la mare distanță de Vatra strămoșilor, dar care trăiesc și ard pentru România și care simt durerea neamului pentru unul dintre marii români, Grigore Vieru, care s-a dus să se mai odihnească puțin.

Românii vor fi împreună, indiferent de distanțele fizice, cu o lumânare în mână, în această Piață în care istoria și patimile noastre au fost scrise cu jertfe, cu sânge, cu durere, dar și cu speranțe și mândrie. Vom fi alături cu sufletul cernit, cu lacrimi în ochi, rugându-ne pentru odihna Martirului pentru românism, Grigore Vieru, și jurând să fim purtătorii crezului său și să continuăm lupta-i pentru regăsirea într-o singură Românie pe care s-o lăsăm unită urmașilor noștri.

Dumnezeu și Grigore Vieru, și toți Eroii Neamului sunt și speranța, și călăuzitorii, și sfinții noștri protectori pe drumul spinos și greu al renașterii românești care este idealul suprem al oricărui român.

Aceasta este moștenirea pe care Grigore Vieru ne-o lasă. Să fim demni de ea și să-i desăvârșim crezul.

California, SUA, 19 ianuarie 2009

Acad. Alexandru MOŞANU

CEL MAI MARE POET BASARABEAN

Plecarea dintre noi a lui Grigore Vieru, cel mai mare poet basarabean, este o pierdere irecuperabilă. El a avut însă grijă să lase urmaşilor o zestre literară dintre cele mai preţioase. Opera sa literară este una rezistentă. Ea va dăinui în timp. Pentru că este luminată de razele dătătoare de viaţă ale unui talent viguros şi ale unui suflet curat; pentru că este pătrunsă de spirit umanist şi îşi trage seva din valorile fundamentale ale neamului românesc. Grigore Vieru a fost o personalitate exemplară în multe privinţe, inclusiv în ceea ce priveşte apărarea cinstei şi onoarei cititorilor, a tuturor conaţionalilor săi. Regretatul poet a fost un scutier sigur al demnităţii noastre naţionale, virtute ce s-a manifestat în perioada grea a totalitarismului, precum şi în anii regimurilor postsovietice din Republica Moldova, ce s-au inspirat din ideologia şi politica sovietică.

Dârzenia lui ne încuraja, ne întărea spiritual, ne alimenta speranţa într-un viitor mai bun. Lichelele şi lepădăturile de tot soiul, trădătorii de neam au dezlănţuit atacuri furibunde împotriva Poetului. El a ripostat voiniceşte, apărându-şi nu doar propria demnitate, ci şi pe cea a tuturor românilor din stânga Prutului.

În urma accidentului tragic din 18 ianuarie 2009 inima poetului a cedat prima. Era prea puternic traumatizată de ciomăgarii regimului actual, ca să mai poată rezista. Regimul a făcut însă un „gest": a organizat funeralii naţionale, admiţând că poetul plecat dintre noi nu mai prezintă niciun pericol. În schimb, „gestul" respectiv, în viziunea comuniştilor, ar putea aduce profit politic partidului de guvernământ în viitoarea campanie electorală. Aşa să fie oare? Vor accepta democraţii din Republica Moldova să le fie îngropate, în 2009, speranţele pe care le nutrea şi Grigore Vieru?

Adio, maestre!

Alexei MARULEA

GRIGORE VIERU, PARTE DIN TEZAURUL NOSTRU ROMÂNESC

Trista veste despre dramaticul accident rutier din noaptea lui 16 ianuarie în care a fost implicat ilustrul poet Grigore Vieru a ajuns în familia mea imediat, fiind anunțat de către medicii Eugen și Traian Beschieru, prietenii noștri dragi. Această tulburătoare veste mi-a zguduit inima și mintea, de teamă că ar putea să ne părăsească marele poet și prieten. Dimineața m-am deplasat la Spitalul de Urgență, unde erau deja soția poetului, doamna Raisa, fiul Călin, Nicolae Dabija, interpretul Vadim Gheorghelaș, Mihai Vicol, corespondent la „Flacăra lui Adrian Păunescu", Valeriu Matei, Ion Ungureanu, ex-ministru Culturii, și alții.

De noi s-au apropiat dl Gheorghe Ghidirim, ex-ministru al Sănătății și alți medici, care au făcut tot ce se putea întru scoaterea poetului din comă. Am fost martor la telefoanele pe care le-au dat ambasadorul României, Filip Teodorescu, poetul Adrian Păunescu, Victor Crăciun, președintele Ligii Culturale a Românilor de Pretutindeni, Eugen Simion, ex-președinte al Academiei Române, care se interesau de starea poetului.

Pe la 20.00 ale aceleiași zile dramatice a sosit de la București, cu un avion special, o echipă de medici cu renume pentru a-l examina pe Grigore Vieru.

Doctorii au făcut tot ce se putea ca să-l readucă pe Grigore Vieru, fratele nostru, la viață, dar, cu regret, nu se mai putea face nimic.

Grigore Vieru a plecat la Mihai Eminescu, Nicolae Sulac, Ion Vatamanu, Ion și Doina Aldea Teodorovici, Nicolae Costin și mulți alți prieteni de-ai săi.

Bunătatea sa, cuvântul său ales, lăsat nouă ca testament, ne vor călăuzi în continuare. Cu o zi înainte de acest accident am participat, invitat de poet, la spectacolul lui Fuego și am avut fericita ocazie să-l cuprind frățește pe poet, să-i înmânez un buchet de trandafiri și să spun de pe scenă: „Grigore Vieru face parte din tezaurul nostru românesc și este cea mai mare bogăție națională a noastră". Aceste aprecieri aduse Poetului au fost reconfirmate de aplauzele furtunoase ale celor prezenți la concert.

Îți zicem adio, frate Grigore, vei rămâne în sufletele noastre cu toate poeziile, cântecele și aforismele, și nu în ultimul rând cu publicistica luptătoare împotriva fariseilor neamului nostru.

Raisa SÂRBU, învăţătoare

VENEA POETUL LA COPII

Vine, vine, vine ...

Aceste cuvinte erau rostite în şoaptă, căci noi, învăţătorii, le ceream elevilor în acele zile să fie mai cuminţi şi mai liniştiţi. Apoi, şoapta se destrăma, căci bucuria era atât de mare, de nu le încăpea în suflet.

Uitate erau poveţele noastre şi şcoala răsuna:

– Ura! A venit poetul! A venit Grigore Vieru!

Erau zile de sărbătoare. Fericiţi, copiii îi încărcau braţele cu flori, iar cei care nu le aveau scotoceau prin buzunare şi îi întindeau o ciocolată, o acadea, o nucă sau un măr din cele două puse de mama în *ghiozdan.* În schimb primeau zâmbetul lui atât de paşnic, atât de firesc, atât de cald.

În acele clipe citeam în ochii lui ca într-o carte: „Lăsaţi copiii să vină la mine".

Venea poetul la copii, veneau copiii la poet şi sărbătoarea era mare, căci în fruntea ei stăteau poezia şi cântecul despre Patrie, despre mamă, despre limbă, despre firul de iarbă crescut pe o muchie de ţară, pe un mal de Prut.

Eram fericiţi şi noi, dascălii, şi elevii noştri. În acele clipe poetul ne mărturisea că are prin preajma „ciobului său de piatră" multe şcoli, multe licee, dar la noi vine cu o deosebită plăcere, deoarece regăseşte în elevii noştri, de la o margine de Chişinău, copiii satului său de la poalele Carpaţilor.

Venea la noi poetul şi şcoala era plină de lumină şi poezie. Chiar şi cel mai neastâmpărat elev rămânea înmărmurit când Măria Sa le citea versuri.

Măcinat de dureri, împovărat de grijile cuvântului, găsea întotdeauna timp pentru vlăstăraşele neamului şi le dăruia când o *Albinuţă*, când un *Abecedar,* când un cântecel, toate trecute şi purificate prin sufletul şi inima sa de mare artist.

Veneau copiii la poet, căci avea suflet de copil, curat şi sincer ca lacrima mamei, cald şi bun ca pâinea coaptă de mâinile ei. Venea poetul la copii şi şcoala era plină de frumuseţe de sărbătoare, de înţelepciune, de pace.

La despărţire le zicea: „Cine-nvaţă la Ciocana îl va ocroti icoana".

„Voi să-mi fiţi cuminţi, frumoşi, curaţi ca cerul,/ Că mai vine pe la voi moş Vieru." Şi a plecat poetul, a plecat în Eternitate...

Şcoala primară nr. 83 „Grigore Vieru", Chişinău

Gheorghe ISTRATE

EMINESCU AL BASARABIEI

Eu îl strigam Grig. El mă striga frate Gheorghiţă. Amândoi aveam capetele aplecate în altarul Poeziei. Ne cununase Adrian Păunescu, colegul meu de facultate, ne uluisem unul pe celălalt şi parcă semănam puţin: el de la răsăritul Prutului, eu de la apusul acestuia. Grigore ne-a învăţat poezia adevărată şi curată, până-n arborele ei eminescian. Cândva, la Ipoteşti, a încercat să imite glasul Poetului, dar n-avea amintirea acestuia şi atunci a intrat în totalitatea clasică a Doinei, cea înterzisă, ca un avertisment peste autorităţile de atunci. Altă dată, mult mai târziu, ne-am suit spre Suceava cu sublimul duet al Teodorovicilor – Doina şi Ion –, unde în atelierul unei pictoriţe aveam să petrecem până în zorii zilei.

Există poze, există filme despre noi acolo. Fiindcă peste o săptămână, Teodorovicii aveau să adoarmă definitiv în coasta satului meu - Limpeziş de Buzău. Asemenea lui Grigore, ucis lângă Chişinău.

Prohod, prohod, frate Grigore! Poezia ta înaltă de prinţ eminescian ne va grăbi să-ți fixăm statuia trecută, de acum, în calendarul celor ajunși să se anunţe la Dumnezeu.

FRATELE LUI EMINESCU

A murit fratele lui Eminescu.

În aceste clipe el stă la sfat cu autorul „Luceafărului” şi-i spune că Basarabia lor şi a noastră încă n-a murit, chiar dacă-i mor, rând pe rând, cei mai destoinici fii şi fiice: Ion şi Doina, Vatamanu, Sulac, Usatiuc-Bulgăre, Nicolae Costin, Damian, Loteanu, Victor Ciutac...

Grigore Vieru a fost mai mult decât un poet.

El a fost un stegar.

A căzut în bătălia pentru Adevăr şi Dreptate.

Dar drapelul dus de el a fost pe dată preluat de generaţiile de luptători pe care i-a crescut cu abecedarele, cu „Albinuţa”, cu poeziile, cu eseurile şi cântecele sale.

De sus, din cer, Vieru şi Eminescu îi privesc cu nădejde şi încredere.

Şi îi îndeamnă să continue lupta. Pentru că un neam care naşte din când în când un Eminescu sau un Vieru nu poate ca până la urmă să nu învingă.

Primele noastre Mari Adunări Naţionale au luat naştere la seratele de poezie ale lui Grigore Vieru de la începutul anilor 80.

Ulterior ele au curs în stradă, transformându-se în manifestaţii cu sute de mii de participanţi.

Vieru a ajutat (înainte de 1989) generaţiile tinere să-şi regăsească Ţara, dar şi Ţării (după 1989) – să-şi regăsească Basarabia, cea a culturii şi a poeziei.

Mai puţin pe cea a politicii.

Deşi cred că dacă, la începutul anilor 90, neamul nostru de pe ambele maluri ale Prutului ar fi avut ceva mai multă încredere în poeţi decât în politicieni, Grigore Vieru ar fi putut fi un Alexandru Ioan Cuza.

Altul ar fi fost destinul nostru azi, sunt convins de asta, dacă Grigore Vieru ar fi acceptat în 1991 să candideze la postul de Preşedinte al Basarabiei din partea Frontului Popular, care era pe atunci al nostru.

Dar el nu avea nevoie de nicio funcţie.

Vieru preferase să rămână preşedintele Poeziei.

Prezenţa lui la Marile Adunări Naţionale încuraja mulţimile.

A jucat rolul unui conducător de oşti în lupta noastră pentru Limba Română, pentru Alfabetul Latin, pentru Identitate, Demnitate şi Conştiinţă Naţională.

În noaptea accidentului, la ora 1.30, m-am trezit din somn şi n-am putut închide un ochi până s-a făcut zi albă, ca şi cum s-ar fi întâmplat ceva grav cu o rudă apropiată.

Grigore Vieru mi-a fost mai mult decât o rudă de sânge. L-am considerat dintotdeauna un părinte spiritual.

Acum e ca şi cum am rămas orfan şi de el.

Şi nu numai eu.

Vom descoperi mult mai târziu ce-a însemnat dânsul pentru noi toţi.

Şi cât de mult noroc am avut că a scris, a respirat, a trăit alături de noi.

Fiecare basarabean dorea să şi-l aibă prieten. Fiecare dintre cei care l-au cunoscut voia să se fotografieze cu Vieru: el făcea orice fotografie frumoasă.

În chiar ziua de joi, 15 ianuarie 2009, când începuse drumul său către cele veşnice, Grigore Vieru publicase în „Literatura şi arta" (nr. 2 din 15 ianuarie 2009) un articol din care citez:

„Atenţionez pe şeful statului, Vladimir Voronin, la fel Serviciul de Informaţii şi Securitate că dacă nu vor fi prezentate public probe de spionaj şi terorism („Moldova suverană" îl învinuise că ar fi „spion român cu grade" şi „terorist al moldovenilor" – *n.n.*) şi dacă Curtea Supremă de Justiţie nu va revedea cele două decizii la cererea mea de dare în judecată a celor două publicaţii oficiale, „Flux" şi „Moldova suverană" (aceasta îl anunţase pe poet că instanţele judiciare care i-au dat câştig de cauză nu au dreptate – *n.n.*), voi fi nevoit să iau o decizie a mea întru apărarea demnităţii şi onoarei mele de om".

Ultima frază, prezentată redacţiei, suna altfel: „Voi declara o grevă a foamei în semn de protest".

L-am convins ca aceasta să apară aşa cum e formulată mai sus.

Guvernarea cunoştea intenţiile poetului.

A fost prezentă, toată, la funeraliile poetului.

Cei care îl urau de moarte îl boceau cu lacrimi de crocodil.

Cei care l-au împroşcat cu noroi acum îi vor ridica statui.

Cei care i-au hăituit copiii şi prietenii vor scrie în cărţile lor de memorii cât de mult l-au iubit şi apreciat.

Grigore Vieru a fost un model de poet şi luptător.

Ne va lipsi.

Îl vom găsi de azi încolo în cărţile sale.

Verbul lui va lucra şi în continuare pentru Limba Română, pentru Demnitatea Naţională, pentru Unitatea Neamului Românesc.

Dumnezeu să-l ierte!

Şi – Dumnezeu să ne ierte, pentru că n-am ştiut să-l preţuim cât a fost viu.

Să-l preţuim măcar în timpul morţii.

Să facem totul ca să fim demni de memoria şi numele lui.

Acum şi în veac.

RECVIEM PENTRU FRATELE GRIGORE

Anul 2009 începe cu o mare nesiguranţă în inimile noastre, cu malefice prevestiri, şi doar cu o mică geană de speranţă într-un viitor mai mult sau mai puţin depărtat. În mijlocul lui ianuarie, un luceafăr a strălucit din nou în cerul eternităţii neamului românesc, dar alt luceafăr s-a stins pe neaşteptate pentru a ne apărea în viitor ca o bogăţie perenă a acestui pământ binecuvântat de zei şi urgisit de oameni. Prietenul nostru, al meu şi al tuturor, Grigore Vieru a plecat dintre noi ca o victimă tragică a întâmplării într-un moment în care cultura şi chiar dăinuirea propriei identităţi sunt puse în discuţie cu o agresivitate din ce în ce mai mare de nenumăraţii noştri neprieteni.

În acea seară, înainte de a pleca din Cahul, unde venise la comemorarea celuilalt poet naţional, Mihai Eminescu, am stat trei ore împreună la o masă. Cu noi se afla şi tânărul interpret de muzică populară Paul Fuego, un adevărat şi sincer admirator al poetului. Ca de obicei, Grigore strălucea, fără niciun efort, prin frumuseţea şi ardoarea cuvintelor sale. Lipsit de orice vanitate, el era totdeauna acelaşi om de spirit, egal cu cei care-l înconjurau, răspândind cu o mare îndemânare toate darurile talentului cu care a fost hărăzit de la natură. Îl ascultam cu mirare şi cu o intensă satisfacţie cum ştie să îmbrace, în cuvinte simple şi adânci, idei şi sentimente de o mare complexitate.

Grigore Vieru a fost mai mult poet decât om, deşi acum, judecând întreaga sa existenţă, putem spune că el a fost o jertfă conştientă şi benevolă întru mântuirea fiinţei şi demnităţii fraţilor săi dintre Prut şi Nistru, care sunt şi fraţii noştri buni, de aceeaşi mamă.

Pare greşit să ne închipuim că poetul Grigore Vieru a fost doar o jertfă a propriului său destin sau al unei conjuncturi nefavorabile pe care o traversează întreaga naţiune. A fost şi rămâne, într-adevăr, un mare poet naţional, înzestrat cu mare simţire şi cuget românesc, dar şi un soldat luptător pe baricade, hotărât să dea spiritualităţii şi culturii autohtone tocmai armele de care avea nevoie în aceste momente de cumpănă: poezia, mai puternică decât orice armă ucigătoare şi împotrivirea prin cuvânt, protestul necurmat împotriva imposturii istorice şi a utopiilor internaţionaliste. Nu cultiva etichetele aflate la mare cinste în mass-media contemporană, dar îl vom percepe pe Grigore Vieru ca pe o rădăcină de foc a spiritualităţii româneşti contemporane. Raportat la elitiştii care scuipă pe tot ce e românesc, el este deasupra aripei colonialiste tinzând, prin opera sa, către filonul adânc autohton, singurul care ne reprezintă şi care ne justifică. Grigore este, cum ne spune chiar el, un verde care ne vede, cu alte cuvinte, un simbol al vieţii şi al reînvierii pe care se adresează şi urgisitei naţii româneşti prin Armagedonul cultural pe care îl trăim.

Acest mare poet, de o constituţie fizică firavă, mereu încercat de o serie întreagă de neplăceri legate de sănătatea sa şi de efortul pe care l-a făcut cheltuindu-se pentru cultivarea şi apărarea contemporanilor săi, era, în realitate, dăruit cu o energie uriaşă pe care a oferit-o în întregime pentru frumuseţe sau pentru dreptate şi pentru luminarea marii şi indestructibile familii româneşti. Evocându-l, ne vin în minte versurile unui altui scriitor de valoare, adresate lui Eminescu, cu care Grigore Vieru este astăzi contemporan în Absolut: *Făclie, ce-o să-i pese lumii că tu te mistui luminând?*

Pe Grigore Vieru, o zodie nefastă l-a răpit pe neaşteptate tocmai când se întorcea de la o întâlnire cu Eminescu. L-am implorat să vină cu mine la Galaţi, căci era târziu şi drumurile Basarabiei erau cufundate în ceaţă la acea oră. Dar el se grăbea să ajungă acasă la familia sa care era ca o oază pentru mintea lui cutreierată de fermecătoare imagini şi de negrăita armonie a cuvintelor care răsunau ca un cântec în limba poporului său. Aripa neagră a fatalităţii a curmat drumul său de lumină. Peste cugetele noastre, vestea a căzut ca un trăznet. Prin plecarea lui eram cu toţii cu un pas mai aproape de moarte. Chipul lui inspirat, o privire care vedea dincolo de realitatea imediată, a dispărut pentru totdeauna, lăsând un uriaş gol în inima noastră. Rămâne numai gândul, versul, gestul lui profetic, valori care sunt nepieritoare. Ele sunt de acum şi de mai înainte la temelia sufletului nemuritor a poporului nostru. *Exegi monumentum aere perenius*, spunea marele poet Ovidiu cu aproape două mii de ani înainte.

Grigore Vieru şi-a înălţat prin opera sa un monument mai nepieritor decât arama. La căpătâiul lui, celui plecat pe drumul fără întoarcere al veşniciei, orice cuvânt al nostru pare sărac şi neputincios în a exprima imensa durere care ne cuprinde. La despărţire, să ne amintim de acel frumos vers din versurile shakespeariene care spune:

Nepieritoare fie-ţi amintirea
Ce-n pieptul tuturor pe veci se sapă,
Supus ţărânii eu voi zace-n groapă,
Tu veşnic vei trăi ca şi gândirea.

Dar cine va fi în locul lui pe baricade?

Galaţi

A MURI ÎN NEMOARTE

De-abia acum, la mai multe zile de la despărţirea de fratele Grigore, mâna mea poate să aştearnă pe hârtie câteva gânduri despre această tragedie naţională. Scriu naţională pentru că am pierdut încă o forţă a Basarabiei, deci a românităţii întregi. Şi nu o forţă, ci însuşi simbolul luptei pentru unitatea neamului şi pentru păstrarea valorilor românismului. După entuziasmul care ne cuprinsese odată cu Podurile de Flori din 1990 şi 1991, şi deschiderea graniţei între fraţi, armonizarea simbolurilor – drapel tricolor, imn, trecerea la ora exactă a Bucureştiului! –, aveam să realizez, prin 1992, că uşor-uşor euforia momentului şi voinţa unioniştilor este cumva înăbuşită, sub imperiul unor forţe nevăzute, asemeni unor fantome rău prevestitoare. Părea că suntem neputincioşi în încercarea de a schimba ce era de schimbat şi de a reface patria în spiritul adevărului istoric, drept care am scris, în mare grabă, cartea-document a evenimentelor, intitulată PIERDEM BASARABIA? Era un ţipăt de durere, de disperare şi neputinţă, la care niciun politician de seamă nu a reacţionat. Iar Republica Moldova s-a îndepărtat tot mai mult de România, înlocuind gardul de sârmă ghimpată cu mult mai perfidul zid ce-l constituie politica antiromânească.

Dar ca o firească şi necesară contrapondere la politica oficială, spiritele unioniste înalte, adevăraţii patrioţi şi-au sporit truda întru adevăr şi pentru demnitatea neamului, cu orice risc, cu orice sacrificiu. Iar GRIGORE VIERU a fost glasul cel mai puternic care s-a făcut auzit în spaţiul românesc de dincolo de Prut. De aceea duşmanii l-au ucis de mai multe ori. Dar avea să moară doar o dată. A supravieţuit în faţa tuturor atacurilor veninoase care i-au şfichiuit sufletul cu săbiile ninja ale vorbelor de ocară, dar nu i-au clintit conştiinţa şi încrederea în cauza dreaptă pentru care luptă, a trecut şi de infarctele care i-au rupt băierile inimii de-atâta amar cât trebuia să îndure, ba a trecut cu bine şi de un accident provocat de o maşină militară, cu circumstanţe neelucidate, a trecut şi peste atacurile la care i-a fost supusă familia, până şi scrisul său a fost ţinta urii şi batjocurii, aducându-l la disperare. Doar prietenii adevăraţi, conştienţi că firul de viaţă care mai pulsa în Grigore Vieru s-ar fi rupt, iar gândul bărbat, de care Basarabia are acum atâta nevoie, s-ar fi curmat, l-au convins să renunţe la intrarea în greva foamei în semn de protest faţă de toate mârşăviile pe care le îndura, ca revoltă la nedreptăţile făcute de... justiţie, adică tocmai de instituţia care trebuia să repună adevărul la locul său. Dar Dumnezeu, vrând parcă să-l scutească de noi şi noi umilinţe, de alte suferinţe, a trimis raza Luceafărului din ceruri, în noaptea Luceafărului Eminescu, să îl ridice din lumea întunericului în cea a luminii veşnice, din lumea întristării şi a urii, a suspinului şi durerii, în cea a seninătăţii şi iubirii, a liniştii eterne.

Nu s-a bucurat aici pe pământ, cu toate sărbătoririle oficiale ce i s-au făcut. Se socotea un omagiat al neamului său şi nu al conducătorilor politici. Participa şi se dăruia evenimentelor, folosindu-le în opera de impunere a limbii române şi a demnităţii neamului românesc, ştiind că nu Prutul ne desparte, ci oamenii care nu au ştiut să îl transforme în Milcov şi să-l „soarbă”.

Cu deplină credinţă în Dumnezeu şi având în memorie modelul eminescian, care socotea că biserica noastră ortodoxă este naţională, dincolo de tragedia omenească de pe pământ, rămânem cu convingerea că Eminescu l-a chemat chiar de ziua lui – aşa cum Grigore Vieru o şi anunţase într-o premonitorie poemă – pentru ca împreună să vegheze patria şi limba română. Numai că, preocupat de soarta Basarabiei, Grigore a mai rămas „acasă” nişte ceasuri, vreo 48 la număr, în care neamul s-a cutremurat şi într-un glas s-a rugat pentru sufletul poetului şi s-a întărit în convingerea că plecarea acestei trâmbiţe a adevărurilor neamului trebuie să însemne nu o îngenunchere, nu o capitulare, ci un semnal al unei noi etape a luptei de apărare a românismului.

Am trăit, asemeni tuturor românilor, nu doar din ţară şi din Basarabia, ci din întregul necuprins al lumii, coşmarul acelor ceasuri de priveghere medicală, competentă şi lucidă. Am sperat, am crezut într-o minune... Mai ales speranţa era întreţinută de comunicatul profesionistului de excepţie, secretarul de stat doctor Raed Arafat, care fusese la Chişinău cu un avion sanitar şi confirmase că poetul se bucură de îngrijirea medicală a unor mari medici basarabeni, iar domnul Ghidirim confirmase unele mici ameliorări ale funcţiilor vitale. Nu putuseră însă, aşa cum se intenţionase, să-l transporte la un spital din Bucureşti. Trupul nu putea suporta o asemenea călătorie, Grigore se pregătea de Înălţare. A venit însă necruţătorul ceas. După miezul nopţii de 17/18 ianuarie, pe la 1.40 telefonul sună rău prevestitor. Respiraţia mi se opreşte. De la Chişinău, Andrei Strâmbeanu ne comunică înfricoşătoarea veste: Grigore Vieru s-a aşezat lângă Eminescu. Soţia mea a contactat de îndată presa, radioul şi televiziunile care transmiteau încă pe scroll comunicatul medical din ajun care dădea o rază de speranţă... Şi somnul marelui său prieten Adrian Păunescu a fost tulburat de vestea morţii, iar durerea mea e cu atât mai mare cu cât, fiindu-mi şi el drag şi apropiat, eu i-am anunţat grozăvia, iar acesta şi-a asumat de îndată responsabilitatea de a transmite oficilităţilor ştirea despre plecarea lui Grigore Vieru dintre noi. A moderat, trecând peste lacrima care-l îneca, mai întâi emisiunea de la Realitatea TV, apoi la Televiziunea Română. La rându-mi, am participat, începând cu ora 6 dimineaţa, la emisiunile Antenei 3, la TVRM către seară, pentru ca românii să afle despre tragica despărţire de Grigore Vieru.

Grigore Vieru este român, cetăţean român, poet naţional al limbii române, membru al Academiei Române şi al altor organizaţii, vicepreşedinte al Congresului Spiritualităţii Româneşti, pe care l-a onorat cu prezenţa şi l-a îndrumat cu exemplul său, inclusiv la cel din 1 Decembrie 2008, când sărbătoream 90 de ani de la Marea Unire din 1918. Atunci, după ce l-a însoţit şi susţinut pe Adrian Păunescu în campania de

alegeri în Munţii Apuseni, a vorbit despre nevoia unităţii noastre. Şi am realizat un moment aureolat, oferind, cu sprijinul Consiliului Judeţean Alba, Trofeul Jubiliar al Congresului unei trinităţi a limbii româneşti contemporane: Grigore Vieru – Basarabia, Vasile Tărâţeanu – Bucovina, Adrian Păunescu – Patria-mamă.

Am rugat, atât în emisiunile difuzate, cât şi în scris, pe P.F. Părinte Patriarh Daniel să se facă o slujbă de pomenire a poetului, iar oficialităţile româneşti să declare ziua de 20 ianuarie zi de doliu naţional şi în România. Dar, din păcate, nici măcar moartea lui Grigore Vieru nu a mai făcut ca de această dată să ne adunăm, fraţi de pe cele două maluri de Prut, precum odinioară la podurile de flori, ori la atâtea alte acţiuni neguvernamentale. Suntem convinşi că dacă acest act de voinţă ar fi fost bilateral şi momentul de doliu s-ar fi ţinut deopotrivă în România ca şi în Basarabia, ar fi fost un semn de întărire a unităţii de neam poate mai important decât un tratat rămas pe un petec de hârtie. România nu a fost la înălţimea istorică necesară nici de astă dată!

Prietenii adevăraţi, depăşind chinurile sufleteşti şi temerile de tot soiul, au trecut – a câta oară? – graniţa blestemată, pentru a aduce omagiu trupului care ne părăseşte şi sufletului care ne adună.

Chişinăul părea un loc al durerii. Adunarea de doliu a întrunit aproximativ 35 de mii de suflete cernite, de români basarabeni, de la oficialităţi – în frunte cu Preşedintele Voronin – la cei doi foşti preşedinţi, Mircea Snegur şi Petru Lucinschi. Peste un milion de fire de flori s-au vândut, după spusele florăreselor din Piaţa centrală. Flori, lacrimi, feţe triste, printre care şi cele ale fraţilor săi de idealuri din România şi din Bucovina, printre care, amintim aici, Adrian Păunescu, sosit „în aproape imposibilitate sufletească", aşa cum ne mărturisea, alături de soţia sa Carmen, gen.(r.) Mircea Chelaru, Marian Munteanu, Ştefan Popa, Cristiana Crăciun, gen.(r.) Nicolae Mateescu, Viorel Dinescu, Theodor Codreanu, Ion Mărgineanu, Ioan Bâscă, Viorel Ene, Cătălin Bordeianu, Daniel Corbu, Vasile Tărâţeanu, iar lista, desigur, nu este nici pe departe completă, greu să ne amintim numele tuturor acelora care au ţinut să-i fie aproape la Marea Trecere.

Slujba de pomenire de la biserica Sfânta Theodora de la Sihla, oficiată de parohul Ioan Ciuntu, şi cea de la cimitir, ţinută de un sobor de preoţi, au fost impresionante, dar nu pot să nu remarc absenţa de la căpătâiul lui Grigore, unul dintre cei mai mari militanţi pentru reînfiinţarea Mitropoliei Basarabiei, a mitropolitului Petru, absolut regretabilă.

I-au adus omagiul de pe urmă şi au fost alături de familia îndurerată şi de prietenii şi admiratorii poetului Gheorghe Duca, Eugen Doga, Mihai Cimpoi, Adrian Păunescu, Andrei Strâmbeanu, Victoria Migălcean, primarul localităţii sale natale, Pererâta, eleva Mihaela Parlicov, artistul şi scriitorul armean Vozghean Oganesian, Matei Vintilă, Vasile Nechita, Marian Lupu, preşedintele Parlamentului şi al Comitetului Naţional de organizare a funeraliilor, Valeriu Matei, Theodor Paleologu, ministrul Culturii de la Bucureşti, care a adus şi mesajul Preşedintelui Băsescu,

împreună cu decizia de a fi decorat cu Ordinul „Steaua României" în grad de Mare Cruce – vai!, post-mortem, când ar fi putut să-l îmbucure în viaţă! –, iar ambasadorul României la Chişinău, Filip Teodorescu, a dat citire şi mesajului ministrului de Externe Cristian Diaconescu.

Şi semnatarul acestor rânduri ar fi putut avea onoarea să-şi ia rămas-bun de la un prieten vechi de exact trei decenii. Am convenit cu organizatorii să iau cuvântul la întrunirea de pomenire de la Palatul Naţional, unde urma să vorbească şi ex-preşedinţii Snegur şi Lucinschi, foştii miniştri Ion Ungureanu, Nicolae Mătcaş, medicul şi savantul Gheorghe Ghidirim, acad. Anatol Codru, gazetarul şi poetul Nicolae Dabija şi alţi doritori să îşi exprime recunoştinţa şi dragostea pentru marele dispărut.

A fost o adunare a durerii, a demnităţii naţionale, alcătuită din iubitorii şi continuatorii idealurilor lui Grigore Vieru, care şi dincolo de tristul mormânt va continua să fie fruntea Basarabiei, personalitatea numărul unu a Basarabiei şi a românităţii. De aceea, într-un gest spontan, de o simbolistică absolut fascinantă, neînfricatul *Deşteaptă-te, române!*, ale cărui versuri vechi de 160 de ani, care ne-au însoţit trezirea conştiinţei de neam, au prins a răsuna în Cimitirul Central de pe strada Armenească din Chişinău, în lumina unui apus de soare care vestea vreme bună. Pentru neamul întreg.

Plecarea lui Grigore Vieru redeşteaptă, mai ales pentru tânăra generaţie, această năzuinţă istorică a unităţii românităţii. Opera lui rămâne lampa de veghe pentru nesomnul conştiinţei naţionale, iar moartea lui întăreşte nemoartea neamului unit.

Florin DAMIAN, profesor universitar

SĂ ADUCEM ȚARA ACASĂ

... nebănuite sunt căile Domnului.

Cu Vieru ne părăseşte o întreagă epocă, o epocă care aproape şi-a împlinit cercul... rămânea doar să-şi vadă împlinit visul – să tragă în plămâni acelaşi aer la Pererâta pe care l-a înghiţit cu primul strigăt de nou-născut... aerul Ţării. O, cât departe încă mai rămâne închiderea cercului, de parcă am trece acest infinit de mic arc prin aporiile lui Zenon. Cu generaţia Grigore Vieru s-a întors poezia şi în acest capăt de Ţară, a revenit graiul în plină splendoare, simpleţe şi profunzime în cărţi. Nu ştiu cine se potrivea mai mult: Vieru Limbii Române sau Limba Română... l-a „cules" pentru a-şi atinge perfecţunea ... E mult pentru o Limbă, e prea mult pentru un Om. Prin Vieru am continuat să fim bucată din corpul Ţării, aceiaşi la chip şi cuget, aceiaşi în simţire şi credinţă, sau poate prin el aşa am dorit să ne ştim. Vieru şi o epocă, al cărei zbucium nu ne-a lăsat topiţi în imperiu. Oare cât să-i fi costat? zic, şi îi mai amintesc pe Ziedonis şi Emin, pe Draci, nume, prieteni, destine. Pare-mi-se că omagiile şi jalea lăsată peste întrega Ţară nu îi vor aduce liniştea sufletului, nici Nichita Stănescu şi Ioan Alexandru n-o să-i şteargă tristeţea de pe chip. Doar dacă reuşim să aducem Ţara acasă, acasă la Pererâta. Doar dacă închidem acest cerc...

... nebănuite sunt căile Domnului.

Dumnezeu să te odihnească, Grigore!

Mihai MORĂRAŞ

ÎN LINIŞTEA LACRIMII SĂ-L AVEM APROAPE PE GRIGORE VIERU

Numai un poet precum a fost Grigore Vieru putea să aibă cutremurătoarea premoniţie a plecării sale spre un tărâm predestinat – cel eminescian. Să luăm aminte la primele patru rânduri din zbuciumatul Domniei Sale „Legământ":

Ştiu: cândva la miez de noapte,
Ori la răsărit de soare
Stinge-mi-s-or ochii mie
Tot deasupra cărţii Sale...

Şi a plecat poetul, într-adevăr, *la miez de noapte*, în acel mijloc de gerar, când, exact cu 159 de ani în urmă, se aprindea ingenuu steaua Marelui nostru Eminescu. Şi nu se putea ca anume în această zi să fie lipsă la acel miracol al reaprinderii pe cerul suferinţelor noastre a Luceafărului poeziei noastre, el, Grigore Vieru, însuşi fiind poetul – lacrimă a Basarabiei.

Acolo, la Cahul, sub bolta universului infinit cu *stele sudice,* Grigore Vieru şi-a luat bun-rămas de la raza Stelei lui Eminescu, acea rază călăuzitoare ce i-a întărit şi i-a dus paşii lui tereştri, i-a detectat zborul inspiraţiei dăruite lui de însuşi Demiurg până în ultima-i clipă fatală...

Iată că i s-au închis pentru vecie *recele-i pleoape,* dar a rămas deschisă Cartea poeziei sale, pe care o va citi posteritatea recunoscătoare, aşezându-i-o *ca pernă cu toţi codrii ei în zbucium...*

BLESTEM

Lipsiţilor de omenie, vânzătorilor de neam şi ideal naţional românesc – cei care l-au atacat şi l-au asasinat moral pe marele nostru Grigore Vieru

Nu veţi scăpa de aspra judecată
Voi, javrelor, din zel prea mult dresate,
Ce lingeţi scara naltelor palate,
De zgardă duşi, făr' botniţe-aninate...
Buldogi bipezi cu mutre grase, late –

Păgâne creaturi
bolşevizate
Voi, stârpituri, din iaduri avortate,
Pline de rele numai şi păcate
Ce n-aţi ştiut de cinste niciodată!
Sluţenia fie-vă agăţată
Pe veci de gât spre aspra judecată
Cu toată stirpea voastră blestemată.
Amin! Căci mai departe nu se poate!

18 ianuarie 2009

Sunt mai mare decât păcatul meu, nu mă înghesuiți în el, că nu încap.

Cu Petru Cărare, 1980

Anatol CODRU

MI-I TARE DOR DE TINE, GRIGORE!

Îmi este foarte greu, imens de greu să-mi mărturisesc această groaznică şi crudă pierdere pe care o suport eu personal, pe care o suportă şi o va suporta de azi înaine cultura, literatura şi necuprinsa noastră fiinţă românească.

Toată simţirea mea, toată conştiinţa mea, tot cugetul meu sunt brutal lovite de această nemiloasă pierdere, de această incomensurabilă durere decretată de Domnul, mântuitorul nostru, ca una din cele mai mari şi pentru totdeauna dureri ale românului basarabean.

De viaţă lungă, de multă sănătate m-am rugat eu cu prietenii, aseară şi alaltăseară, la căpătâiul suferindului poet. S-au rugat toţi acei care au fost şi au rămas pentru totdeauna de o fiinţă şi de un crez cu bătăile inimii lui, cu sufletul lui candid şi atât de zbuciumat, şi atât de dăriut celor de un ideal şi de un adevăr cu el. Întru sănătate şi ani mulţi de viaţă ai poetului s-au rugat la icoane şi au aprins candelele speranţei consătenii mei din Molovata Nouă, dar ruga noastră, a tuturor, n-a fost în putere să înăbuşe durerea.

Grigore al nostru, pământeanul şi fratele nostru iubit, a dispărut în Împărăţia cerului, la mila şi judecata Domnului.

L-am iubit ca pe un frate, l-am iubit nu numai pentru darurile sale literare, l-am iubit ca pe un om de cea mai aleasă omenie, curăţenie şi cel mai ales devotament. El, Grigore Vieru, este însăşi cinstea şi conştiinţa neamului său din care s-au ivit sufletul, trupul şi marea lui poezie. Or, această bogăţie a spiritualităţii noastre, poezia lui Grigore Vieru, mi-a inspirat ideea unui minunat spectacol, a unui spectacol cu valenţe de tribunal justiţiar şi de condamnare a tuturor nedreptăţilor ce i s-au făcut poporului basarabean de-a lungul celor 2000 de ani.

Ne-am respectat şi ne-am preţuit reciproc, sincer şi cu aleasă măsură munca şi prinosurile noastre literare. Grigore Vieru a fost pentru mine, pentru generaţia mea omul de-a-ntâia luptei noastre pentru adevăr şi dreptate, omul faptelor măreţe şi tot el cel mai aproape de sufletul şi necazurile neamului său.

Am avut un frate întru suflet şi poezie. Şi acest frate al meu a murit şi nu va muri niciodată. El pur şi simplu s-a contopit cu necuprinsul, cu strămoşeştile noastre ţărâne, cu marile adâncuri ale spiritualităţii şi ale fiinţei noastre româneşti, cu Dunărea, cu Carpaţii, cu Luceafărul, cu măicuţa lui dragă.

Mi-i dor, mi-i tare dor de tine, Grigore. Ce faci tu acolo, ce faci tu, neamule, năpăstuitule şi atât de dăruit fiinţei noastre pământeşti?!

„Opinia naţională", numărul 464, 26 ianuarie 2009, Bucureşti

Prof. univ. dr. Ion BĂLAN

S-A STINS UN LUCEAFĂR, A CĂZUT O STEA

În crucea nopţii de 18 ianuarie 2009, a trecut în noaptea veşnică a morţii poetul Grigore Vieru, la un spital din Chişinău, în urma unui grav accident rutier. Se întorcea de la nişte manifestări consacrate împlinirii a 159 de ani de la naşterea genialului poet Mihai Eminescu, pentru care avea un adevărat cult, mărturisit în versurile testamentare din *Legământ*.

Ştiu: cândva la miez de noapte,
Ori la răsărit de soare
Stinge-mi-s-ar ochii mie
Tot deasupra cărţii Sale.

Am s-ajung atunce, poate,
La mijlocul ei aproape,
Ci să nu închideţi cartea
Ca pe recele-mi pleoape.

S-o lăsaţi aşa deschisă,
Ca băiatul meu ori fata
Să citească mai departe
Ce n-a reuşit nici tata.

Iar de n-au s-auză dânşii
Al străvechei slove bucium,
Aşezaţi-mi-o ca pernă
Cu toţi codrii ei în zbucium.

Temele fundamentale ale universului său liric se structurează pe cultul strămoşilor spirituali, în primul rând pe Eminescu, Alecsandri şi Arghezi, Lucian Blaga, pe cultul limbii naţionale, ca forţă de coagulare a conştiinţelor şi de trăire intensă a unor sentimente profund omeneşti şi române, ca mijloc de mângâiere a durerii, de preschimbare a bucuriei în cântec, de a exprima râsul şi plânsul, dorul de mamă şi, ca un corolar, forţa tăcerii impuse, când nu poţi nici râde, nici plânge, nici mângâia, nici cânta, ci numai tăcea. Rar poet care să fi avut un dialog atât de consecvent, de substanţial şi de demon cu MOARTEA!

Tema înfruntării morţii, e una din temele care-l disting în peisajul liricii universale.

Pentru mulţi, Grigore Vieru, născut la 14 februarie 1935, ca fiu al lui Pavel şi Evdochia Vieru, din satul Pererâta, judeţul Hotin din Basarabia, n-a rămas un poet regional, a ajuns poetul tuturor românilor, al românismului de pretutindeni, aşa cum, cu un veac în urmă, Octavian Goga din Ardeal era poetul „pătimirii ardelene", dar şi al românismului încătuşat în ghearele pajurei cu două capete din Imperiul Austro-Ungar şi în lanţurile altor imperii.

Deci, cu prilejul tragicului eveniment se cade să-l înţelegem pe Grigore Vieru ca poet al unei regiuni, dar şi al unei naţiuni şi al ţării al cărei cetăţean a fost. Vieru este poetul întregului neam românesc, tocmai pentru că a fost, ca şi O. Goga, la Răşinari, poetul casei părinteşti (*Acasă, Casa mea*, din satul natal Pererâta, al dragostei şi dorului de mamă (*Mâinile mamei, Părul mamei, Pâinea mamei, Nopţile mamei, Tăcerea mamei, Cuvântul mamei, Steaua mamei* etc., etc. Rar poet care să fi dedicat atâtea poezii mamei, pe care el o aseamănă, inspirat, fireşte subtil, indirect, cu fiul Uraniei, acel personaj mitologic ce păşea cu supleţea sa pe spicele grâului fără să le aplece:

Uşoară, maică, uşoară
C-ai putea să mergi călcând
Pe seminţele ce zboară
Între ceruri şi pământ!

Cu multă îndreptăţire afirmă Vl. Pâslaru că *Mama* e simbol al tuturor începuturilor, al veşniciei neamului, al Patriei şi meleagului natal, idei susţinute şi de regretatul istoric literar, fostul meu student Fănuş Băileşteanu în monografia închinată lui Vieru...

E în poezia lui Grigore Vieru un dor de copilărie, de părinţi şi satul natal, din perspectiva unui dureros sentiment al *dezrădăcinării*, instalat de timpuriu, pe vremea când îşi făcea studiile în Istorie şi Filologie la Chişinău, sau pe când era redactor la diverse reviste şi edituri, unde colabora cu poeziile strânse în volumele: *Numele tău*, *Un verde ne vede*, *Rădăcina de foc* şi în numeroasele cărţi pentru copii: *Poezii de sama voastră*, *Duminica cuvintelor*, *Trei iezi. Muzicuţe*, *Albinuţa*, *Cum mi-am învăţat băiatul cifrele şi număratul* etc.

Opera sa literară, profund omenească şi românească, de o nobilă ţinută, i-a adus numirea de membru corespondent al Academiei Române, a cărei apreciere a determinat-o să-l propună pe Grigore Vieru la Premiul Nobel pentru pace.

Din nefericire, norocul nu i-a surâs!

Dar, ca şi faţă de Eminescu, faţă de Grigore Vieru şi opera sa s-au manifestat atitudini iconodule, de mare admiraţie, pe de o parte, iar pe de alta, inclusiv la Bucureşti, s-au arătat atitudini iconoclaste, de critici nedrepte, răutăcioase, de bârfe şi blamuri de meschini, cârcotaşi, de către unii ifosiţi, baze neavând nicio valoare, şi-au închiriat coştiinţa unor interese străine. L-au atacat publicaţii „româneşti" de

la Chişinău şi Bucureşti. Dar l-au apreciat şi apărat majoritatea *confraţilor*, căci Grigore Vieru îşi numea colegii „fraţi”, cum se poate vedea şi din această dedicaţie măgulitoare pentru mine: „Fratelui Ion Dodu Bălan, mulţumindu-i că şi-a alipit inima de lacrima noastră. Cu aleasă preţuire, Grigore Vieru, Buc. 6. III. 1995”.

Critici fără operă, autodeclaraţi „elitişti”, l-au etichetat, poate la comandă, poate din slugărnicie faţă de modă, naţionalist, regionalist, tradiţionalist, păşunist, anacronic, nesesizând sâmburele de umanism şi modernitate creatoare din miezul liricii sale, care nu e doar expresia unei regiuni, ci a românismului şi a umanismului de pretutindeni, ceea ce i-a returnat preţuirea din toate locurile unde trăiesc români şi oameni de gust şi omenie. Vieru era un om de omenie şi un bun creştin.

Fără a arunca mereu cu pâine când nesimţiţii azvârleau cu pietre, în bunătatea lui, era în stare să proclame: „Iartă-i, Doamne, că nu ştiu ce fac”.

Din păcate, denigratorii ăştia ştiu bine că fac ceea ce li s-a plătit – aici şi aiurea. În blândeţea de lied a versului său descoperim, însă, nu o dată, şi plesnetul de bici al pedepsirii.

Grigore Vieru era blând şi bun, cu o sănătate fizică şubredă, dar cu o robustă sănătate morală de erou-martir şi de mare patriot. Se cade a-l asemui nu doar cu O. Goga, ci mai ales cu elegiacul Şt. O. Iosif din Ardeal, ale cărui versuri au devenit repede librete pentru muzică şi cântece pe buzele mulţimii..., pentru spiritualitatea şi limba românească.

Grigore Vieru a murit şi ca o jertfă pentru Eminescu pe care l-a adorat atât de mult, făcându-ne şi pe noi, pe cei ce nu-l înjurăm cu neruşinare, să-l adorăm, cum se cade să cinstim şi steaua dispărută a poetului românismului, despre care spunem cu versurile eminesciene:

Lumina stelei ce-a pierit
Încet pe cer se suie,
Era pe când nu s-a zărit,
Azi o vedem şi nu e...

Aşa cum pe Coşbuc nu-l putem vedea – cum ne propunea C.D. Gherea numai ca „poet al ţărănimii”, nici pe Grigore Vieru nu-l putem vedea doar al unei provincii, ci *poet al Românismului*!

Daniel CORBU

GRIGORE VIERU – SIMBOL AL ROMÂNISMULUI DE DINCOLO ŞI DINCOACE DE PRUT

De câteva zile a trecut la cele veşnice, în urma unui stupid accident de automobil, **Grigore Vieru**, mare şi adevărat poet de limba română, tribun, patriot, luptător până la sacrificiu pentru păstrarea limbii române şi a simţirii româneşti în Basarabia. El a fost un unionist ca nimeni altul, murind cu credinţa că Basarabia cea înstrăinată şi urgisită va veni curând la trupul ţării.

Cu Grigore Vieru poezia română se întoarce la izvorul curat al gândirii şi simţirii poeziei populare. Asta nu înseamnă că nu este de o izbitoare modernitate, poetul fiind, prin sincronia sa cu ceea ce se scria în ţară, un portdrapel pentru poezia din Basarabia. În fond, Grigore Vieru este un neoromantic din falanga metafizică a poeziei române, venind pe linia de aur Eminescu, Bacovia, Magda Isanos, Labiş, un poet la care întâlnim un sentiment al naturii asemănător cu al lui Blaga, o concentraţie a limbajului deseori asemănătoare cu Bacovia şi destule sclipiri lingvistice care-l apropie de Nichita Stănescu.

Demonstrând în cărţile sale de debut că e un excelent poet al copilăriei, al jocului care recreează lumea, al paradisului recuperat de cel vârstnic prin candoare şi fast imaginativ, Grigore Vieru a devenit repede, mai ales din 1968 când publică volumul *Numele tău,* poetul simbol al Basarabiei, un poet căruia i se recunoaşte faptul că a revigorat poezia tradiţională. *Mama şi maternitatea* sunt teme esenţiale ale poeziei lui Vieru: „ Uşoară, maică, uşoară / C-ai putea să mergi călcând / Pe seminţele ce zboară / Între ceruri şi pământ. / În priviri c-un fel de teamă, / Fericită totuşi eşti– / Iarba ştie cum te cheamă, / Steaua ştie ce gândeşti" (*Făptura mamei*).

George Coşbuc a scris poezia *Mama* şi a devenit cunoscut datorită manualelor şcolare, Grigore Vieru are peste zece astfel de excelente poeme, de la *Mâinile mamei* la *Mica baladă,* de la *Făptura mamei* la extraordinarele, profundele *Litanii pentru orgă,* fiind unul din cei mai mari poeţi ai temei. Celelalte teme, *Patria, Naşterea, Moartea, Eminescu, Limba română,* se întâlnesc obsesiv tratate în formula proprie, în toată lirica sa.

Iaşi, 29.01.2009

Raisa CIOBANU

ÎN PREAJMA IMAGINII POETULUI

Pe o masă, în biserica Sfânta Teodora de la Sihla, alături de fotografia din care poetul Grigore Vieru îi întâmpină şi îi petrece pe toţi ce-i de vin aici pentru a-l afla pe Domnul, o candelă arde mereu precum a ars sufletul celui care acum priveşte la poporul pe care l-a iubit „cu blândeţe măreaţă" şi o carte în care oricine îşi poate aşterne sentimentele provocate de irecuperabila pierdere suportată de neam şi de literatură. Zilele acestea am stat îndelung în faţa imaginii celui cu care încă nu ne putem obişnui că nu mai este. Fără să vreau, fără să ştiu dacă fac bine sau nu, dacă am dreptul sau nu, m-am pomenit că citesc foaie după foaie din acea Carte către poetul Grigore Vieru. Sunt texte semnate citeţ şi texte a căror semnătură nu poate fi descifrată. Toate ca unul sunt sufletele deschise ale celora care vin către Poet, revărsări ale durerii care a cuprins de la un capăt la altul această palmă de pământ românesc. Sunt aprecieri ale oamenilor date rostului Poetului pe care noi am avut marele noroc de a-l avea în mijlocul nostru, de a ne afla în preajma sa, de a-i auzi rostirea, nu doar a-i citi neasemuitu-i vers, de a ne înfrupta din nesecata operă, de a încerca să ne apropiem de blândeţea, de pioşenia cu care el ne trata pe noi. Chiar dacă sunt îndureraţi, oamenii îşi exprimă bucuria şi norocul că s-au născut şi au trăit pe timpul lui Vieru.

Citind răvaşele adresate poetului, care sunt confesări ale celor care l-au cunoscut îndeaproape, dar şi ale celor care au savurat doar din versul vierean, acordându-şi sufletul vibraţiei poeziei lui, am tras concluzia că despre faptul dacă este mare sau mic Poetul îşi poate da cu părerea nu doar critica literară în cazul de faţă, chiar dacă critica literară nu s-ar fi pronunţat în niciun fel despre Poet, sunt suficiente simţirile pe care le-a trezit creaţia sa în sufletele oamenilor. Cu inimile sfâşiate de durere, fără a fi ghidaţi de opinia criticii literare, dar conduşi de sentimentele născute de creaţia Poetului, românii ştiau că Neamul a sărăcit, petrecând pe ultimul drum un geniu al poeziei.

Pe ultimul său drum, Poetul a fost petrecut de zeci de mii de admiratori ai scrisului său, ai omeniei lui. Dacă nu ar fi fost iarnă, şi dacă poporul nostru nu ar trăi în sărăcie, l-ar fi petrecut de câteva ori mai multă lume. Fiindcă suntem convinşi că durerea pricinuită de dispariţia Poetului a intrat în fiece casă locuită de oameni de bună-credinţă, de adevăraţi români, cu toţii deplângându-l ca pe un fiu, ca pe un frate, ca pe un părinte. Au petrecut Poetul ce le simţea durerea, o trăia mai mult decât propriile dureri fizice, această calitate făcându-l cel mai popular şi cel mai iubit.

Peste secole, suntem convinşi, consumatorii de poezie tot mamă îi vor spune fiinţei dătătoare de viaţă, precum s-a spus şi până la Eminescu, care însă, copleşit de dorul de ea, a creat nemuritoarea *O, mamă, scumpă mamă,* precum i-a spus şi Vieru, cântând-o ca nimeni altul pe cea care păşea între ceruri şi pământ, dragii tot dragă i se va spune, că omul nu va putea trăi în afara Limbii, a Neamului, a Patriei. Un lucru însă nu-l putem cunoaşte: când ne va mai dărui Creatorul cu un Eminescu, când ne va mai dărui cu un Vieru?

Valeriu DULGHERU

FARISEISM BASARABEAN

> *...Şi printe voi îmi duc povara*
> *Stropit de râs şi de noroi,*
> *Căci, vai, de cine-şi pierde ţara*
> *Ca să şi-o ceară de la voi.*
>
> ***Octavian Goga***

Marele poet Grigore Vieru, trubadurul limbii şi neamului românesc, a plecat dintre noi tragic, maltratat fizic şi moral, atacat mişeleşte de nişte netoţi până-n ultima sa zi. A trebuit să se ducă dintre noi ca să-i simţim acum lipsa. După tragicul accident, în care a nimerit stupid marele poet Grigore Vieru, timp de vreo 12 ore conducerea comunistă de la Chişinău, şi în primul rând mass-media controlată de putere şi de acoliţii ei, au tăcut mâlc. Întreaga suflare românească a aflat despre această mare nenorocire pentru neamul nostru din mass-media românească de pe ambele maluri ale Prutului (Realitatea TV, Naţional TV, Pro TV ş.a.).La început, guvernarea intenţionat aplicase tactica struţului. Mai apoi, dându-şi seama că pot să folosească această mare durere a poporului în interese proprii (se apropie nişte alegeri), şi-au schimbat brusc poziţia. Cu cât aplomb au organizat ei funeraliile, de altfel meritate de Marele Poet, dar cu cât de sinceră durere? Ziua înhumării Marelui Poet a fost declarată zi de doliu naţional. Luările de rămas-bun cu poetul naţional şi petrecerea lui pe ultimul drum au fost organizate la Teatrul de Operă şi Balet. Timp de 4 ore, zeci de mii de admiratori ai lui Grigore Vieru şi nemuritoarei lui creații au stat la coadă pentru a ajunge la cel care a fost şi rămâne Grigore Vieru. Unii dintre ei, admiratori ai poetului şi ai pro-românului Grigore Vieru, aşa şi n-au reuşit să ajungă să-şi ia rămas-bun, pe când celor care în timpul vieţii l-au hulit şi hăituit li s-a creat acces liber. O Mare Adunare Naţională l-a însoţit pe poetul naţional în ultimul său drum presărat cu flori şi lacrimi ale celor care l-au iubit. Au fost varsate şi lacrimi de crocodil la căpătâiul celui ce a fost (şi va ramâne veşnic în inimile noastre, nu şi ale lor) Mare Poet. Au fost luări de cuvânt. Cei care cu adevărat l-au iubit şi au fost alături de Grigore Vieru atunci când era hăituit de lacheii guvernării nu au avut acces la microfon. În zilele următoare s-au făcut tot felul de propuneri privind înveşnicirea Poetului prin acordarea numelui lui unor grădiniţe, şcoli, străzi etc. Dar cât de sinceră este această dragoste faţă de Marele Poet? Cred că cea mai bună înveşnicire a Poetului ar fi redenumirea limbii de stat, limba română, pe care a iubit-o şi a cântat-o toată viaţa sa, propunere făcută de un prieten fidel al lui Vieru, o mare personalitate a culturii basarabene, ex-ministrul Culturii, Ion Ungureanu.

Ca să demonstreze cât de sinceră a fost guvernarea comunistă în zilele de tristă amintire, ea trebuie să treacă de la vorbe la fapte. Pentru toţi este clar că hăituiala

în presă şi pe străzi a firavului Poet a fost una organizată. Roşca cu mass-media sa şi obscurul Mihail Conţ(ev)iu (căruia numai Mihai, un nume pur românesc, nu i se poate spune) au fost doar executori fideli. Responsabilă de moartea Poetului este întreaga guvernare comunistă, este procuratura care nu a dorit să-l apere de atacurile banditeşti ale acoliţilor. O dovadă reală de a şterge păcatele guvernării faţă de Poet ar fi declararea *persona non grata* a lui Conţ(ev)iu şi expulzarea lui. În privinţa lui Roşca ar fi suficient să-i dezlege mâinile justiţiei ca să-l lipsească de scutul protector şi să-l dea pe mâna judecăţii poporului.

Au trecut doar 9 zile de la plecarea în nemurire a Poetului. Sufletul lui se mai află printre noi, după care trece în ceruri, iar conducerea comunistă s-a dedat distracţiilor chiar pe proaspătul mormânt al Poetului: conducerea comunistă a declarat serbarea *anului poporului moldovenesc,* ziua aceasta putând fi aleasă mai târziu, măcar peste 40 zile după trecerea în nefiinţă a Poetului. Într-un fel, eu îi înţeleg pe comunişti care au demonstrat de mai multe ori fariseism şi duplicitate: una spun şi alta fac de când sunt. Ei pot să pună o lumânare şi la o icoană în biserică, ca mai apoi să depună flori la monumentul lui Lenin, cel care a fost un ateist inveterat, un duşman al bisericii. De asemenea, nu mă miră cum procedează ppcd-ul lui Roşca. Anticomunişti până-n măduva oaselor până mai ieri, au devenit brusc aliaţi de nădejde ai politicii comuniste. Mai mult însă mă doare comportamentul intelectualităţii noastre culturale. Cum au putut acei artişti să joace tananica şi să chiuie atunci când Vieru încă nu a plecat definitiv dintre noi, când memoria lui este încă proaspătă? Este ceva putred în Danemarca noastră, cum ar fi spus poetul.

„Literatura şi arta", 01.02.09

Vladimir HOTINEANU, chirurg, prof.,dr.

RUGĂ PENTRU GRIGORE VIERU

Grigore Vieru ne-a adus prin poezia sa mesajul renaşterii spirituale, al demnităţii naţionale şi al dragostei de mamă, de ţară, de Dumnezeu.

Şi de Irod a avut parte, nu doar de unul. Ani în şir Conţii, Berlinski şi alde Poiată i-au măcinat inima, sufletul, i-au luat somnul.

Accidentul rutier a fost RĂSTIGNIREA, şi inima i s-a oprit doar în a treia zi...

Ni l-a luat Dumnezeu şi a plecat tot împovărat de griji pentru noi. S-a adus să ne întoarcă Lumina şi Norocul, care ne-au fost luate la 1812, şi după care stăm la rând atâta amar de vreme. De asta a suferit o viaţă.

Doamne Dumnezeule, ni l-ai arătat şi l-ai luat.

Nu-ţi cerem decât să-l ţii în loc cu lumină, de unde s-ar bucura când ne vei face, în sfârşit, parte şi nouă.

PROFETUL

Ca un magnific pendul ce timpurile ni le-arată, s-a *nemişcat* iernatic între ziua marelui Eminescu şi ziua ce va să vie a ierarhului Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu, el, copilul răsfăţat al durerii, Grigore Vieru. Se zvoneşte cum că Rainer Maria Rilke ar fi pierit de-o septicemie declanşată de un ghimpe de trandafir, ghimpe „muiat în azur", în timp ce biblicul Enoh, luat la o plimbare de Dumnezeu către veşnicie, şi-a uitat de trup ca să şi-l lepede.

Cât despre Grigore Vieru, viaţa şi moartea stau cu totul altfel. El n-a îndrăznit să falseze nici măcar cu o notă Doina noastră de jale, nici în viaţă, dar nici în moarte. Mai mult, buna-cuviinţă şi sfiiciunea ţărănească ce-i iradiau fiinţa plăpândă aveau să mărturisească cum că: *La 50 de ani i-am cerut lui Dumnezeu să-mi mai dea încă zece. La 60 de ani iarăşi i-am mai cerut încă zece. Dar la 70 de ani nu mai pot să cer, că mi-i ruşine.* Plecarea de pe meleagurile noastre a lui Grigore Vieru s-a petrecut într-un vaiet mut de baladă mioritică, potrivit rezonanţelor sale sufleteşti. Nepăsarea regală faţă de moarte şi sfâşierea înstrăinării suportate dârz o viaţă prelungă ne roagă, parcă, să-l jelim cu demnitate pentru ca ecoul tânguirii sale să-i străbată arborele genealogic: „Da' pi, mândru mi-ţi plânjă pă mine / Şi mămuca-auzi / Ş-a veni şi m-a jăli / Cu cină caldă pă masă / Şi cu apă răce-n vasă / Să-i vie slujbucaacasă" (conform interpretării de excepţie a *Baladei* de către Grigore Leşe).

Afirmaţia din *Baladă* „Tu ţâie ce moarte-ţi vrei" ascunde o ambiguă interogaţie, la care Poetul răspunde printr-o deplângere, vrând, christic, s-o ia asupra sa: „nu am moarte, cu tine nimic (...) milă de tine mi-i". Grigore Vieru s-a uitat definitiv pe sine, şi trup şi suflet, atunci când s-a preumblat neobosit între Basarabia şi Patria-mumă. Asumată instinctiv, compasiunea faţă de tot ce mişcă în viaţa asta, dar şi faţă de moarte, integrând-o în fiinţa sa în bună tradiţie românească, este gestul regal de dăruire ca o ofrandă nemistuită. Ultimul mare poet, de viţă de plugari, imortalizat parcă de îngheţul timpului răvăşit a împlinit o dureroasă vârstă de aur, vârsta veşniciei.

Lucia PIETRARU

GRIGORE VIERU LA TORINO

– Grigore Vieru e la Torino, ştii?!

Astfel m-a înştiinţat o cunoscută despre ceremonia de comemorare a regretatului poet Gr. Vieru, organizată din iniţiativa Asociaţiei Culturale „Basarabia" şi care a avut loc în duminica de 25 ianuarie, la Oratoriul „San Paolo" din oraşul Torino (strada Luzerna).

Cuvintele cunoscutei mele mi-au umplut inima de o dulce şi dureroasă nostalgie. Cine dintre noi, dragi compatrioţi, nu are proaspăt în memorie chipul drag al harnicului şi neobositului nostru Gr. Vieru? Simplu şi modest, îngândurat sau zâmbind blajin... La numeroasele întâlniri din grădiniţe şi şcoli, ne învăţa, prin vorbă, prin poezie, prin felul de a fi, să fim simpli şi buni. Pe noi şi apoi pe copiii şi nepoţii noştri. Versurile sale pline de muzică şi înţelepciune ne însoţeau în dulce somn deja la vârsta prunciei, învăţându-ne să ne iubim şi mai profund părinţii, limba, istoria, neamul:

Hai, puiu, nani-na,
Că mama te-a legăna...

Am crescut deci cu cântecele şi poeziile celui care a tot arat şi semănat cu dăruire „dealul cel din preajma codrilor" (poezia „Formular", Gr. Vieru). Iar când am ajuns la sapă de lemn şi ne-am împrăştiat prin lume, le-am „pus în traistă pentru drum", ca să putem supravieţui în clipele grele de dor şi străinie:

La noi chiar şi omătul
Mai cald e nu ştiu cum...

Dragule, meleagule,
Iubitul nostru cânt;
Smolitule, truditule,
Duiosul meu pământ...

La ceremonia de comemorare s-au adunat părinţi, copii, profesori, membri ai asociaţiilor culturale de pe ambele maluri ale Prutului: „Flacăra", „Bucovina", „Frăţia", „Carpatina" ş.a. Au venit să-şi exprime plinul sufletesc pentru cel care, născut în miez de lună a lui Faur, a tot făurit şi zidit... trudind cu iubire la Cetatea Sfântă a Neamului Românesc: „O, Neamule, tu, adunat grămăjoară, ai putea să încapi într-o singură icoană". Era o mică imagine vie a României Mari – fără sârma ghimpată de la Prut... dar, cu părere de rău, pe pământ străin.

„Gr. Vieru e la Torino", îmi reveneau în gând acele cuvinte – ca o reconfirmare.

Fiecare din cei prezenţi a avut de spus ceva important, să recite o poezie pe care o poartă în suflet, să cânte un cântec, pe care-l consideră unul dintre cele mai frumoase... Cuvântări impresionante şi memorabile despre Grigore Vieru, poetul şi omul, au rostit Larisa Olărescu, Maria Ciobanu, interpreta de muzică populară Natalia Petică, interpreta de muzică uşoară Ina Popov, maestru coregraf Mihai Chiriac, Petru Cristea, Nina Zelenco, Veronica Bunu, scriitoarea din România Geta Tofan (care a dat citire şi câtorva poezii dedicate lui Gr. Vieru), scriitorul italian Fernando Martella, care afirmă că, mai mult decât un poet român, Grigore Vieru este poet al Umanităţii, un poet universal.

Întreaga sa viaţă a fost şi va rămâne un model de simplitate, modestie, cinste, iubire, generozitate, demnitate umană şi conştiinţă naţională – cea mai nobilă şi cea mai temută armă de către oameni odioşi şi iresponsabili, care nu au încetat să-l hărţuiască cu ameninţări, calomnii, născociri de presă (cum se procedează şi cu alte personalităţi ale culturii noastre). Unica vină a poetului a fost că a iubit prea mult Neamul Românesc. Poetul care a iubit „până la lacrimi" acest pământ a plecat pe la mijloc de Ghenar, când aerul e încă plin de colinde... Ca o lumină s-a ridicat în zboru-i înalt spre a cerului imensitate, acolo unde-l chema eterna stea Eminescu şi constelaţia Doina şi Ion Aldea Teodorovici.

Ne-a lăsat o Carte deschisă în aşteptarea dureroasă „Ca băiatul meu ori fata/Să citească mai departe/Ce n-a dovedit nici tata..." („Legământ", Gr. Vieru).

În aceeaşi duminică toate bisericile ortodoxe româneşti din Torino au făcut slujbe de pomenire a lui Grigore Vieru.

Torino, Italia

Mihai SĂLCUŢAN

POETUL NEMURIRII NOASTRE

După datină creştină străveche se cuvine să-l pomenim pe Grigore Vieru la parastasul de 9 zile de la plecarea sa la Dumnezeu, pentru a se aşeza lângă Eminescu şi strămoşi.

După calendarul creştin ortodox în ziua de 25 ianuarie este sărbătorit Sfântul Grigore, Cuvântătorul de Dumnezeu, adică acel sfânt al cărui nume l-a purtat Poetul. Biserica ortodoxă îl cinsteşte pe Sfântul Grigore ca.pe teologul ei cel mai de seamă. Învăţând la şcolile cele mai înalte ale vremii sale, din secolul IV, a tălmăcit ca nimeni altul taina Sfintei Treimi. Cuvântător înnăscut, a iubit viaţa duhovnicească, prezentarea teologiei pe înţelesul oamenilor, dar şi poezia creştină. După ce a părăsit scaunul arhieresc de bunăvoie, retras în singurătate, a scris multe poeme valoroase, importante pentru creştini.

Cum să nu mă mir de asemănarea dintre Poet şi Sfântul al cărui nume îi poartă, în mod miraculos şi fericit? Sfânta Treime, într-o tălmăcire laică, a reprezentat pentru Grigore Vieru Neamul Românesc, Ţara şi Limba Română. El va rămâne în memoria noastră ca un Cuvântător al limbii române, al maicii noastre sfinte. Iar poezia lui este una profund creştină, plină de adânci înţelesuri morale, de credinţă în Dumnezeu, de bunătate şi frumuseţe, ziditoare de conştiiţe şi aspiraţii sacre. Şi peste toate rămâne în cultura română ca un poet de seamă.

În una dintre cuvântările Sfântului Grigore este abordată „moartea drepţilor", personajul fiind un rob „sărac în viaţa lumii acesteia, dar bogat cu faptele sale bune". Oare nu un asemenea rob a fost Grigore Vieru?

În acest interval se împlineşte şi termenul de primă pomenire a poetului Grigore Vieru, mare patriot şi strălucită conştiinţă românească.

Pe catapeteasma culturii neamului în mod sigur una dintre icoanele împărăteşti este aceea a lui Grigore Vieru!

În ziua de 20 ianuarie, mulţime de români au luat drumul Chişinăului să aprindă un Prut de lumânări şi să aştearnă un Nistru de flori pe drumul parcurs de cortegiul funerar, dacă aşa se poate numi marea cea mare de oameni ieşiţi în stradă, rămaşi orfani de Grigore Vieru.

La ceas de pomenire îi aprindem o lumânare, cu credinţa că a sosit momentul să ne asumăm cu toţii responsabilităţile la care ne obligă împlinirea idealurilor sfinte ale neamului pentru care şi-a dat viaţa Grigore Vieru, poetul nemuririi noastre.

Râmnicu Sărat

Boris VIERU

GRIGORE VIERU, ÎNVĂŢĂTORUL, PATRIARHUL, PROFETUL

Despre el se poate spune: „Era cel mai blând om de pe lume”, ca şi despre Moise. Era blând şi smerit, ca însăşi Basarabia. Mielul de jertfă de la 1940. Mielul de jertfă de la 1941. Mielul de jertfă de la 1947–1949, închis în vagonul de marfă, însângerat, exilat în „siberiile de gheţă”, la celălalt capăt al lumii. Mielul de jertfă ridicat pe crucea Basarabiei în toate sfintele zile cât a ţinut Dumnezeu vie suflarea românească în anii robiei comuniste. Mielul de jertfă şi după ce mergeam doar pe poduri de flori şi de cer şi de lumină către fraţii noştri după care ne mistuiam de dor. Asta a fost, asta era – jertfă şi rugăciune care pururea se urcă spre Cer în fapt de seară, implorând îndurare pentru neamul său din robia străină.

Avea revelaţia dumnezeiască a esenţelor şi a trăit-o în tot cuvântul scris: „Sunt iarbă. Mai simplu nu pot fi” – este o rostire de anvergură biblică.

Ne-a zidit şi rezidit în tiparele veşnice ale sufletului românesc – asta a fost lucrarea şi misiunea lui de învăţător şi patriarh. Acum, încă nu ne dăm seama de cuprinderea uriaşă a lucrării sale, care şi-a pus semnul pe fruntea, pe inima a tot noi şi noi generaţii de români, le-a re-întemeiat mintea şi sufletul în duhul adevărului, al iubirii şi al dreptăţii. Şi tocmai aceste tipare-seminţe vor rodi şi visul pe care îl va vedea împlinit de acolo unde a plecat: revenirea Basarabiei în România, unirea românilor într-o singură ţară şi un singur neam. Iar după, dacă îl vom păstra între noi, lucrarea sa se va întinde în timpuri viitoare şi va fi aşa, că ne va feri neamul de multe boli ale veacului şi ale lumii către care ne îndreptăm.

La fel ca şi Moise, păstrând proporţiile, ne-a condus din robia egipteană a comunismului, prin deşertul necredinţei, prin pustia înstrăinării, a minciunii care lucra înstrăinarea, către Ţara Făgăduinţei, Grădina Maicii Domnului. Dacă Moise le-a dat vechilor evrei legile lui Dumnezeu, înscrise pe tablele de piatră, Grigore Vieru a scris „pe tablele de carne” ale inimilor noastre tiparul veşnic, icoana şi chipul fiinţei româneşti creştine a basarabeanului. Un nou neam de români basarabeni se va naşte – şi s-a şi născut – din aceste tipare şi icoane şi va împlini visul său şi visul nostru de aur.

A plecat dintre noi şi cu unele amărăciuni. Şi-ar fi dorit să fim mai viteji, mai demni, să nu ne plecăm capul în faţa sabiei străine. I-a înfierat fără cruţare pe aceia dintre noi care pururea se uitau înapoi, la „cărnurile din Egipt” ale imperiului apus, pururea cârteau că nu ar fi bună Ţara către care ne ducea Grigore Vieru, pururea nărăveau să se reîntoarcă în robia faraonică a lui Lenin, şi unii mai nărăvesc şi astăzi.

Răutatea, pizma, ura, dezbinarea dintre fraţii români l-au uimit, l-au îndurerat, l-au sfârşit pe poet.

Este tulburător că şi-a prorocit sfârşitul: *Ştiu: cândva la miez de noapte, Ori la răsărit de soare Stinge-mi-s-or ochii mie Tot deasupra cărţii Sale* („Legământ").

Moise a fost chemat la Dumnezeu când se sfârşiseră cei patruzeci de ani de rătăcire prin pustiu, murise generaţia ieşită din Egipt, iar poporul cel tânăr şi nou stătea la hotarele Ţării Canaanului, gata să o ia în stăpânire. Am văzut la înmormântarea Poetului neamul cel nou de oameni pe care el l-a zidit – de la cei mai fragezi până la bătrânii venerabili care mai poartă în oasele lor frigul Siberiei. Un popor de oameni noi şi înnoiţi sufleteşte, pe care moartea celui mai iubit fiu al Basarabiei i-a ridicat şi i-a unit în suferinţa uriaşei pierderi.

Să fie oare aceasta – moartea Învăţătorului, Patriarhului, Profetului – un semn că vremea este aproape, pentru neamul cel nou al Basarabiei, născut după robia faraonică a comunismului sovietic?

Revista „Natura", ianuarie 2009

ECOUL TĂCERII

Plânge soarele
Tace izvorul
Încremeneşte ploaia
Plină de culori
A murit... sau trăieşte?
Maşina încă duce poetul la cititori...
Atât timp cât versurile sunt şoptite, strigate, pălmuite,
Cât în melodie se aud bătăile inimii
Grigore Vieru trăieşte:
Răsare în soare
Căci el ni l-a oferit cu Albinuţa
Iubeşte în dor
Admirând cât de frumoasă eşti,
Zâmbeşte în copilul
Ce se joacă prin iarbă, flori, stele.
Iar acum în parabola existenţei
Se uită la noi
De pe aceleaşi „seminţe ce zboară
între cer şi pământ"
Tăcere. Ecou de tăcere.
Lumânările din Calea-Lactee
Scriu arzând litere din poezia lui Grigore Vieru.
Tăcere. Ecou de tăcere.
Dormi în pace, Grigore Vieru.

Vasile FLUTUREL

O, DOAMNE, CÂTĂ JALE PUTEM DUCE...

La trecerea în Eternitate
a poetului Grigore Vieru

Din nou e-ndoliată Mama Ţară,
O, Doamne, câtă jale putem duce!
Nici mai avem cerneală-n călimară
Martirilor să punem semn pe cruce.

Ce jale lungă a cuprins Carpaţii!
Plânge Prutul, Dunărea şi Marea,
Lumini ce izvorăsc din constelaţii
Îi netezesc POETULUI cărarea.

Se duce azi la ceruri badea Grig,
Îl cheamă printre aştri veşnicia,
Rămâne-n urmă un ocean de frig,
Întins cât ţine România.

Martirilor să punem semn pe cruce,
Nu mai avem cerneală-n călimară,
O, Doamne, câtă jale putem duce
Când e îndoliată Mama Ţară!

Iaşi, 18 ianuarie 2009

GRIGORE VIERU, UN MIRACOL AL NEAMULUI

Ion Hadârcă, poet:

Este o pierdere cruntă şi, poate, cea mai grea pe care a avut-o de un secol şi ceva încoace literatura română din Basarabia. Este o durere pentru toţi care au cunoscut şi au crescut cu opera lui. Acum sunt lacrimi amare pentru ceea ce s-a întâmplat. E ca o pedeapsă pentru noi. Dar cred că această pedeapsă ne va trezi, aşa cum a visat dintotdeauna poetul. Timpul va evalua mesajul lui public sau opera sa poetică. Dar, prin mesajul lui, cel al operei, şi prin atitudinea civică bărbătească poate fi considerat drept un dascăl, un miracol al neamului.

Mihai Ciobanu, interpret de muzică populară:

Mi-a lăsat peste 40 de texte pentru cântece şi-mi pare rău că n-a trăit ca să se bucure la fel de mult cum s-a bucurat de „ Casa părintească nu se vinde”... Mare i-a fost bucuria când am realizat împreună primul CD de muzică populară „Pe ostrovul Prut”, pe care l-a lansat şi în SUA. A fost întotdeauna un oaspete drag şi mult aşteptat în casa noastră. Cu puţin înainte de moarte, m-a sunat şi mi-a spus că trebuie să ne întâlnim. Avea de gând să mai organizeze un spectacol aniversar...

Sofia Vicoveanca, cântăreaţă de muzică populară:

E o mare nedreptate ca un om atât de blând şi de blajin să aibă o moarte atât de violentă şi de crudă. A fost un om cu un suflet de copil. Acum un an, ne-am întâlnit la o nuntă în Bucureşti, dintre o basarabeancă şi un regăţean. Mi-a spus ceva care m-a cutremurat atunci: „Sofiicuţa mea dragă şi sora mea dragă! Uită-te bine la mine, îmi spune sufletul că ne vedem pentru ultima dată”. Am încremenit, după care i-am răspuns: „Domnule Grig, în călătoriile mele în căutare de cântece noi, o femeie de la ţară mi-a spus cam aşa: «Dumnezeu a făcut lumea pe rând şi cu răbdare şi ia pe sărite. Aşa că nu ştim care urmăm». El, cu zâmbet trist şi cu o privire sfredelitoare, m-a rugat să nu uit acest lucru. Aşa a şi fost. E o pierdere atât de mare încât nu pot să-mi revin de când am aflat vestea tristă...

Tudor Gheorghe, cântăreţ de muzică folk:

A murit un poet drag sufletului meu şi o să-i simt lipsa multă vreme. Vroiam să scot un CD pe versurile lui şi iată că n-a mai apucat să-l audă. L-am cântat mult înainte de 1989, când nici n-aveam voie să spun că-i poet basarabean. Prima lui carte, apărută la Editura „Junimea”, „Steaua de vineri”, a fost prima mea întâlnire cu poezia lui. După aceea, Ioan Alexandru mi-a adus câteva cărţi de versuri ale lui scrise cu litere chirilice. Am făcut nişte cântece pe versurile sale extraordinare, pe care le cunoaşte o lume.

Vadim Gheorghelaş, interpret de muzică populară:

Grigore Vieru a fost şi comoara, şi speranţa neamului nostru, şi bucuria. Era sincer ca o lacrimă de copil. Oriunde am fost, la întâlniri sau concerte, niciodată n-a întrebat: „Câţi bani îmi daţi?". Chiar dacă n-avea un ban pentru medicamente sau pentru a-şi achita facturile. Era suficient să-l sune de la o grădiniţă şi el alerga la întâlnire cu copiii. Spunea că tocmai cu asta şi trăieşte... Odată cu plecarea lui mi se pare că lumea e încâlcită. Nu ştiu dacă se va mai naşte un poet ca Vieru.

Anastasia Lazariuc, interpretă de muzică uşoară:

A fost om special care, prin bunătatea sa ieşită din comun, lăsa impresia că venea de pe altă planetă. A fost ca un părinte, şi nu doar pentru mine, ci pentru mulţi artişti din Moldova. Ţinea foarte mult la oamenii de cultură. În perioada comunistă, când însemna mult să pronunţi cuvinte româneşti, ne-a luat mereu apărarea...

Lilia Grădinaru, directoarea Şcolii primare nr.83 „Grigore Vieru" din Chişinău:

La 26 septembrie 2008, ne-am considerat cei mai norocoşi şi fericiţi pedagogi, elevi şi părinţi – în acea zi, şcolii noastre i s-a atribuit numele Grigore Vieru. Dar această bucurie n-a ţinut mult... Se spune că atunci când se stinge din viaţă un scriitor se stinge şi o lumină. Se face mai întuneric, mai frig, iar golul din sufletele noastre ne apasă tot mai tare, provocându-ne durere. Această durere o vom alina cu opera poetului, pe care ne-a lăsat-o ca moştenire, şi cu numele pe care îl purtăm.

„Timpul", 20 ianuarie 2009

Ion UNGUREANU, ex-ministru al Culturii

„NU MAI POT, NU MAI POT!"

Nu ştiu cum să încep, e atât de incredibil ceea ce s-a întâmplat. Acum, când nu mai eşti, Grig, întreb şi eu ca puii din cuib:

Cum nu o să vină mama?
Cum să cadă frunza?

Sau ca regele Lear, când îşi vede copila moartă:

Spuneţi-mi pentru ce
Un câine, un cal, un şobolan trăieşte,
Iar tu n-ai răsuflare?
Tu nu te mai întorci nicicând!
Nicicând!

Ei, uite că de azi nu va mai veni mama şi frunza va cădea, Grigore, de azi tu nu te vei mai întoarce niciodată, niciodată.

Mă străduiesc să-mi măsor cuvintele, să le aleg de parcă le-ai auzi tu, Grig, şi ele ar putea să-ţi aline cumplita durere, cu care-ai plecat dintre noi. Ştiu că toată viaţa ai slujit adevărul, era singurul lucru pe lume pe care îl preţuiai şi-ţi dădea puteri, iar adevărul, de data aceasta, este că ai fost asasinat, dragă Grigore, accidentul cu maşina nu e decât o întâmplare nefastă, care a grăbit finalul sălbaticei hăituieli la care era-i supus ani la rând. Cele două infarcte marcau urmele gloanţelor trase cu sete de călăi în inima ta. Până la urmă, te-au nimerit şi te-au doborât. În fond, nu le-a fost greu s-o facă, pentru că erai absolut neapărat.

Eu cred că Nichita Stănescu, cunoscându-te, te-a avut şi pe tine în vedere atunci când a scris celebra poezie „Fiind şi strigând":

Ai grijă, Doamne, de el şi apără-l,
el este al tău,
cu blândeţea lui de miel
şi cu răbdarea lui de taur,
cu omenia lui de floare de zăpadă
ce se vede pe geam...

Ce monstru trebuie să fii ca să ridici mâna împotriva celui care-a scris:

Uşoară, maică, uşoară,
C-ai putea să mergi călcând
Pe seminţele ce zboară
Între ceruri şi pământ.

Lucruri grave de tot se întâmplă în Basarabia noastră, stimaţi concetăţeni.

Ziarul „unioniştilor" creştin-democraţi de la Chişinău îi dorea moartea patriarhului României, Teoctist. Şi noi am tăcut. În acelaşi ziar i se dorea şi moartea lui Vieru. Şi noi am tăcut. Killerii morali ai poetului pot fi satisfăcuţi, în sfârşit, au scăpat de el, pot dormi liniştiţi. Ani de zile milioane de creştini asistau neputincioşi, iar alţii nepăsători (printre care şi confraţii de breaslă) la hăituiala sălbatică şi asasinarea morală a marelui poet creştin care a fost Grigore Vieru. Se zice: „Iartă-i, Doamne, că nu ştiu ce fac". Ăştia ştiu ce fac, deci pot ei avea iertare?

Dar să nu ne facem griji. Atunci când va bate ceasul şi lucrurile se vor schimba spre bine (iar aceasta se va întâmpla neapărat), tot ei vor apuca prăjina, tot ei vor fi primii la hotare, să-i întâmpine pe fraţi, şi împreună să înfăptuiască idealul nostru naţional.

...În lista asasinilor lui Vieru ar putea fi introduşi şi denigratorii lui Eminescu – din Ţară şi de la noi. Orice atac împotriva lui Eminescu îi rănea inima, el suferea fizic. „Ce fel de Românie poate fi fără de Eminescu? se întreba el. Ce ţară urâtă şi netrebnică ar fi!" „O Italie fără Dante? O Rusie fără Puşkin? O Germanie fără Goethe? O Anglie fără Shakespeare? Inimaginabil! De ce o asemenea monstruozitate e posibilă la noi?" „Trăim într-o lume dementă, spunea el, dacă un denigrator feroce al lui Eminescu, al poporului român, e numit de către Preşedintele României în funcţia de înalt reprezentant al culturii române."

Grigore Vieru a păşit cu dragoste neţărmurită spre noi, şi-a deschis inima, dar i s-a răspuns cu ură viscerală. Iată de ce zic că trebuie să spunem lucrurilor pe nume: Grigore Vieru a fost asasinat! Accidentul n-a venit decât să grăbească ceea ce se făcea zi de zi împotriva lui. Sunt inimaginabile chinurile şi suferinţa pe care le îndura în ultimii ani. De câte ori mi-a trecut pragul casei, exclamând la capătul puterilor: „Nu mai pot. Ioane, nu mai pot! Ce vor ticăloşii ăştia de la mine?".

Are dreptate Constantin Tănase atunci când descifrează ultimele cuvinte ale poetului, ca o intenţie de a declara greva foamei. Care grevă a foamei, când el şi aşa se clătina, abia de mergea! Ar fi fost un gest sinucigaş. Dar el era decis să-l facă. Cum de-a ajuns la o astfel de situaţie disperată?

Repet: pentru că s-a simţit neprotejat, părăsit. Chiar şi ziarele de opoziţie, în afară de „L.A." şi „Flacăra" lui Adrian Păunescu din Ţară, îl neglijau. Aceasta i-a încurajat pe ticăloşi să-l atace fără milă, ştiind că nimeni nu-i va pedepsi, nu le va riposta, dimpotrivă, erau îndemnaţi s-o facă.

Asasinilor morali ai lui Grigore Vieru trebuie să li se spună pe nume. Chiar el, poetul, ne-a lăsat lista asasinilor. Şi această listă trebuie publicată în mai multe ziare, s-o ştie toată lumea: „strana doljna znat' svoih «gheroev» v liţo" (ţara trebuie să-şi cunoască „eroii" la faţă). Trebuie publicată o carte, un dosar al tuturor calomniilor, atacurilor perfide împotriva poetului nostru naţional, atacuri care l-au dus în mormânt.

Dacă nu azi, mâine justiţia îşi va spune cuvântul, tot aşa cum îl va spune şi posteritatea, îl va spune judecata istoriei. Geaba se bucură asasinii lui crezând că i-au

astupat gura, că au scăpat de el. Nu. Vieru va lupta şi după moarte, el va fi mereu viu, pe când voi sunteţi morţi de pe acuma, sunteţi nişte cadavre vii care împut atmosfera, de la voi miroase a hoit. Îmi spunea cineva că dacă autorităţile nu se grăbeau să declare doliu naţional, asta ar fi făcut-o poporul cu de la sine putere. Autorităţile sunt şi ele bucuroase, crezând că au scăpat de un incomod, au scăpat de acest mare luptător pentru cauza românismului în Basarabia, pentru că lor le repugnă tot ce e românesc. Ele vor să vadă în noi nişte mutanţi, care se dezic de istoria lor, de trecutul lor, care s-au înstrăinat definitiv de neam, sărută mâna cotropitorilor, le înalţă monumente şi-şi zăngănesc fericiţi lanţurile robiei.

Şi totuşi, oricâte imputări şi acuzaţii am aduce Puterii, să nu uităm că ei au ajuns acolo, pentru că i-a votat majoritatea electoratului. Votându-i pe cei care ne neagă fiinţa naţională, pe aceşti călăi ai istoriei şi memoriei noastre, pactizând cu diavolul roşu, am participat şi noi la uciderea Poetului.

Ce pământ blestemat şi tragic e Basarabia noastră! Nu întâmplător pe aceste meleaguri tânărul Maxim Gorki a auzit cutremurătoarea poveste despre Danko, cel care şi-a smuls inima din piept, luminând calea, pentru a-şi scoate semenii din bezna robiei. Şi cu ce s-a ales? Au uitat de el imediat. Iar cineva i-a călcat inima cu piciorul, ca nu cumva vreo scânteie să aprindă pădurea din care au ieşit.

Acum câteva luni vorbeam cu Grig Vieru despre rezultatele alegerii celor câţiva deputaţi în Parlamentul României din partea Basarabiei şi am rămas stupefiaţi când am aflat că nici Nicolae Dabija, nici Ilie Ilaşcu n-au fost votaţi de bravii noştri români basarabeni. Ne-am întrebat, ce mai trebuia să facă Ilie Ilaşcu pentru acest popor, pentru care a fost condamnat la moarte? Ce trebuia să mai facă, pentru a nu fi dat uitării, pentru a nu ajunge şomer în România, pentru a nu i se da cu piciorul, cum s-a procedat cu inima lui Danko?

Spaţiu tragic şi popor ingrat.

În ziua când Grigore Vieru se zbătea între viaţă şi moarte, mă aflam la spital şi l-am întrebat pe ilustrul nostru doctor Gheorghe Ghidirim ce se mai poate face. „Ioane, doctorii fac tot ce le stă în puteri, mi-a răspuns. Doar rugăciunile îl mai pot salva, aşa cum odinioară l-au ajutat pe Dumitru Matcovschi să învie din morţi."

Ne-am rugat şi de data aceasta, dar se vede că rugăciunile noastre n-au ajuns la cer. Înseamnă că nu ne-am rugat îndeajuns, înseamnă că nu am fost crezuţi, aşa cum s-a întâmplat în anii 80, când eram cu toţii uniţi în cuget şi simţiri (s-a văzut la Marile Adunări Naţionale). Azi – dezbinaţi, înrăiţi, încrâncenaţi –, nu mai formăm un popor, ci o gloată. Doar o gloată îi putea aduce pe comunişti la putere. I-a adus de data asta fără tancuri şi fără trupe armate.

...Iartă-ne, Grigore Vieru, nu te-am meritat! Tu ne-ai iubit mai mult decât te-am iubit noi pe tine, ne-ai iubit ştiind cât de păcătoşi suntem. Îţi imputam cu toţii că nu te mai astâmperi, nu te mai saturi de onoruri, că alergi după aplauze, după succes. Într-adevăr, tot timpul te duceai undeva pentru că, vezi bine, erai chemat ba la un simpozion, ba la o grădiniţă de copii, ba la o lansare de carte – aici la Chişinău sau

în Transilvania, la Academie – la Bucureşti sau te duceai într-un sat de la marginea lumii, unde au mai rămas doar câteva familii de români. Ce-i cu dânsul, de ce nu se-astâmpără, de ce nu se cruţă? ne întrebam. Şi nu înţelegeam că tu erai ca un preot, care-şi face apostolatul, erai ca un medic care nu putea refuza un pacient, pentru că Basarabia noastră bolnavă e şi orfană, are nevoie de căldura părintească ca să nu-i înghețe sufletul. Şi te duceai să îl încălzeşti. Te duceai acolo unde erai chemat. Pe aceste plaiuri – acum 2 milenii – a păşit apostolul Andrei, Cel dintâi chemat. Ferice de cel care aude această chemare şi se duce să-şi împlinească destinul. Tu ai auzit-o. Şi-acum eşti alături de Al. Mateevici, alături de Ion şi Doina.

Pentru tine iubirea de neam a fost o religie, ţi-ai pus tot harul tău poetic în slujba acestui neam. N-ai făcut-o în detrimentul altor seminţii. Cum nu e în detrimentul altor mame, dacă îţi venerezi propria ta mamă.

Te-ai născut într-o Basarabie fără munţi, fără mare, doar cu dealuri şi şesuri. Dar te-ai înălţat prin creaţia, prin faptele tale ca un munte, al cărui pisc se vede şi-n Ţară, şi hăt departe peste hotare. Astăzi toată opera ta devine un testament lăsat nouă şi generaţiilor viitoare. Fiece cuvânt scris de tine capătă o greutate şi o valoare de „piatră rară pe moşie revărsastă". Ai scris cândva „De avem sau nu dreptate – Eminescu să ne judece". Ei bine, astăzi şi numele lui Grigore Vieru devine un criteriu în a aprecia dacă faptele noastre sunt bune sau rele.

Odată cu plecarea ta s-a făcut mai frig în Basarabia, dragă Grig. Siberiile de gheaţă vor bate mai năprasnic în geamurile noastre...

...Dar viaţa merge înainte. Iată, deseară, după ce vor arăta la televizor înmormântarea ta, crainicul va anunţa cum va fi vremea în Ţară, la munte, la mare. La munte va ninge sau, vorba cântecului:

La munte ninge, plouă,
La şes cade rouă.

Roua sunt lacrimile noastre pentru tine, Grig, atât de cald, atât de-aproape ne-ai fost şi acum eşti atât de rece şi-atât de departe.

Ai închis ochii „la miez de noapte", aşa precum ai prezis în poezia „Legământ" încă acum 45 de ani.

Ai murit atunci când s-a născut Eminescu. Îţi vor pune oare la creştet cartea-i „cu toţi codrii ei în zbucium" – aşa cum ţi-ai dorit?

Tot tu ai spus: „Un scriitor nu poate învia decât în limba în care a murit".

Dacă vrem, dragi basarabeni, ca sufletul lui să se odihnească în pace – să înfăptuim Unirea! Mai întâi – noi înde noi, apoi cu tot Neamul. Astfel vom putea păstra această Sfântă Limbă, în care va învia Poetul, limba pe care a iubit-o ca lumina ochilor. Dar pân-atunci... Îmbracă-te în doliu, Basarabie orfană!

Grig, sau cum ţi se adresau Ion şi Doina, nene Grig, de ce te-ai supărat pe noi?!

Iartă-ne. Iartă-ne, dacă poţi!

„Literatura şi arta", ianuarie 2009

Eugen DOGA

TRECUT PRIN TOATE ÎNCERCĂRILE

A căzut din cer încă o stea. Cred că cea mai luminoasă stea care a luminat vreodată pe bolta cerului mult pătimitei noastre Basarabie. Razele luminii acestei stele aprinse de geniala poezie a lui Grigore Vieru au pătruns continentele, munţii, mările, gheţarii polari, arşiţa africană, ca să străbată calea spre Tatăl nostru cel din cer, spre mamele noastre dătătoare de viaţă, spre copiii noştri alergând prin iarba proaspătă şi verde, spre îndrăgostiţi, spre bunici, spre toţi cei care iubesc pământul strămoşesc, limba, poporul şi omenia. Inima acestui Marele Om al neamului românesc a adus noi ritmuri, noi melodii, o nouă căldură în pieptul fiecăruia dintre noi. El ne întorcea mereu la casa părintească, acolo unde nucul singuratic se uita în ferestrele pustii şi întreaba mereu: „Mamă, unde eşti?". El ne-a îndreptat privirile spre zborul liei-ciocârliei, spre soare, spre bunătatea omenească. El era acela care nu s-a împăcat niciodată cu răufăcătorii, trădătorii de neam, cu laşii, mincinoşii ce îl înconjurau şi i-au stricat viaţa, i-au scurtat zilele, i-au rupt inima din piept. El a fost acela care până la ultima suflare a cântat libertatea, independenţa şi integritatea poporului nostru, strivind hotarele de fier şi zidind poduri de flori nu numai între malurile râurilor, ci şi între milioane de inimi înstrăinate de ceaţa vremii.

Eu am pierdut un mare prieten, un mare animator al creaţiei, un mare concetăţean. Mi-au rămas numai imaginea lui, ecoul vocii sale liniştite, privirile mereu întrebătoare ale ochilor lui, cărţile cu căldura versurilor sale. De parcă îl văd grăbit pe străzile Bucureştiului ori ale Chişinăului. El se grăbea mereu să-i cuprindă pe toţi prietenii, pe toată lumea bună. Nu am să-l mai văd sprijinit cu braţele pe pian, ascultând cântecele din „Maria-Mirabela" ori cele despre mama. El nu va mai apăsa pe butonul soneriei casei mele, pentru a-mi aduce noi poezii. Voi sta singur în faţa versurilor sale lăsate pentru veşnicie şi voi încerca astfel să scot măcar o scânteie de acolo pentru a o pune apoi pe note.

El a trecut prin toate încercările grele ale vieţii unui copil, rămas fără tată, a unui artist neobişnuit, care nu se încadra nicidecum în canoanele diabolice ale vremurilor de nu demult. Toate obstacolele le-a depăşit cu demnitate şi onoare. De un singur obstacol nu a putut scăpa, acela pe care l-au pus, hapsânii şi neînduplecaţii de bani, în calea lui „de la Eminescu" spre casă la mijlocul drumului de lângă Ialoveni. A răsunat ultima şi fatala explozie care i-a luat viaţa şi i-a ridicat sufletul spre îngeri, cum am citit într-un reportaj apărut la Bucureşti.Veşnica pomenire, iubitul nostru prieten, poet şi cetăţean, pentru că ai fost, eşti şi vei fi veşnic pentru generaţiile ce vor veni să aspire la marea dragoste de Viaţă, de Lumină, de Mamă.

Lidia CODREANCA

POETUL S-A ASCUNS ÎN POEZIE

El nu scria cu condeiul. Scria cu inima, de aceea a ajuns cu atâta uşurinţă la inima cititorului mare şi mic. A celui cu sapa şi a celui cu mapa. Şi odată intrat în inima cititorului, cu o *Alarmă*, cine să-l mai scoată de acolo? Nu este putere, nu este nici ură, nici dorinţă de răsturnare, nici clevetire, nici vorbe hulitoare care să-l acopere, să-l înăbuşe pe poetul pătruns adânc în atâtea inimi deodată. A rămas doar timpul să se împace cu asta (chiar dacă unii dintre contemporani nu s-au putut împăca!) şi să-i găsească un loc, numai al lui, în ierarhia literară, fără a-l compara cu nimeni.

L-am plâns cu toţii. Din prima clipă a veştii nefaste, *Vocea Basarabiei* a fost sugrumată de emoţii. Regretele ţâşneau din toate părţile. Din satele îndepărtate, din Chişinău şi suburbiile lui, din oraşe şi târguri, din localităţile de peste Prut. Nu-i. Cum nu-i? Cum să nu mai fie?! Uluirea nu avea cuvinte, avea doar lacrimi. Ea nu încăpea în capete .Unii dintre oameni, poate, nu-l văzuseră în realitate niciodată, dar au crescut cu *Albinuţa* lui. S-au deşteptat cu cântecele pe versurile lui. Cum nu-i?!

Din acea clipă m-am gândit că pentru el vorbele noastre nu mai contează prea mult. Nici lacrimile. Contează doar rugăciunea. M-am bucurat când am descoperit şi pe alţii gândind la fel, care se rugau în tăcere pentru el în biserică, şi pe drum.

În ziua de Bobotează, la biserica Sf. Teodora de la Sihla, unde, pe masa din mijloc, stătea fotografia poetului înecată în flori, o bătrânică n-a rezistat şi a agăţat o lumânare aprinsă chiar de buza uneia dintre vazele cu flori. De la ea s-au aprins alte lumânări, lângă fotografie, să-i lumineze ochii trişti.

Iar în ziua înmormântării, în momentul când sicriul intra pe poarta arcuită a cimitirului, cu chipul Mântuitorului sus, în oceanul acela de lume înghesuită, o voce de băiat a rostit:

– Iartă-l, Doamne!

Era un tânăr îngândurat, negruţ, cu capul descoperit şi privirea aţintită spre poartă.

L-am plâns cu toţii. Şi l-am condus pe ultimul său drum. Unii cu urechea la radio. Alţii cu ochii la televizor. Unii până la scară. Alţii până la biserică. Unii numai la Teatrul Naţional de Operă şi Balet. Alţii numai pe marginea străzilor. Pe la balcoane. Pe schelele de la construcţii. Unii până la poarta cimitirului. Alţii până la groapă. Unii cu capul descoperit şi tăcuţi. Conform tradiţiei ortodoxe, se făceau popasurile pe la intersecţii şi răsunau sfâşietoarele invocări ale soborului de preoţi către Domnul:

– Iisuse Hristoase, Dumnezeule, iartă-i greşalele robului Tău, Grigorie, poetul.

Iar poetul, plutea pe ultimul său drum peste florile ce i se tot aşterneau la picioare, lăsând în urmă un covor colorat, ca o dâră de durere fără de capăt...

Lăsându-ne şi pe noi să rostim cuvinte frumoase şi alese despre poezia sa, care cu adevărat ne-a cucerit inima, dar din care rar cine cunoaşte pe dinafară măcar una până la capăt, aşa cum i-o cunosc copiii. După cum nici din versurile lui Eminescu n-am memorizat prea mult,

Cu cât îi vom citi şi reciti mai des versurile pe care ni le-a lăsat, în care cuvântul are precizia laserului, cu atât ne vom convinge că Poetul n-a murit, s-a ascuns în Poezie.

Arcadie SUCEVEANU

POEZIA CU OCHI ALBAŞTRI

Poezia lui Grigore Vieru chiar face lumea mai bună. Nu, ea nu poate parafa acte la notariat, nu poate face dreptate în tribunale, nu poate schimba ordinea socială. Ceea ce poate ea face, e să ne înveţe arta de a iubi amurgul de vară, să descrie lucrarea albinei în floarea de tei, să instituie în codul moral „legea" lui Eminescu, să zuruie la urechea lui Dumnezeu pământul plin de morminte...

Înlăcrimate, înobilate de caratele suferinţei, poemele sale sunt forme de viaţă, mici energii desprinse din materia fiinţei noastre. În versuri simple şi calde, de o duioşie şi înţelepciune ancestrale, se regăseşte „sunetul originar" al neamului, spiritul arhetipal al omului acestui loc, suferinţa esenţializată a destinului său tragic: *Mamă, / Tu eşti patria mea! / Creştetul tău – / Vârful muntelui / Acoperit cu nea. / Ochii tăi – / Mări albastre ...*

Pe ramul verde tace / O pasăre măiastră, / Cu drag şi cu mirare / Ascultă limba noastră ...

Metaforă diafană, idee suplă şi viguroasă, poezie cu ochi albaştri... O poezie limpede şi spontană, neelaborată, pe care o poate înţelege şi cititorul nefamiliarizat cu subtilităţile şi convenţiile artei poetice. Nimic trucat, nimic elaborat, nimic artificios în ea. *Uşoară, maică, uşoară / C-ai putea să mergi călcând / Pe seminţele ce zboară / Între ceruri şi pământ...* O, umilule Scrib, iată cum frumuseţea şi misterul izvorăsc din însăşi fibra existenţială, din arta trăirii şi a cunoaşterii, conform unor legi ale spontaneităţii şi ingenuităţii creatoare!...

Pe la sfârşitul anilor 80, l-am văzut pe poet îmbrăcat în toga mesianismului. Se deşteptase în el luptătorul şi profetul. Peste fragilitatea fiinţei sale a strălucit armura de războinic. Cu un temperament nebănuit înainte, l-am văzut săpând incendiar „inscripţii pe stâlpul porţii", demascând furios, cu vehemenţă „glontele internationalist", ambalând în metafore violente câte un „discurs electoral", înfăţişând întreaga dramă a Basarabiei posttotalitare. Tonul său solemn, plin de gravitate era înecat în melancolie, interogaţie şi indignare. Epitetele sale brusc căpătaseră ascuţiş de săgeată otrăvită, iar în faldurii metaforei se ascundeau suave bucăţi de dinamită: *Sunt un om al nemâniei, / Lumii astea nestrăin. / Vin din munţii latinei, / Deci, şi scrisul mi-i latin!*

Ridică-te, Basarabie, / Trecută prin foc şi sabie, / Bătută ca vita pe spate, / Cu biciul legii strâmbate, / Cu lanţul poruncitoarelor strigăte! / Ridică-te! Ridică-te! Ridică-te!

Odată cu trecerea timpului s-a constituit mitul Grigore Vieru, aura sa poetică şi mesianică a crescut. Poetul a devenit, în chip firesc, simbolul renaşterii naţionale, figura tutelară a Basarabiei. Pentru mulţi, el simbolizează azi Poetul. Cărţile sale

apar în tiraje mari, bucurându-se de o receptare şi de o popularitate fără precedent în acest spaţiu.

Grigore Vieru a apărut tocmai în momentul în care era aşteptat să vină, el fiind „predestinat" spre a umple un gol literar, dar şi unul istoric şi zodiacal. Puţini sunt poeţii care au un asemenea „noroc" şi o asemenea şansă.

Dar a plecat brusc, pe neaşteptate, smuls brutal dintre noi de mâna implacabilă a destinului, tocmai când era cea mai mare nevoie de el.

Nemuritoare rămâne însă creaţia. De azi încolo, nu el îşi va scrie cărţile, ci cărţile îl vor scrie pe el. În poemele sale vom culege mereu „crinii latiniei", în metaforele lor mereu vom găsi vopsele pentru oul de Paşti al neamului nostru crucificat, pâinea înrourată pentru ultima Cină.

Poeme calde, materne , limpezi, nesofisticate – Poezie cu ochi albaştri ... E bine să le aibă asupra sa sufletul, atunci când trece prin vămile pământeşti.

Adio, iubite Poet! Bună dimineaţa, eternă Mirare!

Nicolae Dan FRUNTELATĂ

NE-A MURIT ŞI A NEMURIT GRIGORE VIERU

Fratelui Grigore Vieru

Doi fraţi Grigore am avut. Unul, Grigore Hagiu, mare poet, cu un suflet blând şi uriaş cum e cerul toamnei pe Dealurile Bujorului unde se născuse. Mort năprasnic într-o noapte oarbă de iarnă, înainte de 1989, când se murea de frig şi de bioxid de carbon, năvălind din instalaţiile improvizate. I-a murit iubita, a murit şi el după câteva zile, de dorul ei şi de urât de lume.

Al doilea, Grigore Vieru, inima împuşcată, bătută cu cnutul, îngheţată în Siberii şi înviată de fiecare dată de dragul Basarabiei lui, a Basarabiei noastre. I-au montat procese, calomnii, accidente, dar n-au putut închide gura Basarabiei, a poetului din stirpea lui Labiş şi Nichita, dar, mai ales, din stirpea Eminescului.

Multe l-au lovit pe Grigore Vieru, cel care ni se adresa nouă cu „frate" şi spunea moale „te cuprind", adică „te îmbrăţişez".

L-a lovit şi răceala şi nesimţirea unor compatrioţi, români de-ai lui, atunci când a venit spre Bucureşti cu inima deschisă, iar ei, esteţii internaţionalişti, l-au întâmpinat cu aroganţa snoabă a celor cărora cuvântul „patrie" le strepezea dinţii.

A ştiut să se vindece de toate şi s-a ridicat iar şi nu s-a aşezat decât la judecata lui Eminescu.

Ascultaţi, cântă de dincolo de timp doi copii frumoşi, Doina şi Ion Aldea Teodorovici. Priviţi, în inima Basarabiei s-a ridicat o troiţă a iubirii: Grigore, Doina, Ion.

Cea mai puternică amintire cu Grigore o am din ziua în care l-am cunoscut. Era undeva prin anii 80. Altfel, îl ştiam bine, îl citisem şi-i publicasem versurile în revista „Luceafărul". Acum, reuşise să spargă blocada şi să vină la Bucureşti. Îl aşteptam în redacţie, la „Casa Scânteii". Eram aproape toţi acolo, cu Mihai Ungheanu, cu Cezar Ivănescu, cu Grigore Hagiu, cu Ion Gheorghe, cu Sânziana Pop, cu Aurel Dragoş Munteanu, cu Iulian Neacşu, cu Mircea Croitoru, cu Nicolae Velea. Vieru a întârziat aproape o oră. A venit, îmbujorat la faţă şi s-a scuzat extraordinar: „Am venit pe jos din centru, pentru că toate firmele erau scrise în limba română şi nu mă săturam să le citesc!".

Cei care scriseseră ani de zile cu chirilice, cei care gemuseră sub bocancul sovietic, cei care se hrăniseră cu literatura interzisă a lui Eminescu, a lui Sadoveanu, a lui Creangă.

Ne-a adus Grigore Vieru cărţile lui. Am în casă şi o carte cu chirilice, am şi „Albinuţa" – abecedarul prin care i-a învăţat pe puii de basarabeni limba română. Am şi un ceas mic deşteptător pe care mi l-a dăruit şi care a fost botezat „Grigore" şi mi-a însoţit familia în toate concediile şi în toate bucuriile noastre.

Iertaţi-mă, nu mă pot opri. Toată viaţa mea de gazetar am fost adeptul textului foarte scurt, o filă şi jumătate scriam şi ceream colegilor mei. Dar acum n-am putut, nu pot, am senzaţia că, de mâine, nu mă mai pot gândi la Basarabia, aşa cum m-am gândit mereu. Pentru că ea este fără Grigore Vieru, cel fizic, este numai mitul poetic pe care el l-a constituit pe oasele şi pe sângele lui. Abia s-a dus şi mi-e dor de el. Unde s-a dus? La maica lui pe care a iubit-o cu atâta sfinţenie, încât versurile lui despre mama ar sta bine în orice antologie a lumii:

Uşoară, maică, uşoară
C-ai putea să mergi călcând
Pe seminţele ce zboară
Între ceruri şi pământ.

În priviri c-un fel de teamă,
Fericită, totuşi, eşti,
Iarba ştie cum te cheamă,
Steaua ştie ce gândeşti ...

La „Steaua de vineri", Luceafărul cerului lui şi al limbii române, l-a chemat Eminescu, iată cum, coincidenţă tulburătoare, moartea lui se leagă de sărbătorirea lui Eminescu.

Se va întoarce mereu, ori de câte ori va răsări grâul şi se vor auzi, curate, cuvintele limbii române: *Răsai, răsai, răsai / Ca grâul cel verde, ca lacrima.*

Doamne, ce popor oropsit, căruia maşini oarbe şi neînţelese îi strivesc poeţii şi cântăreţii!

Dumnezeu să-l odihnească pe genialul truditor al limbii române, Poetul şi fratele Grigore Vieru!

„Opinia naţională", nr. 464, 26 ianuarie 2009,
Bucureşti

A CĂZUT O STEA DIN BASARABIA

Vestea morții marelui poet Grigore Vieru m-a lovit ca un trăsnet. Credeam că poetul durerii basarabenilor de sub ocupația rusească va trăi ,,pururi tânăr" și, iată, în urma unui ciudat accident de mașină, el moare. Acum 15 ani, tot un cuplu celebru al suferinței cântecului eminescian, Doina și Aldea Teodorovici, deceda într-un accident de mașină suspect. Prea mulți morți din rândul unioniștilor basarabeni au fost produse de accidente de mașină. Sincer, când am citit despre moartea lui Vieru, am plâns ca un copil. Am primit emailuri și telefoane de la prietenii care deplângeau dispariția poetului unirii Basarabiei cu România.

În ziua aceasta înghețată bocnă, de parcă ar fi o iarnă siberiană, s-a stins poetul Grigore Vieru, care era prietenul lui Mihai Eminescu și Octavian Goga. Grigore Vieru murea răpus de dragoste de Eminescu, când se întorcea de la o comemorare a Poetului Național.

Pe Grigore Vieru l-am cunoscut în 1988, când România trăia cea mai cruntă dictatură, dar totuși autoritățile de atunci i-au permis poetului basarabean să vină și să publice poezii în țară. În URSS începuse glasnost și perestroika și poeții basarabeni veneau la noi ca la ei acasă. Îi citeam cu nesaț poeziile publicate în revista „Tribuna" și mă minunam cum poeții de dincolo de Prut scriu așa de bine românește, deoarece învățasem recent la geografie că acolo este Rusia. Poeții ca Vieru au păstrat flacăra spiritului românesc și nu au lăsat-o să se stingă când KGB-ul făcea ordine la Chișinău.

Vieru, într-un interviu publicat atunci în „Tribiuna", spunea că prima oară când a ajuns la București a fost fascinat că în parcuri erau inscripționate plăcuțe în limba română: „Nu rupeți florile!" sau „Nu călcați iarba!". Pentru el a fost o revelație a limbii, deoarece în Chișinău se vorbea și se scria obligatoriu numai rusește.

L-am văzut în vizită la sediul revistei „Tribuna", când eram elev la Liceul ,,Ady-Șincai". Fizionomia lui eminesciană te copleșea. Din prima clipă a știut că s-a întors acasă. El a vrut ca întreaga Basarabie să se întoarcă acasă într-o Românie reîntregită și a luptat pentru asta. A fost țelul vieții lui ... Când am auzit că a murit am lăcrimat și m-am pus la masa de scris și am compus următoarea pozie pe care i-am dedicat-o. Îți spun acolo în ceruri unde sigur ești Grigore Vieru de-a dreapta Tatălui că nu te voi uita niciodată și voi lupta ca Testamentul tău de a uni Basarabia cu România să se împlinească.

A CĂZUT O STEA

In memoriam Grigore Vieru

A căzut o stea în iarba simplităţii
A căzut firul ierbii sub coasa nopţii
Sângele lui era Prutul care izbea năvalnic
inima românului
Şi niciun baraj de ură străină
nu a stăvilit dragostea sa imensă
şi fierbinte ca soarele de pe porţile maramureşene
pentru pământul acesta în care cresc cuvintele
lui Mihai Eminescu
ca florile din cununa Unirii
ca lacrima Maicii Domnului
A căzut ... şi un izvor a ţâşnit limpede dintre
zidurile
prăbuşite ale imperiilor
în care copii îşi oglindesc feţele rotunde şi
frumoase
ca România reîntregită.

Cluj-Napoca, 18 ianuarie 2009
Revista „Familia română", aprilie 2009, Baia Mare

A MURIT GRIGORE VIERU

Pentru izbânda dreptăţii a murit ca un martir Grigore Vieru, strivit în ghearele de fier ale unei maşini lovite şi ea de forţele malefice direcţionate din adâncul întunericului şi-al răului. Rănile care i-au sfârtecat trupul, faţa însângerată, tăcerea impusă de moartea fizică au fost ultimele file ale paşaportului pe care l-a avut de completat la vama durerii acestei vieţi. Se spune că o parte din noi, oamenii, ne acceptăm, atunci când venim pe pământ, marile cumpene pe care le avem de trecut şi, mai ales, misiunea pe care trebuie să ne-o îndeplinim cu orice preţ. Chiar noi ne-o alegem. Vai de cei care uită ce au de făcut şi se distrează!

Cu siguranţă, Grigore Vieru a fost un înger venit special pentru a trezi conştiinţele atât nouă, celor din România, cât şi celor din Basarabia. Astăzi, sufletul lui se plimbă peste tot, trece peste Prut, spre noi, apoi se întoarce spre Pererâta, să-şi vadă casa natală şi consătenii, îşi priveşte familia şi prietenii de la Chişinău, apoi nădăjduiesc că vine spre Huşi, la Lilla şi Theodor Codreanu şi ceilalţi prieteni, şi nădăjduiesc, se îndreaptă şi spre Vaslui, pentru că mulţi l-am iubit şi-l iubim şi aici. Se duce apoi spre alte locuri dragi din ţară şi neapărat spre Bucureşti, pe strada Dionisie Lupu, 84, acolo unde locuieşte unul dintre oamenii care l-au iubit poate cel mai mult, poetul Adrian Păunescu. Trebuie să ne unim toţi cei care îi purtăm pe Grigore Vieru şi Basarabia îndoliată în suflete, pentru a-i împlini visul de a vedea o singură ţară, unită şi puternică. Ziua aceea va veni, chiar dacă va mai curge mult sânge de martiri pentru asta. Dumnezeu veghează să se împlinească totul.

DRUMUL SPRE ETERNITATE

O tăcere mormântală. Trece mai întâi un grup de liceeni, câteva sute, purtând coroanele de flori. Tabloul, crucea, capacul sicriului, apoi femei distinse, ce împrăştie flori din braţele încărcate, în faţa poetului. Ţâşnesc printre jandarmi, lângă sicriul lui Girgore Vieru. Nu mă opreşte nimeni. O întreb pe doamna de lângă mine care sunt băieţii şi soţia poetului. Mi-i arată, amabilă. Sunt la trei palme de mine. În stânga mea, îl descopăr pe Nicolae Botgros. Apoi nu mai privesc oamenii ce vin din spate. Ofiţerii care străjuiesc cortegiul nu permit oamenilor să treacă de ei. De la sicriul poetului, până la ei, cam un metru jumătate, nu trece nimeni. Merg pe borduri sau intru în coloană lângă medicul poetului, în faţă. Alerg în faţă să fac fotografii, mă întorc printre sutele de oameni de pe trotuare care privesc alaiul. Au aproape toţi flori în mâini, dar stau aşa cu ele, înmărmuriţi. Probabil, vor să se alăture cu toţii convoiului, când le va veni rândul.

Trec pe lângă rânduri de copii cu lacrimi în ochi, pe lângă tineri cu tricolorul şi cu pancarde în mâini, pe lângă femei venite din satele Basarabiei. Plâng tăcut. Nimeni nu-şi strigă durerea cu voce tare. Asistăm neputincioşi la plecarea lui Grigore Vieru dintre noi şi nimeni nu spune nimic. Nimeni nu face nimic să-l oprească. Sute, sute de oameni statui, de-a lungul celor trei kilometri pe care îi parcurgem pe străzile pline de flori, tăcute, ale Chişinăului. La un moment dat, o femeie strigă precum un ţipăt scurt de pasăre: „Să nu-l uitaţi pe Grigore Vieru!". E oprită sau tace, nu ştiu.

Până la porţile cimitirului central, văd doar oameni şi partea de sus a clădirilor pe lângă care trecem. După primii paşi făcuţi în cimitir, o altă femeie cu basma spune, asemenea bocitoarelor, cuvinte de dragoste şi laudă la adresa poetului, în liniştea sfâşietoare. Apoi se aud iarăşi doar preoţii.

Groapa lui Grigore Vieru e chiar pe aleea principală, aproape în dreptul intrării în cimitir. E tapetată elegant, cu mătase roşie, însă cortegiul trece mai departe, la câteva sute de metri, unde, într-un loc mochetat în verde, are acces doar familia poetului şi personalităţile care vor vorbi. Nu ştiu de ce domnul care îi strigă de pe o listă pe cei care au voie să treacă de cordonul poliţiştilor, lângă sicriul poetului, nu mă îndepărtează, ci chiar mă lasă să stau lângă el. „Domnule ambasador, a intervenit o schimbare", spune cuiva din spatele meu. Atât aud.

Mă strecor lângă cei patru, cinci cameramani care filmează evenimentul şi încep să fac fotografii. Se anunţă că începe mitingul de doliu. Vorbeşte Mihai Cimpoi, preşedintele Uniunii Scriitorilor din Basarabia, apoi alte personalităţi artistice şi politice ale ţării. Printre interlocutori, poetul Adrian Păunescu. Stă răvăşit în faţa mea şi recită versurile pe care tocmai le-a scris în drum spre Chişinău. Vorbeşte cu durere despre poet şi povesteşte că au plănuit împreună să sărbătorească grandios ziua de 24 ianuarie. Se retrage apoi lângă privilegiaţii care pot sta aproape de Grigore Vieru. Numai cuvinte la superlativ despre el. Vorbeşte cineva din conducerea Moldovei. Oamenii murmură. Cine este, întreb. „Mai bine să nu ştiţi. Cât a trăit, a dat în el cu pietre, iar acum îl laudă", îmi răspunde un bărbat între două vârste, cu o cameră de filmat în mână. La căpătâiul poetului, familia Vieru. Soţia sa şi cei doi fii, nepotul şi nurorile. Fiul cel mare, înalt, voinic, medic în Bucureşti, stă în spatele fratelui său Călin, de statura şi cu părul la fel de lung şi ondulat, precum al tatălui său. Amândoi scrutează depărtările, de parcă ar şti ceva. Mitingul se sfârşeşte. Trupul neînsufeţit al lui Grigore Vieru e urmat de cortegiul care l-a însoţit pe ultimul drum. Oamenii se îmbulzesc în jurul gropii. Ajung şi de data asta împinsă de cordonul celor care se ocupă cu ordinea, la picioarele poetului. Se strâng florile din sicriu. Buchețelul meu cu imortele trebuie să rămână la capul său. Trec pe lângă preotul din faţa mea şi ajung la căpătâiul lui. Doar trei mănunchiuri de busuioc au rămas. Două buchete în dreptul umerilor şi unul pe pernă. Cineva apropiat ia busuiocul de pe pernă şi îl pune lângă umărul drept, peste celălalt buchet. Observ că a rămas pe pernă doar buchețelul meu cu flori nemuritoare, firave, singurele pe care le-am cules în vara aceasta, străjuite de îngerul albăstrui de lemn pe care l-am legat cu panglica îngustă, tricoloră. Sunt flori nemuritoare, spun cu voce tare. De la Vaslui, adaug eu. Pun mâna pe mâinile lui, aproape îl strâng în semn de despărţire, apoi mă retrag. „Să-i

tragă cineva voalul, dar nu din familie", spune preotul. Pun mâna pe văl şi-l întind peste poet împreună cu femeia cu pălărie neagră şi palton bej, de lângă mine. Apoi mă reîntorc la picioarele lui, îi ating uşor pantofii, iar capacul sicriului scrâşneşte zgomotos imediat.

Soţia poetului, Raisa, şi-a sprijinit capul de Călin, fiul cel mai mic al lui Grigore Vieru. Iau puţin pământ şi îl arunc în groapă. Dumnezeu să-l odihnească în pace pe fratele meu, spun şi fac loc altor oameni să vină aproape. O femeie din satul său natal, vorbeşte lângă mormânt. Îi aud vorbele şi, în timp ce mă îndepărtez, desluşesc acordurile unui instrument ce cântă tânguitor un fel de doină de jale.

GLASUL ÎNDURERAT AL BASARABIEI

Basarabia şi-a condus pe ultimul drum cel mai mare patriot pe care l-a avut vreodată, Grigore Vieru. El a luptat curajos şi a reuşit să trezească neamul românesc din întunericul în care a fost aruncat cu cruzime şi unde, după propria mărturisire, au fost mutilate sufletul şi creierul întregii sale generaţii. Este martirul Basarabiei, inima ei, de aceea, la despărţire, parcă toate florile din lume au pavat strada peste care a trecut trupul său neînsufleţit şi miile de români veniţi de pretutindeni au plâns şi au strâns neputincioşi durerea în găoacea inimii, uniţi într-un dramatic lanţ al disperării. Mii de coroane, copii, frumoasele fete şi femei ale Basarabiei, dar şi mame îndurerate de prin satele ţării şi bărbaţii ei cu inimi de foc au format cordoane vii, adevărate, de iubire, cu care au încins Chişinăul în ziua de doliu naţional. Merită Grigore Vieru, măcar acum când nu mai este printre noi, o Românie mai receptivă la durerea Basarabiei. Astăzi, Basarabia se clatină de durere, dar şi de furie. Sacrificiul lui Grigore Vieru, lupta şi zbuciumul său trebuie să ne trezească pe toţi din somnolenţa în care am stat până acum. Nu-l mai putem atinge, dar îi putem continua visul şi mai mult, putem să i-l împlinim. Plânge Basarabia. Ascultaţi-i glasul!

* * *

Mii de flori, milioane de lacrimi şi o mare de durere au brăzdat chipul îndoliat al Chişinăului, marţi, 20 ianuarie. Capitala Moldovei s-a transformat într-o citadelă a iubirii pentru Grigore Vieru şi tricolorul românesc. De fapt, el a trăit în linia întâi a luptei pentru descătuşarea naţională în fiecare clipă a vieţii şi a readus în Basarabia cele „Trei culori", pe Eminescu şi candela neamului românesc, care nu se va mai stinge de-acum niciodată. Acum e timpul să avem noi grijă de fraţii noştri orfani. Basarabia aşteaptă să se întoarcă acasă!

* * *

Poetul Adrian Păunescu, născut şi el în Basarabia, a fost, poate, cel mai îndurerat şi afectat dintre toţi fraţii adevăraţi ai lui Grigore Vieru din România, care l-am iubit cu fiecare fibră a sufletului nostru. El a vorbit la căpătâiul poetului despre iudele

care „au dat în el cu pietre” şi şi-a încheiat poiemul scris în drum spre Basarabia întrebându-ne: „Şi totuşi n-are nimeni o simplă remuşcare? Mai oameni decât omul or să ajungă câinii!”.

* * *

Renata Prisecaru, s. Zamciog, r-nul Străşeni, culturolog: „Un model de viaţă, de patriotism, de eroism, un chip angelic. Am crescut cu cântecele şi poeziile lui. Dumnealui ne-a dăruit *Albinuţa*, primul abecedar în grafia latină. El pentru noi este Totul, chiar limba română!”.

* * *

Alexandru Lozanciuc, interpret: „În repertoriul meu sunt şapte şlagăre pe versurile lui Grigure Vieru. Anul trecut, am scris piesa *Felicitare*, dedicată femeilor. Am fost prieteni .A fost cel mai bun om pe care l-am cunoscut, supertalentat! N-o să se mai nască nici în 100 de ani aşa talent şi aşa valoare ca Grigore Vieru”.

* * *

Ana Cărbune: „Pentru noi el este îngerul poporului! A fost totul pentru mine! Copiii mei au crescut cu poeziile lui şi eu, matură, când am cinci minute libere, îi scot cartea, o pun pe masă şi o citesc. L-au prigonit duşmanii, dar el nu s-a lăsat. Ne-a apărat şi ne-a luminat minţile şi sufletele. Nu ştiu cum o să trăim fără el”.

* * *

Sergiu Castraveţ, pictor: „Grigore Vieru e o legendă vie a poporului, care acum a devenit istorie!”.

* * *

Nicolae Cerescu, student, Chişinău: „Grigore Vieru era printre puţinii apărători ai românismului din Basarabia. Când am aflat că a murit, m-am gândit: Doina şi Ion Aldea Teodorovici, reluare”.

* * *

Nicu Borş, student la Academia de Arte, Chişinău: „L-am studiat la şcoală, îi ştiu numele de mic. Este poetul nostru naţional. Fără el am rămas săraci şi orfani. A fost cel mai curajos şi mai aproape de noi. De fapt, este ultimul. Cine a mai rămas?”.

* * *

Constantin Cornescu: „Pentru mine a fost ca un frate mai mare şi ca un părinte. Era de o bunătate şi de o cumsecădenie ieşite din comun. Acum am sufletul retezat şi nu ştiu ce ne vom face fără dânsul! Grigore Vieru m-a făcut să nu-mi fie frică să spun adevărul. Utima dată am dat mâna cu el în urmă cu câteva zile, când cobora

din troleu. Era modest şi bun cu noi toţi. Parcă eram toţi oamenii fraţii lui. Ce-o să ne facem fără el?”.

* * *

Mihai Toderaşcu, compozitor: „Grigore Vieru este Grigore Vieru! Chiar dacă, trupeşte, se duce dintre noi, rămâne poezia sa. Este nemuritor! El este tot o creație. Chiar dacă recita o poezie, să nu se supere ceilalţi poeţi, el o cânta. Nu cu vocea lui fizică, ci cu cea a sufletului. Plecarea lui mi-a rupt inima în două. Stau şi nu pot crede că s-a întâmplat ceea ce s-a întâmplat”.

* * *

Iulian Caranfil, compozitor şi interpret, Moldova: „E un om ca pâinea, de mare omenie. A suferit foarte mult. Avea mulţi duşmani care nu îl acceptau, dar în popor era primul, de fapt a fost cel mai vestit şi preţuit poet al întregului spaţiu românesc. A fost o personalitate care a adăpat sufletele oamenilor de toate vârstele, cu textele lui frumoase. Am colaborat cu el şi îmi amintesc începutul. Era în 1982, de 1 Mai. Eram pe atunci la ansamblul Contemporanul, al lui Mihai Dolgan. Se cereau lucrări noi pentru interpretare, aşa că am lăsat sărbătoarea şi am venit la Filarmonică. L-am sunat să vină şi pe Petrică Teodorovici, care era conducător artistic. Mi-a pus pe pian patru poezii ale unor autori diferiţi. Una era a lui Grigore Vieru. «Ce îţi alegi?», m-a întrebat Petrică Teodorovici. «Poezia *Melancolie»*, am spus şi m-am apucat de lucru. Noaptea, la ora 12, l-am sunat pe poet să-l rog să îmi permită să înlocuiesc un cuvânt. În loc de *misterios cocor*, eu am vrut să fie *misterios amor*. Şi aşa a fost! Eu am interpretat chiar de a doua zi melodia *Melancolie*, pe care i-am dat-o şi Sofiei Rotaru. Până la urmă, a cântat-o toată lumea. E o perlă a Moldovei, precum cel care a scris-o, Grigore Vieru. M-a strâns în braţe, când i-am cântat-o prima dată. Astăzi, mă simt gol şi pierdut”.

* * *

Ion Uncu, fost redactor-şef al televiziunii din Moldova: „Am colaborat cu Grigore Vieru timp de 25 de ani, cât am fost redactor-şef al televiziunii. Am realizat nenumărate emisiuni şi mai ales serate de creaţie consacrate lui. Aceste serate erau transmise de televiziunea Uniunii Sovietice, că asta eram, şi aveam un auditoriu extraordinar. Primeam saci întregi de scrisori din întreaga Uniune Sovietică. Mulţi dintre cei care nu cunoşteau limba română îi pronunţau versurile şi-i fredonau cântecele. Consider că este al doilea Mihai Eminescu al întregului spaţiu românesc!”.

* * *

Parascovia Strebiţcaia: „Acest om a fost Luceafărul nostru de pe cer venit să ne apere, să ne spună adevărul. A fost puternic! L-au iubit şi tineri, şi bătrâni, şi copii. Cred că n-a fost un copil în Basarabia astăzi căruia să nu-i fi curs o lacrimă. Ne-a lăsat orfani! Parcă suntem fără tată! Am rămas ai nimănui!”.

„OBIECTIV”. Ediţie de Vaslui, 22 ianuarie 2009

O INIMĂ NOBILĂ

A pierit în mod tragic şi nedrept un om de excepţie. Oameni ca Grigore Vieru, chiar dacă ar trăi şi ar scrie un secol întreg şi tot am mai vrea să-i mai ţinem câţiva ani printre noi, depăşind limitele biologice şi temporale acordate de bunul Dumnezeu fragilei fiinţe omeneşti. S-a oprit o inimă nobilă şi bună de patriot adevărat.

Laurenţiu-Liviu BARBU,
Iaşi

* * *

Grigore Vieru a fost cântăreţul unirii Basarabiei cu România. El ne chema mereu la unirea noastră. Pe toate căile posibile. Îi citeam articolele, îl ascultam la diverse manifestaţii. Tuturor le spuneam că Poetul ne oferă o şansă. Dar şansele nu durează veşnic. Nu vreau să fac nicio aluzie, dar poate acum, în ceasul al doisprezecelea, mai avem şansa de a-i asculta şi a-i realiza doleanţa.

Da, şansele nu durează o veşnicie. Veşnicia însă îl va păstra pe acest Geniu. Noi să fim demni de a-i urma şi a-i realiza cauza. Cât naşte asemenea personalităţi, un neam nu poate dispărea.

Grigore Vieru a fost un munte, pe care în zadar au încercat să-l roadă nişte şoareci. Iar muntele, cum se spune, tot timpul a fost frate cu românul...

Aureliu BENU

* * *

Moartea bardului basarabean a avut şi are puternice ecouri în sufletele iubitorilor de poezie din Chişinău din ultimii 65 de ani pentru menţinerea trează a conştiinţei unităţii de limbă şi neam a românilor de pe ambele maluri ale Prutului. Astfel, în săptămâna 26–31 ianuarie, la Şcoala cu clasele I-VIII din Belinţ, judeţul Timiş, viaţa şi opera lui Grigore Vieru a fost evocată de profesorii de limba română la fiecare clasă, făcându-se şi recitaluri din tulburătoarea poezie a acestuia, tot culminând cu medalionul Grigore Vieru din 29 ianuarie. Integrat în programul pentru părinţi „Porţile deschise ale şcolii", portretul lui Grigore Vieru creionat de prof. Simion Dănilă a trezit un interes deosebit în rândul numeroşilor adulţi prezenţi în sala de festivităţi a şcolii, mai ales când dl profesor, citind trei poezii foarte cunoscute ale poetului patriot, le-a atras atenţia că acestea sunt scrise în „limba moldovenească" şi i-a rugat să le urmărească atent, iar la urmă să-i întrebe ce cuvinte nu cunosc, pentru a le „traduuce" în româneşte. Bineînţeles că oamenii le cunoşteau pe toate, dar au putut vedea pe loc ce mistificare crasă este această născocire a unei inexistente limbi absolut identice cu româna în spaţiul basarabean. În încheiere, profesorul belinţean le-a recitat celor prezenţi patru versuri din Leonida Lari, pe care, cu certitudine, Grigore Vieru le-ar

fi putut cita în perspectiva cumplitei şi nemeritatei sale morţi: *Pe tine, moarte, nu te mai salut / M-aştepţi în drum viclean ca o spână, / Dar ai să-ţi iei din mine ce e lut, /Iar ce e foc îţi va scăpa din mână.*

Şcoala din Belinţ, jud. Timiş

* * *

Consternaţi de vestea tragediei petrecute în noaptea de 18 ianuarie 2009, brăilenilor nu le venea să creadă că pagina în care, spre marea lor onoare, ei scriseseră numele ilustrului CETĂŢEAN DE ONOARE al Brăilei, Grigore Vieru, va fi una îndoliată.

Ştiau însă oamenii Brăilei că Grigore Vieru este unul dintre cei care, luându-şi copilul la plimbare, i-a arătat ce ţară mândră are şi l-a învăţat că acel ce luptă pentru ea, chiar vrând să moară, nu va mai putea!

Copiii cărora poetul le-a închinat cea mai mare parte a creaţiei sale literare vor purta cu mânuţele lor de îngeri cartea lui mereu deschisă, luminoasă precum steaua în calea magilor.

Mântuitor, şi nu simplu mânuitor de cuvinte, poetul şi-a asumat textul cântecului popular românesc. Aşa a descoperit românul de pe Zarand şi Semenic, de pe Iza, Argeş sau Olt, din Pererâta, Româneşti, Baziaş sau Vama Veche, că nu se vinde casa părintească, nu se vinde pragul părintesc. Este Grigore Vieru unul dintre acei români care, aşa cum spunea George Călinescu, te fac să fii mândru că eşti român, că ai vrea să fii filoromân, sentiment care, tot poetul ne-a învăţat şi dovedit, nu ascunde nicio îngustime necum vreo ură.

Convins că Biblia este cartea de căpătâi a întregii umanităţi, că prin credinţă se zugrăvesc icoanele în biserici, Eminescu fiindu-i nu doar model, ci şi duhovnic de la care a înţeles ce înseamnă iubirea de Ţară, Grigore Vieru s-a apropiat de Cuvânt ca un mare iniţiat.

De la el am înţeles noi că în altarul limbii române nu se intră decât în genunchi, dacă vrei ca rugăciunea ta să devină Poezie şi Cântec.

Fiind din stirpea celor aleşi, prin modul în care a înţeles, a iubit şi a slujit limba română, Grigore Vieru a devenit un simbol, un Luceafăr ale cărui aripi cresc pe măsură ce el se ridică! În Ceruri!

Consiliul Judeţean Brăila,
Clubul Seniorilor din Învăţământ Brăila,
Asociaţia PRO Basarabia

* * *

Ultimul strigăt de durere al poetului, publicat în numărul din 15 ianuarie curent al săptămânalului „Literatura şi arta", a ajuns la cer. În aceeaşi zi a dispărut. Mă gândesc acum că dulăii care au muşcat atât de crud şi nemilos din inima

Poetului nu-l vor ajunge acolo sus. Acolo unde Tatăl ceresc L-a luat pentru a-l apăra de ei.

A murit sub Steaua Eminescu. Grigore Vieru a învăţat de la Mihai Eminescu a nu muri vreodată, iar noi să învăţăm a apăra, a iubi şi a preţui valorile noastre.

Dumnezeu să-l odihnească.

Ninela CARANFIL

* * *

A plecat în lumea celor drepţi marele poet Grigore Vieru. El a fost şi va rămâne un reprezentant de frunte al culturii şi înţelepciunii întregului spaţiu românesc. Generaţiile actuale îşi vor continua lupta pentru realizarea ideilor promovate de Grigore Vieru, pentru reunirea Basarabiei cu Patria-mamă. Meritul incontestabil al marelui nostru poet constă şi în faptul că el a fost un exemplu în toate domeniile vieţii. Amintirea lui se va păstra pentru totdeauna în conştiinţa neamului românesc.

Gheorghe CERNEA, istoric

* * *

Grigore Vieru spunea că mama este eroul lumii, mama este un geniu. Femeile Moldovei, mamele plâng în aceste zile groaznice fiindcă s-a prăbuşit un zid enorm care ne apăra, ne-a părăsit un aristocrat, o pâine caldă, regele cuvântului, îngerul graiului nostru, o lacrimă a patriei, steaua care ne-a luminat viaţa, comoara neamului, un om incompatibil cu agresiunea.

Asociaţia Femeilor din Republica Moldova exprimă sincere condoleanţe soţiei Raisa, feciorilor, nepoţilor, rudelor, prietenilor, copiilor ţării. Noi toţi, Maestre, promitem că durerea ne va face mai buni, mai uniţi. Dumnezeu l-a luat în ceruri să-l apere, să-l ocrotească. Grigore Vieru nu a murit, s-a retras. Îţi mulţumim, Grigore Vieru, pentru tot ce ai reuşit să faci pe pământ în secolele XX şi XXI.

Ludmila SCALNÂI,
preşedintele Asociaţiei Femeilor din Republica Moldova,
cavaler al Ordinului Republicii

* * *

Comunitatea evreilor este profund îndurerată de moartea năprasnică a lui Grigore Vieru, eminent scriitor, poet şi luptător pentru drepturile omului.

Întreaga lui creaţie literară, apărută în zeci de culegeri şi tradusă în multe limbi ale lumii, reflectă cele mai preţioase trăsături proprii poporului moldovenesc – umanismul, simţul de demnitate, speranţa la un viitor mai bun şi simţul de dreptate faţă de alte popoare.

În aceste zile triste exprimăm rudelor, colegilor şi prietenilor marelui Poet cele mai sincere sentimente de compătimire.

Fie ca memoria lui luminoasă să se păstreze veşnic în inimile noastre.

A. Pincevschi, A. Bilinschis,
copreşedinţi ai Comunităţii evreilor din Republica Moldova

* * *

Când întreg spaţiul românesc
este cuprins de o mare durere,
Noi, cei risipiţi în diferite
colţuri ale lumii,
Îngenunchem în faţa sufletului
marelui poet Grigore Vieru.

Din Italia: Liguria Savona, Iulia Cocieru-Corobca Romano,
Pietro Cocieru, Romano Gaetano, Nadia Puşcaşu,
Liuda Veveriţă, Ana Maria Romano, Augusta Picasso

* * *

Grigore Vieru a trecut în lumea celor drepţi...

Grigore Vieru a fost, iar de azi rămâne pentru totdeauna un Mare Român...

Comemorând pe Eminescu, a hotărât să meargă la El...

Iar noi am rămas mai singuri şi mai săraci în lumea aceasta a pragmaţiei totale şi liberalismului spiritual...

Românii din Ucraina şi cei din Bucovina sunt îndureraţi alături de rude, prieteni, combatanţi...

Pentru noi, Grigore Vieru pleacă în ospeţie pe vecie la Mihai Eminescu...

dr. Ion POPESCU,
Comunitatea Românească din Ucraina

* * *

Ne-a părăsit Grigore Vieru! A intrat în veşnicie în condiţii tragice şi îngrijorătoare, dar nu a plecat dintre noi. Va continua să trăiască în inimile şi sufletele noastre aşa cum trăieşte şi nemuritorul Eminescu. Un mare poet şi un român de excepţie, Grigore Vieru a fost o făclie vie care timp de şapte decenii a luminat bolta aspiraţiilor româneşti. Pentru Vieru, Prutul era un blestem care despărţea neamul românesc.

Acum nu îl mai desparte nimeni şi nimic de idealul pentru care a trăit o întreagă viaţă. Ne va lipsi mult fratele Vieru cu zâmbetul lui bun, blând şi înţelept. Prin intrarea lui în nemurire am pierdut un stâlp al românismului basarabean şi al românismului de pretutindeni. Românii înstrăinaţi în toată lumea nu îl vor uita însă niciodată.

Pentru Comitetul Româno-American pentru Basarabia, Grigore Vieru a fost un exemplu de demnitate şi o stea care ne-a călăuzit paşii. Pentru noi nu a căzut o stea, ci o stea a intrat, a urcat în eternitate.

Comitetul Româno-American pentru Basarabia

* * *

Îmi exprim condoleanţele familiei, Uniunii Scriitorilor din Moldova, Uniunii Scriitorilor din România.

Pe Grigore Vieru l-am cunoscut încă din anul 1992, la Forumul Românilor de Pretutindeni de la Marea Neagră. O să-i păstrez în amintire vocea blândă şi poeziile sale care au intrat în comoara limbii române. Să-i fie ţărâna uşoară.

Pavel GĂTĂIANŢU,
scriitor, redactor-şef al revistei „Europa, Novi Sad", Serbia

Dumitru PĂSAT

MEREU CU NOI, MAESTRE

Vreme trece, vreme vine... S-a stins sorocul întrupării pământeşti al Marelui Poet, cetăţean şi tribun, regretatul maestru Grigore Vieru, dar timpurile, oricât de aprige ar fi, nu-l vor frânge niciodată, poetul lăsându-ne drept moştenire speranţa marilor noastre împliniri naţionale. El devine puterea/forţa miraculoasă a unei clepsidre, care oricând o poate lua de la început...

A plecat spre Ceruri la 120 de ani de la trecerea în eternitate a lui Mihai Eminescu, Ion Creangă, Veronica Micle etc. Poate că această pornire eternizată e un semn de asigurare întru nemurire a neamului românesc de pretutindeni.

Noi, cei de azi şi de mâine, răsfoind filele operei regretatului maestru al slovei contemporane româneşti, parcă angajate întrun zbor cu totul aparte, oricând ne vom regăsi într-o intimitate intelectuală, în care desluşeşti clar, ca şi la Eminescu, murmurul izvoarelor vii ale marilor creaţii naţionale şi universale.

Grigore Vieru a exercitat o influenţă benefică asupra multor sfere intelectual-umane, rămânând, în acelaşi timp, şi un mare patriot, unul care a crezut cu tărie/fermitate în destinul naţiunii române şi în misiunea ei istorică, dar nu a mai fost să-şi vadă visul împlinit...

Scrierile regretatului nostru Poet ne vor asigura, indubitabil, eternitatea creaţiei spirituale, care planează deasupra deşertăciunilor şi gloriilor efemere, asigurându-şi dreptul la nemurire.

Generaţiile vor reveni mereu la creaţia Maestrului, care îşi va păstra şi peste decenii forţa de a incita sensibilitatea şi spiritul omului care, într-un fel sau altul, se va întoarce spre el nu dintr-o simplă curiozitate literară sau muzeistică, ci din necesitatea de cunoaştere a unei stări externe, exprimată prin „sorbirea" umană.

Numele lui Grigore Vieru, răvăşit de pasiunea cărţii, va imprima idealului de viaţă alte niveluri şi alte dimensiuni.

În sanctuarul cultural universal, asemenea lui Mihai Eminescu, Grigore Vieru, pornit pe calea eternităţii, va rămâne un pilon al literaturii naţionale şi universale. Vreme vine, vreme trece, dar tu, Maestre, vei fi mereu cu noi...

Ioan PARFENI

DE VORBĂ CU MINE ÎNSUMI...

Când l-am cunoscut pe Grigore Vieru prima dată, simţeam că pe măsură ce mă apropiam de el, doza de respect şi de bun-simţ în preajma lui creştea. Când recita propriile versuri simţeam în jur un aer de frate, un abur de spirit, ceva dumnezeiesc venit de pe muntele Athos, iar versurile, indiferent în ce limbă ar fi fost rostite, aş fi înţeles că vorbesc despre mamă, despre limbă, despre unire, despre ţară... Poetul le rostea însă doar „în limba ta".

Acum, când nu mai este, stau şi mă gândesc... De ce oare trebuie ca omul să moară ca să-l putem percepe aşa cum ar fi trebuit s-o facem cât era în viaţă? Mă rod nişte regrete... Nu prea m-am apropiat de el şi acum îmi pare rău. Mă uitam urât la unii care parcă se băgau prea mult în sufletul lui, în intimitatea lui. Şi îmi venea să-i trag de mânecă... El era printre puţinii oameni care avea o anumită intimitate chiar şi atunci când era în mijlocul a zeci de oameni.

Figura lui, blajinitatea lui, felul lui de-a fi, l-a impus definitiv în memoria tuturor celor ce simt româneşte, l-a impus definitiv în conştiinţa tuturor celor care ştiu a nu impieta frumuseţea sufletului unui om, candoarea revărsată din simpla dovadă de bună-creştere sub marele ideal al unui adevărat patriot şi iubitor de neam. Acum plâng, scriu şi plâng...

Îţi mulţumesc, Mărite Om, că m-ai readus la viaţă, tocmai tu care *ai plecat de prea mult dor de Eminescu...*

Îţi mulţumesc, Mărite Poet, că ai trezit din amorţire întreaga suflare românească...

Îţi mulţumesc pentru testamentul atât de semnificativ rămas naţiei întregi: „Vă las oastea noastră naţională, limba română". Şi cum şi eu vorbesc limba română, mă simt oştean în împlinirea visului Tău: *UNIREA!*

19 ianuarie 2009, Vaslui

Margareta CEMÂRTAN-SPÂNU

LUCEAFĂRUL BASARABEAN ŞI AL TUTUROR ROMÂNILOR

La 16 ianuarie 2009, Grigore Vieru a fost implicat într-un grav accident rutier.

Cei mai vestiţi medici au spus că avea să reziste dacă n-ar fi suportat deja două infarcte, provocate de bezmeticii plătiţi de comunişti ca să-l „neutralizeze".

Suntem convinşi că dragul nostru Poet se află pe lângă Domnul şi se simte bine, dar noi am rămas orfani şi acum trebuie să ne rugăm mult ca Grigore Vieru să pună un cuvânt la Dumnezeu în apărarea noastră.

Au venit să-l petreacă sute de mii de oameni îndureraţi.

L-am cunoscut într-un troleibuz ce mergea pe bulevardul Ştefan cel Mare şi Sfânt. M-a mirat că un om atât de cunoscut se înghesuie cu toţi laolaltă. Nu am putut să nu-l salut şi să-l întreb de sănătate. Aşa ne-am cunoscut mai îndeaproape. Era un om blajin cum nu se mai poate. Avea ochii senini şi duioşi. Te făcea involuntar să-l admiri, să-l apreciezi pozitiv. De n-ar fi trebuit să cobor, vorba noastră nu se mai termina, de parcă ne cunoşteam din copilărie. Îmi expunea gândurile şi doleanţele mele, de parcă le citea pe faţa-mi. M-a mirat mult simplitatea Domniei Sale.

Peste doi ani feciorul meu a lansat cartea „Locaşuri sfinte din Basarabia", împreună cu Asociaţia Studenţilor Creştini-Ortadocşi Români (ASCOR), şi i-am dus acasă un exemplar, unde am făcut cunoştinţă şi cu soţia sa, dna Raisa. Grigore Vieru a fost nespus de bucuros şi s-a mirat că în mica noastră Basarabie se află tocmai 30 de mănăstiri. A scris un articol cu titlul „Semne bune" în „Literatura şi arta", încurajându-l pe Romeo să-şi continue cercetările. Prietenia s-a legat mai strâns. Căsătorindu-se, fiul meu l-a luat şi de cumătru la cei trei copii. Toată familia noastră era în culmea fericirii şi mirată de generozitatea soţilor Vieru.

E o mare raritate în ziua de azi. Poetul şi-a făcut o mare de prieteni nu numai pentru că era talentat şi a scris multe cărţi, dar i-a câştigat şi cu Omenia, cea pe care o preţuieşte şi mic, şi mare.

Am trăit puţin la baştină, dar ţin minte bine cum, pe la petreceri, oamenii în vârstă aveau des acelaşi toast: „Să fii sănătos şi omenos, lumii de folos!", aşa cum a fost Grigore Vieru.

Aflând că era la spital, feciorul cu familia sa l-au vizitat de mai multe ori. Ce o fi vorbit ei acolo, nu ştiu. Dar când l-am vizitat eu de una singură, Grigore Vieru mi-a zis: „L-am îndrăgit pe Romeo, că-mi seamănă". Romeo e la fel de blajin şi timid. Rar la vorbă, cântăreşte bine ce să zică. E setos de ştiinţă şi cartea este primul lui prieten după Dumnezeu. Al doilea prieten al său este muzica. Nu face parte din niciun partid, pentru care fapt Grigore Vieru l-a lăudat.

Ştiu, sunt sigură că Domnul îl va răsplăti în ceruri şi măcar acolo nu va cunoaşte suferinţa, pe care i-o aduceau duşmanii satanizaţi de invidie.

Prietenul şi Luceafărul noastru basarabean va fi în Rai! Iar pe gogi îi aşteaptă focul veşnic, nu durează mult! Totul în lumea aceasta se plăteşte, asta e legea supremă a Domnului şi nu poţi fugi nicăieri!

Chişinău

Eleonora BIZOVI

„C-O SĂ VINĂ SÂMBĂTA, CU RECE SUFLAREA SA”...

Pe data de 17–18 ianuarie anul curent, la orele 1.30 de noapte a încetat să bată inima maestrului Grigore Vieru, poetul Basarabiei, Bucovinei, României, al românilor de pretutindeni. Poetul copiilor, cărora le-a dăruit „Albinuţa” şi atâtea poezii şi cântece frumoase. Poetul care a cântat ca nimeni altul mama: „Mamă, tu eşti patria mea!”. Poetul pentru care Mama şi Patria erau nedespărţite. Şi iată că şi-a luat zborul în ceruri ca să se întâlnească cu mult iubita sa mamă. Îmi amintesc cum l-am cunoscut cu vreo 44 de ani în urmă şi cum l-am văzut ultima oară.

Era prin anul 1965, când soţul meu, Vasile Bizovi, a invitat la şcoală un grup de scriitori basarabeni. Printre ei era şi Grigore Vieru. Un tânăr slăbuţ, cu ochi mari şi blânzi, cu un zâmbet sfielnic. Avem în biblioteca personală autograful tânărului poet: „Îmi pare bine că mai am un prieten. Lui Vasile Bizovi, din toată inima”. Mai avem cărţi cu autografele dumnealui. Dar aş vrea să-l amintesc pe cel din anul 1985, când soţul a fost la Chişinău, la o lansare de carte a poetului. Iată ce i-a scris: „Colegului Vasile Bizovi, bucurându-mă că a rămas la fel de frumos şi curat la suflet şi la cuget. Cu mult drag, Gr. Vieru”. Poetul preţuia nu bogăţia materială, ci suflete şi cugete curate.

În aceste clipe de jale, se potrivesc cuvintele marelui nostru poet Mihai Eminescu: „Îmbracă-te în doliu, frumoasă Bucovină...”.

Clopotele până-n zare să răsune, că a mai plecat dintre noi un înflăcărat patriot, un mare talent, blând şi bun ca o pâine caldă.

Cu tristeţe noi vom fi mereu cu gândul la Poet şi-n inimile noastre va trăi mereu! Va dăinui în veacuri prin lumina poeziilor Dumisale.

Aducem cele mai sincere condoleanţe familiei îndoliate, prietenilor şi tuturora celora care au avut fericirea de a-l cunoaşte.

Fie-i ţărâna uşoară şi Dumnezeu să-l primească în împărăţia Sa.

Boian

Zina GANE

O DURERE CARE NE VA FACE ŞI MAI TRIŞTI...

Marele poet, patriot şi luptător pentru dreptul sacru al basarabenilor de a fi cine i-a făcut Dumnezeu, adică români, maestrul Grigore Vieru a plecat dintre noi. A plecat lăsându-ne moştenire o avere spirituală de nepreţuit, dar şi o imensă durere, care îi va face şi mai trişti pe cei cu sufletul curat, o durere care, poate, îi va pune pe gânduri pe cei care, în numele orgoliilor şi intereselor particulare, au uitat de idealurile pentru care s-au sacrificat cei mai buni dintre noi, o durere care ar putea să trezească din somnul cel de moarte şi pe urmaşii becisnici ai lui Ştefan cel Mare şi Sfânt.

A plecat fără să-şi vadă visul împlinit, adică cele două maluri ale Prutului unite, fără să reuşească să-şi smulgă din suflet profunda şi istovitoarea tristeţe, generată de crudul adevăr că realitatea noastră a fost şi a rămas alta decât cum şi-a dorit-o poetul, că basarabeanul nu şi-a însuşit lecţia de demnitate naţională, că frumosul deseori este doar o iluzie, că adevăratele virtuţi sunt proprii visătorilor naivi, că nobleţea există doar în inima unei minorităţi predestinate suferinţei şi decepţiilor, că nu există decât puţini indivizi care să-ţi ofere certitudinea corectitudinii, moralităţii, verticalităţii şi dăruirii în numele idealurilor sacre. Toate acestea sunt condiţia existenţei doar a personalităţilor avansate spiritual, a intelectualilor oneşti şi conştienţi de misiunea lor istorică, a martirilor în numele viitorului neamului pe care ţi l-a hărăzit Dumnezeu. O astfel de personalitate a fost şi va rămâne pentru totdeauna poetul Grigore Vieru. A plecat... şi ne-a lăsat săraci şi pustiiţi, jenaţi de ineficienţa, indiferenţa, vanitatea, laşitatea şi deşertăciunea noastră. Ne-a lăsat trişti şi derutaţi în încercarea de a răspunde la dureroasa întrebare: am meritat oare să-l avem pe GRIGORE VIERU?

Ion BOGDAN

GRIGORE VIERU, POET AL ROMÂNIMII

Un gând pios mă determină să scriu aceste câteva rânduri. Văd şi astăzi fruntea înaltă a Poetului, pletele sale „eminesciene", dar mai ales aud cuvintele sale – de un lirism şi o profunzime rar întâlnite.

Cu puţin ani mai vârstnic decât mine, l-am cunoscut până în 1989, la comemorarea centenarului trecerii în eternitate a lui Mihai Eminescu. Îl ştiam dinainte, din citite şi auzite. Noi, la Biblioteca Judeţeană primeam, prin acele vremuri, revista „Literatura şi arta" de la Chişinău, scrisă cu chirilice, iar, mai apoi, cu litere româneşti. I-am trimis „Calendarul Maramureşului" din 1980, prin poetul – şi el trecut în eternitate – Ioan Alexandru. Peste câteva luni ne aducea vestea că poetul Grigore Vieru îl ţine la căpătâi, căpătând, încă de pe atunci, mai multă încredere în ceea ce lucra întru cuvânt, el fiind, de altfel, cel care lupta pentru limba română, prin poeziile sale, încă din tinereţe, în ciuda tuturor opresiunilor deznaţionalizante.

În 15 iunie 1989 am „fugit" de la serviciu, împreună cu poetul Emil Florescu din Ulmeni, la comemorarea sutei de ani a lui Mihai Eminescu, într-un tren de Bucureşti foarte înghesuit. Era un fel de bravadă, riscantă pentru mine din cauza lipsei de la „muncile" zilnice. De abia ajunşi la Bucureşti, lângă Piaţa Universităţii am comandat o jerbă de flori. Când să trecem strada, pe trecerea de pietoni traversa Ioan Alexandru. Eram pe la jumătate, ne-am întors cu Ioan Alexandru care venea de la priveghiul de noapte pentru Mihai Eminescu. L-am întrebat cum îl putem întâlni pe poetul Grigore Vieru. Ne-a spus că la amiază va fi, împreună cu ceilalţi scriitori din Basarabia, la Hotelul „Dorobanţi", lângă Piaţa Romană. După ceremoniile de la cimitir, am ajuns la hotel şi aşteptam cu sufletul la gură să recunoaştem Poetul. Îl ştiam din fotografii. L-am văzut intrând pe uşă, cu oarecare întârziere. M-am dus direct la el şi i-am spus cine sunt şi că vin din Maramureş. Eu eram emoţionat, dar Poetul s-a bucurat de întâlnire. Am stat, împreună cu Grigore Vieru, Nicolae Dabija, Mihai Cimpoi, Dumitru Matcovschi, vreo 3 ore. Aveau un avion spre Ipoteşti, ne-au invitat şi pe noi, am spus că nu putem merge. S-au recitat poezii, s-a horit, s-a cântat „Odă în metru antic" de Eminescu – a fost o comemorare de suflet, frumoasă şi esenţială. Şi astăzi, la trecerea poetului Grigore Vieru în eternitate, ne aducem aminte de Eminescu: „Nu credeam să învăţ a muri vreodată / Pururi tânăr înfăşurat în manta-mi, / Ochii mei înălţam visători / La steaua singurătăţii... Vino-mi iar la sân nepăsare tristă / Ca să pot muri liniştit / Pe mine mie redă-mă".

M-am mai întâlnit, apoi, ocazional cu poetul Grigore Vieru de vreo 3 ori în tramvaie/autobuze, la Bucureşti. Ne bucuram că ne recunoaştem. Câteva staţii dialogam. Mă supăram câteodată de modul în care au fost primiţi scriitorii din Basarabia de către cei din România-mamă. Nu erau decât jocuri de interese ale unora şi altora.

I-am spus că merg acasă, în Maramureş, deoarece, cum zicea Eminescu, „în timp, toţi venim din Maramureş".

N-am avut îndrituirea şi posibilitatea să-l fac să vină şi la noi, în Maramureş, de unde, în timp, era şi Ştefan cel Mare, stră-strănepotul voievodului Bogdan I.

Astazi, la vestea trecerii în eternitate a poetului Grigore Vieru, îmi vin în minte versurile dumisale, de prin 1980: „În aceeaşi limbă / Toată lumea plânge, / În aceeaşi limbă / Râde un pământ, / Ci doar în limba ta / Durerea poţi s-o mângâi, / Iar bucuria / S-o preschimbi în cânt.

Poetul Grigore Vieru a fost şi rămâne unul dintre marii poeţi ai românimii. A fost şi rămâne un gânditor, sau cum spunea un prieten de generaţie a dumisale, poetul Gheorghe Pituţ: „Cu cât gândim mai mult / Se face timp în plus".

O pioasă aducere aminte în acest timp de tristeţe pentru POETUL Grigore Vieru, trecut în eternitate în preajma zilei de naştere a lui Mihai Eminescu, împlinindu-şi destinul lumesc, dar mai ales şi prin Cuvânt.

Maramureş, duminică,18 ianuarie 2009
Revista „Familia română", aprilie 2009, Baia Mare

Ion HADÂRCĂ

CEL MAI TRAGIC POEM

In memoriam Grigore Vieru

Poetul şi-a scris
Cel mai tragic
Cel mai straşnic
Şi cel mai strivit
Între maluri poem –
Cel mai tragic
Pentru că şi-a scris poemul

Cu Necuvintele
Fratelui său Nichita
Dar şi cu Neluminile
Dar şi cu Nefiinţa
Totuşi nu-l atingeţi
Cu negura
Atingeţi-l
Cu vergura

Până-n culmile cerului
Dumnezeiesc de aproape
Până-n miracolul În-vierii
Din copil în copil

Cât mai este
Vie-ru-şinea cea
Sacră de Om

Cât mai adânc
Să-ncolţească
Viersu-i nemuritor

Cât Limba Română
Cât lumea
Cât e-vii-ru-mânităţii.

20 ianuarie 2009, ora 2.00,
Biserica Sfânta Teodora de la Sihla

LITANIE

Lui Grigore Vieru

Plângi, suflete, plângi,
altul ca el nu mai este

Răii i-au furat somnul,
ziua a rămas orfană

Mi-i dor, mi-i tare dor
de nobilul Grigore Vieru

Cernit e astăzi
jertfitul durerii, poeziei

Aş vrea să-i vindec
cu moartea mea, moartea lui

Să-i dau viaţa mea, vieţii lui

În hohote de plâns
se-ntunecă Eminescu

În deznădejde se scufundă
mult prea pătimita Basarabie.

Chişinău, 20 ianuarie 2009, 11.30,
lângă sicriul lui Grigore Vieru;
în holul Operei Naţionale

Theodor CODREANU

DUMINICA NEAGRĂ A LUI GRIGORE VIERU

Nu se poate să-ţi scoţi din inimă şi din minte că Grigore Vieru nu mai este printre noi. Mai ales pentru cei care l-au cunoscut şi ca om, iradiind în jurul său atâta bunătate şi delicateţe cât să încapă o Românie întreagă „de la Nistru pân' la Tisa" şi dincolo de fruntarii. S-a jertfit pentru ziua de naştere a lui Eminescu într-o vreme când adulmecătorii de „cadavre din debara" îi doreau şi lui Vieru moartea artistică, pe care unii au şi decretat-o chiar într-o nouă „biblie" a istoriei literare româneşti, în care poetul cărţii *Acum şi în veac* apare ca „depăşit". Se vede treaba că tocmai depăşiţii au mania de a se recunoaşte în alţii.

Aşadar, i-a fost dat lui Grigore Vieru să plece dintre noi în noaptea de 18 ianuarie, într-o duminică. Nu pot să nu-mi aduc aminte că în urmă cu aproape cinci ani publicam la Editura *Litera Internaţional* cartea *Duminica Mare a lui Grigore Vieru.* În memoria poetului, va trebui să transformăm această duminică neagră de 18 ianuarie în una a morţii şi învierii unuia dintre marii poeţi ai neamului nostru, conştiinţă şi lacrimă a Basarabiei năpăstuite. Cum ar fi putut să-l atingă acea Moarte căreia el îi declara, într-o poemă celebră, că *nu are cu dânsa nimic, că n-o urăşte şi că îi este milă că nu are copii şi nici mamă?*

Grigore Vieru a avut cea mai pură vocaţie a prieteniei din câţi oameni am cunoscut. În preajma lui, simţeai întotdeauna că iubeşte infinit mai mult decât ai fi vreodată vrednic de prietenia lui. Avea în el ceva din sfinţenia şi din bunătatea jertfelnică a lui Alioşa Karamazov. Dar era, în acelaşi timp, ştiindu-se lovit, un om complex, care avea în verb, la nevoie, ceva din biciul profeţilor biblici. N-a fost niciodată un resemnat şi, sub frăgezimea făpturii sale, se ascundea un neobişnuit luptător, îndrăznind să sfideze îndemnul biblic al întoarcerii celuilalt obraz spre a fi lovit de prigonitorii neamului său sau de prigonitorii săi personali de care n-a dus lipsă, deşi mi s-a părut întotdeauna o imposibilitate ca Vieru să poată avea duşmani. Cum să nu aibă, când cei mai mulţi dintre semenii noştri se nutresc din ură pentru tot ce e omenie şi adevăr? Cu câteva zile mai înainte ca inima să-i cedeze, fusese nevoit să răspundă unor atacuri imunde din presa oficială semnate de un pripăşit, din România, pe malurile Bâcului. Replicile lui semănau cu dojana iertării, mergând totdeauna la ţintă, căci nu persoana lui trecătoare era pusă în joc. Grigore Vieru a fost omul mizelor mari împotriva vicleniilor istoriei. De aceea, suferea enorm pentru discordia care macină dinăuntru neamul românesc, condamnându-l la o istorie marginală şi mediocră.

„Literatura şi arta", 22 ianuarie 2009

DESPĂRŢIRE DUREROASĂ

Moartea e o stihie în faţa căreia sărmana inteligenţă umană nu e în stare decât să alcătuiască mici baraje aidoma unor grămăjoare de nisip pe o plajă pe care valul marin le spulberă într-o clipă. Emoţia e singura replică substanţială ce i se poate da despărţirii de aproapele nostru, o nespus de dureroasă emoţie care se întreţese cu marea enigmă. Te pregăteşti să te aperi pe-o parte şi te vezi lovit dintr-o direcţie impredictibilă. Bolnav, ani, decenii de-a rândul, cu spitalizări şi tratamente mediatizate, Grigore Vieru a fost răpus de molohul automobilistic. La prezentul început de an, când atmosfera sărbătorilor încă nu s-a risipit, când tonica urare „La mulţi ani!" încă se mai aude, vestea are un aer contrastant ce-i adânceşte relieful. Am polemizat cu poetul basarabean în chestiuni politice, însă n-am încetat niciodată a-i preţui mult creaţia. Caz dramatic, copământeanul şi colegul meu de generaţie a înălţat un fanion al verbului românesc deasupra marasmului sovietizării care urmărea să suprime, în ciuda „internaţionalismului" de care făcea paradă, caracterul naţional al urgisitei provincii dintre Prut şi Nistru, parte a firescului simţirilor şi reacţiilor omeneşti în genere, neadmise în paradisul sacrileg al totalitarismului.

Poetul avea o înfăţişare aparte. O faţă prelungită, stoarsă, sugerând o suferinţă ancestrală, plete romantice tot mai veştejite către bătrâneţe, o frunte neverosimil de largă, selenară, buze subţiri, fin contractate, parcă în aşteptarea unei rostiri ce se amâna. Vorba domoală îi era înclinată spre efuziune, spre amicală, caldă deschidere, cu toate că o aproape imperceptibilă ezitare trăda un substrat secret, circumspect, doar iluzoriu comunicativ. Momentele de exhibiţie temperamentală disimulau o inhibiţie. La interiorizarea structurii lirice se adăuga probabil şi un amar scepticism ţărănesc, cu seculare ecouri retrospective. În producţia poetică a lui Grigore Vieru întâlnim doi curenţi ce pot fi socotiţi antitetici, însă a căror colaborare a reprezentat o necesitate. Pe de o parte, avem a face cu o undă de melancolică, radioasă visare, de contemplaţie a lucrurilor „simple", de tremolată evocare a evenimentelor de temelie ale existenţei, nu în ultimul rând a fiinţelor dragi, indisociabile de inimă, precum mama căreia i-a închinat stihuri antologice. Pe de altă parte, consemnăm atitudinea combativă, postura de oştean pururi în stare de veghe pentru a-şi apăra vatra ameninţată. Asemenea lui Eminescu (ne cerem scuze dacă apropierea poate părea totuşi exagerată), Grigore Vieru a fost nevoit a-şi cultiva această dualitate a scrisului, a amesteca melosul reveriei cu sunetele metalice ale luptei. Combatant aşa cum a fost Octavian Goga sau Aron Cotruş sau Radu Gyr, bardul de la care ne luăm rămas-bun face figura unui trubadur purtând la brâu un paloş.

Poate cu timpul, când relaţiile între etnii şi ţări, între politici şi credinţe se vor stabiliza pe un fundament pacific irevocabil, arma în chestiune va căpăta aspectul

unui obiect desuet, de interes exclusiv muzeal. Dar deocamdată ne confruntăm cu aspre adversităţi ce e foarte probabil să mai dureze, obligându-ne să fim uneori şi militanţi. Oportunismul, defetismul, laşitatea nu fac onoare nimănui. Principal e să ne situăm pe baricada justă. Partizanii-mercenari ai unor interese meschine ori de-a dreptul oripilante, sub semnul ideologiei totalitare, care au abundat în epoca noastră, au ajuns a compromite în ochii unora postura de luptător pe tărâm civic. Trebuie spus că, în calitatea sa de herald al românilor basarabeni oprimaţi, supuşi riscului de a-şi pierde identitatea, Grigore Vieru a slujit cu stăruinţă şi abnegaţie o cauză nobilă. Să ni se îngăduie ca în încheiere să repetăm întrebarea pe care Arghezi o pune morţii, închipuindu-şi-o ca pe-o prinţesă perversă: „Alteţă, care-ţi va fi logodna următoare?”.

„România literară”, nr. 3/23 ianuarie 2009

Elena TAMAZLÂCARU

LA STEAUA POEZIEI

Cât de mult, Doamne, mi-aş fi dorit să nu scriu aceste rânduri, să nu le citiţi nici dumneavoastră... Sau, dacă e de datoria jurnaliştilor să scrie, ca şi a medicilor să tămăduiască, să se fi întâmplat aceste evenimente sfâşietor de durute pe la venerabila vârstă biblică a omenirii, ştiind că pe atunci lumea era capabilă de a-şi naşte pruncii pe la 999 de ani...

Am rămas orfani de lumina şi căldura ochilor săi – rourate petale de floare albastră, moştenire de la Eminescu –, de mierea cuvântului blajin, părintesc dar şi de sabia ştefaniană a adevărului şi a preciziei „diagnosticului", cu care opera, întru apărarea valorilor şi a confraţilor loviţi, marele Grigore Vieru... Cel cu făptura asemănătoare cu imaginea imaterială din portretul mamei: „Uşoară, maică, uşoară, / C-ai putea să mergi călcând / Pe seminţele ce zboară / Între ceruri şi pământ...". Cel cu credinţa că „Se face flaut / orice os ce doare". Cel care a spus printre multe adevăruri că: „Locuiesc la marginea / Unei iubiri. / La mijlocul ei / Trăieşte credinţa mea". A plecat la Eminescu în eternitate, Grigore Vieru la vârsta de platină a creaţiei, luând cu sine capodoperele ce nu au ajuns în manuscris, în pagină de ziar, de carte, poeme şi înţelepte aforisme ce n-au ajuns la microfoanele Pieţei Marii Adunări Naţionale! Încredinţate ca pe o taină divină soţiei – primului cititor, critic literar şi mare cunoscătoare a poeziei sale. Poate unui prieten la o cafea sau întâlnit pe stradă... Sau aduse nouă, la redacţia săptămânalului *Literatura şi arta*, cea de-a doua casă a lui Vieru! Şi împreună cu cititorii revistei, am alcătuit, cum toată lumea poate mărturisi, cea de-a doua familie a Maestrului...

Şi soarele a venit să-i sărute fruntea, şi stelele şi-au coborât, aidoma florilor, culorile şi splendorile şi şi-au potrivit sclipirea sub paşii ultimi, pământeşti ai Poetului...

Zecile de mii de îndureraţi admiratori şi apreciatori se fac cu mari eforturi şi treptat-treptat încăpuţi în scuarul Operei Naţionale. Cu siguranţă, comisia de stat a avut un scop ascuns de a face totul şi de a nu umple încă o dată Piaţa Marii Adunări Naţionale! De asta nu a fost acceptat traseul „tradiţional" spre Cimitirul Central – de cum se vedea poporul în Piaţă, se şi vedea că este toată Basarabia cu mici excepţii, cu o bună parte de Românie venită să-şi petreacă pe ultimul drum Poetul îndrăgit! Afară de aceasta, dacă era instalat catafalcul în holul de la parterul Operei, reuşea impresionanta mulţime să i se închine marelui dispărut! Televiziunea de buzunar a preşedintelui ar fi relatat cu acelaşi succes şi de la parter. Proasta organizare sugerează că guvernării i-a fost frică şi de viaţa Poetului, dar şi de moartea sa. Şi încă ceva. În mulţime, în acea presiune firească, de altfel, oamenilor, femeilor mai ales, li se făcea rău, iar medicii de la ambulanţele ce stăteau pe margini doar cu elicopterul mai puteau să ajungă la acele persoane!

Iar când ajungeam să urcăm treptele teatrului, descopeream holul arhiplin şi fără oxigen... Probabil, ştiind de milioanele de admiratori ai lui Vieru, preşedintele s-a cam speriat şi a preferat să plece în chiar clipa sosirii.

Ca la moartea lui Ştefan cel Mare şi Sfânt, a lui Ion şi a Doinei Aldea-Teodorovici a venit cu lacrimă şi recunoştinţă poporul... Cel neferit şi el de toate vitregiile prin câte a trecut şi poetul iubit Grigore Vieru... Şi la Spitalul de Urgenţă, şi la biserica Sfânta Teodora de la Sihla, şi la Teatrul de Operă, şi pe întregul traseu: bulevardul Ştefan cel Mare şi Sfânt – str. Mitropolit Bănulescu-Bodoni – str. Alexie Mateevici, şi la Cimitirul Central, poporul a putut să-şi verse lacrima...

Înregistrate multe cuvinte înlăcrimate la reportofon. Valentina Ciobanu, directorul gimnaziului din Pererâta natală a lui Grigore Vieru ne-a spus că acolo, la baştină, copiii de trei zile plâng în hohote... Poetul Ionel Căpiţă, ai cărui părinţi în tinereţea lor au hrămuit cu părinţii Poetului... Minunatul Mihai Munteanu, care nu ştie cu cine are să cumpere în fiecare dimineaţă presa, aşa cum o făcea până acum împreună cu vecinul său Grig... Poeţii Vasile Tărâţeanu din Bucovina şi Ion Mărgineanu de la Alba Iulia, Ion Hadârcă şi Mihai Sultana Vicol de la Suceava, profesorii Ion Melniciuc şi Rodion Cucereanu, jurnaliştii Efim Josanu şi Valeriu Saharneanu... Nu l-am putut găsi pe excepţionalul şi îndureratul prieten al marelui dispărut Vozghen Oganesean din Armenia, care a cântat într-o perfectă sfântă limbă română unul dintre imnele cu care ne-am obţinut alfabetul latin, Limba Română, Tricolorul... Şi cu care mai avem de apărat redute şi de realizat idealul reîntregirii Neamului!!! Maestrul Ion Ungureanu nu a putut spune decât un „Vă rog, nu acum...”, Nicolae Dabija, undeva prin mulţimea îndurerată, era aşteptat de aceeaşi mulţime să vorbească la microfon, dar nu şi de conducerea de vârf...

Academicienii Gh. Duca şi Mihai Cimpoi, îndoliatul poet tribun şi prieten Adrian Păunescu, ambasadorul României la Chişinău, Filip Teodorescu, compozitorul Eugen Doga, scriitorul Andrei Strâmbeanu, poetul Valeriu Matei, primăriţa de la Pererâta şi o elevă de la Liceul Teoretic „Ion Creangă” din Chişinău, preşedintele Parlamentului, Marian Lupu, căruia mulţimea i-a rostit cuvântul pe care-l tot ocolea în discurs – limba română –, şi el, regretabil, nu a mai putut rosti acest sfânt cuvânt, Theodor Paleologu, ministru al Culturii, Cultelor şi Patrimoniului Naţional din România. Iar la Bucureşti, Academia Română a organizat un mare simpozion *In memoriam Grigore Vieru*, cu mari şi selecte prezenţe ale vieţii literare, culturale, ştiinţifice şi politice, organizat şi moderat de academicianul Eugen Simion, cel care l-a citit, apreciat şi iubit pe basarabeanul Grigore Vieru, „un poet cu lira-n lacrimi”, poate cel mai mare poet român al contemporaneităţii.

Abia urmează să descifrăm aceste şi alte mărturii despre opera şi viaţa celui care a fost Grigore Vieru, abia urmează să-l cunoaştem mai bine pe cel pe care, se pare, s-a lăsat furat de omeneasca moarte, cu care, de altfel, a tot dialogat pe parcursul vieţii, dar nu s-a lăsat învins de duşmani...

Grigore Vieru şi-a alăturat steaua Poeziei de cea a Luceafărului... Să lumineze Poezia întregii omeniri.

Corneliu Vadim TUDOR

LIMBA ROMÂNĂ E ÎN DOLIU: A MURIT MARELE POET UNIONIST GRIGORE VIERU

Plângeți, flamuri Tricolore,
Cea mai tristă dintre ore:
A murit Sfântul Grigore...

C.V.T.

A venit şi ora cea amară a trecerii în veşnicie a marelui poet unionist Grigore Vieru... Trăim un coşmar: fragil ca un bibelou, suferind de numeroase afecţiuni, exact un accident de circulaţie îi lipsea acestui om atât de plăpând şi delicat! Accident suspect, care face ca destinul lui Grigore Vieru să semene, ca două picături de lacrimi, cu destinul altui mare poet patriot, Nicolae Labiş: ambii s-au născut în acelaşi an, 1935, şi ambii s-au stins din viaţă, pe un pat de spital, după o agonie de câteva zile, ca urmare a unui accident – Labiş de tramvai (se spune că a fost împins, de o mână nevăzută, între vagoane) şi Vieru de maşină (care s-a izbit de un obstacol, dar e foarte posibil ca o altă mână nevăzută să fi umblat la frâne, sau la direcţie).

Alte accidente de maşină dubioase: soţii Doina şi Ion Aldea Teodorovici (care au compus pe versurile lui Grigore Vieru capodopera „Reaprindeţi candela-n căscioare"), poetul Dumitru Matcovschi (lovit de un camion, în Basarabia, dar salvat după mai multe operaţii dureroase), Andrian Dohotaru (secretar de Stat la Ministerul de Externe român, mort în urma unui alt accident de maşină, petrecut în Ucraina), Lazăr Comănescu (ministru de Externe al României, implicat într-un carambol suspect, pe teritoriul Ucrainei, cu toate cele 4 maşini ale suitei sale oficiale). Nu doresc să mă aventurez în speculaţii. Dar viaţa m-a învăţat că, la nivelul acesta şi cu astfel de oameni care „deranjează", nimic nu este întâmplător.

Moartea lui Grigore Vieru reprezintă o pierdere uriaşă pentru cultura naţională. Limba Română e în doliu. Ca poet, era sclipitor şi profund. Apare astăzi cu atât mai scandaloasă caracterizarea batjocoritoare pe care un impostor, pe nume Nicolae Manolescu, i-a făcut-o în aşa-zisa lui „Istoria critică a literaturii române": „Basarabenii, numeroşi, inegali, sunt, cu puţine excepţii (Vitalie Ciobanu, Leo Butnaru), depăşiţi cu totul (Grigore Vieru) ori defazaţi (majoritatea)" – pag. 1401. Am reprodus această infamie ca să se vadă cine prosteşte tânăra generaţie cu manuale şcolare mincinoase. Dar Grigore Vieru a scris şi aforisme splendide, dintre care voi cita unul: „Furtuna e marea în care se scaldă muntele". Ca om, Grigore Vieru a fost un sfânt. Eu, unul, n-am mai întâlnit, de la Nichita Stănescu încoace, o fiinţă atît de generoasă – amândoi şi-ar fi dat şi haina de pe ei ca să ajute pe cineva

nevoiaş. Îmi amintesc cum a fost omagiat Vieru la Palatul Cotroceni, în februarie 1995, cu prilejul jubileului a 60 de ani de viaţă. Ne-am aflat acolo, pe scena micii săli de spectacole, alături de sărbătorit, toţi cei cu „inima română": Patriarhul Teoctist, Nestor Vornicescu, Ion Ungureanu, Mihai Cimpoi, Marin Sorescu, Răzvan Theodorescu, Adrian Păunescu ş.a. Unde s-o păstrat pelicula filmată atunci? E un document extraordinar! Dumnezeu l-a luat la El pe acest înflăcărat iubitor de ţară în perioada sacră dintre ziua de naştere a lui Eminescu (15 ianuarie) şi ziua Unirii Principatelor (24 ianuarie). Din pricina unor indivizi care erau programaţi să facă o politică antinaţională, Unirea celor două state româneşti, după modelul german, a fost ratată atunci, la începutul anilor 90. Mare păcat. Avem, totuşi, consolarea astrală că Basarabia se uneşte cu Patria-mamă în Împărăţia Cerurilor, prin marii creatori pe care i-a luat Dumnezeu la El. În urmă cu cca 1000 de ani, străinii care au vrut să ocupe Ţara Galilor n-au declanşat un război nimicitor, n-au trecut prin foc şi sabie populaţia, ci i-au omorât pe primii 10 poeţi ai săi. Iar Octavian Goga spunea la inaugurarea unui monument al lui Mihai Eminescu (citez din memorie), că statuia unui mare poet păzeşte graniţa mai bine decât 10 divizii. Aşa şi cu Grigore Vieru, care şi-a apărat ţara cât era în viaţă, cu idealism şi abnegaţie, şi o va apăra şi din lumea de dincolo. „Nu am, moarte, cu tine nimic"... Uite că a avut moartea ceva cu el, dar, vorba unui eminent poet velş (aşadar, din Ţara Galilor), Dylan Thomas: „Şi moartea nu va avea împărăţie". Îmi mai vine în minte, acum, un vers remarcabil al lui Grigore Vieru: „Frigul ninge şi pustiul plouă"... Aceasta e starea de spirit pe care o trăiesc acum, în duminica blestemată în care fratele Grigore Vieru (el aşa le spunea tuturor, precum îşi spun între ei creştinii practicaţi, „frate" şi „soră") a adormit, vorba Bibliei, lângă părinţii săi. Chiar în acea noapte de groază, în care acest Erou al Basarabiei româneşti se lupta, însângerat, cu îngerul morţii, politicienii noştri, aflaţi la Putere, se luptau cu... sticlele de băutură şi cu fripturile în sânge, destrăbălându-se la Poiana Braşov! Ce ruşine! Aici se vede cel mai bine ce vremuri de adâncă ocară ne e dat să trăim! Dacă fraţii din Basarabia au pe cap Armata a XIV-a de bolşevici, noi, cei din România anarhică,ne aflăm sub ocupaţia unei alte Armate a XIV-a: de neamuri proaste.

Am fost prieten bun cu Grigore Vieru. Nu l-am sufocat cu prezenţa mea, dar am încercat să-l ajut şi să-l fac să simtă că, vorba lui Ioan Slavici, „Pentru toţi românii, soarele de la Bucureşti răsare!". În decembrie 1991 i-am decernat Premiul Fundaţiei „România Mare". Am intervenit, şi eu, la tot felul de medici, pentru sănătatea lui. I-am popularizat creaţia, în „România Mare". Alţii, desigur, au făcut pentru el mai multe. Dar poetul, de fapt, nu avea nevoie de nimic, se mulţumea cu atât de puţin... Este o datorie morală pentru Statutul Român ca ziua înmormântării acestui eminent artist patriot să fie decretată zi de Doliu Naţional. Măcar atunci să fie oprit dezmăţul scandalos de pe Titanicul naufragiat al societăţii româneşti. Şi iată cum Podul de Flori de la începutul anilor 90, care unea ambele maluri ale Prutului, s-a transformat într-un Pat de Flori, adică într-un catafalc pe care, ca o

mireasă vândută şi nefericită, Basarabia doarme. Începând din această iarnă, Grigore Vieru e dincolo de bine şi de rău. N-am ştiut să-l preţuim cum se cuvine. Nu ne-am priceput să vedem ce profet trăieşte printre noi. Acum e prea târziu. Eu sunt absolut convins că opera lui va dăinui cât va mai fi suflare românească sub soare. Astăzi, Grigore Vieru şi Dumnezeu stau îmbrăţişaţi, „unul lângă altul, ca doi fraţi". Fie ca Tatăl Ceresc să primească la el sufletul de o neasemuită frumuseţe al fratelui Grigore Vieru. Amin.

„România Mare", duminică, 18 ianuarie 2009

Irina CODREAN

PERERÂTA ŞI-A LUAT RĂMAS-BUN DE LA GRIGORE VIERU

Ieri, satul Pererâta din Briceni, baştina poetului Grigore Vieru, a îmbrăcat haine de doliu. Oamenii, cu lacrimi în ochi şi tristeţe în suflet, l-au petrecut pe ultimul drum pe consăteanul lor. Toţi şi-l amintesc pe Grigore Vieru ca pe un om cu inimă mare, care găsea mereu o vorbă bună pentru fiecare. Dis-de-dimineaţă, în Pererâta toate drapelele au fost coborâte în bernă, întreaga localitate fiind în doliu. La biserica din sat locuitorii au asistat la slujba de pomenire, după care au ţinut un moment de reculegere la casa de cultură. În clasa unde a învăţat Grigore Vieru, profesorii şi elevii au recitat versurile scrise de poet şi i-au adus un ultim omagiu – amintiri amestecate cu lacrimi... Patru copii au vegheat toată ziua la piatra funerară a lui Grigore Vieru, pusă de poet lângă mormântul mamei sale, având grijă să nu se stingă lumânările de acolo...

Cu vocea răguşită şi abia stăpânindu-şi lacrimile, Anatol Ceban cu greu a găsit cuvinte ca să-şi exprime durerea din suflet. „Sunt cu inima îndurerată. Un asemenea suflet în Pererâta greu mai găseşti. Mereu ne asculta durerea şi pentru fiecare găsea o vorbă bună. Am pierdut un om bun, un frate, un tată ... Neamul românesc a rămas văduvit", ne-a spus la telefon bărbatul. Vecina poetului, Elizaveta Ceban, de 84 de ani, a urmărit înmormântarea lui Grigore Vieru la televizor. De fiecare dată când îl vedea în sicriu lacrimile îi curgeau şiroaie. „Este o perdere mare pentru toţi. Nici nu-mi vine să cred că Grigore Vieru nu mai este printre noi. Domnul l-a luat din sat pe cel mai scump suflet. Plâng de jale şi îmi pare rău că nu pot să-l petrec pe ultimul drum, pentru că-s bătrână şi greu mă mişc. Îl voi păstra mereu în memoria mea până când şi eu am să închid ochii", ne-a spus printre lacrimi mătuşa Elizaveta. Viorica Guţu, cumătra şi vecina poetului, ieri a trăit doar cu amintirile despre Grigore Vieru. „Îl văd viu şi acum... Ne deschidea poarta zâmbind şi plin de voie bună. De fiecare dată când venea acasă, intra şi pe la noi. A rămas pustiu satul fără Grigore Vieru. A fost un om vesel şi omenos. Avea un suflet mare... Satul a primit vestea despre moartea poetului cu o durere mare. L-am stimat şi regretăm pierderea. Îl vom avea în memoria şi privirile noastre întotdeauna", suspină Viorica Guţu.

În noaptea spre marţi, pe la 2. 30, un grup de săteni în frunte cu primarul Victoria Migălcean au plecat la Chişinău ca să-şi ia rămas-bun pentru totdeauna de la poetul neamului românesc. Drumul lung până în capitală a fost „udat" de lacrimile consătenilor şi rar când cineva scoatea o vorbă. „Satul, de la un capăt la altul, este în culori negre. Grigore Vieru a plecat de lângă noi şi ne-a lăsat în suflet numai jale şi durere. Îl vom pomeni mereu şi îl vom păstra în amintirile noastre ca pe un simbol al neamului nostru", ne-a spus primarul din satul lui Grigore Vieru... Aşa să fie.

„Timpul", 21 ianuarie 2009

Oleg BODRUG, directorul Editurii „Prut Internațional”

ACUM, POATE MAI MULT CA ORICÂND, AR TREBUI SĂ RECITIM POEZIA LUI VIERU

„Se duc, ne părăsesc artiştii, spunea Grigore Vieru într-o poezie de-a sa, iar acum, pe nedrept, a venit şi rândul său să plece la cele veşnice. L-am pierdut pe poetul nostru drag, iubit de la mic la mare, ale cărui poezii erau primele şi cele mai frumoase în viaţa fiecărui copil, poezii care au încântat şi cu care au crescut numeroase generaţii de cititori. Este o pierdere mare pentru cititorii de toate vârstele, iar pentru Editura „Prut Internaţional” această pierdere este una deosebit de grea pentru că nu-i vom mai putea bucura pe copii şi părinţii lor cu poezii de suflet. Dar el va trăi prin creaţia sa, prin extraordinarele sale poezii, inclusiv cele apărute la Editura „Prut Internaţional”. A fost o onoare pentru noi să publicăm mai multe cărţi semnate de Maestrul Vieru, care au fost pe placul celor care le-au citit – „Steaua de vineri”, „Întregul cer”, cărţile pentru copii „La şcoala iepuraşilor”, „Ghicitoare fără sfârşit”, „Soare, soare, domn frumos”, dar şi pagini de critică literară – „Gr. Vieru – poetul arhetipurilor” de Mihai Cimpoi şi „Un discipol al lui Orfeu”, coordonată de soţia poetului, Raisa Vieru. Mi-amintesc că ultima dumisale carte pentru copii „Soare, soare, domn frumos” a apărut în primăvara anului trecut şi a fost lansată la Salonul Internaţional de Carte pentru Copii. Atunci, Gr. Vieru a spus ca i-a plăcut să revină la poezia pentru copii, iar întreg procesul artistic a fost o provocare şi a promis că în cel mai scurt timp va veni la editură cu o altă carte pentru copii în manuscris. Şi, cu siguranţă, ar fi fost o carte de zile mari, ca şi toate celelalte, dacă nu se întâmpla accidentul... Acum, poate mai mult ca oricând, ar trebui să recitim poezia lui Vieru, să valorificăm moştenirea sa literară şi să lăsăm cartea deschisă „Ca băiatul meu ori fata / Să citească mai departe / Ce n-a dovedit nici tata”.

„Flux”, 23 ianuarie 2009

Rodica DAMIAN

S-A TOPIT PENTRU NOI

Am rămas şi mai orfani. A plecat la Domnul poetul Grigore Vieru, scumpul nenea Grig, cum ne-am obişnuit să-i zicem de mici – o parte indispensabilă a universului în care am crescut, atât de apropiat şi vital. Frumos la suflet şi la chip, omul ce ne-a făcut să ne simţim mai ocrotiţi, simţindu-l mereu undeva în apropiere. E mai uşor să mergi înainte ştiind că la momentul necesar este cineva ce se va ridica, va face ceva, va vorbi pentru noi, ne va reprezenta sufletul şi năzuinţele noastre. Astfel, Grigore Vieru s-a topit pentru noi, şi-a împărţit inima sa în inimile noastre. Mulţi l-au urât, dar numai pentru faptul că au dorit să fie ca el.

Mă cutremur de adeverirea versurilor legământului lui Grigore Vieru. Şi era ziua lui Eminescu, şi era miez de noapte îngemănat cu răsărit de soare. Cine să creadă că tocmai acum sosise acel moment? Niciodată nu suntem pregătiţi pentru aşa ceva. Ca şi atunci când ne-au părăsit părinţii noştri, lăsându-ne cu dorul neogoit şi cu regretele. Şi acum am rămas şi mai orfani.

Grigore Vieru s-a dus în ceruri, unde îl aşteaptă atâtea suflete dragi dumnealui. Sunt sigură că-l va întâlni şi pe tatăl meu, Liviu Damian. Încumet să zic că i-am văzut mereu ca părţi ale unui întreg, fiecare regăsindu-se în celălalt, reflectând simţirile şi trăirile celuilalt. Scria Gr. Vieru, la moartea tatălui meu, în 1986: „Izvora din întreaga ta putere spirituală, din aleasa ta cultură poetică, o linişte înflăcărată, care călea duhul celor aflaţi în preajma inimii tale. Era exploziv duhul tău şi molipsitor de viaţă. Alteori arătai fragil ca o floare – o floare în preajma „cetăţilor de rouă". Erau clipe în care plângeai chiar. Dar plângeai frumos. Aşa cum plâng marii îndrăgostiţi şi marii poeţi, a căror lacrimă nu smiorcăie, nu geme, ea numai se vede ca mărgăritarul în scoică, iar nu se aude. Şi nu rareori erai aureolat de o tristeţe aproape schivnică, în spatele căreia lucrau noi energii gata să irumpă în calea alergării zadarnice ori să însoţească mersul firesc al vieţii". Iertată-mi fie îndrăzneala, dar aceste cuvinte se potrivesc şi viceversa, pentru dragul Grigore Vieru. Simţeam că Gr. Vieru era atât de apropiat sufletului tatălui meu, că făcea parte din el. Poezia „La două suflete" reflectă această stare: „ Să nu mă certaţi cu prietenul meu. / El este fratele curcubeului / şi nu al păunului. / Adevăr grăiesc vouă. / Să nu mă certaţi cu prietenul meu / pe mine, cel care scrie cu o pană ţepoasă / de parcă ar murui în perete / un chip de scaiete. / Să nu mă certaţi cu prietenul meu / căruia, inofensiv fiind / alebardele eu i le duc / dar el nu le vede – / închipuie un verde / care ne crede. / Vai mie, l-am rănit / cu lama frunzarelor. / Să nu mă cerţi cu prietenul meu / zbârnâitoare săgeată-a persiflării! / E-adevărat, noi două firi avem şi două nume / dar mai avem – îţi aminteşti? – / la două suflete / atâtea flori /

atâtea răni comune...". Precum şi viziunea dispariţiei neaşteptate a marelui poet în versurile durute ale lui Liviu Damian: „... Ast-noapte din nou l-am visat, / Nu vine prietenul, nu / Stătea chiar aici, lângă pat. / Nu vine prietenul, nu, / C-un smoc de pelin rourat. / Nu vine prietenul, nu, / Şi palid la faţă era. / Nu vine prietenul, nu, / Iar lumea în jur îngheţa, / Nu vine prietenul, nu..."

Când era să alegem un rând din creaţia lui L.Damian ca epitaf la mormântul său, ne-am dus la nenea Grigore să-i cerem un sfat. L-a ales dintre toate pe cel mai cuminte: „...Cuprinde-mă cu linişte, pământule, cum te-am cuprins şi eu..." şi atunci am realizat că contopirea cu infinitul se face în pace, împăcare, bunătate şi armonie. Acum e şi Grigore Vieru în drum spre stele, spre Cel ce mult l-a iubit şi îl iubeşte, că-l vrea lângă El. Să-i aprindem luminile, să-i luminăm calea, astfel luminându-ne pe noi, sufletele noastre, potecile ce avem a le trece.

Îmi cade lacrima pe rândurile dintr-un eseu despre Grigore Vieru scris de tatăl meu: „Se spune că Grigore Vieru are o casă. Undeva la ţară, prin părţile Lipcanilor, pe malul Prutului. A şi scris o poezie despre ea. A vorbit într-un interviu. Poezia, interviul e cert că le are, de casă nu sunt sigur. Ştiu că deocamdată locuieşte în mijlocul larmei noastre ca un student la camin, ştiu că visează un cuib de tihnă sub o geană de pădure. Se spune că Grigore Vieru are nişte premii. Unele chiar mari şi de prestigiu. Mă bucur să fie aşa. Dar nu l-am văzut niciodată purtându-le în spate, cărându-le la vedere, cerând spaţiu locativ şi pentru ele, nu l-am surprins mai vesel, mai triumfător în zilele când, cu diferite ocazii, i se aminteşte că le are. Se spune că Grigore Vieru are dragostea copiilor noştri, are o mamă al cărui nume îl scrie cu literă de poezie mare. Aşa este. Însă eu aş zice altfel: nu atât el le are pe toate, cât t o a t e îl au pe el. Pe poet. Şi casa. Şi graiul. Şi iubita. Şi pruncii. Şi mama.

Şi, totuşi, ce are poetul? O metaforă. Grigore Vieru are o metaforă care este numai a lui Grigore Vieru. Cum e metafora lui Grigore Vieru? Mai bine zis, cum o văd eu? Ca pe o planetă pe jumătate răsărită de după zarea pământului. Clară, palpabilă, reală, misterioasă şi aproape. Atât de reală încât o albină o ia drept faţa timid descoperită a unei flori, un furnic e tentat să escaladeze munţii ei de lumină, un copil jură că e o minge uitată în iarbă, semicercul ei de lumină mamei îi poate aminti de gura cuptorului: ce jar, ce azimă, ce cântec mai tremură acolo? Dar să ascultăm mărturisirea poetului: «Sunt fericit / Că n-am cântat păunii. / Cântat-am mărul înflorit: / Cel ruşinându-se / De trupul gol al Lunii. / Izvorul care reînvaţă / De unde vine, / Când s-a fost născut / Şi malul sfredelit / De ţipătul durut / Pe care-l dau lăstunii. / Sunt fericit / C-am plâns ori / M-am bătut în vatră / Cu hoarda / Ploilor cu piatră / C-am încălzit / Cu sângele-mi rănit/Pământul / Ori poate-mi încălzii / Mormântul?! / C-am fost o trestie / Cu-ngândurată pleoapă / În aer jumătate / Şi jumătate-n apă. / Sunt fericit / C-aud cum sună-n faţă / Prea tainic şi integru / Focul unui gând / Necunoscut, / Şi că mă latră-n urmă, / Cu cerul gurii

negru, / Prăpastia / Pe care zburător / O am trecut, / Că nu aurul eu număr, / Ci stelele din cer / Şi-n lacrima din lut – / Străbunii. / Erou nu sunt. / Măriri nu cer. / Sunt fericit / Că n-am cântat păunii».

E o planetă metafora poetului. O planetă pe jumătate ruptă din întuneric. Din braţele tainei. De ce nu se ridică peste orizont? Ce greu o trage la pământ? Şi cum e partea ei ascunsă? Tot aşa: de lumină roşie, sângerie, de rouă şi lacrimi, de galben de toamnă, de verde de tinereţe, de alb de pruncie? O fi prins rădăcini pe undeva în spaţii, dincolo de zări? Dar pot să crească rădăcini în haos? O fi uitând un drum prin cer? Dar cine oare ar putea să-l uite?

Atâta ştiu eu că are Grigore Vieru: o metaforă". (1981)

Dumnezeu să-l odihnească în pace.

A ÎNCEPUT CALEA NEMURIRII SALE

Vestea despre trecerea în veşnicie a poetului Grigore Vieru a cutremurat inimile românilor din nordul Bucovinei. Versurile sale le-au rostit pe parcursul anilor generaţii de elevi la Cernăuţi, Noua Suliţă, Storojineţ, Hotin, Herţa, în toate şcolile săteşti cu predarea în limba Luceafărului, menţinând astfel spiritul de neam al românilor de pretutindeni. Venea des în Ţara de Sus, avea o atitudine sufletească deosebită faţă de aceste meleaguri mioritice şi oamenii de aici, a susţinut şi încurajat întotdeauna talentele noastre.

Steaua vieţii pământeşti a poetului Grigore Vieru s-a stins, dar a început calea nemuririi sale prin suflarea românească din întreaga lume.

Adio, frate de Limba Română!...

Prezidiul Societăţii pentru Cultura Românească
„Mihai Eminescu" din regiunea Cernăuţi
„Zorile Bucovinei", 23.01.2009

* * *

Viaţa unui mare român s-a curmat în acest ianuarie, între două ceasuri astrale ale destinului nostru: naşterea poetului naţional Mihai Eminescu, 15 ianuarie 1850, si naşterea României moderne, întrupată prin alegerea Domnului Unirii, Al. I. Cuza, 24 ianuarie 1859. Grigore Vieru, care i-a iubit pios pe cei doi dascăli de simţire românească şi împlinire a rostului nostru major, va fi să fie purtat întru veşnicie de umbra lor.

Aşezarea noastră în lume s-a încărcat, în acest ianuarie, cu un simbol tragic: poetul pătimirii neamului românesc din Basarabia a fost ales de destin să le fie alături lui Eminescu şi Cuza. Grigore Vieru n-a putut să se despartă de noi înainte de a-şi lua rămas-bun de la cea mai nobilă făptură şi cea mai înaltă conştiinţă a românilor din toate timpurile, Mihai Eminescu. Poetul, care i-a fost dascăl în toate, l-a chemat la el, nu înainte de a-i fi inspirat ultima mare experienţă a vieţii sale: întâlnirea cu versul şi cugetul său, la Cahul.

Grigore Vieru, care a făcut din unirea tuturor românilor idealul operei şi al vieţii sale, n-a mai apucat să-l evoce şi pe Al. I. Cuza.

Viaţa poetului a fost încărcată de dureri şi nelinişti, însă Dumnezeu i-a hărăzit o misiune pe care n-o împărtăşeşte decât celor aleşi: să-şi înalţe neamul în ochii Lui. Mângâiat pe creştet de El, poetul trece în lumea umbrelor asemenea soldatului ce şi-a împlinit datoria, înnobilând-o prin jertfa sa.

Românii au pierdut un mare poet şi un caracter exemplar, dar s-au îmbogăţit cu un nou mit. În panteonul neamului, între Eminescu şi Cuza, din acest ianuar începând, ne vom reaminti de-a pururi şi de Grigore Vieru.

Dumnezeu să-i odihnească în pace sufletul nemângâiat.

Societatea Culturală „Plai Mioritic", Iaşi–Chişinău–Cernăuţi
În ziua despărţirii de poetul nostru preaiubit Grigore Vieru

* * *

Trăiesc zilele acestea o stare de sfârşeală, de neputinţă şi de confuzie generală. Nu e deloc întâmplător că Grigore Vieru a plecat în ajunul Bobotezei. Pentru noi, pentru pământul nostru, el a fost o apă sfinţită, care purifică pământul.

Silvia GROSSU,
prodecan al Facultăţii de Jurnalism şi Ştiinţe ale Comunicării, USM

* * *

Emigranţii moldoveni l-au pomenit pe Grigore Vieru, în rugăciunile lor, la bisericile aflate în străinătate şi la evenimentele care au fost organizate în aceste zile.

Un moment de reculegere în memoria poetului Grigore Vieru a fost păstrat şi în Portugalia, în cadrul unui seminar desfăşurat la 18 ianuarie la Muzeul de Fotografie din oraşul Elvas,regiunea Alentejo, Portugalia, unde au participat numeroşi emigranţi tnoldoveni. Jurnalista basarabeancă Angela Munteanu, care munceşte la un post de radio portughez, le-a vorbit celor prezenţi despre poetul Grigore Vieru şi a recitat poezia „Casa părintească". Toţi cei prezenţi s-au arătat îndureraţi de pierderea marelui poet.

Ecaterina DELEU
„Flux", 23 ianuarie 2009

* * *

Duminică, 18 ianuarie, la biserica cu hramul Sfântul mucenic Mina din capitala Italiei, unde merg cetăţenii moldoveni din acea regiune, a fost rostită o rugăciune pentru poetul Grigore Vieru.

„Este o mare pierdere pentru noi plecarea în lumea cea veşnică a mult iubitului poet Grigore Vieru, poetul copilăriei noastre, care a scris din suflet şi pentru suflet. În duminica de 18 ianuarie, la biserica Sfântul mucenic Mina din Roma ne-am rugat ca Bunul Dumnezeu să-l ierte şi să-l aşeze în rândurile celor drepţi", se arată într-un mesaj al comunităţii „Sfântul mucenic Mina".

„Flux", 23 ianuarie 2009

* * *

Moartea lui Grigore Vieru este o pierdere însemnată pentru toţi românii şi pentru toată cultura română. Mai ales aici, în Basarabia, pierderea poetului nu va putea fi suplinită de nimeni şi de nimic. Este sfârşitul unei lumi, unei lumi pe care a purtat-o Grigore Vieru, iar această pierdere duce cu ea o bună parte a istoriei naţionale de după cel de-al Doilea Război Mondial, pe care a reuşit să o exprime atât de plastic în verbul românesc. Pentru românii de pretutindeni, Grigore Vieru este şi un simbol al luptei pentru identitatea românească din Basarabia, este şi un simbol al expresiei româneşti de pe acest pământ.

Alexandru CORDUNEANU

* * *

Basarabia a fost văduvită de cel mai de preţ „vier" al său.
Va mai fi altul cu atâta har încât seva vieţii româneşti să rămână vie?

prof. dr. Marieta GAVRA,
Seghedin, Ungaria

Plec amărât din viață nu pentru că nu am găsit adevărul, ci pentru că nici acei care vin după noi nu-l vor găsi.

Raisa și Grigore Vieru împreună cu Gheorghe Vrabie,
Lora și Spiridon Vangheli, 1986

Constantin TĂNASE

ŞI TOTUŞI, EXISTĂ!

Există o Basarabie românească!

În clipe de incertitudini şi desperare îţi vine să crezi că nu mai există, că s-a stins, că a pâlpâit de câteva ori – în timpul Marilor Adunări Naţionale şi în ziua când i-au petrecut în ultimul lor drum pe Ion şi Doina –, apoi s-a stins ca un foc în paie ude, ca un trup rămas fără suflet şi care nu mai poate fi resuscitat la viaţă. Iată însă că Basarabia românească există!

Am văzut această Basarabie românească luni spre marţi, când mii de oameni tăcuţi, îndureraţi, sub o ploaie care cernea mărunt, aşteptau să intre în biserica „Sfânta Teodora de la Sihla" din centrul Chişinăului ca să-şi ia rămas-bun de la Poetul lor drag. Am văzut această Basarabie românească şi ieri, la înmormântarea Poetului, când o mare de oameni a devenit o singură fiinţă şi o singură suflare. Nu mai existau partide, curente, interese corporative ş.a.m.d., exista o singură durere. O durere care i-a unit, fie şi pentru câteva ore, pe toţi basarabenii. O durere care ne apără. Aceasta să fie oare taina care ne apără, despre care vorbea Vieru? Nu ştiu. Dar e un mare miracol acest popor – nu i-au secat rezervele interne şi, în faţa unei dureri provocate de o pierdere irecuperabilă, el devine, instinctiv, o singură fiinţă.

E şi amăgitoare această Basarabie românească! O credem resemnată şi îngenuncheată, lipsită de resurse vitale interne, dar ea de fapt e un vulcan ce poartă în pântecul lui foc şi pară... E o câmpie ce pare moartă, dar sub iarba pieptănată de vânt, neclintită, pulsează viaţa, păsările scot pui... Moartea lui Vieru ne-a ajutat să vedem şi această Basarabie. E ultimul lucru pe care l-a putut face Vieru pentru noi: să ne adune împreună. Probabil, anume în acest sens, la slujba de pomenire, părintele Ioan Ciuntu zicea că, prin moartea lui Vieru, Dumnezeu ne-a adus o jertfă care să ne unească... Există şi o Basarabie comunistă, bineînţeles, dar e una... pe terminate. Se împuţinează pe zi ce trece, se subţie ca o ceaţă. În agonie fiind, această Basarabie e agresivă, violentă, făţarnică. În faţa pericolului dispariţiei iminente îşi adună sub drapelul ei roşu toate gunoaiele şi căzăturile morale. Moartea lui Vieru ne-a ajutat să le vedem mai desluşit, să le cunoaştem mai bine chipurile lor hâde...

...Şi tot părintele Ciuntu, vorbind despre datoria noastră de a înveşnici memoria marelui dispărut, îi reproşa, pe drept cuvânt, Basarabiei româneşti: în clipe de durere promitem, apoi uităm, furaţi de grijile vieţii. Nu mai am ce adăuga la aceasta. Poate, doar, să repet ceea ce am spus şi ieri: locul unde s-a petrecut tragicul accident care a întrerupt firul vieţii pământeşti a lui Grigore Vieru trebuie transformat într-un loc de pelerinaj unde, în fiecare an, de ziua morţii poetului, s-ar regăsi toată Basarabia românească. Iar strada Puşkin trebuie, neîndoios, să poarte numele lui Grigore Vieru.

„Timpul", 21 ianuarie 2009

Alecu RENIȚĂ

GRIGORE VIERU: RĂDĂCINA DE FOC A BASARABIEI

Se rotunjesc două decenii de când nu am mai văzut atâtea lacrimi pe chipul Basarabiei: atunci, în 1989, când după o jumătate de secol de arest şi exil, au reintrat în casa noastră limba română, alfabetul latin şi tricolorul, lumea plângea de bucurie, – astăzi aproape 4 milioane de oameni îşi scaldă ochii în lacrimi de mare durere că cel mai cunoscut şi iubit dintre ei îi părăseşte fără să-şi vadă visul împlinit. De ce, în 2009, Basarabia s-a simţit atât de orfană şi năpăstuită, dacă o bună parte din populaţia ei nu a urmat idealurile, îndemnurile şi drumurile trasate de Poet în opera sa în anii de deşteptare naţională? De ce românul Grigore Vieru a devenit părintele spiritual al moldovenilor care se ştiu dintotdeauna români, dar şi al moldovenilor încă intoxicaţi de minciunile staliniste, cum a reuşit Poetul să devină un simbol al renaşterii şi demnităţii naţionale din Basarabia, prin ce minune divină a supravieţuit Tribunul în cumplitele lupte identitare purtate de el cu verticalitate de-a lungul întregii vieţi? Opera sa, împreună cu misionarismul public, care a însemnat mii şi mii de întâlniri cu intelectualii, elevii şi oamenii simpli dau un contur fenomenului foarte complex care a evoluat în condiţii opresive şi a purtat numele de Grigore Vieru.

Ar fi naiv şi nedrept să simplificăm lucrurile şi să declarăm că Grigore Vieru a înţeles din adolescenţă sau din prima tinereţe drama Basarabiei şi şi-a propus să repare marile nedreptăţi istorice. La începuturi, fără doar şi poate, s-a ghidat de intuiţii, căci generaţia Poetului a cunoscut vremuri cumplite: război, izolarea totală de Ţară, sărăcie, foamete, deportări, exterminarea fizică a vârfurilor intelectuale româneşti, colectivizare şi ideologizare forţată, o şcoală antinaţională, bazată pe valori străine şi elogierea fratelui mai mare. Eminescu, Alecsandri, Creangă, Hasdeu făceau parte din literatura străină şi au fost interzişi în Moldova sovietică până în 1956, ca mai apoi, „curăţiţi" şi interpretaţi ideologic de cerberii de la Chişinău şi Moscova, să fie reprezentaţi ca moldovenişti, în susţinerea diabolicei invenţii staliniste că moldovenii şi românii sunt două naţiuni diferite, cu două limbi, culturi şi tradiţii diferite. Sinteza modelului de educaţie sovietică, antiromânească a basarabenilor o găsim în mai multe articole şi versuri: *Când pe lume-am apărut / La o margine de Prut, / Lângă râul pătimit, / O străină m-a răpit / Şi astfel mă legăna: / „Nani, nani, nani-na, / Peste Prut trăiesc jandarmi, / Să creşti mare să îi sfarmi! / Peste Prut trăiesc potăi, / Iar nu frăţiorii tăi! / De-or striga: române drag, / Pune mâna pe ciomag, / De-ai să-i vezi cântând de dor, / Pune mâna pe topor! / De ţi-or spune că ţi-s fraţi, / Să nu-i laşi nespintecaţi!" / Copil prost, copil furat, / Frate, rău te-am supărat! / Dar eu nicio vină n-am, / Fost-am despărţiţi de neam / Şi chiar Domnul Cel de Sus / A tăcut şi nu mi-a spus / Care e măicuţa mea / Şi nici maica spusu-mi-a* ***(Cântec popular)****.* Frământările şi chinurile prin care a trecut intelectualul basarabean până

a ajunge la adevărul despre limba, originea, istoria şi Ţara sa le găsim în fiecare mărturisire cutremurătoare a Poetului născut în Pererâta, sat de pe malul Prutului, vizavi de Miorcanii lui Ion Pillat. Paşii lui Vieru spre cunoaşterea adevărului sunt paşii Basarabiei ameţite de snoavele Kremlinului. Numai că Poetul a mers mult mai repede. Ceea ce a adus Vieru din casa părintească şi a pus din primul rând scris a fost dragostea de oameni şi cuvioşenia faţă de lucrurile sfinte: mama, copilăria, baştina, neamul, Eminescu, adevărul, iubirea, omenia, patria, limba, istoria, credinţa, natura. Nu poţi renunţa la ele oricât de modern şi internaţionalist ai fi şi cu atât mai mult nu poţi glumi sau face băşcălie din ele. De fapt, acestea au fost pietrele de temelie şi temele majore pe care poetul şi publicistul şi-a înălţat opera şi a ajuns la inima mulţimilor. O fi şi un răspuns la întrebarea de ce basarabenii, încă împărţiţi în două tabere, i-au îndrăgit poeziile şi cântecele fără ca cei rătăciţi să-i ceară socoteală de ce el peste tot declară cu mândrie că este român şi vorbeşte limba română. Dar ori să-i ceară socoteală, ori să nu-i ceară, Grigore Vieru, în toate mediile, le spunea cu aceeaşi voce blândă şi convingătoare că în faţa lui Dumnezeu, dar şi a lor, el nu poate spune decât adevărul şi numai adevărul despre originea şi limba noastră. Iar adevărul l-a spus foarte clar Eminescu: Suntem români şi punctum! Din momentul când l-a descoperit pe Luceafăr, s-a rugat să-l lumineze, l-a luat drept înger păzitor, spirit tutelar şi a mers cu ochii în sus la Eminescu timp de o viaţă. Eminescu i-a luat otrava sovietică de pe ochi şi i-a deschis privirea spre tărâmul fabulos al întregului spaţiu locuit de români, i-a dat dimensiunea divină, unitară şi creştină a neamului românesc. La rândul său, Poetul ne-a învăţat pe noi, pe cei mulţi, să-l luăm pe Eminescu în inimile noastre. Este impresionantă fidelitatea, dar şi insistenţa cu care Grigore Vieru a purtat cuvântul lui Eminescu din carte în carte, şi din şcoală în şcoală. Încă de la cartea de debut, era foarte conştient că Eminescu e coloana vertebrală a fiinţei naţionale din Basarabia şi că oricine va gusta din izvorul viu al operei Luceafărului, va supravieţui comunizării, rusificării şi deznaţionalizării. De altfel şi ultimul drum pe care l-a făcut în viaţă a fost de la comemorarea lui Eminescu la Cahul.

Este imens rolul Poetului în anii de deşteptare şi renaştere naţională: poeziile sale patriotice şi sociale erau declamate şi cântate în toate localităţile din Basarabia, ele trezeau în moldoveni sentimentul de demnitate naţională şi românism, ele au adus în sufletele basarabenilor valoarea şi simbolul Limbii Române, al Alfabetului Latin şi Tricolorului. Încolţit şi hăituit din toate părţile, ameninţat zi de zi cu moartea, Tribunul a supravieţuit terorii oficiale şi străine prin credinţă şi convingere că îşi face datoria în faţa timpului şi a neamului. Conştientizăm că **Grigore Vieru nu va fi prezent în viitoarele bătălii identitare, dar opera sa care reprezintă sufletul viu, neînvins al Basarabiei va fi un drapel la fel de temut ca şi în timpul vieţii Poetului**. Indiferent de intensitatea şi durata bătăliilor identitare, războiul minciunii referitor la originea şi limba noastră este deja pierdut de urmaşii lui Stalin. Generaţiile de azi care au răsărit din cărţile lui Vieru resping minciuna şi aleg adevărul. Basarabia va simţi din adâncuri extinderea şi tăria de foc, va avea în toate opţiunile

de azi şi de mâine sprijinul Omului care o viaţă s-a zbătut ca toţi românii să se simtă liberi şi stăpâni într-o singură ţară.

Ce îndeletnicire ingrată: alerg după cuvintele potrivite după ce astăzi am văzut chipul îndurerat şi plâns al Basarabiei, după ce aşteptam o veste miraculoasă că nu e adevărat că pleacă dintre noi marele visător fără să vadă căzută frontiera de pe Prut. Priveam la sutele de mii de fraţi care au inundat centrul Chişinăului, vedeam copii şi tineri cu ochii în lacrimi, citeam pe faţa maturilor întristaţi şi un semn de adâncă recunoştinţă pentru chinurile şi osteneala de o viaţă a Poetului, priveam cortegiul imens şi mă întrebam: ce, totuşi, se întâmplă cu noi, de ce nu avem şi pe timpul marilor noştri luminători această impresionantă solidaritate cu ei, de ce lăsăm nişte nulităţi să le otrăvească existenţa, să-i maltrateze spiritual şi fizic, să-i asasineze zilnic, picătură cu picătură, să le transforme viaţa în coşmar. Răspunsul l-am auzit la cimitir, când mii şi mii de voci şi-au dat drumul durerii şi au început să cânte „Deşteaptă-te, române!", apoi, şi mai sus, peste nemoarte, s-a auzit vocea Poetului:

Din Basarabia vă scriu, / Dulci fraţi de dincolo de Prut. / Vă scriu cum pot şi prea târziu, / Mi-e dor de voi şi vă sărut.

Revista „NATURA", nr. l, ianuarie 2009

Anatol CIOBANU, prof. univ., dr. hab., membru corespondent al AŞM

UNIREA ŞI MARELE POET DISPĂRUT GRIGORE VIERU

Unirea Principatelor Româneşti a fost visul de aur al românilor, după cum aprecia istoricul act politic de la 1859 ctitorul României moderne, Mihail Kogălniceanu (1817–1891), al cărui nume este legat şi de unirea constituţională şi administrativă din 1862 cu numele adecvat România şi de proclamarea Independenţei României din 10 mai 1877.

Dacă n-ar fi fost Unirea de la 1859, Principatele Româneşti ar fi fost decimate şi devorate de către statele mari şi agresive...

Dacă n-ar fi fost Unirea cea mică, nu s-ar fi realizat nici Unirea cea mare de la 1918, când şi-au dat mână cu mână cei cu inima română din **Basarabia, Bucovina** şi **Transilvania**, adunându-se la pieptul fierbinte al **Patriei-mume**.

Dacă n-ar fi avut loc cele două Uniri, Basarabia ar fi fost treptat înghiţită de întunericul ţarist, înfierată şi încarcerată în sufocantele celule ale nenumăratelor închisori din întinsul Imperiu Rus.

E de ajuns să amintim spusele martorilor oculari Constantin Stamati (1786–1860) şi Constantin Stamati-Ciurea (1828–1898): „În Basarabia lipsesc cu totul şcoli româneşti; avem un dialect ruso-român, în grabă nici nu va mai fi limba românească în Basarabia, pentru că are să se mistuie în cea rusească" (C. Stamati, OA. Chişinău, 1958, p. 309); „niciun institut naţional, nicio şcoală poporală măcar; am fost şi sunt o insulă solitară în imensul ocean al slavismului. Mai mult nu zic" (C. Stamati-Ciurea, OA. Chişinău, 1957, p. 5).

O renaştere naţională greu de imaginat s-a produs în Basarabia după 1918, când s-au deschis spontan 1233 de şcoli primare româneşti. În anul şcolar 1939–1940 funcţionau deja 2718 şcoli (primare şi primar secundare de 7 clase), cu un efectiv de 346.747 de elevi; 23 de licee, 24 de gimnazii, 2 facultăţi universitare. Numărul profesorilor de toate gradele atinsese cifra de 7.581 de persoane (I. A. Axenti, *Gândirea pedagogică în Basarabia* (1978–1940). Chişinău, 2006, p. 126).

Pentru unitatea de neam şi de limbă au luptat oamenii de bună-credinţă din tot spaţiul românesc, inclusiv din Basarabia. Printre aceştia s-a aflat şi poetul martir **Grigore Vieru** (14.02.1935–18.01.2009).

Credoul vieţii lui a fost străduinţa de a trezi conştiinţa naţională a basarabenilor, dragostea conştientizată faţă de pământul strămoşesc, de limbă, de istorie, de tot ce mişcă-n ţara asta râul, ramul... (M. Eminescu), idee ce palpită în cunoscutele şi cantabilele versuri:

Trei culori şi-o singură iubire –
Românească,
Trei culori şi-o singură vorbire –
Românească,
Trei culori şi-o singură credinţă –
Românească,
Trei culori şi-o singură fiinţă –
Românească!

Când a sunat ceasul Mişcării de Eliberare Naţională (1988–1991), poetul nostru iubit **Grigore Vieru** se afla sus pe baricade, îndemnând şi încurajând mulţimea să ceară limbă oficială (româna), alfabet latin, libertatea exprimării. Tânăr şi bătrân, elev şi student, orişice băştinaş conştiincios, toţi reproduceau cu voce tare şi în minte înaripatele versuri:

Pe pământ străvechi şi magic
Numai dânsa e stăpână,
Limba neamului meu dacic,
Limba noastră cea română!

Spre marele nostru regret şi spre ruşinea noastră naţională, mai există persoane certate cu adevărul ştiinţific, istoric şi lingvistic, negând glotonimul „limba română" şi promovându-l pe inexistentul „limba moldovenească". Acestora li se poate răspunde prin vorba lui Francis Bacon: *Scientia potentia est, ignorantia non est argumentum (Ştiinţa este putere, iar ignoranţa nu constituie un adevăr).*

Imediat dupa Unirea de la 1859 s-a trecut de facto şi de jure la scrisul cu „crini albi". Ei bine, în Basarabia anexată de ţar, timp de 106 ani, s-a utilizat alfabetul rusesc. Dupa 1918, revenind la matcă, ne-am recuperat ceea ce ni se cuvine prin *Testamentul „Gintei Latine"* – scrisul (alfabetul) românesc.

Dar acest alfabet strămoşesc, ereditar ne-a fost arestat şi întemniţat în 1940 (prima oară) şi în 1945 (a doua oară). Magul poeziei din Republica Moldova, Grigore Vieru, pledând pentru revenirea la grafia latină, exclama:

Sunt un om al nemâniei,
Lumii astea nestrăin,
Vin din Munţii Latiniei,
Deci şi scrisul mi-i latin!

Unirea Principatelor Româneşti şi poetul-academician Grigore Vieru sunt noţiuni întru totul compatibile. Prin vasta sa creaţie artistică şi publicistică, prin ferma

poziţie civică, scriitorul nostru a continuat ideile şi doctrina Unirii, pledând continuu pentru unitatea naţională, istorică, glotică şi culturală a neamului.

În acest sens poetul de geniu şi patriotul declarat Grigore Vieru poate fi asemuit cu bradul care, după câte ştim, se frânge, dar nu se îndoaie! Cu asemenea calificativ va intra în istoria neamului românesc!

Pentru Unire –vivat!
Pentru marele dispărut Grigore Vieru – Sit tibi terra levis! Să-i fie ţărâna uşoară!

20 ianuarie 2009

Acad. Răzvan THEODORESCU

UN POET INCONFUNDABIL

Pentru mine, Grigore Vieru a fost mai mult decât un poet inconfundabil, mai mult decât un coleg de Academie, mai mult decât un înţelept sfătuitor în vremea în care am exercitat un mandat ministerial. Grigore Vieru a fost un simbol al unităţii româneşti. L-am cunoscut în vremea, trecută şi uitată, a „podurilor de flori" aruncate peste Prut. Era puternic în fragilitatea lui aparentă. Era de neclintit în convingerile sale, acolo unde a fost trădat de mulţi români aflaţi de o parte şi de alta a hotarului de apă. A hotarului de apă peste care el privea nostalgic, din Pererâta sa natală către Miorcanii celuilalt poet care a fost Ion Pillat. Îl citesc şi îl recitesc pe Grigore ca şi cum ar fi încă în preajma noastră. De fapt, este în preajma noastră şi aşa va rămâne mereu.

Bucureşti

Loreta POPA

NEMURITOR

Pentru noi, Grigore Vieru a însemnat un model de scriere.

Scrisul lui s-a situat la hotarul dintre Ceva şi Altceva, mereu Altceva, Poetul durându-şi zidirea pe fundamentul pus de marii ctitori ai literaturii române, el sporind-o în înălţime cu pietrele proprii. Spre deosebire de unii tineri condeieri care au îmbătrânit fără să se maturizeze, Vieru n-a fost tânăr niciodată. El s-a născut bătrân. Ca poet, evident. (...)

Avea un vis: Unirea. Pe care şi aşa nu l-a văzut realizat. Acum o vreme, presa bolşevică de la Chişinău vorbea de Vieru ca despre un scriitor care şi-a supravieţuit opera (articolele lui M.Conţiu şi ale altor mercenari de presă).(...)

Dacă un ostaş moare acasă în patul lui, nu-l ia nimeni în seamă.

Pe Grigore Vieru au venit sute de mii de oameni să-l petreacă în ultimul său drum. Pentru că ostaşul Vieru a căzut în bătălie. În bătălia pentru Bine, Adevăr, Dreptate, Frumos, Limbă, Istorie, Valori naţionale. Deşi avusese două infarcte, Vieru „nu se astâmpăra", cum scria un ziar guvernamental de la Chişinău. Vieru ieşea la luptă cu inima sfâşiată, ca un drapel pe redute. În ziua înmormântării lui Vieru s-au vândut toate florile din Chişinău, încât cineva mi-a spus că s-a deplasat cu o maşină la Ialoveni să procure câteva crizanteme. Se pare că abia după ce s-a dus, Basarabia şi-a dat seama ce-a însemnat pentru ea Vieru. Şi aici mă întreb: chiar trebuia Grigore Vieru să moară mai întâi, pentru ca să poată fi apreciat la justa valoare?!(...)

Vor lupta, iubi şi vorbi în locul lui Grigore Vieru, cu cuvintele Limbii Române, cu lacrimile (de bucurie şi suferinţă) ale naţiunii române şi cu speranţele neamului nostru de care sufletul Poetului a fost întotdeauna preaplin „ca un pom de roşii mere".

„Jurnalul Naţional", ianuarie 2009, Bucureşti

Gheorghe ZAMFIR

ERA UN OM AL CRUCII

Grigore Vieru a fost prietenul şi fratele meu de suflet. Nu-mi vine să cred că trebuie să vorbesc despre el la trecut!

În februarie 1990, a mers la Chişinău, unde alături de marele poet Grigore Vieru am susţinut cinci spectacole magnifice. Tot timpul, fratele Grigore a fost lângă mine. Atunci am fost şi am văzut Căpriana, mănăstirea ctitorită de Ştefan cel Mare, care se afla într-o stare dezastruoasă. Enoriaşii şi călugării scoteau din beciuri icoane roase de şobolani, în timp, acoperite de noroi şi le spălau cu lacrimi... Eram înconjurat de Ion Ungureanu, ministrul Culturii, Mircea Snegur, Preşedintele Republicii Moldova, fratele Vieru. Mi s-a acordat titlul de cetăţean de onoare al municipiului Chişinău, am devenit membru de onoare al Uniunii Compozitorilor şi profesor de onoare la Conservatorul din Chişinău. Eram cazat la hotelul Codru. În fiecare dimineaţă, fratele Vieru venea cu artişti, cu sculptori, cu poeţi şi îmi cântau la geam, cum se cântă colindele de Crăciun: „Trezeşte-te, frate Zamfire”, căci eu stăteam nopţile până târziu, iar la ora 8.00 trebuia să fiu în picioare să fac alte călătorii până la concertul de seară...

Spectacolele susţinute în Republica Moldova au fost de neuitat. Am dat cinci concerte: trei cu Orchestra „Lăutarii” din Chişinău, unul la Sala cu Orgă, iar „Mesa Păcii” şi „Marea rapsodie a primăverii”, compoziţiile mele, cu orchestra Filarmonicii din Chişinău. Mi-a compus o poezie minunată în februarie 1990. Grigore Vieru a scris poezia „Naiul de aur”, pe care în fiecare seară o recita pe scenă: „Pe ramuri păsări au amuţit, / Şi-n codru vântul s-a liniştit / Ascultă doina din strămoşi / Sub mari luceferi luminoşi. / Se-aude suflet românesc / Curgând prin naiul cel domnesc / De crezi că ar sufla Iisus / În focul vetrei Lui de sus. / Există un drag trandafir / Românesc / El se numeşte Zamfir / Românesc / Ferice de Ţara de Vis / Românesc. / Ce l-a născut şi deschis / Românesc!...” Cu toţii eram cu lacrimi în ochi. El a fost primul care m-a trecut în trinitatea sacră – Ştefan, Eminescu şi Zamfir – şi a spus-o de multe ori pe scenă la Chişinău”.

În primăvara anului 2005, am concertat la Chişinău spectacolul extraordinar „Mamă, tu eşti Patria mea”, consacrat marelui poet care împlinise 70 de ani. Era un poet credincios. A iubit enorm copiii, mama, Basarabia era, de altfel, mama lui. A suferit imens pentru morţii noştri din gulaguri, basarabenii care s-au sacrificat pentru ţară. Eu am scris o piesă care se numeşte „Jalea Basarabiei”, care a fost înregistrată pe discul „Legenda românească”, realizat cu Nicolae Botgros în 1998.

Vieru rămâne, după mine, cel mai mare poet după Eminescu. Se făcea un calcul că ar fi Arghezi. Alţii ziceau că e Voiculescu. Alţii că ar fi Nichita Stănescu.

Eu cred că este Grigore Vieru. Fratele Vieru era un om al Crucii, un poet care-şi căuta calea spre sfinţenie. El nu critica. El ştia cine este în sânul poporului său, îşi cunoştea valoarea, a fost foarte iubit de basarabeni. Îl regret imens. Nu-mi vine să cred că nu mai e printre noi. Eu nu spun ca Dumnezeu să-i ierte păcatele, că n-a avut păcate. Eu sunt sigur că se află printre sfinţi, se află alături de Eminescu şi de voievozii mari ai neamului noastru şi pun la punct un plan de salvare a acestui neam.

Tudor GHEORGHE

DESCHIDEA INIMI

Versurile veneau la Grigore Vieru dintr-o stare poetică firească. Scria dintr-o spontaneitate interioară extraordinară. El este unul dintre cei mai mari poeţi pe care i-a dat limba română. Ar trebui o mai mare aplecare către simplitatea poeziei pe care o propune Vieru, o poezie neelaborată deloc stilistic, o poezie care ţâşneşte direct din inimă, o poezie care vine din har.

Prima dată m-am întâlnit cu poezia lui Vieru graţie lui Mircea Radu Iacoban, pe atunci preşedinte al Uniunii Scriitorilor, filiala Iaşi, care a editat cartea de versuri ce se chema „Steaua de vineri". Am rămas absolut impresionat.

Mai târziu am primit poeziile lui prin intermediul lui Ioan Alexandru, care îl întâlnise pe Grigore Vieru la Moscova. Erau scrise cu alfabet chirilic. Mi se părea atât de straniu să citesc cuvintele dor, mamă, ţară, strămoş cu litere chirilice. Vizual nu se potrivea cu ceea ce simţea inima. Era un lucru pe dos.

Interpretam în spectacole cântece pe versurile lui. La noi nu prea era voie să cânţi poeţi din Basarabia, dar o dată, la Sala Radio, am propus „În limba ta ţi-e dor de mamă". Le-am spus celor responsabili că e creaţia unui tânăr poet, nu am spus de unde e. Nu prea ştiau cine e Grigore Vieru. Dacă le spuneam că îl cheamă şi Pavlovici... Când s-a auzit el la radio, a rămas profund impresionat şi şi-a dorit să mă cunoască. Basarabenii mă ştiau pentru că ascultau programele româneşti. Vă daţi seama ce impact aveau pentru ei versurile din „Acolo este ţara mea" a lui Ioan Neniţescu? Cântau şi se gândeau la România. A fost hrană pentru sufletele lor înstrăinate, însingurate şi triste.

Prima noastră întâlnire a fost prin '86, la Victor Crăciun. Ne-am întâlnit într-o seară cu Marin Sorescu, Ioan Alexandru, D. R. Popescu. Ca să vă daţi seama ce suflet avea Grigore Vieru – ştia că o ducem rău, că nu avem d-ale gurii şi ne aducea fiecăruia câte două kilograme de făină, un kil de zahăr, ulei, cârnaţi. Venea din sărăcia de Chişinău şi ne aducea nouă aici. Mie mi-a adus şi un aparat de radio rusesc şi zice: „Frate Tudore, ţi-l dau din toată inima. Are o singură calitate – dacă l-ai prins pe postul Europa Liberă şi cade de pe masă, tot acolo rămâne, nu se schimbă".

A continuat o prietenie absolut frăţească. Am fost la el la Chişinău, când a făcut 70 de ani. A fost un spectacol extraordinar. M-am bucurat că era foarte cinstit şi apreciat de cei din jur. Numele lui deschidea inimile tuturor. Tot ce era de sorginte moldovenească la numele lui nu aveau decât să lăcrimeze, să simtă, să se bucure. Erau la picioarele sufletului său.

Cristofor ALDEA TEODOROVICI

APROAPE DE SUFLET

Cum părinţii mei colaborau foarte mult cu Grigore Vieru, el venea la noi mereu, avea uşile deschise tot timpul. Era mai mult decât un colaborator, era un fel de parte a familiei noastre. Pe la 5 ani mi-a dăruit un căţel de pluş pe care îl mai am şi azi, îmi plăcea foarte mult. Acel prim cadou mi l-a definit mie pe nenea Grig.

Cântecele lui le aveam în casă încă de când eu nu eram pe lume, dar când am apărut, ai mei începuseră să mă înveţe din poeziile lui, „Ala-bala, portocala", „Un pitic". Încercam să ştiu cât mai bine acele versuri scrise de Vieru. Îl băteam la cap să-mi facă o piesă pentru bunica mea, iar el mi-a făcut una dedicată mie, se numea „Cristi, Cristinel". Ştiu că tatăl meu a compus o melodie pe versurile acelea, dar nu mai ştiu acum pe unde este. Mi-a fost foarte aproape de suflet şi l-am iubit pentru totdeauna, era o mare fericire să-l văd în casa noastră când erau în fierberea aceea a compunerii versurilor. Din păcate, după ce au murit părinţii mei, nu ne-am mai văzut atât de des, am avut fiecare multe probleme. Am observat în opera sa o stagnare mică în acei ani. Nenea Grig a fost atât de legat de Ion Aldea Teodorovici şi au făcut împreună acele cântece atât de dragi neamului românesc.

MARE PATRIOT

Era partizanul şi tribunul ideii de unitate, dc românitate, de dor de Eminescu. Cu el am făcut primul Pod de Flori, care ne-a fost de mare folos şi ne-a dat o stare aparte. Eram amândoi vicepreşedinţi la Ligă. Podul de Flori a fost o stare de spirit. O stare de suflet. O rupere a cercurilor, o eliberare. Grigore spunea: „Mă simt descătuşat, parcă aerat. Parcă nu-mi vine să cred că eu, care am sperat să trec Prutul ca să merg la Dunăre, am reuşit!".

Dorinţa lui cea mai mare era împreunarea, îngemănarea, Unirea. Chiar spunea: „Să ne îngemănăm odată, să cântăm odată toţi la un loc. Să ne simţim cum s-au simţit ai noştri strămoşi! Trebuie să arătăm lumii că avem aceeaşi limbă, limba lui Eminescu!". Spunea că trebuie să scoată răul din noi, să dovedim răul, să-i dovedim pe răii dintre noi, pe cei care nu ne lasă să ne unim.

L-am iubit aşa de mult pe Grigore! Aşteptam vara aceasta ca el să vină la Herculane. El care spunea mereu: „Aşa mă apără munţii ăia... nu ştiu de ce mă apără, dar eu aşa simt. Mă simt un alt om de fiecare dată când vin la tine! Am senzaţia că acolo, la tine, mă întâlnesc cu ţara!". Avea el însufleţirea asta. Sunt convins că, totuşi, Grigore va veni la Herculane şi va sta pe malul Cernei, gândindu-se la cuvintele pe care le-ar mai fi putut rostogoli în noi...

Înalt Preasfinţitul Teodosie PETRESCU, episcopul Tomisului

CERUL ŞI FRAŢII

De fiecare dată am fost copleşit de profunzimea gândirii sale. Era un trăitor al sentimentelor creştine şi patriotice deopotrivă. El simţea, cu adevărat, ţara noastră ca pe o mamă; în România, de câte ori venea, se simţea ocrotit şi în largul său. I se părea că orizontul de aici este cu mult mai larg decât cel din Basarabia, unde, parcă, nu avea întreaga libertate a spiritului. Grigore Vieru era creştin cu mintea şi inima deopotrivă, îşi iubea semenii cum se iubea pe sine sau, poate, se jertfea mai mult pentru semeni decât avea grijă de sine; ardea ca o flacără de dorul de a fi inclusă Basarabia în ţara-mamă, România. Nu putem să desprindem vreodată Basarabia de Grigore Vieru şi nici sensibilitatea cea mai evidentă nu o putem înţelege fără să-l fi cunoscut pe poetul Grigore Vieru, să-l fi ascultat, să-l fi simţit cum el împărtăşeşte românilor din ţară şi din cealaltă parte de ţară, Basarabia, sufletul, inima, dorul, credinţa şi dragostea sa. Când recita, versurile erau un balsam pentru suflet, iar când vorbeai cu Grigore Vieru simţeai că ai intrat în comuniune cu cineva plin de înţelepciune, de raza de lumină, ca într-un templu. Prin cuvintele pe care le rostea, credinţa i se revărsa precum un şuvoi. De aceea l-am preţuit în mod deosebit şi l-am socotit poetul cel mai sensibil; nimeni altcineva nu era în stare să exprime cuvinte atât de calde. Când vorbea, simţeai cum pulsează inima lui pentru Dumnezeu, pentru semeni şi ţară. Grigore Vieru este cel care ne-a lăsat cea mai frumoasă poezie despre moarte. O poezie în stilul său filosofic profund, dar care ne arată că moartea nu trebuie să fie o înspăimântare, ci o uşă spre Dumnezeu, aşa cum ne arată şi Sfinţii Părinţi. Veşnică să-i fie pomenirea, iar noi să-l pomenim cu evlavie, cu dragoste frăţească, cu acea nădejde că, dacă a plecat din viaţa aceasta, îl primeşte Părintele Îndurărilor. Dorul de fraţii români să-i fie purtat de îngeri înaintea lui Dumnezeu şi, de va fi aflat la Dumnezeu lumină şi bucurie, dorul său să ni-l trimită şi nouă mai departe pe razele harului. Dumnezeu să-l ierte!

Hajdu GYOZO, redactor-şef al revistei româno-maghiare „Egyutt-Împreună"

GENIAL ŞI MODEST

Am simţit acelaşi sentiment dureros în 1996, când a plecat dintre noi marele poet şi dramaturg, care i-a fost şi un foarte bun coleg şi prieten, Marin Sorescu. Când am aflat că inima lui Grigore Vieru a încetat să mai bată, parcă m-a lovit un fulger. Privesc în jur consternat, dezorientat, uluit, cu o tristeţe fără margini, cu o mare durere în inimă. Ar fi atât, doar atât, tot ceea ce numim viaţă? Doar atât oferă soarta unui geniu? Revoltându-mă împotriva legii nemiloase a naturii, întreb cu strigătul de durere al poetului maghiar, orădean, Horvath Imre, decedat şi el cu câţiva ani în urmă: „De ce se mistuie oare, de ce pier cei care răspândesc lumină?".

Grigore Vieru a fost un poet exemplar al spiritualităţii europene. Cel care îi cunoaşte poeziile poate să observe uşor că Grigore Vieru a fost un geniu, un poet important, internaţional. Să îndrăznim să păşim în urma europenismului lui Grigore Vieru! Să îndrăznim să afirmăm şi să ne asumăm românismul lui european! Darul extraordinar al literaturii române contemporane este că Grigore Vieru reprezintă nu numai un mare poet, ci o pildă uriaşă şi un mare caracter. Am ajuns la vârsta de 80 de ani, dar în această lungă perioadă nu am întâlnit niciun poet genial atât de modest şi un astfel de susţinător al înţelegerii interumane.

Adam ERZSEBET, actriță

TRISTEȚE

De 25 de ani, de când îl cunosc personal, nu am avut niciun recital în limba română din care să fi lipsit poeziile lui. Am recitat, cu mare plăcere, mai ales poeziile „În limba ta", „Mamă, tu ești" și „Mama poetului". Aceste poezii au fost primite cu mare entuziasm și în cadrul Cenaclului „Flacăra". Sunt foarte bucuroasă că am avut ocazia să întreprind un turneu, cu sprijinul lui Adrian Păunescu, și la Chișinău, unde, în prezența poetului Grigore Vieru, am putut să-i recit poeziile. Ultima dată, cu prilejul zilei de 1 Decembrie, am recitat la Ateneul Român aceste poezii nemuritoare. Publicul bucureștean l-a sărbătorit și cu acea ocazie pe marele poet contemporan Grigore Vieru.

În biblioteca de acasă păstrez, cu mândrie, discul lui Grigore Vieru, pe care a scris următoarea dedicație: „Lui Bobe, cu mult drag și cu recunoștință, Grigore Vieru". Niciodată nu voi uita serata literară organizată la Palatul Cotroceni, cu ocazia împlinirii celor 60 de ani ai poetului, unde, la invitația Președintelui României de atunci, Ion Iliescu, au participat multe personalități ale vieții culturale și artistice din Capitală, când și eu am avut posibilitatea să prezint un minirecital din versurile lui Grigore Vieru.

Pentru mine, Grigore Vieru numai din punct de vedere fizic a plecat definitiv dintre noi, pentru că până când eu voi avea posibilitatea să recit și în limba română, el va fi mereu lângă mine, căci voi recita poeziile lui! De aceea, nici nu îmi iau rămas-bun definitiv de la el, pentru că va rămâne veșnic în sufletul meu!

Nicolae CARAGIA, compozitor

CONTEMPORAN CU EL

Grigore Vieru este fiecare piatră pe care a călcat, este fiecare floare cea răsărit, este lacrima şi durerea neamului nostru, este zâmbetul şi fericirea fiecărui moldovean care acum trăieşte în România şi care a avut nemăsurata mândrie şi marele noroc de a fi contemporan cu el, este însăşi Basarabia. Pentru toată viaţa mea de acum încolo am să asociez cuvântul „maestru" cu Grigore Vieru.

Doamne, când aud sunând telefonul, gândul mă duce mereu la el. Venea la Bucureşti de la Chişinău şi primul lucru pe care-l făcea mă suna. Zicea: „Vino, Nicolae, să mă iei la tine, sunt acasă". Acasă pentru el era România, îi plăcea să bea o mică palincuţă din Ardeal şi să mănânce fasolea pe care i-o pregăteam eu ori de câte ori venea la mine. Apoi povesteam ore întregi, ca şi când nu ne văzusem de ani buni, deşi uneori nu trecea decât o lună, eu îi spuneam tot ce fac, el voia să asculte muzică, îl inspira şi-mi propunea pe loc câte un text. Alteori se ducea acasă şi în miez de noapte mă suna şi-mi zicea: „Notează, uite ce-am scris". Mă punea să repet după el, să fie sigur că am notat aşa cum mi-a dictat prin telefon. Nea Grigore, aşa cum îi spuneam eu, a fost pâinea lui Dumnezeu, un om deosebit de bun, de blând, de cald, de sensibil, era un om vesel şi glumeţ, spuneam bancuri împreună, râdea în hohote. Era foarte darnic, corect şi cinstit. Nu se plângea de nimic, dar atunci când avea ceva pe suflet spunea: „Lasă, au să-şi dea seama că au greşit şi îşi vor cere scuze". Se împăca mereu cu gândul că, dacă cineva l-a supărat, n-a făcut-o voit, ci a greşit, iar el l-a iertat imediat.

A fost mai mult decât un poet, el a fost chiar tatăl meu, căci, a ţinut locul tatălui meu pe care l-am pierdut, copil fiind. A fost omul care m-a învăţat, care m-a sfătuit, m-a încurajat şi susţinut în permanenţă în cariera mea de compozitor, cât şi în viaţa mea personală.

MARIA-MIRABELA, PODUL DE FLORI ŞI MĂTUŞA

Apropiat de Ion Popescu Gopo, şi el basarabean ca şi mine, şi Arcadie Donos, liant pe atunci al intelectualilor refugiaţi de peste Prut, cu care ne întâlneam în casa Miliţei Petraşcu, viguroasa discipolă a lui Brâncuşi, şi ea născută la Chişinău, exprimându-ne dorurile comune, discutam adesea despre arta de acolo, de unde plecasem. Prin 1975–1976 s-a născut ideea „Maria-Mirabela". Inventivul cineast, bun cunoscător al cinematografiei ruseşti şi al studiourilor de la Moscova, spera spre o colaborare cu „Mosfilm", avantajoasă atât material, cât şi din punct de vedere tehnic. Cineva, la nelipsitul pahar de vorbă, a rostit numele lui Eugen Doga – să nu lipsească din echipă! – şi imediat s-a pus problema participării basarabenilor. Pentru versurile cântate în film s-a rostit numele lui Grigore Vieru, cunoscut şi ca autor de cântec pentru copii, el însuşi compozitor, şi dintr-odată s-a configurat o colaborare şi ea transformată într-o lungă şi trainică amiciţie: Eugen Doga – Grigore Vieru, autorii cântecelor de neuitat, mereu îngânate după formidabila interpretare a lui Aurelian Andreescu, Anda Călugăreanu şi Mihai Constantinescu.

A urmat primul Pod de Flori care cuprindea opt puncte nodale, din nord, de la Miorcani la Galaţi. Aş putea spune că el a găsit soluţia să mă întâlnesc cu Petru Lucinschi, prin Ion Ungureanu, pentru a-i cere sprijinul necesar desfăşurării unei manifestări de o asemenea anvergură, în calitatea lui de prim-secretar al Partidului Comunist din RSS Moldovenească.

Grigore Vieru răspundea alături de Lazăr Băciucu de zona Miorcani, comuna unde îşi avusese moşia poetul Ion Pillat şi vizavi de care se afla satul natal al poetului Grigore Vieru, Pererâta, comuna care fusese legată de Miorcani printr-un pod pe care războiul l-a transformat într-un schelet. Era singurul loc deci fără pod de trecere, şi, împreună cu Petru Lucinschi, solicitasem armatei încă sovietice să lege cele două maluri printr-un sistem de pontoane. Ceea ce nu s-a întâmplat însă. Şi atunci, deşi suferind, a plecat din spital pentru a veni la marea sărbătoare a fraţilor de pe cele două maluri de Prut. Grigore Vieru împreună cu preotul satului s-au folosit de o barcă şi au trecut în România la serbarea de frăţietate. Numai că, aproape incredibil, deşi era o duminică încă friguroasă de început de mai, mulţimea a sărit în Prut, în jurul bărcii lor, trecând apele ca Moise în Biblie şi jucând „Hora Unirii" în mijlocul Prutului. Ajunşi pe malul drept, oamenii l-au luat pe poet pe braţe, producându-se o fabuloasă întâlnire care, dacă se generaliza, atunci Basarabia revenea la Patria-mamă.

Aflându-mă în vara anului 1988 cu Grigore Vieru şi Raisa, soţia lui, înger păzitor şi pătimitoare de toate întâmplările la care o supune un mare poet, pe meleagurile

botoşănene, pentru – cum zice Grig – „a-mi cunoaşte ţara”, am poposit la Miorcani, Casa Memorială Ion Pillat.

Acolo se anunţase că va veni un oaspete drag din Basarabia. Serbările erau cu atât mai frumoase. Iar în întâmpinare ne-a ieşit o femeie care nu părea deloc bătrână, l-a luat în braţe pe Grigore – până aici nimic neobişnuit – şi i-a spus: eu sunt mătuşa (cutare) dumitale. Lacrimi, săruturi, cuvinte de recunoaştere, destăinuiri. Peste toate, multe lacrimi de revedere, de bucurie, de tristeţe că viaţa a fost să fie aşa: „Nu cred că ai timp să treci pe la noi (până la urmă «a trecut»), şi ţi-am adus un cocoş să-l duci la ai tăi”. Grigore râde-plânge: „Da ce să fac eu cu un cocoş?”. Femeia dezveleşte coşul în care se iveşte roşeaţa crestei, nişte colaci, ouă, nuci... Nu-l vede prea încântat pe nepot şi cred că în mintea ei a socotit că-i prea mic darul şi zice: „Dacă nu-ţi place cocoşul îţi dau un cârlan sau o capră!”. Grigore râde cu poftă, ca de o minune: „Dar cum să duc eu darurile astea?”. Femeia îl asigură (ţaţa Anica s-o fi chemând?) că el este „mare”, să nu se supere că atâta are, asta îi oferă şi mai ales că, fiind mare, poate să le treacă graniţa...

Rodica MANDACHE

AVEA TRANSPARENŢA AERULUI

Era primăvara lui 1988. La Teatrul Giuleşti, în ciclul spectacolelor „Lectură" se citea „Vărul Shakespeare" de Marin Sorescu. O piesă care mi-a dat fiori când am citit-o, o piesă mare. Simţeam că e un mare moment istoric. Simţeam că trăiesc ceva unic. Eram cu toţii emoţionaţi. Şi atunci, cu cinci minute înainte de începerea spectacolului, transpirat, misterios şi important a apărut Grigore Vieru. Venea tocmai de la Chişinău. Venea ca să fie de faţă la prima citire a acestui fabulos text uitat astăzi de toată lumea pe nedrept. La sfârşitul spectacolului el s-a ridicat şi a vorbit. M-a impresionat emoţia lui care o întrecea pe a noastră a tuturor. Şi nu ştiu cum, am simţit că e SUBVERSIV. Şi dacă ar afla cei de la Chişinău şi chiar „ai noştri" că a venit într-un suflet aici, la Bucureşti, ar face ei ceva şi ne-ar interzice spectacolul. Ce a spus Grigore Vieru: „Îmi exprim fericirea că am putut urmări în premieră mondială acest Sorescu atât de shakespearian. Sorescu, pentru poezia şi dramaturgia română ca şi pentru poezia şi dramaturgia lumii, este un mare noroc". Pe urmă a spus o poezie. Vibra atât de puternic, era atât de deosebit de noi, atât de încărcat de umanitate încât tulbura şi pietrele. Grigore Vieru avea demnitate şi o eleganţă firească necontrafăcută, tandreţe şi delicateţe sufletească, tensiune şi încărcătură de subînţelesuri. A fost un mare poet, un artist neliniştit, aspirant la puritate şi desăvârşire. A fost un mare român. Un luptător necruţător cu sine şi sincer. Iar sinceritatea lui avea transparenţa aerului.

Anastasia LAZARIUC

AMBASADORUL BUNĂTĂŢII

Eu m-am lansat cu piesele marelui nostru poet. Chiar pe primul meu album, am avut versuri scrise de Grigore Vieru. În 1985, după ce am luat un mare premiu la Ialta, trebuia să imprim un album, unde de asemenea am avut versuri scrise de Grigore Vieru. Tot împreună cu Grigore Vieru şi Eugen Doga am imprimat muzica pentru filmul „Eu vreau să cânt", un film turnat tot la Moscova. Şi câte alte colaborări am avut de-a lungul timpului!

Odată l-am sunat de Crăciun, să-i spun „Crăciun fericit" şi s-a bucurat enorm de mult. Atunci ne-am auzit pentru ultima oară. Ne-am mai văzut în noiembrie, când am susţinut la Chişinău spectacolul „Anastasia şi prietenii ei". A încercat să fie un ambasador, un apostol care a cutreierat lumea întreagă şi care a încercat să povestească lumii despre această mică şi unică ţărişoară ce poartă numele de Basarabia. Pentru Moldova şi pentru noi, a fost şi va rămâne un simbol. Un personaj liric şi dramatic...

A fost iubit, divinizat de noi toţi, dar destinul său a fost mereu la răscruce de drumuri. Prin sensibilitate şi echilibru, prin înţelepciune şi bunătate, Grigore Vieru purta mesajul unei ţărişoare. Prin versurile sale, prin harul său de a pune fiecare cuvânt la locul potrivit, Grigore Vieru ducea povestea unui popor simplu. Cât voi trăi îi voi cânta cântecele. Prin versurile sale sper să pot transmite tot ce a lăsat în urma sa marele Grigore Vieru.

Pavel PLATON, medic

UN RISC MAJOR PENTRU INIMA SA

Am avut inima marelui poet de două ori în mâini. A fost o operaţie grea. Prima opţiune pentru dumnealui era chirurgia, dar, suferind şi de diabet, nu puteam interveni. L-am operat de două ori la un interval destul de scurt, pentru că printr-o singură etapă îl supuneam la un risc major.

M-am bucurat enorm că am reuşit, prin intermediul profesorului doctor Cezar Macarie, să procurăm nişte proteze speciale pentru Grigore Vieru. Aşa cum am menţionat, dumnealui suferea de această boală cruntă, diabetul, care îi afecta şi mai mult inima. S-a internat la fel ca oricare alt pacient, fără să apeleze la directorul spitalului, fără să apeleze la cineva în mod special, şi asta spune multe despre omul Grigore Vieru. Nici măcar nu a cerut rezervă. Voia să fie tratat precum şi ceilalţi bolnavi. Simplitatea sa, calitatea sa umană sunt de apreciat în zilele noastre. Ce pot să vă mai spun? A fost un om de suflet al poporului român. Pentru el, pentru neamul nostru voia să mai trăiască. Sănătatea îl interesa atât cât putea să facă ceea ce-şi propunea să facă. Niciodată nu cred că sănătatea a fost pe primul plan...

Grigore Vieru a luptat mult atât pentru România, cât şi pentru Basarabia. Pentru noi toţi. De când s-a născut, dorinţa sa cea mai puternică a fost să vină în România. Îşi iubea ţara mai presus de orice. Voia să aducă Basarabia mai aproape de România, şi lucrul acesta îl putea face posibil atât timp cât era în viaţă şi cât de cât sănătos.

CEL MAI BUN

Ştiam că e fragil, şi tocmai de aceea nu-mi puteam imagina că va muri.

Câteodată, îl opream de la micile excese care i-ar fi putut face rău. Între 24 noiembrie şi 4 decembrie 2008, am fost zi de zi împreună la Bârlad, la Orăştie, la Simeria, la Geoagiu şi la Alba Iulia. Le cerusem gazdelor unde era cazat, la Geoagiu, să nu-i dea în niciun caz băutură. Grigore cerea o pălincuţă. I se răspundea că nu se găseşte. El se monta. Şi le arăta că pălincuţa e acolo, pe raft. Şi era şi whisky.

Dar eu îi făcusem să conştientizeze că inima lui Grigore trebuie apărată. Şi, surâzând, el mă pâra publicului că nu-i las pe oameni să-i de o pălincuţă. După care, pleca ochii şi se înţelegea că eu îi ofeream tot, dar că nu mă puteam face complice la niciun rău care-l privea. Cu ajutorul unui mare şi serios prieten de cumpănă, Viorel Bălăbănescu, Vieru venise în Ardeal, ca să mă însoţească şi să mă ajute în campania electorală, cu o maşină prevăzută cu pat ca să se poată odihni până la destinaţie. Atent şi respectuos, şoferul Vasile Mazilu a mers cu 50 km/oră, până şi pe autostrada spre Piteşti. Grigore a dormit tot drumul. Vasile s-a şi speriat la un moment dat.

În mijlocul artiştilor din Cenaclu, pe care-i iubea şi care-l iubeau, Grigore întinerea. Se şi copilărea. Ştia că Octavian Bud, Magda Puşcaş, Vasile Mardare, Andrei Păunescu, Mădălina Amon, Emeric Imre, Valentin Moldovan, Walter Ghicolescu îl protejau şi-i săreau în ajutor, în orice moment când avea el nevoie, iar publicul – de peste tot, din Ardeal – îl iubea ca pe un fiu risipitor întors în sfârşit acasă. Şi Grigore Vieru se bucura de căldura ardelenilor care sărbătoreau în el, nu numai poezia, ci şi Basarabia. Şi unitatea naţională. România Mare.

Şi, iată, imediat după ziua lui Eminescu, la orele 9 şi jumătate, dimineaţa, un telefon de la marele dăruit al gazetăriei româneşti, Mihai Sultana Vicol din Suceava, aflat la Chişinău, mă anunţă că Grigore Vieru a suferit azi-noapte un accident groaznic, la câţiva kilometri de Chişinău, întorcându-se de la Cahul, unde fusese la sărbătoarea naşterii lui Eminescu. Şi mi-a mărturisit, plângând, Vicol că Vieru e în comă, cu inima lovită, cu plămânii loviţi, cu pieptul zdrobit, cu rinichii blocaţi şi fără cunoştinţă.

Din acel moment, am început şi eu bătălia pentru viaţa lui Grigore. Am telefonat la doctorul Arafat, la minister. Am luat legătura cu academicianul Gheorghe Ghidirim, medicul care se ocupa direct de neaşteptatul pacient. I-am scris un sms lui Cristian Diaconescu, ministrul de externe, aflat în şedinţă de guvern, să-i cer (şi lui) ca o echipă de medici români să meargă de urgenţă la Chişinău. Faptul s-a şi realizat. Mulţumesc primului ministru, ministrului de externe şi secretarului de stat de la sănătate pentru felul omenesc în care au reacţionat. A doua zi, delegaţia în frunte cu admirabilul şi căuzaşul dr. Arafat a fost – spre seară – la patul comei lui Vieru. Speranţe puţine. Şi Grigore n-a mai rezistat.

Marele nostru prieten nu şi-a mai revenit, în ciuda tuturor eforturilor medicilor. A avut o ultimă tresărire de viaţă sâmbătă spre duminică, profesorul Ghidirim ne-a dat un pic de speranţă, dar puţin după miezul nopţii de 17 spre 18 ianuarie Grigore Vieru a murit. Realitatea TV m-a sunat de la 6 dimineaţa şi am hohotit la telefon primul plâns definitiv pentru cel plecat din viaţă.

Nu mai fusesem la Chişinău, în ultimii ani. Atmosfera duşmănoasă, creată de oficialul bolşevic, „Moldova suverană", de diverşi duşmani ai unionismului, de publicaţii antiromâneşti, împotriva mea (ca şi a altor scriitori români), ameninţările pe care le-am primit, de-a lungul vremii, neputinţa mea de a participa la înmormântări, mă făceau să cred că nu voi putea merge la înmormântarea lui Grigore.

Şi totuşi, ai mei, marcaţi de ceea ce mi se putea întâmpla, au fost de părere că n-am cum să lipsesc de la Chişinău, în ziua definitivei plecări a fratelui meu. Şi am luat-o către Prut, târziu, aproape de seară, împreună cu soţia mea, Carmen, într-o maşină condusă de fostul campion a lui Grigore în Ardeal, Vasile Mazilu. La graniţa Albiţa–Leuşeni mă aşteptau, fără să ştie unul de altul, doi basarabeni: deputatul de opoziţie, Vasile Grozavu, un mare suflet, un irepetabil prieten, şi Ioan Caliniuc, de asemenea prieten adus la mine-n casă de Vasile Şoimaru, autorul senzaţionalei cărţi „Românii de dincolo de graniţile României de azi". Aceşti prieteni mi-au protejat cu maşinile lor, din faţă şi din spate, maşina. La graniţă, n-am avut nicio problemă de această dată.

Prietenii mei m-au condus, fără să mă avertizeze, la locul accidentului, un postament de beton aşezat puţin mai la stânga şoselei şi care poartă nu ştiu ce reclamă. Incredibil! Nu se va putea niciodată înţelege de ce s-a petrecut nenorocirea. Oricât ar fi de aiurea pus, acolo unde stă semeţ şi indiferent, şi astăzi, blocuţelul de beton care totuşi nu poate fi el singur cauza nenorocirii. Să fi fost ceaţa? Nu ştiu şi nu înţeleg. În orice caz, nu pot ieşi din maşină. Merge acolo Carmen. Însoţitorii mei luaseră flori şi le-au pus lângă cele două coroane existente lângă betonul ucigaş. Mai sunt puţini kilometri până la Chişinău. Am transpirat tot. Oprim şi, în aerul rece, mă schimb. Trebuie să mergem la biserică, la Grigore. Ne aşteaptă acolo soţia lui, Raisa, văduva lui. Mă târăsc printre oamenii prezenţi acolo, cu lumânări în mâini, ca să fiu mai aproape de poet. Parcă e un coşmar.

Liniştea dă şi ea amploare feţei celui depus aici, nemişcat. Îndrăznesc să-l privesc. E pomădat şi doarme. Nu e îmbrăcat în negru. Raisa îmi şopteşte că nu-i plăcea această culoare. Ştia de ce. Mi-e cu neputinţă să rezist acestei întâlniri pe care n-o programasem, cu Grigore. Picioarele îmi sunt grele. Vasile Grozavu îmi sprijină mâna. Nici Carmen nu e sigură că voi putea merge spre ieşire. Ies din biserică aproape leşinat. Mergem spre hotelul Codru, unde – în hol – mai stăm cu Vasile, după ce luasem un somnifer. Beau apă multă. Sun la Bucureşti, la Ana, care a aţipit. O rog pe Violina să-i spună că am căutat-o şi că am ajuns la hotel. Violina a făcut cele mai multe poze cu Vieru şi cu mine, în aceşti ultimi ani. Îi cer să le caute pentru revistă. Răspunde şi Ana la telefon.

Noaptea – cele trei-patru ore de încercare de a dormi – îl visez pe Grigore şi aveam convorbiri îndelungate. Mă trezesc în vis, cu dna Roxana Niculescu, de la Realitatea TV, şi-l rog pe Mihai Gâdea, de la Antena 3, să mă sune mai târziu. Carmen mă strigă. Mă trezesc şi mai obosit. Zeci de zeci de mii de români se află în faţa clădirii unde a fost depus sicriul. Televiziunea Moldova 1 îl omagiază pe Vieru. Acum, toţi ni-l amintim. La cimitir alţi oameni. Tăcere adâncă. Nu ne salutăm unii cu alţii. Îi reîntâlnesc la intrare pe preşedintele Mircea Snegur şi pe preşedintele Petru Lucinschi. Vasile, dragul de el nu ştia că eu şi Snegur fusesem ca fraţii. Nici relaţiile cu Lucinschi nu sunt rele. Deloc rele. Ne îmbrăţişasem şi lăcrămasem, la primii paşi în Cimitirul Central, care nu e armenesc, aşa cum credeau înciudaţi nişte bucureşteni, ci e pe strada Armenească. Lucinschi se reazemă pe gardul unui mormânt, din calea noastră şi pune capul la pământ. „Aici e înmormântată soţia lui", îmi şopteşte Snegur. Ne aşezăm undeva lateral, în stânga spaţiului trasat pentru mitingul oficial de doliu. Mi se face rău. Trebuie să mă aşez. Carmen şi preotul îmi fac rost de un ţol, să-l pun pe banca umedă din apropiere. Un oficial se apropie de mine şi mă invită în spaţiul unde se află oficialii. Din păcate, cei doi foşti preşedinţi rămân aici, într-o margine, oricum, nemeritată. Ei n-au avut relaţii de duşmănie cu Vieru. Ei au avut relaţii bune cu Vieru. De ce li se aduce acest afront?

Mi-e din ce în ce mai greu să-l contemplu pe iubitul meu frate zăvorât în sicriu. Raisa şi cei doi fii păstrează aceeaşi tăcere, ca şi preoţii din jurul sicriului. Se şi ia cuvântul. Polemica de fond – declanşată de spusele mele, ale lui Cimpoi şi V. Matei – este dacă oficialităţile de la Chişinău s-au purtat atent sau ostil cu poetul. Exemplele pe care le dă liderul parlamentului, de altfel un om distins şi rafinat, nu conving. Pe Vieru l-au ostracizat şi atacat criminal fundamentaliştii bolşevici şi scursurile de dincoace de Prut, ajunse acolo să trădeze şi să murdărească. Ziua de doliu naţional declarată la Chişinău e un fapt remarcabil şi firesc, de care oficialii din Bucureşti nu s-au învrednicit, spre ruşinea lor şi spre tristeţea noastră. În schimb, ministrul Culturii, Teodor Paleologu, a anunţat că preşedintele Băsescu l-a decorat post-mortem cu Steaua României la rangul de Mare Cruce pe Grigore Vieru. Nu se putea petrece acest gest când Grigore trăia? Nu vă amintiţi de câte ori v-am cerut să-l cinstim şi să-l apărăm, aşa cum se cuvine pe Vieru, atâta timp cât el este viu, dle Băsescu? Cereţi declaraţiile mele politice din Senatul României şi încercaţi să judecaţi cu obiectivitate. N-ar fi cazul să vă purtaţi nobil cu valorile chiar dacă nu vă convin politic? Nu cumva aţi ajuns captivul propriilor sfătuitori? În numele bunei noastre relaţii din trecut şi, mai ales, în numele obligaţiilor pe care le aveţi ca preşedinte al tuturor românilor, vă sfătuiesc să vă scuturaţi de subiectivism şi să eliminaţi orice urmă de otravă din fiinţa dumneavoastră. Nu e păcat ca Steaua României să ajungă la Vieru, abia când el se pregătea să plece în pământ, în cimitirul de la Chişinău? Şi nu era Steaua, ci vestea despre ea.

Pierdeaţi ceva dacă aţi fi câştigat acest merit în faţa istoriei? Nu era un prilej pentru Grigore să se mai bucure, în viaţă, după atâta suferinţă câtă l-a încercat mereu?

Observaţi şi dumneavoastră că sărbătoarea pe care preşedintele Ion Iliescu, la sfatul unor oameni ca mine, i-a organizat-o lui Vieru la Cotroceni, în anul 1995, când poetul împlinea 60 de ani, a rămas în istorie. Iliescu a avut anvergură în astfel de ocazii. De ce să nu continuaţi în acest fel de a privi cultura şi valorile?

Nu pot să mă apropii de mormântul proaspăt al celui mai bun dintre noi. Totuşi, e prea mult. O iau pe o cale discretă, printre cruci, spre o altă ieşire, însoţit de Carmen, de Vasile Grozavu şi de doi preoţi care se tem să nu alunec pe porţiunile de gheaţă dintre cruci. Sunt nume diverse, multe româneşti pe aceste cruci, unele sunt scrise cu litere latine, altele chirilice, în funcţie de etapa istorică în care s-au petrecut morţile. La ieşire, un securist ne atrage atenţia să ne mişcăm că „vine domnul preşedinte". Îl întreb pe Vasile: care preşedinte, Voronin? Nu, Gh. Duca. Într-adevăr, omul înalt şi atent cu noi, şi la cimitir, şi aici, în stradă, Gh. Duca îmi spune că ne vedem la masa de doliu, organizată de guvern şi mai vorbim. Dar nu mă pot duce la această masă. Datoria mea era să-l văd, în această ocazie pe prietenul meu, să-l salut şi să înţeleg de ce nu-mi răspunde. Mai rămân cu doi buni prieteni la Chişinău, organizând noi o mică pomană pentru cel plecat. Raisa mă caută la telefon. Îi spun că nu pot merge la masa aceea, nu pentru că nu l-aş fi iubit şi nu l-aş iubi pe Grigore, ci pentru a nu fi alături de organizatorii – oricum întârziaţi şi, unii dintre ei, uzurpatori – ai unei pomeni pe care atitudinea lor şi a celor ca ei a apropiat-o tragic. Pe drumul de noapte spre Bucureşti, e din ce în ce mai multă ceaţă. Ca un plâns universal înăbuşit. Doamne, odihneşte-l pe Poet! Şi dă-ne puterea de a ni-l aminti, în toate ale sale, pe care le ştim şi n-avem dreptul să nu le mărturisim. Pentru dreapta cinstire, în veacul vecilor, a celui mai bun dintre noi!

„Flacăra lui Adrian Păunescu", 12–19 februarie 2009

GRIG ÎNCĂ N-A VENIT?

În cea de a doua zi după ce poetul Grigore Vieru s-a mutat în apropiere de Ion şi Doina, cu care, printr-o colaborare divină, au creat tulburătoare cântece de deşteptare a poporului, a mândriei naţionale, la un moment dat am auzit o bătaie scurtă în uşă, apoi în cadrul ei apăru figura monumentală a dlui Ion Ungureanu. Era cu capul descoperit. Nu cred că m-a văzut dintr-odată, privirile dumisale erau în căutarea unui punct de sprijin. În ochi i se citea o sfâşietoare tristeţe. Buzele i se mişcară anevoios şi cu voce abia auzită a întrebat:

– Grig încă n-a venit?

Ar fi trebuit să mă aştept că anume acestea vor fi primele cuvinte pe care urma să le rostească, fiindcă, de fapt, această întrebare mi-o adresa ori de câte ori venea în redacţie, chiar dacă nu neapărat să se întâlnească cu Poetul. Ştia însă că aici neapărat, cu rare excepţii, îl găsea pe Grigore Vieru ori de câte ori venea. Dramatismul întrebării m-a zăpăcit, încât, involuntar, am început să caut ceva cu ochii în jurul meu. Apoi, mi-amintesc, am bâiguit ceva, încercând să-i amintesc că Vieru nu mai poate să vină. Dl Ungureanu însă, fără să mă mai audă, de parcă s-ar fi aflat într-o altă dimensiune, se prăbuşi pe un scaun, aidoma unui brad de munte retezat, care nu cade cu totul la pământ doar de aceea că se mai sprijină de alţii din jurul său. Rămase aşa mult timp şi eu nu îndrăzneam să fac vreo mişcare.

Apoi linişte apăsătoare fu spartă de sunetul telefonului:

– Spuneţi-ne, vă rugăm, de ce ieri, la înmormântarea poetului Grigore Vieru, n-au vorbit Ion Ungureanu şi Nicolae Dabija? întrebă vocea din receptor.

Am strâns din umeri, de parcă cel de la telefon ar fi fost alături şi ar fi trebuit să înţeleagă că nu ştiu ce să-i răspund. Cerându-mi scuze de la acea voce, am pus receptorul în furcă. Dar n-am apucat să-mi retrag mâna de la telefon, că un alt apel aducea aceeaşi întrebare, rostită de o altă voce.

– Spuneţi-ne, vă rugăm, poate că şi Ungureanu şi Dabija s-au temut să vorbească?

Aceasta era deja partea a doua a întrebării. Cine-i acel care se teme şi de cine se teme? ne întrebăm noi. După ce Grigore Vieru a murit, de ce să se mai teamă omul? Că mai mult decât atât ce ar mai putea să i se întâmple omului?

Nu faceţi presupuneri pripite, le-am răspuns, neştiind ce altceva ar fi cu cale să le spunem. Nu au vorbit deoarece comisia guvernamentală nu i-a inclus în lista vorbitorilor. Dar fiţi pe pace, că tot ce ar fi rostit acolo, lângă sicriul în care se odihnea marele lor prieten adormit întru vecie, vor rosti de pe paginile săptămânalului nostru.

Evident, poetul ar fi dorit să audă cel mai mult vocile care l-ar fi asigurat că vor continua lupta începută de el, care ar fi reconfirmat că viaţa lui n-a fost zadarnică pe acest pământ şi în mijlocul acestui popor, că el a fost un Prometeu înlănţuit, care

revărsa lumină prin cuvântul scris şi rostit, arzând pe altarul neamului pe care l-a slujit cu multă dragoste şi credinţă până în clipa înălţării sale. Aceste voci urmau să-l convingă că, odată plecat la Ceruri, misiunea lui pe pământ nu s-a terminat. Că cei pentru care a ars, străduindu-se să le lumineze cugetul, au sfânta datorie de a-i urma idealul, de a lupta pentru înfăptuirea lui.

Că moartea Poetului nu este moarte, ci înălţare, a demonstrat-o lumea care i-a citit şi apreciat creaţia, care l-a iubit ca pe un frate, ca pe un tată, dar mai presus de orice, ca pe un creator de sublim. Ca pe un promotor al Dreptăţii. Ziua înmormântării sale pentru poporul Basarabiei a fost zi de pelerinaj. Către Teatrul de Operă şi Balet mulţimea curgea din toate părţile, pentru a-şi lua rămas-bun de la Poetul drag, pentru a-i aduce un ultim omagiu, fiecare simţind că, dacă nu va face lucrul acesta acum, tot restul vieţii va rămâne dator cu ceva irecuperabil.

Mihai SĂLCUŢAN, avocat

GRIGORE VIERU A PLECAT LA EMINESCU

Când vorbea despre moartea cuiva, Grigore Vieru spunea că „a plecat la strămoşi”. Despre el, cred că a plecat la Eminescu, pentru că l-a iubit, pentru că l-a înţeles, l-a căutat şi l-a închipuit aşa cum nu a mai făcut-o nimeni: „La zidirea soarelui, se ştie, / Cerul a muncit o veşnicie. / Noi, muncind întocmai, neam ales cu, / Ne-am ales cu domnul Eminescu...”.

Până astăzi, am crezut că Limba Română este o limbă bogată, în care te poţi exprima aşa cum ai dori, în orice împrejurare. La moartea lui Grigore Vieru constat că vorbele sunt prea puţine şi prea sărace pentru a-l plânge, dar mai ales pentru a-l cinsti atât cum merită, aşa cum se cuvine şi cum inima mea ar vrea.

A cunoscut Buzăul şi i-a îndrăgit pe buzoieni. Alături de unire şi limbă, Grigore Vieru a iubit întregul neam românesc, i-a iubit nespus pe copii. Poet, textier, compozitor, Grigore Vieru ne-a lăsat porunci testamentare: „Casa părintească nu se vinde, / Nu se vinde pragul părintesc, / Din atâtea lucruri dragi şi sfinte / Ochii mamei încă ne privesc”. Şi tot el ne-a desluşit, în versuri, adevărul despre existenţa noastră pe pământ: „Măi feciori, pe-acest pământ / Nici eu veşnic nu mai sunt, / Nu sunt veşnic, voi pleca / Unde voi mă veţi uita / Şi de unde nimenea / Nu s-a mai întors cândva”. A plecat dar nu va fi uitat niciodată şi sunt convins că despre el, chemat de posteritate, se va vorbi ca despre un ilustru poet naţional.

Buzău

Elena LEONTE

STEAUA DE VINERI

Duminica ce-a trecut am primit toţi vestea de care ne-am temut câteva zile înainte: s-a stins GRIGORE VIERU.

Au curs ştirile şi comentariile despre viaţa şi opera sa; întreaga naţie a ascultat melodii pe versuri semnate de el, a văzut imagini recente din participările la diverse manifestări culturale. Au fost atinse şi subiecte sensibile cum ar fi atacurile pigmeilor de pe ambele maluri ale Prutului, acum înfrăţiţi, sau nerecunoaşterea plenară a contribuţiei sale la literatura de limba română.

Sunt sigură că veţi spune că e normal ca o mare personalitate să aibă şi detractori şi un om politic să aibă adversari de temut. Nu ştiu dacă în cazul lui poate să se încadreze în normal ceea ce i se întâmpla. Oricine i se afla prin preajmă îi simţea harul şi blândeţea.

Încă din 1978, când i-a apărut primul volum de versuri în România, „Steaua de vineri", la Iaşi, la Editura „Junimea", aflată atunci sub conducerea lui Mircea Radu Iacoban, toţi cei care l-au cunoscut i-au admirat sensibilitatea şi sentimentele profunde pentru tot ceea ce era uman şi românesc. Era fericit că era în România, dar fericirea lui suferinţă se chema, aşa cum se întâmplă marilor spirite mai ales, rănite de moarte în faţa nedreptăţii istoriei.

Avea curajul incredibil al omului slab fiziceşte şi tare în virtute, căci a devenit tribun la vremuri de cumpănă. L-am privit pe micile şi cenuşiile noastre ecrane ceauşiste vorbind mulţimii, alături de grupul de intelectuali celebri şi ne-am întrebat, toţi cei care ştiam ce însemna KGB-ul, ce se va întâmpla cu ei toţi... Şi au fost „întâmplări" multe şi ei toţi au trecut şi încă mai trec prin încercări pe care niciun român, alintat de gustul libertăţii, nu le mai poate pricepe.

Sper că sunteţi de acord cu mine că nu putem înţelege profund – şi deci nici judeca – aspectele psiho-socio-politice din Republica Moldova. Ei bine, toate afirmaţiile generalizatoare, grosolane, mizerabile, prosteşti pe care unii români le-au făcut la adresa moldovenilor de dincolo de Prut sau asupra poetului însuşi l-au rănit direct în inimă pe Grigore Vieru şi, desigur, pe toţi ceilalţi. Ne întrebau adesea, revoltaţi, colegii din bibliotecile din Republica Moldova despre aceste atacuri... Nu puteam răspunde. Ziariştii noştri, literaţii, nici ei, n-au făcut mai nimic. Şi acum mi-e ruşine de această atitudine struţească...

Dar, ca să fiu corectă, Grigore Vieru a simţit din plin şi dragostea celor care-l înconjurau, îl citeau, îl ascultau cu divinaţie fie că era „acolo" sau „aici". Îmi amintesc cu emoţie seara lui Vieru din cadrul Salonului Internaţional de Carte Românească din toamna lui 2006: sala plină ochi, aplauze prelungi, cuvinte calde, autografe înspre final... Rumoare în public, învălmăşeală. Nu ştiam ce se întâmplă... În sală

pătrundeau zeci de bărbaţi şi femei în costume naţionale „să-l vadă pe Grigore Vieru". Erau veniţi la Iaşi din toată ţara la un spectacol folcloric şi unii dintre cei care nu erau pe scena din faţa Palatului Culturii aflaseră că la bibliotecă era Grigore Vieru şi se repeziseră în pauză să-l vadă... Nu vă pot descrie bucuria din ochii lui atât de frumoşi, înlăcrimaţi.

Sau, la Chişinău, nu se poate să nu fi simţit dragostea copiilor veniţi la Biblioteca Naţională pentru Copii „Ion Creangă" să-l asculte, să-l atingă, să-i cânte, să-i recite. Îl venerau deopotrivă cei mici şi cei mari, simţind cât de înalt îi reprezenta opera lui, dar şi fiinţa însăşi fragilă, curată şi puternic iradiantă a poetului.

L-am văzut şi în postura inedită a celui scăpat de la moarte: în iarna lui 2005 a venit cu întârziere la deschiderea Salonului de carte de la Vaslui. Automobilul în care mergea spre noi fusese izbit de o maşină militară care dispăruse în ceaţă. A reuşit să ajungă, totuşi. Grigore Vieru era palid, cuvintele-i erau dure, părea că ştie şi nu se îndoia nicio clipă asupra autorilor acelui atentat, cum l-a numit, şi peste întreaga adunare din sala Prefecturii din Vaslui s-a aşternut un văl de frig şi frică. Tot glasul lui – amintind de tribuna de la Arcul de Triumf din Chişinău – ne-a îmbărbătat. Spunea ceva despre speranţa (mioritică, mi s-a părut) că nu vor putea să ne omoare pe toţi.

Cu lupte grele şi victorii spirituale deosebite, viaţa poetului a trecut... A rămas să-i poarte numele opera sa, trecută deja la clasici şi în manualele din primii ani de şcoală.

Ultima antologie, „Taina care mă apără", alcătuită de un alt poet, Daniel Corbu, şi văzută de ochelarii lui cu ramă neagră, a fost un omagiu frumos al Iaşilor pentru cel care s-a dus să locuiască în Steaua de vineri. Ne va priveghea de acolo, pe noi, românii de pretutindeni, cu dragoste şi lumină.

Iaşi

Prof. dr. Anatol LENȚA

VOR MĂSURA LUMEA CU „ALBINUȚA"

De mai mult timp admir oamenii de litere care, trudind în ogorul cuvântului scris, devin filozofi. Sunt încântat de harul lor dumnezeiesc de a da noi sclipiri expresiei, ridicându-se pe această cale deasupra cotidianului, perisabilului, efemerului.

Grigore Vieru a cioplit cu perseverenţă şi dragoste în trupul plin de sevă al cuvântului românesc şi a reuşit să îi aprofundeze, să îi înnobileze semantica, să îi amplifice dimensiunile denominative. Astăzi se cristalizează, după părerea mea, câteva faţete de o rară bogăţie ale scrierilor poetului: simplitatea, accesibilitatea expresiei, adâncimea conţinutului şi profeţia gândului. Câtă eleganţă, câtă candoare, dar şi forţă în următoarele rânduri:

Să mor aş vrea întâiul
Să văd ce-i zice tu!

Câtă largheţe filozofică poţi găsi în spusele lui:

Nu aur eu număr
Ci stelele din cer!

Vor trece anii şi vom reveni cu alţi ochi la volumele lui Vieru. Iar cei mici vor deveni mari şi vor măsura lumea cu *Albinuţa* lui...

Chişinău

Alex. ŞTEFĂNESCU

GLORIE DE O ZI

Am avut la dispoziţie mii de zile pentru a ne bucura de prezenţa în mijlocul nostru a lui Grigore Vieru. N-am făcut-o. Aşa cum nu ne mai uităm de multă vreme la cer, decât pentru a afla dacă trebuie să luăm cu noi umbrela, aşa l-am ignorat ani la rând pe unul din cei mai sensibili poeţi din câţi au scris în limba română, poet care, departe de a ne fi ţinut în vreun fel la distanţă, era prietenos şi accesibil.

Moartea sa a suscitat interesul mai multor posturi de televiziune numai şi numai pentru că s-a petrecut în noaptea de sâmbătă spre duminică (mai exact: în data de 18 ianuarie 2009, la ora 1 şi 30 de minute), înaintea unei zile a săptămânii în care se creează de obicei un vid de evenimente. Un cunoscut ziarist îmi mărturisea cândva – bineînţeles, cu umor – că duminica îi vine să dea foc unor clădiri sau să organizeze lovituri de stat numai pentru ca mass-media să aibă ce relata. Un asemenea eveniment „salvator" a fost încetarea din viaţă a poetului pe un pat de spital din Chişinău, în urma unui grav accident de maşină.

Dar unde erau toate aceste posturi de televiziune pe vremea când Grigore Vieru trăia şi scria? De ce preferau să ni-i prezinte la nesfârşit pe Laura Andrişan şi Monica Columbeanu, pe Mircea Badea şi Valentin Stan când exista un om atât de frumos?

Este o dovadă nu neapărat de cinism, ci de obtuzitate să consideri un eveniment moartea lui Grigore Vieru. Adevăratul eveniment îl reprezintă poezia sa. Iar posturile de televiziune (cu câteva excepţii, printre care TVR Cultural) au ratat acest eveniment.

După înmormântarea poetului, odată cu ultima lopată de pământ, se va aşterne asupra lui – n-am nicio îndoială – şi uitarea. Sexy Brăileanca se va agita din nou, dezinhibată, pe micile ecrane.

Cei cărora li se va face dor de poezia lui vor avea o singură soluţie: să-i citească volumele de versuri: „Uşoară, maică, uşoară, / C-ai putea să mergi călcând / Pe seminţele ce zboară / Între ceruri şi pământ! // În priviri c-un fel de teamă, / Fericită totuşi eşti – / Iarba ştie cum te cheamă, / Steaua ştie ce gândeşti". Delicateţea lui Grigore Vieru, fără termen de comparaţie azi, este ininteligibilă pentru tinerii îmbrăcaţi invariabil, indiferent de sex, în blugi prespălaţi (de fapt, nespălaţi) care merg înarmaţi cu lanţuri la meciurile de fotbal. Ca şi pentru tinerii cu veleităţi de scriitori, angajaţi în denigrarea grobiană a scriitorilor aureolaţi cândva de recunoaşterea publică.

Pe vremea când era tânăr, Grigore Vieru scria înfiorat de emoţie despre Lucian Blaga: „Numele-acesta / are ceva în el / care sună nespus de frumos – / e ca şi cum / boabele copiilor / care ne seamănă de Sărbători / s-ar lovi de trupul unei viori". Unde este astăzi tânărul care să scrie astfel despre Grigore Vieru?

L-am întâlnit pe Grigore Vieru anul trecut, la 31 august, la Chişinău. Era o sărbătoare îndoliată a limbii române, pentru că autorităţile interziseră din nou să se spună „limba română", pretinzând să fie folosită echivoca sintagmă „limba noastră". Poetul şi-a invitat prietenii la un restaurant, cu prilejul primirii unui premiu literar. Stătea în capul mesei, iar pe mine m-a poftit, afectuos, să iau loc în stânga lui. Era atât de slăbit, încât nu a putut ridica paharul cu şampanie pentru a „da noroc" cu mine. A trebuit să-l ajut eu să-l ridice. Şi totuşi era plin de duioşie faţă de toţi cei din jur şi avea şi umor. Când i-am spus că moldovencele sunt încântătoare şi m-am plâns, răsfaţându-mă, că n-am succes la femei, mi-a răspuns:

– Alex, eu am metoda mea cu care le cuceresc. Le spun că sunt pricăjit şi neajutorat, că am nevoie de ocrotire, că sunt leşinat de foame şi că ar face un gest creştinesc dacă m-ar lua la pieptul lor şi mi-ar da şi puţină ţâţă, ca să mă întremez. Iar ele, cu instinctul lor matern, mă iau imediat în braţe...

Apoi, examinându-mă cu o gravitate jucată şi constatând parcă abia în clipa aceea că sunt mare şi greu, poetul a adăugat oftând:

– Tare mi-e teamă însă că metoda mea nu ţi se potriveşte...

Ce lin m-au nins cuvintele tandru-ironice ale lui Grigore Vieru! Nimeni nu a mai glumit vreodată cu atâta dragoste pe seama masivităţii mele.

Nu vreau să plâng la moartea lui. Am plâns de destule ori, copleşit de emoţie, citindu-i – sau ascultându-i – versurile şi mărturisirile. Vreau însă să deplâng modul nerespectuos în care societatea românească l-a tratat. Cea mai mare impoliteţe faţă de el a constituit-o abandonarea de către România a Basarabiei, lăsarea ei în voia soartei. Dar au fost şi alte gesturi de o grosolănie greu de suportat. Printre ele, acela de a-i ignora poezia mii de zile şi de-a o pune în circulaţie, în exces, timp de o singură zi, exact în ziua morţii lui. Noroc că Adrian Păunescu, care întotdeauna a ştiut şi a şi spus (fară să reuşească însă să se facă auzit) ce înseamnă Grigore Vieru, a fost prezent ore în şir la Realitatea TV şi a corectat într-o oarecare măsură, cu inteligenţa lui artistică şi cu dramatismul trăirilor lui, demagogia indecentă a funeraliilor organizate în grabă de posturile noastre de televiziune.

O glorie de o zi – aceasta este tot ceea ce poate să ofere în momentul de faţă societatea românească oamenilor ei de valoare. Concentrarea omagiilor aduse acestor oameni exact în ziua morţii lor, frenezia cu care se vorbeşte despre ei doar după ce se anunţă că au încetat din viaţă creează impresia stranie că vestea provoacă un sentiment de liberare şi că declanşează chiar o explozie de bucurie.

„Dacia literară", nr. 3/23, ianuarie 2009

Larisa UNGUREANU, critic de artă

KILLERII CUVÂNTULUI SCRIS

Grigore Vieru, spuneau medicii, ar mai fi trăit dacă n-ar fi avut 2 atacuri de cord. Inima lui s-a dovedit a fi prea slabă la aceasta nouă încercare a sorții. Şi a cedat. Cele două infarctuti exinse n-au „venit" din senin. Cei care-l cunoşteau pe poet ştiau cât era de sensibil, mai ales la loviturile bandite şti din presă. Articole semnate în ultimii ani de pretinşi jurnalişti, certaţi rău cu etica profesională, îi incriminau fel de fel de „păcate". I s-au adus calomnii în paginile ziarelor „Flux", „Moldova suverană", „Jurnal de Chişinău", ale revistei „Sud-Est", „Contrafort". Unii colegi de breaslă din generaţia dumisale sau mai tineri condeieri care s-au declarat postmodernişti se întreceau între ei „trăgând" în Grigore Vieru cu cuvântul scris, dar şi în alţi scriitori, din motivul, cum spuneau ei, că aceştia sunt tradiţionalişti, păşunişti şi că în literatura română nu poţi intra cu te miri ce... (Sigur, în literatura română se intră cu „P....ţ" sau cu „Denunţuri în transparenţă"). Poezia lui Grigore Vieru, în opinia lor, era învechită şi depăşită. Oare?

Atunci de ce-l deplânge pe Grigore Vieru o ţară întreagă? Cum poate fi depăşită, când poezia sa a pătruns adânc în memoria contemporanilor, iar pierderea poetului, fiindcă trebuie să recunoaştem, am pierdut un mare Poet, este irecuperabilă. Mă întrebam, fiind la postul „Vocea Basarabiei", dacă cei care l-au atacat în presă pe poet şi i-au grăbit moartea, se bucură. „Oare chiar se bucură?" se întreba şi domnul Valeriu Saharneanu, ex-preşedintele Uniunii Jurnaliştilor din Moldova. Probabil, se bucură. Sunt killeri şi şi-au atins scopul. Nu poate să existe nicio îndoială. Mai este loc de pocăinţă, dar cine i-ar mai crede?!

În lumea civilizată persoanele care încalcă etica profesională, sau comit greşeli grave în exercitarea profesiei, li se ia dreptul de a practica în continuare profesia dată. La noi lucrurile merg cu susul în jos, chiar dacă au fost intentate câteva procese de judecată contra atacatorilor sau au fost scrise replici de răspuns, lucrurile în mass-media nu s-au schimbat. Killerii îşi desfăşoară nestingheriţi activitatea în văzul lumii.

Killerii din presă, mai devreme sau mai târziu, vor fi traşi la răspundere. Până se vor întâmpla toate acestea, va trece ceva timp. Ceea ce se poate face la moment este ca numele acestor pretinşi jurnalişti şi autori să fie identificate şi publicate, iar alături să se facă trimitere la articolele, romanele şi comentariile lor. Cu ele au ţintit în inima poetului Grigore Vieru. Să nu le permitem să ucidă în continuare.

„Opinia naţională", nr. 464, 26 ianuarie 2009, Bucureşti

Ioan ADAM

INTRAREA ÎN MIT

Acum aproape 30 de ani, în mai 1980, l-am cunoscut la Bucureşti, în casa Tatianei Nicolescu, soţia profesorului G. C. Nicolescu. Este singura amintire puternică dinainte de '89 – un poet de dincolo de Prut care ne spunea că radioul de la Chişinău a ruginit pe lungimea de undă a Bucureştilor şi nu mai merge pe niciun alt program... Pe atunci poate nici nu realizam cât curaj, cât vis neîmplinit erau în această afirmaţie. Mărturisirea era legată de faptul firesc că eu lucram la Radio şi asta era destul pentru a-mi spune ce înseamnă radioul pentru fraţii noştri de peste Prut, când nimic nu trecea acest râu decât păsările în zbor şi...cuvintele noastre purtate pe undele hertziene.

Către acel drum, paralel cu Prutul, venind dinspre Cahul, oraşul din sudul Basarabiei unde fusese poetul întru cinstirea lui Eminescu, am privit toată copilăria mea printr-un binoclu vechi, păstrat de tatăl meu din timpul războiului... Pentru că, asemenea poetului, şi eu m-am născut într-un sat situat pe malul Prutului, dar în Moldova, nu în Basarabia, în apropiere de Cahul...

Cum să-mi explic faptul că după '89, oricât de rar ne-am fi văzut, amprenta firească a neamului, a sângelui, îl facea să ne spună „soră Geta", „frate Ioane"? Interviurile, poemele citite la microfon, emisiunile, întâlnirile din Basarabia sau din România, la început, până în toamna lui 1992, alături de cei doi tineri martiri – Doina şi Ion Aldea Teodorovici – ne-au apropiat atât de mult încât îl consideram nu doar un mare poet plin de har, nu doar un român deplin, ci chiar o rudă apropiată, pentru a cărui viaţă ne temeam, pentru a cărui inimă ne rugam...

Pentru limba română, ca floare de latinitate, pentru Eminescu, pentru clopotele de la Putna, pentru Carpaţi, pentru podurile de flori, pentru noi, cei atât de învrăjbiţi şi uneori săraci spiritual, s-a rugat Grigore Vieru, aşteptând izbânda. Nu a fost să vină până la plecarea lui în eternitate. Dar oare idealurile lui Eminescu s-au împlinit aici, pe pământ, în integralitate sau au rămas încă neîmplinite şi astăzi?

„Opinia naţională", nr. 464, 26 ianuarie 2009, Bucureşti

Preot Dumitru MERTICARIU

DOI BUNI FRAŢI

La îndemnul conştiinţei de unionist, împreună cu un grup de colegi de la ACPBB, filiala „Constantin Stere” din Iaşi, am participat la serviciile divine de conducere în lumea celor drepţi a lui Grigore Vieru (Chişinău) şi Victor Ciutac (Iaşi) – întru ortodoxie şi mari români basarabeni. Sunt preot de 32 de ani, însă atâta lume la o înmormântare ca cea a Poetului nu am mai văzut. Doar în noiembrie 1972 am asistat la o desfăşurare similară în Bucureşti, la înmormântarea savantului Henri Coandă. M-a impresionat oceanul de oameni cu cuminţenia tipic moldovenească, cu flori şi coroane. Însă m-a supărat un bătrân ieşean din capătul coloanei noastre care mereu striga la mulţime să se dea la o parte, să lase să treacă delegaţia din România. Basarabenii prezenţi acolo l-au pus la punct de fiecare dată: „Da' ce!? Noi nu suntem români?!” Bravo lor!

Cu eforturi inimaginabile, după circa două ore, împreună cu preşedintele filialei Iaşi a ACPBB, am ajuns cu coroana lângă sicriul lui Vieru din Teatrul de Operă şi Balet. Apoi, am mers la Cimitirul Central.

Iaşi

Dorin CHIRTOACĂ, primar general al municipiului Chişinău

SUNTEM OSTAŞII LUI...

Grigore Vieru a fost poetul care a reuşit să dea forţă Cuvântului. A dat impuls, constanţă, viaţă ideilor, care au trecut peste ani şi au adus adevărul în casele oamenilor. Puterea, vigoarea, pe care le-a arătat atât în opera sa, cât şi în tot ceea ce a făcut, în calitate de om al cetăţii, ne conduc spre esenţa faptului just, împlinit. Dreptatea trebuie să triumfe, după ani buni de minciună. Adevărul va fi valabil pentru toţi românii, toţi vor şti cine sunt, de unde vin şi încotro merg, şi mai ales ce au de făcut. Opera poetului se identifică, în mod fericit, cu valorile, pe care le-a promovat.

E datoria fiecaruia dintre noi să ducem mai departe ceea ce am primit ca moştenire de la Grigore Vieru, o operă valoroasă, şi să îndemnăm tânăra generaţie să o cunoască şi să o valorifice.

Grigore Vieru a lăsat un testament pentru fiecare dintre noi. Suntem ostaşii Poetului şi trebuie să ducem la bun sfârşit ceea ce el a promovat toată viaţa.

Gheorghe *BUDEANU*

FARISEII...

Ieri-dimineaşă, venind spre serviciu, m-am alăturat celor care însoţeau racla cu corpul neînsufleţit al lui Grigore Vieru – de la biserica „Sfânta Teodora de la Sihla" spre Opera Naţională, unde lumea urma să-şi ia rămas-bun de la Poet. Printre lacrimi, unii se întrebau dacă la ceremonie vor veni alde Roşea, Burciu, Praporşcic, Conţiu şi alte lepădături (aşa spuneau ei), care, în ultimii ani, au băgat fără milă kinjalul cuvântului în inima celui care a fost şi rămâne simbolul românismului în Basarabia. Alţii vroiau să afle dacă în faţa Operei se va desfăşura un miting de comemorare a răposatului, care, vorba lui Constantin Tănase, a fost ucis de mai multe ori înainte de a muri. Căci, dacă în 1989–1990 îl ucideau interfrontiştii ruşi, după aceea au făcut-o cameleonii cu Tricolor în piept, băgaţi de fostul KGB în mişcarea naţională pentru a hăcui românismul mult mai hain decât interfrontiştii. Mi-am dat seama că moartea lui Grigore Vieru putea să declanşeze o revoltă naţională...

Probabil, temându-se de acest lucru, Voronin a dat indicaţii ca Vieru să fie petrecut în ultimul drum ca o mare pierdere naţională, oficialităţile declarând doliu naţional în ziua înmormântării. Asta a şi scos în vileag fariseismul principalelor mass- media comuniste de limbă română – „Moldova suverană", „Flux", „Antena C", EU TV şi „M 1". Cred că, dacă nu ar fi avut indicaţia bossului comunist, respectiva presă ar fi trecut aproape sub tăcere moartea Poetului. Ea şi-a dat fariseismul pe faţă prin faptul că, după ce l-a otrăvit pe Grigore Vieru ani la rând, acum a fost nevoită să-l accepte ca simbol al românilor basarabeni. Că pe reprezentanţii acesteia nu i-a durut moartea Poetului au demonstrat-o fără ruşine *efreitorii* de presă ai lui Roşca, prin intermediul EU TV şi „Flux". Duminică dimineaţa, când posturile TV din România anunţau non-stop despre moartea lui Vieru, EU TV relua buletinul de ştiri din seara trecută, în care spunea că poetul se află în comă, iar medicii au o speranţă... Asta arată cât de mult i-au interesat ultimele clipe de viaţă ale Poetului.

În aceeaşi zi, tot la EU TV, exact ca un neruşinat de soi, apare Burciu în emisiunea „Post-factum", în care anunţă – într-o propoziţie, ca printre altele – decesul lui Grigore Vieru şi al lui Victor Ciutac, după care dă din mână şi trece să latre agresiv împotriva unor reprezentanţi ai dreptei politice, exact cum aceiaşi băieţi ai lui Roşca o faceau şi împotriva lui Vieru. Dacă am prezenta o listă a personalităţilor în care Roşca a bătut permanent, după ce a înhămat mişcarea de eliberare naţională, aţi vedea că o bună parte dintre ei sunt prieteni sau buni cunoscuţi de-ai lui Grigore Vieru, au împărtăşit sau împărtăşesc gândurile Poetului despre soarta românilor basarabeni. În ei – nu în duşmanii lor! – taie pepecediştii...

Acelaşi fariseism îl regăsim şi în „Flux"-ul de ieri, în ziua înmormântării Poetului. Praporşcicul lui Roşca atacă „Timpul", deoarece acesta îl trece pe el

şi pe colegul său printre „asasinii morali” ai Poetului. Învinuieşte publicaţia noastră că n-a avut răbdare să aştepte până ce trupul neînsufleţit al Poetului va fi dat pământului. Dar voi de ce n-aţi lăsat Poetul să mai trăiască?! Ori nici în aceste zile nimeni n-a avut dreptul să spună nişte adevăruri despre acei care l-au măcinat pe Poet?! Autorul învinuieşte, dar, totodată, foloseşte momentul pentru a-i înjunghia pe alţii cu tradiţionalele expresii roşchiste, gen „hiene”, „infamul editorialist”, „bulibaşă al presei galbene şi mafiotizate”, „Mihai Ghimpu... nu prea le are cu ştiinţa de carte”, „capul slăninos, dar mai puţin mintios al lui Urechean...”. Vorbind de cazul Vieru, praporşcicul spune: „Este adevărat că, în anumite momente, am avut puncte de vedere diferite asupra unor chestiuni...”. De când un praporşcic are puncte de vedere în faţa celui care va rămâne sfinţenia română a Basarabiei? Iar mai departe ia şi retipăreşte învinuirile aduse cândva lui Vieru. Fariseisme pepecediste!

În cuvântul redacţiei despre moartea lui Grigore Vieru, fluxiştii lui Roşca îşi cer iertare cu: „Poate, uneori, noi am fost cei care nu l-am înţeles sau poate că el nu ne-a înţeles întodeauna pe noi”. Oare cine putea să nu-l înţeleagă pe Grigore Vieru, cel care vorbea chiar şi pe înţelesul copiilor de grădiniţă şi care nu s-a temut să lumineze cu propria inimă aspiraţiile româneşti ale basarabenilor? Sau cred ei că Vieru era atât de naiv, încât să nu înţeleagă vicleniile politice ale liderului pepecedist şi ale „păţanilor” săi? Nu, băieţi, Vieru a înţeles cine sunteţi şi care e misiunea voastră. Iată de ce i-aţi înveninat şi i-aţi scurtat viaţa. Sunt convins că, dacă azi s-ar ridica din mormânt şi ar vedea ce aţi făcut pe ultimul său drum de pe pământ, ar spune-o îndurerat şi scurt: Fariseii...

„Timpul”, 21 ianuarie 2009

Prof. Ion DON

NOI SUNTEM ROMÂNI...

Am parcurs lunga cale de la Satu Mare la Chişinău... Frumoasa şi mănoasa noastră Basarabie a fost în doliu. O mulţime de oameni, rar întâlnită la o înmormântare, era adunată în faţa Teatrului de Operă pentru a-i aduce ultimul omagiu marelui nemuritor. Este demn de consemnat faptul că tineretul a predominat, dovadă de necontestat că Grigore Vieru a fost şi va continua să fie citit de tânăra generaţie.

Nu pot să nu reproduc trei versuri dintr-un vechi cântec patriotic care glăsuieşte astfel: „Doamne, dă tărie / Unei mâini să scrie / Biblia bătrânului Ardeal...", de data aceasta să scrie cartea vieţii lui Grigore Vieru.

În timpul programului funebru din cimitir, au luat cuvânt mai multe personalităţi oficiale, scriitori şi prieteni ai poetului. Însă un ins, căruia i s-a dat cuvântul, dorind să fie pe placul celor care l-au trimis la funeralii, a început să se bâlbâie când veni vorba despre adevărul istoric, moment în care mulţimea a prins a scanda hotărâtă: „Noi suntem români! Noi suntem români!.." Felicitări acelor patrioţi de care Grigore Vieru ar fi fost mândru!

Satu Mare

Cristina ARHILIUC, elevă, Liceul „Prometeu"

GRIGORE VIERU, ÎNGERUL COPILĂRIEI MELE

Pe când aveam vreo 5 ani, m-am dus cu mama la un recital de poezie, unde l-am văzut prima dată pe bunul Grigore Vieru. Ca mulţi dintre cei prezenţi, m-am apropiat să-mi ofere un autograf pe cartea ce se lansa în acea seară. Mi-amintesc că mama ne-a făcut o poză (o am şi acum). Răsfoiam puţin mai târziu volumul şi am găsit pe paginile lui prima poezie pe care am recitat-o:

Mama ne mângâie,
Soarele luceşte.
Soarele e unul,
Mama una este.

Era o carte de poezii pe care le ştiam pe de rost cu mult înainte de a fi învăţat să citesc. Atunci am descoperit bucuria lecturii.

Elevă fiind, mult mai ocupată, citeam doar poeziile lui Grigore Vieru care erau incluse în manuale (acum îmi dau seama că sunt mult prea puţine).

Tragica moarte a lui Grigore Vieru mi-a amintit cât a însemnat pentru mine, pentru copilăria mea.

Copiii şi nepoţii mei o să mă întrebe cu invidie:

– Ai avut ocazia să-l vezi pe Grigore Vieru?

Cu lacrimi în ochi o să mă gândesc: „Da! Am avut acest noroc, dar n-am ştiut să profit de el". În cei 13 ani împliniţi, nu l-am văzut decât de 3 ori... Deşi ocazii am avut mai multe...

A plecat dintre noi. A fost, probabil, mult prea bun pentru această lume cu suflet deşert.

Dumnezeu avea nevoie de el şi l-a luat în ceruri, iar noi l-am pierdut pe unul dintre cei mai mari poeţi români.

Fie să se odihnească în pace, căci, deşi s-a dus de pe pământ, nu a putut să plece şi din inimile noastre! Ştiu că va rămâne pentru totdeauna îngerul copilăriei mele!

Maria TIMUC

CÂND S-A NĂSCUT EMINESCU, A MURIT VIERU

Grigore Vieru a trăit lângă noi aproape neobservat, iar atunci când a fost observat, a fost pentru a fi atacat. Nu întâmplător el a lăsat în eternitate întrebarea „cum poţi fi spion al propriilor suferinţi"! Avem să răspundem la această întrebare prin îndreptare, prin recunoaştere, prin înţelegerea explicită a „uniunii noastre sufleteşti", fie că stăm dincolo sau dincoace de Prut. Plecarea sincronistică a lui Vieru în lumea de dincolo, în ziua naşterii lui Eminescu, ne va „obliga" să-i sărbătorim în acelaşi timp de acum încolo. Când s-a născut Eminescu, a murit Vieru. Inteligenţa fantastică a universului ne ghidează prin sugestii sincronistice, al căror mesaj profund ne invită la reflecţii sănătoase despre atitudinea noastră în faţa valorii şi a continuităţii sale. Suntem astăzi în starea în care avem nevoie să-i cerem iertare lui Eminescu. Să-i cerem iertare lui Vieru. Şi să deschidem ochii către aceia ce poartă amprenta spiritului românesc, al creaţiei în genele lor şi pe care-i judecăm – ca pe Cristos – nu cu sufletul, nu cu dragostea, ci cu judecata omenească îngustă. Puterea recunoştinţei este puterea iubirii şi, poate, a venit vremea să ne iubim valorile şi să le dăruim un strop de bucurie pe vremea trecerii lor fulgurante pe pământ. Grigore Vieru purta în sine suferinţa sufletului românesc! Pentru că n-am recunoscut-o, avem să ne cerem iertare astăzi, la vremea plecării sale dintre noi.

„Flacăra lui Adrian Păunescu", 13–19 februarie 2009

Doina DABIJA

LUMINĂ TRISTĂ

Se unesc regrete-n
Toată ţara,
Clipele se-nchină
Celui care a fost Poet,
Şi astăzi e lumină.

E doliu de la Chişinău
La Bucureşti,
Tristeţea urcă în cuvânt,
Şi clopote în ceruri bat,
E doliu Sus, şi pe pământ.

Pe unde-a păşit poetul
Iarba răsare bătrână,
Că n-o să mai vorbească –
Plânge azi limba română.

Bucureşti

POD DE FLORI

La moartea poetului Grigore Vieru

„Trăiesc spre moarte”, pe un pod de flori,
Ce peste Prut l-a-ncremenit doar gerul,
La Balc mistreţii scot colţi de fiori,
Da-n „colţii de argint” – GRIGORE VIERU.

„Tu ştii? De tine, moarte, nu mi-e teamă!”
Doar pierderea mămucăi m-ar strivi
Şi-a slovelor cămaşă-n rugi târzii
Mi-ar sângera şi-a Prutului năframă!

„Trăiesc spre moarte”, ape şi culori
Topesc în curcubeu unirea firii,
Din Basarabia ne vin fiori
S-aducă SLOVA – pulsul nemuririi,

S-aducă viu şi limpede misterul
Pe-un „pod de flori”, prin morţi nemuritori,
Cum Doina, Aldea şi Grigore VIERU
S-au înzidit în româneşti comori.

„Trăim spre moarte”, simpli spectatori?
Cu limba strămoşească-n colivii,
Unirea lâncezeşte-n senatori
Iar tu, poet român, strigi până mori:
„...În lume nu-s mai multe Românii!”.

„Tu ştii! De tine, moarte, nu mi-e teamă!”
Doar pierderea mămucăi m-ar strivi
Şi moartea de copil printre copii
Şi Prutul... sângerând... precum o rană...

Bucureşti, 18/19.01.2009

LA MORMÂNTUL LUI VIERU

Se oxidează frunzele şi fierul,
E un vârtej de nimburi împrejur,
Pământul ţării este şi mai pur
De când în el s-a aşezat Vieru.

Din osul lui voievodal, subţire,
Ca dintr-o scândurică de la Rai,
Învaţă nou-născuţii să respire
Şi creşte magnetismul unui grai.

E toamnă, iarba stă să se usuce,
Se face frig, la umbre de gheţari,
Mai este Basarabia pe cruce
Şi lacrimile ei sunt încă mari.

E-o cumpănă în ţara basarabă
Şi nu se poate garanta nimic,
Imperiile se refac în grabă,
Peste-un sisif din ce în ce mai mic.

Pământul însuşi s-ar strica sub mlaştini,
De n-ar veni în el, din când în când,
Câte-un Vieru, cu simţiri şi baştini,
Şi nu l-ar şi purifica plângând.

Fiinţa lui Vieru, ca o frunză,
A trebuit să cadă la pământ,
Spre a sui-n lumina nepătrunsă
Şi neamului să îi devină gând.

Când vom vorbi cu-ai noştri despre ţară
Şi-o vom aduce-o fiilor în dar,
Să ştim că el a aşteptat să moară
Ca să-şi sfinţească trecerea, cu har.

Se oxidează frunzele şi fierul,
Pământul Basarabiei, întregi,
Se-ntoarce la mormântul lui Vieru
Şi fraţii între ei se înţeleg.

Octombrie 2009

Trebuie să învingem
bucuria izbânzii
pentru a rămâne oameni.

Grigore Vieru și soția Raisa, 5 mai 1987

SCRISOARE CĂTRE GRIGORE VIERU

Grigore dragă, e pentru prima oară când ai uitat că e ziua ta de naştere. Iată am venit cu mulţi prieteni la tine şi nu ne întâmpini, cum îţi era obiceiul... Te-au coborât în pământ şi taci. De o lună taci...

Ce noutăţi ţi-am adus? Ţara plânge încă. De acum încolo are cine te apăra – mii şi mii de oameni îndureraţi care au venit să te petreacă pe ultimul drum şi alte sute de mii care n-au putut să ajungă la Chişinău şi au plâns pe la casele lor.

Au dispărut toate cărţile tale din librării!

Mihai Potârniche n-a dormit câteva nopţi şi a venit la ziua ta de naştere cu un calendar care răscoleşte sufletul. E povestea vieţii tale dramatice într-o splendidă execuţie poligrafică. Chipul tău, când senin, când plin de durere, răsare pe fiecare pagină altfel, aşa cum sunt versurile tale tipărite mai jos şi alese cu gust şi pricepere de către Mihai Potârniche.

De la „Pui golaşi" până la „Ridică-te, Basarabie!" – tot drumul tău de creaţie e cuprins în acest calendar de zile mari.

Alte noutăţi? L-am ascultat mai alaltăseară pe Călin la „Vocea Basarabiei". Nu e uşor să dai un interviu când eşti fiul lui Grigore Vieru. Avea emoţii Călin, dar s-a descurcat, e înţelept şi are caracter. „S-ar fi bucurat şi tata să te audă", i-am spus la telefon. „Da?" s-a înviorat, ca un copil, apoi a început a plânge...

O, Grigore, de-ai putea măcar să auzi cum sună versurile tale acuma! Mai altfel, asta era taina care te apăra?! De când ai plecat, poeziile tale parcă s-au desprins de pământ şi rămân acolo sus, unde nu le ajunge nimeni, ca să le dea jos! E ca şi cum iese luna de după deal şi se înalţă, şi luminează în noapte, tronând necuprinsul. Drept că iese câte un ţânţar nesănătos la cap, care vrea să ajungă la lună, dar să ne punem noi mintea cu ţânţarii?! Curând vom usca mlaştina, făcătoare de ţânţari, şi ei vor dispărea... Să mai bâzâie atunci!

Ştii, Grigore, acum versurile tale despre mama parcă sunt şi despre tine. Ia ascultă:

Uşoară, maică,uşoară,
C-ai putea să mergi călcând
Pe seminţele ce zboară
Între ceruri şi pământ.

În priviri c-un fel de teamă,
Fericită totuşi eşti...
Iarba ştie cum te cheamă,
Steaua ştie ce gândeşti.

* * *

Trudită cât țara întreagă,
Mânuțele tale de ceară
În noaptea cea neagră,
În noaptea cea neagră
Odihnească-se prima oară.

Scriind despre mama, cu 27 de ani în urmă, parcă ai ştiut ce se va întâmpla cu fiecare dintre noi după plecarea ta:

Nu-mi ajung ochi să te plâng,
Nici cuvinte nu-mi ajung,
Drumul meu sub cer e scurt,
Drumul tău în pământ e lung.

* * *

Plecată eşti în moarte,
Ci-aproape, nu departe...

Eşti „aproape, nu departe" şi aşa vei rămâne şi în sufletul nepoţilor, al strănepoţilor şi al urmaşilor lor cât va trăi limba română.

Odihneşte, Grigore dragă, eşti „trudit cât țara întreagă".

Ce mai zice mătuşa Dochiţa acolo, sus? N-a uitat că a vrut să te facă popă?

Cam atât deocamdată. Salutări bunilor noştri prieteni: Igor Vieru, Doina şi Ion Aldea Teodorovoci, Aurel David, Liviu Damian, Victor Teleucă, Petru Zadnipru, George Meniuc, Nicolae Sulac, Ion Vatamanu, Gheorghe Vodă şi celorlalţi.

Februarie 2009

Acad. Eugen SIMION

GRIGORE VIERU, UN POET DÂRZ, UN POET TARE

Am scris în mai multe rânduri despre Grigore Vieru şi mă pregăteam să scriu din nou despre el cu ocazia apariţiei unei masive antologii din poezia sa *(Taina care mă apără)* publicată la Iaşi într-o colecţie coordonată de Daniel Corbu. S-a întâmplat, însă, ceea ce s-a întâmplat (dispariţia brutală a poetului), şi iată, suntem siliţi de acum înainte să folosim alte timpuri ale verbului.

Esenin scrie într-un vers că este ultimul poet cu satul în glas. Despre Grigore Vieru am putea spune că este ultimul poet cu Basarabia în glas. Un poet mesianic, un poet al tribului său, obsedat de trei mituri: Limba română, Mama şi Unitatea neamului său. Un poet elegiac, dar, în ciuda fragilităţii înfăţişării sale şi a vocii sale, moale şi stinse, menite parcă să şoptească o rugăciune, nu să pronunţe propoziţii aspre ca vechii profeţi, Grigore Vieru a fost un poet dârz, un cuget tare, un spirit incoruptibil. Mulţi i-au admirat stilul şi mesajul, alţii i-au reproşat mereu faptul că nu este un poet postmodern. Judecată rea. Vieru nu putea fi postmodern pentru că, spune chiar el, s-a născut şi a crescut într-o istorie imposibilă şi, când a început să scrie, şi-a dat seama că publicul său aşteaptă altceva de la el. Ceva esenţial, spus limpede, ceva despre suferinţele şi bucuriile naţiei sale, atâtea câte sunt. În aceste circumstanţe, poetul *nu poate fi o zbenguială a cuvintelor*. A compus, de aceea, abecedare, a scris poezii pentru copii şi, mai târziu, când a putut să se exprime liber, a scris mereu despre Basarabia – acest „copil înfăşat în sârmă ghimpată"...

Revăd reflecţiile sale despre artă, patrie, iubire, moarte, adevăr... Ele arată mult bun-simţ şi o dorinţă aprigă de adevăr. Vieru nu se joacă, adevărat, cu vorbele. Citise *Biblia* şi pe marii clasici, Eminescu este pentru el un model spiritual, citise şi pe Arghezi, Bacovia şi Blaga, nu numai pe Goga pe care, într-un anumit sens, îl urmează în poezia lui profetică. „Lasă-te răstignit, adevărule, poate că astfel te va găsi lumea în sufletul ei aşa cum l-a găsit pe Isus Hristos" – zice el. „O mie de revoluţii nu valorează cât un izvor curat, un pom înflorit şi un ceas de iubire", observă el, parafrazându-l, am impresia, pe Rousseau. Pe Iuda, trădătorul, îl vede ca pe o greaţă a Raiului şi a Iadului. „Ura strâmbă gura" şi „nimic mai iute ca frica, dar pâra, când vrea, ajunge ea întâi" – notează, în stilul proverbelor, Grigore Vieru, născut într-un sat de pe malul Prutului. Prietenii lui de la Chişinău îmi spun că ar fi vrut ca pe mormântul său să se scrie acest epitaf: „Sunt iarbă, mai simplu nu poate fi". O propoziţie uluitoare. Pare a-i da dreptate lui Nichita Stănescu care a zis despre prietenul său basarabean că „transfigurează natura gândirii în natura naturii" şi că, în genere, poezia lui „ne împrimăvărează cu o toamnă de aur"...

Metaforă splendidă, dar, deocamdată, moartea lui Grigore Vieru ne împovărează cu o mare tristeţe. A murit un om bun şi inimos şi a dispărut din peisajul

literar românesc o voce care uneşte duioşia cu răzvrătirea împotriva răului, injustiţiei şi aroganţei imperiale. Când dispare un prieten dispare şi ceva, irecuperabil, din tine. Când prietenul se întâmplă să fie şi poet, dispare şi posibilitatea de a exprima bunătatea şi frumuseţea lumii. Rămâne, desigur, poezia lui şi rămâne, câtă vreme prietenii săi vor fi în viaţă, amintirea bunătăţii şi sfiiciunii sale serafice. L-am văzut şi l-am ascultat ultima oară, la 18 decembrie 2008, la Academia Română, când a vorbit în numele basarabenilor premiaţi de înalta instituţie. Era cum îl ştiam, poate mai tras la faţă şi cu surâsul mai îndurerat decât altădată. N-a uitat însă să amintească de ceea ce se petrece în Basarabia, iar pe dedicaţia pe care mi-a dat-o pe *Taina care mă apără*, a scris ceva despre „vremurile păgâne" şi despre confuzia de valori morale şi estetice ce s-a instalat în România. O veche suferinţă a lui: venea la Bucureşti ca la o Mecca a spiritului şi, aici, unii publicişti arţăgoşi şi imbecili îl suspectau de bolşevism şi-i batjocoreau poezia. La Chişinău, o foaie numită „Moldova suverană" îl trata de spion român... Cum vine asta: Vieru spion al limbii române şi, în genere, spion al spiritualităţii naţiei sale...? Dacă este aşa, e bine, este onoarea lui. Poetul adevărat este, totdeauna, un spion al limbii sale şi un exponent eminent al spiritualităţii lui...

„Literatura şi arta", 2009

Ion UNGUREANU, ex-ministru al Culturii și Cultelor

NE-AM VĂZUT SUFLETUL

(Din cuvântarea nerostită la cea de-a 74-a aniversare a lui Grigore Vieru)

...Toată viața sa Grigore Vieru a răsădit o Românie măreață, de poveste în inimile orfane ale românilor basarabeni. El nu poate fi prețuit și definit în afara generației sale, care ni i-a dat pe inegalabilii Spiridon Vangheli, Petru Cărare și... lista poate fi continuată, apelând chiar la Grigore Vieru, care în repetate rânduri i-a pomenit pe cei fără de care miracolul basarabean de trezire „din somnul cel de moarte" n-ar fi putut avea loc.

...Găsim la Geo Bogza o admirabilă parabolă despre coborârea pe pământ a lui Dumnezeu și a Sfântului Petre, unde au fost găzduiți și omeniți de-un gospodar și soția lui cu atâta drag și dărnicie (deși nu știau cine sunt), încât Sfântul Petre l-a rugat pe Dumnezeu să facă ceva pentru oamenii aceștia.

– Ce anume, Petre?

– Fă, Doamne, în așa fel ca ei să-și vadă sufletul.

Dumnezeu n-a răspuns nimic, dar peste un timp din neamul acela s-a născut Mihai Eminescu!

Eu cred că sutele de mii de români basarabeni, care au tresărit îndurerați la trista veste a plecării dintre noi a lui Grigore Vieru, mulțimea răvășită de durere, care a venit să-l petreacă pe ultimul drum, și-a văzut sufletul în acele tragice, dar și înălțătoare clipe, pentru că erau și ei din neamul lui Mihai Eminescu. A trebuit să moară Grigore Vieru ca să vedem ce suflet mare are Basarabia! Prin Grigore Vieru ne-am înălțat la Eminescu – ce merit mai mare poate avea un creator ale cărui cuvinte vor rămânea pecetluite pentru totdeauna în memoria unui neam: „De avem sau nu dreptate, Eminescu să ne judece". Să nu uităm că Grigore Vieru s-a definit ca „lacrima lui Eminescu". Lacrima lui Eminescu putea fi doar pentru o Basarabie care astăzi nu e altceva decât „un copil înfășurat în sârmă ghimpată". Și de noi depinde ca această lacrimă de durere să se prefacă în lacrimă de bucurie în ziua izbăvirii, în ziua împlinirii noastre ca Neam.

Din altă parte moartea lui Grigore Vieru i-a scos la lumina zilei, i-a depistat pe detractorii lui – să-i vadă lumea în toată hidoșenia lor sufletească. Într-adevăr văzându-i, fără să vrei, te întrebi așa cum s-ar întreba Vieru: oare ei, ca și moartea, or fi având mame, or fi având copii? Oare ce mame i-o fi adus pe lume? Și ce blestem mai năprasnic poate fi decât acela de-a purta pe vecie însemnul înfierării că ești fiul sau fiica celui care l-a asasinat moral, l-a băgat de viu în mormânt pe acest sfânt al poeziei noastre, pe cel care a scris „ușoară, maică, ușoară"... – versuri dumnezeiești, demne de a fi adresate Maicii Domnului! Acești nemernici vor purta pecetea lui Cain și dincolo de mormânt...

Dar tot geniul lui Grigore Vieru ne-a avertizat prin unul dintre cele mai amare aforisme ale sale: „Lăsaţi în pace trădătorii poporului – nimeni nu poate vinde un neam fără îngăduinţa acestuia”.

Mă gândesc cu ce drept îi vom mai pomeni numele, dacă asasinii lui morali vor rămâne nepedepsiţi, iar cei care i-au plătit, care i-au îndemnat să-l hăituiască, vor fi din nou aleşi să conducă această nenorocită republică, ce se sufocă, se înăbuşă în „robia egipteană”!

Am mai spus-o şi-o repet că, odată cu plecarea lui dintre noi, s-a făcut mai frig, suntem mai neapăraţi, iată de ce vom apela tot mai înfriguraţi la maximele, la versurile şi cântecele sale, pentru a rezista. Ca un clopot al trezirii, al deşteptării noastre, să răsune cuvintele MARELUI POET! Să fim mândri că am fost contemporani cu el. Mândri, dar şi demni de el!

De azi, Grigore Vieru trece pentru totdeauna într-o altă dimensiune, el trece în eternitate. „Piatra rară pe moşie revărsată” pe care ne-a lăsat-o drept moştenire cu atâta dăruire va deveni şi mai de preţ, numele lui nu va descreşte, îndepărtându-se în timp de noi, ci dimpotrivă. Nimeni şi nimic nu-l va putea eclipsa. E ca un astru a cărui lumină blândă ne va încălzi sufletele şi ne va călăuzi în bezna nopţii istorice, în care orbecăim. Şi atunci, când vom ieşi la lumină – numele lui, chipul lui va fi trecut printre sfinţii şi martirii neamului. Grigore Vieru va fi alături de ei, alături de Mihai Eminescu, de Alexe Mateevici…

„Un mort plâns de mulţime, spunea el profetic, încă mai poate schimba ceva în lumea asta.”

Basarabia îndoliată te-a plâns, dragă Grigore, te-a plâns cu atâta durere de la mic la mare, de la tânăr la bătrân, deci să sperăm că se va schimba ceva în viaţa aceasta anostă, se va schimba definitiv, o dată pentru totdeauna.

„Literatura şi arta”, februarie 2009

O EDIŢIE SPECIALĂ A *JURNALULUI NAŢIONAL* CONSACRATĂ LUI GRIGORE VIERU

La 16 februarie 2009, a fost difuzată o ediţie de colecţie a publicaţiei bucureştene *Jurnalul Naţional* (director Marius Tucă), dedicată lui Grigore Vieru. Împreună cu ziarul a fost distribuit un supliment de excepţie: volumul cu cele mai reprezentative creaţii ale marelui scriitor intitulat *Cele mai frumoase poezii*, acesta a apărut la Editura „Jurnalul". Cartea are 288 de pagini şi e prefaţată de Adrian Păunescu, care face succint şi o definiţie a prieteniei dintre cei doi valoroşi cavaleri ai Metaforei: *Această prefaţă, dedicată unui alt mare nume al literaturii române, Grigore Vieru* (alături de Nichita, Sorescu, Alexandru – n.n.), *a cărui poezie se va eterniza prin străfulgerările de geniu care o susţin şi o luminează dinăuntru, este o datorie morală şi excepţională, dar şi estetică, a meseriaşului aspru care sunt, o datorie în primul rând către cultura naţională integratoare şi integrală, cum este şi obligaţia mea faţă de cel pe care l-am iubit şi l-am protejat ca pe un frate. S-a certat pentru mine cu toată lumea. M-am certat pentru el cu toată lumea. Lenta lui asasinare s-a petrecut sub ochii noştri, pe ambele maluri ale Prutului.*

Vieru e „marele spion român" în spaţiul românesc şi, de curând, în cer:

Simplu ca iarba.
Simplu ca pâinea.
Simplu ca Biblia.

Menţionăm că cele 50 000 de exemplare ale publicaţiei *Jurnalul Naţional*, având ca supliment cartea de poeme a lui Grigore Vieru, s-au vândut la Bucureşti în câteva ore. Ca pâinea cea caldă.

Ca pâinea cea caldă a fost şi Grigore Vieru, omul care ne va lipsi de acum înainte şi poetul pe care-l vom reîntâlni de azi încolo doar în cărţile sale, pe care ni le-a lăsat ca moştenire.

Menţionăm că Ediţia specială a *Jurnalului Naţional* consacrată marelui poet român Grigore Vieru, realizată de editorul Daniela Şontică, conţine articole, eseuri, tablete, mărturisiri, numeroase imagini inedite de-ale scriitorului.

Reproducem interviurile realizate de Daniela Şontică, Vitalie Călugăreanu şi Loreta Popa cu Adrian Păunescu, Raisa Vieru şi, respectiv, Eugen Simion, care vorbesc despre cel care a fost şi rămâne a fi în eternitate Grigore Vieru.

„Literatura şi arta"

„RESURSA LUI FUNDAMENTALĂ ERA OMENIA...”

(Daniela Şontică în dialog cu Adrian Păunescu)

Literatura română are şansa marii prietenii dintre Grigore Vieru şi Adrian Păunescu, iar *Jurnalul Naţional*, şansa şi mai mare de a consemna mărturia acestei profunde legături de spirit şi neam, care aduce mai aproape partea dreaptă şi partea stângă a Prutului.

Daniela Şontică: – Când l-aţi cunoscut pe Grigore Vieru?

Adrian Păunescu: – Senzaţia mea acum, când Grigore Vieru nu mai e, rămâne aceea că ne cunoaştem de când lumea, că între noi s-au adunat şi au rămas intacte toate punţile şi că e un anumit destin în felul de a se păstra şi dezvolta prietenia noastră. Totuşi, una dintre datele pe care le ţin minte este cea din 1988, când, în această casă, i-am întâlnit pe Grigore Vieru şi pe Ioan Alexandru, marii poeţi din generaţia mea, şi pe nedrept pierduţii poeţi de vârf ai acestei naţii. Eu eram într-o perioadă grea de marginalizare şi persecuţie, erau înconjurat de microfoane ale Securităţii pe care nu ştiam să le dezamorsez, nici acum n-aş şti, dar cei doi, mari persecutaţi ei înşişi, au venit în casa mea cu gândul de a nu fi străini de istoria care ne lega. Grigore Vieru mi-a povestit atunci cum a făcut el rost de cărţile mele şi de revista „Flacăra” la Moscova. Nu se găsea revista în Basarabia, dar se găsea la Moscova la un chioşc de ziare şi mi-a spus un lucru care m-a bucurat enorm, dar m-a şi responsabilizat o dată în plus, în relaţiile mele cu Basarabia, mi-a spus că ei au pornit o mişcare naţională urmând exemplul de la Radio România al Cenaclului *Flacăra* şi că poezia „Măi soldat de grăniceri!”, la care avea să-mi răspundă într-o poezie a sa dedicată mie, a făcut ecou la literaţii români răspândiţi în Uniunea Sovietică. Pe atunci, în ciuda opresiunii, în ciuda felului în care se exercita controlul asupra indivizilor şi asupra reacţiilor dintre ei, deşi în mod natural o asemenea presiune asupra oamenilor îi sperie şi îi îngrădeşte şi-i desparte, replica era tocmai cealaltă: se cunoşteau mai bine oamenii între ei, se căutau şi se găseau, nu mai uşor, dar mai profund. Eu, la rândul meu, citisem în urmă cu mult timp o carte a lui Grigore dedicată mamei, în alfabet chirilic. Şi îmi dădea aceeaşi impresie pe care mi-o lăsau fotografiile românilor din Ardeal îmbrăcaţi în haine militare austro-ungare. Aşa era poezia lui Vieru în alfabet chirilic. Şi el, în poeziile lui tipărite în alfabet chirilic, spunea adevăruri româneşti de o profunzime excepţională şi de un curaj care putea să-l ducă la zid, la Curtea Marţială, pentru că după ce numeroase poezii evocau figura memei, nevoia fiilor de mama lor, nedreptatea care se face mamei, el venea cu acest vers final, simplu şi genial: „Mamă, tu eşti patria mea!”. Era decodarea întregii lui suferinţe, fiindcă el, pe de o parte, îşi iubea mama de la Pererâta, pe de altă parte, îşi iubea mama simbolică – ţara, România – asta a fost una dintre obsesiile lui. Cine crede că poezia patriotică s-a terminat, că nu mai este un viitor pentru ea, că poezia patriotică este o decoraţiune

exterioară, să citească marii poeţi ai veacului al XX-lea, să vadă că Ungaretti, să vadă că Esenin, să vadă că marii poeţi greci, toţi au câte o patrie şi că nici nu le e ruşine s-o cânte şi nici nu se împiedică stilistic în poncife, ei ştiu să fie liberi şi în acelaşi timp să fie subjugaţi nobil de patria lor.

În 1988, când a venit cu Ioan Alexandru în casa mea, erau atât de misterioşi şi de strălucitori în tot ceea ce spuneau, încât mi-ar fi fost greu, privindu-i pe cei doi mari poeţi, colegi ai mei, să mă hotărăsc numele căruia să-l pronunţ primul. Erau superbi, erau încă tineri. Sunt, iată, 21 de ani de atunci şi niciunul nu mai este. În ceea ce mă priveşte, şi faţă de Vieru trebuie să-mi fac datoria, pentru că sunt mai norocos decât el supravieţuindu-i, aşa cum şi faţă de Nichita Stănescu, şi de Marin Sorescu, şi de Ioan Alexandru mi-am făcut datoria, fiind mai norocos decât ei, supravieţuindu-le, scriind cartea „Generaţia 60". Şi trebuie să depun mărturie despre ei, marii poeţi români, egalii, după părerea mea, poeţilor dintre cele două războaie: Blaga, Arghezi, Bacovia, Fundoianu, Pillat, Barbu, Voiculescu, Vinea, Gyr, Crainic, Beniuc.

D.Ş.: – Sunt sigură că şi ei ar fi spus la fel despre dumneavoastră sau poate contemporanii chiar au spus...

A.P.: – Grigore are în cartea pe care, la iniţiativa inspirată şi generoasă a lui Marius Tucă, *Jurnalul Naţional* o va tipări ca antologie, un interviu final în care sunt numiţi câţiva dintre cei care crede el că ar fi marii poeţi români, cu Eminescu începe lista, eu o închei, dar nu contează ce schimb de generozităţi facem noi între noi. Eu sunt convins şi obsedat de faptul că n-am spus destul despre el în timpul vieţii lui. Eu am făcut tot ce se putea face în materie civică. Eu m-am ocupat de adresa lui din buletin, am mai spus asta, el a murit cu adresa aceasta din Dionisie Lupu nr. 84. Deşi avea locuinţă în Bucureşti, nu-şi schimba buletinul. Mai mult decât atât, anual veneau impozitele, suna admirabila femeie, doamna Epuraş de la Uniunea Compozitorilor: „Domnule Păunescu, ce mă fac cu domnul Vieru? Că nu vine". Veneau şi scrisori din ţară. Paul Everac ne-a trimis de Crăciun nişte cărţi, una mie şi una lui, şi au ajuns după moartea lui. Nu am spus tot ce credeam şi cred despre el, înaintea morţii lui. Nu-mi închipuiam eu că în ziua naşterii lui Eminescu, după ce el plecase de la Bucureşti, după ce am stat împreună zile bune, din 24 noiembrie până la 4 decembrie 2008, nu-mi închipuiam eu că va muri aşa Grigore! Învinsese toate slăbiciunile fiinţei lui şi, brusc, maşina în care se afla s-a izbit de acel nenorocit bloc de beton! Să ştiţi că noi în revistă (Flacăra lui Adrian Păunescu – n.r.) nu am dat încă toate fotografiile, să vedeţi contextul, acel bloc de beton nu ar fi trebuit să fie în calea maşinii, nu e normal. Colegii şi prietenii noştri de la Chişinău au început să spună că nu este exclus să se fi umblat la maşină. Nu ştiu.

D.Ş.: – Au mai fost nişte accidente ale lui dubioase mai demult...

A.P.: – Au intrat cu maşini în el, a fost bătut cu pietre la Chişinău. În noaptea morţii sale s-a tipărit revista „Literatura şi arta" cu răspunsul la noile atacuri criminale împotriva lui, că este spion român şi aşa mai departe. Vieru a fost ucis treptat. Dar să ştiţi că n-a fost ucis doar la Chişinău, ci şi la Bucureşti, prin atitudinea

ciocoiască, prin atitudinea de proprietari de sclavi pe care o au nişte falşi estetizanţi, căci nu sunt esteţi, pentru că nu au estetică, ar fi prea mult să le cedăm acest drept. Ce-i pot eu spune unui om care nu înţelege că o poezie ca asta pe care o s-o spun eu acum este supremă în materie de estetică? Este un blocat: „Uşoară, maică, uşoară / C-ai putea să mergi călcând / Pe seminţele ce zboară / Între ceruri şi pământ". Şi alte lucruri.

Am reparcurs cărţile lui în nopţile astea cât am lucrat la prefaţă, fără a cita foarte mult din poezii, pentru că e aici cartea întreagă. Mi-am dat seama că până şi prietenii, şi eu printre aceşti prieteni ai lui, au anumit stil al obişnuinţei, crezi că e în regulă totul, că-l cunoşti, dar nu e chiar aşa. Vieru este mult peste propriile lui aşteptări, citit ca poet, despărţit de om, pentru că omul se află acum în pământul Basarabiei, poezia lui este nemaipomenit de simplă, dar genială: „În priviri c-un fel de teamă, / Fericită totuşi eşti, / Iarba ştie cum te cheamă, / Steaua ştie ce gândeşti". Sau câtă jale găsim în strofa următoare, care-mi aminteşte de filmele lui Loteanu despre Basarabia, filme care mi-au înlăcrimat tinereţea: „Casă văduvă şi tristă de pe margine de Prut". Recitind-o, mi-am dat seama că este vorba despre România întreagă, care pare un sat părăsit: „Şi vei tace lung cu mine, / Cu văz tulbur şi durut, / Casă văduvă şi tristă, / De pe margine de Prut". Este o iniţiativă extraordinară a „Jurnalului Naţional" şi a lui Marius Tucă să-i tipărească o antologie în 50 000 de exemplare, într-o vreme în care poezia iese într-un tiraj 200–300 de exemplare.

D.Ş.: – În vremurile acestea este foarte mult...

A.P.: – Eu îmi scot cărţile în tiraje peste medie, dar 50 000 este imens. Asta este şi o răsplată pe care generaţia tinerilor maturi, iată, prin „Jurnalul Naţional", o aduce lui Grigore Vieru. Iată alte capete de operă: *Iar de n-auză dânşii / Al străvechii slove bucium / Aşezaţi-mi-o ca pernă / Cu toţi codrii ei în zbucium.* Gândiţi-vă aşa: 15 ianuarie, Eminescu. *Ştiu: cândva, la miez de noapte, / Ori la răsărit de soare / Stinge-mi-s-or ochii mie / Tot deasupra cărţii Sale.*

D.Ş.: – Mi-au plăcut acele două întâmplări cu cireşele pe care le-aţi mai povestit, vă rog să le spuneţi din nou.

A.P.: – Noi ne-am întâlnit deseori, iar de la un timp era o întâlnire ca respiraţia. Începuturile prieteniei noastre au fost foarte complexe, am mai povestit asta, o mai spun încă o dată. Venirea lui Grigore Vieru în fruntea unei delegaţii de scriitori din Basarabia la Ion Iliescu în ianuarie 1990 ca să ceară dreptate pentru mine – şi alte lucruri au cerut ei – a fost foarte impresionantă, pentru că foarte mulţi colegi ai mei de la Bucureşti uitaseră ce am făcut, unii dintre ei îmi inventau infirmităţi morale. Dar el a făcut acest gest în ianuarie 1990. Spre sfârşit de mai 1990, a bătut cineva la mine în uşă, avea ceva în braţe, mi-a zis: „Domnu Păunescu, sunt din Basarabia şi m-a rugat domnul Vieru să vă aduc darul ăsta". „Dar ce este aici?". Nu mi-a spus, a plecat. Am desfăcut pachetul, erau nişte cireşe. Grigore a simţit nevoia să-mi dea încă o dată semnul prieteniei lui, trimiţându-mi nişte cireşe. În august, tot el a creat posibilitatea ca eu să merg în Basarabia, pentru prima oară de la plecarea cu mama

din 1944 din Copăceni (Bălţi), unde mama şi tata, fiind învăţători, mă născuseră, ei erau olteni, dar acolo m-au născut, pentru că eu după plecarea forţată a mamei din Basarabia într-un tren cu soldaţi români şi unde mă şi pierdusem la un moment dat, încât m-au dat din mână în mână soldaţii, lăsându-mi amprentele lor pe trup, era prima oară în 1990 când am plecat la Chişinău şi în restul Basarabiei. În anii anteriori acestei etape, de câte ori am încercat, nu am avut voie să trec pe teritoriul Uniunii Sovietice, pentru că într-adevăr aveam o bogată activitate antiimperialistă, antisovietică. În august 1990, am trecut Prutul, mă aştepta Grigore acolo, care nu era cine ştie ce în materie de rang social, dar avea un halou de lumină, care impunea şi în faţa securiştilor moldoveni şi ruşi. Era Grigore Vieru. Am ajuns acolo şi am participat la *Ziua Limbii Române*, pe care mai târziu au numit-o *Ziua Limbii Noastre*, când n-a mai fost voie să fie „română". În Piaţa Marii Adunări Naţionale erau zeci de mii de oameni, erau Snegur şi Druc şi ceilalţi, eu m-am dus cu preotul Doru Gheajă din Alba Iulia, marea voce a Ardealului, cu micuţa Sorina Haşigan din Sălîştea Sibiului, cu tânăra mea soţie Carmen şi cu băiatul meu Andrei Păunescu. Am cântat şi recitat în Piaţa Marii Adunări Naţionale inclusiv *Doamne, ocroteşte-i pe români!* Am produs o puternică impresie printre basarabeni, nu numai printre cei din Piaţă, şi printre ceilalţi, pentru că s-a transmis şi la televiziune. Grigore a avut atunci ideea să mergem în satul în care m-am născut şi, împreună cu mai mulţi scriitori, cu Dabija, Cimpoi, am plecat spre Copăceni. Acolo am intrat într-o stare de emoţie fatală, iar din acest motiv şi din altele pe care nu le ştiu, nu sunt sigur, am făcut fibrilaţie şi o dublă pneumonie. La Copăceni, mi-am văzut satul de baştină, cum se spune în Moldova, şi am văzut-o pe fata care spunea că mama i-a fost învăţătoare şi că pe geamul deschis, la orele de clasă, se auzea o voce de copil şi mama îi spunea: „Du-te tu şi vezi, că e micuţul Adrian", şi am văzut-o că era acum matură, bătrână, aşa cum sunt femeile din satele româneşti de pretutindeni, au o perioadă de înflorire şi după aceea, prin suferinţă şi umilinţe, de felul cum ne purtăm cu ele, îmbătrânesc brusc. Şi mi-a spus: „Domnule Adrian, eram în clasă cu mama dumneavoastră şi pe geamul deschis vi se auzea ţipătul de copil. Doamna mă trimitea pe mine şi de atunci ştiam că veţi fi un om mare". Şi, în hohotele de râs ale celorlalţi, am întrebat-o: „De unde?" „Ţipaţi cel mai tare!". Toate stările astea, plus ceva ce nu ştiu, ce poate să aparţină unor măsuri de represiune asupra mea, m-au secat şi când am ajuns la Chişinău mi-era aşa de rău că nu mă puteam ridica de pe scaun. Grigore s-a speriat îngrozitor, ca să mă duc la baie m-am sprijinit de el. Şi m-a internat în Spitalul Republicam din Chişinău. Acolo am reuşit ca, printr-o răzbunare a destinului, în cele 10 zile, sub tratamentul atent şi generos al medicilor care nu erau numai români, erau şi ruşi, care s-au purtat foarte frumos, nobil, prin tratamentul lor, am reuşit să mă refac, dar în nopţile acelea de august, când era îngrozitor de cald, ei nu aveau aer condiţionat şi bolnavii din tot spitalul deschideau uşile spre coridorul cel mare, iar eu mă plimbam şi-i auzeam văitându-se, cerând ajutor, şi parcă recuperam toată suferinţa lor de atâţia ani, de aproape 50 de ani. Grigore în fiecare zi venea la mine. N-a fost niciodată un om

voinic, un sportiv, un performer în materie de condiţie fizică, dar venea în fiecare zi la mine, se îngrijea de viaţa mea, vorbea cu doctorii şi le cerea mai mare sârguinţă, şi mai mare, şi mai mare.

Dar în 1992, aşa cum povestesc într-un poem pe care eu l-am scris atunci, şi a apărut, şi pe care îl reproduc în prefaţa la carte, în 1992, a început să mă obsedeze situaţia soldaţilor români din Transnistria şi i-am zis lui Grigore: „Eu vreau să vin la Chişinău, să mergem în Transnistria". El: „Sigur, a zis, da, sigur", se uita peste Prut la mine aşa, ca la un nebun. Ei bine, m-am dus, şi cu stilul meu torenţial şi totalitar, am făcut o echipă cu Grigore, Doina şi Ion Aldea Teodorovici, cu Andrei şi Carmen care, de asemenea, erau cu mine, şi s-a adăugat consilierul Vlad Darie al lui Mircea Snegur, care a avut generozitatea să ne dea această permisiune. Să ne protejeze nu se prea putea. Ne-am dus la Cocieri şi Doroţcaia, ne-am dus pe cât mai largi arii ale frontului şi, în ciuda prescripţiei de a nu spune că suntem români, de a nu vorbi despre România, de a nu vorbi despre unire, la un moment dat, s-a creat o asemenea stare, încât soldaţii prezenţi acolo, supăraţi pe România că nu îi ajută cu nimic, că ei au nişte tancuri amărâte şi că nu au gloanţe, că nu au ghete, erau desculţi, au început să facă tot felul de aluzii. Şi lor probabil că le era frică şi au început să pună flori de sfârşit de mai pe ţevile armelor. Eu am zis: „Înţeleg că dumneavoastră vă gândiţi la „Treceţi,batalioane...". „Da, da!... Treceţi, batalioane române, Carpaţii!". S-a creat hărmălaie şi au început cu toţii să cânte. Şi ei aveau o variantă de cântec pe care voiam să o auzim noi: „Să trecem Carpaţii, să trecem şi Nistru!". Vedeţi că până la urmă substanţa naţională este ireductibilă. Şi am cântat cu toţii, iar la punctul terminus, unde eram la cea mai cumplită poziţie de periclitate, pentru că ne aflam la 200 de metri de soldaţii inamici, am fost protejaţi de soldaţii noştri, care s-au urcat pe tancuri cu spatele la inamic, încât să nu se poată trage în noi, oferindu-se ei primejdiei. Acolo s-au cântat cântece extraordinare, s-a cântat „Când s-o-mpărţit norocu", lui Grigore îi plăcea mult, ca şi Doinei, de astfel, săraca de ea. Şi s-au modificat versurile: „Când s-ompărţit norocu / Mie mi-o rămas frontu". Şi la un moment dat, s-a întâmplat iar ceva special. Au venit soldaţi de dincolo. Nu au venit cu ură. Erau şi români, dar unii erau ruşi, au venit şi dintre ei. Cireşii din zonă erau, în genere, mitraliaţi, dar unii mai aveau cireşe.Vreau să vă spun însă că viaţa nu e idilică. După ce s-a terminat spectacolul, după ce s-au risipit, s-au odihnit în noaptea aia, a doua zi s-au omorât în continuare.

D.Ş.: – Au uitat.

A.P.: – Au intrat sub comandă. Deci, în mai 1992, am avut această excursie de conştiinţă. Acolo unde ne-am dus noi fusese aruncată în aer maşina televiziunii din Chişinău, nu era aşa simplu. Soţia mea de-abia născuse, fetiţa mea de un an şi ceva era la Bucureşti, plângea tot timpul: „O să ne omoare". Eu am avut atunci o nebunie, şi anume de a nu lipsi de la unul dintre forturile neamului român. Şi-aşa lipsisem mai ales de la ziua de 1 Decembrie 1918, lucru pe care nu mi-l pot ierta, zi la care aş fi vrut să particip chiar dacă nu ca om, ca noroi pe bocancii ţăranilor, intelectualilor

şi târgoveţilor români care mărşăluiau spre Marea Unire. Am continuat prietenia noastră. L-am propus în 1993 pe Grigore Vieru, din partea Partidului Socialist al Muncii, la a cărui conducere eram, ca reprezentant al nostru în consiliul de administraţie Radio şi a fost asta, iar în 1995 i-am spus lui Ion Iliescu, care a fost foarte deschis şi cu asta şi-a făcut un nume bun în lumea culturii româneşti, să organizăm la Cotroceni o sărbătoare pentru Grigore Vieru. A fost acolo floarea intelectualităţii româneşti, patrioţi cinstiţi şi iubitori de unitate naţională, iar Grigore Vieru a fost atunci, la 60 de ani, în culmea fericirii. Mai există, cred, filmul întregii manifestări, sper că nu l-au şters ca să pună pe el amorul curvelor. Dar şi faţa de el şi faţă de ceilalţi creatori basarabeni veniţi la Bucureşti, în genere, în capitala tuturor românilor, s-a manifestat o indiferenţă mai ales la nivel civic. Las la o parte faptul că erau şi înjuraţi ca oameni de creaţie şi minimalizaţi şi batjocoriţi. Se purtau foarte urât cu ei unii dintre concetăţenii noştri din Bucureşti. De exemplu, stăteam serile împreună. Se aflau în mijloc un whisky, o palincă, sărăţele. Şi, la un moment dat, se termina, Doina şi Ion nu aveau unde să se culce. Şi eu întrebam pe Mironov, care era consilierul pe cultură al lui Ion Iliescu: „Mironoave, Mironoave, vremurile sunt prea grave! Oamenii ăştia unde se culcă?". N-avea el putere, dar eu îl întrebam, pentru că ştiam că-i va transmite şi lui Iliescu şi că astfel se construieşte o anumită atmosferă care va exploda la un moment dat. Am găsit înţelegere la Alexandru Bârlădeanu, Dumnezeu să-l ierte, care s-a zbătut să le facă rost de locuinţă, am găsit înţelegere la Matei Vintilă, care a dat, din câte ţin eu minte, două apartamente, unul lui Grigore Vieru, altul soţilor Teodorovici. Ştiu ce gesturi au făcut nişte oameni. Din păcate, atitudinea mai largă a colegilor lor n-a fost una de solidaritate, de complicitate la nivelul destinului, ci de indiferenţă. „Mergem acum la o băută şi ei se pot duce după aceea sub poduri."

În ceea ce mă priveşte, pot spune tot cu autoritatea celui care s-a implicat în viaţa lor, toţi au avut adresa mea din Dionisie Lupu nr.84, adică aici. Când poliţia a descoperit nenorocirea care s-a întâmplat cu Doina şi Ion, acolo, pe marginea unei şosele, s-a uitat pe buletinul lui Ion, unde scria Ivan Aldea Teodorovici, domiciliat în Bucureşti, str. Dionisie Lupu nr.84, şi a venit generalul Ion Eugen Sandu, Dumnezeu să-l ierte, şi el e mort, a sunat şi a vorbit cu soţia mea – eu încă dormeam, avusesem o întâlnire cu Vadim şi Năstase, cu ministrul Spiroiu – şi a spus: „Cine e rusul ăsta care stă aici?". Când şi-a dat seama Carmen, să cadă din picioare, era Ion. Dar celelalte lucruri, atmosfera de fraternitate, lipseau, în ziare apăreau drept „bolşevici".

D.Ş.: – La noi...

A.P.: – La noi, pentru că dincolo de Prut erau „spioni români".

D.Ş.: – Nu era un debutant...

A.P.: – Era un clasic. Întrebam atunci: „Fraţilor, dacă ar veni Eminescu sau Coşbuc, ce-aţi face? Luaţi distanţa necesară să vedeţi cine e!". Au fost ani grei. Dar el niciodată nu se plângea. Situaţia lui o spunea într-un fel din care te făcea să înţelegi că trebuie să meargă într-un sanatoriu, sigur, se ducea şi în Basarabia, dar avea nevoie şi aici. Îşi făcea mulţi prieteni, îl iubeau mulţi oameni, de îndată ce se

apropiau de el, regăseau acel fond genial de omenie pe care nu toţi îl putem arăta. Şi avea mereu câte ceva de apărat, valori româneşti pe care încerca să le impună. A venit la un moment dat şi mi-a spus: „Tu ai lansat foarte mulţi muzicieni, e un băiat foarte talentat, Nicolae Caragia, ai grijă de el". L-am cunoscut într-adevăr şi e un om de mare talent, serios, cu suflet mare. Toate zilele alea m-a bocit la telefon cât era Grigore în comă. Pentru fiecare Grigore făcea ceva. Nu mai vorbesc cât de generos era cu noi, ceilalţi, cât de frumos vorbea de Nicolae Dabija. Resursa lui fundamentală era omenia. Când povestea depre întâlnirea lui cu Nichita şi despre felul cum l-a dus Nichita la un zid şi i-a spus: „Urcă-te pe umerii mei să vezi casa lui Eminescu", iar dincolo nu era nicio casă, dar Nichita i-o descria, Vieru îi spunea: „Da, da, o văd, o văd!".

D.Ş.: – Există un urmaş al lui Grigore Vieru la fel de puternic în lupta pentru unitate şi păstrare a conştiinţei identitare în Basarabia?

A.P.: – Nu cred că se pune problema în felul acesta, cu clasamente. Funcţia îşi creează organul şi în această privinţă. El încă din anii 2000 spunea despre Nicolae Dabija că este cel mai puternic şi mai curajos dintre unionişti şi dintre poeţi. Dabija este unul dintre numele care au însoţit şi au sprijinit strălucirea lui Vieru. Dar nu ştiu ce se va întâmpla. În orice caz, acum trebuie să trăim cu toată profunzimea absenţa lui Grigore, cu lipsa lui. Ea trebuie să ne pătrundă până într-acolo, încât tot ce avem de înţeles de aici înainte este că suntem datori valorilor noastre, pentru că ele, valorile, poartă şi celelalte fiinţe în ele, fiinţele care n-au apucat să ajungă la nivelul lor, într-o lume în care fiecare om de valoare e la locul lui, şi ceilalţi oameni – medii sau normali – au loc. În haos n-are nimeni loc.

Nu ştiu ce va fi, dar cred că sunt oameni care nu vor lăsa în niciun chip steagul pe care l-a purtat Grigore Vieru să se prăbuşească în noroi. Mai sunt foarte multe de spus. Închipuiţi-vă, de exemplu, scena din Ardeal, între 25 noiembrie şi 4 decembrie 2008. Cea mai lungă vreme, Grigore, cu ajutorul prietenului meu, generosul şi puternicul Costel Alic din Deva, a fost cazat la Geoagiu în condiţii remarcabile, frumoase, întremătoare pentru el. Vai, cum vorbea în public, cum se apropia de ardeleni, de oamenii simpli, cum se apropia de intelectualii din Ardeal! Voiau să facă mari festivaluri cu el, unii dascăli au şi venit pentru el de prin zona Petroşanilor la Geoagiu să-l întâlnească, să se bucure de geniul lui. Şi el ţinea foarte mult la cititorii şi în genere la contemporanii lui. În noaptea accidentului, venea de la serbarea Eminescu, el n-a putut să se izoleze, n-a putut să dispreţuiască oamenii. A ştiut bine să iubească şi să transforme iubirea lui de femeie, iubirea lui de ţară, iubirea lui de mamă într-o operă poetică absolut fenomenală, aşa cum spun în finalul prefeţei pornind de la un vers al lui Grigore de pe crucea de la Pererâta: „E simplu ca iarba, e simplu ca pâinea, e simplu ca Biblia". Acesta e, în haosul momentului, portretul lui Grigore Vieru. Nu mai spun, rămâne pentru altă dată, de câte ori mă apăra şi pe mine. S-a lansat în bătalii pe care nu le-a pierdut niciodată. Va trebui să caut în „Flacara lui Adrian Păunescu" toate intervenţiile mele în favoarea lui. Mă rugam

în fiecare săptămână de colegii mei senatori, de preşedintele României, de primul-ministru: „Făceţi, domnilor, ceva pentru el, hai, daţi-i o decoraţie mare! Haideţi să-i apărăm sănătatea!!”.

D.Ş.: – I s-a dat decoraţie după ce a murit.

A.P.: – Sigur că e bine că i s-a dat, dar nu trebuia să se bucure şi el! El ţinea foarte mult la statul român, el avea mistica statului român. Gândiţi-vă cât iubea el ideea de stat românesc dacă atunci când citea, în anii dintâi, „Nu călcaţi pe iarbă”, începea să cânte. Erau cuvinte româneşti, scrise cu caractere latine, şi aşa, ca şi copilului de la ţară, care vede pentru prima oară luminile din centrul unui mare oraş, îi dădea o emoţie specială. Ce mult ar fi însemnat pentru el să fie decorat de România. Aşa cum a înţeles Ion Iliescu, lăudat fie-i numele pentru aceasta, că trebuie să-i facă o sărbătoare. Sărbătoarea de la Cotroceni din 1995 l-a ţinut foarte multă vreme într-o formă înaltă pe Grigore. Nu era vanitos, dar singura lui realitate era spiritual. El n-avea, nu ştiu ce, acces către averi. De mâncat mânca, vorba fostei noastre prietene şi femei care ne ajuta în gospodărie, tanti Mati, „a mâncat domnul Grigore ca o păsărică”, abia dacă gusta, înainte de a-şi pune stenturile, puţină palincă. Era îngrozitor de spiritualizat.

D.Ş.: – Da, parcă avea ceva de sfânt.

A.P.: – Aşa e. De aceea, orice onor pe care i l-ar fi dat ţara l-ar fi hrănit, i-ar fi prins extraordinar de bine, i-ar fi lungit viaţa.

„Jurnalul Naţional”, ediţie de colecţie,
luni, 16 februarie 2009

FIINȚĂ ÎNTRU POEZIE

Sufletele noastre au vibrat cu intensitate la ceea ce am numit întoarcere la izvoare. În acest fel am putut suporta mai uşor „teroarea" înstrăinării şi am putut să ne consacrăm cu toată dăruirea Renaşterii din anii 80 ai secolului trecut.

Prin poezia şi po(i)etica dominantelor arhetipale, prin organicismul şi „mioritismul" fundamental, prin predispoziţia spre esenţe, ceea ce a stimulat aforisticul, expresia simplă şi lapidară spre ludic, care l-a apropiat de copii şi „copilul universal" crengian (în sensul de care vorbea Călinescu) Grigore Vieru a creat o carte românească de învăţătură.

Grigore Vieru seamănă, în istoria noastră literară, cu el însuşi. Este unic, irepetabil, purtând pecetea suferinţei, a dragostei pentru aproapele şi a bucuriei de viaţă, pe care a trăit-o cu un preaplin sufletesc şi cu o candoare de prim venit în lume ieşite din comun.

A fost o Fiinţă întru Poezie. Între el şi poezie se poate pune un semn de identitate absolut. Cu o înfăţişare isusiacă, fragil, întruchipând Copilul şi Poetul, Copilul-Poet, a purtat o aură de sfinţenie care ne aruncă raze de lumină şi înseninare şi după plecarea sa supărată dintre noi (din cauza murdăriilor şi insinuărilor unor trădători şi impostori).

„Jurnalul Naţional", ediţie de colecţie,
luni, 16 februarie 2009

Acad. Eugen SIMION

MESIANIC

UN OM AL NAŢIEI LUI

Era respiraţia Basarabiei, pentru că publicul basarabean vedea în el un simbol. El a înţeles cui se adresează şi despre ce să scrie. A făcut abecedare, asta face un om al naţiei lui. Vă daţi seama, un poet care ar fi scris în stilul lui Malarme ar fi avut unul, doi, trei cititori, şi asta este puţin. Nu înseamnă nimic. Trebuie să porneşti de la cine te ascultă, cine te înţelege. Dispariţia lui este tragică.

* * *

„L-am întâlnit pe Grigore Vieru în casa lui Marin Sorescu. Era important pentru că Marin vedea un poet venit de dincolo, în al doilea rand, el însuşi era un om special. Aş putea spune o natură specială, un om vulnerabil. Părea foarte vulnerabil, fizic vorbind”, spune Eugen Simion.

Când i-am citit poezia, am văzut că în această vulnerabilitate se ascundea, de fapt, un spirit mesianic. Partea frumoasă a lui şi aceea care l-a transformat într-un fel de simbol al Basarabiei este faptul că el şi-a asumat acest destin al lui. Asta este foarte important. A înţeles că nu se adresează unui public abstract, unei elite care aşteaptă de la el să fie în pas cu canoanele postmodernităţii, el a înţeles că se adresează unor oameni care aveau nevoie de altceva. Să vorbească despre miturile lor, să vorbească de identitatea lor pierdută sau ameninţată, să vorbească despre limba română, să vorbească despre mamă, să vorbească despre iubire. Această adaptare, aş spune, a poeziei la circumstanţe mi se pare a fi un factor important.

NEÎNŢELES

Când a trecut Prutul, să spunem de tot după 1990, iar literatura a început să fie judecată în alţi termeni, el s-a simţit puţin neînţeles şi neîndreptăţit. Nu numai el, cam toţi scriitorii basarabeni. Plus că au intervenit aici miticismele noastre. Au început să fie zeflemisiţi, să nu fie judecaţi cu oarecare înţelegere şi cu obiectivitate, ci luaţi peste picior. Consideraţi defazaţi, în fine rămaşi în urmă, în urma spiritului literar. Un critic drept trebuie să vadă ce se întâmplă cu poezia, care este publicul-ţintă, care sunt rosturile pe care şi le asumă această poezie, dar nu numai atât. Eu cred că Grigore Vieru este un poet adevărat, uneori un poet foarte inspirat, un poet, dacă vreţi, pe stil tradiţionalist, dar tradiţionalismul şi modernismul este o judecată

ideologică. Este o judecată de existenţă, nu e judecată de valoare. Dacă spui unui poet că este un poet tradiţionalist, nu înseamnă că este un poet lipsit de valoare. Trebuie să fim atenţi când judecăm poezia basarabeană şi pe Grigore Vieru în special.

UN POET

Moartea lui a fost o moarte simbolică, aproape sacrificială. Era un om care exprima o bunătate fundamentală. Îmi amintesc, l-am vizitat odată lângă Chişinău. Eram în vizită şi am aflat că este bolnav, făcuse un infarct şi era de câteva luni într-un spital pe malul Nistrului, undeva. M-am dus să-l văd, am dat de el, era pe un pat, aţipea, am avut o convorbire absolut îngrijorătoare, aş spune. Părea o luminiţă care pâlpâie şi care se poate stinge oricând. El este un poet important al generaţiei 60 de dincolo de Prut, crescut într-o istorie imposibilă, un poet care şi-a asumat şi a devenit vocea tribului său, un poet cu lacrima în vers, spunea el odată, dar e lacrima unui profet, asta mi se pare mie esenţial. Lacrima lui este o poezie duioasă, o poezie înduioşată, plină de roua singurătăţii şi roua durerii, a suferinţei, însă această voce biblică într-un fel, mesianică se aude, se simte în versurile lui.

BASARABIA ESENŢIALĂ

Problema Basarabiei a fost ignorată de oamenii politici şi în bună parte şi de oamenii de cultură. Poate că dispariţia lui Vieru să-i trezească puţin şi să pornească aceste proiecte. Nu este suficient să le trimitem camioane cu cărţi, care au fost topite pe undeva.

Important ar fi un alt tip de sprijin cultural. Cred că pentru românii din vechiul regat, problema Basarabiei este una esenţială şi trebuie să o punem în termeni politici reali, dar nu pot să dau sfaturi. Mai este problema integrării culturii lor. Ei tot timpul au fost marginalizaţi.

UN ZIAR NUMIT, PROBABIL IRONIC, „MOLDOVA SUVERANĂ"

Erau câteva ziare acolo, unul care se cheamă, ironic cred, „Moldova suverană", unde era înjurat zilnic de un caraghios, de un nemernic, plecat se pare de aici. Acesta avea ca misiune, probabil, să-l înjure, să-l batjocorească, să-l facă spion român, poet bolsevic. Aflăm de la Cimpoi şi de la ceilalţi că se ducea în fiecare dimineaţă, cumpăra ziarul şi se otrăvea cu toate aceste toxine, iar când venea la Bucureşti întâmpina injuriile dâmboviţene şi contestaţiile de rigoare, era făcut bolşevic şi aşa mai departe. Astea sunt nişte lucruri penibile, dar sunt foarte importante pentru destinul

unui om. Cultura română trebuie să şi-i asume într-un fel, nu înseamnă că trebuie să îi înghiţim, ci să le dăm posibilitatea să se manifeste, să scrie, să publice, să circule cărţile lor. Este nevoie de o politică deşteaptă cultural. Îmi amintesc ce mi-a spus un tânăr poet la Chişinău acum câţiva ani: „Am un copil care citeşte acum basme. Citeşte basme româneşti în traducere rusească". Nu existau cărţi, basmele românilor într-o ediţie accesibilă, frumoasă, cu desene. Ştim ce reprezintă la vârsta aceasta lectura. Este esenţială, formează limba, spiritual. Formează universal.

„Jurnalul Naţional", ediţie de colecţie,
luni, 16 februarie 2009

Nicolae ROIBU

TAINA CARE NE APĂRĂ

Scriitorul, care ar fi împlinit, pe 14 februarie, 74 de ani, a fost sărbătorit pe ambele maluri ale Prutului. Un spectacol deosebit a avut loc şi la Casa studenţilor basarabeni din Bucureşti.

Manifestările de evocare a Poetului au demarat cu mai multe zile înainte. Una dintre acestea a fost lansarea calendarului „Grigore Vieru", vineri, în Sala cu Cămin a Uniunii Scriitorilor din Moldova. Aşa cum a precizat moderatorul acţiunii, poetul Arcadie Suceveanu, e vorba de un calendar pentru 2009 în care şi-au găsit locul cele mai frumoase poezii ale marelui dispărut, precum şi fotografii realizate pe parcursul anilor de maestrul Mihai Potârniche. Au luat cuvântul Vlad Filat, preşedintele Partidului Liberal-Democrat din Moldova, Călin Vieru, fiul marelui scriitor, Spiridon Vangheli, Constantin Tănase, Arhip Cibotaru, Mihai Morăraş, Gheorghe Ciocoi şi mulţi-mulţi alţii.

Sâmbătă, la mormântul poetului de la Cimitirul Central din Chişinău s-au adunat mulţi admiratori ai operei vierene. Împrejmuit de coroane de flori, locul de veci al poetului părea să nu mai aibă spaţiu pentru buchetele aduse de admiratorii săi. Cel mai mult au impresionat copiii veniţi cu autocare din toată republica pentru a depune flori la mormântul lui Grigore Vieru, recitând versuri, dar şi interpretând cântecele pe versurile sale. Printre participanţi erau şi mulţi alolingvi, veniţi să-l comemoreze pe cel care s-a considerat o lacrimă a lui Mihai Eminescu.

Apoi, la Sala cu Orgă, a urmat lansarea ultimei cărţi a Poetului – „Taina care mă apără". Sala era arhiplină. Imaginea Poetului, în cadrul unui dialog televizat, a fost prezentă pe tot parcursul spectacolului. A lansat manifestarea corul „Vocile primăverii" de la Liceul teoretic „Ion Creangă", colectiv cu care poetul a colaborat de-a lungul anilor. „Grigore Vieru a devenit o legendă. Este mitul de care toţi avem nevoie", a spus Excelenţa Sa Filip Teodorescu, ambasadorul României în R. Moldova. La rândul său, primarul Chişinăului, Dorin Chirtoacă, a amintit că noi toţi suntem datori să ducem la bun sfârşit ceea ce a visat poetul – obţinerea libertăţii şi unirea cu Ţara. Spiridon Vangheli, bunul prieten al scriitorului, a improvizat o scrisoare către Grigore Vieru. Ieşeanul Daniel Corbu l-a caracterizat pe Poet ca pe un simbol al românităţii de dincolo şi de dincoace de Prut. Totodată, soţia sa, Filomena Corbu, directoarea Editurii Rinceps Edit, a explicat cum a apărut „Taina care mă apără", considerată de autor „cartea vieţii sale". A luat cuvântul şi ultimul lector al volumului, poetul Ion Hadârcă. Cu amintiri despre poet au venit criticul Theodor Codreanu de la Huşi, Viorel Dinescu de la Galaţi ş.a. Manifestarea a fost moderată de preşedintele Uniunii Scriitorilor din Moldova, acad. Mihai Cimpoi. Cu drag, în amintirea poetului, au evoluat artiştii Mihai Ciobanu, Vadim Gheorghelaş,

Ion Josanu şi interpretul de muzică folk Ion Chiriac de la Vaslui. Pictorul Mihai Ungureanu de la Pârliţa, Făleşti, i-a înmânat lui Mihai Cimpoi un portret executat în oţel inoxidabil cu chipul lui Grigore Vieru, pe care figurează harta României Mari şi inscripţia, destul de sugestivă, „Idealul sfânt". Toţi vorbitorii au menţionat faptul că Grigore Vieru, plecând în eternitate, va fi veşnic prezent printre toţi cei care l-au iubit. În aceeaşi zi, pe Aleea Clasicilor Literaturii Române din Chişinău, în preajma bustului lui Eminescu a fost prezentat un concert în memoria lui Grigore Vieru. Astăzi, o manifestare consacrată marelui poet are loc la şcoala care-i poartă numele din cartierul Ciocana al capitalei. Tot azi, la Facultatea de Litere a Universităţii de Stat „Ion Creangă" din Chişinău va avea loc înmânarea burselor „Grigore Vieru", instituite de Nina Gorincioi-Cadopi, basarabeancă stabilită în Italia.

„Timpul", 26 februarie 2009

Spiridon VANGHELI

OASTEA LUI GRIGORE VIERU

Îndureraţi prieteni ai lui GrigoreVieru! De câteva zile mă pomenesc că-i spun lui Radu, fiul meu, Grigore. Alaltăieri, în vorbă cu Dabija, l-am numit şi pe el Grigore, ieri îl botez aşa şi pe Petru Soltan, apoi, seara, mă sună Ion Ungureanu şi-i zic tot Grigore. El n-a plecat!

Aflu de la cei care i-au făcut autopsia un lucru care m-a cutremurat: plămânii lui Grigore Vieru erau concrescuţi cu coşul pieptului – nici nu-i puteau scoate! Aşa ceva nu mai văzuseră. Ţin minte, încă de pe când era student, suferea de plămâni, foametea şi sărăcia nu l-au cruţat. S-a tratat, dar plămânul trebuie să se mişte, ca un foi. Cum respira Grigore? Numai el ştia cum! Îl auzeam uneori că nu-i ajunge aer, nouă însă ne-a lăsat atâta oxigen şi lumină în poeziile şi în cântecele sale! Şi pentru asta trebuie să fie purtat prin judecăţi, calominat fără vină şi denigrat de tot felul de descreieraţi prin ziare?!

Grigore a plecat dintre noi trist şi amărât de tot. „Atât mi-a rămas, îmi spunea, să fac greva foamei cu cele două infarcte!"

El nu ştia că are o oaste mare, care îi va sări în ajutor. Am vazut de atâtea ori cum, în toiul luptei, deodată de după deal apare cavaleria şi hotărăşte soarta bătăliei. Acum, din toate părţile, a alergat necăjitul nostru popor şi l-a salvat pe Vieru, dar l-a costat viaţa!

Până şi cei cu albeaţă la ochi au văzut, în sfârşit, că Vieru e un Mare Poet, poporul însă ştia asta de mult. Spun unii că poporul nostru a degradat, şi-a pierdut orientarea. Să nu ne jucăm cu trăsnăile astea! Cântarul cel mai drept şi mai cinstit e al poporului, de ochii lui n-ai unde te ascunde!

Cea mai impresionantă cuvântare la sicriul lui Grigore Vieru a spus-o tot poporul. N-a gesticulat, a cuvântat tăcând, o tăcere uriaşă, încremenită, doar lacrimile alunecau din ochi şi căutau să topească frigul şi gheaţa, ca să ajungă la pământul care îl primea pe Grigore!

Şi cum Grigore nu poate deschide ochii, eu vă mulţumesc din suflet, oameni buni, care aţi alergat să-l apăraţi nu cu arma, ci cu lumânarea şi două flori în mână încleştată, unii jertfind, poate, şi bănuţii pentru pâine.

Şi ţie îţi mulţumesc, cântăreţule armean! Tu ai salvat obrazul pământului nostru. Dacă n-a putut veni prin Moldova, Ion Aldea Teodorovici a ajuns la sicriul lui Grigore Vieru prin Armenia!!!

În ajunul Anului Nou ne-am înţeles aşa: hai, Grigore, să ajungem întâi cu bine în 2010, mai tăiem o hrincă din pâinea vremii, pe urmă vedem noi ce facem. El a zâmbit şi a zis: „Hai!" , dar iată că n-a ajuns nici la 14 februarie, ziua lui de naştere.

„Literatura şi arta", 2009

Vasile NANEA

MAI VIU CA ORICÂND

Să observăm că Grigore Vieru e mai prezent, acum, printre noi, decât atunci când îl puteam întâlni, fizic, în dreapta sau în stânga râului despărţitor de neam.

Atunci, eram siguri că îl vom putea vedea şi în zilele următoare. Pentru că îl iubeam atât de mult, stabileam cu el alte întâlniri, sau îl căutam prin locurile în care aflam că se ducea în întâmpinarea cititorilor săi. Oricum, îl vedeam rar şi îl întâlneam mai puţin decât ar fi trebuit.

Acum, e aer pe buzele noastre, ale tuturor, aceasta fiind, de când lumea, pentru oamenii aleşi ai acestei planete, o altă modalitate de a trăi. Dar, tot viaţă este, cum s-o numeşti altfel? Acum, e pretutindeni...

Poetul spunea, să nu uităm, că în el convieţuiesc mai mulţi oameni, iar dacă unul moare, rămân ceilalţi... Oameni buni, el nu a murit! El s-a ascuns doar de cei care l-au chinuit şi insultat fără încetare. Nu a mai suportat acel tratament bestial al torţionarilor şi s-a ascuns în iarba înaltă de pe malurile Prutului... El însuşi s-a mărturisit cu ceva timp înainte: „Sunt iarbă. Mai simplu nu pot fi”.

Atunci, îl întrebam:

– Ne-aţi lipsit iar vreo două săptămâni, unde aţi fost, domnu' Grigore?

– Am fost în ţară, frate Nanea...

Acum, de curând, plecând spre ţară, s-a oprit la mijlocul drumului, pentru totdeauna, între acasă la el şi... acasă.

La aniversarea zilei lui de naştere, e ca şi cum s-ar fi născut din nou. Să ne bucurăm! Grigore Vieru trăieşte, e mai viu ca oricând, printre noi, în spaţiul românesc – Grădina Maicii Domnului...

De ziua ta – La mulţi, mulţi ani, Maestre, în vecii vecilor...

„Literatura şi arta”, 14 februarie 2009

MAI SINGURI, MAI SĂRACI...

Dragi români!

În fiecare an, pe data de 14 februarie, eu sunam la Chişinău să-l felicit cu ocazia zilei de naştere pe „Valentin al Patriei Române", adică pe Poetul Naţional Grigore Vieru. Pe foarte puţinii care nu-l iubeau, dintre români, dânsul îi numea „neprietenii mei". S-a ferit totdeauna de cuvântul „duşman". Nu întâmplător am propus, de fiecare dată, să-i spunem lui Grigore Vieru „cel mai iubit dintre românii contemporani". Şi n-a fost o greşeală! Maestrul nostru a fost mai iubit decât oricare dintre noi! Ferice de cei care i-au fost apropiaţi! Ocazie unică! Formula folosită de mine avea darul de a-l mişca sufleteşte şi îmbărbăta.

Salve, salve tricolore,
Astăzi s-a născut Grigore! (C.V. Tudor)

Anul acesta, pe 14 februarie, o voce gravă, îndurerată, mi-a răspuns din casa marelui nostru poet, şi anume soţia acestuia, îngerul păzitor care l-a îngrijit întocmai cum este îngrijit un copil, vreme de aproape cincizeci de ani.

Eu am adaptat vechea formulă de felicitare la noua realitate şi spun aşa:

Lacrimi, lacrimi incolore,
Ne-ai lăsat singuri, Grigore!

Asta este ceea ce simt, alături de toţi cunoscuţii şi admiratorii lui Grigore Vieru. Ne simţim mai singuri, mai săraci, mai fără de apărare, în această lume dură şi deosebit de aspră.

În calitate de fin al familiei Vieru, am fost împuternicit să fac public următorul mesaj de mulţumire din partea soţiei îndoliate, doamna Raisa Vieru:

„Mulţumesc tuturor românilor din America pentru faptul că sunt alături de noi, alături de durerea noastră. Grigore Vieru este o mare pierdere pentru familie şi pentru întreg Neamul Românesc. Prin tot ce a făcut, el şi-a demonstrat dragostea mare pentru acest Neam, pentru Patrie, pentru Limba Română şi pentru Mama. Acestea au fost temele lui sfinte.

Sper că memoria lui Grigore Vieru, prin opera sa, va fi transmisă din generaţie în generaţie şi va rămâne în eternitate".

Eu mă alătur familiei şi mulţumesc tuturor celor care în direct sau telefonic neau transmis condoleanţe pentru plecarea la Domnul a marelui Grigore Vieru. Trecem prin momente unice în viaţă, care ne vor marca întreaga existenţă de aici înainte. Durerea nu poate fi exprimată prin cuvinte şi singura alinare vine de la cei care îşi împărtăşesc propria lor durere cu care am fost loviţi la acest început de an trist.

Bunul Dumnezeu să-i odihnească sufletul zbuciumat în împărăţia Sa!

New York, 14 februarie 2009

Anatol RĂZMERIȚĂ, actor

AMINTIRI DESPRE BĂDIȚA GRIGORE VIERU

DRAGOSTEA CEA DE TOATE ZILELE

Apoi au venit şi sărbătorile Crăciunului, cu colinde şi cu bădiţa Grigore...

Echipa de colindători, în frunte cu neobositul preot Constantin Alexe, era gata de plecare.

– Şi eu cu voi, se auzi vocea timidă a lui bădiţa Grigore, pe care-l luasem doar cu câteva ore mai devreme de pe aeroportul internaţional din Los Angeles.

– Poate te odihneşti un pic, bădiţă Grigore, îi zic... după dousprezece ore de zbor...

– Vreau să-i cunosc pe fraţii mei români din California. Să-i colind împreună cu voi... să ne bucurăm...

Auzind că şi bădiţa Grigore merge cu colindatul, s-au alăturat şi câţiva artişti din ansamblul „Timişul”, care tocmai se afla într-o vizită-turneu pe la noi. De-abia am încăput cu toţii într-un microbuz, şi alte câteva maşini.

...Intrăm în casele gospodarilor români şi îi colindăm frumos. Gazdele se uitau mirate şi neîncrezătoare către poet. De recunoscut îl recunoşteau cu toţii, dar să creadă că-i chiar el cu adrevărat, şi chiar la ei în casă... Era peste puterea lor să creadă. Numai copilaşii îl recunoşteau dintr-odată şi... veneau direct la el cu „Albinuţa” în mâini.

Poetul se apleca, îi mângâia pe creştet, apoi şoptea fiecăruia ceva tainic la ureche. Nu ştiu ce fel de cuvinte măiestre le şoptea, de-i făcea să le sclipească ochii de bucurie. Poetul se bucura şi râdea împreună cu ei, fericit şi el ca un copil...

Cred că acele momente erau, de fapt, clipele lui solare. Iubea, şi era iubit de copilaşi.

MAGNOLIA

– Hai să vedem o minune, Anatol!

M-a luat de mână şi am coborât în fugă scările, apoi am alergat către poarta ce dă spre trotuarul din faţa locuinţei mele. Era o dimineaţă senină şi caldă pe la mijloc de ianuarie, când prind să înflorească magnoliile din California.

Şi ea era acolo, în mijlocul trotuarului, plină de flori, aşteptându-l pe poet... ea, MAGNOLIA!!!

A înconjurat-o de câteva ori, privindu-i fascinat coroana bătută cu flori şi mângâindu-i tulpina, cu un fel de gingăşie, pe care numai bădiţa Grigore putea s-o aibă.

Ea, tandră, i-a acceptat mângâierea, şi l-a iubit pe loc, pentru totdeauna.

LA TAIFAS CU ADRIAN, TUDOR ŞI BĂDIŢA GRIGORE

Aflând cât de mult iubesc poezia lui Adrian Păunescu, şi mai ales cât de mult a făcut poetul pentru cenaclul „Flacăra", pe timpurile când cei mai mulţi vedeau lumea numai în roşu, bădiţa Grigore mi-a zis cu tristeţe: „Eşti unul din foarte puţinii care vorbesc astăzi cu dragoste despre acest mare poet. Toţi se întrec a-l judeca pe nedrept, şi chiar a-l condamna pentru nişte fapte, de care poetul nu a avut vreodată şi nu are ştire... Vrei să vorbeşti cu el un pic?... Are nevoie de susţinere morală, mai mult ca oricând... O să se bucure Adrian...".

A format numărul de la Bucureşti al lui Păunescu. Aflând despre ce era vorba, Păunescu, care tocmai vorbea de la alt telefon cu Tudor Gheorghe – haiducul bard din Craiova – a unit, numai el ştie cum, cele trei legături telefonice în una singură: Los Angeles–Bucureşti–Craiova.

A fost cea mai dulce, cea mai frumoasă „teleconferinţă", cum a „botezat-o" atunci, pe loc, Adrian Păunescu, din viaţa mea.

Am vorbit, am spus glume, am râs, am cântat, am visat împreună, cum într-o zi o să ne întâlnim, şi o să cânt cu Tudor „poezie cântată", într-un spectacol nemaipomenit şi unic, iar Adrian o să facă comentarii, aşa cum numai Adrian Păunescu ştie să facă...

Vorbeam cu doi oameni foarte dragi şi apropiaţi sufletului meu, doi oameni cu care nu mă întâlnisem, şi nu ne vorbisem niciodată până atunci...

Băditţa Grigore asculta şi zâmbea, cu zâmbetul cela al lui... El ne cunoştea bine pe toţi trei, şi ne iubea foarte mult.

PENTRU PRIMA DATĂ, PE PĂMÂNTUL PATRIEI

Când am coborât din avion, pe aeroportul din Otopeni, şi am păşit pentru prima dată pe pământul PATRIEI mele necunoscute, am simţit că, de emoţii, mi se înmoaie picioarele. Băditţa Grigore, care mă aştepta cu o seamă de prieteni, în sala de aşteptare, m-a luat uşurel de braţul stâng. „Şi mie, zice băditţa Grigore, mi s-au muiat picioarele, când am păşit pentru prima dată pe pământul Ţării... O să treacă, Anatol...!" De celălalt braț, mă sprijinea prietenul Ion Anton. El se ţinea tare pe picioare. E ieşean...

A doua zi, băditţa Grigore m-a luat să-mi arate Calea Victoriei din Bucureşti. Am chemat un taxi. Când l-a văzut pe poet, soferul a pălit la faţă, apoi, de fericire, s-a înroşit ca para focului:

– Domnule poet!... Doamne!... Ce noroc... unde vreţi să vă duc, domnule poet?!
– Vreau să-i arăt fratelui Anatol Calea Victoriei...
– S-a făcut, domnule poet... numaidecât!

Când am ajuns pe Calea Victoriei, şoferul a refuzat categoric să primească bani de la poet. În schimb s-a apropiat, a îngenuncheat şi i-a sărutat poetului mâna.

– Sunt răsplătit, a zis. Să vă dea Dumnezeu multă sănătate şi să ne trăiţi, domnule poet!... Apoi, fericit, a urcat la volan şi a plecat...

Apoi l-au zărit trecătorii. Se apropiau, câte unul, câte trei, mai mulţi, de nu mai putea-i număra... Veneau în faţa lui, şi – literalmente – i se închinau şi-i sărutau mâna. Bătrâni, femei, tineri, intelectuali, muncitori, studenţi, şi mai ales ţărani, căci era duminică, zi de târg în Bucureşti...

Aşa că nu a mai putut să-mi arate Calea Victoriei, bădiţa. Dar nu mi-a părut rău atunci, după cum nu-mi pare rău nici astăzi pentru că am văzut în schimb altceva; ceva mult mai profund decât o simplă adminatie, gen Hollywood, pentru poet.

– Parcă nu ai fi poetul Grigore Vieru, ci Marele Preot al neamului dacic, de pe timpurile lui Burebista, bădiţă Grigore, îi zic.

– Ei ştiu că-i iubesc foarte mult, şi-mi dau în schimb toată dragostea şi tot respectul lor, dragul meu Anatol...

CU BĂDIŢA, LA PUTNA

La Putna era lume de pe lume. Din toate colţurile Ţării, şi de peste ocean. Se sărbătorea luminoasa amintire a Marelui Ştefan al Moldovei. Multă armată, multă securitate, poliţie..., înalte oficialităţi, înalţi prelaţi...

Am ieşit cu bădiţa Grigore pe strada Centrală, şi pare-se că-i unică, care taie oraşul în două, de la un capăt la celălalt.

De cum l-au văzut, au prins a veni către el. Valuri după valuri. În câteva minute, strada în jurul nostru s-a umplut de lume.

Traficul rutier, foarte intens în acele ore, s-a blocat din ambele părţi. Lumea a format pe loc un fel de rând...

Poetul îl întreba pe fiecare cum îl cheamă, apoi le scria cu mâna lui, pe cărţile, hărţile, ilustratele, sau pur şi simplu pe foi albe, rupte dintr-un caiet, numele fiecăruia, dându-le instantaneu un „autograf", după mai multe cuvinte de urări de bine şi sănătate, semnând dedicaţia, simplu şi modest, Grigore Vieru.

Aşa a trecut o oră, au trecut două, trei... Veneau, îi sărutau mâna, primeau „autograful", îl strângeau la piept ca pe un odor de mare preţ, şi plecau fericiţi.

În tot acest răstimp, n-am auzit nicio voce de şofer înjurând ori clacsonând, nici un oştean din multa armată, nici un poliţist sau jandarm să încerce să împrăştie lumea, ca să deblocheze traficul...

Poliţiştii, oştenii, jandarmii şi şoferii aşteptau şi ei cuminţi, în rând, să-şi primească „tainul" lor de dragoste de la bădiţa Grigore.

S-A STINS DIN VIAȚĂ POETUL GRIGORE VIERU

Când am auzit cumplita veste, l-am sunat pe bădia Ion Ungureanu.

– Ce e? Cum e, bădiță Ioane?

– Nu e bine, Anatol... parcă sunt nişte şanse... dar puţine...

Plângea bădiţa Ion; plângeam şi eu la celălalt capăt al pământului... Ce putem face?

Spre dimineaţă, am auzit la televizor o voce gravă anunţând: S-a stins din viaţă poetul Grigore Vieru... cel mai mare poet...

Înlăcrimat, am ieşit afară pe scări...

– Ştii, Magnolia, bădiţa Grigore al nostru nu mai este... s-a dus bădiţa Grigore... s-a stins...

Magnolia ştia. De data asta n-a mai înflorit, deşi eram în a doua jumătate a lunii ianuarie...

Închid ochii şi-l văd pe bădiţa Grigore păşind, fără grabă, pe o rază dreaptă de lumină, fără de sfârşit, parcă...

De fapt, nici nu e o rază, e un drum, desemnat de Atotputernicul numai pentru el, bădiţa Grigore, Poetul Neamului, şi acest drum e făcut numai din Lumină, Dragoste, Linişte şi Pace.

Iar pe de o parte şi alta a drumului, două şiruri nesfârşite de Magnolii înflorite, toate semănând leit cu Magnolia ceea...

Poetul se apropie zâmbitor de câte una, admirându-i coroana bătută de flori, îi mângâie tulpina cu gingăşie, apoi se opreşte ascultând concentrat. Vrea să deslușească ceva, poate strigătul meu şoptit: „La revedere, bădiţă Grigore, pe curând".

SUA, 8 februarie 2009

Nina JOSU

ÎN PREAJMA ZILEI DE NAŞTERE A POETULUI

De-acolo de sus, din ceruri, Poetul ne priveşte, credem, cu un surâs blând zilele acestea, văzând atâtea inimi arzânde de dragoste şi dor pentru chipul lui luminos, pentru marea sa poezie. Iar călăii care-l mai atacă prin „Moldova suverană" şi după moarte nici nu bănuiesc măcar că acum lovesc chiar în Bunul Dumnezeu, care stă între marele Poet şi asasinii lui.

La 13 februarie curent, la Biblioteca Publică Ovidius (director – dna Elena Butucel), a avut loc o acţiune culturală dedicată zilei de naştere a mult îndrăgitului nostru poet Grigore Vieru. În incinta bibliotecii, care dispune de opera maestrului, pe standul frumos împodobit cu nenumărate volume din creaţia Poetului, sus, stătea scris cu litere mari: „Un om predestinat să lumineze", „O lumânare pentru poet".

Ianoş Ţurcanu, pe post de moderator, i-a prezentat pe studenţii de la Colegiul de Construcţii (care au participat şi cu o expoziţie de pictură inspirată din creaţia Poetului), după care a propus un moment de reculegere în memoria marelui Poet, trecut în nemurire. „Moartea maestrului ne-a demonstrat că poezia e cea mai puternică armă şi că Poetul a fost aproape de popor.

Vin foarte multe scrisori la secţia cultură a primăriei municipale pentru îveşnicirea memoriei marelui Poet. Cred că aţi citit în numărul trecut al revistei «Literatura şi arta» un tulburător material despre cine sunt adevăraţii asasini ai lui Grigore Vieru", a mai spus I. Ţurcanu.

Studenţii Diana Creciun, Mariana Mârza, Ruslan Baxanean, Nicolae Cibuc, Alexandru Prisăcaru au recitat din creaţia Poetului: „Testament", „Sunt naţionalist", „Locuiesc", „Nu am, moarte, cu tine nimic", "Ochii mamei" etc.

Iulian Filip i-a îndemnat pe cei prezenţi să păstreze *tonalitatea celui viu – să nu vorbim la trecut despre Poet.* „Grigore Vieru a scris şi a spus răspicat, de câte ori a avut ocazia, că trăim o istorie falsă, a grăbit revenirea în albia noastră firească, a luptat pentru integritatea naţională românească. A lucrat cu compozitori, cu interpreţi, le-a pus în gură cuvinte de simţire românească. Basarabenii mai există ca simţire românească – acest mesaj a fost dus în toate centrele culturale din Ţară. Grigore Vieru a fost responsabil pentru darul său, de care era conştient. Pentru a-l cunoaşte mai bine, porniţi-o de la maximele lui, nu de la versurile (deşi foarte bune) din programele şcolare. Poetul a bătut un drum greu de străbătut: cel dintre noi şi noi, cei de peste Prut", a mai accentuat I. Filip.

Nătăliţa Croitoru a interpretat la chitară una dintre cele mai cunoscute poezii ale Poetului – „Legământ".

Jurnalistul Ion Borş a spus: „M-am născut pe malul Prutului, în Pererâta, înconjurată din trei părţi de păduri şi de ape. Şcoala din sat a fost construită în 1936 de

Guvernul României. Tatăl meu a fost coleg de clasă cu Poetul şi povestea că, fiind copil, Grigore Vieru era flămând, slăbuţ, dar ştia să se apere: ce avea de spus, spunea. Pe urmă, dacă lua pumni, era treaba băieţilor".

Valentina Butnaru şi-a amintit că la primul Congres majoritatea celor prezenţi au decis ca asociaţia să-şi ia numele de la versul lui Grigore Vieru: „Limba noastră cea română". Dânsa a mai spus că mamele şi-au crescut copiii cu poezia lui Grigore Vieru, *Cântec de leagăn*, despre care credeau că-i cântec popular; a dezvăluit că la cimitir, în primele zile după înmormântarea Poetului, oamenii veneau până târziu şi aprindeau câte o lumânare.

„Literatura şi arta", februarie 2009

Ovidiu CREANGĂ

NU TE VOM UITA NICIODATĂ

La 14 februarie 2009, Grigore Vieru ar fi împlinit 74 de ani.

Românul absolut şi inegalabilul poet Grigore Vieru s-a născut pe 14 februarie 1935, când Basarabia era în România. Nu am avut fericirea şi onoarea să-l fi cunoscut pe Grigore Vieru mai demult, ci numai de câţiva ani. Din această pricină nu îi cunosc prea bine vasta lui operă poetică, eu l-am cunoscut mai mult ca om.

Grigore era de o bunătate fără margini şi avea un magnetism personal extraordinar. Omul ăsta te cucerea de cum l-ai cunoscut. Poate datorită faptului că suntem născuţi în aceeaşi zodie, ba mai mult, în aceeaşi zi – 14 februarie, am simţit o puternică atracţie către acest ROMÂN ABSOLUT. Doar că eu m-am grăbit şi m-am născut cu mult mai devreme, pe 14 februarie 1921, deci eu împlinesc 88 de ani.

Ultima dată am vorbit cu Grigore cam cu o săptămână înainte de a ne părăsi şi a se duce lângă Eminescu. Am dat un telefon la biroul altui român şi patriot înflăcărat al poetului de mare talent, Nicolae Dabija. După ce am terminat convorbirea cu Nicolae Dabija, acesta îmi spune: „Este aici şi Grigore Vieru". A fost ultima dată când am vorbit cu Grigore Vieru.

Eu nu am să spun prea multe despre Grigore Vieru, deoarece prin trecerea lui în nefiinţă românii au suferit un şoc puternic şi s-au trezit „din somnul cel de moarte", au realizat că numai unirea şi renunţarea la ambiţiile personale pot realiza visul nemuritorului Grigore Vieru: REÎNTREGIREA ŢĂRII!! Acum s-au scris poate sute de articole în care preamăresc opera marelui dispărut, acum românii, care constituie 80% din populaţia Basarabiei (nu ştiu de ce, nu pot spune Republica Moldova, care e un stat sintetic, artificial), şi-au dat seama de forţa lor şi nu mai vor să fie minţiţi şi manipulaţi. Grigore Vieru i-a trezit, le-a deschis ochii minţii.

Frate Grigore, şi eu prăznuiesc, la 14 februarie, 88 de ani de la naşterea mea.

Noi şi cele 30 de persoane, care vor fi oaspeţii mei, vom păstra un moment de pioasă reculegere în amintirea ta şi vom aprinde creştineşte o lumânare care va arde tot timpul cât va dura aniversarea noastră.

Frate Grigore, tot sâmbătă, 14 februarie 2009, basarabenii din Toronto vor comemora trecerea ta în nefiinţă, cea care organizează această adunare de doliu este doamna Lia Popovici.

Noi toţi din toată lumea te-am iubit, te iubim şi nu te vom uita niciodată.

Toronto, Canada

„Literatura şi arta", 14 februarie 2009

Tudor SPĂTARU

IUBI-TE-VOI, DOAMNE...

Sâmbată, 14 februarie 2009, diaspora română din New York l-a pomenit pe cel mai iubit dintre contemporanii săi, iar în ziua următoare la biserica Sfânta Maria a avut loc un parastas pentru pomenirea sufletului celui care a fost şi rămâne Luceafărul Basarabiei. Foarte mulţi oameni şi-au dorit să fie parte la acest eveniment, astfel încât organizatorii au fost nevoiţi să emită pentru serviciul divin invitaţii personale, ceilalţi pomenindu-l în biserici din oraş. Dis-de-dimineaţă portrete ale marelui pomenit au fost aşezate în biserică, dar şi în sala unde urma să fie organizat praznicul. Serviciul divin în lăcaşul sfânt plin de enoriaşi de pe ambele maluri ale Prutului a fost condus de preotul Adrian Fetea. Astfel, în mulţimea de iubitori ai marelui poet s-au regăsit, lăcrimând, oameni care s-au văzut pentru prima dată în viaţă: personae venite în urma persecuţiilor comuniste începând cu anul 1940 şi terminând cu cei care au căutat o scăpare din infernul basarabean al anilor 2000. Iar Grigore Vieru a fost printre ei! Nu se putea să nu fie! Atâta dragoste şi pace între fraţi nu a cunoscut New York-ul de atâta amar de vreme. Atâta grijă şi iubire pentru basarabeni nu s-a simţit de mult în sânul diasporei româneşti şi nu se putea să nu fie! Atâta afecţiune şi recunoştinţă din partea basarabenilor faţă de fraţii români nu s-a mai văzut de mult în zonă şi atâta unire între fraţi nu a cunoscut încă acest continent.

După serviciul divin frăţietatea românească a participat la praznicul de pomenire a celui care a iubit atât de mult Patria Română. Praznicul s-a început cu vizionarea unui film despre viaţa celui care va rămâne veşnic viu în sufletul românilor, indiferent de locul unde se află aceştia. Apoi atenţia participanţilor a fost îndreptată către finul celui care l-a iubit mai mult decât propria-i viaţă. Dl Cârlan, în cuvântarea sa plină de pioşenie, a găsit un mijloc de caracterizare a patriarhului poeziei româneşti: versurile scrise de dl Dabija în poemul „Moartea lui Vieru". Din ce s-a exprimat în versuri până acum aceasta reprezintă cea mai fidelă descriere a sensului existenţei, morţii şi eternităţii lui Grigore Vieru:

Cu mersul lui, tăcut, de heruvim,
el s-a-nălţat la Ceruri să învie.
Şi numai noi, rămaşi în străinie,
nici nu ne naştem şi nici nu murim...

Prăznuitorii au plecat către casă cu poza marelui nostru contemporan pe care s-au gravat versurile sale.

Părintelui Arsenie Papacioc, cel care a hrănit ursul sălbatic din propria palmă în inima pădurilor, când s-a retras împreună cu părintele Cleopa într-o groapă din ţinutul sălbatic, departe de iadul communist prin anii 50, i s-a spus:

– Sfinţia Ta, moare poporul român, zdrobit de maşini, aruncat în gropile cu var, ucis de călăii comunişti, împuşcat fără de vină, călcat în picioare!

– Moare, moare, dar a treia zi învie! zise plin de fericire Preasfinţitul.

Grigore Vieru nu a murit! Ne uneşte, ne face mai buni, mai iubitori de fraţi şi de neam, de Bunul Dumnezeu. Cu Eminescu! Alături de Iisus în ceruri!

New York, 15 februarie 2009

Constantin CHIRILĂ

IN MEMORIAM

Deşi ne aflăm în plină iarnă, începutul lunii februarie, Iaşiul, Cernăuţiul, Chişinăul şi întreg arealul românesc arată ca o zi de primăvară. În această perioadă, în această zi de 7 februarie 2009, Iaşiul a omagiat pe marele poet Grigore Vieru.

O contribuţie deosebită la organizarea acestui înălţător moment omagial au avut-o scriitorii din Iaşi, adevăraţii prieteni ai regretatului poet Grigore Vieru, în fruntea cărora s-a aflat scriitorul Daniel Corbu, împreună cu distinsa sa soţie, primăriile din Chişinău şi Iaşi. La acest moment omagial, care a început la orele 10 dimineaţa, printr-o slujbă, oficiată de către preotul Dumitru Merticariu, la biserica Banu, a venit de la Chişinău doamna Raisa Vieru, soţia regretatului poet.

Au participat la sf. slujbă scriitori, oameni de cultură, iubitori ai marelui poet: Daniel Corbu cu soţia sa, Horia Zilieru, Grigore Ilisei, Andi Andrieş, Mircea Radu Iacoban, Ion Ţăranu, Ioana Irimia, Vasile Fluturel, tenorul Siminică, Ioan Berghia, românul basarabean care scoate prin strădania Domniei Sale, la Iaşi, revista „Dor de Basarabia". Numărul 17 al revistei a fost închinat lui Grigore Vieru şi Victor Ciutac, număr pe care Ioan Berghia l-a oferit tuturor celor prezenţi la acest moment omagial.

De la biserica Banu s-a plecat la Palatul Culturii, într-o sală frumos amenajată cu multe din cărţile scrise de Grigore Vieru, totul aranjat cu suflet şi totală dăruire din partea organizatorilor şi a directorului bibliotecii „Gheorghe Asachi".

În aceasta înălţătoare atmosferă, scriitorul Daniel Corbu a vorbit despre valoarea poetului Grigore Vieru, de enorma muncă depusă la editarea cărţii „TAINA CARE MĂ APĂRĂ", carte la care scriitorul Daniel Corbu şi-a adus o mare şi nobilă contribuţie.

Au mai vorbit despre veşnic regretatul poet:Horia Zilieru, Mircea Radu Iacoban, Ion Ţăranu, Grigore Ilisei, părintele Merticariu, Dan Jumara, doamna Raisa Vieru, care după un moment de reculegere ne-a făcut să ascultăm emoţionante mărturisiri.

Cu adevărat pot spune că în ziua de 7 februarie 2009, aici la Iaşi, marele poet Grigore Vieru, urmărindu-ne de acolo din ceruri, ne-a umezit frunţile cu lacrima Mariei Sale.

Am fost martorii unui miracol românesc!

Iată că, şi de dincolo de moarte, Grigore Vieru ne uneşte!

Am participat la funeraliile regretatului mare poet şi, împreună cu studenta de la Chişinău, Marta Botezatu, care a urmat Liceul „Octav Băncilă" din Iaşi, am depus o coroană de flori, din partea Asociaţiei Ginta Latină, lângă sicriul poetului Grigore Vieru.

Unii din Basarabia, dar, din păcate, şi din Ţară, l-au jignit pe Marele Poet. Acestora poetul Adrian Păunescu, într-o poezie de adio pe care a rostit-o lângă sicriul regretatului Grigore Vieru la Chişinău, spunea:

Şi totuşi n-are nimeni o simplă remuşcare
Pentru calvarul zilnic al MARELUI POET?
Şi totuşi n-are nimeni o urmă de regret
Că prea urâtă-i viaţă şi prea absurd
se moare?

Întâlnirile mele cu poetul Grigore Vieru au fost numeroase, atât în Basarabia, cât şi la Iaşi. Una dintre aceste întâlniri, pentru mine, este cu totul deosebită. Ea s-a petrecut cu ocazia sărbătoririi, La Chişinău, a zilei de 15 ianuarie 1998, ziua de naştere a Luceafărului poeziei româneşti, Mihai Eminescu. Mă aflam în biroul redactorului-şef de la „Literatura şi arta", Nicolae Dabija, căruia îi oferisem mai multe materiale adunate de mine în decursul anilor. Domnul Dabija a început să răsfoiască materialele şi, în timp ce deschisese la pagina unde era o fotografie a poetului Grigore Vieru, deasupra căreia scrisesem: „Grigore Vieru este un dar ceresc, trimis nouă, tuturor românilor, de bunul Dumnezeu, la rugămintea lui Mihai Eminescu", chiar în acel moment uşa biroului se deschide încetişor şi, sfios ca un înger, intră nimeni altul decât Grigore Vieru.

Numai Dumnezeu putea să creeze un asemenea moment.

Acum, Marele Poet s-a înălţat la Domnul şi împreună cu Luceafărul poeziei româneşti, Mihai Eminescu, veghează asupra întregului NEAM ROMÂNESC.

Iaşi, 7 februarie 2009

RENAȘTERE

Poetului Grigore Vieru

În stele când poetul pleacă,
E semn că sufletu-i nu seacă;
Ba se aprinde-n versuri mii,
Să lumineze printre ciocârlii.

Să lumineze prin păduri şi ape
Când dorul nostru vine să se-adape,
Să lumineze în părinți şi-n prunci
Întru-mplinirea sfintelor porunci.

În stele când poetul zboară,
E semn că s-a născut a doua oară.
Citiţi-i şi suspinele, şi plânsul
Şi veţi simţi ce-aproape ne e dânsul!

Dar iată-l cum la noi priveşte –
Atât de-adânc şi-atât de româneşte...

Râmnicu Sărat

ŞI TRICOLORUL PLÂNGE

Se-amestecă pământul în viscoliri cu cerul,
În cuib de ger se stinge un strigăt disperat,
Şi, vai, rămânem singuri, ne-a părăsit Vieru,
Şi-n semn de despărţire şi Prutul a secat.

De uşa casei noastre se-agaţă o amprentă,
Se zguduie pereţii şi harta nu stă-n cui,
Ne-a părăsit Vieru, în moartea lui urgentă,
Şi tricolorul plânge şi luptă-n locul lui.

Pe moarte şi pe viaţă, voia unire-n ţară,
Trăia pe două maluri şi le unea firesc,
Îşi apăra conştiinţa cu viaţa lui amară,
Dorea să nu se piardă destinul românesc.

Ne-a părăsit Vieru şi toate-s mai departe,
Se adânceşte Prutul, de-atâta lăcrimat,
Pe steag e semn de cruce, de viscol şi de moarte,
Şi hainele în raclă i-s mari şi l-au uitat.

Se detonează drama în fiecare casă
Şi demisionează ceasornicele, mut,
Ne-a părăsit Vieru şi vocea lui ne-apasă,
Ne transformăm în vorbe, în temniţi şi în lut.

Ne-a părăsit Vieru şi casa e pustie,
Fotoliul nostru zace şi clanţa stă pe loc,
Când a plecat din casă, cine putea să ştie
Că-i ultima plecare spre-un ultim nenoroc.

Şi l-am condus la poartă, i-am spus „la revedere”,
Purta cu dânsul jale şi „diplomatul” vechi,
Şi m-a privit cu milă, cu drag şi mângâiere,
Iar linştea de astăzi îmi ţiuie-n urechi.

Ne-a părăsit Vieru, brutal şi prea devreme,
Aveam să-i spunem multe, dar timpul ni l-a luat,
Miroase iar a moarte, a scrum, a crizanteme,
Îngheaţă cheia-n poartă cu scrâşnet eşuat.

E vremea îngropării, îl plângem împreună,
Şi-am vrea să ni se spună că visul ne-a orbit,
Dar îl absoarbe crucea şi clopotele sună,
Adio, domn al nostru. Adio. V-am iubit.

„Flacăra lui Adrian Păunescu",
12–19 februarie 2009

Lidia GROSU

POETE, CINE-A SPUS CĂ AI MURIT?

Iubitului poet al neamului Grigore Vieru

Poete, cine-a spus că ai murit?
Prin cântec de durere înălţat,
Pe-a Domnului coroană de-mpărat,
Tu eşti o Stea-n albastrul infinit.

Tu nu ai murit: Lumânarea noastră eşti,
Nestinsă, românească, peste glie
Încremenită veşnicia
Cu paradisul culmilor cereşti.
O, Doamne sfinte,
Săraci, în lumea noastră de deşert,
Am moştenit Grădina ta cuminte,
Cu spiritul ei larg de înţelept,
Prin care înfloreşte râsul mamei
Şi înfrunzesc iubirile de neam,
De limbă, de prieteni şi de Ţară –
Văpaie care-l arde pe duşman.
Poete, cine-a spus că ai murit?
Prin cântec de durere înălţat,
Pe-a Domnului coroană de-mpărat,
Tu eşti o Stea-n albastrul infinit.

Chişinău

După ce am îndurat atâtea lovituri, îmi par vânătăi și florile albastre.

Grigore Vieru și Marin Sorescu, 1988

Spiridon VANGHELI

DAVID AL NOSTRU DE LA PERERÂTA

Îi mulţumesc lui Dumnezeu că mi-a îngăduit să mai trăiesc aceste zile şi să văd miracolul cu ochii. Vestea îngrozitoare m-a găsit în spital, mă pregăteam pentru operaţie... Am ieşit să-l petrec pe ultimul drum pe Grigore şi am rămas până astăzi printre cititorii săi îndureraţi, ca să-i sprijin şi să-i ajut să-l cunoască mai bine.

O viaţă am fost alături de durerile şi bucuriile lui Grigore Vieru, cunosc cum s-au născut multe dintre poeziile sale, n-am avut secrete unul faţă de altul. Da, ştiam cu toţii că era popular, o ştia şi Grigore, dar ce vedem după moarte e, într-adevăr, un miracol. Îmi pare rău că nu e şi el acum printre noi. În loc să se bucure, nu cumva ar fi zis: „Bine, poporule, dar unde ai fost când mă răstigneau pe cruce?!". Ar fi zis altul aşa, nu Grigore. Mărinimos cum era, poate că ar fi scăpat încă o lacrimă şi atât.

El a plecat dintre noi obosit, trist, i s-a lehămetit de viaţă, dar se întoarce tânăr, puternic, în stare iar să ne adune din mici fărâme şi să ne facă oameni care au conştiinţa de sine, conştiinţa de neam.

Doamne, ce pomenire i-au făcut şi la Cimişlia! Inima acestei comemorări – doamna Parascovia Colţa, directoarea Liceului „Mihai Eminescu". Două ore a plâns toată sala, de la copil la bătrân, am plâns şi eu, şi Nicolae Dabija, şi primarul Gheorghe Răileanu plângea ca un copil, el, bărbatul care în 1992 a pus mâna pe armă şi a alergat la Nistru să ne apere neamul!

După moarte, poezia lui Grigore Vieru are o forţă dublă.

Uitaţi-vă la copilul care îi recită poezia de pe scenă – o simte, o respiră –, parcă e scrisă de acest copil; ascultaţi tânărul care îi cântă cântecul – o să vedeţi că e chiar cântecul lui de suflet... Toţi, absolut toţi ne regăsim în poezia şi cântecul lui Grigore Vieru! Asta e taina, asta ne îngemănează cu poetul, de aceea îl deplângem, a plecat o parte din noi, poate că cea mai bună parte! Cum de a ştiut poetul să ne dea exact ce ne trebuie, să ne umple golul din suflet?! Tocmai de aceea e un mare poet, ajutat de Divinitate.

Ne va mustra încă multă vreme conştiinţa că n-am fost în stare să-l salvăm, dar iată că el s-a întors singur prin moarte şi prin lacrima noastră, a reînviat Vieru şi rămâne între noi pe totdeauna.

E ridicol că mai latră şi astăzi la el căţeii întunericului... Grigore Vieru e David al nostru de la Pererâta, care l-a răpus pe uriaşul Goliat, şi nu cu piatra, aruncată din praştie, ci cu Adevărul şi forţa talentului divin.

Omul Vieru se va odihni acolo, sus, poetul Grigore Vieru nu va avea odihnă niciodată.

Prof. univ. dr. Ion POPESCU-SIRETEANU

GRIGORE VIERU A TRECUT ÎN ȚARA DE PESTE VEAC

Grigore Vieru este un mare poet nu doar al basarabenilor, ci al tuturor românilor, un strălucit apărător şi cultivator al limbii române.

Gloria lui este gloria noastră, geniul lui este geniul nostru.

Împreună cu Eminescu şi cu el, vom trăi prin veacurile care vin.

Grigore n-a murit. Cum poate muri un uriaş al sufletului românesc?

Îi aud glasul şi-l binecuvântez ca pe un frate al meu şi ca un fiu al acestui neam şi al acestui pământ românesc.

Piteşti

ÎNĂLŢAREA

Firicelul de viaţă din fiinţa plăpândă a poetului Grigore Vieru s-a curmat astfel ca la împlinirea a patruzeci de zile, când va fi ziua de înălţare la Tatăl Ceresc, să fie zi de joi. Poate anume Mântuitorul a hărăzit lucrurile astfel, fiindcă tot joi a fost şi ziua când şi Poetul s-a desprins de lumea materială pentru a se ridica în Ceruri, unde şade de-a dreapta Tatălui.

În zilele de la urmă, cu această ocazie, în mai multe biserici au fost oficiate servicii divine de pomenire şi de ridicări la care soboare întregi de preoţi, susţinuţi de enoriaşi, s-au rugat fierbinte întru uşurarea drumului pe care are a-l face Poetul Neamului.

Uşurinţa sau greutăţile, obstacolele pe care le va întâlni în calea sa sunt faptele sale. Pentru acest ultim drum, când se va despărţi de lumea care i-a fost dragă, Poetul s-a pregătit o viaţă pe care a trăit-o cinstit şi frumos, muncind din greu, aburcând pe fragilii umeri mai mult decât ar putea duce poate un popor întreg. Este drumul pe care Poetul, pentru a-l traversa, nu are nevoie de niciun fel de mijloc de transport pe care, de altfel, personal nu l-a avut niciodată.

Mai deunăzi a venit la redacţie un bărbat pe nume Ştefan din părţile Hânceştilor. Ne-a impresionat mult motivul care l-a adus la noi. Ne-a povestit acest Ştefan că în primii ani de Renaştere Naţională, deşi era sportiv de performanţă, fusese scos din pâine. În una din zile, mergea fără grabă şi fără rost prin oraş. La un moment dat l-a văzut pe Grigore Vieru traversând strada. „Gata. Am de lucru!" s-a bucurat omul. S-a apropiat de poet şi, deşi acesta nu-l cunoştea, după ce l-a salutat, i-a zis: „Domnule Vieru, luaţi-mă să vă fiu şofer personal!". Grigore Vieru a râs cu poftă, l-a bătut pe umăr şi i-a spus că el în viaţă n-a avut maşină. Ba mai mult, a zis el, nici bicicletă nu a avut, când băieţii de seama lui aveau aşa ceva. „Domnule Vieru, eu am să merg la Uniunea Scriitorilor, la Preşedinţie şi am să-i conving că aveţi nevoie de maşină, iar eu în timp de 20 de minute voi fi la uşa dumneavoastră oricând."

Au trecut ani de la acea discuţie. În una din ultimele luni, Ştefan de prin părţile Hânceştilor, mergând la volanul propriului autoturism, l-a observat pe Grigore Vieru care traversa strada printre maşini. A oprit autoturismul său, a alergat după Poet şi, ajungându-l, i-a zis: „Domnule Vieru, eu sunt Ştefan de la Hânceşti, cel care acum câţiva ani v-am rugat să mă luaţi să vă fiu şofer. Acelaşi lucru vă rog şi acum. Între timp soarta s-a întors cu faţa la mine, mă descurc cu ajutorul lui Dumnezeu. Acum nu mai trebuie să vă dea maşină nici Uniunea Scriitorilor, nici Preşedinţia. Că dacă nu v-au dat-o până acum, nu cred că de acum încolo o vor face. Dar nici nu vă mai trebuie. Am eu maşina mea. Vreau să fiu şoferul dumneavoastră personal. Să vă duc la alimentară, la Uniunea Scriitorilor, la şcoli, la grădiniţe de copii, oriunde în altă

parte aţi avea nevoie". Grigore Vieru l-a ascultat, a zâmbit binevoitor, i-a mulţumit, apoi l-a bătut cu multă bunăvoinţă pe umăr şi i-a spus: „Fătule, ca să vezi cât de frumos este plaiul, ca să vezi cât de frumoasă este ţara în care te-ai născut, trebuie să mergi prin ea pe jos"...

Primele două zile, după ce a aflat Ştefan de marea pierdere, a plâns întruna. Apoi s-a dus la preoţi să se mărturisească, considerând că dacă ar fi fost mai insistent, dacă-l convingea pe Vieru că el este omul potrivit pentru a-l purta cu maşina, astăzi Grigore Vieru ar fi fost în viaţă. „Eu nu m-aş fi jucat cu drumul şi cu viteza, eu nu m-aş fi jucat cu viaţa lui Grigore Vieru. Eu nu aş fi uitat nici pentru o clipă pe cine am alături", zice Ştefan şi îşi freacă mâinile cu care îşi tot şterge şirul de lacrimi.

Ștefan a plecat, iar noi am rămas vrăjiţi de povestea cu Grigore Vieru pe care ne-a spus-o. Se pare că el nici n-a sesizat ce s-a întâmplat: ne-a adus un aforism al lui Grigore Vieru pe care maestrul nici n-a observat că l-a făcut ad-hoc, dar care merită să-şi ocupe locul alături de cele mai valoroase cugetări ale sale...

Încăperile bisericilor, precum la Ispas ard lumânări, simbolizând luminarea drumului Fiului care se ridică la Tatăl Ceresc, la fel au fost inundate zilele acestea de luminile lumânărilor aprinse întru petrecerea sufletului lui Grigore Vieru care se îndreaptă către Tatăl Ceresc şi care şi-a iubit Neamul, Limba, Istoria şi Ţara mai mult decât pe sine însuşi.

Ion ANTON

GRIGORE VIERU, VĂZUT DE APROAPE

Mi-au trebuit câteva săptămâni spre a mă dezmetici din şocul produs de moartea omului care a purtat în sine un neam întreg, Grigore Vieru.

În unul din cântecele sale, Grigore Vieru enunţa prin două versuri credinţa: *Lumea asta-i cum o vezi, / Iar cealaltă-i cum o crezi.* Adevăr absolut.

Eu cred că marele poet a văzut lumea în care a trăit şi a comensurat-o în multitudinea dimensiunilor ei, cu neasemuitul său suflet. Astfel, prin tot ceea ce a creat şi a lăsat în dar posterităţii, chiar de n-ar fi crezut în veşnicie, el însuşi s-a plasat în veşnicie, stare pe care o măsoară doar eternitatea. În graba de a exprima sentimentele provocate de dispariţia pământeană a omului Grigore Vieru, fiecare l-a numit poetul Grigore Vieru, care a încorporat şi a lăsat prin creaţia sa întregul univers de simţire al unui neam. Afirm acest lucru având câteva lucruri irefutabile.

L-am cunoscut în ambele ipostaze. Ipostaza de titan al culturii şi deci al României şi ca om. Chiar dacă bădiţa Grigore, cum îi plăcea să-i spun în particular, nu prezenta diferenţă între cele două ipostaze, ca om se abandona în braţele prieteniei autentice. Atunci înţelegeai de unde îşi trag seva multitudinea de calităţi pe care le avea (poet, compozitor, scriitor pentru copii, autor de aforisme, luptător neînfricat pentru drepturile neamului românesc, unionist împătimit etc.). Câteva împrejurări ne-au apropiat mult.

A fost peste două luni oaspetele Americii. Atunci l-am cunoscut prima oară în imensitatea personalităţii sale. Am locuit împreună două luni, am descins împreună în comunităţi româneşti: în Los Angeles, San Francisco, Sacramento, Las Vegas, San Diego, New York. Atunci am văzut că Grigore a fost asimilat ca un vechi prieten cu care lumea se întâlneşte după mulţi ani. Atunci am înţeles că lumea îl percepe ca pe un purtător de cuvânt al idealurilor românilor de pretutindeni. Am văzut modestia fără putinţă de a expira. Această manieră a sa, conform căreia adevărul scripturistic este că cine se smereşte se înalţă, mi-a sugerat o definiţie a altruismului – omul acesta este fericit numai în măsura în care îşi face semenii fericiţi. Tot atunci am văzut uşurinţa cu care creează. Cum cuvântul izbucneşte pur şi simplu din sufletul său. Astfel a lăsat la Los Angeles un prinos Californiei. Cântecul „Atâta-i de dulce", în cuvintele şi acordurile sale, îngemănează dragostea şi dorul de ţară, cu bucuria de-a fi oaspetele Americii.

Ne-am văzut la Chişănău, la Iaşi, la Bucureşti. Dar un alt argument al mărimii lui Grigore Vieru l-am primit la Putna, în 2004, când am stat împreună vreo două săptămâni. Că a fost primit cu onoruri de oficialităţii Putnei şi ale României, că a fost invitat pe scena oficială, alături de preşedintele României, prim-ministrul şi P.F. Patriarh Teoctist, împreună cu distinsa sa doamnă, Raisa Vieru, mi s-a părut firesc. Dar când,

ieşind pe uliţele satului, oamenii pe care nu-i bănuiam că au auzit de Grigore Vieru, l-au oprit în drum, l-au pipăit ca pe Mesia, i-au sărutat mâna, i-au solicitat autografe pe palme, haine, şerveţele şi tot ce avea fiecare la îndemână, am înţeles până unde se întinde ecoul personalităţii marelui Vieru, purtătorul de idealuri, al unui întreg neam de pe cele două maluri ale Prutului.

Şi a venit anul 2008. Fără un plan prestabilit, când am ajuns în România, primul lucru ce l-am făcut l-am sunat pe bădiţa Grigore. Bucuros mi-a spus că, peste câteva zile, merge la nişte festivaluri de poezie la Satu Mare, pentru a primi titlul de *doctor honoris causa* şi că mă invită să-l însoţesc. Primesc, fiind onorat, şi, la sfârşitul lui octombrie, mergem la un festival al poeziei pe malul Ozanei, la Vânători Neamţ. Organizatorul întregului traseu a fost poetul şi editorul Daniel Corbu, cu soţia sa, doamna Filomena Corbu, şi cu foarte tânărul vlăstar – Casandra Corbu, o deja consacrată poetesă, cu poetul şi ziaristul Horia Zilieru, din Iaşi, cu directorul TVR Iaşi, Grigore Elisei. Organizare ireproşabilă şi întâlniri cu elevii Seminarului Teologic Neamţ, cu stareţul Mănăstirii Neamţ, Preacuviosul Benedict, cu elevii şcolii din Vânători, cu oficialităţile comunale, cu renumita bibliotecă sătească, bibliotecar dna Maria Cosofret, cu obştea comunei, prin dna Adriana Petrariu, avându-l ca invitat pe talentatul interpret Fuego, cel care interpretează cântece pe versurile şi muzica lui Grigore Vieru. Cu escale la Vatra Dornei şi la Sighetu Marmaţiei, am ajuns la Satu Mare. Pe drum am mai avut o mostră de cum este perceput omul naţional, Grigore Vieru. Într-o comună ne opreşte un echipaj de doi poliţişti, că şoferul ar fi depăşit regimul de viteză. Noi, cuminţi în maşină, am aşteptat ca poliţia să-şi facă datoria. După ce i-a fixat amenda (1,5 mii), poliţistul şi-a aruncat privirea în maşină şi a întrebat şoferul cu cine este? Spunând că este cu poetul Grigore Vieru, poliţiştii au anulat raportul, iar poetul cu modestia şi bunul-simţ arhicunoscute a coborât şi a traversat drumul, mulţumind poliţiştilor.

Pentru că sunt la episoade care conturează imensa popularitate a poetului, relatez: într-un an nu ne-am putut întâlni, dar am stabilit să ne vedem în gara internaţională Nicolina Iaşi, deoarece poetul călătorea de la Chişănău la Bucureşti cu trenul. Am întârziat puţin şi când am ajuns, trenul nu plecase, dar grănicerii vamali nu m-au lăsat să intru pe peron. Spunând că am o întâlnire cu poetul Grigore Vieru, grănicerii m-au şi condus la compartimentul său şi au mai întârziat plecarea cu câteva minute. Mă întorc la Satu Mare. Aici, sub patronajul poetului Gh. Vulturescu, bădiţa Grigore, împreuna cu distinsa soţie Raisa, s-a bucurat de toate onorurile.

În ziua de 24 octombrie 2008, într-o festivitate deosebită, în care mulţi confraţi interni şi internaţionali au elogiat meritele incontestabile ale marelui poet, la edificiul cultural al neamului românesc, Grigore Vieru a primit premiul de poezie, POESIS, pe anul 2008. După-masă, într-o întâlnire academică, poetul academician Grigore Vieru a primit titlul de *doctor honoris causa* al Universităţii „Vasile Goldiş" din Arad. Nu vă obosesc cu ceremonialul clasic pentru astfel de evenimente, ci doar amintesc că laudatio a fost rostit de rectorul Universităţii şi de academicianul Nicolae Breban. Cuvântul poetului a fost simplu şi profund, aşa cum îi este întreaga per-

sonalitate. Acest moment prin frumusețea și simplitatea lui m-a întors cu gândul la anul 1990, când a fost ales membru de onoare al Academiei Române. După laudatio, rostit de academicianul Zoe Dumitrescu Bușulenga, Grigore Vieru, cu o modestie și atitudine de heruvim, spune: „Am vrut să ajung cioban, la stână din Carpați, dar Dumnezeu m-a învrednicit să ajung la Academia Română". După ce i s-a cântat Gaudeamus și melodia „Limba noastră", de soții Doina și Ion Aldea-Teodorovici, a venit momentul felicitărilor.

Sâmbătă, 25 octombrie, am plecat la un lung drum, Satu Mare – Iași. Cum însă compania lui Gr. Vieru este timp de aur, a trecut repede. La ora 1 din noapte am ajuns la Iași și încă am mai stat câteva ore la taifas în casa familiei Doina și Mihai Ciobanu. Pentru a doua zi, aveam planificată o întâlnire în satul Hermeziu care se află la vreo 32 km de la Iași, locul de baștină a junimistului Negruzzi. Vizita aceasta era dorită de peste 7 ani, dar mereu ceva o amâna. O doream nespus de mult deoarece această întâlnire avea mai multe semnificații. Hermeziul este satul în care am văzut lumina zilei, este locul în care au trăit și creat C. Negruzzi, Leon Negruzzi și nonagenarul Iacob Negruzzi. Aici, în septembrie 1876, s-a născut prima femeie avocat din România, Ella Negruzzi. Prin valoarea lor, negruzzeștii au adus în Hermeziu toți junimiștii vremii, aici au avut loc nenumărate cenacluri și șezători literare, de la care n-au lipsit Alecsandri, Kogălniceanu, V. Pogor, pleiada lui de junimiști, trupele de la Teatrul Național din Iași, în frunte cu Matei Millo, și câți nu-i mai încape enumerarea. Iar cel mai important eveniment chemător al lui Grigore Vieru la Hermeziu a fost că școala din Hermeziu, ctitorie a negruzzeștilor, la 1875, Eminescu a vizitat-o, în calitate de inspector școlar. Dorința noastră împlinindu-se, obștea din Hermeziu, împreună cu mulți oameni de litere din Iași, l-au întâmpinat pe bardul din Pererâta, aflată la vreo 25 km mai la deal de Hermeziu, cu pâine și sare din care, împreună cu doamna Raisa, soția sa, au gustat cu sfințenie. După un parastas pentru fiii satului care s-au jertfit pentru apărarea Țării și Sfintei Biserici, o întâlnire cu tinerele vlăstare ale școlii, care au recitat din creația marelui poet și au cântat melodii compuse de el, ne-am întâlnit în sala parohială, unde s-au schimbat impresii, s-au recitat versuri, s-au ospătat cu bunătăți culinare preparate de gospodinele Hermeziului. Bădița Grigore a pășit cu grijă pe ulițele satului spre a nu tulbura nenumărații pași ai junimiștilor. De la Hermeziu am revenit la Iași, unde, în aceeași primitoare casă a Doinei și a lui Mihai Ciobanu, am depănat impresii din ghemul marelui Poet. Atunci mi-a mărturisit bădița Grigore jurământul său făcut în 1991, pentru neamul său. Jurământul său era: jur în fața lui Dumnezeu să nu vâr cuțitul în inima fratelui de peste Prut și să nu fac pe placul satanei care ne-a învrăjbit, să lupt până la capătul vieții pentru unirea cu Țara. Mărturie acestui jurământ, îi închin și eu câteva versuri:

El n-a murit luați aminte,
Doar trupul l-a lăsat, sub iarbă undeva.
Cu binecuvântarea Cerescului Părinte,
Mai vrea să împlinească la neamul lui ceva.

Nu poate adormi, cât neamu-i în nevoi,
Că numai pentru neam el s-a jertfit,
În veşnicie a păşit cu grijă pentru noi,
Odihnă sus nu are, rugând necontenit.

El rugăciunea-ndreaptă pentru cei de pe pământ.
Nemărginita lui credinţă este vie,
Că vieţuind el a făcut un jurământ,
Pentru răpita-n două, jertfita Românie.

Să nu păşească-n cer, spre nemurire,
Până ce fiii şi fraţii nu vor fi uniţi,
Să naibă el odihnă şi sfântă izbăvire,
În miros de tămâie şi rugăciuni fierbinţi.

El mijloc este Sus pentru părinţi şi fraţi,
Din inima-i se-nalţă flacăra cea vie,
Spre-naltul cer, în zvon de psalmi cântaţi,
Cât pe pământul zbuciumat mai este-o Românie.

Ultimele clipe de desfătare în preajma poetului şi omului Grigore Vieru le-am trăit în 3 noiembrie 2008, în apartamentul său din Chişănău, când după ore de confesiuni, mi-a făcut o mărturisire şocantă. Era extrem de mâhnit, scârbit, întristat de mizeria unor mâzgălici, care în subsolul decăderii lor umane şi morale l-au admonestat în scris: de când tot spui că mori şi nu mai mori? De aceea i-am înţeles mai adânc versurile din *Doina*, scrisă înainte de moarte, în care cu un strigăt de disperare spune:

Ajuns-am a umbla mereu
În braţe cu mormântul meu
Şi nu ştiu unde să-l mai pun,
Să am un somn mai lin, mai bun.

În anii în care l-am cunoscut, nu cred că era vreo ocazie în care poetul să nu recite versurile din „Nu am, moarte, cu tine nimic".

Trupul său s-a dat morţii, iar sufletul său – Tatălui Ceresc. Dumnezeu să-l odihnească în pace!

Los Angeles, California

Tatiana TREBEŞ, anul II, Facultatea de Litere

UN ÎNVĂŢĂTOR AL NEAMULUI

Sunt sigură că poetul nostru Grigore Vieru va rămâne mereu viu în inimile noastre, chiar dacă a plecat la cele veşnice pe neaşteptate.

Simbol al verticalităţii, viaţa lui Grigore Vieru a fost un continuu dialog cu propria conştiinţă, cu propriile gânduri. Grigore Vieru a demonstrat întregii lumi puterea spiritului său neînvins, rămânând pentru vecie un *învăţător al neamului*. Prin forţa cuvântului său, prin profunzimea mesajului transmis, poetul a fost în stare să câştige simpatia şi încrederea oamenilor simpli, să le inspire optimism, un viitor mai bun, educându-i pe toţi în spiritul conştiinţei naţionale. Fiind un aprig adept al valorilor umane şi al dreptăţii, firav dar înzestrat cu un spirit inegalabil, nu a putut fi învins niciodată, fiindcă poetul deţinea argumentul forte: *N-am ucis pe nimeni, / Numai am născut. / De ce-aş merge oare / Gârbov şi scăzut?*

Prieten fidel al copiilor şi maturilor, Grigore Vieru a fost un voievod al demnităţii noastre naţionale, făclia care prin lumina adevărului ne-a străluminat sufletele, pentru a fi mai buni, rugându-se pentru noi toţi ca *timpurile să revină în albia lor firească, să avem o linişte socială.*

Să cinstim memoria poetului inegalabil, să-i studiem opera – comoară naţională.

Adam PUSLOJIĆ, poet

BASARABIA TA...

Lui Crigore Vieru

Basarabia ta, frate, e doar un vis
de a trăi liber şi total deschis...
cum, bunăoară, unii tot visează
raiul lui Adam, prima hipostază

din care, în curând, va fi izgonit
spre gura mitului tot mai priponit
din inima cerului, albastră mereu
unde te văd acum pe tine şi eu–

fratele tău slav, dar nu şi vitreg,
din slava veche, din slavonă ieşit
spre tine, la tine acasă – negreşit
astăzi ajuns, luminos şi întreg.

Serbia,
20 aprilie 2009, revista „Familia română"

Gheorghe CALAMANCIUC

SCRISOARE PENTRU BĂDIA GRIG VIERU

Aici, la Târgu Ocna, în mina de sare,
versu-mi se naşte palid ca o
lumânare.

Par a fi un intrus de pe altă
planetă,
venit cu-o misiune discretă:

Să-nvăţ de la pământeni cum se trăieşte /
stăpâneşte
şi arta de vârf, cum se urăşte.

Aici, la Târgu Ocna, bădie Grig,
de sare e pământul, de sare
este cerul.

Şi amintindu-mi de licheaua
moldovenească
ce-a supt tot viul din inima-ţi
de iască,

Rana din ochiu-mi mi-a plâns
cu pucioasă
şi n-am mai vrut să mă întorc acasă.

În lipsa mea însă, în Basarabia,
ştiu bine,
va fi pentru matale mai puţină
iubire.

De-aceea m-oi întoarce, bădie Girg,
negreşit
în Basarabia ce te-a iubit şi
răstignit.

Şi-n care „Albinuţa” i-a avut copii
pe toţi acei bătuţi de fraţii lor
în puşcării.

Iar când pleca-voi din astă lume şi eu,
cu rana gurii-l voi ruga
pe Dumnezeu

Să mă lase să-ţi oblojesc rănile
grăitoare
din creştetu-ţi strivit şi până la
picioare.

C-ai fost, bădie Grig,
cea mai adâncă
şi grea
RANĂ GRĂITOARE ce-a avut-o
Basarabia.

Menuţ MAXIMINIAN, redactor-şef la „Drepturile tale"

PE ARIPA DORULUI

Sub chip de poet, îngerul a poposit pe pământul Basarabiei. A colindat ţara-mamă, făcând pod de lacrimi, versuri şi flori, întru revenirea la matca străbună.

Grigore Vieru este eroul dorului, al frumuseţii netrucate, al zugrăvirii sfintei icoane a mamei.

Este însuşi sufletul din poemul poemelor, viaţa de dincolo de viaţă, nemuritorul de dincolo de eternitate.

Apărătorul dulcii limbi româneşti, heruvimul neamului înstrăinat, care doreşte reîntoarcerea la glie.

Vieru este luptătorul care nu a obosit niciodată, care respira cuvântul „ţară" clipă de clipă, care ne-a învăţat ce înseamnă să-ţi dăruieşti inima fară a cere un preţ, care ne-a adus în palmă stele, alături de soare şi lună, munţi semeţi şi văi limpezi.

Pentru românul de dincoace şi de dincolo de graniţa imaginară, Grigore Vieru a adus balsam viu, făcându-ne să fim iar una, ceea ce am fost, şi chiar mai mult.

Maestrul Basarabiei, patriarhul cuvintelor, Grigore Vieru este şi va fi pământeanul care a primit suflarea divină, transformându-se în serafimul slujitor la Altarul Slovei.

De sus, de-a dreapta Tatălui, Vieru priveşte pe pământ la confraţii lui, cărora le dă, din când în când, câte un semn. Acolo, deasupra bolţii Luminii, poetul dantelează noi versuri, pe care le dedică îngerilor.

Bistriţa-Năsăud

Tudor NEDELCEA

ÎNTÂLNIRI CU DUMNEZEIESCUL POET

„L-am cunoscut” prin Ioan Alexandru şi Marin Sorescu. Apoi „l-am văzut” în biroul lui Mihai Ungheanu de la „Luceafărul”, într-un panou cu alţi scriitori basarabeni (pe acel perete trebuia să existe portretul şefului statului român).

În realitate însă, l-am cunoscut prin intermediul regretatului mitropolit-cărturar acad. Nestor Vornicescu (originar din localitatea basarabeană Lozova – Vorniceni). În prealabil, Î.P.S. Nestor mă pregătise: m-a invitat, într-o duminică, la o agapă şi, peste masă (făcându-mi semn cu degetul să nu scot o vorbă) mi-a întins o revistă: „Glasul”, scoasă în clandestinitate la Riga (cu sprijinul basarabencei Maria Macovei-Briedis) de Grigore Vieru, Mihai Cimpoi, Leonida Lari, Ion Vatamanu, Nicolae Dabija, preotul Petru Buburuz, Ion Druţă (dacă mi-i amintesc pe toţi). Apoi, în curtea Catedralei Mitropoliei din Craiova (unde nu erau microfoane), Î.P.S. Nestor mi-a vorbit de toţi marii basarabeni, de idealurile și lupta lor, adesea dramatică, dar şi de marea lor creaţie.

A venit şi momentul cunoaşterii. În august 1991 se sărbătorea împlinirea unui an de la punerea pietrei de temelie a refacerii mănăstirii Sfântului Nicodim la Vodiţa, de la 1370, ctitorul monahismului autohton. Urmau să participe la această festivitate soţii Doina şi Ion Aldea Teodorovici, doamna Raisa şi Grigore Vieru. Soţii Teodorovici au sosit, familia lui Grigore însă nu. Ce se întâmplase? Adrian Păunescu l-a luat pe Poet la Bârca, apoi au mers la Maglavit, la Petrache Lupu, urmând să-l aducă la Vodiţa sau la Băile Herculane, unde erau găzduiţi. Echipajele poliţiei mehedinţene primiseră consens să oprească maşina scriitorului Adrian Păunescu, cu soţii Vieru, spre a face un popas şi la Vodiţa. Numai că, din Drobeta-Turnu Severin, Grigore a mers cu altă maşină la Băile Herculane şi astfel „a scăpat” de barajele poliţiei. Pentru moment însă, căci a fost recuperat şi adus la Orşova, unde noi, ceilalţi, Î.P.S. Nestor, oficialităţi, soţii Teodorovici eram la masa festivă, într-un restaurant orşovean aşezat pe malul Dunării.

Într-un splendid asfințit de soare, l-am văzut pentru prima dată pe Grigore Vieru, urcând scările, spre etajul unde era pregătită masa. Văzându-l din profil, cu pletele-i de Făt-Frumos, cu un mers mai mult alunecat, cu zâmbetul lui angelic, am avut impresia că-l văd pe Dumnezeu. Atât de frumos şi divin Poetul. M-am repezit pur şi simplu să-i sărut mâna (cum făceau altădată feciorii de ţărani faţă de părinţi sau naşi), pentru ca imaginea (pe care o credeam ireală) să nu dispară. Nu ştiu dacă mi-am spus numele când ne-am îmbrăţişat. Cred că nu, pentru că vocea-mi dispăruse.

Ce-a urmat este greu de descris. Grigore Vieru „vorbea” în perle. Doina şi Ion Aldea Teodorovici cântau doar dacă „nenea Grig” le da voie (şi, fireşte, muzica şi versurile Poetului). Î.P.S. Nestor patrona ca un adevărat patriarh al sufletelor noastre.

La un moment dat, am început să notez vorbele de spirit despre simţirea românească şi creştină ale lui Grigore Vieru, pe şerveţelele de pe masă, singurul suport de hârtie avut la îndemână. Î.P.S. Nestor îl stârnea mereu pe Vieru la discuţii dar şi la mâncat, iar mie mi-a dat şi şerveţelele Înalt Preasfinţiei. Cu aceste vorbe ale Poetului, am alcătuit un interviu (pe care poetul, de fapt, nu mi-l acordase), publicat iniţial în ziarul bucureştean „Dimineaţa" (nr. 232, 27 noiembrie 1991, p. 15), condus de Al. Piru şi Grigore Traian Pop, şi, ulterior, în volumul meu *Interferenţe spirituale* (Craiova, Fundaţia Scrisul Românesc, 2002, p. 594–598). M-am întors, într-o superbă noapte de august şi după un moment unic, la Craiova dimpreună cu Î.P.S. Nestor, încheind astfel o zi plină dăruită de Dumnezeu.

A doua zi dimineaţa, ascultând radioul în timp ce sorbeam cafeaua, am auzit despre puciul de la Moscova. M-am îngrozit. Primul gând a fost să sun la hotelul din Băile Herculane, unde erau cazaţi doamna Raisa şi Grigore Vieru, Doina şi Ion Aldea Teodorovici şi ministrul Turismului din Republica Moldova. La celălalt capăt al firului telefonic era Grigore Vieru, dar cu niciunul nu am putut vorbi. Mi se pusese un nod în gât.

M-am urcat în maşină, însoţit de o excelentă ziaristă de la Radio Oltenia, Gabriela Rusu-Păsărin, şi am ajuns în staţiune. Toţi erau la masă, dar nu puteau mânca. La insistenţele noastre, Grigore Vieru ducea lingura cu ciorbă la gură, dar nu putea înghiţi. Gura i se încleştase, ca şi sufletul. Voia, împreună cu Doina, să plece imediat în Basarabia, să se realăture luptei antibolşevice, cu toate că noi toţi încercasem să-i explicăm că, odată ajunşi la graniţă, soarta lor ar fi putut fi pecetluită. (Nu realizam în acele momente că puciul era o operetă.) Am stat până seara, am mâncat în camera soţilor Vieru şi o lubeniţă, am primit cadou proaspătul disc Electrocord cu muzica lui Doina şi Ion Aldea Teodorovici, pe versurile lui Grigore Vieru, cu autograful tuturor. Ne-am întors liniştiţi la Craiova, cu promisiunea că nu se vor întoarce imediat în Basarabia, iar dacă bolşevicii revin la putere, ei vor continua lupta în România. A doua zi dimineaţa aflu de la doamna Raisa că ei totuşi vor să se întoarcă la Chişinău. Noroc că în Herculane a sosit special pentru ei prietenul lor, Adrian Păunescu, luându-i în câteva spectacole până când puciul s-a sfârşit.

Conform înţelegerii şi promisiunii lor, în cazul în care puciul eşua, urma să rămână şi la Craiova. În înţelegere cu Î.P.S. Nestor, i-am aşteptat la intrarea în Craiova şi în momentul când i-am văzut, i-am telefonat (de la Peco, din Calea Severinului) mitropolitului şi din acel moment toate clopotele bisericilor craiovene au bătut în cinstea înalţilor oaspeţi şi a eşuării puciului. I-am escortat până la reşedinţa mitropolitană, unde ne-a întâmpinat Î.P.S. Nestor, cu un sobor de preoţi, consilieri, şi... Tudor Gheorghe. A fost o masă sfântă, binecuvântată de Dumnezeu prin intermediul mitropolitului, descătuşată de orice reţinere şi cu discuţii într-o altă tonalitate, optimistă. Am făcut o pauză şi l-am vizitat pe Tudor Gheorghe. Alte discuţii extrem de interesante, care, din păcate, n-au fost înregistrate. Ţin minte o propunere a lui Tudor Gheorghe ca Ion Aldea Teodorovici să-i alcătuiască orchestraţia pentru viitoarele

sale spectacole. Ion Aldea n-a mai apucat să colaboreze cu genialul menestrel, compozitor şi poet Tudor Gheorghe. Însă, în schimb, Tudor Gheorghe îi omagiază pe cei doi cântăreţi martiri cu pioşenie şi cântă pe versurile lui Grigore Vieru.

De atunci, poetul Grigore Vieru m-a onorat cu o prietenie la care nici nu visam. La rândul meu, i-am editat volumul antologic *Rugăciune pentru mama* (1994) şi *Lucrarea în cuvânt* (2001) – „debutul" său editorial în proză, *Liniştea lacrimii* (2006). Ne-am vizitat reciproc, la Craiova şi Chişinău, unde doamna Raisa s-a dovedit a fi mare Doamnă. Fericiţi trebuie să fie poeţii cu astfel de soţii!

De atunci, drumurile noastre s-au intersectat benefic, în special prin mitropolitul Nestor Vorniceseu şi Victor Crăciun, preşedintele Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni şi principalul organizator al Congreselor Spiritualităţii Româneşti, unde Grigore Vieru era, întotdeauna, oaspetele de seamă, alături de alţi basarabeni sau bucovineni (Mihai Cimpoi, Nicolae Dabija, Vasile Tărâţeanu, Eugen Doga, Emil Loteanu, Anatol Codru ş.a.).

Între 25 şi 27 octombrie 1997, am sărbătorit (fără Marin Sorescu, directorul ei, trecut la cele veşnice cu un an înainte) cei 75 de ani de existenţă a Editurii „Scrisul Românesc". Fireşte, Grigore Vieru a fost invitat şi prezent la aceste manifestări naţionale, unde a primit Premiul „Mihai Eminescu", pentru poezie. La masa rotundă cu o temă incitantă, *Cartea, a câta putere în stat*?, coordonată excelent de proaspătul preşedinte al Academiei Române, Eugen Simion, au participat înalte personalităţi ştiinţifice şi culturale: M. Cimpoi, N. Dabija, M. Ungheanu, D.R. Popescu, Radu Voinea, Fănuş Băileşteanu, Mihnea Gheorghiu, Ştefan Ştefianescu, Al. Balaci, Th. Codreanu, C. Cubleşean, I. Buzaşi, I. Stoica, Jean Băileşteanu, C. Preda, H. Cândroveanu, Ov. Ghidirmic, Gabriela Rusu-Păsărin. În centrul atenţiei au stat, aş putea spune, Grigore Vieru şi problemele basarabenilor, adică ale noastre, ale tuturora. Indignat, dezamăgit, dar fără să dezarmeze, Poetul privea, dureros de critic, dar realist, problematica românismului de pe ambele maluri ale Prutului. *În primul rând, vina o purtăm noi [...] Ne-a înzestrat Dumnezeu cu atâtea calităţi, dar avem şi multe vicii, le-aş spune aproape naţionale. Aşa vede lucrurile ochiul meu de român basarabean, mai îndelung spălat de lacrimi decât al românului de aici* (**Cartea, a câta putere în stat?**, ediţie îngrijită de Tudor Nedelcea, Craiova, Fundaţia Scrisul Românesc, 1999, p. 62, 63).

În toamna anului 1997, am avut prilejul de a însoţi Ansamblul folcloric „Maria Tănase" din Craiova, într-o delegaţie condusă de graficianul Gabriel Bratu, la un concert în Chişinău. Dintre soliştii români faceau parte Const. Enceanu, Traian Jurchelea, Tiberiu Ceia, Liviu Vasilică şi Sava Negrean-Brudaşcu. Ajunşi seara la Hotelul „Codru", unde eram cazaţi, am dat un telefon lui Grigore. L-am găsit într-o stare foarte tristă. A doua zi, mi-a explicat: cu câteva zile înainte avusese loc logodna sau nunta fiului său, la Chişinău. După petrecere, Grigore a rămas pentru restul nopţii la fiul său, iar acesta în apartamentul lui Grigore. Nesesizând această

inversare de cazare, nişte haidamaci cu cagule au pătruns în locuinţa Poetului spre a-l suprima. Fiul său, fiind mai tânăr, a avut puterea şi tăria de a se lupta, şi astfel a scăpat aproape teafăr. Grigore era furios la culme: *Să mă omoare pe mine, căci asta urmăresc, dar nu şi pe fiul meu*, îmi spunea cu năduf. Urma să se întâlnească cu preşedintele Republicii, pentru a elucida această groaznică întâmplare, şi, din acest motiv, a ratat spectacolul folcloric de patru ore, într-o sală arhiplină. Înainte de a cânta, vădit emoţionat, Sava Negrean-Brudaşcu le-a spus spectatorilor: „Fericită trebuie să fie acea mamă care are un asemenea fiu ca dl Grigore Vieru". Nu ştia că mama Eudochia trecuse la cele veşnice. După spectacol, gazdele (basarabenii sunt cu adevărat ospitalieri) ne-au invitat la o seară (târzie) haiducească în pădurea seculară de stejari de lângă Mănăstirea Căpriana. Acolo a venit şi Grigore. Grigore şi Sava nu şi-au spus niciun cuvânt, doar lacrimile li s-au împreunat când s-au îmbrăţişat. A fost un alt spectacol, în care Sava şi Grigore s-au întrecut pe sine, cântând împreună. Poate nicicând şi niciunde cântecul *Doamne, ocroteşte-i pe români* nu a vibrat atât de puternic ca la Chişinău şi Căpriana. La un moment dat, curentul electric a fost întrerupt, dar bravii basarabeni nu s-au lăsat (ca de atâtea ori) învinşi. Toate autoturismele au format un fel de cerc cu farurile aprinse şi îndreptate pe mica scenă improvizată, unde cântecul (chiar fără microfon) a răsunat printre stejarii lui Ştefan cel Mare şi Sfânt. La despărţire, Grigore ne-a sugerat (şi noi ne-am conformat) să nu ieşim în autostrada Chişinău–Albiţa (unde puteam fi vulnerabili după concertul interromânesc), ci să mergem, spre a fi apăraţi, în caz de pericol, de sătenii basarabeni.

Vizitele sale în Bănie şi-n Oltenia se înteţesc. Cu mitropolitul Nestor facem deseori excursii la mănăstirile din Gorj, Dolj şi Mehedinţi, unde discuţiile sunt la nivelul meleagurilor spiritualizate prin atâtea vetre mănăstireşti. La festivităţile prilejuite de prima Unire a românilor sub un singur sceptru – al lui Mihai Viteazul – era prezent, alături de marele său prieten, poetul Adrian Păunescu, unde Grigore suferă o cădere fizică, ajutat să-şi revină de medicul Marius Turaiche. La Forumul Cultural, organizat sub patronajul preşedintelui Ion Iliescu, la Teatrul Naţional „Marin Sorescu" din Craiova, Grigore rosteşte o emoţionantă şi pertinentă cuvântare, iar la aniversarea a 80-a a Editurii „Scrisul Românesc" este prezent alături de regizorul Geo Saizescu, C. Preda, Marian Barbu, Toma Velici, I. Rusu etc.

La 15 ianuarie 2000, după ce primeşte medalia guvernamentală a României „Eminescu – 150 de ani de la naştere", Grigore participă la Simpozionul Internaţional „Pe mine mie redă-mă", dedicat lui Eminescu, pe care l-am organizat la Teatrul Naţional craiovean, unde a obţinut din nou un premiu, alături de M. Cimpoi, N. Dabija, D. Vatamaniuc, V. Tărâţeanu, M. Ungheanu etc.

La invitaţia primarului Antonie Solomon, căruia îi devine un devotat prieten, Grigore petrece sărbătorile Sfintelor Paşti, în 2003, la Craiova. Am mers împreună la Catedrala „Sf. Dumitru" să luăm lumină, primit cu entuziasm de publicul craiovean şi de mitropolitul Teofan Savu. Dimineaţa, urma să ciocnim oul roşu, la orele 8.

Dar Grigore nu se sculase. Pe la orele 10, am bătut cu sfială în uşă şi l-am zărit pe Grigore, de data aceasta nu ca poet, ci compozitor, cu hârtiile pe genunchi, notându-şi muzical melodia inspirată chiar în dormitorul meu.

După pensionarea actorului Emil Boroghină ca director al Teatrului Naţional din Craiova, cel care iniţiase „Zilele Marin Sorescu", împreună cu preşedintele Academiei Române, Eugen Simion, această manifestare sorescianã intrase în declin. Ales primar al Craiovei, Antonie Solomon a preluat la un alt nivel aceste zile soresciene. Fireşte, la aceste ediţii, de a căror organizare mă ocupam, din încredinţarea edilului-şef al Craiovei, nu putea lipsi Grigore Vieru, a cărui prietenie cu genialul scriitor bulzeştean era notorie. Şi l-am omagiat pe „vărul lui Shakespeare", adică pe Marin Sorescu. Dimpreună cu Eugen Simion (preşedintele juriului de acordare a Premiului academic „Marin Sorescu"), M. Cimpoi, N. Dabija, Adrian Păunescu, Adam Puslojić, V. Tărâţeanu, D.R. Popescu, M. Ungheanu, Fănuş Neagu, Ion Miloş, Mircea Micu, Tudor Gheorghe, Virgil Ogăşeanu, Dorel Vişan, Ilie Gheorghe, I. Colan, G. Mihăiţă, Horaţiu Mălăiele, Victor Crăciun etc.

Între 24 şi 27 martie 2005, se desfăşoară prima ediţie a Zilelor Basarabiei şi Bucovinei, Cetatea Banilor fiind prima şi (deocamdată) singura localitate din România organizatoare de astfel de manifestări pentru confraţii lor aflaţi nedrept dincolo de graniţele ţării. Primul invitat a fost Grigore, căruia i se conferise titlul de cetăţean de onoare al Craiovei, cu doi ani înainte. L-au însoţit atunci prietenii săi de-o viaţă: M. Cimpoi, N. Dabija, V. Tărâţeanu, Victor Crăciun, care au fost înnobilaţi ca cetăţeni de onoare ai urbei (alături de semnatarul acestor rânduri), dar şi generalul Mircea Chelaru, grupul „Etnos-Melos" din Chişinău, Victoria Costinean (Cernăuţi). Atunci am lansat şi cărţile lui Grigore Vieru: *Rugăciune pentru mama* şi *Lucrarea în cuvânt.*

A doua ediţie a Zilelor Basarabiei şi Bucovinei (7–8 aprilie 2006) a fost dedicată împlinirii vârstei de 70 de ani ai Poetului, printr-un spectacol apoteotic cu titlul „Strigat-am către tine...!" la Teatrul Naţional, care poartă numele prietenului său, Marin Sorescu. La acest spectacol, care a durat aproape şapte ore, şi-au dat concursul şi l-au onorat pe Poet prietenii săi din ţară şi de peste hotare: Tudor Gheorghe, Dida Drăgan, Anastasia Lazariuc, Gabriel Dorobanţu, Cristian Aldea Teodorovici, Cristina Sanda, Aurelian Temişan, Ionuţ Dolănescu, Nineta Popa-Ionescu, D. Fărcaş, Adriana Ochişanu-Botgros, N. Ciubotaru, Lidia Bejenaru, Vlad Gheorghelaş, Mihai Ciobanu, ansamblul „Lăutarii", condus de N. Botgros (aflat pentru prima dată în Oltenia), compozitorul Nicolae Caragia, tenorii Michael Kleitmann (Germania), Ilia Trofimov (Rusia), Antonio Fumari (Italia) etc.

Dar, înainte de spectacol, i-am oferit o surpriză. Cu sprijinul financiar al Primăriei Craiovei, am alcătuit, tipărit şi postfaţat antologia poetică *Liniştea lacrimii* (cu o prefaţă de Antonie Solomon), care urma să fie lansată în dimineaţa aceleiaşi zile în foaierul Naţionalului craiovean, fără să-l prevenim. Grigore a fost luat din

spital de sub perfuzii, pe semnătură, şi adus în mare grabă la Craiova (având concursul lui Ionuţ Dolănescu), spre nedumerirea sa, care ştia doar de spectacolul de la orele 18.

Abia când s-a aşezat în fotoliu, în faţa unui numeros public (din care facea parte şi complice Raisa Vieru şi mama Doinei Aldea Teodorovici), Grigore şi-a văzut propria-i carte. Pur şi simplu el a renăscut. Nu mai era acel bolnav luat din spital cu doar trei ore înainte. Iar cuvintele de dor şi dragoste viereană rostite de Theodor Codreanu, Victor Crăciun, Viorel Dinescu, Andrei Strâmbeanu, Andrei Sorel, Tudor Gheorghe, înregistrate şi transmise radiofonic cu profesionalism de Gabriela Rusu-Păsărin, au întregit o manifestare de suflet. Şi ca o recompensă morală pentru locuitorii acestor meleaguri, alături de care a mărturisit deseori că se află în comuniune (omul de afaceri Matei Vintilă din Horezu, Vâlcea i-a dăruit un apartament), Grigore Vieru a scris oda *Ce frumoasă eşti, Oltenie!*, dedicată lui Antonie Solomon, care, pusă pe note de basarabeanul N. Caragia, a răsunat pe scena craioveană în interpretarea Anastasiei Lazariuc şi Gabriel Dorobanţu.

...Şi a venit şi ultima întâlnire, la Alba Iulia, la Congresul Spiritualităţii Româneşti. Atunci, pe 2 decembrie 2008, Grigore mi-a dat ultima sa carte, *Taina care mă apără,* cu următorul (ultim) autograf: *Fratelui Tudor Nedelcea, pentru că alături de el mă simt mai apărat în Taina mea. Vă iubesc şi nu ne uitaţi!* Iar la despărţire, obraz la obraz, Grigore mi-a spus: *Tudore, dacă auzi că s-a întâmplat ceva rău cu mine, să dai crezare şi să nu te întristezi.*

Fireşte, nu aveam să cred că aceste ultime vorbe să cadă ca o presimţire. Urma să ne reîntâlnim la 24 ianuarie 2009, la un pelerinaj organizat de Victor Crăciun şi Mihai Cimpoi, prilejuit de cei 150 de ani de la Unirea lui Cuza. Pelerinajul trebuia să înceapă la Cernăuţi, continuând la Chişinău, apoi la Iaşi, Ruginoasa, Focşani şi Bucureşti, unde urma să se relanseze *Taina...* lui Grigore. Mi-a confirmat telefonic că urma să vină pe 27–28 februarie 2009 la Craiova spre a-l omagia împreună, din nou, pe Marin Sorescu, iar pe 27 martie să participe la Zilele Basarabiei şi Bucovinei. Urma ca acestea toate să se întâmple. Şi se vor întâmpla, dar fără Grigore.

Cu o zi înainte de tragicul şi absurdul accident, paşii mei şi ai soţiei mele, Marilena (căreia, de fiecare dată, Grigore îi aducea o cutie de bomboane de la „Bucuria"), s-au îndreptat (de ce oare!?) spre Cimitirul Ungureni din Craiova, unde, pe crucea cavoului meu am incrustat poezia *Nu am, moarte, cu tine nimic!* Apoi, în noaptea care a urmat înhumării Sale, l-am visat; el era pe un tărâm (o limbă de pământ), eu pe alt tărâm, între cele două tărâmuri curgea o apă neagră. Am intrat în apă spre a ajunge pe celălalt mal, iar când apa mi-a ajuns la gât, Grigore m-a ridicat şi m-a aşezat pe tărâmul meu. Groaznic vis.

Acum, fară el, mi-e frig. Nu-l mai pot întâlni, nu-i mai pot auzi măcar vocea la celălalt capăt al firului de telefon, acea voce care îmi încălzea sufletul...

Spunea Nichita Stănescu despre Eminescu că toţi scriitorii vor să aibă opera la nivelul „omului deplin al culturii româneşti", dar niciunul n-ar vrea să aibă şi viaţa lui Eminescu. Afirmaţia este valabilă şi în cazul lui Grigore.

Grigore Vieru era iubit şi urât ca şi Isus Hristos. Şi tot ca El va străluci şi va lumina. (Oare cei care l-au huiduit sau l-au considerat un poet total depăşit se vor simţi mai uşuraţi!?)

Dar peste tot şi toate, în timpul vieţii sale, Grigore Vieru răspândea bunătate creştină, har divin, înnobila oamenii cu prietenia sa.

Acum şi în veac, cel care sunt şi care a cunoscut *izvorul şi clipa,* dar şi *rădăcina de foc*, a participat la *curăţirea fântânii*, într-o *rugăciune pentru mama*, întru *linişte lacrimii*, adică o *lucrare în cuvânt* în *duminica cuvintelor*, a atins *taina care mă apără*, spre a ne spune că *Hristos n-are nicio vină*, exclamând: *strigat-am către tine!*

Grigore Vieru, simplu ca iarba, a devenit *steaua de vineri* care ne veghează paşii şi ne apără sufletele.

„Literatura şi arta", 30 aprilie 2009

Adrian PĂUNESCU

IMPOSIBIL RĂSPUNS, ÎN 2009, LA O SCRISOARE A LUI VIERU DIN 1972

Zilele trecute, doamna Raisa Vieru, văduva marelui poet Grigore Vieru, plecat în ianuarie dintre noi, m-a vizitat şi mi-a adus o scrisoare tulburătoare. Este o scrisoare pe care Grigore mi-a scris-o în 1972. Ca să fie sigur că va ajunge la Bucureşti, la destinatar, Grigore a mers până la Riga şi a expediat-o. Din păcate, scăpată de teroarea securităţii sovietice de la Chişinău, scrisoarea a fost oprită, probabil, de securitatea de la Bucureşti. Prevăzător în această chestiune, Grigore i-a făcut o copie de mână, pe care, după moartea sa, Raisa a găsit-o printre manuscrisele lăsate în fireasca dezordine a vieţii de către poet. Şi s-a gândit să mă întrebe dacă ştiu scrisoarea. N-aveam de unde s-o ştiu. Mi-a dăruit-o. Mulţumesc, Raisa. Am avut, parcurgând-o, sentimentul imposibilităţii. E o scrisoare căreia nu-i mai pot răspunde. S-o citim împreună, subliniind împrejurarea că nu apucasem, în 1972, să ne cunoaştem personal.

Mult stimate poet Adrian Păunescu,

Sunt un admirator mai vechi al poeziei dumitale. Socot că verbul dumitale poetic se află pe linia întâia a poeziei române de azi. M-a zguduit, bunăoară, pagina de poeme publicate anul trecut în revista „Luceafărul", poeme care cinstesc adânc şi emoţionant norocul bătrân al poeţilor. Aş dori foarte mult să am noua dumitale carte de versuri „Istoria unei secunde", precum şi volumul selectiv „Viaţă de excepţii".

Vă rog frumos, dacă le mai găsiţi, să-mi trimiteţi aceste două cărţi.

Ţin foarte mult la tulburătoarea poezie a lui Eugen Jebeleanu, Marin Sorescu, Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, la poemele senine şi dramatice din ultimul timp ale lui Zaharia Stancu, la poemele în proză ale lui Geo Bogza, la poemele Constanţei Buzea şi Anei Blandiana, la A.E. Baconsky (strălucit eseul dumisale despre poezie din „Luceafărul"), la Gh. Tomozei, Aurel Rău, Cezar Baltag, Virgil Teodorescu, la mult prea tânărul Mircea Dinescu, care se mişcă atât de frumos prin acel grâu păzit de maci.

Voi încă să vă mulţumesc că „Luceafărul" este una din cele mai interesante reviste în ultimul timp. Aproape fiecare număr constituie o zi de sărbătoare, mai drept o zi de muncă sărbătorită. Numai bine!

Cu profund respect,

Grigore VIERU
Chişinău, 6.11.1972

Ce să spun eu despre mine şi despre cei de la Bucureşti, în 1972, Grigore? Nobleţea ta princiară ţi-a dat, şi acum 37 de ani, puterea de a te gândi cu generozitate

la noi, cei de pe aici din Valahia. Dar este cu adevărat surprinzător că tu ştiai ce se întâmplă în lumea literară, deşi între noi funcţionau toate barierele şi toate bruiajele. De unde aveai tu, Grigore, forţa sufletească să faci rost de publicaţiile de la Bucureşti, care la Chişinău nu ajungeau, ci trebuiau căutate la Moscova? Fragilitatea ta înnăscută nu s-a temut de cenzura ce se întinsese ca o boală molipsitoare în întregul Est al Europei.

Nişte nemernici de pe plaiurile antimioritice lătrau, din 1990 încoace, că pe tine problemele româneşti te interesează doar după decembrie 1989 şi că, până atunci, te-ai complăcut în zgomotul de fierărie ruginită al imperiului. Ce minciună! Ce calomnie! Ce ofensă! Geniul tânăr şi plăpând care erai se împovăra aproape natural cu necazurile fraţilor de dincoace de Prut şi cu dramele ţării pierdute.

Să-ţi trimit acest răspuns la scrisoare pe adresa mormântului tău din Chişinău, Grigore? Cum să ajungă răspunsul meu la tine? E atât de târziu. Ne-am întâlnit, în ultimii ani, de zeci şi zeci de ori. Ţin minte câte întrebări îmi puneai, după o absenţă de câteva săptămâni din Bucureşti. Ţin minte cum vorbeai despre iarba din parcurile României şi despre căldura fraternă cu care te salutau şi te ţineau de vorbă oamenii în fiecare loc din România unde se întâmpla să te afli.

Ţin minte povestea despre întâlnirea ta cu Nichita şi despre felul cum te-a ridicat pe umerii lui, să vezi, dincolo de un zid, ceva ce nici nu exista: casa în care Maiorescu îl primea pe Eminescu. Ţin minte episoade ale prieteniei tale cu Marin Sorescu şi cu Ioan Alexandru şi cu mine. Te revăd la sărbătoarea organizată de Hajdu Gyozo, la revista lui „Egyutt" – „împreună", unde erai înconjurat de prietenii tăi şi ai noştri, marii şi tragicii Doina şi Ion Aldea Teodorovici, şi câtă lumină era pe feţele noastre, lumina vieţii. Ţin minte drumul la Maglavit, unde te-am dus în 1991 să-l cunoşti pe Petrache Lupu. Şi acesta în acel 1991, când a auzit cuvântul Basarabia, a început să tremure şi să spună: „Va fi sânge, va fi sânge", cum avea să şi fie nu după mult timp.

N-am ce să mai răspund, Grigore, la o scrisoare a ta din 1972, în care eu a şi trebuit să plec de la „Luceafărul", deşi, după cum observi şi tu în scrisoare, făcusem o revistă bună. Absurd acest joc, în care, la scrisori din trecut, trebuie să răspund după aproape 40 de ani şi nu mai am puterea de a schimba ceva. Noapte bună, dragul meu frate, irepetabilul meu frate Grigore, acum, când, după atâtea cenzuri, pe care le-am suportat şi tu, şi eu în viaţă, trebuie să acceptăm şi această ultimă cenzură, a morţii care ni te-a luat.

„Jurnalul Naţional", 8 iunie 2009

Mihai Sultana VICOL

DUMNEZEU A PUS ORDINE ÎN LACRIMILE LUI GRIGORE VIERU

Oricâte pietre au fost aruncate în Grigore Vieru în timpul vieţii, el a rămas şi după moarte datorită geniului său poetic. Talentul e unica soluţie în a supravieţui morţii. El, poetul, a fost adeptul poeziei , adică al artei. Nu s-a supus decât unui singur criteriu critic, care e cel de artă pură. Era speriat de agonia ceasului în care nu va mai putea scrie o poezie. Şi a avut asemenea ore de agonie. Cele două operaţii pe cord au fost tot atâtea chinuitoare ceasuri de agonie, de teamă că nu va mai putea scrie o poezie. Pe masa de operaţii el percepea realitatea ca pe o rugă înălţată la Dumnezeu. Poetul, pe lângă talent, avea gust şi intuiţie, era critic cu propria creaţie. Poezia este o chestiune de intuiţie şi geniu. A fost intuitiv şi genial. A trăit în existenţa reală când era pe baricade, iar atunci când ajungea acasă la masa de scris, ştia că realitatea există undeva. În poezia lui găsim dorinţa de a percepe realitatea imediată pe măsura talentului său.

Din această cauză, detractorii l-au stâlpuit, dându-i sisifice chinuri sufleteşti.

Există prieteni ai poetului care l-au auzit spunând: „Aş vrea să plec pururi şi totuşi aş vrea să stau pe loc". Iubea Basarabia mult prea mult, pentru a o putea părăsi. El reamintea prietenilor săi: „Cunosc legile şi misterele le am în mine". Cât a trăit a fost un nostalgic, un sentimental.

Ultima noastră întâlnire a fost la Chişinău, înainte de a pleca la Cahul. Drum fără întoarcere pentru el. Înainte de a nu lua rămas-bun, a rostit o frază premoniţională: „Moartea tot în mişcare e". Îi plăcea să călătorească, se bucura de orice drum pe care-l făcea.

La Iaşi, în luna decembrie 2008, la Casa Pogor, de faţă erau domnii Mihai Cimpoi şi Daniel Corbu. L-am auzit rostind: „Iubesc prea mult viaţa ca să nu iubesc moartea". Oare ştia că va muri? Oare n-a mai vrut să vadă viaţa? Am amintit toate astea deoarece avea un simţ extraordinar al datoriei asumate, avea simţul istoriei poporului român. El a făcut jurământ pe viaţă şi moarte faţă de România. A fost de o demnitate umană rar întâlnită. Şi-a dedicat întreaga viaţă idealului care au făcut Marea Unire de la 1918.

Basarabia a avut în Grigore Vieru tribunul cu verbul cel mai incandescent. Din această cauză a fost lovit. L-au lovit duşmanii, l-au lovit „prietenii". Aceştia i-au îmbolnăvit inima. Le-a suportat pe toate ce demnitate până-n clipa morţii. Nu s-a apărat niciodată pe sine, n-a ţinut l-a sănătatea lui. Era apărătorul celor pe care el îi simţea prietenii lui.

Grigore Vieru căuta forţa pentru că iubea viaţa.

Reţin una din întrebările sale pe care mi le punea: „Se va însănătoşi această ţară vreodată?”.

Îl răneau cuvintele celor neiubitori de Eminescu. Dar iată ce spunea despre aceştia: „Frate Mihai, elita dâmboviţeană şi cea de la Chişinău calcă în picioare memoria lui Eminescu pentru a plăcea „negrei străinătăţi”, deoarece a scris memorabila poezie *Doina*. Nu numai Eminescu nu le este pe plac, nu le place Hasdeu, nu le place Iorga, nu le place Mateevici, nu le place Cioran, nu le place Eliade, nu le place nimic din ce este cu adevărat românesc”.

Dumnezeu a pus ordine în lacrimile lui Grigore Vieru, de acolo de sus, din dreapta lui Eminescu, ne priveşte cu ochii plini de lumină dumnezeiască.

DINTRE TOŢI POEŢII

Dintre toţi poeţii contemporani, cel care a chemat de vreo două decenii încoace spiritul tutelar al lui Mihai Eminescu să „ne judece", iar pe noi, în schimb, să-l apărăm de judecăţile strâmbe ale mărunţilor farisei cu aere de mari cărturari a fost GRIGORE VIERU.

De câte ori ascult poemul lui cântat, îmi vine în minte Catedra Istorică a Blajului, unde am auzit un ierarh al Bisericii Române Unite cu Roma invocând cu glasul înalt: „Doamne, Doamne, caută din cer şi vezi şi cercetează Via aceasta...".

Aşa mi se părea că-l văd chiar pe Dumnezeu în chip de Vier, săditor şi paznic al viilor noastre de pe toate dealurile Ardealului, şi strugurii lor busuioceşti, mari şi luminoşi ca lacrimile însorite de toamnă.

Dacă mi-a fost dat să-l văd prima oară pe Grigore Vieru în depărtatul an 1997 la Chişinău, când viile strămoşeşti abia dădeau în floare, s-a întâmplat ca ultima oară să-l întâlnesc şi să-i fiu aproape, printre colinde, şi ele bogate în viţă-de-vie, din dunga munţilor Apuseni, la Alba Iulia, unde îl însoţea pe un alt admirabil urmaş al lui Eminescu, colegul şi prietenul nostru mai tânăr, Adrian Păunescu, în peregrinările lui civice prin Ţara Moţilor.

Acolo, în Cetatea Marii Uniri (vizitată de adolescentul Eminescu în toamna lui 1866), unde se reunesc în Congres anual românii de pretutindeni, Grigore Vieru ne dăruise o antologie monumentală cu titlul „TAINA CARE MĂ APĂRĂ". Deşi cunoşteam o bună parte din poeziile şi aforismeele sale, am răsfoit-o în grabă, curios să descopăr acea tainică armă pe care o cheamă să-l apere. De cine? Mă întrebam, ştiind că de adversarii săi (ca şi ai lui Eminescu) din Basarabia, dar şi din Ţară, îl apăra chiar tăria propriei poezii, geniul prea curat al limbii române. Şi atunci, de cine?

Văzându-l cu anii din ce în ce mai obosit, cu faţa palidă şi cearcăne adânci de truditor de noapte al Cuvântului, dar debordând miraculos de energie spirituală, nu îndrăzneam să merg cu gândul spre... Da, spre Zâna, Zâna aceea vrăjitoare care se ascunde în flori, şi în zăpezi, şi în dragostea istovitoare pentru tot ce este viu şi frumos în jurul nostru, adică pentru ceea ce numim Ţară. Şi totuşi...

N-a trecut prea mult de o lună de când ne-am despărţit la Alba Iulia, în luminile şi umbrele tragice ale pământului lui Horia şi Iancu, înaintemergătorii visurilor de Unire, ca să aud că, întorcându-se spre Chişinău, de la un concert închinat tot lui Mihai Eminescu, Grigore Vieru a închis ochii pentru totdeauna izbit de un răzor betonat şi blestemat. Vasăzică, acolo se ascundea tainica zână, dar nu să-l apere...

Şi, instantaneu, m-am trezit iar adolescent din Catedrala Blajului, ascultând vechea invocaţie „Doamne, Doamne, caută din cer şi vezi" şi parcă văzându-l pe Grigore Vieru de-a dreapta Tatălui Ceresc ca pe un mucenic paznic la „Via aceasta" care este limba română, poezia şi fiinţa noastră naţională dintotdeauna şi pentru totdeauna.

Veronica POSTOLACHI

COBORÂND PE TREPTE DE AMINTIRI

Drumul meu spre inima poeziei şi spre imensitatea sensibilităţii vierene a început din primii ani ai activităţii mele în şcoală, având, drept căpătâi profesional, una din bijuteriile timpurilor de restrişte – vol. *Numele tău.* Stabilisem o tradiţie: în fiecare an, elevii mei studiau alte aspecte din creaţia lui Vieru. Acest traseu spiritual includea diverse trepte de iniţiere: lectura unor poezii, selectarea versurilor la o temă, memorizarea versurilor raportate la un motiv, studierea unui tabel cronologic, prezentarea unei monografii (mai ales cea a lui Fănuş Băileşteanu), lectura unui volum integral în timpul verii, recitaluri de poezie, redactarea unei sinteze, diverse exegeze tematice, ca elevii să descopere tainele din cuvântul poetului cu suflet de copil. Cea mai preţioasă răsplată pentru efortul de a apropia poezia Maestrului de inimile celor tineri au fost (şi sunt!) autografele cu respiraţia firului de iarbă. Primul autograf care mai păstrează căldura mâinii sale poetul mi l-a oferit cu vol. *Acum şi în veac*: „Doamnei profesoare Veronica Postolachi, pentru că îi răneşte inima aceeaşi sârmă ghimpată. Sărbători fericite!" (23 decembrie 1997). În aceeaşi perioadă, poetul mi-a permis să-i fac o vizită, ca să-mi împrumute nişte cărţi de poezie populară, necesare în pregătirea pentru scrierea tezei de doctorat la Iaşi. Aceste întâlniri m-au încurajat să-l invit la Manifestările cultural-ştiinţifice Mircea Eliade, ed. a 4-a, 1998. Prezenţa poetului a fost consemnată de profesorul ieşean Petru Ursache (conducătorul tezei), prezent la eveniment: „Ar fi de semnalat două momente deopotrivă de incitante (au fost şi altele): unul se datorează poetului Gr. Vieru care a adus, cu blândeţea lui bine cunoscută, multă încurajare şi bucurie sufletească; altul l-a constituit sesiunea ştiinţifică, în deschidere, la care şi-au adus contribuţia invitaţi din «dreapta» Prutului şi din sudul Dunării. Academia Română a fost reprezentată de acad. prof. Eugen Simion, Universitatea Tehnică din Bucureşti, prin prof. dr. Nicolae Leonăchescu, deputat în Parlamentul de la Bucureşti, Universitatea din Piteşti, prin prof. dr. Emilian Baciu şi prof. Cornelia Ghinea, românii din Timocul iugoslav, prin prof. Petru Iancovici, iar Universitatea «Al.I. Cuza» prin cel ce semnează aceste rânduri" (*Sympozion*, 8 aprilie 1998, Iaşi). Sala s-a ridicat în picioare, aplaudând sosirea poetului. Întâlnirea a purtat genericul: „Destinul unui poet între două dimensiuni existenţiale eliadeşti: «teroarea istoriei» şi «homo religiosus»". „Două moduri de a gândi despre «mioritismul cosmo-creştin» în poezia lui Gr. Vieru" a constituit tema sintezelor prezentate de Doina Postolachi, Violeta Frimu şi Doina Gurulea, eleve în cl. a 12-a „P". Lucrările au fost incluse în fascicula *O nouă „Camera Sambô" a lui Mircea Eliade*, editată în 1999. După prezentarea filmului documentar despre Vieru, participanţii au beneficiat de un dialog cu poetul. O altă sărbătoare prilejuită de prezenţa catartică a poetului a fost lansarea cărţii *Cât de frumoasă eşti. Antologie de poezie românească.*

Un alt autograf îmi încălzeşte sufletul şi azi: „Surorii noastre Veronica, pentru că-şi merită prenumele. Cu dragoste şi mulţumire pentru faptul că şi-a alipit inima de lacrima poetului. Sărbători fericite!" (22 decembrie 2004). În acest context cultural, a prins contur ideea Medalionului literar nr. 10 „Gr. Vieru", care a avut loc la 28 ianuarie 2005 în incinta Bibliotecii pentru copii „Ion Creangă". Poetul a rămas profund emoţionat de numărul impunător al declamatorilor (18), care au adus lacrimi în ochii poetului. Aceste emoţii justifică autograful de atunci: „Surorii noastre..., care mi-a dăruit împreună cu elevii ei una dintre cele mai tulburătoare zile din viaţa mea. Vă mulţumesc, Gr. Vieru. 28 ianuarie 2005". Au trecut cinci ani de la susţinerea tezei de doctorat *Cuvântul ca instrument al magicului în poezia lui L. Blaga şi Gr. Vieru. Studiu comparat*, până când, în 2007, prin bunăvoinţa unor oameni de bună-credinţă, am reuşit s-o editez. Primul care mi-a întins o mână de ajutor a fost Poetul, urmat de feciorul său Călin şi alţi buni creştini. Am trăit clipe de bucurie indicibilă, când am auzit la telefon vocea Poetului care m-a invitat la Teatrul poetic „Alexei Mateevici" să asist la un spectacol în baza versurilor sale. Aici i-am înmânat cartea editată la începutul lunii decembrie. Vorbind de bucuriile anului 2007, poetul a consemnat în săptămânalul „Literatura şi arta" din 17 ianuarie 2008: „În chiar ziua premierei spectacolului, una dintre cele mai dotate profesoare de română din Republica Moldova mi-a înmânat un proaspăt studiu asupra creaţiei mele. M-a uluit competenţa, harul ei de critic literar profesionist". Urma o altă întâlnire memorabilă: 14 februarie 2008. Poetul a fost sărbătorit în incinta Bibliotecii „On. Ghibu". I-am declamat poezia *Legământ* şi i-am spus câteva cuvinte calde. Ziua de 16 mai 2008 ne-a adus bucurie prin câteva ore alături de Gr. Vieru, în cadrul lansării cărţii *Cuvântul...* Poetul a mărturisit că a venit mai mult să asculte, ca un personaj implicat în carte: „Nu mă pot asemui cu Blaga ca valoare, dar ca spirit suntem aproape. Am fost asemuit cu Goga, mă simt aproape şi de Bacovia. Eu mă bucur că am pătruns cu sufletul în această carte. Vorbesc ce am pe suflet şi cred că aşa e foarte bine. Sunt optimist şi vă îndemn şi pe voi să fiţi la fel. Mersul în istorie nu mai poate fi întors. Trebuie să fiţi pregătiţi pentru a salva istoria şi demnitatea ţării noastre". Pentru ziua de 26 decembrie 2008, mi-a permis să-i fac o vizită cu dublă semnificaţie: eu să-i ofer un autograf pe cartea *Noţiuni de teorie literară*, iar dlui, unul pe cartea *Taina care mă apără*: „Veronicăi Postolachi, pentru că ne apără aceeaşi taină a Limbii Române, a Istoriei strămoşilor şi a credinţei în izbânda Dreptăţii Româneşti. Omagiul şi preţuirea lui Gr. Vieru. Chişinău, 26 decembrie 2008". A fost ultima întâlnire cu Gr. Vieru. La 18 ianuarie 2009, un Manole al Limbii Române, coborât din „veşnicia" „de pe margine de Prut", a plecat în eternitate. El va rămâne, pentru noi, „coloana infinită" a spiritului românesc din Basarabia. Făclia memoriei Sale va aprinde flacăra descătuşării noastre, zguduind din temelii conştiinţa de neam.

Prof. dr. D. C. DULCAN

O ÎNTÂLNIRE MEMORABILĂ

La scurt timp după evenimentele din decembrie 1989 l-am avut elev, la Bucureşti, pe Călin Vieru, fiul marelui poet Grigore Vieru. Încântat, am deschis discuţia despre tatăl său. M-a întrebat dacă nu vreau să-l cunosc personal, pentru că tocmai în acele zile se afla la Bucureşti. Evident, n-am ratat o şansă ce s-a ivit atât de neaşteptat.

Era cazat la Hotelul „Bulevard", vizavi de Casa Armatei, actualul Cerc Militar. Când am sosit în faţa hotelului l-am zărit pe poet venind dinspre Cişmigiu. Grigore Vieru era considerat „un fel de" Eminescu, un poet al neamului de peste Prut. Bucurându-se deja de sufragiile televiziunii române, a fost uşor de recunoscut pe stradă. O mulţime de oameni îl salutau, alţii îl opreau dornici să schimbe câteva cuvinte cu el. Tuturor le răspundea amabil şi cu o modestie pe care, în atari circumstanţe, atât de exaltante pentru un muritor, am văzut-o doar pe chipul personajului care l-a interpretat pe Iisus în filmul lui Zefirelli. În mijlocul zarvei stârnite în jurul său, a rămas egal cu sine, uşor mirat, cu un zâmbet abia schiţat. Răspundea blând la salutul oamenilor şi la întrebările lor, strângea mâinile care i se întindeau şi pleca tăcut mai departe.

L-am aşteptat la intrarea în hotel. M-a invitat la dumnealui. Am urcat împreună scările spre camera sa care se afla la etajul I. Ne-am întreţinut preţ de circa o oră.

În faţa mea se afla un om blând cu ochii mari, luminoşi, cu o frunte extinsă, limitată doar de şuviţa de păr care amintea de bogata sa podoabă capilară avută cândva. Din volumele publicate deja şi la noi, ca şi din ceea ce se discuta în lumea cunoscătorilor despre poet, eram subjugat de impresia că mă aflu în faţa unui talent autentic, a unui poet deja celebru, hărăzit de Dumnezeu să cânte bucuriile elementare oferite de căminul părintesc, să evoce durerile fraţilor săi, să fie o torţă vie care arde continuu pentru a aduce lumina speranţei în sufletele semenilor săi. Trecutul său îl aureola, prezentul îl confirma şi ambele aveau să înscrie pentru eternitate istoria numită Grigore Vieru.

Din mulţimea de teme, abordate de poet, aş aminti doar câteva care, în opinia mea de cititor, strălucesc prin har şi inspiraţie: universul copilăriei, care l-a şi consacrat de altfel; portretul mamei din care a construit ca nimeni altul o matrice sacră, o icoană reprezentativă pentru toate mamele lumii; odele închinate limbii române; dragostea, moartea, casa părintească şi multe, multe altele.

Fie-mi îngăduit să citez doar câteva din nemuritoarele sale versuri.

Şi vei tace lung cu mine
Cu văz tulbur şi durut,
Casă văduvă şi tristă
De pe margine de Prut.

(Casa mea)

Dacă un singur cuvânt ar fi fost schimbat în cel de al treilea vers, „Casa *văduvă* și tristă” ar fi fost suficient ca nota de profunzime, de gravitate a durerii care face versul să rămână memorabil, să se fi transformat în banal. Hotărât lucru, marii poeţi de peste Prut au vocaţia nostalgiei impusă de istoria de care au avut parte.

Se poate oare citi ceva mai frumos decât în cântecul de leagăn dedicat fiului său Călin?

Hai, puiu, nani-na,
Că mama te-a legăna
....
Pe obraji, pe geana sa;
Pe un spic frumos de grâu
Şi pe val adânc de râu,
Pe-amiros de măr, pe-o stea,
Pe-o crenguţă de şasla;
....
Pe ram verde de stejar,
Pe coamă de armăsar;
Pe doi faguri dulci, mustoşi,
Într-un clopot de strămoşi.

(De leagăn)

În „Făptura mamei” găsim o splendidă exultare a poetului în faţa mamei sale:

Uşoară, maică, uşoară,
C-ai putea să mergi călcând
Pe seminţele ce zboară
Între ceruri şi pământ!

În priviri c-un fel de teamă,
Fericită totuşi eşti –
Iarba ştie cum te cheamă,
Steaua ştie cum gândeşti.

Sau, ce extraordinară invocare a elementelor naturii în favoarea mamei sale:

Mă rog de tine, ploaie,
Când zbor către planete
Stropeşte gura mamei
Şi-o apără de sete.
....
Mă rog de tine, munte,
Cât zboru-o să mă poarte,
Sărută ochii mamei
Şi-i apără de moarte.

Poezia sa de dragoste are de asemenea versuri ce vor rămâne în fondul de aur al celor mai inspirate imagini găsite de poet:

Îngroapă-mă-n lumina
ochilor tăi,
femeie de pe urmă,
femeia mea dintâi.

Cred că una din cele mai frumoase poezii, cu nimic mai prejos de cele închinate mamei de către Mihai Eminescu, George Coşbuc sau Panait Cerna este cea intitulată „Sub stele trece apa":

Sub stele trece apa
Cu lacrima de-o seamă;
Mi-e dor de-a ta privire,
Mi-e dor de tine, mamă.
....

În „Litanii pentru orgă" Grigore Vieru ne oferă o tulburătoare poezie prilejuită de moartea mamei sale:

Nu am, moarte, cu tine nimic.
Eu nici măcar nu te urăsc
....
Dar ce-ai face tu şi cum ai trăi
De-ai avea mamă şi-ar muri.
Ce-ai face tu şi cum ar fi
De-ai avea copii şi-ar muri?!

Este ciudat, sau nu este, că cel mai frumos, cel mai înălţător imn închinat poetului nostru sfânt, Mihai Eminescu, ne vine tot din partea fraţilor noştri de peste Prut, compus şi cântat cu acele voci extraordinare, cu accente de un cutremurător dramatism, asemenea unei rugi, de către regretaţii soţi Doina şi Ion Aldea Teodorovici pe versurile lui Grigore Vieru.

Grigore Vieru a fost un militant pătimaş pentru apărarea şi recunoaşterea Limbii Române (majusculele îi aparţin). Citându-l pe Lucian Blaga, el ne spune că limba română este un poem care îţi pune ea însăşi condeiul în mână. În emoţionanta poezie „În limba ta", asemenea lui A. Mateevici, el exprimă în versuri, ce se vor rosti atât cât limba noastră va persista, dulceaţa şi frumuseţea ei, efect amplificat până la duioşia lacrimii de îmbrăcarea lor în straiele unei muzici care ne înfioară şi ne înaltă fiinţa:

În limba ta
Ţi-e dor de mama,
Şi vinul e mai vin,
Şi prânzul e mai prânz.
Şi doar în limba ta
Poţi râde singur,
Şi doar în limba ta
Te poţi opri din plâns.
Iar când nu poţi
Nici plânge şi nici râde,
Când nu poţi mângâia
Şi nici cânta
Cu-al tău pământ,
Cu cerul tău în faţă
Tu taci atuncea
Tot în limba ta.

Am lăsat anume spre sfârşitul rândurilor mele poezia cu semnificaţie absolut profetică pentru Grigore Vieru, „Legământ", dedicată lui Mihai Eminescu. Deşi scrisă cu mai bine de 30 de ani înainte, Grigore Vieru avea să-şi prevadă nefericita plecare dintre noi cu o exactitate care ne cutremură. Se întorcea de la comemorarea morţii genialului nostru poet Mihai Eminescu. Era spre miezul nopţii când, automobilul în care se afla Grigore Vieru a suferit un grav accident. Şi după 48 de ore, spre dimineaţă, poetul cu sufletul însângerat de greaua apăsare a clipei a plecat grăbit să-l întâlnească în împărăţia stelelor pe Luceafărul poeziei româneşti care i-a fost călăuză şi mângâiere. Sunt convins că, aşa cum se spune în cărţile sacre de la marea întâlnire pe care Grigore Vieru trebuie să fi avut-o cu fiinţele de lumină, n-au putut lipsi mama sa şi Eminescu.

Şi iată şi zguduitoarele versuri profetice în care poetul Grigore Vieru îşi descrie acest tragic moment (sublinierile ne aparţin):

*Stiu: **cândva la miez de noapte,***
Ori la răsărit de soare,
Stinge-mi-s-or ochii mie
Tot deasupra cărţii Sale.

Prin opera sa, Grigore Vieru şi-a sculptat numele cu litere de aur în cartea nemuririi. Cu sânge şi cu lacrimi, cu bucurie şi durere, cu speranţă şi lumină.

Bucureşti

VISUL CEL MARE AL POETULUI

Visul cel mare al poetului Grigore Vieru a fost unirea celor două maluri ale Prutului. Cu regret, aceasta nu s-a realizat în timpul vieții. Dar nu este nici atât de departe acest eveniment. Prin sinceritatea și simplitatea ei, poezia poetului a vrăjit inimile a zeci de mii de cititori de toate vârstele, ca mai apoi să mi-i unească într-un cuget.

Dacă am scris măcar o poezie reușită – o datorez lui Grigore Vieru. Păstrez și astăzi cu o deosebită sfințenie mai multe scrisori – răspunsuri la primele mele încercări literare pe când eram elev. Scrisori cu sfaturi prețioase și la timpul cuvenit ce poartă semnătura lui Grigore Vieru. Ele mi-au fost călăuză toată viața. Învățătorul meu a plecat din viață direct în veșnicie. Și astăzi plâng.

Una dintre minunatele poezii lirice ale poetului se încheie cu următoarele rânduri:

...Aș vrea să mor întâiul
Să văd ce-i zice tu.

Dar eu zic așa:

Vin alegerile, frate,
Să votăm cu demnitate
Năzuința lui Vieru,
Să se bucure din ceruri.

Maria HÂNCU

GRIGORE VIERU – PĂRINTELE NOSTRU

Am crescut dintodeauna cu creaţia lui Grigore Vieru. Dar am avut şi norocul de a-l cunoaşte mai îndeaproape pe marele Poet, de câţiva ani. Când mă aflam la Chişinău şi aveam ocazia să-l revăd, aproape de fiecare dată mă întreba blând: „Când te întorci acasă?". Aşa cum, probabil, îi întreba pe toţi basarabenii plecaţi departe de Moldova. Îndurerat că copiii acestui pământ românesc au luat calea pribegiei lăsând de izbelişte această bucată de ţară.

În pieptul lui Grigore Vieru bătea inima Basarabiei. Pe umerii lui fragili, poetul a purtat povara destinului românesc. Numai iubind Basarabia, cum a iubit-o Grigore Vieru, poţi să o deplângi ca pe un *copil înfăşat în sârmă ghimpată.* Numai iubind acest pământ, cum l-a iubit Grigore Vieru, poţi să spui că *Basarabia va supravieţui atâta timp cât o vom iubi până la lacrimi.* Poetul a însemnat mai multe generaţii luate împreună, a făcut pentru românitate mai mult decât au reuşit să facă guvernele de la Chişinău şi Bucureşti din ultimele decenii. Grigore Vieru este simbolul reîntregirii neamului românes. Este o valoare literară, socială, culturală, umană, al doilea Eminescu, pe care l-a dat Moldova literaturii şi culturii româneşti. O conştiinţă. Un mit. O epocă. Moartea Poetului a lăsat Basarabia şi suflarea românească văduvită pentru totdeauna.

Azi, după dispariţia poetului, oraşul Chişinău încă e îndurerat. Sufletul românilor, atins de amintirea poetului, încă sângeră abundent. Pierderea marelui Poet al neamului românesc este irecuperabilă. Putem, însâ, să ne apropiem de Grigore Vieru, realizându-i idealurile pentru care a luptat toată viaţa, până la dăruire de sine. Vieru ne veghează de acolo de Sus, alături de Eminescu. Poetul ne este călăuză în tot ce simţim, spunem, înfăptuim. Atâta timp cât Grigore Vieru va trăi în sufletele şi amintirea noastră, românismul va trăi în Basarabia şi în tot spaţiul românesc. Pentru că Grigore Vieru este icoana vie a românităţii. Pentru că Poetul ne şopteşte de acolo de Sus, cu blândeţe măreaţă, pentru ca speranţa şi credinţa din noi să nu moară: *Reaprindeţi candela-n căscioare / Lângă busuiocul cel mereu...*

Ca un părinte al culturii şi spiritualităţii româneşti. Ca un apostol care a trăit şi prin care a trăit Basarabia şi toată suflarea românească din lume.

Bruxelles, Belgia

Nicolae BĂCIUȚ

FIINȚA POETULUI

Grigore Vieru s-a născut poet și a nemurit poet. În ființa lui a curs poezia, când blajină, când răscolitoare, dar niciodată indiferentă, neutră, detașată de ceea ce se petrece în jurul ei.

Oricât ar încerca unii să-i conteste vocația de poet, amenințând-o circumstanțial cu vini care n-au legătură cu poezia, Grigore Vieru rămâne poet prin tot ceea ce a făcut, prin tot ceea ce a lăsat moștenire.

Opera lui este mai prezentă acum, în reverberația tragicei dispariții. Vocea poeziei sale e vibrantă, ecoul ei e preluat de alte voci ce stau de veghe la întregirea limbii române în granița ei pe pământ.

Poezia lui Grigore Vieru e în circulație. Fără pașaport, dar cu acte de identitate certe. Ea circulă și caută să fie înțeleasă și în alte limbi.

Grigore Vieru trebuie (re)descoperit mereu, în patria limbii sale, cât și în patria sentimentelor fundamentale ale ființei.

Pentru că, oricât de națională, poezia lui Grigore Vieru își găsește oriunde loc ca să ne facă înțeleși, așa cum suntem, fiindcă „aceștia suntem noi".

Târgu Mureș, România

Ion CAȚAVEICĂ

LA O PARTE!

Ticăloasa şi greţoasa putere comunistă de la Chişinău, susţinută, din păcate, şi de cei care s-au erijat până mai ieri-alaltăieri în aprigi apărători ai românismului în Basarabia, l-a urât de moarte, organic şi patologic, pe Marele Dispărut – Grigore Vieru. L-a urât nu de ieri, de azi, ci dintotdeauna, înainte chiar de a se naşte. Ţinta atacurilor mârşave ale vrăjmaşilor Neamului a fost, bineînţeles, însăşi ideea de românism, de demnitate etnică.

Soarta a vrut să-l aleagă anume pe El, pe muritorul şi nemuritorul Grigore Vieru, să ne poarte nouă, românilor basarabeni, crucea aspiraţiilor noastre naţionale. A acceptat conştient şi cu supunere povara acestei misiuni. Mulţi dintre confraţii de condei şi toţi oamenii de suflet i-au stat alături la bine şi la greu. Trebuie însă să avem astăzi tăria şi să recunoaştem un adevăr trist şi amar, şi anume: în ultimii ani, mai ales după venirea nefastă a comuniştilor la putere, rândurile susţinătorilor inimoşi de care el avea atâta nevoie s-au rărit încetul cu încetul.

Caracatiţa roşie şi cozile de topor au simţit momentul prielnic şi s-au pus vârtos pe treabă. Din becisnice şi temătoare, aceste forţe ale întunericului au devenit obraznice şi agresive. Hărţuirile şi hăituirile fizice şi morale ale scriitorului s-au succedat cu regularitate şi de cele mai multe ori ele au lucrat mână în mână. Toată scursura din mass-media, finanţată adeseori din banii noştri publici, asmuţată şi încurajată cu lovituri de harapnic de puterea actuală de la Chişinău, a început să alcătuiască de zor liste de proscrişi. Mai exact, liste de spioni români şi de terorişti împotriva statului Republica Moldova şi aşa-zişilor moldoveni care locuiesc în „sclipuita din dai Boje republică", vorba Poetului.

„NOI ATACURI GOLĂNEŞTI ÎN PRESA OFICIALĂ" – astfel şi-a intitulat scriitorul Grigore Vieru ultima sa replică, ultima palmă usturătoare dată regimului Voronin–Roşca, replică publicată în săptămânalul „Literatura şi arta". Publicaţiile la care a făcut referire expres Poetul au fost „Moldova suverană", „cotidian al şefului de stat Vladimir Voronin", şi ziarul „Flux", patronat de Iurie Roşca.

Poetul Nicolae Dabija a afirmat în aceste zile că Grigore Vieru a fost asasinat. La auzul acestor spuse, gândul m-a dus mai degrabă la tentativa de linşaj şi de asasinat moral al scriitorului din partea puterii comuniste de la Chişinău. Convingerea mea fermă este că această încercare repetată de asasinare morală a lui Grigore Vieru a suferit un eşec total. Oricât de firav şi de plăpând ca fizic ar fi putut să pară la prima vedere, Poetul era tare ca o stâncă în credinţa şi în idealurile sale. Veninul şi ura vrăjmaşilor Neamului nu aveau forţa ca să-l doboare, puteau doar să-l scârbească. Era prea sus şi prea curat ca să-l înece această scursură roşie.

Atenţie însă! Puterea comunistă n-a izbutit să-şi pună în practică planul josnic de asasinat moral, atâta timp cât a mai fost în viaţă Poetul. Acum însă, când dânsul nu se poate apăra pentru moment (căci îl va apăra negreşit propria-i creaţie), să-l apăram noi, toţi cei care l-am preţuit şi l-am iubit întotdeauna. Să-l apărăm de cei care i-au dorit mereu moartea, iar astăzi şi-au pus veşminte îndoliate, încercând cu neobrăzare să ne lipsească chiar şi de dreptul nostru de a-l plânge şi de a-l conduce pe ultimul drum.

Spre sfârşitul replicii sale din „Literatura şi arta", Grigore Vieru l-a atenţionat direct şi răspicat pe şeful statului, Vladimir Voronin, ca acesta să facă publice dovezile care ar demonstra că el este un spion român. În caz contrar, zice scriitorul, citez: „voi fi nevoit să iau o decizie a mea întru apărarea dreptăţii şi onoarei mele de om". Acesta a fost ultimul său mesaj adresat puterii comuniste.

Aşadar, la o parte, fariseilor şi asasinilor! Nu vă atingeţi de numele şi sufletul Poetului!

Maria TUDOR

CÂNTEC PENTRU POETUL NEMURIRII

Răstignit cu românească slovă,
Sus pe crucea neamului străbun,
Laşi în lacrimi maica ta Moldovă,
Că te-ai dus departe, frate bun!

Lângă scaunul ceresc citeşte
Eminescu-n românescul grai.
Te rugăm, Părinte, de primeşte
Încă un Luceafăr, sus, în Rai!

Bat la Chişinău şi Cernăuţi,
Clopote cu limba de argint.
Niciodată, frate, să nu uiţi
Cât de mult românii te-au iubit !

Pe Copou şi Demiurgul plânge
Şi la Putna – marele Ştefan.
Încă un stejar măreţ se frânge,
Mai sărac rămâne-al nostru neam.

Dacă tot purtat-ai nemurirea
Între ceru' albastru şi pământ,
Cată-n suflete să vezi iubirea
Ce te-a aşezat în cerul sfânt.

Roagă tu, acum, Dumnezeirea,
Să te lase să m-auzi cum cânt.

Cluj-Napoca

Din mila, dragostea și dărnicia Limbii Române am răsărit ca poet. Limba Română este destinul meu agitat. Poate că și osteneala mea este o parte din norocul ei în Basarabia.

Gr. Vieru

Cu fratele de suflet Ioan Alexandru, 1990

Ion HADÂRCĂ

AXUL POSTUMITĂŢII TESTAMENTARE SAU DEMERS PENTRU UN MARE PREMIU CĂTRE OPERA UNUI MARE POET

Pentru Marii Poeţi, ironia sorţii pregăteşte adeseori metafore dintre cele mai surprinzătoare, dar şi mai greu descifrabile/dezlegabile din fuiorul subtil al necruţătoarelor Parce. Atât de încâlcit li se deapănă fuiorul destinului, încât tocmai lumina ochilor trebuie să li se stingă pentru a li se aprinde, peste ani, adevărata protecţie cosmică a menirii lor de aştri cereşti...

Lumina ochilor poetului Grigore Vieru (n. 14.02.1935) s-a stins anul acesta într-un miez de ianuarie după tragic accident rutier, ce a avut loc chiar în noaptea ce a succedat zilei de naştere a lui Mihai Eminescu, nemuritorului şi nealinatului Luceafăr al poeziei şi limbii noastre româneşti. Sfâşietor de dramatic se rupea un destin pământesc, dar providenţial se relua legământul unui traseu iniţiatic, de dincolo de ochii muritorilor, al unei adevărate *Stele de Vineri:* „Ştiu: cândva la miez de noapte / Ori la răsărit de soare, / Stinge-mi-s-or ochii mie / Tot deasupra cărţii Sale..."

Astfel avea să se împlinească providenţialul poem *Legământ*, scris încă în 1964, ca un veritabil preambul la o Operă poetică şi o Viaţă de artist, pecetluită întru Cuvânt.

Iubit şi solicitat, adulat de admiratori şi contestat de răuvoitorii şi invidioşii care nu-i puteau ierta popularitatea, tirajele numeroase şi auditoriile crescânde, Grigore Vieru, de-a lungul întregii sale cariere literare, totuşi şi-a adunat migălos cititorii, crescându-i cu minunatele sale manuale şcolare, *Albinuţa* şi *Abecedarul* şi instruind astfel generaţii întregi în dragostea de frumos şi de valori sacre, aidoma unei albinuţe-regine odrăslindu-şi roiul tot mai spornic şi mai sănătos.

În Republica Moldova, în special în spaţiul capitalei, orice manifestare mai de amploare se obişnuieşte a fi comparată cu noianul primei Mari Adunări Naţionale din 27 august 1989, când circa un milion de basarabeni s-au adunat în inima Chişinăului pentru a-şi revendica drepturile naţionale, vestind lumii zorile deşteptării noastre. O asemenea adunare, dar cu mult mai tristă, de cortegiu funerar, s-a desfăşurat în 1992, la dispariţia marilor săi prieteni, artiştii Doina şi Ion AldeaTeodorovici, cei care i-au interpretat o suită de cântece admirabile: *Iartă-mă*, *Reaprindeţi candela*, *Răsai*, *La mănăstirea Căpriana*, *Trei culori* ş.a. Peste ani, în acel fatidic ianuarie, puhoaiele de oameni invadaseră din nou arterele oraşului, revărsându-se într-o altă Mare Adunare Naţională împietrită-n durere. Poetul ieşean Nichita Danilov remarcase atunci: „La Chişinău, învestitura lui Barack Obama a fost eclipsată de funeraliile poetului Grigore Vieru, un simbol al dezrobirii neamului şi al înfrăţirii românilor de dincolo şi dincoace de Prut..." (N. D., *Pe marginea funeraliilor lui Grigore Vieru*,

Limba Română, nr. 1–4, 2009, p. 232). Ecourile s-au reverberat şi s-au adunat în alte publicaţii şi antologii. Astfel, la scurt timp, sub îngrijirea lui Daniel Corbu, la Editura Princeps Edit din Iaşi apare consistenta antologie *Grigore Vieru în amintirile contemporanilor*, iar un număr special al revistei chişinăuiene *Limba Română* nr. 1–4, 2009 (redactor-şef Al. Bantoş) dedică memoriei poetului întregul său spaţiu de peste 400 de pagini! Academicieini, poeţi, scriitori, cititori de pe diverse meridiane îl evocă în pagini deosebit de vibrante. Nu au întârziat nici volumele de autor. Poetul şi ziaristul bârlădean Mihai Sultana Vicol, la aceeaşi Editură Princeps Edit lansează cartea, polemic în multe privinţe, *Grigore Vieru, pontiful limbii române* (2009). Ea se înscrie în şirul zecilor de studii, eseuri monografice, teze de doctorat, care au fost anterior dedicate creaţiei şi vieţii Marelui Poet. E de precizat că prima monografie dedicată creaţiei lui Grigore Vieru – *Mirajul copilăriei* – este semnată de acad. Mihai Cimpoi şi apare în acelaşi an, 1968, cu volumul de versuri *Numele tău*, prefaţat de Ion Druţă, volum care, afirmă istoricii literari, a produs schimbarea la faţă a poeziei române din literatura Basarabiei postbelice, impregnată de tarele realismului socialist şi dogmele luptei de clasă cu „limba burghezo-moşierească" a puriştilor junimişti.

Cultivând un vers liber şi dezinhibat, densă şi suculentă prin simboluri, ritmuri şi sugestii adânci palpitante, cartea *Numele tău* îndrăznea, pentru prima dată după dezgheţul hruşciovist, să invoce curajos nume notorii ale culturii române: George Enescu, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Nicolae Labiş, Constantin Brâncuşi. De aici încolo, până la un alt dezgheţ, cărţile poetului au fost mereu citite cu lupa, însă cerberii regimului nu mai aveau ce-i face. Poezia sa sparge fruntariile şi este tot mai cunoscută şi mai apreciată din Japonia până în Finlanda, din Bulgaria până-n Franţa şi din Germania până în Israel. Michael Bruhis, Klaus Heitmann, Ognean Stamboliev, Marius Čaklais, Ghivi Alhazişvili sunt doar câteva nume din cele ce-l apreciază înalt. Poetul Alain Bosquet, afirmă criticul Mihai Dolgan, cunoaşte lirica lui Grigore Vieru, traducând din lirica românească şi admirând îndeosebi celebrul *Formular* vierean (M. Dolgan, *Dialogismul discursului liric al lui Grigore Vieru*, în *Literatura română postbelică*). Alex Ştefănescu, Gheorghe Grigurcu, Eugen Simion, Fănuş Băileşteanu, Ana Bantoş, Theodor Codreanu, Ion Ciocanu, Alexandru Burlacu, Elena Ţau, Emilian Galaicu-Păun, Veronica Postolache şi alţii critici, cercetători, pedagogi, doctoranzi, ziarişti îi dedică studii monografice, eseuri şi teze de doctorat.

Grigore Vieru, prin traducerile sale în alte limbi, bineînţeles că făcea un mare serviciu acestei palme de pământ, uitate de lume – la un moment dat se părea că este mai apreciat şi mai editat pe alte plaiuri decât în propria casă. În anii 80, poetul rus pentru copii Valentin Berestov îi traduce *Albinuţa (Vesiolaia azbuka)*, apărută la cea mai prestigioasă editură moscovită pentru copii, „Detskaia literatura", într-un tiraj de câteva sute de mii de exemplare, în condiţii grafice excelente, tiraj care se epuizează imediat de pe tejghelele librăriilor din fosta Uniune Sovietică. La fel, Editura „Sovietski pisatel" îi lansează volumul antologic de *Opere alese (Izbrannoe)*

în 1984, volumul migălit de unii dintre cei mai înzestraţi poeţi şi traducători ruşi: Iakov Akim, Veaceslav Kuprianiov, Novella Matveeva, P. Gluşko, A. Starostina, K. Kovalgi, L. Berinski, I. Kojevnikov, Brodski etc.

Însă dorul şi inima poetului tânjea pentru alte spaţii. În anul de graţie 1978, Grigore Vieru, primul dintre poeţii basarabeni postbelici, face o breşă în zidul societo-chinezesc de la Prut, prin osârdia confratelui său Mircea Radu Iacoban publicându-i la Iaşi, la Editura Junimea, memorabilul volum de poeme *Steaua de Vineri*. Doi mari poeţi români, Nichita Stănescu şi Ioan Alexandru, îi binecuvântează intrarea în Panteonul poeziei naţionale. Nichita Stănescu se lasă cucerit de armoniile basabeanului, subliniind: „Cartea lui de inimă pulsează şi îmi influenţează versul plin de dor de curata şi pura lui poezie". Iar Ioan Alexandru îl completează: „Citind versurile acestui adânc poet cuprinse în câteva cărţi, am regăsit aceeaşi sete de curăţenie şi de adevăr întru statornicie şi bună rodire ce i-a întemeiat în cuvânt pe toţi marii poeţi!".

Un suflu nou, de adevărată „transfigurare a naturii gândirii în natura naturii" aducea această carte de poeme: „Uşoară, maică, uşoară, / C-ai putea să mergi călcând / Pe seminţele ce zboară / Între ceruri şi pământ" *(Făptura mamei)*. Versurile transmit evanescenţa unor imagini epifanice–seminţele, aceşti copii ai speciei umane care marchează în zbor fugar trecerea generaţiilor şi încolţirea speranţelor. „În priviri c-un fel de teamă" proiectează în zbor fugar trecerea generaţiilor şi încolţirea speranţelor, raza vederii metafizice; „Fericită totuşi eşti" fixează starea beatitudinii paradiziace; „Iarba ştie cum te cheamă" denotă implicarea organic a teluricului, care protejează taina creatorului, iar „Steaua ştie ce gândeşte" restabileşte comunicarea trascendentă. Hotărât lucru, Grigore Vieru este şi un poet al străluminărilor metafizice, fapt evidenţiat mai ales în ciclul de aforisme *Mişcarea în infinit*.

De la *Acum şi în veac*, prin *Srigăt-am către tine* şi până la ultima, în ordinea apariţilor, carte de căpătâi *Taina care mă apără* (2008), dar mai ales după trecerea la cele veşnice a măicuţei Eudochia, atât de inspirit cântată de Poet, devine tot mai obsedantă tema morţii, într-un mod cu totul inedit simţită şi interpretată filosofic de Poet: „Mare eşti, Moarte, / Dar singură, tu, / Eu am Ţără unde muri, / Tu nu, tu nu...". De altfel, criticul Alex Ştefănescu îi apreciază excelenţa cântării sublimului şi tragicului sentiment matern în lupta cu tanaticul, menţionând că Grigore Vieru ar fi meritat un Nobel pentru această devoţiune mărturisită în filigran.

În altă ordine de idei, într-un studiu de interferenţe *Despre legăturile psihologiei analitice cu opera literară*, renumitul psiholog Carl Gustav Jung defineşte cu exactitate natura rizomică germinatoare a *arhetipului*, înzestrat cu *participation mistique*, subliniind: „Orice legătură cu arhetipul, fie ea trăită sau doar rostită, este «emoţionantă», adică impresionează; căci ea provoacă în noi un glas mai puternic decât al nostru. Cine vorbeşte cu prototipuri, vorbeşte cu mii de voci parcă, impresionează şi copleşeşte, ridică totodată ceea ce exprimă, din singular şi vremelnic, în sfera a ceea ce fiinţează mereu şi astfel dezleagă în noi toate acele forţe ajutătoare care i-au îngăduit omenirii în toate timpurile să se salveze din toate primejdiile

şi să supravieţuiască chiar şi în nopţile celei mai lungi" (C.G. Jung, *Opere complete*, vol. 15, *Despre fenomenul spiritului în artă şi ştiinţă*, Bucureşti, Editura Trei, 2007, p. 86). Este poate faţeta cea mai ascunsă a *Tainei care mă apără*, precum vom vedea în continuare.

Într-o străfulgerare de gând, Grigore Vieru, *poetul arhetipurilor* (M. Cimpoi), sintetizează magistral însuşi codul genetic al acestei „forţe ajutătoare" arhetipale: „Două sunt cele pe care le-am iubit fără să le văd mai întâi: Dumnezeirea şi Patria". Ele sunt rădăcinile spiritual esenţiale care-l definesc: „Nimeni nu a creat priză la valorile matriciale ca Grigore Vieru", observă criticul Cornel Ungureanu. Aceste „valori matriciale" întemeietoare, cum le supranumeşte cercetătoarea creaţiei vierene Ana Bantoş, în eseul *Simplitatea lui Grigore Vieru*, sunt premisele axiale ale însăşi devenirii noastre ontologice, în accepţia noastră heideggeriană: „În fond, poetul Grigore Vieru exprimă vocea interioară a poporului său, vocea care, pe un segment de timp, în anii postbelici, a avut un diapazon redus. Iată de ce Grigore Vieru e tentat să creeze un univers primar, *având la bază sufletul popular* (subl. n.), prin intermediul căruia va releva conştiinţa de sine, precum şi un anumit sentiment al solidarităţii umane, axat pe valorile simple ale vieţii" (Ana Bantoş, *Simplitatea lui Grigore Vieru*, în revista *Limba Română*, nr. 1–4 (163–166) 2009, p. 132). Simplitatea, fireşte, e doar aparentă, mai bine zis ea este esenţială până la adânci reverberaţii: „Izvoare – / Limpezi zăvoare! / Sufletul mamei / De voi străjuit. // Izvoare – / Săbii sub floare! / Loc vă ajunge / Pe-al vostru pământ" *(Izvoare)*.

Intuiţiile, tălmăcirile panteiste şi predicţiile poetice sunt de natură orfică, precum observă (printre primii!) confratele său generaţionist, poetul şi dramaturgul Marin Sorescu în prefaţa la volumul *Izvorul şi Clipa* (încă la 1981!), apărut într-una din cele mai solicitate colecţii de poezie românească – *Cele mai frumoase poezii:* „Este Grigore Vieru un discipol al lui Orfeu, care, ca şi miticul maestru, nu-şi poate refuza vocaţia de-a privi în urmă? Măcar o dată, cu tot adâncul din ochi, măcar o viaţă, cu toată viaţa din viaţă? Temele obsedante ale poetului (...) sunt obârşiile de toate felurile: izvoarele, tradiţia populară şi cea clasică, limba în care te exprimi („Şi doar în limba ta / Poţi râde singur, / Şi doar în limba ta / Te poţi opri din plâns"), casa, pământul, simbolul central (fiind) mama..." (M. Sorescu, *Grigore Vieru şi lirica esenţelor*, prefaţă la *Izvorul* şi *Clipa*, Bucureşti, Editura Albatros, 1981, p. 5). Subliind proprietatea poeziei vierene „de a fi punte unică – curcubeu de aur suspendat între două veşnicii", Marin Sorescu a consacrat, de fapt, organic şi definitiv creaţia lui Grigore Vieru în peisajul liricii româneşti contemporane: „În peisajul cam sofisticat al liricii contemporane, uneori prea compusă şi prea cerebrală, versul său ţâşneşte în lumină proaspăt, cu *forţă de gheizer" (idem*, p. 9). Astăzi, după trecerea timpului, am îndrăznit doar să nuanţăm definiţia soresciană *Un discipol al lui Orfeu*, reluată, de altfel, şi drept titlu de volum omagial la cei 70 de ani ai poetului, şi să spunem că Grigore Vieru a fost şi va rămâne în lirica modernă unul dintre cei mai inspiraţi discipoli ai legendarului Orfeu!

Un poem simptomatic (şi programatic!) pentru ritmurile şi angoasele secolului trecut, şi nu numai, poemul *Un secol grăbit* ne surprinde cu o altă formulă, febril telegrafiată, alertă şi alambicată, în spiritul veacului, parcă semnalând alarmat că pe ruinele desacralizării şi ale amneziei generale ca anestezie socială, încă se pot scrije-la ieroglifele unui text coerent („Plouă / Şi umbrela mea / E în alt troleibuz. / Unul îşi uită umbrela, / Altul mănuşile, / Celălalt / Uşa deschisă. Celălalt / Crivăţul deschis"). Este un text încărcat de gnose şi nedumeriri fireşti în faţa noilor realităţi contorsionate („O minciună uită de unde vine / Şi zice că vine din rai"), după care abia se mai poate urmări traiectoria unui răspuns logic, la scară planetară, pentru biblica *Quo vadis?* (Să reţinem aici transparentele aluzii la „minciuna" comunistă şi la *Celălalt* care-şi uită „crivăţul deschis" siberian – versuri apărute în plin totalitarism!).

Într-un mediu sufocat de dogme şi cenzură, Poetul a plătit deseori cu ani de tăcere, persecuţii şi interdicţii preţul unor idei şi metafore mai curajoase, dar nu s-a lăsat păgubaş. Vom aminti aici doar de cartea de versuri pentru copii (sic!) *Trei iezi*, retrasă din librării şi trimisă la ghilotină în 1970, pentru nevinovatul poem *Curcubeul*, în care, chipurile, s-a „ascuns" subversiv Tricolorul românesc! Iată de ce într-un alt poem dedicat prietenului său, poetul Liviu Damian, Grigore Vieru, obsedat de povara cuvintelor limbii române, sugerează, în principiu, condiţia poetului într-un mediu ostil poeziei şi libertăţii naţionale: „N-am timp de pierdut, / mă silesc să le-nvăţ / măcar pe cele mai sfinte. / Încep să fac cântece / cu numai două cuvinte" *(Abecedar)*. Incredibil, dar acesta era adevărul! Nimic exagerat şi nimic fals în notele acestei economii stânjenitoare pentru poeţii altor meridiane, unde nu se desfăşurau vânătorii după cuvintele limbii materne. Cel puţin nu la această scară a ostilităţilor şi dezbinării/mancurtizării.

Nedreptăţit de vicisitudinile istoriei, prădat şi trădat succesiv de diferite regimuri politice, coroane imperiale şi oştiri „eliberatoare", deportat fără milă şi risipit ca vântul pe mapamond, poporul băştinaş al actualei Republici Moldova ajunsese la un moment dat la limită, sau pe *culmile disperării*, vorba lui Emil Cioran, aducându-şi şi sufletul într-o doină, într-un cântec sau într-o şoaptă de poem ca într-un naos de biserică devastată. Puţini au fost lideri spirituali cărora să le încredinţeze poporul toate durerile sale. Grigore Vieru a fost unul dintre ei. Acest „poet cu lira-n lacrimi", după fericita expresie a acad. Eugen Simion, a ştiut să-şi mângâie neamul, să-l îndrepte, dar şi să-l înalţe în poeme de o imensă înţelegere, precum remarcă acelaşi Eugen Simion: „Chiar şi atunci când poartă o sabie în mână, sabia lui este de miresme" (E. Simion, *Scriitori români de azi*, vol. III, p. 193, Editura David-Litera). Iată de ce printr-o gravură aproape nudă a frazei poetice, aproape lipsită de procedee stilistice, metafore etc., dar încărcată de fior, Grigore Vieru reuşeşte să fie înţeles de la mic la mare, fiind nu doar convingător, dar şi vizionar în multe privinţe, precum în acest poem cutremurător: „Când s-a întros / La puii ei cu hrana, / Găsise cuibul gol / Şi amuţit. / I-a căutat / Până-i albise pana, / Şi-n cioc / Sămânţa a-ncolţit" (*Pasărea*). Ori de câte ori revin la acest poem, ca şi la mirarea puişorilor din poezia pentru

copii: „– Cum nu o să vină mama?” / Cum să cadă frunza?”– gândul îmi este la satele noastre părăsite şi familiile înstrăinate de actualul exod.

Bucurându-se de o neîntrecută popularitate, omnivalentă şi rezistentă în coordonatele sale esenţiale, opera lui Grigore Vieru, Poet singular în tot spaţiul românesc şi adevărat învăţător spiritual al Neamului său, acumulează astăzi noi valenţe sintetizând atât naţionalul, cât şi europeanul şi universalul. Creaţia viereană, în totalitatea sa, oferă o gamă infinită de interpretări şi lecture persuasive.

Aceste note de relectură s-ar dori acceptate în Aula prestigioasă a Academiei de Ştiinţe a Moldovei drept temei pentru un demers susţinut către prestigioasele instituţii europene în vederea acordării, postume, din păcate, şi întârziate, a prestigiosului Premiu al Academiei vieneze „Johann Gottfried von Herder”, pentru contribuţii remarcabile în îmbogăţirea paletei cultural europene.

Poezia, cântecele, cărţile şi însuşi numele lui Grigore Vieru deja îşi reclamă noile valenţe ale neuitării. Numele poetului este înveşnicit în întregul spaţiu românesc pe frontispicii de licee, şcoli, grădiniţe şi biblioteci. Străzi şi bulevarde, burse şi concursuri literare prestigioase îl profilează în postumitate. Am ferma convingere că alături de Nichita Stănescu, Marin Sorescu sau Constantin Noica, mari personalităţi române de talie universală, numele lui Grigore Vieru va spori negreşit faima şi prestigiul acestui NOBIL PREMIU european!

2009

Florin I. BOJOR, preşedintele Partidului Românilor din Spania

DE ZIUA LIMBII ROMÂNE SĂ NE ADUCEM AMINTE DE POETUL LIMBII

A trecut ceva timp de când liniştea şi uitarea s-au aşternut peste cel ce a fost marele apostol al limbii române: *Grigore Vieru*. Poezie cu poezie, poetul se jertfea în fiecare liturghie a cuvântului pe altarul românităţii.

Pic cu pic, jerfa lui a sălăşluit-o în noi, pentru ca să ne aducem aminte la fiecare murmur al limbii din predica sa. O predică ce a răstignit-o în inimile noastre pentru ca în veşnicie să-i purtăm sângele de român.

De la înălţarea poetului au trecut multe peste noi şi noi am trecut peste multe şi poate de aceea trecerea şi *noi* am devenit una. E bine că mai există popasuri ale trecerii în care ne putem închina celor ce ne-au spus cine suntem, celor ce ne-au învăţat ce suntem şi din mlădiţa cărora privim peste timp în marea trecere.

Acum clopotele au amuţit, nu are cine să le bată, căci inimile noastre s-au cufundat în neştire. E freamăt mare între noi dar nu putem privi la nimeni. Nu ştim de ce am înlemnit şi nici de ce am aţipit pe rugurile pline...

Apostole Vieru, întoarce-te!

Alexandru ZUB

UN OSTAȘ AL CAUZEI NAȚIONALE: GRIGORE VIERU

Două evenimente, la fel de caracteristice pe cât de solemne, i-au dat lui Grigore Vieru ocazia de a-și rosti, în decurs de numai câteva luni, crezul poetic și totodată aspirația civică. Primul a fost atribuirea unui titlu de *doctor honoris causa* la Academia de Științe din Chișinău, pe 29 august 2007, prilej cu care a rostit un discurs despre *Limba română, oastea noastră națională*, cu subtitlul: *Testament*. Celălalt, căruia tot singur i-a spus *Al doilea Testament*, alocuțiunea *despre foame, jandarmi și tsunami*, făcută la 27 martie 2008, când se împlineau nouă decenii de la Unirea Basarabiei cu Țara. Ambele mi s-au părut demne de atenție, fiindcă se plasează în proximitatea sfârșitului inexorabil, dar și pentru caracterul lor de „diată", de confesiune *in articulo mortis*. Le regăsim pe amândouă în partea secundă a volumului antologic *Taina care mă apără*, căruia autorul însuși părea să-i atribuie un asemenea caracter, socotindu-l „cartea vieții" sale, după cum ne asigură înt-un mic preambul. De notat, consensual, faptul că selecția propusă din *opera poetică* el o vedea stând la baza oricărei alte ediții.

Publicistica din același volum, ocupând aproape jumătate din spațiu, împreună cu aforismele, se citește mai cu folos în lumina „testamentelor" amintite. Ele evocă momentul resurecției românești din Basarabia, la care, după cum se știe, aportul scriitorilor a fost decisiv. Lupta pentru alfabetul latin, pentru limba română, pentru istoria națională le-a înnobilat scrisul și acțiunea civică. „Le doresc învățăceilor mei, cărora m-am străduit să le mențin trează conștiința de neam și care muncesc acum în așezămintele științifice, de învățământ, de cultură, în justiție și instituțiile statului, să contribuie permanent la extinderea și consolidarea adevărului că limba noastră literară, limba exemplară pe care o folosim și o vor folosi generațiile viitoare, limba lucrărilor literare și științifice, limba din documentele admininstrative etc. este – precum susține și Academia de Științe a Moldovei – una singură și se numește limba română, aceeași pentru toți românii (moldoveni, munteni, ardeleni, bucovineni, transnistrieni, cei din Banatul Sârbesc, din Ungaria, Bulgaria, Ucraina, Rusia, SUA etc.)."

Pornind de la această concluzie, exprimată solemn, înțelegem mai bine de ce scriitorul militant vedea în „limba română, oastea noastră națională" și motivul pentru care, căutând să o prezinte, a recurs la sute și mii de nume implicate în marea bătălie. Era un fel de a le spune celor mai tineri, atât de dispuși a se topi în „funciarul global", că miza luptei pentru limba proprie e vitală, chiar dacă această limbă pare a fi numai „o candelă plăpândă". Un mare scriitor, din alt veac, îl asigura însă că o asemenea candelă poate răzbi tot întunericul din lume.

Este spiritul în care Grigore Vieru evocă şi în *Al doilea Testament* dramatica istorie a generaţiei sale, care a izbutit totuşi să recupereze o parte din valorile unei naţiuni condamnate la pierdere de sine, la „mancurtizare", la extincţie etnoculturală. Noile generaţii par a nu mai fi interesate de miracolul basarabean din epoca interbelică, atât de fecundă pentru zona dintre Prut şi Nistru, în pofida propagandei antiromâneşti din perioada comunistă. „O întreagă oaste" de învăţători, profesori, educatori, preoţi s-a pus în slujba recuperării naţionale. Concluzia? „Trebuie să aşteptăm momentul potrivit reunirii. Mai exact, să ajutăm cu înţelepciune şi răbdare venirea acelui moment prin ocrotirea şi apărarea credinţei strămoşeşti a limbii române şi a istoriei neamului în învăţământ. Eu personal cred în venirea acelei zile", încheia poetul, integrându-se entuziast în marea „oaste" a culturii române.

S-ar putea obţine un contur aproximativ al acestei formaţiuni militante, explorând minuţios articolele lui Grigore Vieru din presă, alocuţiunile ocazionale, interviurile etc. Numai enumerarea lor ar constitui un fel de opis semnificativ pentru ideea enunţată în titlu. Scriitorul a voit anume, într-o epocă a pierderii de sine, să le păstreze cât de cât identitatea, în cadrul proiectului său de regenerare naţională. Unei critici care îi persifla „pomelnicele", el i-a răspuns fără să ezite: „Adevărul este că pomelnicele mele sunt istorie". Sever în judecata emisă pe seama celor în derivă, se arăta generos cu spiritele afine, capabile de înregimentarea în „oastea" imaginată. Mai ales în interviuri, a ţinut să-i şi numească pe cei care se afiliase cauzei, fie că era vorba de scriitori, de publicişti, de membri ai societăţii civile, de istorici, de oameni ai clerului, înşiraţi ca într-un răboj pentru istorie.

Sensibil la înţelepciunea străveche, poetul compara la un moment dat situaţia limbii române din zona pruto-nistreană cu aceea a copilului revendicat de două femei, deşi numai una putea fi, ca în parabolă, mama cea adevărată. Adesea „maşteră" cu neamul care a născut această limbă, istoria nu i-a scutit pe români de sacrificii, menită să le pună la adăpost comoara din veac. Cu bun temei, istoria îi părea strâns legată de soarta limbii, ca dimensiuni complementare ale unei realităţi unice: poporul român. Limba era, în această viziune, *veşmântul fiinţei noastre*, recunoscut ca atare de Valentin Mândâcanu înainte chiar de disoluţia imperiului sovietic (*Nistru,1988)*, în timp ce Nicolae Dabija, de pildă, căuta în istorie încă o sursă a identităţii proprii. În acest spirit evocă Grigore Vieru, memorabil, „podul de flori" ca pe un moment de graţie, al regăsirii fraterne, dar şi tragedia celor întemniţaţi în Transnistria, fiindcă luaseră prea în serios unitatea românească. Pe lângă scriitori, sunt amintiţi cu egală simpatie istorici, preoţi, publicişti, devotaţi ai limbii şi culturii noastre, împreună ei alcătuind un „lexicon" *sui generis*, întocmit de scriitor, cu ocazia atribuirii unui titlu academic, în faţa unei adunări solemne, la 29 august 2007. A fost ca un cântec de lebădă, unul în care poetul îşi sistematiza parcă afinităţile de destin. Marile obstacole, încă redutabile, îi sporeau pesemne energia luptătoare: „Lacrimi aşteaptă la rând, aşteaptă la coadă, să strălucească lumea, cu alte cuvinte, în Europa. Nu poţi intra în Europa cu minciuna şi graniţa în spate".

Însă şi *opera poetică*, aşa cum a selectat-o chiar autorul, conţine destule asemenea indicii. Numeroase poeme din *Taina care mă apără* au dedicaţii susceptibile de a fi examinate sub unghiul luptei pentru limbă, istorie, cultură română. Îndemnul la frăţie şi solidaritate activă e prezent peste tot, ca un laitmotiv.

Scriitorul se ştia făcând „parte din cea mai nenorocită generaţie de români basarabeni", fiindcă l-a cunoscut pe Eminescu abia târziu, în anii studiilor superioare când a ajuns să-i descopere creaţia poetică şi chiar articolele poetice, care i-au servit oarecum şi ca „manual de istorie". Ataşamentul a fost pe măsura nevoii de a cunoaşte cât mai bine trecutul, valorile culturale. Asimila discret, pe furiş, cu teamă, ceea ce lumea românească de peste Prut pierduse prin ocupaţia sovietică şi prin bolşevism. Poemele dedicate mamei evocă de fapt patria râvnită, ţara de dincolo de sârma ghimpată care îi sfâşia, implacabil, grădina casei natale.

Visul unităţii româneşti l-a făcut pe Grigore Vieru să reziste în cele mai grele împrejurări şi să afle, ingenios, modalităţi de a-şi păstra demnitatea de scriitor, alături de propensiunea civică posibilă sub dictatură. „România este o ţară plină de câmpii, munţi, ape, cântece, istorie şi graniţe." Dintre atâtea graniţe, una era cu totul nefirească, motiv pentru care poetul aspira de mic să o elimine pe cea fluvială dintre satul său şi Miorcanii lui Pillat.

„Am răsărit ca poet din frumuseţea, bogăţia şi tainele limbii române, căreia îi voi rămâne îndatorat până la capătul vieţii", se confesa Grigore Vieru, într-un text memorabil, pe care l-a numit anume *Testament*. Ce poate fi mai frumos, mai emoţionant, mai demn de memoria colectivă? Persecuţiile la adresa poetului şi a celor de stirpe afină s-au vădit mereu la înălţimea mizei puse în joc: continuitatea etnoculturală a românilor. Multe victime ale opresiunii apar în scrierile sale ca într-un răboj menit să le apere de ingratitudine şi uitare. Le regăsim în faimosul *Testament*, ca şi în alte lucrări, mai cu seamă în ultima pe care a apucat să o vadă, *Taina care mă apără*. O putem folosi şi ca un lexon al luptei pentru cauza care i-a structurat existenţa poetică şi militantă într-o epocă de nespus tragism. „Satana roşie", astfel o numea scriitorul undeva, cu o metaforă demnă de reţinut, la care se pot adăuga atâtea altele, scoase din adânca sa revoltă anticomunistă. „Ne-au schilodit limba şi istoria", spune într-un loc poetul, pentru a lămuri de ce tocmai pe acest teren, al limbii şi al istoriei, s-a dat marea bătălie cu sistemul, bătălie câştigată în ultima instanţă, dar nepusă în valoare politică în anii ce au urmat. Speranţa recuperării depline, sub steaua opţiunii europene, l-a animat până la capăt.

Dacă moare poezia, nici grâul nu mai are mult de trăit.

Gr. Vieru

Doina și Ion Aldea Teodorovici, Grigore Vieru
în vizită la Virginia și Marin Sorescu. București, 1 februarie 1992

Acad. Gheorghe DUCA, președinte al Academiei de Științe a Moldovei

NIMENI NU DOREȘTE SĂ VORBEASCĂ DESPRE GRIGORE VIERU LA TIMPUL TRECUT

Nu am, moarte, cu tine nimic...
Grigore Vieru

Cu toate că prin clepsidra vremii s-a scurs deja un an de zile de la trecerea la Domnul a marelui poet-martir Grigore Vieru, la Chişinău, nimeni nu doreşte să vorbească despre Grigore Vieru la timpul trecut, ca dovadă că poporul nostru l-a NEMURIT, l-a ETERNIZAT încă în timpul vieţii şi nu va putea concepe niciodată că Grigore Vieru nu mai este printre noi.

Poetul Lucian Blaga scria undeva că „ceea ce istoria uită – devine legendă, iar ceea ce istoria nu uită – devine istoriografie". Pentru noi, poetul Grigore Vieru a fost o legendă încă în timpul vieţii şi va rămâne aşa de-a pururea: un romantic, un aristocrat al poeziei, un om firav, dar puternic şi dur contra minciunii şi a duşmanilor neamului nostru.

I-am descoperit şi îndrăgit opera acum patru decenii. Mi-am legat viitorul profesional de chimie şi de mediul ambiant încă din adolescenţă, dar tot de-atunci sunt pasionat de poezie şi muzică. Anume graţie versurilor lui Grigore Vieru – simple şi pline de tâlc, de înţelpciune – am descoperit misterul, vraja poeziei şi a muzicii, dimensiuni care subtilizează fiinţa umană. Mai mult decât atât, îndrăgind versurile melodioase ale lui Grigore Vieru, am început să-l înţeleg mai bine pe Mihai Eminescu şi să mă apropii de sensurile ascunse în versurile Luceafărului literaturii române. Prin urmare, drumul meu spre Eminescu, ca şi al altor basarabeni, probabil, a trecut prin dragostea şi suferinţa trăite intens de Grigore Vieru... Iată de ce, să înţeleagă şi românii din dreapta Prutului, pentru noi, Grigore Vieru este mai mult decât un poet, el este un preot, un lider spiritual al neamului, care a predicat o viaţă întreagă lumina Cuvântului şi a Adevărului, redeşteptându-şi semenii rătăciţi, care aveau un trecut istoric mutilat, arestat în arhive sub zeci de lacăte, împuşcat în inima fiinţei naţionale.

Spunea cineva că atunci când vorbesc poeţii, tunurile tac... Această cugetare de pe vremea lui Napoleon parcă ar fi fost inspirată de modelul VIERU al nostru. În anul 1989, la 7 noiembrie, tancurile sovietice, pornite să facă un masacru în Piaţa Marii Adunări Naţionale din inima Chişinăului, au tăcut, sub puterea „artileriei" formată din Poezie (cuvânt) şi Muzică (suflet). Aşa cum menţiona ex-președintele României, Emil Constantinescu la o reuniune internaţională, **intelectualitatea de la Chişinău a intrat în istoria Europei moderne ca un fenomen unic, prin cel puţin două elemente-cheie: au dat jos comunismul sovietic încă înainte de căderea**

Zidului Berlinului (31 august 1989 – oficializarea Limbii Române şi revenirea la alfabetul latin) şi au înfăptuit o Revoluţie, care a schimbat sistemul politic, fără vărsări de sânge. Toate aceste victorii istorice, obţinute în anii 1988–1991, ar fi fost, însă, imposibile fără charisma şi popularitatea poetului Grigore Vieru, fără ajutorul generaţiei sale şi a discipolilor săi. Grigore Vieru a fost comandantul, strategul şi profetul nostru. Graţie poziţiei sale civice, dar şi a colegilor săi scriitori, oameni de ştiinţă, avem astăzi libertatea mult visată. Grigore Vieru rămâne, deci, în istorie nu numai ca un mare poet, dar şi ca un om politic temerar (fost deputat), înţelept, cu clarviziune, demnitate şi conştiinţă naţională.

Am găsit recent în scrierile lui Grigore Vieru un aforism, care m-a cutremurat: „O spun să mă audă şi plin de floare pomul: şi din mormânt voi spune mulţimii adevărul...". Aşa s-a şi întâmplat! Acest mare poet al neamului a sărit să-şi ajute poporul chiar şi după ce a murit. Anume vestea morţii lui Grigore Vieru, ca poet simbol, ne-a agitat şi deşteptat iarăşi din „somnul cel de moarte" al disperării şi resemnării, funeraliile naţionale, la care au participat mii de oameni, constituind o repetiţie generală pentru revolta tinerilor din 7 aprilie 2009, de ziua Bunei Vestiri, care a culminat cu cea de-a doua cădere a comunismului între Prut şi Nistru.

La fel ca şi întreaga românime, pe care Grigore Vieru a glorificat-o, nu pot să cred nici eu că Poetul a plecat pentru totdeauna de-acasă. Îl vom aştepta mereu, tot la fel precum Grigore Vieru şi-a aşteptat toată viaţa tatăl, ca să se întoarcă de la război. Am rămas cu un mare gol în suflet, am rămas orfani de un părinte spiritual.

Academia de Ştiinţe a Moldovei l-a cinstit pe poetul Grigore Vieru şi în timpul vieţii, în condiţii deloc prielnice pentru cultura românească, acordându-i, în anul 2007, titlul de *doctor honoris causa*. Anume la acea şedinţă festivă, consacrată sărbătorii Limba Noastră cea Română, Grigore Vieru şi-a făcut public *Testamentul* spiritual pentru urmaşi, intitulat „Limba Română – oastea noastră naţională".

La 19 ianuarie 2009, pentru a-i înveşnici numele, Academia de Ştiinţe a Moldovei a instituit *Premiul nominal Grigore Vieru*, pe care-l va acorda în fiece an pentru cele mai valoroase cercetări în domeniul filologiei, literaturii, folcloristicii. Acest premiu pentru lucrările ştiinţifice apărute în anul precedent se va înmâna an de an de ziua naşterii poetului. Primul laureat al *Premiului nominal Grigore Vieru* este doctorul habilitat în filologie Vasile Bahnaru, pentru o lucrare de pionierat în lingvistica românească. Notăm că acest premiu va deveni cu timpul unul internaţional, or, acesta urmează a fi acordat şi savanţilor străini, preocupaţi de limba şi cultura română.

La 13 februarie 2010, Academia de Ştiinţe a Moldovei a desfăşurat o conferinţă ştiinţifică internaţională, consacrată operei lui Grigore Vieru, la care a participat şi familia regretatului poet. În cadrul acestei conferinţe, Academia de Ştiinţe a Moldovei şi editura *Ştiinţa* au lansat volumul monografic „Grigore Vieru, Poetul". Cartea a apărut în prestigioasa colecţie „Academica" şi constituie cel mai profund studiu colectiv al operei lui Grigore Vieru, pe care l-am definit în prefaţa cărţii ca fiind „poet la modul absolut".

Mulţumesc marelui sufletist, poetului Adrian Păunescu, prieten scump al familiei Vieru şi celebru consătean al meu, pentru că mi-a solicitat aceste rânduri, pe care le-am scris cu suflet şi cu adâncă trăire, fiind în continuare sfâşiat de durerea pierderii autorului strălucitei cugetări: „Dacă n-ar fi iubirea, m-aş teme de viaţă...". Mulţumim, totodată, fraţilor – scriitori, savanţi, autorităţi – de la Iaşi şi Alba Iulia, care au luat-o înaintea noastră imortalizând chipul poetului Grigore Vieru în frumoase busturi. La Chişinău, bustul lui Grigore Vieru urmează a fi inaugurat pe Aleea Clasicilor, la 12 februarie 2010.

Ar fi bine ca în memoria marelui nostru poet să fim mai uniţi, mai bunci şi mai înţelepţi, şi să nu uităm cugetarea scrisă cu multă durere de mult pătimitul Grigore Vieru: „Doi copii încap în braţele mamei, şi doi fraţi nu încap într-o ţară…".

ÎMPREUNĂ CU GRIGORE

(la sfârşitul lui noiembrie şi începutul lui decembrie 2008)

În 24 noiembrie 2008, se organizase un mare spectacol al „Cenacului Flacăra" la Sala Polivalentă din Bucureşti. Deşi în covalescenţă, Grigore Vieru a venit de la Chişinău direct pe scenă. Înregistrarea acelui spectacol, din care TVR a ales şi a programat ulterior nişte momente, nu l-a cuprins şi pe marele poet, decât stând pe un scaun, în plan secund, în timp ce pe la microfon treceau cântăreţii Cenaclului. În realitate, Grigore a recitat şi a vorbit emoţionant. Noaptea, târziu, după spectacol, mi-a cerut să-i aranjez plecarea în Ardeal, unde hotărâse, încă de la Chişinău, să se afle, alături de mine, în ultima săptămână a campaniei electorale.

Omul deosebit care este Viorel Bălăbănescu, rezolvase totul, în aşa fel încât o maşină cu dormitor, să-l ducă la Deva pe Grigore. Şoferul Vasile Mazilu mi-a povestit că pasagerul său a dormit tot timpul, pe drum. Obosit, Grigore Vieru nici n-a conceput să nu fie alături de prietenul său care se întâmplă să fie autorul acestor rânduri. L-am cazat la Geoagiu, într-un mediu odihnitor, într-o staţiune de care Grigore s-a îndrăgostit. Săptămâna care a urmat, el a avut la dispoziţie o maşină cu care a venit în fiecare seară, după plusul de ore de odihnă, la întâlnirile cu oamenii din circumscripţia Orăştie, Simeria, Geoagiu, Brad, Valea Mureşului. N-aveam de unde să ştiu că e ultima noastră săptămână împreună.

De mai multă vreme, Grigore Vieru îşi sprijinise inima cu nişte stenturi. N-aveam cum să nu ştiu că e ameninţat, din momentul ce eu mă ocupasem de o bună parte din cele necesare delicatelor intervenţii chirurgicale în pieptul său, vorbind îndelung şi repetat cu profesorii medici de la Clinica Fundeni şi obţinând de la Ministrul Sănătăţii aprobarea ca măcar atât să facă statul român pentru unul din marii săi poeţi, să-i ofere gratuit stenturile. Aşa că fragilitatea inimii lui Grigore m-a obligat la o atenţie specială, mai ales că oamenii, de cum îl vedeau, îl şi provocau la un chef, cu frăţească, dar primejdioasă dragoste. La restaurantul din Geoagiu unde mânca şi când noi eram antrenaţi în alte activităţi, cu care nu-l oboseam, el chema chelnerul şi îi spunea invariabil: „Daţi-mi şi mie o *pălincuţă*". Iar chelnerul, tot invariabil, îi răspundea: „N-avem!" „Cum nu aveţi!?" Şi-i arăta cu mâna peretele de băuturi al barului. „N-avem!" zicea din nou chelnerul. „Păi alea de acolo ce sunt?" „Alea sunt numai de vitrină!" „Păi atunci daţi-mi un whisky!" „N-avem!" „Cum nu aveţi, dar eu văd că aveţi?" „Domnule Vieru, domnul Păunescu ne-a cerut să nu cumva să vă dăm băutură, că vă face rău la inimă." „Şi dacă mă duc şi iau dintr-un magazin din oraş?" „Nu puteţi lua pentru că nici ăia nu vă vor da! E aranjat cu toată lumea să nu primiţi băutură."

Ei bine, Grigore, în fiecare cuvântare a sa, pe scenele pe care îl invitam, povestea cât de greu îi este fără pălincuță. Și mă certa cordial, făcând precizare că el are chef să cânte, uneori, când ia câte o *pălincuță*, ceea ce nu e cazul în această campanie electorală, unde este persecutat de prietenul său, Adrian Păunescu, și îi mai vine să cânte doar când se află lângă niște oameni dragi, cum îi erau și i-au rămas ardelenii. Și cânta. Aproape în fiecare seară el ne-a emoționat cu extraordinarul său cântec *Floare-micșunea*, un cântec total dedicat Limbii Române de poetul și muzicianul Vieru. Când mă gândesc astăzi la momentele acelea, în care l-am ferit de pericolul unui pahar în plus, îmi vine să plâng reamintindu-mi brutalitatea cu care l-a izbit moartea.

Ca și mine și ca atâția alți români fascinați de Ardeal, avea cultul suprem al prieteniei și fraternității. Campania electorală 2008 nu a fost singura în care Grigore Vieru a dorit să fie lângă mine. Și în 2000, și în 2004, el a venit printre oameni să mă ajute să le câștige încrederea. În genere, noi doi nu am rămas datori unul altuia, căci și în 1992 și în 1996, Grigore Vieru nu s-a temut de atacurile celor care îl urau pentru că mă iubea și mă apăra. N-a ezitat, nici la Chișinău, nici la București, nici în alte locuri din țară, unde venea vorba despre poezie și patrie, despre „Cenaclul Flacăra" și despre Mișcarea Unionistă din Basarabia, să declare că el și Basarabia s-au încălzit la poezia și la „Flacăra" mea. Cu el am fost și până la Petrache Lupu, la începutul anilor 90. Când a venit vorba despre Basarabia, Petrache Lupu, deși nu mai auzea bine, s-a cutremurat și a zis (cred că în 1991): „Basarabia? Sânge, sânge!". A urmat războiul de pe Nistru.

În județul Hunedoara, ca și în restul țării, Grigore Vieru era o legendă vie. Prietenii mei, sufletul mare și bun care e Costel Alic, dar și admirabilul tânăr Alin Dănilă, i s-au dedicat ca unei cauze generale și l-au făcut să-mi declare în mod repetat că parcă e la el în sat, printre cele mai dragi rude, pretutindeni pe unde am umblat prin Ardeal. Mă uitam la el cât de fragil părea și cât de fragil era, dar ce energie se declanșa în el și în cei care-l ascultau, atunci când îl încerca emoția. Nicio distanță nu i se părea prea lungă, în România, când i se oferea ocazia să meargă și să cunoască oameni din neamul său, sate și orașe, semne ale istoriei și ale culturii, generații vârstnice, și generații tinere. Am spus despre el că este poetul divin al neamului nostru și confirm cele pe care le-am scris, printre lacrimi și cu lacrimi.

Era stupefiat când a auzit că, deși câștigasem clar alegerile, ocupând primul loc, de intrat în Senat urma să intre un cetățean clasat pe locul 3, în acel spațiu electoral. Am mers împreună la Alba Iulia, imediat după terminarea campaniei în județul Hunedoara, și el, suferindul și fragilul, se îngrijea de sufletul meu, să nu fiu disperat. Congresul Spiritualității Românești, care ne-a unit și pe noi doi și pe sutele și sutele de români din toată lumea, pentru întâlnirea cărora la Băile Herculane sau la Alba Iulia mă zbătusem în fiecare an, obținând fondurile necesare de la Guvern, a însemnat și întâlnirea lui Grigore și a mea cu cititorii poeziilor noastre, într-o librărie din orașul suprem al României.

Iarăşi, nu aveam de unde să ştiu că e întâlnirea finală. Liant al tuturor acelor acţiuni a rămas scriitorul de rădăcină basarabeană, profesorul Victor Crăciun, aşa cum poetul şi dramaturgul Ilie Cristescu din Herculane n-a încetat să lupte pentru un climat curat înlăuntrul acestui instrument subtil de căutare şi sanctificare a unităţii neamului care este Congresul Spiritualităţii Româneşti.

Cu toţii iubindu-l pe Vieru, ne îndreptăm acum spre Alba Iulia, fără Vieru, să îi aşezăm bustul şi să ne sfinţim nemurindu-i amintirea. Visul cel mare a lui Grigore Vieru, Unitatea Naţională, nu mai e în 2009 atât de departe cum era în 2008. S-au întâmplat lucruri importante şi încurajatoare dincolo de Prut. Vieru n-a apucat să se bucure de ele, dar el, prin viaţa şi prin moartea lui se regăseşte atât în visul românilor de pretutindeni, de a fi împreună, cât şi în zorii acestei noi speranţe de la Chişinău. El, care ar fi făcut tot ce era omeneşte posibil pentru Marea Unire, lipseşte de la intrarea fiului său Călin Vieru în Parlamentul democratic de la Chişinău, ca membru al unui partid unionist.

Proporţiile mulţimii care l-a condus plângând, pe ultimul său drum, după ce unii dintre oameni începuseră să-l uite, obişnuiţi cu el, viu, anunţă perspectiva României întregi din vremurile care vor veni.

Câteodată parcă-l văd plecând din casa mea, aşa cum, în mod inspirat, Violina Crăcană l-a surprins în nişte fotografii, pe care le alătur acestor cuvinte de adio. Şi, dacă omul Grigore Vieru a plecat dintre noi, poezia lui abia urmează să vină, în toată tandreţea şi grandoarea ei.

Decembrie 2009

Ion UNGUREANU

SCRISOARE CĂTRE GRIGORE VIERU

A trecut un an, dragă Grig, de când ai plecat dintre noi. Nu, pentru mine n-ai murit, ai plecat pe-un timp şi de aceea în fiece dimineaţă aştept să mă suni:

– Ioane, ce mai faci? Aş vrea să trec pe la tine sau, dacă nu, trage tu o fugă până la mine. Avem de vorbit.

De când ai plecat, dragă Grig, noi la For, împreună cu Nicolae Dabija, am propus să ţi se înalţe un monument viu: **să fie introdusă în Constituţie denumirea corectă a limbii noastre – Limba Română – conform Testamentului tău.**

A trecut un an, dar lucrurile stau pe loc. „Nu! spun unii politicieni. Nu se poate! Desigur, din punct de vedere ştiinţific denumirea e corectă, dar din punct de vedere politic trebuie să facem totul pentru a păstra în republică pacea interetnică." Deci, politica şi adevărul ştiinţific sunt două lucruri incompatibile? Politica, în interpretarea lor, e sinonimă cu minciuna. Legea gravitaţiei universale nu mai e valabilă pe teritoriul „Republicii Multietnice Moldova", fiecare etnie cu propria ei Lege a gravitaţiei. A bulgarilor corespunde cu cea din Bulgaria, a ucrainenilor – cu cea din Ucraina, a ruşilor – cu cea din Rusia, a austriecilor – cu cea din Germania, şi numai a moldovenilor nu corespunde cu cea din România, pentru că, vezi dumneata, politica şi etniile nu ne permit. Noi, băştinaşii, trebuie să ne dezicem de crezul nostru şi să ţinem cont de ce cred oaspeţii noştri – poftiţi sau nepoftiţi, care prin voia sorţii s-au aciuat pe plaiurile noastre străbune. Ei cunosc mai bine istoria noastră, ei ştiu mai bine cum se cheamă limba noastră, deşi n-o vorbesc şi n-o respectă. Falsul şi minciuna trebuie admise în Constituţie de dragul politicii şi al păcii interetnice. Asta da Constituţie! Cine să te mai respecte după asta?! Desigur, cel mai bine ar fi dacă am dispărea definitiv, ca să nu-i mai încurcăm să gospodărească în voie în casa noastră părintească. Se înţelege de la sine că alogenii care ne respectă trebuie trataţi (şi-i tratăm) cu acelaşi respect – iată ce-ar putea servi drept model de pace interetnică, nu minciuna şi falsul istoric.

Aceasta-i situaţia, dragă Grigore. Cum vezi, lucrurile nu s-au prea schimbat.

Ba tot oamenii politici (unii!!!), în concordanţă cu cel mai iubit partid – Partidul Ocupanţilor –, cer insistent ca România să încheie un tratat cu noi, prin care să se mai dezică o dată de Basarabia (pardon, Republica Moldova), deşi România a fost prima ţară din lume care a recunoscut independenţa noastră şi azi, stupefiată, ne întreabă: „Ce mai vreţi?!! Parcă v-am recunoscut!".

„Nu, vrem să mai juraţi o dată!". Exact ca în farsa lui Caragiale „O noapte furtunoasă", când Chiriac îi spune Vetei: „Mai jură-te o dată şi gata!". Maare comedie!

Cum să le explici acestor domni că, în 1991, Republica Moldova şi-a declarat independenţa faţă de hoţi, nu faţă de părinţi, nu faţă de casa părintească! Poţi să te

declari de o mie de ori independent faţă de taică-tău, faţă de maică-ta, dar tot părinţii tăi rămân în vecii vecilor, iar hoţul care ţi-a prădat casa tot hoţ rămâne, măcar să-l ungi cu toate mirurile.

Dacă admitem că nu-i aşa, începe haosul în lume, în relaţiile internaţionale. Atunci trebuie să introducem în drepul internaţional un articol aparte: **În cazul în care un hoţ reuşeşte să te prade de trei ori** (aşa cum s-a întâmplat cu Basarabia) **prada îi aparţine pe drept acestui hoţ.**

Şi acum mă gândesc, dragă Grig, poate nu întâmplător a ars în vâltoarea focului „Declaraţia de Independenţă". Şi ştii cine face cea mai mare gălăgie? Cei care n-au votat-o.

Cum vezi, atâtea şi atâtea mai avem de făcut. Ce mult ne lipseşti! Cu toate astea, eşti mereu alături de noi, cum sunt alături Mihai Eminescu, Alexe Mateevici, toţi marii români până la ultimul elev din clasa întâi şi la copiii de la grădiniţă, care declamă şi cântă versurile tale cu ochii plini de lacrimi, de lumină şi speranţă.

Împreună, vom izbândi!

Tudor CICU

„VESTEŞTE-L, MAMĂ, PE DUMNEZEU CĂ AM MURIT!"

Pe vremea liceului, observând că mă preocupă poezia, cineva mi-a dat un volum de poezie inedit pe vremea aceea. Era al poetului Grigore Vieru. „E cartea unui poet român din Basarabia, mi-a spus, ai să vezi şi singur ce poezie curată scrie acest poet Grigore Vieru." De pe atunci, poetul mi-a făcut impresia că are în suflet bucuria şi durerea acestui neam, despărţit şi de graniţa pusă pe nedrept pe umerii patriei mele. Îl descoperisem aşadar, încă de pe atunci, pe poetul care şi-a înzăpezit în poezie crucea cuvintelor, pentru o eternitate: „Uşoară, maică, uşoară / C-ai putea să mergi călcând / Pe seminţele ce zboară / Între ceruri şi pământ". Aveam să re-ascult aceste versuri din gura poetului Adrian Păunescu la Mizil, pe 10 octombrie 2008, la Festivalul de poezie „Agatha Grigorescu Bacovia", unde fusesem invitat, şi unde poetul Grigore Vieru era prezent. După scurta expunere făcută de primarul Mizilului, Emil Proşcan, cel care a deschis festivitatea, l-am putut vedea viu, în picioare, vorbind la microfon, unei săli arhipline, pe însuşi Grigore Vieru, cel care îmi încântase tinereţea. („Încâlcită-ţi este viaţa, / Basarabie! / Ca grâul ce-l bate gheaţa / Basarabie!"). Ne-a mărturisit că se află pentru a treia oară la Mizil, a treia oară cu ajutorul lui Dumnezeu, pentru că tocmai „evadase" dintr-un spital de la Chişinău pentru a participa la un eveniment de suflet. După fiecare vizită făcută aici, promisese îndrăgostiţilor de poezie că are să mai vină, dar atunci, pe 10 octombrie la Mizil, că va mai veni şi a patra oară, nu a mai îndrăznit să-i ceară asta în continuare lui Dumnezeu: „Nu vreau a-l supăra pe Dumnezeu, să-i mai cer şi-a patra oară. Las la latitudinea Lui să hotărască destinele drumurilor mele viitoare", ne-a spus. Cu glas molcom, vădit obosit de drumul lung, poetul ne-a povestit despre satul de pe malul drept al Prutului, de lângă Miorcanii poetului Ion Pillat, unde s-a născut, de mama sa, care era o femeie profund religioasă şi ieşea în taină în noaptea de Înviere, afară din casă, să sfinţească pasca la clopotele care se auzeau trase din bisericile aflate pe malul celălalt al Prutului, pentru că la ei, bisericile toate fuseseră demolate şi transformate în spitale şi puşcării. „Este păcat să uitaţi aceste lucruri!" – spunea poetul. Gândul mă purta în trecut, când de atâta iubire pentru cuvintele sale, parcă mai româneşti ca ale noastre (pe acele timpuri), îl recitam peste tot: „Reaprinde-ţi candela-n căscioare / Lângă busuiocul cel mereu / Degerat la mâini şi la picioare / Se întoarce-acasă Dumnezeu". Dumnezeu se întorsese acasă odată cu poetul Grigore Vieru, şi-l simţeam printre noi la Mizil. Cum era firesc, poetul a încheiat cu una din poeziile sale intitulată „Casa mea": „Să-ţi trag radio şi lumină / Ţi-am făgăduit cândva / Şi că fi-vom împreună / Pieptul meu cât va sufla". În sală, nimeni nu mai sufla când recita poetul Grigore Vieru. „Nimeni nu poate muta / Pământul în cer..." – dar asta a făcut o viaţă, a cărat de-aici pământul patriei sale (a României visate, întregite), pe care a

dus-o în cer, şi-acum ochiul lui, dând lespedea la o parte, se va oglindi în tărâmuri de verdeaţă şi lacuri limpezi de noi cântece, pe care noi, cei rămaşi aici, nu le-om mai afla vreodată. Doar ne vom minuna citindu-i profeticele cuvinte din „Între Orfeu şi Hristos": „Pentru că a văzut, ochiul meu a murit. / Lacrima: piatra funerară / Pe mormântul ochiului meu. / Va veni alt cer. / În altă lume se va deschide / Ochiul meu, dând piatra la o parte". Pentru mine, la Mizil a tăcut doar vocea poetului, care şi-a încheiat discursul cu poemul „Casa mea", însă nu şi glasul care-i va purta de acolo, de sus din Cer, poezia lui până la noi, ori de câte ori îl vom reciti: „A plecat pe mări s-o uite / Clătinat de ape-adânci, / Dar sub lună, dar sub stea, / Răsărea la loc pădurea, / Iar corabia-nfrunzea". Ne vom întinde însetaţi buzele de cântecele poetului Grigore Vieru încă multă, multă vreme... cât o ţine împărăţia asta numită: Poezie. El s-a zidit de mult „de viu, / în templul Limbii Române".

Parafrazându-l pe poet, putem spune, cu durerea lui într-a noastră: Doamne, atât de singur, atât de singur n-a fost neamul nostru nicicând! Fănuş Neagu, aflat pe patul unui spital din Bucureşti şi care nu a putut fi prezent la invitaţia primarului din Mizil, dar care ne-a transmis în direct, prin intermediul legăturilor telefonice, câteva gânduri, parcă descria aura îngerească a poetului Grigore Vieru când spunea: „Jur-împrejur, începe Dumnezeu şi foarte aproape Isus Hristos încărunţeşte sub sărutul lui Iuda". Atunci, la Mizil, întregul Univers s-a învârtit cu noi toţi pe osia unei uliţe a copilăriei (de care a povestit atât de minunat şi fascinant poetul Grigore Vieru acolo), dar dincolo de orizontul acelei întâlniri, nu va dăinui pentru mine decât măreţia depărtărilor, pe care le-a creat Dumnezeu prin moartea neaşteptată şi neverosimilă a poetului Grigore Vieru. Glasul său răzbate şi până la noi: „Vesteşte-l, mamă, pe Dumnezeu / Că am murit!" – şi nouă nu ne rămâne decât să ne înclinăm în faţa poeziei Sale, ca dinaintea albastrului de Voroneţ. Şi să îngânăm în singurătate: „Rămân uitându-mă pe geam ca după tine / Şi tot aştept pe cineva şi nu mai vine".

Buzău

Mircea SNEGUR, ex-preşedinte al Republicii Moldova

CU DRAG, DESPRE GRIGORE VIERU

L-am cunoscut îndeaproape şi l-am admirat la prima Mare Adunare Naţională (27 august 1989). Şi în continuare, în afară de munca de creaţie, maestrul şi-a consacrat o bună parte din viaţă activităţii concrete pentru renaşterea naţională – repunerea în drepturi a limbii române, a alfabetului latin, a istoriei neamului. Spun aceasta în cunoştinţă de cauză, fiindcă am fost alături de înaintaşii intelectualităţii democratice, fapt ce mi-a schimbat radical nu doar concepţiile, ci şi întreaga viaţă.

Următoarea impresie colosală Grigore Vieru mi-a produs-o declamând în premieră (chiar din manuscris) poemul „Cântare scrisului nostru", la serata din Casa cu Coloane de la Moscova, consacrată centenarului de la moartea lui Mihai Eminescu, care începea cu strofa:

Sunt un om al nemâniei,
Lumii astea nestrăin,
Vin din munţii latiniei,
Deci, şi scrisul mi-i latin.

Şirul amintirilor despre Grigore Vieru ar putea continua. Pe parcursul anilor, relaţiile noastre au avut diferite nuanţe, Domnia Sa adresându-mi şi critici, atunci când considera că o merit. Dar niciodată nu mi-a trecut prin minte să mă supăr. Dimpotrivă, trăiam profund spusele maestrului şi căutam să văd unde am greşit, dacă şi un om blând ca el a observat ceva în neregulă.

În faptul că, până la urmă, am conştientizat care-i adevărul şi care-i minciuna, sau semiadevărul, este cu siguranţă şi meritul poetului. Sunt mândru că printre aprecierile lăsate de Domnia Sa – şi *Testamnetul* lansat la tribuna Academiei de Ştiinţe a Moldovei, şi în mai multe luări de atitudini publicistice figurează şi numele meu. Atât vorbele bune, cât şi observaţiile sale critice rămân vestigii pentru istorie, fiindcă aparţin lui Grigore Vieru.

11 decembrie 2009

Ion ANTON

DE-UN AN SUNTEM ORFANI

În noaptea de 15–16 ianuarie 2010, se împlineşte un an de când purtătorul nostru de cuvinte, în spaţiul cultural şi politic, ne-a părăsit trecând în mod năprasnic hotarul dintre lumi. Fără a cădea în păcatul deznădejdii, simţim ca pe o veşnicie scurgerea timpului, de când duhul trăirii plinătății de Neam și Țară, s-a înălțat la Ceruri. Credem, sperăm că acolo Sus i s-a deschis poarta plaiului liniştit, plin de verdeaţă, unde nu este durere, nici întristare, nici suspin. Cum am putea crede altfel decât că sufletul unui model de altruism poate accede acolo unde Dumnezeu deschide calea celor vrednici de împărăția, mila și bunătatea Sa. Grigore Vieru, în imensitatea personalității sale, mereu s-a smerit pe sine şi în modestia lui exacerbată s-a simţit stingherit când semenii săi au abundat cu aprecieri pozitive asupra creaţiei sale. Dar cum ai putea să scrii despre acela în care inima a bătut la unison cu inima semenilor săi. Cum să-l zugrăveşti pe acela care a spus că este fericit și crede că se identifică cu Neamul său, atunci când Niagara lacrimei sale se întâlneşte cu lacrima fraţilor săi. Într-o lume în care mulţi se supradimensionează, Grigore Vieru a considerat totdeauna că nu și-a împlinit misiunea pentru care a fost creat, în fața semenilor săi. Însă în acea noapte omul Grigore Vieru a trecut în lumea umbrelor, iar noi am devenit orfani. Avem însă șansa ca în fiecare zi să reclădim imaginea omului purtător de comori de simţire, din cărămizile propriilor cuvinte potrivite, aforisme, multe cântece și să-l purtăm în sufletele și conștiințele noastre. Cei care l-au cunoscut şi iubit, l-au rezidit în trei busturi, la Alba Iulia, Piteşti şi în Copoul eminescian din Iaşi, pentru a aminti mereu, tuturor, că Grigore Vieru este un simbol, o emblemă a perenității culturii Neamului său și a dragostei de Țară, este, ca și Eminescu, suflet din sufletul Neamului său. Dumnezeu să-l odihnească în pace, vrednic de pomenire veşnică!

P. S. Spre deplina cinstire a memoriei marelui Gr. Vieru, redau câteva versuri din creaţia sa, care mă duc cu gândul la epitaful formulat cu mulţi ani înainte, pe crucea din cimitirul dragei sale Pererâta, unde a văzut lumina zilei: SUNT IARBĂ, MAI SIMPLU NU POT FI. Credinţa că este o premoniţie este susținută și de faptul că aceste versuri, cum puţine are în creaţia sa, nu au titlu, sunt parcă spre tălmăcirea timpului în curgerea sa inexorabilă.

Ah, tot mai liniştit mi-e verbul
Şi dragostea şi-a mea viaţă.
Ca floarea pomului pe apă
Îmi curge somnul lin pe faţă.

Arată-mi-se-n vis un cântec,
Îl cânt cum cântă numai dorul:
„Ia-mi lacrima, dar ochii lasă-mi,
Ia apa, dar să-mi laşi izvorul".

„Eşti trist, te pregăteşti de iarnă?"
Iubita parcă mă întreabă,
Iar eu, senin, răspundu-i parcă:
„Mă pregătesc de flori şi iarbă".

Los Angeles, California,
8 ianuarie 2010

Acad. Răzvan THEODORESCU

DACĂ GRIGORE TRĂIA

„Dacă Grigore trăia...”. Aceste cuvinte mi-au venit firesc în minte atunci când, împletind bucuria cu tristeţea, urmăream acum câteva luni evoluţiile politice de la Chişinău. Credeam că întrevăd atunci izbânda unei cauze al cărei cel mai vajnic şi dramatic oştean s-a numit Grigore Vieru. Prietenul meu şi al nostru îşi consumase fragila făptură exterioară – atât de puternică, însă, lăuntric – pentru adevărata democraţie a Basarabiei româneşti, veştejise pe toţi duşmanii cauzei naţionale, visând victoria. Grigore învinsese, dincolo de moartea sa de acum exact un an. Şi datoria noastră este să facem neuitată strădania sa pe care o socotesc eroică. Nădăjduiesc că foarte curând locuitorii singurei capitale româneşti, Bucureştii, vor putea să treacă zilnic pe lângă efigia în bronz a lui Grigore Vieru, pregătită spre a fi aşezată, pe bulevardul Basarabiei, cred, ca o simbolică întoarcere acasă a dragului nostru dispărut.

Ianuarie 2010

Nicolae DIMA

SCRISOARE DESCHISĂ DOAMNEI RAISA VIERU

Pentru că i-aş scrie fratelui Grigore Vieru, acolo, unde detractorii nu-l mai pot atinge şi unde ne aşteaptă, vorbind şi versuind româneşte, dar...

...L-am cunoscut pe cel care mai târziu îmi devenise fratele Grigore în octombrie 1989, cu prilejul primei mele vizite la Chişinău. Ne-am revăzut de mai multe ori şi la Bucureşti; şi ultima oara la Washington. Întâlnirea de la Washington a fost lapidară. Cât îmi doresc să dau ceasul înapoi şi să-l reţin pe fratele Grigore zile întregi la mine, la Washington, pentru a depăna toate firele văzute şi nevăzute ale românismului care ne-a legat din prima zi. De fapt, cred că nu îmi aduc aminte de prima zi a întâlnirii noastre. Cred că ne cunoşteam dintotdeauna, aşa cum îl cunosc şi pe Eminescu din toate timpurile. Aşa cum îi cunoşteam pe bravii noştri confraţi basarabeni, pe care i-am întâlnit în 1989 şi care trăiau un românism uitat între timp în Ţară.

Vizitele mele la Chişinău îmi reaminteau mereu de românii de altădată. Trăirile sociale, politice, literare şi poetice ale confraţilor noştri basarabeni întotdeauna reprezentau pentru mine românismul firesc. Am comparat acele mari năzuinţe ale fraţilor basarabeni cu clipele trăite în închisoare la Aiud, prin 1957, când românismul se refugiase în temniţe. Eminescu, Coşbuc, Gyr şi alţi poeţi din patrimoniul nostru ne-au hrănit spiritele în detenţie şi ne-au ajutat să învingem toate greutăţile. Alături de acei mari poeţi şi înconjurat de elita culturii româneşti, am trăit clipe de neuitat la Aiud. Acolo am învăţat pe dinafară zeci de poeme şi, ulterior, le-am publicat când am ajuns în America. Unele dintre acele poezii, sau cel puţin fragmente, le mai ţin minte şi azi... „De două mii de ani încoace, / Trăiesc în vii şi zac în morţi, / Dar dârz voi pune eu soroace, / Încovoiatei mele sorţi...". Poeţii sunt sufletul unei naţiuni. Ei sunt făcliile care ne luminează calea şi ne îndreaptă paşii spre nemurire. Ce ar face omenirea fără de poeţi? Ce ar rămâne din naţiunea româneasca fără de poeţii neamului? Grigore Vieru a fost şi rămâne unul din marii noştri poeţi.

Cred, totuşi, l-am întâlnit prima oară pe fratele Vieru la una din acele întâlniri de suflet, pe care intelectualii basarabeni din Chişinău le-au organizat cu prilejul vizitelor mele. Mă uitam la ei şi nu-mi venea să cred că ne aflăm împreună. Şi nici lor nu le venea să creadă că sunt alături de ei. Mă cunoşteau de la „Vocea Americii", dar acum eram împreună, „pe viu". Părea ireal. Şi trăiam din nou sentimentele care mă încercaseră în închisoare, unde, cum spuneam, eram alături de marii cărturari ai culturii româneşti. La acele întruniri m-au invitat acasă, unde împreună cu soţia-i Raisa m-au primit cu toată căldura unor suflete de români înstrăinaţi. Grigore emana numai omenie şi talent.

La una din acele cenacluri improvizate cu ocazia vizitei mele la Chişinău, fiecare adusese câte ceva care să ne ajute să ne simţim ca în familie. Între altele, am găsit

o pâine mare, românească, şi câteva carafe de vin de parcă urma să ne împărtăşim. De fapt, ne spovedeam şi ne împărtăşeam gândurile şi sentimentele. Eram ca nişte şuvoaie mici de apă, ce se adunaseră în matca lor naturală românească. S-a povestit, s-a cântat şi s-au recitat poezii. A recitat şi maestrul Vieru. Grigore strălucea de bunătate şi de înţelepciune umană. Mi-am adus aminte şi de „Luceafărul" lui Eminescu şi m-am simţit lângă Grigore Vieru ca lângă o stea strălucitoare.

Nu! Nu atunci l-am cunoscut pe Grigore! Îl cunoşteam dintotdeauna. Exista în sufletul meu. Acolo doar ne-am reîntâlnit în marea familie românească, o familie cu adânci rădăcini subterane, cu ramuri crescute în iad şi purgatoriu, dar cu fructe ce rodesc în grădina lui Dumnezeu.

Grigore Vieru nu a murit. El a trecut în nemurire. Blajin şi bun, dar aflat acuma sub platoşele unor îngeri care nu iartă păcatul, Grigore continuă să creeze poezie naţională şi să pledeze pentru cauza românismului în fata Atotputernicului. Dumnezeu să-l aibă pentru totdeauna în paza Lui!

SUA, decembrie 2009

Emil CONSTANTINESCU, ex-preşedinte al României

UN TRIBUN CARE A COBORÂT ÎN STRADĂ

În urmă cu un an, de la tribuna Academiei Române, am adus un omagiu poetului Grigore Vieru, care tocmai atunci era condus, la Chisinău, de o imensă mulţime îndurerată, pe ultimul drum. Este greu să regăsesc acum cuvintele de atunci, care încercau să descrie dimensiunea istorică a unui personaj emblematic pentru rolul pe care elitele intelectuale l-au avut în prăbuşirea Imperiului Comunist Sovietic şi în cucerirea libertăţii prin redeşteptarea sentimentului naţional.

Grigore Vieru este o întruchipare a miracolului prin care românii de peste Prut – în ciuda exodului repetat al intelectualilor către România şi al terorii dintr-o Basarabie „înfăşurată în sârmă ghimpată" – şi-au păstrat limba, cultura şi credinţa strămoşească. El a fost mai mult decât un poet, a fost un tribun care a coborât în stradă pentru a înfrunta cu puţinătatea resurselor sale fizice forţele represiunii comuniste pentru că a înţeles că „cine nu şi-a scris istoria cu sângele, acela sau n-a avut-o nicicând sau crede că poate trăi pe contul istoriei altora".

Nu vreau să fac în vreun fel din această mare conştiinţă un instrument pentru a-i judeca pe alţii. Trandafirii pe care i-am pus pe mormântul său din Chişinău, la un an de când s-a dus să stea de-a dreapta tatălui său întru poezie, Mihai Eminescu, mărturisesc că, poate mai mult decât magistraţii, politicienii sau istoricii lumii noastre de toate zilele, aceşti poeţi prin puritatea poeziei şi vieţii lor pot, „de avem sau nu dreptate, să ne judece".

General (r.) dr. Mircea CHELARU

ARHANGHELUL LIMBII ROMÂNE

Plec zilnic la câştig în minele de aur ale graiului meu.

Grigore Vieru

Orice am spune despre bădica Grig acum, la atât de recenta lui plecare, nu poate fi nici criticat, nici respins. Există, ce-i drept, o anume contagiune a acceptării şi toleranţei asupra discursurilor. Pentru că miza este însuşi Grigore Vieru! Că aceste discursuri sunt pornite din adevăr, simţire şi cunoaştere sau, dimpotrivă, dintr-un oportunism bine exersat, contează mai puţin. Constatăm însă că la pomana mortului vin chiar asasinii acestuia! Constatăm, însă, că tolerăm nepermis de vinovat să vorbească despre sfinţenia acestui Apostol al Românităţii tocmai acei care l-au scuipat cu limba lor diavolească. Dintr-odată tocmai ei se descoperă în opera lui, devin peste noapte exegeţi, conving că au fost împreună cu poetul chiar şi acolo unde poetul nu a fost vreodată. Am reluat, succint, o paralelă cu vieţile celor Mari de dinainte. Nicio diferenţă. Poate doar de stil şi verb. În vieţile lor, Eminescu, Hasdeu, Caragiale, Iorga, Coşbuc, Eliade, Goga, Blaga, Arghezi, Cioran, Ţuţea, Noica, Preda, Sorescu sau Nichita au fost maltrataţi de gunoierii cuvintelor, reduşi doar la omeneştile lor defecte, trântiţi în bălegarul mahalalei din Centru. Oare de ce ar fi acum altfel? Nicolae Dabija avea să emită o judecată pe cât de radicală şi nemiloasă pe atât de logică şi, de ce nu, adevărată. Grigore Vieru a fost ucis de tot atâtea ori de câte mizerabile atacuri l-au lovit în sensibila lui inimă slăbită. Şi nu atacurile nemernice ale celor ştiuţi ca duşmani ai limbii şi neamului l-au cătrănit atât de mult, ci perversitatea şi ticăloşia celora cu care plecase la drum, care îi aşezau sărutul lui Iuda în fiecare zi, cu rânjet de lighioană, pe obrazul livid de aşteptarea Marii Sale împliniri. El a murit câte puţin cu fiecare trădare de dincolo sau de dincoace de Prut, căci neamuri suntem, nu?

Numai că murirea lui Grigore Vieru a fost tocmai căpătâiul eternităţii sale! Pentru că el a fost mărturisitorul iubirii de mamă, a iubirii de floare, de copil, de ţară, de limbă şi iarăşi a iubirii de ţară, de copil, de floare, de mamă, de limbă... De Limba ta în care taci, de Limba mamei în care te rogi, de Limba Neamului în care mori... Grigore Vieru a fost ctitor de cetate. O cetate a rezistenţei românităţii prin cele Cinci Turnuri indestructibile de pe ale căror metereze a dat marele semn de chemare străjerilor de neam obosiţi prin cotloanele istoriei. El a ridicat STEAGUL şi l-a bătut în cuie de martir pe trupul său. A chemat CÂNTECUL pentru a-şi înălţa sufletul peste patimile mici. A îmbrăcat STRAIELE străvechi pentru colindul de Crăciun şi pentru învierea Neamului. S-a împărtăşit în fiecare dimineaţă cu CREDINŢA neştirbită întru Dumnezeu şi a cules florile proaspete ale DATINEI străbune pentru a le repune

la fereastra ţării. Şi când peste această cetate s-au abătut blestemele necăinţei, când bietul popor a trebuit să fie tras pe roata umilinţei secole din cauza trădărilor de sus, vine în cele din urmă, ca un Cavaler al Bunei Credinţe, păstrătorul tainei puterii şi biruinţei, străjerul Limbii Române. Pentru că în această cetate a neamului sălăşluiau de veacuri Zâna Zânelor, Alba Zăpezilor, Maica Maicilor şi Povestea Poveştilor, toate ocrotite de vraja Limbii Române. Iar bădia Grigore a ales drept armă necruţătoare Cuvântul. Cuvântul îndumnezeit de credinţa sa îndurătoare, de bunătatea lui copilărească, de iubirile sale vrednice, de osânda sa aleasă. El nu s-a înzăuat, nu s-a băgat în platoşe de fier, nu a pus pe cap coiful stingheritor, nu s-a ascuns după scutul de aramă şi nu a scos urlet de luptă! A ales doar taina care îl apără. A ales Graiul, „purtătorul de steag în vremuri de restrişte". A ales „vuietul Limbii Române, tunetul şi fulgerul ei care aduc ploaie şi rod pe un pământ ars de stele". A înţeles că „Limba Română este după Cel de Sus expresia unei autorităţi supreme" pe care el a slujit-o ca un Mare Preot la altarul sacrificiului suprem.

Iar toate câte le-am scris până acum le sprijin cu luare aminte pe spusele unor spirite alese ale culturii noastre adevărate care l-au intuit pe Grigore Vieru în devenirea sa. Nichita Stănescu avea să spună, în anul 1978, cu generozitatea geniului care nu are teama de a recunoaşte genialitatea de lângă sine: „Grigore Vieru este un mare şi adevărat poet. El ne transfigurează natura gândirii în natura naturii. Ne împrimăvărează cu o toamnă de aur". Iar pentru Adrian Păunescu, el este „Poetul cel Mare" ale cărui metamorfoze lingvistice a recreat definiţia Patriei-mamă. Dar oricât de mult elogiu sublim i-am aduce, noi nu vom putea cuprinde măreţia lui. Pentru că Grigore Vieru are o natură cosmică, iar a încerca să cuprinzi în vorbe această natură este un sacrilegiu. Şi iarăşi, Nicolae Dabija, în modul său direct şi neiertător, avea să ia apărarea poetului dând sentinţa irevocabilă: „Vieru a fost şi «gingăşie de floare dar şi lamă de brici» urcând prin hăţişul junglei de netrebnici la «coroanele palpitând de sevă ale limbii române»". Nu suntem dintre aceia care refuzăm exegezele, dar tocmai pentru că dorim să păstrăm simplitatea firescului şi să evităm invenţia gratuită, ne restrângem la expresia-simbol. „Sunt iarbă. Mai simplu nu pot fi" este confesiunea de credinţă a filosofiei esenţializate a poetului gemene care l-a recompus în conştiinţa românităţii, şi nu numai.

Da, Grigore Vieru este un simbol clădit „zilnic, frumos şi simplu", cu trudă neodihnită, care merită a fi purtat mereu pe steagul demnităţii noastre. „Dacă vrei ca lumea să-ţi stea la picioare, urcă pe cruce!" este tocmai îndemnul celui ce şi-a zidit viitorul, văzându-l zi de zi. Şi când toţi îl credeau un heruvim cu aripi rupte, plăpând ca roua de pe floare, răstignit cu braţe tăiate sau rătăcit în iubiri imaginare, iată-l ridicat în slava nemuririi, în carul de foc nimicitor, cu fulgerul Luminii pe condeiul Scriptei sale. Iată-l, purtător de biruinţă, el, arhanghelul Limbii Române, răzbunătorul veacurilor de temniţă a spiritului românesc. Dacă nu vom şti să-l iubim, atunci nu îl mai merităm nici pe Eminescu!

Îmi știu prețul, dar n-am atâția bani să mă plătesc.

Un glas al națiunii. Marea Adunare Națională

Nicolae DABIJA

DUMNEZEU L-A SĂRUTAT PE FRUNTE

Când s-a născut, acum 75 de ani, Dumnezeu l-a sărutat pe frunte.

Dar tot atunci, Cel de Sus l-a sărutat şi pe suflet.

Ulterior, Grigore Vieru a devenit unul dintre scriitorii noştri cei mai importanţi.

Vieru a fost şi un exemplu de omenie, de cumsecădenie, de modestie, de bunătate.

La întâlniri prefera să rostească poemul „Casa mea”:

...Şi vei tace lung cu mine
Cu văzul tulbur şi durut,
Casă văduvă şi tristă
De pe margine de Prut.

De ce poetul recita mereu această poezie?

Pentru că ea nu era una oarecare din creaţia poetului. Casa „văduvă şi tristă” simboliza însăşi Basarabia, cea de dincolo de Prut, cea de dincolo de Ţară.

În ultimul an am participat la mai multe manifestări din România dedicate lui Grigore Vieru, unde ni se spunea: „Vieru este şi al nostru!”.

Ca şi cum ni s-ar fi spus: „Sunteţi şi voi de-ai noştri” sau: „Suferinţa voastră este şi a voastră şi a noastră”.

Visul lui Vieru s-a împlinit: el vedea unirea noastră cu Ţara prin cuvânt.

Patria lui, dacă ar fi să-l parafrazez pe Nichita Stănescu, era Limba Română.

El nu doar a scris în Limba Română. Vieru a trăit în Limba Română.

Când vulcanic, ca o lavă revărsându-se peste versanţi, când lin ca o apă limpede care curge cu tot cu cerul deasupra şi sălciile înflorite de pe maluri, versul lui ne-a însoţit istoria ultimei jumătăţi de veac.

Poezia lui este o simbioză dintre Neam şi Timp: ca dintre copac şi muşchi.

Vieru a scris poezii mobilizatoare, cu încărcătură de trăsnet şi cu lumină de fulger.

Vieru a scris poezii senine, ca nişte icoane pe sticlă.

Miracolul ne era relevat prin detalii şi noţiuni aparent nesemnificative: Limba maternă, Eminescu, casa părintească, Prutul, iubita, mama...

Uşoară, maică, uşoară
C-ai putea să mergi călcând
Pe seminţele ce zboară
Între ceruri şi pământ...

Acum, când Vieru nu mai este, multă lume se întreabă nedumerită: cum puteau unii să-l urască animalic pe autorul versurilor dumnezeieşti de mai sus, care în viaţa de toate zilele era şi un bărbat de bunătate îngerească?!

Vieru a fost şi el om şi a avut şi slăbiciuni omeneşti. Dar nu pentru aceasta era urât.

Lui Grigore Vieru nu i s-a iertat talentul.

Lichelele s-au înhăitat, pe faţă, contra Poetului Naţional, crezând că atacându-l, automat o parte a gloriei lui se va răsfrânge şi asupra lor. Că lumea le va acorda importanţă: „Uite, dle, cine se pune cu Vieru!" şi astfel micii sau „miticii" (de la Mitică, eroul lui Caragiale) vor fi şi ei mari. Anonimii se şi vedeau plini de faimă, ca Herostat.

Dar n-a fost să fie, şi după moartea lui Vieru ei emană tot beznă, tot nimicul!

Invidioşii nu-l iartă nici dincolo de mormânt.

Asasinii lui morali – Mihai Conţiu şi Ion Berlinski – îl atacă în continuare în publicaţiile lor cu miros de latrină.

„Încetaţi cu isteria Grigore Vieru!", ne reproşa nu demult un coleg scriitor pe terasa Uniunii Scriitorilor. Vieru ar fi spus despre aceştia: „Săracii!".

Cum îmi vorbise ceva înainte despre nişte consăteni de-ai săi, care-i rupseseră într-o iarnă grea acum câţiva ani toate scândurile din gardul de la casa părintească din Pererâta, ca să-şi facă foc în sobe şi să nu moară de frig: „Săracii!".

Acesta era Grigore Vieru, care a încălzit cu gardul de la casa părintească o mahala din Pererâta, iar cu versurile sale – o Basarabie întreagă...

A făcut parte mai degrabă din generaţia noastră. Ne-a crescut. Ne-a încurajat. Ne-a apărat.

El ne-a învăţat: casa părintească nu se vinde. Tot el ne îndemna să scriem de dorul Limbii Române, să credem în Ţară, în marile ei valori, precum în Cel de Sus.

Ca şi Papa Ioan Paul al II-lea el ne spunea: „Să nu vă fie frică!" încurajându-se astfel pe sine.

La mitingurile neautorizate de la sfârşitul anilor 80 veneam cu Vieru sau Vieru venea cu noi, precum cloşca cu pui.

Ca să putem rosti şi noi împreună cu el: „Suntem! Venim! Am răsărit!".

Şi aici ar trebui să fac şi o mărturisire: felul meu de a fi datorează mult lui Grigore Vieru, care, pe când eram student, mi-a dat un sfat: „Să nu cedezi niciodată nici măcar un singur deget, cine cedează un deget va trebui să mai cedeze unul, şi-ncă unul, până va ceda toată mâna, şi-apoi – toată fiinţa...".

De aici mi s-au tras multe dintre necazurile mele, dar şi cele mai multe dintre izbânzile mele.

Grigore Vieru a fost pentru noi o lecţie permanentă: de ţinută morală, de demnitate, de existenţă.

Când i-a apărut culegerea „Strigăt-am către tine", Grigore Vieru îşi anunţa cititorii că aceasta e „cartea vieţii" sale.

Apoi când a văzut lumina tiparului „Acum şi în veac”, Grigore Vieru afirmase şi despre ea: „E cartea vieţii mele”.

La apariţia volumului „Taina care mă apără” a făcut aceeaşi afirmaţie: „E cartea vieţii mele”.

Poetul nu trişa: fiecare carte nouă era una „a vieţii” sale, el o scria ca şi cum ar fi fost ultima.

De aceea tot ce a scris Vieru rezistă: el punea tot sufletul în fiecare lucrare, ca şi cum imediat după asta urma să moară.

Fiecare carte a lui Vieru a fost o carte-testament.

Fiecare carte a fost cartea vieţii sale: de la „Alarma” (1957) la „Taina care mă apără” (2008).

După un an de la plecarea lui la Domnul ne dăm tot mai mult seama de faptul cât de mult ne lipseşte.

Dar Vieru n-a murit.

El n-a plecat.

Vieru suntem noi.

Noi suntem Vieru.

„Literatura şi arta”, 11 februarie 2010

Victor CRĂCIUN

CEA MAI LIMPEDE CONŞTIINŢĂ A BASARABIEI

Moartea lui Grigore Vieru a făcut ca idealurile sale să devină şi mai scumpe, i-a întărit valoarea şi recunoaşterea naţională. A devenit simbol.

Nu trebuia însă să se producă moartea poetului, pentru ca întregul său concept umanist, exprimat liric şi publicistic de cea mai limpede conştiinţă cărturărească a Basarabiei, să se transforme în rug. Omul îşi avea menirea lui de luptă şi rezistenţă, în ciuda fragilităţii fizice, trăgându-şi sevele dintr-o forţă interioară neobişnuită. A riscat de multe ori să ardă ca o torţă pentru idealurile sale, a purces mereu la drum pentru a şi le face cunoscute. Şi au mai fost încercări, unele cu voie de la Dumnezeu din cer, altele cu gând mârşav de la minţile întunecate, din toate poetul ieşind încercat, trudit, istovit, dar încă în viaţă şi întărit în credinţa dreptăţii ţelului său. Dar jocul sorţii de această dată nu l-a mai dat învingător... Nu l-a mai vrut în viaţă nici oficialităţile din Basarabia şi nici cele din România, nu au părut preocupate de siguranţa poetului. Ce greutate ar fi suportat pe umerii săi Vladimir Voronin, dacă ar fi avut grijă de Vieru, punându-i la dispoziţie măcar o maşină, ori culturnicii din România, la fel ca oricărui directoraş de minister, care nu face mai nimic pentru viitorul neamului. Dar nu am ştiut să îi apărăm, să îi prelungim viaţa pământească dragului de Grigore.

Acum se constată mult mai limpede ce prezintă poetul, publicistul, educatorul, promotorul spiritualităţii unce a celor 35 de milioane de români, câţi ne aflăm în lume, şi pe care Grigore Vieru i-a cumpănit, i-a încurajat, i-a elogiat, în primul rând în intervenţiile sale la Congresele Spiritualităţii Româneşti, dar şi acasă la ei, în comunităţile pe care le-a vizitat, precum şi în articolele pe care le-a publicat.

Sunt, după cum arată bibliografia sa, cel dintâi care l-am menţionat în România şi care am avut şansa să elaborez primul studiu care i s-a dedicat în ţară, devenit *Postfaţă* la cartea fundamentală de atunci, în 1988, *Rădăcina de foc*, apărută la Bucureşti prin strădaniile comune ale lui Arcadie Donos, Romul Munteanu, Ioan Alexandru, D.R. Popescu, Sabin Bălaşa şi ale subsemnatului. Misiune grea, întrucât Grigore Vieru devenise un important poet român, acceptat ca atare de critică şi de întreaga lume literară, făcând parte dintr-o generaţie remarcabilă: Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ioan Alexandru, Adrian Păunescu, Ana Blandiana, la care el se adaugă, venind din pământul românesc de dincolo de Prut, alături de Nicolae Dabija, Dumitru Matcovschi, Anatol Codru, Leonida Lari, Emil Loteanu, cu bucovinenii Vasile Leviţchi, Vasile Tărâţeanu şi atâţia alţi creatori de forţă fără opera cărora nu putem avea limpede dimensiunea scrisului românesc de astăzi.

Nu a fost simplu să scriu un studiu despre un creator aproape născut în România şi să-l aşez pe locul lui Octavian Goga, făcând o comparaţie între destinul

Transilvaniei şi cel al Basarabiei, şi mai ales scormonind marea problemă a spaţiului şi timpului istoric românesc. Existau constrângeri evidente, legate de punerea în discuţie a străvechiului pământ românesc, iar căutarea cuvântului potrivit, acceptabil pentru ca studiul să nu rămână doar o lucrare de sertar, nu era tocmai uşoară. Citesc peste ani acea *Postfaţă* şi am conştiinţa împăcată a solidităţii şi exactităţii conţinutului care a stat la temelia exegezelor despre poet, dar mai ales la aceea a unei prietenii cum nu am legat multe în viaţă, trainică şi în stare să treacă peste încercările netrebnicilor care au atacat nu cu glonţul puştii, ci cu perfida armă a bălăcărelii, a insinuării, singura „muniţie" a politicilor de doi bani care lovesc în inimile adevăraţilor bărbaţi ai neamului. Am cunoscut şi eu pe multe dintre aceste conştiinţe luminoase ale românilor basarabeni şi, nu numai simpla evocare a numelor lor, mă face să mă simt mai puternic: Ion Gheorghiţă, Ion Vatamanu, Doina şi Ion Aldea Teodorovici, Petre Teodorovici, Emil Loteanu, Grigore Grigoriu, Nicolae Costin, Vlad Ioviţă, Gheorghe Vodă şi mulţi, mulţi alţii, plecaţi într-o lume mai bună. Tristă şi mult prea lungă listă, încheiată cu Grigore Vieru, dar care continuă cu cei vii şi neînfricaţi, cu această veritabilă armată a luptătorilor pentru păstrarea fiinţei etnice, a românismului în Basarabia – insulă de latinitate, înghiţită aproape de marea de popoare slave care o înconjoară, în frunte cu Mihai Cimpoi, Nicolae Dabija, Valeriu Matei, Ion Hadârcă... Desigur, îmi cer scuze faţă de cei care nu-i pot aminti aici, din raţiuni de spaţiu, talente autentice, minţi sclipitoare care îşi dublează scrisul prin acţiuni politice unioniste, renăscute miraculos şi din efortul lui Grigore Vieru. De altfel unul dintre cei doi fii ai lui Grigore se află în miezul acestei echipe de constructori ai destinelor noi ale Basarabiei.

Dincolo de prietenie, dincolo de faptele incontestabile care ne-au legat, de la filmul *Maria-Mirabela*, realizat de Ion Popescu-Gopo, pe minunata muzică a lui Eugen Doga şi cu fermecătoarele versuri ale lui Grigore, continuând cu acea carte, *Rădăcina de foc*, care l-a impus, cu o imagine integratoare, spaţiului cultural românesc, după ce îi apăruse la Iaşi volumul *Steaua de vineri*, la călătoriile făcute împreună în spaţiul românităţii, dincolo de îndelungile adăstări la un pahar de vorbă, presărate şi cu dueluri de opinie, de viziune asupra unor acţiuni, dar încheiate întotdeauna cu îmbrăţişări şi un punct de vedere comun, rămâne acea profundă impresie, acea amintire de neşters a întâlnirii cu un mare cutezător, cu un vizionar, cu un luptător naţional, cu ceea ce, în opinia mea, a fost cea mai limpede conştiinţă a Basarabiei de astăzi. O personalitate născută din contraste – impresionând prin forţa expresiei şi a minţii adăpostite de un trup slab şi slăbit de prea multe bătălii, prin luciditatea viziunii asupra misiunii culturale şi politice a unuia ce avea aerul că trece prin lume cu aripile poeziei. O personalitate de care, odată ce o descopereai, nu puteai să nu te laşi cu plăcere, cu voluptare, acaparat. Un spirit înalt, de forţa altor câteva care mi-au îmbucurat existenţa: Alexandru Dima, Constantin Ciopraga, Miliţa Pătraşcu, Marin Preda, Marin Sorescu, Gopo... Şi iarăşi mă văd nevoit să comit o nedreptate, neputând aminti şi numele altor excepţionale personalităţi ale spiritualităţii noastre,

tangente la inima şi gândirea mea, alcătuind o listă lungă în fruntea căreia se află Preafericitul Teoctist, ale cărui cuprindere şi viziune nu le pot găsi în greaua sa epocă un egal, părintele dr. Constantin Galeru şi arhimandritul Simeon Tatu, trei dintre destinele picurate din lumina lină a bisericii noastre străbune.

Pe aproape toţi i-a cunoscut şi Grigore Vieru, i-a respectat şi i-a urmat, iar acum, când poetul ar fi trebuit aniversat la împlinirea a 75 de ani, se află cu toţii la o Masă Apostolească, priveghindu-ne din ceruri, aşa cum noi ne gândim la ei, cu iubire, cu bunătate, îndrumându-ne calea spre izbânda neamului prin tainice fapte îngereşti.

Îngerul Grigore nu poate veni la aniversare. Dar noi vom şti, păzindu-i şi ducându-i mai departe idealurile, să îl facem cândva să simtă bucuria sărbătorii neamului său.

Mihai GHIMPU, ex-preşedinte interimar al Republicii Moldova

O POEZIE GENIAL DE SIMPLĂ

În aceste zile toţi cei care l-au cunoscut şi apreciat pe marele nostru poet Grigore Vieru sunt alături cu gândul şi se roagă pentru sufletul celui care, cu preţul vieţii, a păstrat aprinsă, în inima sa plăpândă, candela neamului românesc.

Iubirea este singura dreptate pe lumea asta... – iată dictonul poetului care îl caracterizează atât de bine. Grigore Vieru este întruchiparea iubirii pentru frunză şi iarbă, pentru cuvânt şi grai, pentru tot ceea ce se numeşte suflare românească. Sufletul său avea să rămână undeva în copilărie, alături de mama, o icoană la care s-a închinat toată viaţa.

Prin poezia sa genial de simplă, ca frunza, ca iarba, Grigore Vieru a intrat în casele noastre şi a făcut să ne regăsim în versurile sale, a pătruns în fiecare colţ al fiinţei noastre şi a ajuns dincolo de hotarele latinităţii. Opera sa a devenit un cântec, un poem al acestui pământ, pe care o îngână toţi de la mic la mare, şi la bine, dar şi la greu. El a trăit aidoma unui poem continuu, iar acum a devenit pentru toţi cei care i-au citit versurile „taina care ne apară". Ţine de demnitatea noastră naţională să-i valorificăm opera, să transmitem generaţiilor viitoare mesajul lăsat de poet şi să-l cinstim cum merită.

La această aniversare, pe care o marcăm fără marele nostru poet, aducem un sincer omagiu soţiei, copiilor săi, tuturor celor care l-au cunoscut şi iubit pe Grigore Vieru. Sper că în aceste zile poetul este mai mult decât oricând alături de noi şi urmăreşte, din ceruri, bunul mers al lucrurilor, în special în ceea ce priveşte apărarea limbii române – atât de contestată şi blamată de-a lungul timpului.

14 februarie 2009

Emil BOC, ex-prim-ministru al României

UN MARE TALENT ŞI O CONŞTIINŢĂ ÎNALTĂ

Neamurile care au rezistat în istorie au avut un privilegiu aparte: ca în mijlocul lor să apară, în momentele de răscruce, acele spirite concentrate, vizionare, complexe, afirmându-şi drept cauză supremă însuşi destinul naţional. Astfel de spirite au o credinţă puternică şi o voce care răzbate, puterea de a nu se îndoi şi harul de a mişca, vocaţia sacrificiului de sine şi menirea apostolatului. Categoriei unor astfel de rare spirite aparţine marele poet Grigore Vieru. Artist şi militant, liric de mare talent şi conştiinţă înaltă, Grigore Vieru a reaprins memoria obârşiilor în Basarabia sa iubită şi a legat frăţia peste Prut a poeziei în patria limbii române.

În ce mă priveşte, îmi amintesc o impresie care stăruie încă din anii 90. Înainte de Revoluţie, publicarea oricărei noi cărţi semnate de un autor reputat era un eveniment. România era avidă de cărţi, lectura fiind una dintre puţinele plăceri accesibile, iar librarul concura serios importanţa vânzătorului la alimentară. În 1988 apăruse o antologie de versuri a poetului, *Rădăcina de foc*, la editura Univers, dar cum Vieru era unul dintre poeţii cunoscuţi la noi, cartea nu era de găsit nici măcar la pachet cu tot felul de plachete nevandabile, nici măcar cu „pile". Abia în primăvara lui 1990 aveam s-o găsesc la Târgovişte. Am citit în tren, am citit şi acasă, am recitit, am memorat fără să vreau versuri şi chiar câteva poezii. Ceea ce m-a surprins, ceea ce mă impresionează şi astăzi este simplitatea extraordinară şi extraordinara forţă de sugestie în această simplitate a scrisului maestrului. Sunt convins că nu par un pasionat de poezie, dar tocmai astfel puterea lui Vieru asupra mea, atunci, spune ceva despre Vieru ca voce care răzbate, un atribut al spiritelor mari.

De aceea, sunt onorat să aduc omagiul meu poetului şi patriotului Grigore Vieru, în anul în care, cu mai mult noroc al României şi Moldovei, ar fi împlinit 75 de ani.

Acad. Petru SOLTAN

UN SFÂNT AL NEAMULUI ROMÂNESC

L-am cunoscut de pe când era student la Institutul Pedagogic din Chişinău. Impresia pe care mi-a lăsat-o când l-am văzut mi-a rămas pe o viaţă întreagă – un înger coborât din ceruri: emana bunătate, vorbă dulce, lumină. Tot acolo am cunoscut-o şi pe viitoarea consoartă a regretatului *Grig cel Mare*, domnişoara Raisa.

Mai apoi, întrevederile noastre avură loc în anturajul lui Ion Druţă, care, dacă nu greşesc, a fost primul care îl dezmierda cu numele Grig. Prin anii 60, Druţă spunea că Grigore Vieru e cel mai bun poet de la noi, adică din Basarabia. Mai târziu, pe când începusem şi eu să prind gustul literaturii, poeziile, cântecele marelui Grig le simţeam ca pe nişte podoabe coborâte din Sfânta Scriptură, şi chipul lui, pentru mine, semăna cu un înger ce cântă bucuriile şi durerile neamului nostru românesc.

La începutul anilor 80 îi invitasem la noi acasă pe soţii Vieru, la o seară de Crăciun (pe stil nou).

Trecând pragul, ei ne făcură sărbătoarea Naşterii Domnului mai luminoasă. Chiar şi bradul împodobit parcă zâmbea de bucurie.

Grig Vieru ne-a înmânat o cărţulie care încăpea într-un buzunar de sacou.

Cel mai scump dar al nostru.

Era vorba despre volumaşul de poezii al maestrului Grigore Vieru, editat la Bucureşti, în 1981, în colecţia *Cele mai frumoase poezii.*

Vieru risca făcând cadouri volumaşe de felul acesta editate în grafia latină şi, mai ales, editate în România. Profesorul Dan Papuc a încercat să facă aşa ceva şi cu o lucrare de-a mea, însă n-a reuşit, transmiţându-mi că o pot păţi rău.

Volumul cu vreo 200 de splendide poezii e prefaţat de alt mare poet, Marin Sorescu, clasic al literaturii române. Această prefaţă îl aşază pe Grigore Vieru în familia marilor poeţi ai lumii.

Doar versurile din acest volum cu titlul *Izvorul şi clipa* îi fac umbra unui sfânt. Dar dacă examinăm cu atenţie măreaţa lui Operă, atât pentru copii, cât şi pentru cei în vârstă, din adâncul text filosofic al acesteia rezultă că gânditorul Grigore Vieru e un dascăl fără pereche, un sfânt al Neamului Românesc.

Olțița BOJESCU, directoarea Grădiniței nr. 100 „Îngerașul", Chișinău

NETRECĂTOAREA LECȚIE A LUI GRIGORE VIERU

Nici până în ziua de azi nu mă pot împăca cu gândul că despre marele nostru poet Grigore Vieru se vorbește la timpul trecut. Dispariția lui fizică a fost o adevărată tragedie nu numai pentru familia sa, ci și pentru întreaga Basarabie, petrecerea poetului nostru național pe ultimul drum transformându-se într-o Mare Adunare Națională, când au venit să-l deplângă și mic și mare, și tânăr și bătrân, și un simplu om de la țară, și un om cu carte aleasă, cei mai străluciți reprezentanți ai intelectualității basarabene.

Nimeni nu-și ascundea lacrimile și profunda jale ce a străbătut în acea îndurerată zi de ianuarie întregul spațiu românesc. Dar prin moartea sa Grigore Vieru și-a înălțat cel mai durabil monument care poate exista pe fața pământului – dragostea, admirația și recunoștința noastră pentru inegalabila dumisale osteneală scriitoricească, pentru inconfundabila-i operă poetică, pentru curajul și bărbăția sa neclintită în apărarea valorilor naționale ale neamului nostru românesc. Parafrazându-l pe strălucitul său înaintaș Lucian Blaga, putem afirma cu siguranță că poetul Grigore Vieru a fost un generos și incomparabil donator de sânge la spitalul cuvintelor.

Iată de ce îl iubea și îl admira toată lumea, iată de ce întâlnirile cu poetul, oriunde se întâmpla acest lucru, se transformau în veritabile și tulburătoare sărbători ale sufletului. Afirm acest lucru în cunoștință de cauză, deoarece am fost implicată nemijlocit în asemenea acțiuni de neuitat. Colaborarea noastră, a colectivului Grădiniței nr. 100 „Îngerașul" din sectorul Râșcani al municipiului Chișinău, a început încă prin anul 1994 când am organizat prima serată literară pe versurile îndrăgitului poet.

Așa s-a întâmplat că în următorul an, 1995, când împlinea 60 de ani, scriitorul a primit concomitent două invitații – una de la Academia de Științe a Moldovei și alta – de la Grădinița „Îngerașul". Și cui credeți că i-a dat preferință omagiatul nostru? Desigur „îngerașilor"! Ba mai mult, l-a adus cu sine și pe remarcabilul său prieten Tudor Gheorghe, inconfundabilul bard al tuturor românilor.

De atunci aproape că n-a fost zi de naștere (cu excepția aflării sale în țară sau internării în spital) ca cel mai iubit scriitor al copiilor să nu-și onoreze prezența în instituția noastră. Vieru se simțea printre copii ca peștele în apă. În anturajul lor poetul se contopea cu această miraculoasă lume a copilăriei, devenea și el un copil, cânta și dansa împreună cu picii, le spunea povești, le citea din versurile sale, ba chiar le cânta, melodiile fiind compuse chiar de însuși dragul nostru oaspete.

...Am găsit în „Taina care mă apăra", pe care Grigore Vieru a definit-o „cartea vieții mele", un aforism care m-a impresionat deosebit de puternic: *Bunătatea este ca drumul: rar când rămâne fără de oameni.*

Oare această cugetare mai are nevoie de a fi tălmăcită, când ea oglindeşte întreaga lui statură de Zeu? Cât n-ar părea de paradoxal, dar bunătatea cu care natura l-a înzestrat atât de generos pe poetul nostru a fost cea mai puternică armă de luptă împotriva răutăţilor acestei lumi. Căci bine au mai spus-o şi anticii noştri: *Puţină bunătate e mai scumpă decât multul rău...*

Prin modul în care a trăit şi a creat pentru noi, prin admirabilele lecţii de viaţă şi de omenie pe care ni le-a dat – şi celor mici, şi celor maturi, poetul ne-a demonstrat un netrecător adevăr, şi anume că doar bunătatea rămâne veşnic pe lume.

...Recent, pe faţada Grădiniţei „Îngeraşul" am instalat o placă de granit pe care a fost imprimată imaginea celuia care a fost şi a rămas pe vecie Grigore Vieru, însoţită de următoarea inscripţie: **Aici, în instituţia preşcolară nr. 100 „Îngeraşul", marele poet Grigore Vieru le-a altoit copiilor pe parcursul câtorva decenii cel mai înălţător sentiment – dragostea de limbă, de neam şi ţară.**

Deşi Grigore Vieru nu mai este printre noi, el a rămas cu noi! Şi dacă a rămas cu noi, înseamnă că şi noi suntem cu Grigore Vieru.

Să-i urmăm şi să-i însuşim Lecţia lăsată nouă şi celor ce ne vor urma!

Ion ANDREIȚĂ

CU GRIGORE VIERU, LA PARIS

Nu fac parte dintre cei care l-au cunoscut de mult şi îndelungat pe Poet, deşi citisem cam tot ce se publicase din poezia lui în *ţară*, cu mult timp înainte de Decembrie 1989. Mi s-a părut a fi un sfânt, şi tocmai de aceea nu am căutat cu orice preţ să mă strecor în inima lui. Cele câteva întâlniri întâmplătoare, „de grup", m-au convins cu atât mai mult să-l iubesc de la distanţă, mai ferit şi mai trainic, într-o tăinuită complicitate cu opera lui, aşa cum te închini unui sfânt din calendar, în singurătate, cu sfială, după ce i-ai cunoscut viaţa de martir.

Dar a venit (şi) clipa fastă, pe care n-o puteam ocoli şi, mărturisesc, nici n-aş fi dorit. Grigore Vieru sosise la Paris, în primăvara anului 1999, cu un grup de scriitori din Basarabia. Trebuie, mai întâi, să dau o mică explicaţie. Mă aflam la Paris, în calitate de corespondent (voluntar) al ziarului „România liberă" (în redacţia căruia lucram, de fapt, de aproape 20 de ani), ca însoţitor al nevestei mele, Lia-Maria Andreiţă (doctor în Drept şi artist plastic), diplomat al Ministerului Afacerilor Externe, în post la Ambasada României în Franţa. Încă o explicaţie necesară. Împreună cu un francez, românofil şi românofon, descoperit întâmplător (a cărui deviză este: „România nu-mi aparţine, dar eu aparţin României") Jean-Yves Conrad (mai târziu, autor al unei cărţi valoroase, „România, capitala... Paris", apărută şi la noi, la Editura „Junimea" din Iaşi; devenit *doctor honoris causa* al Universităţii din Suceava), împreună, deci, cu acest prieten ad-hoc (şi rămas pe viaţă) editam, în condiţii grafice modeste, publicaţia bimestră „Scrisoare din România" („La lettre de Roumanie") în franceză, în care cele două pagini din mijloc erau consacrate fraţilor de peste Prut: „La carte poştale de Bessarabie" („Carte poştală din Basarabia") şi „Telex de Bucovine". Până să-l fi întâlnit, la Paris, pe Grigore Vieru, noi pusesem drept motto secţiunii despre Basarabia celebrul şi înduioşătorul citat: „Si l'un de nos reves a été on est de parvenir jusqu'au Cosmos; j'ai personellement revé de traverser le Prut" („Dacă visul unora a fost ori este să ajungă în Cosmos, eu viaţa întreagă am visat să trec Prutul") – alături de zicerea lui Eminescu: „Prononcer le nom Bessarabie est une protestation contre la domination russe" („A pronunţa numele Basarabia este una cu a protesta contra dominaţiei ruse").

...Şi a venit clipa. La invitaţia profesorului (basarabean, de origine) Valeriu Rusu, de la Universitatea din Aix-en-Provence (Departamentul Filologie Romanică şi Română) au sosit în Franţa câţiva scriitori de la Chişinău: poeţii Grigore Vieru, Ion Hadârcă, Iulian Filip, Vasile Romanciuc; editorii Ana şi Alexandru Bantoş – însoţiţi de criticul şi istoricul literar, acad. Mihai Cimpoi, preşedintele Uniunii Scriitorilor din Basarabia. A urmat o întâlnire în Salonul de Aur al Palatului Bèhaque,

al Ambasadei, în care s-a vorbit numai româneşte. A fost o mărturisire cu sufletul pentru toţi cei prezenţi, o dovadă de iubire şi solidaritate – sub Steaua lui Eminescu (de la a cărui trecere în eternitate se împlineau o sută zece ani).

Când dorurile s-au mai molcomit, continuând a murmura pe un pahar de vin franţuzesc, Grigore Vieru se îndreaptă spre mine, mă ia de braţ trăgându-mă spre un colţ mai liniştit al încăperii. „Vino, frate Ioane – zice – vreau să-ţi dăruiesc ceva". Şi acolo, pe marginea ferestrei de care se va fi rezemat cândva Contesa de Bèhaque, şi-a rezemat Grigore coatele şi a scris, într-o cărticică nu mai mare decât podul palmei: „Fratelui Ion, cu dragoste şi credinţă în izbânda Dreptăţii Româneşti. Hristos a înviat! Gr. Vieru. 4 mai 1999. Paris". Iar pe cealaltă păginuţă a adăugat: „Eminescu a fost şi rămâne manualul meu de bază de Limbă şi Istorie Română, de Credinţă şi Nădejde" – semnând.

De unde să mă fi ştiut? să-mi fi aflat numele? m-am întrebat atunci, mă întreb şi azi. Nu făcusem, cum se zice, cunoştinţă; stătusem în „stal", printre auditori. Mă cunoştea mai dinainte numai Mihai Cimpoi, dar încă nu apucasem să stăm de vorbă. La el să fi fost enigma? Nici astăzi n-am dezlegat-o – şi nici nu doresc s-o dezleg. Aşa cum nu voi „deconspira" niciodată cuvintele de frăţească iubire ce s-au rostit între noi, în cele câteva minute cât am fost unul lângă altul.

A doua zi (sau, poate, în aceeaşi noapte) scriitorii basarabeni au plecat, cu trenul, spre Provence, călăuziţi de profesorul Valeriu Rusu, împreună cu soţia Domniei Sale. Eu şi amicul Jean-Yves ne-am înhămat la revistă, cu intenţia de-a le-o oferi la întoarcere. Am relatat – în acel număr, mai–iunie 1999 – despre vizita distinşilor oaspeţi, publicând din fiecare versuri şi opinii închinate lui Eminescu. Am publicat, de asemenea, un articol al academicianului Mihai Cimpoi, „Anul Eminescu". Lui Grigore Vieru i-am consacrat o rubrică specială, cu citate din zicerile lui, dar şi cu o zicere a lui Aureliu Busuioc despre Poet: „Om cu merite ca şi noi, dar mai multe / Om cu păcate ca şi noi, dar mai puţine" („Homme méritant, comme nous, mai bien plus / Home avec des défauts, comme nous, mais bien moins"). Am reprodus, bilingv, poezia „Legământ", pe care o transcriu aici în română, din cărticica dăruită de Poet, precum şi în franceză, tălmăcită modest de Jean-Yves Conrad şi subsemnatul. Mai întâi, poezia originală:

Ştiu: cândva la miez de noapte,
Ori la răsărit de soare
Stinge-mi-s-or ochii mie
Tot deasupra cărţii Sale.

Am s-ajung atunce, poate,
La mijlocul ei aproape,
Ci să nu închideţi cartea
Ca pe recele-mi pleoape.

S-o lăsaţi aşa deschisă,
Ca băiatul meu ori fata
Să citească mai departe
Ce n-a reuşit nici tata.

Iar de n-au s-auză dânşii
Al străvechei slove bucium,
Aşezaţi-mi-o ca pernă
Cu toti codrii ei în zbucium.

Iată şi varianta franceză: „Promesse":

Je sais: une fois à minuit
Ou au matin
Mes yeux s'éteindront
Toujours au-dessus de Son oeuvre.

Alors parviendrai-je
A peu près en son centre
Mais ne fermez pas le livre
Comme mes paupières glacées.

Vous le laisserez, ainsi, ouvert
Afin que mon fils ou ma fille
Découvre plus loin
Ce que leur père n'a pu accomplir.

Et s'ils n'entendent pas
La musique de l'écriture ancienne
Arrangez-le pour moi comme coussin
Avec toutes les forets en tourmente.

În numărul următor al revistei – iulie–august 1999 – am relatat despre volumul „Echos poètiques de Bessarabie (Moldavie)" editat de prof. Valeriu Rusu la Aix-en-Provence, în care poeziile celor 32 de autori basarabeni antologaţi sunt traduse în franceză de către studenţi ai profesorului Rusu, care studiază Limba Română. Din fiecare am reprodus câte o poezie (în franceză, desigur). Cum nu le pot transcrie aici pe toate, voi menţiona numele poeţilor traduşi, în ordine alfabetică: Ştefan Baştovoi, Lorina Bălteanu, Leo Bordeianu, Leo Butnaru, Aura Christi, Eugen Cioclea, Vsevolod Ciornei, Lidia Codreanca, Nicolae Costenco, Nicolae Dabija, Liviu Damian, Iulian Filip, Emilian Galaicu-Păun, Mihail Garaz, Vasile Gârneţ,

Ion Hadârcă, Nina Josu, Leonida Lari, Dumitru Matcovschi, Valeriu Matei, Irina Nechit, Nicolae Popa, Ghenadie Postolache, Vasile Romanciuc, Nicolae Spătaru, Arcadie Suceveanu, Efim Tarlapan, Ianoş Ţurcan, Ion Vatamanu, Grigore Vieru, Ion Vieru, Gheorghe Vodă. (În paranteză fie spus, păstrez pentru un eventual *spaţiu memorial Grigore Vieru* toate acele numere de revistă, pe care le-aş dărui bucuros. Şi, tot în paranteză, precizez că revista „La lettre de Roumanie" a apărut vreme de doi ani – (1998) 1999–2000 (plecarea mea din Paris) – într-un tiraj variind între 500 şi 800 de exemplare, având 100–150 de abonaţi, restul distribuindu-se gratuit la diverse instituţii culturale, inclusiv unor scriitori).

La revenirea în Paris din Provence, nu i-am mai întâlnit pe Grigore Vieru şi colegii săi; se pare că au fost duşi direct la aeroport.

Mi-a rămas, însă, cărticica aceea cât podul palmei (cu titlul „Izbăvirea") pe care o citesc şi recitesc, încercând să mă izbăvesc de multe. Dar misterul revine, cu atât mai de nepătruns. Şi, atunci, recitesc poezia „În limba ta".

...*În limba ta*, în limba noastră, dă-mi voie să te îmbrăţişez acum, târziu, Grigore Vieru.

Somn lin, Poete, pereche Poetului nepereche!

Ecoul
nu poate fi ars pe rug.

G. Vieru

Cu Adrian Păunescu și Ion Aldea Teodorovici în timpul războiului de pe Nistru, 1992

DORNIC DE O REVEDERE, ÎL VOI CĂUTA MEREU

Iulie 1988. Căldură toridă afară. Mă aflam la umbră, în balconul-verandă al apartamentului lui Nicolae Dabija. După ce discutasem îndelung, mă ridicasem cu gândul să plec, când colo se aude soneria. Nicolae îşi amintise că trebuia să vină la el Grigore Vieru şi zice, dacă doresc, pot să mai stau. Fiindcă nu-l văzusem niciodată pe Vieru în carne şi oase, am hotărât să rămân. Mi s-a părut un bărbat modest, permanent zâmbitor, cu voce blajină. Oaspetele adesea ducea mâna la buzunar, scoţându-şi batista pentru a-şi şterge fruntea transpirată. Recent avusese loc la Moscova o Conferinţă unională de partid. Gorbaciov era considerat pilonul Restructurării, al înnoirilor în societate. Avea un oponent periculos: secretarul de partid Egor Ligaciov. „Nu are cine-i strânge c... acestui Ligaciov", conchise Vieru sever, dar pe un ton calm. Am rămas surprins şi impresionat, chiar satisfăcut: volens-nolens, cuvântul ăsta picant m-a făcut să mă simt acceptat în viziunile intime ale lui Vieru.

Orice om mic, ca mine, e în goană după autografele oamenilor mari. Le-am aşteptat cam mult, totuşi am reuşit să adun vreo trei-patru. În genere, autografele conţin doar cuvinte frumoase la adresa posesorului cărţii. Ale mele, de la Vieru – de asemenea, dar n-am depistat nicio vocabulă din care să reiasă că aş fi atins de geniu. Ce-i drept, de două ori mi-a telefonat acasă, el aflându-se la redacţie. Mi-a spus ceva foarte plăcut. Regret că nu l-am înregistrat la magnetofon, să am şi eu un argument, or nimeni n-o să mă creadă, mărturisind oral, în cel mai bun caz, mă vor calma: te-a apreciat şi el, ca să te încurajeze.

De câteva ori, m-am aflat în preajma poetului la zile de naştere ori cumetrii. Dabija tot timpul făcea glume (pline de mult respect) pe seama lui. Musafirii râdeau cu poftă. Zâmbea şi Vieru, niciodată nu se supăra. După o glumă, îi şopteşte la ureche colegei mele Raisa Ciobanu: „Nimic din ce a spus Nicolae nu este adevărat, dar îmi place cum vorbeşte".

Tot la o petrecere, am memorizat şi o glumă anecdotică. Cică Grigore Vieru călătorea în Armenia. De la gara din Erevan a dorit să-l sune pe un scriitor prieten. Şi unul, şi altul vorbeau cam stângaci limba rusă. Armeanul ridică receptorul, Vieru întreabă: „На кого я попал?" (aproximativ: „Pe cine am nimerit eu?"). Armeanul se interesează: „Кто слишит на меня?" (aproximativ: „Cine ascultă la mine?").

Deţin în colecţia personală şi un document original: lista persoanelor demne de a intra în posesia medaliei „Eminescu Integral", alcătuită de Grigore Vieru, în aprilie 1996. Tot în acea perioadă publicase în „Literatura şi arta" o poezie, cu conţinut *numismatic*, dedicată lui Nicolae Chirilciuc, mecenatul pieselor.

Cel mai memorabil eveniment în rarele noastre întâlniri s-a produs la 21 octombrie 2000, când l-am invitat la inaugurarea stelei consacrate lui Eminescu, la cavoul

familiei din satul natal, Buteşti. În compania lui Nicolae Dabija şi Ion Borşevici, Grigore Vieru, preţ de aproape două ore, s-a aflat în locuinţa mea din Bălţi. După un an, a compus un imn al satului (vers şi melodie), pe care, o spun cu lipsă de modestie, dar cu mândrie, mi l-a dedicat. Păstrez o casetă video, unică, de aproximativ două ore şi ceva, despre respectivul eveniment. Grigore Vieru a luat cuvântul la cavou, apoi am purces la o promenadă spre Ţiglăul satului, după care am plecat la şcoală, unde elevii au prezentat un amplu program artistic. Grigore Vieru a ţinut o cuvântare, apoi a interpretat el însuşi o melodie celebră, aparţinându-i, consacrată graiului matern. Festivitatea, fireşte, a culminat cu un ospăţ de pomină.

Pe parcurs, l-am întâlnit de multe ori la redacţie. „Literatura şi arta" a fost ziarul său preferat. Aproape toate articolele lui apăreau exclusiv pe paginile respectivului săptămânal. Un argument în favoarea fidelităţii. Prima oară în viaţă am întâlnit o somitate a spiritului, blajină, în limitile creştinismului exemplar, dar implacabil, *contraatacant* redutabil, când cineva atenta la valorile de amploare naţională. Indiferent dacă atacantul se numea scriitorul Andrei Lupan sau scriitorul Ion Druţă.

A fost *bogat* în răuvoitori de tot felul şi din toate părţile: de la ai *noştri* până la ai *lor*. L-a apărat sincer pe Eminescu de intervenţiile denigratoare ale curentului cosmopolit. Bănuiesc, uneori se simţea părăsit de toţi, chiar dacă multă lume îl agrea: este foarte greu să crezi că sprijinul tău poate fi eficient unei notorietăţi.

Mă bucur că posed impresii personale despre un contemporan valoros. Episodic, am trecut şi eu pe lângă el. Propria părere prevalează comparativ cu orice text liric, doldora de metafore plictisitoare şi lipsite de mesaj. Nu am asistat la înmormântarea sa, la Chişinău. Am păşit calm şi fără emoţii pe lângă toate lumânările aprinse în memoria lui Grigore Vieru. Din simplul motiv că el din mine n-a plecat. Nu poate să moară cineva, dacă-l simţi mereu în preajma ta. Doar însuşi poetul a scris: „Chiar de-aş şti că nu te voi găsi / Voi veni la tine-ntâi şi-ntâi".

Şi la tine, şi la mine, şi la toţi care l-au cunoscut, Vieru vine-ntâi şi-ntâi. Plecând de aici, îl voi căuta şi eu. Nereuşind să dau de urma lui, totuna o să-l caut fără răgaz. Perseverent, la infinit, dornic de o revedere.

Mircea Radu IACOBAN

PERIPEŢII

I-am fost gazdă lui Grigore Vieru la prima lui vizită la Iaşi. Şi nu numai lui. Cel dintâi scriitor basarabean căruia i s-a îngăduit să treacă Prutul a fost... Vasile Stati! Şi nu ştiam ce hram poartă (de fapt, încă nici nu-şi dăduse arama pe faţă), aşa că l-am ţinut pe palme, când, de fapt, merita palme. Am izbutit, mai apoi, să înlesnesc aducerea lui Dabija, Cimpoi, Lari, Matei şi... a tuturor celorlalţi. Veţi vedea şi cum. Până atunci, toate invitaţiile ce le trimeteam confraţilor basarabeni ajungeau la Chişinău via Moscova, de unde eventuala aprobare a călătoriei peste Prut se primea în capitala republicii moldave exact cu o săptămână după consumarea evenimentului ieşean pentru care fusese lansată invitaţia. Viza fiind astfel motivat refuzată. Am recurs la ultima soluţie, apelând la – cine credeţi? – comandantul ieşean al miliţiei şi securităţii. Care, desigur, mi-a răspuns că internele nu se implică în astfel de chestiuni şi, dacă nu găsim alt chip, să expediem invitaţiile par pigeon. Totuşi, a încheiat, poate n-ar fi rău să-i trimitem şi lui o copie. De probă, i-am trimis una. Nu ştiu cum, dar a ajuns imediat la Chişinău. Oaspetele, mirat şi el de neobişnuita promptitudine, a sosit peste nicio săptămână. Din acel moment, scriitorii basarabeni au primit invitaţiile în timp util şi au început să vină la Iaşi ca la o Mecca moldavă. Am fost nevoit să mă adresez aceluiaşi dregător, în disperare de cauză, la începutul lui 1989, când la Chişinău se trecuse la alfabetul latin şi în redacţiile publicaţiilor literare lipseau maşinile de scris cu caractere latine. Izbutisem să repar două vechituri ale Teatrului Naţional (în prealabil, le-am casat), dar cum să le trimiţi peste graniţă, câtă vreme în România erau înregistrate şi autorizate fiecare în parte, cu probă de literă îndosariată? Iar am primit un răspuns răspicat negativ: internele nu se implică în exporturi ilicite. Dar, de ce vreme, să trimitem ditamai maşinile de scris, câtă vreme nu trebuie schimbat decât setul de caractere, care încape într-o cutie de chibrituri, cu un strat de beţe cu fosfor deasupra? Sfatul era bun, dar de unde să găseşti seturi de litere? Când, la uşa biroului meu apare un bătrânel „atât de simplu, după vorbă, după port": „Căutaţi cumva seturi de literă? Aş avea câteva". Şi-mi întinse nişte cutii de chibrituri care, chiar în noaptea aceea, au trecut Prutul. Bătrânul (cu o flăcăruie violetă în priviri...) a plecat fără să ne spună nici de unde a aflat că suntem în căutarea literelor, nici cine l-a trimis. Era şi greu de ghicit! (...)

Cel mai ciudat mi se pare faptul că, aproape în fiecare zi, trec pe lângă chipul poetului nemurit în bronz. Adică, Grigore chiar nu mai este?

Claudia PARTOLE

PE GRIGORE VIERU AR PUTEA SĂ SE SUPERE MULTĂ LUME...

I-ar zice îndrăgostitul:

De ce-i şopteşti iubitei mele ceea ce eu doresc să-i spun?!

Cel care e aşteptat de mamă, i-ar reproşa:

De ce-i vorbeşti măicuţei mele aşa cum eu, doar eu aş face-o?

Şi patriotul ar afla motiv să-l facă vinovat:

Cum îndrăzneşti prin vorbe-alese să cânţi ce simt doar eu – adânc, ascuns în sine?!

Străinul ar tăcea, gândind:

Cum poate el – neînarmat şi fără de iscoade, să-mi intre-n suflet şi să mă supună!?

Copilul nu-i poartă nicio pică! Se bucură că este Cineva care-l ajută pe toate să le vadă, aşa cum sunt, şi îl învaţă a mulţumi frumos...

Iar Limba, sfânta noastră, de-ar vrea să-şi vadă chipul în oglinda de cuvinte, s-ar admira în versul lui duios.

Şi firul cel de iarbă se roagă pentru el: Atunci când trece îşi prinde aripi, să nu mă calce. Îmi vede sufletul meu firav. În ochii lui sunt tandru, şi-arătos...

DESPRE GRIGORE VIERU, CU DRAG...

Eram la un Salon de Carte la Iaşi când s-a produs o *spargere*: dintr- o vitrină a dispărut o singură carte – volumul de poezie al lui Grigore Vieru! Mulţi, care şi-ar fi dorit acea carte, se revoltau şi numai Grigore Vieru, cu zâmbetu-i socratic, zise, calmând spiritele: „Înseamnă că cineva a dorit din toată inima să mă citească! Furturi de astea mai puţin mă sperie...".

În cadrul aceluiaşi eveniment a fost organizată o vizită la o mănăstire. În drum, se întâmplă o pană la maşină şi am fost nevoiţi să ne oprim într-un sat. Treceam pe lângă casele oamenilor, uitându-ne în grădinile unde trebăluia toamna. Într-o curte, un băieţel căuta insistent nuci. Era atât de obsedat de lucrarea-i, încât nu ne observă. Şi eu îl urmăream cu jind, de parcă ar fi adunat fără să-şi dea seama alune din poveste (cele care ţi se dau doar în copilărie – o singură dată!). Grigore Vieru, văzându-l pe puşti, se apropie de gard şi-i zise: „Nu mi-i da şi mie o nucă?". Băiatul se uită uimit la cei care-l urmăriseră, apoi la cel care i se adresă şi pentru un moment înmărmuri de uimire. Apoi, fără a rosti un cuvânt, o zbughi în casă, făcându-se nevăzut. Credeam că l-am speriat şi ne amuzam, când, peste alte câteva clipe, apăru din nou

în prag, ţinând-o de mână (mai mult trăgând-o după sine!) pe maică-sa. Femeia se uită curioasă la drum şi, descoperindu-ne, parcă l-ar fi căutat chiar pe Grigore Vieru, pe care îl fixă cu o privire tot atât de mirată ca şi a copilului, apoi se lumină dintr-odată, exclamând: „Doamne! Şi eu crezusem că visează...". Vorbea de băiat! Acela, spuse femeia, dăduse năvală în casă, rugându-o: „Mamă, ia te rog nişte nuci şi hai mai repede la poartă că acolo-i Grigore Vieru – vrea o nucă!".

A urmat o întâlnire de vis! Ca prin minune, de parcă ar fi trâmbiţat cineva, se adună lumea şi fiecare voia ca Grigore Vieru să treacă şi pe la el, să-i fie oaspete măcar o clipă. Bineînţeles, şi noi, ceilalţi, eram întâmpinaţi cu respect, dar nu ne recunoştea nimeni după chip, ca pe Grigore Vieru. El părea că este al lor – cunoscut de când lumea, de parcă s-ar fi născut în acel sat şi, fiind dus pentru un timp în lume, reveni aşteptat cu nerăbdare...

Mă gândesc acum, după ce câteva toamne au scuturat nucile de-atunci şi puştiul cela o fi evadat din copilărie, după ce l-am petrecut pe ultimul drum pe cel mai temerar, cel mai credul Copil al Neamului... mă gândesc că, de fapt, lui Grigore Vieru providenţa i-a dat acea alună miraculoasă din basmele noastre nemuritoare în care este adunată Copilăria tuturor copilăriilor, dar şi tot ce avem mai sfânt şi dânsul, din când în când, dar foarte des, deschidea în ochii sufletului său acea alună...

Apoi, mă mai gândesc, ajunşi mai singuri fără Poet, de va fi să ne pornim, tot aşa spre o mănăstire, mai mulţi (şi trebuie s-o facem!), luându-l cu noi pe cel care a fost şi va rămâne *Grigore Vieru* – mare Poet, din armata Marilor Bărbaţi Români – cu tot ce ne-a lăsat de-l vom lua, vom fi recunoscuţi şi noi de Lume...

Lucia Olaru NENATI

RECVIEM PENTRU GRIGORE VIERU

Scriam la aniversarea a 70 de ani ai lui Grigore Vieru că atingerea acelei vârste mi-a părut a fi un miracol, căci el părea mereu fragil şi uşor de doborât de atâtea vii-turi câte au năvălit peste destinul său. Acest destin l-a hărăzit să fie *poeta vates*, cum spuneau cei vechi, adică poetul luptător cel mai reprezentativ al momentului istoric de trezire a Basarabiei din „somnul cel de moarte" al robiei roşii aduse de „muscalii de-a călare". Verbul său s-a rostit la tribune, reverberat înmiit în sufletele avide de cuvânt românesc înalt, dezrobitor, l-a rostit el însuşi în largi adunări în care făptura lui subţire ca un lujer de crin devenea portavoce a emoţiei tuturor, a fost cântat de voci vibrante şi neasemuite ce transmiteau, cu intensitatea momentelor colective astrale, efluviul coagulant al voinţei de libertate.

Cea care scrie aceste rânduri a avut privilegiul de a-l întâlni cu mult înainte de Revoluţia din decembrie. Înainte de asta, însă la Ipoteşti, locul de care mi se leagă efervescenţa tinereţii, dar şi marca întregii vieţi, el veni acolo, la matca poeziei, aidoma tuturor creatorilor acestui neam. Mai târziu am pus la cale amândoi, în fe-bruarie 1989, la Chişinău, într-o conspirativitate de poeţi născuţi în februarie ce aniversam împreună, un act de mare curaj pe atunci: primul spectacol al unei echipe de artişti basarabeni pe o scenă din România. Spectacolul s-a numit „Grigore Vieru şi prietenii săi" şi s-a desfăşurat în vara lui 1989, la Teatrul „Mihai Eminescu" din Botoşani, pe care-l conduceam atunci. De aici s-a pornit un turneu amplu în nordul şi în estul ţării, cu o afluenţă de public nemaivăzută ce a făcut necesară organizarea spectacolelor nu numai în săli, ci şi în spaţii largi în aer liber. Atunci au răsunat versurile lui Grigore Vieru, cântate de Ion şi Doina Aldea Teodorovici, alături de alţi artişti basarabeni. Peste tot lumea îl primea pe Vieru ca pe un trimis mesianic, îi atingea hainele, îi cerea autografe, îi solicita, cu aviditate, o privire, un cuvânt, un zâmbet, şi pe toate scenele turneului, pornit de la Botoşani (la Suceava, Rădăuţi, Fălticeni, Putna, Dorohoi, Iaşi, Bacău, Vaslui, Focşani ş.a.), am putut vedea aievea, fiind alături, cum el îşi reîncărca trupul ostenit, măcinat de boli şi slăbicini, de la energia incandescentă a publicului pe care o trimitea îndărăt, aceluiaşi public, prin forţa verbului şi spiritului său. A fost, într-adevăr, aşa cum a spus el la sfârşit, „nu un eveniment artistic, ci un eveniment istoric".

Dar, după Revoluţie, el a avut un destin ciudat, a fost atacat şi desfiinţat, cu o virulenţă de neexplicat, de către unii literaţi din ţară, acuzându-l că ar fi bolşevic, dar şi desuet şi depăşit, dar şi de către unii din Basarabia, cum că ar fi vândut românilor. Trecerea aceasta de la aclamare şi fascinaţie la denigrare şi culpabilizare până la ură (uimitoare faţă de un om blând şi înarmat doar cu ascuţişul metaforelor care, dacă nu mai erau pe plac, putea fi ignorat, pur şi simplu, ca un lucru ieşit din modă, nu

acuzat ca de o crimă!) nu poate să nu ne aducă la suprafață o comparație cu un fapt ancestral: viteza cu care aclamarea lui Iisus de către public în Duminica Floriilor s-a transformat în doar câteva zile în ostilitate dusă până la sacrificarea Lui, după o consultare a aceluiaşi public dacă să fie absolvit Iisus sau Baraba, iar răspunsul a fost net în favoarea tâlharului. Mereu m-a obsedat această transformare afectivă, rapidă, diametrală şi aparent inexplicabilă a opţiunii colective. Iar exemplul lui Grigore Vieru adânceşte, *mutatis mutandis* şi păstrând proporţiile, misterul absurd al acestui proces. E ca şi cum cei ce au aclamat şi şi-au exprimat adoraţia faţă de un personaj public tind să-şi retragă, plini de furie, acest gest. E drept, însă, că nu „masele", în întregul lor, au operat această trecere rapidă şi deconcertantă, ci doar reprezentanţii lor dintr-o anume parte (ca sa folosim o sintagmă consacrată) a zonei intelectuale.

Rezistând tuturor acestor reacţii ciudate, poetul s-a retras în ultimii ani în solitudine, din care ieşea la lumină, din când în când, la rare manifestări literare, continuând să-şi scrie poezia care, în ciuda acestor campanii de contestare, rezistă în frumuseţea ei simplă, de-o aparte armonie şi cu accente de profunzime autentică.

Patimile şi urile se vor stinge, poate, distrugătorii şi demolatorii îşi vor găsi liniştea, dar şi uitarea, revoluţiile vor deveni istorie, oamenii vor intra poate pe uşile unei patrii mai largi şi mai mănoase, dar cine va voi să-şi audă sufletul urcând din rădăcini în răgazul unui amurg cu umbre de aur, în care iubirea faţă de mamă nu se va fi demodat, o va putea face sprijinindu-se pe armonia unor asemenea versuri:

Uşoară, maică, uşoară
C-ai putea să mergi călcând
Pe seminţele ce zboară
Între ceruri şi pământ.

Ataşamentul său sufletesc şi intelectual s-a manifestat de la început faţă de Eminescu, pentru care a avut – lucru specific creatorilor basarabeni – o afinitate specială, mai mult decât o corespondenţă literară, ci o consubstanţialitate de conştiinţă şi misiune. Aşa că întâmplarea ce ne stârneşte acum evocarea lui, faptul că el a pornit către moartea trupească – care între timp s-a produs, dar nu spre a intra în neființă, ci în peisajul mitic naţional –, înainte de a se sfârşi ziua aniversară a lui Eminescu, constituie un tulburător şi cu total simbolic semn de îndeplinire a legământului pe care nu o dată şi l-a afirmat de a-i rămâne credincios acestuia până la sfârşit: „Stinge-mi-s-or ochii mie / Tot deasupra cărţii Sale".

Botoşani

Constantin ADAM

„ŞTIU, CÂNDVA LA MIEZ DE NOAPTE, / ORI LA RĂSĂRIT DE SOARE...”

„Marți dimineața, la casa de cultură a sindicatelor din Botoşani, a avut loc o reuniune culturală care i-a avut ca oaspeți pe poetul Grigore Vieru și compozitorul Eugen Doga din RSS Moldovenească (URSS)”. Aşa începea comunicatul de presă din ziarul „Clopotul”, din ziua de vineri, 5 februarie 1989: o notiță, o simplă știre despre vizita făcută în „patria Luceafărului”, la „baştina Măriei Sale”, cum s-a exprimat poetul basarabean. Mai atrăgător şi plin de conținut era autograful alăturat: *Cititorilor ziarului „Clopotul” – să nu lase nici pentru o clipă să tacă glasul de aur al celui mai sfânt Clopot, care este Mihai Eminescu. Din inimă, Grigore Vieru. Botoşani, 2.II.'88.*

N-am avut șansa să vorbesc cu el. Am fost fericit să-l pot vedea de la câțiva metri distanță. N-aveam voie să mă apropii mai mult... Era „cetățean sovietic” și zeloşii activişti de partid împreună cu organele „miliției populare”, de frica pierderii scaunului, îşi făceau datoria cu prisosință, ținându-ne cât mai departe de el... Se temeau să nu ne contaminăm, „ferească Dumnezeu”, de antisovietismul lui, de patriotismul său adevărat şi nu patriotard, cum se obişnuia la noi.

Am aflat că la amiază va pleca la Ipoteşti şi i-am trimis soției, care era profesoară acolo, volumul *Izvorul și clipa*, apărut în colecția *Cele mai frumoase poezii*, la Editura Albatros, rugând-o să încerce a obține un autograf de la autor. Prin „complicitatea” prof. Valentin Coşereanu, muzeograf la Casa memorială, a reuşit. Pentru acest autograf, mulți m-au invidiat mai apoi: *Visul meu de aur este să predau limba şi literatura română la Ipoteşti. Bucură-te, stimată profesoară, că sunteți înconjurată de lumina dulce a Ipoteştilor. Grigore Vieru, 2 februarie 1988.* Spusese totul.

Poezia lui Grigore Vieru nu-mi era chiar străină. Citisem creațiile sale într-un volum apărut la Editura Junimea, ori tipărite în revistele „Convorbiri literare”, „Cronica”, „România literară” ş.a., dar şi în „Literatura şi arta”, ce apărea la Chişinău şi care se mai „rătăcea” câteodată prin bagaje şi ajungea şi la noi, adusă de cei care veneau de dincolo de Prut sub formă de... ambalaj (!), sau de fericiții abonați, oameni cu funcții de partid, care nu-i acordau mare importanță. Şi Doamne, cât suferearn când vedeam cum era stâlcită limba română, neavând corespondenți fideli în grafemele limbii ruse... Când, în 1981, a apărut volumaşul *Izvorul şi clipa*, entuziasmul meu a fost aşa de mare, încât am cumpărat vreo şapte-opt exemplare şi le-am făcut cadou prietenilor pe care-i simțeam patrioți adevărați, împreună cu felicitarea de An Nou...

Poate că datorită acestui gest, în vara anului 1989, am avut posibilitatea să ocup, vreme de două săptămâni, ca organizator de spectacole, aceeaşi banchetă lângă

Grigore Vieru. Venise – la invitația Teatrului „Mihai Eminescu" – să susțină, pe teritoriul Patriei-mamă, cum spunea el, o serie de spectacole de muzică și poezie (au fost 24!), împreună cu invitații săi, soliști și formații de muzică ușoară din Basarabia. Cu două-trei excepții, ceilalți nu mai fuseseră în România. În acest turneu a fost lansat și noul lui volum, *Rădăcina de foc*. Spectacolul începea cu un preambul ținut de poet, după care Ion Aldea Teodorovici cânta, în premieră, piesa *Eminescu*. Melodia avea un asemenea impact, încât sala rămânea încremenită pe parcursul derulării ei, iar la sfârșit aplauzele nu mai conteneau, uneori reluate de încă două-trei ori în întregime... Cele mai multe melodii, pe versurile poetului, aveau o trimitere clară, patriotică: *Trei culori și-o singură iubire, Răsai, Ce noroc să fii român, Pentru limba noastră, Sfântă ni-i casa* și altele. La sfârșit, Grigore Vieru încheia cu aceste cuvinte: „...să nu uitați că suntem frați și că orașul dumneavoastră (...) este la o azvârlitură de băț de Chișinăul nostru de care ne desparte doar o lacrimă – Prutul!". Ovațiile nu se mai sfârșeau, entuziasmul atingea cote maxime.

După vreo două zile, când inimile ni s-au deschis, limba ni s-a dezlegat și am dat frâu liber cugetului, povestind multe și de toate, domnul Vieru îmi zice: „Frate Costică, nu-mi mai spune domnu Vieru, nu-mi place. Eminescu este Domn, noi doar muritori de rând... Spune-mi nenea Grig, îmi place mai mult, e mai aproape de sufletul meu". Și „nenea Grig" i-am spus.

La Săveni, în timpul spectacolului, a avut o vizită surpriză: un unchi, o mătușă și o verișoară cu fiul ei, pe care nu-i văzuse din 1944! Emoții, lacrimi, îmbrățișări, amintiri, întrebări... După această întâlnire, radia de fericire. „Frate Costică, mi-a spus, îți dai seama ce înseamnă să te întâlnești cu cineva după 45 de ani?! E inuman! E nedrept să nu-ți poți vedea, să nu-ți poți împărtăși păsurile rudelor, celor care te înțeleg... *În aceeași limbă / toată lumea plânge, / În aceeași limbă / râde un pământ, / Ci doar în limba ta / durerea poți s-o mângâi / iar bucuria / s-o preschimbi în cânt".*

În aceeași seară mi-a dăruit volumul *Rădăcina de foc*, cu autograf pentru soția mea: *Doamnei Aurora – pentru că românul ei este frumos și la suflet și la cuget. Grigore Vieru, 24.VII.1989, Botoșani.*

Străbătând Moldova de la nord la sud, găsea mereu asemănări, dar identifica și deosebiri între cele două spații moldovenești, între locuitorii de pe cele două maluri ale Prutului: comportamental, lingvistic, în privința libertăților și restricțiilor, ca nivel de trai. Nu-i plăcea că era înconjurat de „personalități" gomoase, care nu-i dădeau voie să intre în dialog cu spectatorii, să le afle oful... Atunci mi-a scris, pe o pagină a revistei „Literatura și arta" (nr. 17 din 20 aprilie 1989), unde avea un amplu grupaj de poezii, următoarea dedicație: „Fratelui Costică, să-l ferească Dumnezeu de raiul în care se cerșește. Cu drag, Gr. Vieru, 30.VIII.'89, Focșani".

Sălile de spectacole, stadioanele sau alte spații în care am dat reprezentații au fost arhipline. Toți vroiau să-i vadă și să-i audă pe frații basarabeni. Ultimul spectacol a avut loc la Iași, pe 1 august 1989, după care ne-am despărțit.

Ne-am revăzut în primăvara următoare, la Chişinău. „Nenea Grig” era acum, după Decembrie ’89, încrezător, plin de speranţe, îndrăzneţ, pus pe fapte mari. Se implicase total în lupta pentru recunoaşterea şi impunerea valorilor româneşti în Basarabia, pentru afirmarea identităţii, pentru Tricolor şi grafie latină, pentru înfăptuirea unirii mult visate. Era zilnic în Piaţa Marii Adunări Naţionale din Chişinău, vorbind mulţimii. În anii următori a colindat toată ţara, din Maramureş şi Sătmar până-n Dobrogea şi Banat. La Botoşani a venit mai rar.

Dispariţia soţilor Aldea Teodorovici şi deziluziile politice de la Chişinău l-au făcut să se simtă părăsit. Nu mai avea suflul de altădată. Era atacat, dar nu se lăsa învins, lupta cu armele scrisului. Suferea şi era îngrijorat de soarta românilor basarabeni. În 2001, la „Zilele Eminescu”, am stat mai mult de vorbă cu el. Era alt om. Idealurile pentru care lupta pierdeau teren. Era neputincios, sleit, iar împlinirea lor o vedea tot mai departe. I-am arătat volumul *Rădăcina de foc*, cu dedicaţia din 1989, făcută soţiei. A fost surprins şi încântat, s-a înviorat, flacăra din priviri i-a renăscut. Sub vechiul autograf a completat: *Fratelui Constantin pentru că am regăsit în inima sa acelaşi foc românesc. Omagiu. G. Vieru, 3.VI.2001.*

Ne-am mai întâlnit o dată în iunie 2003, după care l-am văzut doar în emisiuni de televiziune. Arăta istovit. Auzisem că e bolnav, bolnav de inimă rea... Pe 17 ianuarie 2009 trebuia să vină la Botoşani, dar în ultima clipă şi-a anulat deplasarea. Ce l-a oprit? Cine l-a convins să renunţe?

Astăzi „nenea Grig” nu mai este. Ne-a părăsit epuizat, hărţuit şi neînţeles de confraţii săi mai tineri, care îl acuzau că „a rămas tot la Eminescu” şi cărora el le-a răspuns: „La Eminescu abia dacă se ajunge...”.

Botoşani

George VULTURESCU

O MÂNĂ FIRAVĂ PE ALFABETUL LATIN

O întâmplare fericită a făcut să fiu invitat într-un august mieros al anului 1990 la „Sărbătoarea Limbii Române" din Bălţi, Republica Moldova. Eram cu poetul Daniel Corbu într-un grup de prieteni, scriitori ieşeni. Pe străzi, la difuzoarele din piaţă (unde am recitat cu toţii) răsunau versurile lui Grigore Vieru cântate de Doina şi Ion Aldea Teodorovici: *Dragu-mi-i a te cânta, / Scrisule venit din stele, / Orice literă a ta / Ca pe ochii maicii mele / Dornic o sărut...* („Răsai"). De atunci mi-au rămas contopiţi în memorie – vers şi cântec sub semnul aceleiaşi „candori înlăcrimate", a „disperării stăpânite", a „sincerităţii duioase", cum i-a caracterizat Tudor Gheorghe pe înzestraţii cântăreţi.

Aveam să-i întâlnesc pe toţi în 1992 (anul cumplitului accident al soţilor Teodorovici) la Botoşani, la „Zilele Mihai Eminescu". Gellu Dorian, organizatorul evenimentului, lăsase pentru final recitalul lui Grigore Vieru şi al soţilor Teodorovici. Sala Teatrului Naţional „Mihai Eminescu" a fost cuprinsă de magie: deşi totul avea rostire de litanie, în inimile celor prezenţi păreau să reverbereze clopote stinse de mult.

Poezia lui Grigore Vieru – de o simplitate precum cea bacoviană – mi-a părut legată indestructibil de istoria Basarabiei de dincolo de Prut: de aceea nu l-am citit în cheie „tradiţionalistă", ci de poet al unui destin, identificat cu fiinţa colectivă, nu doar cu sine, cum scrie profund Th. Codreanu: „Întreaga fiinţă basarabeană, batjocorită şi umilită de două veacuri de către stăpânele purtătoare de cnut, s-a aciuat răbdătoare în firea acestui bărbat şi, deodată, s-a produs acea ieşire-din-ascundere pe care grecii de felul lui Platon o numeau aletheia. A ieşit din ascundere, prin Grigore Vieru, inconştientul colectiv, cum îl numea C.G. Jung, iar meritul de căpătâi al basarabeanului e că s-a lăsat invadat, personant (cum ar zice Blaga) de acesta şi, astfel, poetul a fost hărăzit să devină reprezentativ nu pentru o modă, nu pentru cine ştie ce experimente poetice, nu pentru jonglerii de vorbe, ci pentru destinul neamului românesc...".

Prin ani mi-a fost hărăzit să-l întâlnesc de mai multe ori. I-am povestit cum nouă, poeţilor sătmăreni, ne-a fost citit pentru prima dată „tradus" din ruseşte de prietenul Alexandru Pintescu (era volumul „Mama", apărut în 1979, la Ed. „Literatura artistică"); i-am spus cum am găsit de 7 ori cuvântul „Sătmar" în opera lui M. Eminescu, care numea oraşul nostru de pe Someş „ultima şi cea mai periclitată graniţă a românismului". Acest lucru i-a plăcut, cred că la asta s-a gândit când a scris poezia *Oglinda de gheaţă*, pe care mi-a dedicat-o (în „Taina care mă apără", pag. 358). Eu o consider o poezie dedicată tuturor sătmărenilor. O reproduc pentru ei:

OGLINDA DE GHEAȚĂ

Lui George Vulturescu

Iată, frate al meu, ce spune
Străvechiul proverb evreiesc:
„Cum Dumnezeu
Nu poate fi pretutindeni,
El a inventat mama".
Chiar dacă
Iubirea Domnului pentru noi
E fără de margini,
Nimeni în două leagăne
Nu poate fi adormit.
Unde apare încă un leagăn,
Răsare încă un Dumnezeu.
Fericiţi poeţii nordului de ţară
Care au o singură mamă,
O singură credinţă.
Eu viaţa întreagă, frate al meu,
Îmi caut măicuţa.
Cine ştie-a citi,
Vedea-va în oglinda de gheaţă
A urmelor mele
Semnele potopului
Din care-am scăpat.
Nu! Nu mărul străinului
Din Ţară mă nelinişteşte,
Ci înstrăinarea românului.
Noi nu mai vrem
Să fim înălţaţi pe Cruce –
Dorim să respirăm
În interiorul Ei
Aidoma bravilor sătmăreni.

Spuneam la început că am simţit mereu o legătură între versurile lui Grigore Vieru şi vocile dăruite cu har ale Doinei şi Ion Teodorovici. Acum, după accidentul fatal ştiu: le-a fost dat să sfârşească la fel, tragic, dispărând dureros şi nedrept. Erau legaţi la fel: de limba română şi de Mihai Eminescu. Întreaga lor viaţă a ars până în ultima clipă sub semnul lor. N-au fost oare premonitorii rândurile scrise de poet la moartea lor? Le citesc cu înfrigurare ca şi cum i-ar cuprinde (Doamne!) pe toţi trei, ca o placă de plumb: *Pe sângele nostru, / Pe sângele nostru / De soare văzut / Curg*

florile / Alfabetului latin. // Curajul de-a trăi, / Curajul de-a muri – / Iată cele două aripi / Care pot / În ceruri să te ridice („Pe sângele nostru").

Ce destin măreţ într-o mână de humă curată! Să ai puterea – căci putere este! – să spui despre tine doar atât: „Ştiu că n-am geniu. Nici măcar nu sunt un mare poet". Sau: „Sunt iarbă. Mai simplu nu pot fi". Da, prin iarba pământului tău, prin cuvintele graiului tău urcă o energetică a neamului: mâna aceea delicată de lujer de iarbă a unui trup firav a putut mânui greul cuvânt al credinţei în alfabetul latin, tot atât de greu precum o sabie a lui Ştefan cel Mare, într-un timp de grea încercare a românilor basarabeni!

Acad. Ion ABABII

BUNĂTATEA SA AJUNGEA PENTRU FIECARE...

> *Poetul. Un donator de sânge la spitalul cuvintelor. Poetul este unica ființă care își poartă inima în afară de sine.*
>
> **Lucian Blaga**

N-am crezut vreodată că mă voi exprima în scris despre această gigantică personalitate. Atât cât l-am avut în preajmă, l-am venerat, i-am savurat bunătatea și talentul, fără a ne crede datori să-i întoarcem ceva, fără a sesiza că la un moment poate dispărea.

Ne-a rămas opera sa, dimpreună cu Doina, cu Miorița...

Dar pentru noi, cei de azi, ne-a rămas și chipul său, conturat adânc pe retină și în conștiință. Parcă-i vedem aievea sfiiciunea și simplitatea ce-l împodobeau ca o mantie de aur.

Grigore Vieru este Omul de litere și luptătorul care a reușit să exprime total durerea și bucuria trăitorilor de pe acest meridian al neamului nostru, prin aceasta e Mare!

... Relațiile sale cu medicii au fost deosebite, deoarece în scurta viață trăită pe Terra i-a fost dat mereu să aibă probleme de sănătate, a suferit și pătimit fizic, aflându-se încă din adolescență și tinerețe sub auspiciile și suportul moral al oamenilor în halate albe. Eram student medicinist, când l-am văzut pentru prima dată într-un salon de la etajul doi al Spitalului Clinic Republican, situat atunci în centrul urbei, pe str. Toma Ciorbă. Se afla sub îngrijirea medicului internist Petru Testemițanu și cineva din grupul nostru de practicanți șopti: „Iată-l, acesta e Grigore Vieru!". L-am salutat și el s-a bucurat, schițând un zâmbet cald și cuprinzător. Am încăput cu toții în acel zâmbet sfios și dureros, de aceea ne-a rămas pecetluit în memorie. Medicul a făcut scurte caracteristici ale bolii, noi îl ascultam, dar cu ochii îl sorbeam pe poet. Versurile sale umpluse cu lumină pe-atunci grădinițele, școlile – era cunoscut.

Dincolo de acest moment ocazional, Domnia Sa în continuare a însemnat extrem de mult pentru cultura națională, dar și pentru, îndrăznesc să spun, familia noastră. A întreținut încă pe-atunci relații luminoase cu profesorul Nicolae Testemițanu, al cărui nume îl poartă astăzi Universitatea, cu viceprim-ministrul Anatol Corobceanu, cu alți făclieri ai luptei dârze pentru adevăr și dreptate, fiind la curent cu marele lor sacrificiu. Orice am spune, orice am crede, dar anume prin jertfa acestora, precum și a multor altora ca ei, am ajuns unde suntem, putem liber respira oxigenul democrației.

Anume atunci, în fierberea acelor evenimente din anii 60 ai secolului trecut, Grigore Vieru scrie poemul „Bărbaţii Moldovei", dedicat medicului Nicolae Testemiţanu. Fireşte, ca orice om, profesorul se mândrea cu aşa ceva. Potentaţii zilei însă, la acea răfuială cu dumnealui, destituindu-l din toate funcţiile obşteşti, i-au adus drept „probă" de învinuire până şi acest vers nevinovat. Recitesc şi astăzi poemul şi nu pot descifra – unde e vina?!

Multe s-au perindat şi mai multe s-au spălat, dar poezia a rămas.

Poetul permanent a întreţinut relaţii dintre cele mai strânse cu USMF „Nicolae Testemiţanu": relaţii de suflet, literare şi extraliterare. Aici a lucrat timp îndelungat la catedra Limbi Străine (a predat latina) consoarta sa, dna Raisa, aici şi-au făcut studiile feciorii săi, Teodor şi Călin, aici dumnealui frecventa şi încuraja activitatea unor cenacluri de poezie.

Ne bucurăm de feciorii săi care au devenit oameni onorabili: Teodor e doctor în medicină, practică la Bucureşti, Călin îşi îndreaptă paşii tot mai insistent în politică. Dna Raisa Vieru a rămas în memoria câtorva generaţii de studenţi ca un pedagog talentat, cu un vast volum de cunoştinţe, care pe lângă materia de program se străduia mereu să familiarizeze tineretul studios cu realizările de vârf ale culturii universale. Ca diriginte de grupă, avea deseori rute culturale cu învăţăceii săi – spre Odesa, Sankt-Petersburg, Riga, unde vizitau muzee şi locuri istorice...

Am impresia că între medici se simţea în apele sale, avea ceva ce-l atrăgea spre ei. Ca să nu mai vorbesc de prietenia mare şi frumoasă ce l-a legat de profesorii Eugen Popuşoi, Gheorghe Ghidirim, Petru Galeţchi, Pavel Gusac, Constantin Andriuţă, Nicolae Eşanu, Viorel Prisăcaru, Vadim Hotineanu şi atâţia alţii.

Dorea mereu să se întâlnească cu studenţii, uneori chiar în cămine, purtând cu ei discuţii sincere despre cultură. „Cobor la Medicină ca într-o grădină cu flori, unde cântă păsări în zori, unde sufletu-mi obosit devine imediat altul, întremat şi îmbătat de curat cu vorba neaoşă şi aleasă!" a rostit odată în cadrul unui cenaclu literar. Simţea, cu toţi porii sufletului, că studenţimea constituie viitorul ţării şi dorea să o vadă militantă, cu urechea aplecată la grijile şi durerile poporului.

Un rol aparte dumnealui l-a avut în crearea Teatrului studenţesc al USMF, căruia astăzi îi zicem Teatrul „Grigore Vieru". Se bucura ca un copil când vedea că formaţiunea se impunea prin măiestrie, aflând de la regizorul Vlad Ţepeş succesele obţinute în arta teatrală şi poetică de tânărul colectiv de actori amatori.

Şi încă ceva: în toiul pregătirilor acum patru ani, către aniversarea a 60-a a Universităţii, apăruse spontan ideea că ar fi bine să avem un imn al Medicinei. Ideea a prins imediat foc, am organizat un juriu special pentru a audia şi selecta opera. Am şi prins a aduna texte, a potrivi muzica. Deşi toate erau admise până la un punct, simţeam că ceva nu ajunge. Într-o zi, împreună cu academicianul Gheorghe Ghidirim, decidem să apelăm la ajutorul lui Grigore Vieru. L-am găsit uşor la Spitalul Cancelariei de Stat şi tot atât de uşor am convenit ca dumnealui să scrie versurile,

muzica (la propunerea sa) urmând să o compună un alt mare artist, Gheorghe Mustea. Chiar a doua zi dimineaţa, Grigore Vieru a venit la Universitate cu poezia scrisă! Am rămas încântaţi de acea forţă interioară a mesajului poetic transmis medicilor. Peste câteva zile, compozitorul ne-a comunicat că a finalizat muzica. Am adunat membrii Senatului şi ne-am dus cu toţii în Dealul Schinoasei, la Compania Radio TV, la prima audiție. Imnul pe care-l aşteptam ne-a încântat.

Peste un timp oarecare, textul și notele imnului au fost publicate în „Literatura şi arta" şi, surprinzător, Poetul mi l-a dedicat mie. Mă simt şi astăzi, copleşit de acest gest. În timpul intonării imnului simt credinţa în bine, exprimată limpede şi înălţător de aceşti oameni scumpi inimii mele...

OAMENI MARI, CUNOSCUȚI DE GHEORGHE URSCHI

De-a lungul anilor – cu greu, cu ezitări, cu vânătăi şi cucuie – am ajuns, totuşi, să mă pătrund de adevărul că bogat nu e acela care are cel mai mult, ci acela care are nevoie de cel mai puţin. Astăzi sunt înclinat să cred că, atunci când mi-a sfredelit scăfârlia această descoperire, mă gândeam la bădia Grigore Vieru…

De mult îl ţin minte, întotdeauna a ştiut să se mulţumească doar cu foarte puţin, ba chiar fiind bucuros de acel puţin, ca de-o pomană cerească. De parcă nu se aşteptase nici la atâta. Mai mult chiar, de parcă nici nu meritase tocmai atâta. Cum să nu fie fericit omul care vede astfel lucrurile? Cum să nu semene lumină în jur, dacă o radia la nesfârşit?

Prin anii 70, când începuserăm a da târcoale Uniunii Scriitorilor şi noi, „cei de după foame", cum ne numea Poetul în glumă, sigur că nu pierdeam nicio ocazie de a participa (de fapt, a căsca gura) la toate seratele, întâlnirile cu cititorii, lansările de carte etc. Şi, după aceste manifestări, de cele mai multe ori se improvizau nişte zaiafeturi clandestine în biroul lui Ştefan Harbuz, secretarul de atunci al Uniunii, sindrofii la care de obicei luau parte 3–4 scriitori consacraţi şi 5–6 începători–căscăuni, gata să savurăm, să dezghiocăm, să înghiţim pe nerumegate cuvintele maeştrilor. La început venea cineva cu ideea, apoi se depuneau cotizaţii la căciulă, în formă de colectă, întru ajutorarea noastră, a tuturor şi cel mai tânăr (eu, adică) mergea la magazin după „Merlo", care era încă ieftin şi încă bun. Şi, după primele două pahare, începeau lecturile pe un ton coborât, „să nu ne audă Boţu". Dar dacă era şi Grigore Vieru cu noi, putea să ne audă şi Boţu – nu mai era niciun pericol.

Absolvisem Şcoala de Teatru şi eram familiarizat deja cu arta actorului. Magia cuvântului, însă, punea stăpânire pe mine abia acum, în timpul acestor cenacluri ad-hoc, dacă facem abstracţie de partea mea de viaţă oferită bibliotecilor. Mai ales către sfârşit, când erau declamate, într-o atmosferă absolut deosebită, anumite versuri, care se împiedicaseră de pragurile mai multor redacţii, ba şi de cel al editurii, iar dacă pe acesta din urmă îl şi trecuseră cumva, fuseseră scoase chiar din şpalt, la ultima etapă. Până în ziua de azi îmi răsună în urechi vocea tunătoare a lui Ion Vatamanu, tonul coborât şi molcum al lui Liviu Damian, glasul frânt şi sacadat până la sincopare al lui Petru Cărare, baritonul cam răguşit, cu nuanţe nazale al lui Dumitru Matcovschi şi, desigur, timbrul lui Grigore Vieru, limpede şi senin. După aceste lecturi nevinovate, din câte îmi dau seama astăzi, însă complotiste şi subversive, cum mi se păreau atunci, ne destrămam în noaptea inconştientă, eu căznindu-mă să ghicesc pe care drum s-o iau spre cămin, ca să-mi iasă în cale cât mai puţini securişti.

Peste vreo 7–8 ani de zile, când deveniserăm cunoscuţi prin intermediul prietenilor noştri comuni – Doina şi Ion Aldea Teodorovici, Maestrul îşi tot încrunta

semeaţa-i frunte şi zicea cu năduf: „Nu-mi mai spune Grigore Pavlovici!". „Da' cum ...să mă adresez?" transpiram eu în cinci secunde, pentru că de roşit roşeam chiar din prima. „Nenea Grig", mă limpezea simplu şi ingenuu Doina. Dar nici aşa nu-mi venea bine. Abia mai târziu, în timpul unei deplasări de câteva zile, cu întâlniri prin şcolile Bricenilor şi cu escală la Pererâta, desigur, am acceptat amândoi, în mod tacit, pronumele de politeţe bădia Grigore.

Încă pe când ieşeam din Chişinău, bădia şi-a amintit că verişoara sa de la Pererâta îl rugaseră de mai multe ori să le facă rost de măcar două cauciucuri, fără de care nu-şi mai puteau scoate maşina din curte. Ne-am încercat norocul, intrând într-un magazin specializat şi aşa a vrut Dumnezeu – să ne meargă: ne-am pricopsit cu o pereche de pneuri noi-nouţe, de-a mai mare dragul, pe care, peste patru ore, soţul verişoarei Poetului le juca prin curte, cum se scot colacii la hostropăţ. La masă, după două rânduri de pahare, Ion, cu manierele lui expeditive şi gata mereu să ia taurul de coarne, îl apostrofează pe Maestru:

– Nene Grig, de ce nu-ţi cumperi şi mata o maşină?... Numai nu zi că n-ai cinci mii de ruble pentru un „Jiguli"...

– Măi băieţi, dădu a lehamite din mână Poetul, eu merg pe jos şi mă tem c-o da vreo maşină peste mine, unde să mai urc şi la volan?...

Am izbucnit cu toţii în râs. Atunci. Acum mă întreb: ce-a fost asta? O reticenţă a intuiţiei, a marii intuiţii de artist? Un presentiment vag şi instinctiv, coborât în subconştient? O profeţie adusă-n unduiri de ghioc din hăul timpului viitor? Greu de spus. Greu de presupus. Greu.

Fire impulsivă, de o emotivitate extremă, dacă nu chiar exagerată, Poetul avea constituţia fizică plăpândă şi vulnerabilă. Toţi doctorii care l-au examinat vreodată clătinau din cap, de parcă erau înţeleşi între ei din timp. Abia trecuse de 30 şi, întâlnindu-l la policlinică pe Nicolae Sulac, din vorbă în vorbă, marele cântăreţ află că Poetul are necazuri cu sănătatea.

– D-apoi de ce nu mergi la Uniunea Scriitorilor, să ceri o foaie la sanatoriu, la mare, doar aveţi atâtea case de creaţie prin toată ţara?

– Mi-e oarecum, urmă răspunsul. Au să zică toţi: „Ia te uită, ăsta de-acu-i şi bolnav...".

Doamne Dumnezeule! Cine în lumea asta s-ar mai fi gândit şi la aşa ceva?! El, Grigore Vieru.

Cerul a fost mărinimos cu mine – a făcut aşa ca să fiu de faţă la multe şederi la taclale cu cei doi. Şi dacă se întâmpla să fie amândoi binedispuşi, curgeau spiritele gârlă. Improvizaţia era atât de înaripată, încât eu nici nu mă încumetam să intervin, strivindu-mi între dinţi limba de flecar. De obicei, fiecare îşi avea rolul său – Sulac era procurorul, Vieru – avocatul. Cântăreţul, sarcastic şi caustic, îl stigmatiza pe un oarecare, îl aducea până la un pas de desfiinţare şi aici sărea bădia să-l apere pe nenorocit.

– Dă-i pace, Nicolae, că-i vai de steaua lui... Şi-l doare şi capul...

– Ei, da, el cap nici nu are...
– Nu prea are, dar tot îl doare.
– Înseamnă că s-a pălit cu ceafa de ceva.
– Şi de fecior i-i ruşine.
– D-apoi nu-i al lui.
– Nicolae!...

Am condiţionat cursul vioi al taifasului de buna lor dispoziţie, dar sunt şi aici nişte nuanţe. Vieru sau era binedispus sau ştia să-şi înfrângă dispoziţia, s-o înfrunte măcar de dragul lui Sulac, iar cântăreţul, nedeprins cu tributul pe care urmează să-l plătim tactului, rămânea aşa cum era el. Mai ales cu mine. Pentru bădia Grigore, tot îşi mai pieptăna oleacă imaginea, ca să-şi mobilizeze rezervele modeste de intelect, pentru că inteligenţa, slavă Domnului, o avea înnăscută.

Cum spuneam mai sus, am avut norocul să merg la zeci, dacă nu chiar la sute de întâlniri prin şcolile de atunci, alături de Maestru, de Doina şi Ion. Vreau să vă spun cu toată francheţea că versul, muzica şi umorul se împleteau în mod armonios şi făceau bună companie împreună. Nu aveam vreun scenariu măcar convenţional, evitam tot soiul de clişee sau soluţii şablonarde, începeam de fiecare dată altfel, fără să ştie măcar unul din noi cum anume vom scoate-o la capăt şi când. De obicei, programul nostru înlocuia o lecţie şi dura o oră academică, dar dacă se înfierbânta publicul, se întâmpla să ni se înfăţişeze directorul şcolii şi să dea din mână, chipurile: „Care lecţie! Acum nu-i mai scoatem de aici – daţi-i bătaie înainte”. Şi noi, cu înflăcărare, cu patimă, cu frenezie continuam spectacolul improvizat, trecând parcă în altă valenţă, în altă temperatură, în altă dimensiune. Noi patru pierdeam senzaţia timpului, cei maturi uitau că sunt învăţători, iar copiii... copiii uitau de toate în lumea asta! Abia acum realizez că o cameră de luat vederi ar fi putut fixa nişte cadre unice despre incandescenţa jocului, despre fascinaţia emotivităţii, despre cultivarea gustului pentru pasiune. Grigore Vieru era de multă vreme cel mai cunoscut poet de la noi, dar să-l vadă copiii la ei în sală, înfierbântat, cu cravata sucită la o parte, cu fruntea jilăvită de sudoare, cu cartea-n mâna stângă şi cu dreapta aruncată în sus, la cer, de parcă ar fi ţinut în ea o sabie imaginară, era o minune. O minune de necrezut. Copiii aceia au astăzi câte 40–45 de ani. Şi mulţi din ei au venit deunăzi la Chişinău, să însoţească Poetul pe ultimul său drum. Vă spun eu.

Când împlinise 70 de ani, i-am dedicat câteva rânduri versificate, care exprimau nişte gânduri despre Poet. I le-am citit.

Azi, la toate câte-s lipsă,
Azi, când am ajuns la hat,
Ce rămâne să mai facem?
Căutăm un vinovat.
Cine ne-a trezit din somnul
Dulce şi nezbuciumat?

Poezia lui Vieru?
Păi, Vieru-i vinovat.
....
Pentru sfânta-i „Albinuță"
Ce-o citim de-atâția ani,
Hai, copii din lumea toată,
Să-l batem cu bolovani!

Oarecum stânjenit, Poetul și-a ferit privirea într-o parte, a tăcut o clipă, apoi a schimbat subiectul:

– Da' foișorul ăsta când l-ai făcut?

Iurie RENIȚĂ, ambasador al Republicii Moldova în România

GRIGORE VIERU ERA ALTFEL

Despre Grigore Vieru s-au scris şi s-au vorbit multe. Fiecare a încercat în măsura măiestriei condeiului să aducă un omagiu omului, poetului, românului sau din contra să-i hulească numele şi să-i desconsidere talentul. Recunoscând valoarea omagiilor sincere şi ignorând malițiozitățile consumate, voi încerca să punctez câteva idei nespuse sau adevăruri subiective născute din respectul față de poet şi opera lui.

În fragedă tinereţe, când am conştientizat profunzimea ideatică a versului vierean, am mulțumit sorții pentru felul în care a ordonat lucrurile, făcându-mă contemporan cu unul dintre cei mai mari poeți români ai tuturor timpurilor. Acest detaliu temporal, incredibil pentru mine, a conferit existenței generației mele o doză de importanță în plus.

Este de-a dreptul uimitor să poți urmări rotunjimile semantice ale unui autograf trecut de scriitorul preferat pe cartea întinsă cu emoţie, să poţi asculta citite sau recitate fragmente din sufletul lui aşternute pe hârtie, să-l poţi întâlni întâmplător pe stradă cocoşat sub povara strofelor neterminate. Această convieţuire misterioasă, în limitele temporale ale aceluiaşi secol, comportă şi o altă nuanță mai subtilă, perceptibilă doar în cazul admiratorilor adevărați ai operei lui Grigore VIERU – responsabilitatea de a-i duce mai departe moştenirea poetică şi de a contribui la realizarea viselor pentru care a trăit, a scris şi a suferit.

Deşi nu avea o constituţie fizică impunătoare şi nici vocea unui tribun înflăcărat, a reuşit cu cuvântu-i înţelept, ales cu măiestrie să trezească mulţimile din amorţire, să le îndemne la luptă dreaptă şi să le inspire încredere în victorie: „O spun să mă audă / Şi plin de floare pomul / Şi din mormânt voi spune / Mulţimii adevărul".

Făcând o analiză retrospectivă a implicării lui Grigore VIERU, direct sau prin prisma versurilor sale în mersul evenimentelor, constat că poetul a fost un naiv al acelor timpuri, în care parte dintre făuritorii istoriei erau pragmatici şi ipocriţi. Mai mult decât atât, profitând de notabilitatea poetului, adăpostindu-se sub cupola protectoare a intenţiilor şi acţiunilor sale curate şi oneste, aceştia au transformat cauza națională într-o modalitate sigură de a izbuti în afaceri. Grigore Vieru era altfel. Nu-şi dorea niciodată nimic pentru sine, arma Dumnealui fiind doar cuvântul care se numea istoria românilor sau destinul comun al conaţionalilor în patria limbii române. Puritatea şi generozitatea poetului, atât de nefireşti secolului în care trăim, m-au surprins, m-au cucerit şi mi-au călăuzit paşii.

Aspectul didactic al mesajului vierean este incontestabil, ţin cu tărie să punctez modul în care acesta facilitează dialogul interuman, mai bine zis modul în care acesta mi-a servit drept călăuză în relaţionarea cu oamenii dragi, prieteni şi mai puţin prieteni. Pornim la drum prin viaţă ajutaţi de mama. Tot ea ne conduce în lumea

cuvintelor, apoi a literelor. Nu cunosc un alt mare poet care să fi descris cu mai multă iscusinţă dragostea pe care un copil o poartă celei mai dragi fiinţe. Nu ştiu să fi existat vreo carte care să fi ajutat mamele în munca lor mai mult decât „Albinuţa" lui Grigore VIERU, poate doar „Ceaslovul" povestitorului din Humuleşti. Păşim prin lume, ferindu-ne de singurătatea devastatoare, în căutarea modalităţii de transmitere a recunoştinţei, respectului şi iubirii faţă de persoanele cu care timpul ne îngemănează, facem apel la inspiraţia inepuizabilă a poetului nepereche din Basarabia.

Cheia spre inimile celor mari şi mici, sursa istoriilor trăite transpuse în versuri clare şi accesibile tuturor, izvorul iubirii pentru neam şi ţară, „reţelele" dăinuirii veşnice prin împăcare şi iertare, posibilitatea rezistenţei în faţa ispitelor sorţii necruţătoare, sunt doar câteva dintre tainele ştiute de Grigore VIERU, aduse în dar nouă cu un scop clar – să ne apere.

Mircea Radu IACOBAN

GRIGORE VIERU

Au trecut mai bine de 30 de ani de la apariţia primei cărţi cu litere latine a unui scriitor din Basarabia: către sfârşitul anului 1978, „Junimea" ieşeană edita volumul de versuri *Steaua de vineri*, semnat de Grigore Vieru. Momentul aniversar a fost marcat, la Iaşi, cum se cuvine, prin lansarea, în prezenţa autorului, a unei masive ediţii critice în care este adunată întreaga operă poetică a românului basarabean, însoţită de o prefaţă de acad. Mihai Cimpoi, de o postfaţă a lui Theodor Codreanu, precum şi de câteva anexe de certă utilitate: un itinerar biografic şi bibliografic (alcătuit de Daniel Corbu), un cuprinzător florilegiu de texte critice („Poezia lui Grigore Vieru în interpretarea criticii literare", unde-s înmănuncheate 30 de contribuţii, de la N. Manolescu la Eugen Simion, de la Zoe Dumitrescu-Buşulenga la Romul Munteanu), un indice alfabetic al poemelor şi o bogată colecţie de imagini – mai bine de 100 de fotografii-document. Cartea, însumând peste 700 de pagini, a apărut la „Princeps Edit", pare-se, fără vreun sprijin material din partea statului. Cu atât mai mult de apreciat gestul editorilor! Împlinindu-se trei decenii de la răsăritul „Stelei de vineri", a venit timpul să istorisim şi povestea acelei apariţii-eveniment. Poetul de la Chişinău ştie că n-a fost simplu, nici lesne, drept pentru care declară, în prefaţă, că *până la capătul vieţii voi fi recunoscător moral (...) celor care, ca editori, avuseseră curajul să mă editeze.* Probabil că, pentru cei ce n-au cunoscut direct realităţile anilor 70, e dificil să-şi reprezinte drumul de atunci al cărţii de la manuscris la „lumina tiparului" – întortocheat, încâlcit, mereu primejduit. Planul editorial, tipărit cu un an înainte şi aprobat cu zgârcenie şi parcimonie de sumedenie de foruri, până la, inclusiv, Secretariatul CC al PCR, era pur şi simplu fetişizat. Orice apariţie, de la „Mersul trenurilor" la opera lui Eminescu, era posibilă (fie şi numai teoretic) doar dacă titlul figura în plan. Abia după aceea îşi intra în rol pre-cenzura, cenzura şi post-cenzura.

Planul editorial al „Junimii" pe anul 1978, pritocit încă din 1976, cuprindea, la capitolul „literatură", două subcapitole: primul – literatură originală, al doilea – traduceri. Unde să rânduieşti cartea lui Vieru? La literatură originală nu-i cu putinţă: cum, adică, literatură originală română într-o republică unională sovietică în care români şi cultură română nu există? Şi cum să declari scriitor român un... cetăţean al Uniunii Sovietice? Relaţiile cu URSS, şi aşa tensionate, n-aveau nevoie de motive în plus pentru iritări ale „marelui urs". Celălalt capitol, traduceri, era şi mai impracticabil. Cum să traduci în română o carte scrisă... în limba română? A fost nevoie să apelăm la vicleniile de rigoare, inventând un nou capitol, intitulat „alte lucrări", pe care l-am ornat cu titluri... derutante. O carte a lui Fl. Gheorghiţă despre OZN-uri, după care urma cea a lui Grigore, cu un titlu la fel de... astral, „Steaua de vineri", urmată de câteva SF-uri. A ţinut. Cartea a apărut, astfel anticipându-se cu

10 de ani întoarcerea condeierilor basarabeni la izvorul limbii române! Pe copertă, Nichita Stănescu scria: *Grigore Vieru este un mare şi adevărat Poet (...) Cartea lui de inimă pulsează şi influenţează versul plin de dor, de curata şi pura lui poezie.* S-a întâmplat să fim implicaţi şi în cea de a doua apariţie în România a liricii lui Vieru, „Izvorul şi clipa", în colecţia „Cele mai frumoase poezii" a Editurii „Albatros". Un telefon alarmat de la directorul editurii bucureştene, Mircea Sântimbreanu, ne anunţa că „forurile" stau în cumpănă cu aprobarea includerii în plan şi, dacă ieşenii au izbutit o dată, ar vrea să încerce tot cu noi. Aşa se face că am semnat ca antologator pe foaia de titlu a cărţii „Izvorul şi clipa"... fără a cunoaşte barem sumarul culegerii! Până la urmă, a apărut şi acest al doilea volum. Sunt cărţile care au deschis pârtie. Grigore Vieru scria atunci: *Priveşte în ochii Limbii Române până când te va recunoaşte şi va izbucni în plâns.* Şi tot el: *Stă în puterea Limbii Române să-l găsească, odată şi odată, pe Dumnezeu.*

Când văd cu ce tristeţe a primit ţara vestea dispariţiei lui Grigore Vieru, mă-ntreb unde-s şi de ce tac românii care i-au aplicat jignitoarea etichetă „patriot de ocazie"... „Un mort plâns de mulţime încă poate schimba ceva în lumea asta" – crede poetul basarabean; dacă-i aşa, schimbarea s-ar cuveni s-o începem pornind de la amarele constatări că, la noi, „doi copii încap în braţele mamei, iar doi fraţi nu-ncap într-o ţară" şi „doi mari vrăjmaşi are românul: mila pentru străini şi ura pentru ai lui". Nu ştiu dacă Grigore Vieru a fost (şi este, fiindcă versurile moarte n-au) un foarte mare poet. Cu certitudine, a fost un bun, cinstit, original şi profund poet, un mare suflet şi un formidabil luptător pentru românitate. La alte popoare, militanţi cu astfel de statură sunt nemuriţi încă din timpul vieţii, prin urcarea lor în marmura statuii. În eterna şi fascinanta Românie, Grigore Vieru a fost copios contestat şi rănit sufleteşte, în virtutea unor mărunte considerente conjuncturale, drapate în exigenţe artistice. Poezia lui o fi inegală, dar este poezie. Cunoscându-i opera în amănunt, i-am putut înţelege exclamaţia: „Scriu pentru că vreau să-l văd pe Dumnezeu de aproape". Şi tot el: „Scriu nu pentru că sunt poet, ci pentru că am văzut, în copilărie, cum curgea Prutul. Cred că venea de undeva, din cer". Dincolo de „râul blestemat" începea ţara: „Două sunt cele pe care le-am iubit fără să le văd mai întâi: Dumnezeu şi Patria". Iar „România este o ţară plină de câmpii, munţi, ape, cântece, istorie şi graniţe. Basarabia este un copil înfăşurat în sârmă ghimpată". Acuza de naţionalism n-o respinge, ci îi tălmăceşte sensurile: „Eşti naţionalist în măsura în care îţi aperi Limba, Credinţa, Istoria şi Neamul. Ar fi o ruşine, dacă nu chiar o crimă, să fii altceva", fiindcă „Patriotismul ne păstrează ca oameni, ne înalţă ca sfinţi şi ne curăţă de rugină numele imprimat în metalul veşniciei". Grigore a fost unul dintre marii apărători ai limbii române, cronic agresată dincoace de Prut, dar mai ales dincolo, unde i se contestă până şi numele. Formulările sale aforistice sunt întru totul memorabile: „Două lucruri am întâlnit pe lumea asta zidite cu adevărat până la capăt: Biblia şi Limba Română". Sau: „Aş putea să îndur toate nenorocirile revărsate asupra ţării mele, afară de una singură: asuprirea limbii strămoşeşti (...) Toate zilele mele izvorăsc şi se înalţă din

adâncul şi din puterea Limbii Române...". Ultima oară m-am întâlnit cu Grigore în decembrie 2008, când din nou glasul editorial i-a marcat semnificativ traiectoria destinului scriitoricesc prin tipărirea „cărţii cărţilor" sale, intitulată „Taina care mă apără". Încep să cred că impulsul pentru construcţia acestui volum-lespede, ce-i tezaurizează întreaga operă, i l-a dat premoniţia sfârşitului. De altfel, mereu a meditat pe tema definitivei plecări: „Mor în fiecare clipă. Îmi trăiesc moartea ca pe o imensă responsabilitate". Întrebându-se: „Cine ştie dacă moartea este sau nu partea noastră de cer şi lumină; cine ştie dacă sufletul nostru nu-i muşchi verzui de pe cruce". Şi-a imaginat şi propriul epitaf: „Aici odihnesc eu, robul lui Dumnezeu, care nu am tras foloase de pe urma vieţii, nici de pe urma morţii". Fiindcă „foloasele" rodului poeticesc ni le-a dăruit nouă tuturor, dimpreună cu întreaga sa operă, în care străluceşte poate cea mai plină de miez poezie românească a ultimelor decenii: *...doar în limba ta / Poţi râde singur / Şi doar în limba ta / Te poţi opri din plâns // Iar când nu poţi / Nici plânge şi nici râde, / Când nu poţi mângâia / Şi nici cânta / Cu-al tău pământ, / Cu cerul tău în faţă / Tu taci atunce / Tot în limba ta.*

„Monitorul de Suceava", 21 ianuarie 2009

George ZARAFU

DOUĂ MOMENTE MEMORABILE CU „LUCEAFĂRUL" POEZIEI BASARABENE, POETUL GRIGORE VIERU

Ne-am aflat (în 30 mai 1997) la primul Festival de epigramă la Chişinău, sosiţi cu un autobuz de la Galaţi, prin bunvoinţa epigramistului Ion Grosu, inginer la marele combinat metalurgic. Ne adunasem circa 35–40 de epigramişti gălăţeni, ieşeni, dar mai ales bucureşteni.

A început festivalul şi, mai la urmă, după alfabet, mi-a venit şi mie rândul la lectură. Mă aflam în sala de festivităţi a Uniunii Scriitorilor. Am recitat următorul catren:

Când ni s-a tăiat cuvântul
Patrie, şi ne-a durut,
Eminescu a fost ca vântul:
N-avea graniţă la Prut!

Din rândul întâi a ţâşnit un trup firav şi a urcat în fugă treptele scenei. S-a oprit cu braţele deschise la mine şi a exclamat: „Te îmbrăţişez, frate!". Aplauzele au zguduit geamurile sălii. Era poetul Grigore Vieru. Am continuat cu alte catrene, dintre care îmi amintesc unul care iar a stârnit aplauze:

Strig s-audă şi duşmanii
Către cele patru zări:
De o vreme nici germanii
Nu trăiesc în două ţări!

Al doilea prilej s-a ivit cu ocazia lansării unui volum al epigramistului gălăţean Ion Grosu, cel ce ne înlesnise cu doi ani mai înainte deplasarea la Chişinău. Ne aflam acum în 22 decembrie 1999, şi Ion Grosu lansa un volum umoristic, cu care ocazie invitase şi pe Grigore Vieru. Poetul avea în mână un volum masiv, semn că acolo adunase versuri şi din alte cărţi. Trag cu coada ochiului şi citesc: „Strigat-am către tine". Apoi am descoperit că volumul cuprindea capitolele: Făgăduindu-mă iubirii (lirice); Sângele crucii (sociale); Răzbunarea frumuseţii (cântece); Pod peste lacrimi (dedicaţii); Moşul din leagan (versuri pentru copii); Mişcarea în infinit (aforisme) şi Văd şi mărturisesc (confesiuni). În total 391 de pagini. O adevărată comoară! Cum să pun mâna pe ea? Mi-am adus aminte că mă impresionase o poezie de-a Poetului publicată în „Literatura şi arta", „Pădure verde, pădure". Stând aşa lângă el, încep să recit:

Draga i-a fugit cu altul,
Şi s-a dus în codru, uuu!
El a smuls pădurea toată,
Însă n-a găsit-o, nu!

El a smuls pădurea toată
Şi s-o are începu...
Şi-a arat pădurea toată,
Însă n-a găsit-o, nu!

Sar două strofe şi ajung la ultima:

Şi-a plecat pe mări, s-o uite,
Dar sub lună şi sub stea,
Răsărea la loc pădurea...
Iar corabia-nfrunzea!

Poetul s-a întors cu ochii mari spre mine şi-a exclamat: „Domnule Zarafu, vă ştiu de la Chişinău. Daţi-mi voie să vă ofer volumul acesta".

Bineînţeles că am acceptat pe loc. Iată autograful:

Este adevărat să aflu
De la fratele Zarafu,
Cu dragoste şi cu credinţă,
Că vom fi, totuşi, odată
Împreună cu toţii.

22.XII.1999.

Ce să mai spun?

Să dea Domnul să se adeverească speranţa marelui poet. Chiar dacă n-a mai apucat evenimentul!

Râmnicu Sărat

HAI CU MINE LA O ÎNTÂLNIRE CU CITITORII

Nu aş putea spune că pe parcursul vieţii am avut multe întâlniri cu cititorii la care să fi fost doar eu şi Grigore Vieru. Cu prezenţa mai multor scriitori, nici nu le ştiu numărul.

În primăvara lui '87 sau '88, pe când lucram la Uniunea Scriitorilor, intră în biroul meu Grigore Vieru.

– Ce faci, Titus?

– Aproape nimic.

– Hai cu mine la o întâlnire cu cititorii, la Corneşti. Maşina aşteaptă aici, în faţa clădirii. În doi are să ne fie mai vesel.

– Merg cu plăcere, dar să dau mai întâi un telefon, să-i previn pe ai mei de acasă...

Maşina a oprit în faţa bibliotecii, o clădire cu etaj de pe partea dreaptă a şoselei. Am fost întâmpinaţi de două tinere bibliotecare şi am pornit imediat pe jos spre şcoală, unde eram aşteptaţi de elevi – ajunseserăm cu o oarecare întârziere.

După întâlnire ne-am întors la bibliotecă, unde ne aştepta o masă de sărbătoare. Mi se pare că era chiar ziua hramului satului Corneşti. Au fost rostite mai multe toasturi. Când a venit şi rândul meu, printre altele, am spus şi următoarele cuvinte:

– Aşa cum Corneştiul se află situat pe una din cele mai mari înălţimi ale Moldovei, întocmai aşa e şi poezia lui Grigore Vieru în literatura noastră.

Vieru m-a fixat cu privirea şi nu m-a slăbit mai mult timp fără a clipi măcar o dată din gene. Am înţeles că voia să-mi reproşeze ceva, dar nu s-a încumetat.

La Chişinău ne-am întors cu trenul de Ungheni. Organizatorii întâlnirii ne procuraseră bilete din timp. Mai multă vreme am călătorit tăcuţi. Vieru a fost acela care a început vorba:

– Şi cum să înţeleg spusele tale rostite la masă?

– Grigore Pavlovici (aşa-i spuneam cu toţii în acele vremuri), eu am spus ceea ce simt şi ceea ce este cu adevărat.

– Aşa crezi tu?

Am dat afirmativ din cap.

– Vreau să ţii minte ce ţi-oi spune. Nici în prezenţa mea, cu atât mai mult în prezenţa altora, să nu mai rosteşti acele cuvinte. Că mie, de ruşine, mi se face rău...

Îmi venea să mă tupilez sub masă.

PICĂTURA ROMÂNEASCĂ

Când l-am cunoscut pe Grigore Vieru? În 1980, cred, la inaugurarea Muzeului „M. Sadoveanu", din Copou. Ajunsese în Iaşi, împreună cu un alt remarcabil poet basarabean, Liviu Damian, plecat şi acesta, între timp, la cele veşnice. Erau amândoi topiţi de întâlnirea cu Iaşiul, cu scriitorii ieşeni, dar timoraţi, cenzurându-şi cuvintele, de teama unor „ascultători" care – presupuneau – se aflau pe urmele lor. Nu-i exclus. Lui Vieru îi apăruse, în 1978, la Editura „Junimea", un volum de poeme, *Steaua de vineri*, prima lui carte cu alfabet latin... Sub titlul *Privire prin ochean*, scrisesem un comentariu la această insolită apariţie, în revista „Cronica". Titlul voia să sugereze că, de dincolo de Prut, nu se putea privi spre ţara-mumă decât prin ochean... Erau, în text, şi alte esopisme, cuie şi cuişoare ce, credeam eu, naiv, nu vor fi depistate la vama sovietico-moldovenească. Prin nu ştiu ce minune, Vieru primea, în acea perioadă, revistele „Cronica" şi „Convorbiri literare". Aşa încât, când ne-am întâlnit, am fost curios să aflu cum a receptat cele scrise de mine. Nu primise, dintre toate, doar acel număr de revistă, dar citise textul când a ajuns în Bucureşti. (Pe atunci, ca să ajungi de la Chişinău la Iaşi, trebuia să treci prin Bucureşti, via Moscova!). Era încântat, înlăcrimat, emoţionat. Desigur, la acea ceremonie inaugurală, toţi îl aşteptau să vorbească. Înainte de-a lua cuvântul, m-a întrebat, cu glas şoptit şi neliniştit: „Nicolae, cine sunt aceşti oameni? Ce să le spun?". Habar n-aveam dacă, în asistenţă, se afla vreun kaghebist, cât despre securişti, erau în exerciţiul funcţiunii, doar făceau parte din peisajul cultural şi bahic al urbei, îi ştia toată lumea... „Spune ce ai pe suflet, Grigore. Nu-ţi fie teamă!" l-am îndemnat. Şi a vorbit: aforistic, oracular, transparent, aluziv – aşa cum era şi-n poeziile lui, mioritice, aş spune, în care suspina o „măicuţă bătrână / cu brâul de lână", întruchipare a matricei eterne.

L-am mai văzut, în '88, la Teatrul Naţional din Iaşi, într-un spectacol itinerant de poezie şi muzică, în care el era vedeta, profetul aşteptatei libertăţi. La Chişinău începuse perestroika, glasnostiul gorbaciovist şi, iarăşi nu ştiu prin ce minune – dar Securitatea ştie! – lui Vieru şi însoţitorilor săi li s-a dat voie să-şi spună oful prin ţară, în câteva spectacole care pur şi simplu entuziasmau şi, poate, coagulau mulţimile. Cu atât mai mult cu cât trăiam, aici, anii cei mai cruzi – dar ultimi – ai dictaturii ceauşiste. Ceauşescu se (ne) izolase complet, atât de Vest, cât şi de Estul dinspre care venea un neaşteptat suflu eliberator. În acei ani – vă amintiţi? – ieşenii îşi orientaseră antenele TV pe Chişinău şi pe Moscova, ardelenii – pe Budapesta şi pe Belgrad, muntenii – pe Sofia... Am urmărit cu sufletul la gură şi uneori

(nu mi-e jenă să mărturisesc) cu lacrimă în ochi lupta basarabenilor – cărora Grigore Vieru le-a fost portdrapel – pentru limba noastră cea română, pentru grafie latină, pentru drapel tricolor, pentru *Deşteaptă-te, române!* Astăzi toate acestea par nişte patetisme căzute în desuetudine, dar în urmă cu 20 de ani ele erau *rădăcina de foc* a identităţii şi supravieţuirii unui colţ românesc de ţară.

De altfel, după auroralii ani 90, treptat, printr-o tenace infiltrare şi propagandă de sorginte moscovito-comunistă, toate aceste bunuri de preţ s-au pierdut. S-au schimbat imnul de stat şi drapelul. Limba vorbită de Voronin şi ai lui este moldoviniasca. Chiar între artizanii revoluţiei basarabene a intrat dihonia: dintr-un păgubos orgoliu, fiecare şi-a forjat partidul sau partida lui. Cei care – între ei, şi Vieru – au optat pentru o viaţă mai comodă, la Bucureşti, au pierdut puncte, şi-au şifonat imaginea la Chişinău. Vieru – şi cei din generaţia lui – a trebuit să suporte şi vehementa, insolenta contestaţie a „lupilor tineri", a noilor valuri de scriitori, doxaţi şi dotaţi, integraţi perfect noii literaturi, dar ignorând ori distrugând cu cinism juvenil ceea ce s-a scris înaintea lor.

Nici în ţară, deşi a primit numeroase onoruri, Grigore Vieru nu s-a bucurat de recunoaşterile critice la care, poate, spera, asta şi datorită tangenţei cu personaje compromise, aici, moral, dar care dincolo, peste Prut, au fost mereu receptate ca susţinătoare ale cauzei basarabene. Ne va fi pururi greu să înţelegem aceste resorturi, să privim aceeaşi realitate cu ochii celuilalt... Ceea ce nu înseamnă că Vieru nu a fost în graţiile publicului larg – şi ale unor scriitori congeneri –, apariţiile sale, lansarea unei cărţi noi adunând spontan cititorii fideli nu doar lui, ca atare, ci unei anume poezii, veche ca vinul şi atingătoare la coarda sensibilă.

Este ciudat şi simptomatic cum, în ultimele două decenii, basarabenii care şi-au făcut steag din românitate, românism sunt închişi, mor sau sunt schilodiţi în accidente de circulaţie. Să ne amintim de Ilie Ilaşcu şi grupul lui, încarcerat 10 ani la Tiraspol. De Doina şi Ion Aldea Teodorovici, ucişi pe o şosea din preajma Bucureştilor. De Dumitru Matcovschi, pulverizat de un camion, la Chişinău. Nu improvizez nici un scenariu, dar voi reitera o premoniţie a lui Grigore Vieru, mărturisită în decembrie, la Iaşi, unor scriitori care i-au fost în preajmă. „Mi-e teamă să mă-ntorc acasă, zicea Vieru. Mi-e teamă că am să mor într-un accident de maşină". Şi repeta, obsedant: „Am să mor într-un accident de maşină...". Ceea ce, în scurtă vreme, s-a şi întâmplat. Avea motive, poetul-tribun, să-i fie teamă de un accident, verbul lui rămânând în continuare necruţător faţă de voroninii care poluează limba şi simţirea românească.

La Chişinău, ziua înmormântării lui Grigore Vieru a fost zi de doliu naţional. Un gest oficial care a venit, desigur, în întâmpinarea dorinţei populare, o încercare de oblojire a unei imense răni. Şi, aş zice, o imoralitate oficială, o ultimă jignire adusă memoriei celui ce a reprezentat opoziţia deschisă, tenace, picătura românească picurată în creştetul falsificatorilor de legi şi datini.

Când lucrurile se vor așeza, când – și dacă – se va privi sine ira et studio spre istoria recentă, Grigore Vieru, de nu va fi așezat în galeria marilor poeți, va fi sigur în galeria unioniștilor, întregind o falangă care-i cuprinde pe Alecsandri și Kogălniceanu, pe Goga și Mateevici, pe Eminescu, desigur. Nu-i puțin, pentru o viață de om și de poet, așa cum a fost. Întruchipare fragilă, măcinată de boli, cel ce a scris *Rădăcina de foc* s-a dovedit a avea o combustie lăuntrică, o energie mereu reanimată de contactul cu pământul natal, cu graiul și sufletul românesc.

Iași

Cornel Ştefan BARDAN

UN MARE POET, O MARE CONŞTIINŢĂ ROMÂNEASCĂ

Tragica dispariţie a marelui poet, iubitor de neam şi de ţară, dublat de o puternică conştiinţă patriotică, cetăţenească, Grigore Vieru a căzut ca o ghilotină peste întreaga suflare românească, ne adânceşte şi mai mult tristeţea că acest orfevrier al liricii româneşti, sprijinitor, apărător şi ziditor al limbii şi culturii române, nu mai este printre noi. Evident că persoana fizică, pentru că altminteri duhul şi spiritul său de rară efervescenţă este viu ca oricând, aşa cum rămâne veşnic viu în inimile şi conştiinţele noastre marele său confrate Eminescu.

Ne plecăm cu smerenie în faţa memoriei marelui poet moldovean, răpus de un accident tragic, păstrând în adâncurile fiinţei noastre versurile, armonia şi frumuseţea lor nepieritoare, precum numai iarba, numai pâinea, numai *Biblia* o au; obligându-ne să păstrăm şi, de ce nu, să ducem mai departe puritatea, apriga lui dragoste faţă de oameni şi de ţară pentru care a fost deseori hulit şi defăimat. Deşi poezia română, cultura română au rămas prin tragica lui dispariţie orfane de un creator de geniu, de luptător activ al ideii de unire a Basarabiei cu România, ţelul nostru este să-i transpunem în fapte speranţa şi dorul lui de a le vedea unite.

Ne este greu, tare greu fără Grigore Vieru, un destin zbuciumat, un poet exilat înlăutrul propriului său popor, un mare tribun al ideii de frăţietate, de prietenie faţă de România întreagă. În trupul lui firav şi-n sufletul lui mare, în inima lui care nu a mai avut putere să bată, vedem cu toţii pilda, modelul unui mare caracter care şi-a sacrificat întreaga lui existenţă pentru triumful celor mai nobile ţeluri ale naţiunii române. Grigore Vieru a fost şi va rămâne pentru toţi românii un izvor cu apă vie a dragostei de tot ceea ce ne aparţine şi ne individualizează ca naţiune, ca simbol al românismului în lume.

Judeţul Alba

Eugen DOGA

GRIGORE VIERU

S-a lăsat pentru totdeauna cortina în faţa unuia dintre cei mai mari artişti pe care i-a avut cândva acest pământ. Au rămas numai ecoul vocii lui puternice şi cărţile cu frumoase poezii semnate – Grigore Vieru. E greu să te împaci cu această ordine a naturii. Da, azi au apărut busturi, memorii, diferite publicaţii, nu mai puţini vorbitori înflăcăraţi. Chiar şi eu încerc să-mi adun memoriile despre acest om, acest mare poet, această mare personalitate. Încerc cu mare întârziere. Ca de obicei. Ca la noi. După moarte.

Cam prin anii 60, copiliţa mea, înainte de a pleca la grădiniţă, îmi zice că educatoarea a rugat-o să aducă un cântec dedicat mamei, de ziua femeilor. Era chiar 8 martie! Ce să fac eu, cum s-o ajut?! Copila a promis şi, fireşte, doreşte să fie corectă. În cele câteva minute până la ieşirea din casă, eu pun iute cărţulia de poezii a lui Grigore Vieru pe pian şi încep să cânt: „Sus pe cer sunt multe stele, / Pe pământ sunt floricele"... Astfel, Viorica a plecat la grădiniţă mulţumită. Acest cântec scris în pripă a prins rădăcini şi este cântat şi azi de către copilaşii din secolul XXI. L-a cântat chiar şi feciorul Vioricii – Dominic, nepoţelul meu.

De atunci am început să scriu cântece pe versurile acestui poet pe care nici măcar nu-l cunoşteam personal. Ştiam doar că Vieru colaborează cu compozitori mari. Şi iată că aflu, de la regizoarea Natalia Bodiul, că la Moldova-film se va turna în colaborare cu studiourile de la Moscova şi Bucureşti un film de animaţie şi că mă recomandă, nu ştiu cine, să scriu muzica la acest film. Versurile le va scrie Grigore Vieru. Am aflat apoi că acest „nu ştiu cine" era Victor Crăciun din familie de basarabeni, un mare patriot, scriitor, publicist şi cercetător literar. Eu m-am bucurat că voi scrie muzică după povestea lui Ion Creangă, că voi face cunoştinţă, în sfârşit, cu Grigore Vieru. Dar mă mai aştepta o surpriză: voi colabora cu cel mai mare cineast în domeniul filmului românesc de animaţie cunoscut în toată lumea, Ion Popescu-Gopo.

Şi iată că la 8 aprilie 1978 merg pentru prima dată împreună cu Vieru în România. Fireşte că zburăm cu avionul de la Moscova. Acesta era pe atunci cel mai scurt drum din Chişinău! Ne întâmpină un zdrahon care se recomandă: Gopo, regizorul viitorului film. Suntem cazaţi la hotelul Dorobanţi, supravegheaţi de nişte indivizi suspecţi. Vieru imediat a şi dispărut: a început să colinde pe la casele colegilor săi de breaslă cu îmbrăţişări, lacrimi şi nemaipomenita fericire de simţire frăţească. Câteodată mă lua şi pe mine. Am fost oaspeţii marelui dramaturg şi poet român Marin Sorescu. M-a dus şi la întâlnirea cu Nichita Stănescu, alt mare poet. Am mai fost în casele pictorilor, sculptorilor, la expoziţii de cărţi, la spectacole.

Mergând cu Popescu-Gopo pe bulevardul Magheru, la un moment, dumnealui mă opreşte şi mă întreabă: „Ce impresie ai despre Bucureşti?” „Păi, îi răspund eu, aici toată lumea vorbeşte româneşte şi se descurcă! La noi tot timpul ţi se reproşează când vorbeşti în limba ta, cică puţini te înţeleg. Asta-i deosebirea”.

Fiind în vizită la Gopo, Grigore îndată a tras cu ochiul la bibliotecă. Gopo i-a înţeles interesul şi tot atunci i-a arătat nişte cărţi destul de uzate. Şi iată că dintre acestea scoate o cărţulie veche-veche. Grigore, tremurând de emoţie, o ia în mâini. Era o carte de versuri de MIHAI EMINESCU, publicate la începutul secolului XX.

Când ne întorceam cu trenul la Chişinău, la vamă ne-au controlat ca nu cumva să aducem ceva suspect din ţara „străină”! Vameşul era gata să închidă uşa compartimentului nostru, când a zărit ceva în buzunarul hainei lui Vieru. Ăla hop! şi pune mâna pe obiectul suspect. „Ăto cito takoe? (Asta ce este?)” întreabă vameşul. Vieru, sărmanul, s-a schimbat la faţă, nici nu ştia ce să răspundă. Acela a luat cărţulia în oficiul vamei, reţinând trenul cu mult mai mult decât se cuvenea, fiindcă nu se găsea omul care putea citi româneşte. Majoritatea angajaţilor la vame erau de altă origine ori băştinaşi care nu prea ştiau sau nu recunoşteau că ştiu româneşte. După mari cercetări cartea i-a fost întoarsă lui Vieru.

Peste un an am mers iar la Bucureşti pentru a imprima muzica la filmul deja numit MARIA MIRABELA, nu FATA BUNĂ ŞI FATA REA, ca la Ion Creangă. Dispariţiile lui Vieru se repetară. Nu era scris numai textul pentru „Hora Omizilor”. Trece o zi, trec două zile, dar nici Vieru nu-i de găsit. Deja s-au comandat studioul televiziunii, orchestra, corul de la Teatrul de Tineret. Într-o dimineaţă bat la uşa camerei lui Vieru. Eram cazaţi la acelaşi etaj, la hotelul DOROBANŢI. Nu răspunde nimeni. Mai bat, nu se aude nimic. Mă interesez la doamna de serviciu şi aflu că Vieru plecase de vreo jumătate de oră în oraş. Păi cum aşa, peste două zile urmează imprimarea! Stai, zic eu, mâine voi veni cu o jumătate de ceas mai devreme. Bat la uşă, dar povestea se repetă. Stai că te prind eu cu noaptea în cap! Şi iată că l-am prins pe bietul poet nedormit, scărpinându-se la ceafă. Unde-s OMIZILE? întreb. „Vai, omizile astea o să mă mănânce de viu”, răspunde supărăcios Grigore. „Of, ce să mai mănânce din tine, că eşti numai piele şi oase”, îi reproşez. Eu îl înţelegeam, dar a doua zi trebuia să lucrăm cu Gopo. Cu ce obraz? Ca să-l ajut să scrie mai repede, i-am oferit o informaţie din enciclopedie privind omizile. Şi peste noapte au apărut nişte versuri care nici nu-mi închipuiam că ar putea fi scrise altfel: dansabile, cantabile şi individuale. La premieră, în sala cinematografului Patria din centrul Bucureştiului, spectatorii ţineau în mâini discul cu muzica din filmul „Maria Mirabela”. Păcat că această muzică nu se mai difuzează nici la Bucureşti şi nici la Chişinău. Nici televiziunilor nu le place filmul. Se vede că alte gusturi au cei care decid.

O lucrare deosebită a lui Vieru este cantata „Trăiască soarele” , ori „Lie-Lie-Ciocârlie”, pe care am compus-o amândoi pentru corul de copii al Casei de copii şi tineret din Chişinău. Această formaţiune dirijată de V. Budilevsky şi apoi de E. Mamot a mai interpretat cantata „Ochii mamei”, tot pe versurile lui G. Vieru.

Poezia lui Vieru e deja muzică. Rămâne numai să o pui pe note. Îmi face impresia că, compunând versuri, poetul fredona şi melodiile acestora. Uneori dânsul încerca să le cânte aşa cum le-a intuit. Prin aceasta Vieru dă dovadă că este artist din născare. Sunt convins că dacă făcea muzică, ar fi fost un compozitor deosebit. Talentul e ca un torent de apă, care trebuie îndreptat pe o cale anumită, purificat. Şi atunci apele se aşază în albia lor, curgând spre ocean. Arta lui Grigore Vieru a ajuns în oceanul spiritual al Universului, ori chiar s-a ridicat hăt mai sus, mai aproape de stele ca să ia în braţe Pământul şi copiii, care i-au fost atât de dragi toată viaţa. Dar şi el a fost şi a rămas pentru totdeauna un mare copil plin de zbucium şi de neîmpăcare.

Am să mai relatez o întâmplare enigmatică. Eram la un congres al compozitorilor la Moscova. Cineva mă cheamă în hol şi-mi transmite că... mi-a murit mama. Eu în graba mare plec cu primul avion la Chişinău. Aici era o zăpadă nemaipomenită. S-a ajuns până acolo că tancurile scoteau maşinile acoperite de zăpadă pe drumuri. Trebuia să plec la Mocra, în Transnistria. Dar cum? Mă apropii de pian şi văd pe pupitru nişte versuri intitulate „La moartea mamei". Nimeni din familie nu ştie cum şi când au apărut aceste versuri. Cu ochii plini de lacrimi încep să pun pe hârtie aceste versuri, prin semne misterioase care se numesc note. Până să vină maşina ca să plec la Mocra, să o văd pentru ultima dată pe mama, am scris un recviem, pe care cu mult suflet l-a interpretat Anastasia Lazariuc.

Grigore Vieru a fost, posibil, un vizionar, altfel cum să explic cazul cu poezia „La moartea mamei"? Cum s-a strecurat în casă, cum a presimţit acest tragic moment? „Ce vânt negru a venit şi-a dat maica la pământ"... Cum i-a venit aşa ceva în gând?

Ultima dată l-am văzut la mine acasă. Mi-a adus o poezie despre Moldova. Eu vedeam subiectul cam altfel. El nu mi-a replicat, nu a spus nimic şi, puţin îndurerat, a plecat. Parcă îl văd ieşind cu privirile în jos pe portiţă, pornind la dreapta, spre bd. Ştefan cel Mare şi Sfânt. Oare ce gânduri îl frământau atunci, ce voia să-mi spună, ce greutate pe inimă avea acest Mare Om, care aşa şi nu a fost apreciat după merite în viaţă? Cât rău i-au făcut ai noştri „patrihoţi", cum îi numea V. Alecsandri. Cu câtă răutate şi obrăznicie îl tratau unii colegi, dorindu-i moartea. Nu mai este viu Vieru... Unde sunteţi bârfitorilor nemernici? Ruşine! Aveţi puţină milă măcar de copii. Ei cunosc foarte bine cine le-a dat primul abecedar în mâini, cine le-a cântat albinuţele, iepuraşii, ploiţele şi ochii mamei, cine le-a adus în casă curcubeul şi cântarea cucului. Aceştia sunt vierii, care ne vor duce neamul peste secole, ca să se înrădăcineze şi să dea roada spirituală în noi spaţii.

2009

M-am ferit de vorbele găunoase
și fără de rod și am găsit vreme
și dragoste să privesc în ochii
cuvintelor drepte până când
am plâns împreună cu ele –
alte secrete poezia mea n-a avut.

G. Vieru

Cu Preafericitul Teoctist și Mihai Cimpoi. Palatul Patriarhal, 2003

Andrei PĂUNESCU

CEL MAI FIRAV ŞI CEL MAI PUTERNIC DINTRE ROMÂNI

Eram adolescent când Grigore Vieru a intrat pentru prima oară în casa noastră, prin 1987. Mai întâlnisem, de atâtea ori – oaspeţi ai tatălui meu – de mic, sute de personalităţi, oameni plini de har, unii dintre ei mari scriitori, unii dintre ei slujitori ai altor arte. Români şi străini. Din ţară şi de dincolo de graniţă. Ceea ce m-a făcut să trăiesc, însă, evenimentul acelei întâlniri, adică al sosirii celui mai cunoscut poet român de dincolo de Prut, mai înfiorat decât în alte prilejuri în care se adunau personalităţi, a fost faptul că Grigore Vieru era, pe de o parte, cel mai român dintre noi toţi, dar, pe de altă parte, avea cel mai străin şi mai antiromânesc act de identitate, paşaportul sovietic. Mă simţeam ruşinat, mă simţeam răspunzător şi eu de acest paradox pe care mai mult îl simţeam decât îl înţelegeam, deşi, bineînţeles, nu aveam nicio vină. Pe lângă toate acestea, nu ştiam dacă îmi va mai fi dat să îl văd a doua oară pe acel om de o puritate şi de o blândeţe fără egal. Nu ştiam dacă nu se vor închide, dintr-odată, din nou, şi aşa prea puţin şi prea târziu deschisele porţi de sârmă ghimpată dintre românii de aici şi cei de sub litera mutilată şi graniţa strâmbă, impuse de Moscova.

Nu ştiu cum reuşea, dar nea Grigore, cum îi spuneam noi, făcea ce făcea şi iarăşi ajungea la Bucureşti, o dată la câteva zile, o dată la câteva săptămâni sau, în cel mai rău caz, o dată la câteva luni, până la revoluţia din 1989 şi, mai ales, după acel decembrie. Tata îl lua în maşină şi îi arăta ţara, din Oltenia până în Ardeal, din Bărăgan până în Bucovina, iar nenea Grigore nu se mai sătura să acumuleze privelişti, strângeri de mână, lecturi în limba română transcrisă cu litere latine şi, poate mai presus de orice, dialoguri oarecare dintre românii aflaţi în propria lor ţară, pe care le considera sacre. Nenea Grigore ne atrăgea atenţia asupra faptului că numai cei ce vorbesc româneşte pe ascuns de teama opresiunii străine, de exemplu basarabenii, ştiu să preţuiască acest drept, acest privilegiu, la meritata sa valoare. Ne spunea că îl înfiora până şi emisiunea „Cotele apelor Dunării", pe care o asculta la Chişinău şi dădea dimensiuni mitologice formulei „Giurgiu – gheaţă la mal...", pentru că nu avea dreptul să îşi vadă ţara, să atingă Dunărea.

În 7 martie 1989, reuşisem să organizez la Liceul de Informatică din Bucureşti un concert al trupei mele de rock, „Totuşi", cu implicarea a doi adolescenţi de curaj, mari iubitori de muzică şi poezie, Răzvan Ionaşcu şi Răzvan Nicolescu. Trupa avea destule probleme, fiind sub observaţie strictă, pentru că făcuse parte din Cenaclul „Flacăra", al cărui lider, Adrian Păunescu, era interzis şi urmărit, cu şi mai multă râvnă, de securişti, după 1985. Tocmai atunci, se afla, pentru câteva zile, în Bucureşti Grigore Vieru, care, în acte, era cetăţean străin. Cu inconştienţa vârstei mele de

19–20 de ani, i-am invitat pe amândoi la spectacol, ba chiar i-am poftit şi pe scenă, unde Grigore Vieru a vorbit şi a recitat. Sutele de puştani au aclamat, au strigat numele poeţilor şi le-au dat fiori politrucilor şi securiştilor, risipiţi printre spectatori. Au urmat serii întregi de anchete şi de noi interdicţii, îndreptate împotriva trupei şi a tot ce însemna numele Păunescu: „Nu ajunge cât ne-a mâncat zilele Păunescu Adrian, acum începe şi Păunescu Andrei?!... Cum ţi-ai permis să contactezi şi să aduci pe scenă, fără aprobare, un cetăţean străin?". Am fost acuzaţi de fascism, de complot împotriva stabilităţii statului, pentru că am fi adus, fără permisiune, la spectacol, un „cetăţean străin", pe inamicul public nr. 2, Grigore Vieru, pentru că nr. 1 era deja atribuit lui Adrian Păunescu. Dar toate cele rele întâmplate nouă ulterior au meritat numai şi pentru că sala plină de adolescenţi de la Liceul de Informatică l-a aclamat, minute în şir, pe poetul român, obligat să poarte în haină un paşaport străin. Poet care plătea, la rândul său, cu anchete şi cu prigoană împotrivă-i, fiecare trecere a Prutului, fiecare cuvânt pro-românesc, spus sau scris.

În anii aceia şi în cei care au urmat, am făcut împreună mii şi mii de kilometri, mai ales după 1994, când Cenaclul „Flacăra" şi-a reînceput turneele, iar Grigore Vieru a fost, adesea, invitat să vorbească, să recite şi să cânte, de fapt, a avut o invitaţie permanentă la Cenaclu, pe care a fructificat-o de câte ori a putut sau de câte ori sănătatea l-a lăsat s-o facă.

Grigore Vieru a fost gazda noastră la Chişinău, în august 1990, când am trecut pentru prima oară Prutul, împreună cu Adrian şi Carmen Păunescu (gravidă cu Ana Maria), Sorina Haşigan, Călin Jicărean, Alexandru Olaru şi părintele Doru Gheaja, ocazie cu care tata a putut să-şi viziteze întâia dată satul natal, Copăceni, în judeţul Bălţi, aflat la câteva zeci de kilometri nord de Chişinău. Apoi ne-am revăzut cu Grigore Vieru de nenumărate ori, fie la Bucureşti, fie la Chişinău, fie la Herculane, fie la Alba Iulia.

Tot împreună am fost şi pe frontul din Transnistria, la final de mai 1992, pe linia întâi, la Coşniţa, unde am cântat şi am recitat (împreună cu Doina şi Ion Aldea Teodorovici, Grigore Vieru, Carmen şi Adrian Păunescu) soldaţilor români-moldoveni, care îşi făcuseră o tribună improvizată din transportoarele blindate, stând cu spatele la cazacii mult mai înarmaţi, susţinuţi de Armata a 14-a, aflaţi la doar 300 de metri. Nenea Grigore îi spunea, atunci, tatălui meu, cu dramatismul şi cu umorul pe care nu le-a abandonat niciodată: „Frate Adrian, mi-e teamă mult mai mult pentru viaţa ta, decât pentru a mea. De ce? Cazacii, care sunt la numai 300 de metri de aici, pe tine te-ar nimeri atât de uşor, fiindcă eşti un munte de om, pe când pe mine m-ar ochi mai greu, că sunt mai firav...".

Prietenia şi admiraţia nedisimulată dintre Grigore Vieru şi Adrian Păunescu a fost o stare de fapt, un fenomen natural, ivit şi întreţinut necondiţionat. Tatăl meu îl proclama, în aproape toate ocaziile, publice şi particulare, drept „marele poet al limbii române de azi, martir al cauzei naţionale", dedicându-i, în 9 martie 1989, poezia „Al neamului":

Credința-n Miorița și în grai,
pe un pământ întrepătruns cu cerul,
acesta-i simțământul ce îl ai
intrând în poezia lui Vieru.

Nu a murit nimic din ce-a fost viu,
ci au murit întruna cele moarte,
pădurile și râurile-l știu,
că el pe toate le-a cuprins în carte.

Nepot al Eminescului întreg,
el nu resimte niciun fel de rană,
decât atunci când toți o înțeleg,
recunoscând-o eminesciană.

Aleargă mistuit, din sat în sat,
cu poezii și cu abecedare,
și moldovenii lui l-au consacrat,
ca pe poetul lor cinstit și mare.

Și-atunci când e bolnav, din când în când,
se scoală firul ierbii să-l implore,
la ușa lui de purpură bătând:
fii sănătos, ridică-te, Grigore!

Părerile de bine și de rău,
la ora de amiază îl frământă,
dar el, la locul lui, la Chișinău
și astăzi cântă despre mama sfântă.

Poeți destui în lumea asta sunt,
să cânte-n vers pământul, focul, fierul,
dar noul mit al mamei pe pământ
l-a-ntemeiat, în cartea lui, Vieru.

Îl văd atât de tandru și plăpând,
o floare de cenușă și de sânge,
încât, de nu m-aș teme că-i doar gând,
definitiv la pieptul meu l-aș strânge.

Mi-a spus, într-un amurg, la Bucureşti,
c-atât de grabnic se-mpliniră toate,
încât în pragul vârstei omeneşti
el, liniştit, s-ar stinge, de se poate.

Dar nu, e prea devreme, dragul meu,
şi moartea la nimic nu ne e bună,
va trebui, luptându-ne din greu,
să terminăm mileniul împreună.

Mai sunt atâtea încă de transcris,
din cele care dor şi ne frământă,
cât încă pentru mulţi e interzis
accesul liber către mama sfântă.

Poetul are încă-n magazii,
luată din obârşii de aiurea,
ca semn al primăverii timpurii,
muniţie de înflorit pădurea.

Strivit de cărţi din care scoate sens,
pentru o carte-a cărţilor, acasă,
Grigore trece iar, tăcând imens,
prin Bucureşti şi câte-un semn ne lasă.

El are de-mplinit un testament,
Mateevici i l-a lăsat odată,
spre-a nu fi din istorie absent,
să-şi ţină limba nefalsificată.

El s-a născut pe margine de Prut
şi a trăit pe margine de soartă
şi viscolele care l-au bătut
de neam n-au fost în stare să-l despartă.

Nu ştiu de ce, mereu mai apăsat,
în simţurile mele cade cerul
şi focul minţii mi s-a-nseninat
şi-s bun,
ca-n poezia lui Vieru.

Grigore Vieru nu ezita, nici el, să arate ce a însemnat Adrian Păunescu pentru Basarabia. Cu dragoste şi frăţie, nenea Grigore a scris sau a spus, printre altele, despre tatăl meu: „Totuşi, totuşi, totuşi iubirea! Sunt fericit că în *Totuşi iubirea*, dorul înlăcrimat pentru Basarabia stă în capul mesei. Am citit cu sufletul jilăvit eseul lui Adrian Păunescu «Cum să nu fim sentimentali cu Basarabia, domnule preşedinte?». Îndrăznesc să declar că, după război (şi chiar de la Eminescu încoace), nu am citit ceva mai tulburător despre acest pământ martir." (12 februarie 1991); Nu credeţi că elogiile pe care le aduceţi lui Adrian Păunescu sunt exagerate? m-a întrebat într-o zi, cam supărat, un coleg de breaslă din Bucureşti. De ce să cred astfel? l-am întrebat. Pentru că (mi-a răspuns colegul de breaslă) Adrian Păunescu a slăvit curtea. Şi dumneata n-ai slăvit-o? l-am întrebat la rândul meu. Nu! (mi-a răspuns categoric colegul de breaslă), eu am tăcut, eu nu m-am întinat!... Ei bine, află, am adăugat, că tinerii din ţară, dar şi cei din Basarabia cea curată şi înrobită s-au încălzit nu la tăcerea dumitale, ci la „Flacăra" Cenaclului condus de Adrian Păunescu! (iulie 1992); „Trăim printre poeziile acestui mare poet care este Adrian Păunescu, aşa cum trăim printre cuvintele româneşti, obişnuiţi cu ele, fără să ne dăm seama că, pândiţi de atâtea primejdii, le-am putea pierde într-o zi. Ceea ce n-a reuşit să strige prin suferinţă Mateevici, a strigat către noi Păunescu. Unde n-a izbutit să se ia de piept cu minciuna şi agresivitatea Goga, s-a încăierat cu ele Păunescu. Partea lacrimei de plumb pe care n-a ajuns a o plânge Bacovia, a plâns-o în felul său Păunescu. Ceea ce n-am îndrăznit să rostim noi în anii totalitarismului, a îndrăznit Păunescu. Credem că aici trebuie căutată pricina meritatei sale popularităţi." (Text publicat ca prefaţă la cartea lui Adrian Păunescu „Deromânizarea României", din 1998.)

Ultimele întâlniri cu Grigore Vieru au fost ca o înlănţuire disperată de strigăte către popor, pentru conştientizarea nevoii de unitate, de dragoste, de împăcare, de luciditate. Cinci zile la rând, Grigore Vieru a fost parte din spectacolele Cenaclului „Flacăra", începând cu 24 noiembrie 2008 şi terminând cu 28 noiembrie, în sălile de la Bucureşti, Geoagiu, Orăştie, Brad şi Simeria. Niciodată, Grigore Vieru nu a vrut, parcă, să spună, laolaltă, din toate ale sale câte ceva, aşa cum a făcut-o seară de seară în turneul hunedorean: istorisiri, versuri şi cântec. Noi, membrii Cenaclului, care abia trecuserăm, în noiembrie 2008, prin şocul veştii că Emilian Onciu, colegul nostru de numai 51 de ani, murise, şi care ştiam de câte ori fusese aproape de moarte Grigore Vieru, ne spuneam că, probabil, cel mai firav dintre noi, poetul, care împlinise deja 73 de ani, părea sortit să ne supravieţuiască tuturor. Nu numai prin opera sa, ci ca fiinţă. Şi poate că aşa ar fi fost, dacă nu s-ar fi pus, de-a curmezişul vieţii sale, accidentul de maşină de la jumătatea lui ianuarie 2009, aşa cum tot zdrobirea pe drum le fusese fatală Doinei şi lui Ion Aldea Teodorovici. Dumnezeu să-l odihnească şi pe Grigore Vieru, iar cultura română să-l păstreze la locul meritat, cel mai de sus.

Oana ȚUȚĂ-POPESCU

ERA DE DEMULT...

Era pe vremea când puţini români din dreapta Prutului treceau dincolo, când rareori se întâlneau cu cei ce purtau flacăra românismului acolo... era pe vremea când puţini îl ştiau pe GRIGORE VIERU.

Trebuie să te consideri norocos că l-ai cunoscut, iar eu şi familia mea suntem norocoşi, de vreme ce i-am cunoscut atât pe el cât şi pe Eugen Doga, mare muzician, şi pe Emil Loteanu, mare regizor şi poet. Toţi trei trăiau dincolo de Prut, dar cu dorul de acasă. Toţi trei ne-au călcat pragul casei, au stat la masă, ne-au onorat pe noi şi pe copiii noştri – Cătălin şi Ştefan Ţuţă-Popescu.

Toţi trei au scris cu sufletul despre prietenul lor, soţul meu dr. Florin Ţuţă-Popescu, la cererea mea, în „Gânduri de prieteni", apărute în albumul de artă *Culoare şi gând*, lansat în 3 aprilie 2003.

Numai că, la început, am cunoscut-o pe soţia lui Grigore Vieru, dna Raisa, o fiinţă deosebită, nobilă şi generoasă. Era prin 1982, când, în trecere spre Moscova, sau spre partea asiatică a Uniunii Sovietice – în trasee turistice – ne opream şi la Chişinău. Atunci, dna Raisa a fost cea care m-a întâmpinat cu bucurie şi cu atâtea daruri de suflet că nu o să uit niciodată.

Şi întâlnirile s-au repetat şi în anii următori. Simţeam nevoia să ne vedem, să vorbim, sau chiar să povestim, iar Victor Crăciun era liantul de suflet al întâlnirilor noastre.

Îmi amintesc că în ziua de 21 iulie 1984, la Chişinău, familia Doga mă invitase în localitatea Mocra – casa părintească a lui Eugen, unde mai locuia doar mama maestrului. Abia aşteptam întâlnirea cu Nataşa, soţia lui Eugen, dar şi cu Viorica, fiica acestora. Supriza a venit în momentul în care, din maşină, a coborât şi Grigore Vieru. Familia Doga îmi tăcuse un dar de suflet...!

Tresărirea mea a fost repede sesizată de Grig, care a schiţat un zâmbet şi m-a îmbrăţişat ca şi când mă cunoştea de-o veşnicie. (Auzise de mine doar din spusele soţiei sale, Raisa).

Atunci l-am cunoscut pe Grigore Vieru, pe sensibilul şi fragilul GRIGORE, cu faţa-i blajină, cu glasu-i moale, cu sprâncenele încărcate de dor, respirând, împrăştiind sfinţenie. Atunci am început să înţeleg sufletu-i pus în poezie, de ce poezia lui mistuie, de ce oamenii îl iubesc, atunci am înţeles dorul lui de Eminescu...

ERA DE DEMULT...

Atunci când i s-a împlinit visul, nu de a ajunge în Cosmos, ci de a trece Prutul, îl vedeam mai des la Bucureşti. Era fericit să se afle înconjurat de prieteni, dar şi de necunoscuţi dornici să-l întâlnească.

Cu bucurie îmi amintesc de timpul când Grigore recita în casa noastră poezii încărcate de fior, cum ar fi poezia MAMA, sau când, transfigurat de căldura şi dragostea cu care era asaltat de prieteni şi de cunoscuţi, îl găseam inepuizabil, dornic de a-şi împărtăşi bucuriile şi durerile. El venea cu primăvara! El primenea sufletele prietenilor cu sufletul lui înflorit de dragul limbii pe care o auzea în juru-i, de dragul pământului pe care îl călca, de dragul prietenilor mulţi pe care îi avea...

– Grigore, acolo unde eşti, ştiu că păstrezi bucuriile trăite în casa noastră, mai ales în ziua de 31 martie 1991, când prietenii de o viaţă: Ancuţa şi Victor Crăciun, Violeta Andrei, Alecu Ivan Ghilia, familia dr. Ţuculescu – Alice şi Valeriu, familia dr. Restian, Emil Loteanu, fratele acestuia, Marcel Loteanu şi alţii, se adunaseră să îl sărbătorească pe dragul tău prieten, pe Florin.

ERA DE DEMULT...

Mai apoi, când drumurile începuseră să fie bătătorite aici şi dincolo de Prut, Grigore Vieru era mai căutat. În acest context i-am adresat invitaţia de a participa la o întâlnire cu clasele a XII-a de la Şcoala Superioară Comercială „Nicolae Kretzulescu". Pregătisem, special, un program artistic cu elevii, eu fiind acolo profesor-diriginte.

Era în 27 noiembrie 1997.

El a răspuns cu plăcere invitaţiei, dar numai eu ştiam la câte renunţase pentru a fi prezent în liceul nostru şi asta tot prieteniei se datorează... Şi nu a venit singur, ci însoţit de o suită de cărturari, printre care neobositul şi omniprezentul în ale culturii şi simţirii româneşti, profesor universitar, *doctor honoris causa*, preşedintele Ligii Culturale a Românilor de Pretutindeni, Victor Crăciun, prof. dr. Ion Rotaru, scriitorul şi pictorul Alecu Ivan Ghilia, artistul fotograf Vasile Blendea şi mulţi alţi prieteni.

Ce emoţie cuprinsese sala! Ce zi înălţătoare, când aceşti cărturari veneau să împlinească aspiraţiile tinerilor dornici de afirmare! Îţi aduci aminte, Grigore, când o fetiţă ţi-a sărutat mâna, plângând de bucurie?!...

Ai adunat aceste trăiri şi ştiu că le păstrezi, pe toate, cu sfinţenie, acolo unde eşti, acolo departe... Şi acolo, sunt sigură, i-ai întâlnit şi pe prietenii tăi, pe Florin şi pe Emil. Şi mai ştiu că toţi trei aţi trecut DINCOLO... cu dorinţa de a rămâne AICI.

Şi sunteţi mereu AICI, cu toţi cei care vă iubim...

Din albumul „Grigore Vieru, omagiul adus memoriei poetului de oraşul Marilor Uniri – Alba Iulia", 1 decembrie 2009

Ion BRAD

RĂSPUNS LA O DEDICAȚIE

De câte ori îl întâlnesc, îl văd sau îl aud pe Grigore Vieru am sentimentul reîntâlnirii cu un frate mai tânăr de prin părțile mele de țară, pe care îl cunosc de mult, nici eu nu mai țin minte de când. Și totuși, și totuși... În 1957, în pragul verii, am fost primul scriitor român care vizita RSS Moldovenească, timp de două săptămâni (mult și foarte puțin) cu scopul de a alcătui și a publica, la Chișinău, antologia poeților români din generația Labiș. Ea a și apărut după câteva luni, cu o copertă tricolor și cu titlul *România tânără*. Minunea minunilor! Încă se mai simțea și în Basarabia, mai mult chiar decât la noi, o anumită destindere îngăduită de Hrușciov (se întorceau basarabenii din Siberia, fapt despre care îi scriam și lui Ion Agârbiceanu, rătăcit și el în Primul Război Mondial, prin Basarabia, la care ținea foarte mult), o desfacere din chingile rigorilor staliniste, un aer în care poeții români de pe ambele maluri ale Prutului începeau să respire mai liber, să-și cinstească limba, neamul și istoria. Atunci, la Chișinău, am auzit de la regretatul Gheorghe Malarciuc și de la alți scriitori de vârsta mea numele unui „tânăr poet care promite mult", numele lui Grigore Vieru. El scria, pe atunci, mai ales poezii pentru copii, ascunzându-și în ele toată sensibilitatea talentului său deosebit, grija de a-i învăța limba română pe copiii din satele și orașele care gâfâiau sub povara rusificării, atașamentul său profund la arta poetică „sunt suflet în sufletul neamului meu", comună tuturor poeților-profeți (*poeta vates*), mai ales celor din provinciile care au trebuit să lupte îndelung pentru unirea cu țara: Transilvania, Basarabia și Bucovina.

N-am să uit niciodată că, după ani și ani, când ne-am cunoscut la București, Grigore Vieru a început să-mi recite versuri din volumul pe care aproape îl uitasem, *Orele cântatului cu copiii satului.*

Faptul că și el s-a născut la sat, că vine dintr-o provincie românească luptătoare, că are cultul limbii, al mamei, al neamului nostru întreg; faptul că a venit mai devreme, cu poezia și pasul, printre noi, urmând cu perseverență, înainte și după 1989, toate itinerariile tânărului Eminescu prin țară; faptul că a știut să topească în metalul nobil al artei sale profunzimea verbului eminescian și energia unui Goga sau Mateevici; faptul că și-a luat riscul (chiar pentru libertatea și viața sa) de a nu pactiza cu dușmanii limbii lui materne, ai neamului său trăitor în toate provinciile istorice românești, împroșcându-i pe toți aceștia cu blesteme de-o virulență argheziană; faptul că, în marea tradiție a poeziei naționale, nu s-a lăsat sedus de toate sirenele estetizante ale veacului, ținându-se bine de „firul Ariadnei" pentru ieșirea din Labirint; faptul că și-a supus ființa sa fizică plăpândă la probele cele mai grele, dovedindu-ne tuturor că spiritul poate domina materia; toate aceste fapte și încă multe altele au făcut și fac din Grigore Vieru o personalitate puternică, un poet-simbol al redeșteptării

inimilor şi sufletelor noastre din „somnul cel de moarte", un arc de boltă la templul culturii naţionale. Cu fruntea descoperită în faţa acestui templu, pe care unii criticaştri încearcă să-l scuipe, las la o parte toate celelalte amănunte şi întâmplări care mă leagă de poetul şi omul Grigore Vieru, pe sub pământ cu rădăcinile şi în văzduh cu lamura gândurilor şi îngândurărilor, ca să-i pot şopti la ureche versul străbunului nostru latin: *Arma virumque...*

Scriam acest text după ce, în 1995, împreună cu poetul Ion Horea, publicam la editura „Iriana", condusă de noi, primul studiu monografic dedicat lui Grigore Vieru – omul şi poetul – de regretatul coleg şi prieten mai tânăr, Fănuş Băileşteanu.

Nu cred că e cazul să mai adaug alte amănunte, precum vizitele în casa lui Grigore la Chişinău, întâlnirile de la Academia Română sau cele de la patul său de suferinţă din Bucureşti (cum o făcusem împreună cândva la patul salvator al vieţii altui excelent coleg, poetul Dumitru Matcovschi, strivit de o maşină a poliţiei antiromâneşti din Chişinău, care a încercat mai târziu să-l ucidă şi pe Vieru!) pentru a dovedi trăinicia sentimentelor şi ideilor care ne-au unit pentru totdeauna. Adică, reproducându-i doar unul dintre numeroasele sale aforisme, intitulate modest *Nişte gânduri:* „Ce poate face cartea, nu poate desface moartea". (La importanţa prezenţei lui Grigore Vieru în literatura română se referă toate dicţionarele de specialitate.)

Aflat la Alba Iulia, ca să particip la cea de-a 90-a aniversare a Marii Uniri din 1918 şi la cel de-al XII-lea Congres al Spiritualităţii Româneşti, m-am întâlnit acolo, într-o miraculoasă lumină primăvăratică, din nou şi din nou emoţionat, cu poetul Grigore Vieru. Venise din Munţii Apuseni, unde participase la întâlnirile senatorului Adrian Păunescu, multe, entuziaste şi epuizante, cu oamenii din satele şi oraşele acelea încărcate cu durerile istoriei şi de neliniştea prezentului. Doi mari poeţi ai gândirii şi sensibilităţii româneşti, descendenţi din spiţa lui Eminescu, Coşbuc şi Goga, ale căror versuri au devenit cântece, sub formă de imn sau de rugăciune, pe care le cântăm şi ne încântă atunci când suntem singuri sau ne simţim solidari şi topiţi în marile mulţimi. Doi mari poeţi, înfrăţiţi prin naşterea lor în pământul tragic al Basarabiei, pe vremea când România Mare nu era încă ciopârţită, dar se afla în pragul atâtor dezastre, care ne-au răvăşit cărările vieţii, ne-au supus poruncitor unui destin adeseori nedrept cu poeţii.

Nu pot transcrie acum toate ideile şi sentimentele care m-au încercat participând la evenimentele şi zilele solemne de la Alba Iulia, cetatea simbolică a marilor Uniri, pe care merită s-o cinstim şi adorăm, mai ales acum, când „dezunirile" şi vrajba – nu doar între scriitori, *genus irritabile* prin fire – încearcă să-şi strecoare viermii la rădăcina fiinţei şi temeiurilor noastre naţionale.

Dintre toate, mă opresc doar la una singură. Într-o pauză dintre şedinţele multe şi bine gândite de Victor Crăciun, preşedintele Ligii Culturale a Românilor de Pretutindeni, şi gazdele noastre locale (în frunte cu preşedintele Consiliului Judeţean Alba, Ion Dumitrel), s-au prezentat şi câteva cărţi proaspăt ieşite de sub tipar. Cartea cea mai importantă venea de la Iaşi (editura „Princeps Edit"), se chema *Taina care mă apără* şi cuprindea opera poetică a lui Grigore Vieru.

O ediţie critică, realizată de autor împreună cu Daniel Corbu, cu o prefaţă de Mihai Cimpoi (eminescologul de azi cel mai activ şi important) şi o postfaţă de Theodor Codreanu.

Nu puteam să nu mă opresc în primul rând asupra mărturisirii intitulate *Cartea vieţii mele*, o impresionantă „ars poetica", în care Grigore Vieru ne spune, printre altele: „Mii de nopţi nedormite. Am ajuns să mă uit la somn ca la un străin. În urma zborului, dar şi a unei munci de ocnaş, m-am ales cu acest volum pe care îl consider cartea vieţii mele. Cine ştie, poate că din întreaga mea trudă se va alege un poem sau un cântec. Dar nu a rămas oare în literatura română Mateevici cu un singur poem? Dacă voi avea acest noroc, îi rog pe cei care vor să dea de urmele acestui poem, să-l caute în cartea de faţă..."

În sfârşit, febril, revăd textele alese din volumul *Numele tău* (1968), cu bine cunoscuta poezie *Legământ,* scrisă în 1964 şi dedicată lui Mihai Eminescu, volum unde figurează şi poemele *Tudor Arghezi*, *Lucian Blaga*, *Brâncuşi*, *o Baladă* dedicată lui Nicolae Labiş, o *Mică baladă* dedicată lui Marin Sorescu, împreună cu impresionantele poezii dedicate mamei şi casei părinteşti, cu acest sobru şi esenţial poem, ca o inscripţie, „Cuvântul mamă": „Pruncii îl zuruie. / Bătrânii îl visează. / Bolnavii îl şoptesc. / Munţii îl gândesc. / Fricoşii îl strigă. / Orfanii îl lăcrimează. / Răniţii îl cheamă. / Iar ceilalţi îl uită. / O, mamă! O, mamă!".

O undă eminesciană, de lirism tragic, care a trecut pe la toţi poeţii din generaţia noastră, dar şi la „şaizeciştii" generaţiei lui Grigore Vieru. În fruntea lor, cocorul din vârful triunghiului, Nichita Stănescu, spunea: „Grigore Vieru este un mare şi adevărat poet. El transfigurează natura gândirii în natura naturii. Ne împrimăvărează cu o toamnă de aur. Cartea lui de inimă pulsează şi îmi influenţează versul plin de dor, de curată şi pură limpezire." Volumul *Aproape* (1974) este consacrat, aproape integral, „fǎpturii mamei", dar şi iubirii, izvoarelor, peisajului natal, întoarcerilor, prin cântec, la dramele istoriei şi ale omului implicat în ele, nu într-un stil epic, ci tot liric, evocator.

Taina care mă apără (1983), titlul întregii antologii – o taină devenită, miraculos, Cetate – se deschide cu variaţiuni pe aceste teme majore, definitorii şi creatoare de atmosferă: „De unde ştii, mamă, / Cum arătai tânără / Când nu ţi-ai întipărit / Pe nicio poză chipul; / Când nu te-ai uitat / În oglindă nicicând; / Când apa / Peste care te aplecai / Era plină mereu de cămeşi, / Când a zilei oglindă / Zăcea bucăţi la pământ / Sub fantoma de foc / A războiului; / Când pe ochii copiilor tăi / Scrumul secetei se aşternuse, / Umbrele foamei; / Când geamul / La care aşteptai / Era, mamă, cernit / De jalea ochilor tăi, / De singurătate".

În acei ani, când se manifestau încă puternice apăsări sovietice anti-româneşti, Grigore Vieru s-a numărat printre primii intelectuali lucizi, patrioţi neînfricaţi în lupta pentru apărarea limbii, a culturii şi identităţii naţionale a fraţilor noştri dintre Prut şi Nistru.

Şi fiindcă, mult înainte ca bornele şi sârmele ghimpate să împiedice până şi podurile de flori, Grigore Vieru şi-a ridicat singur două punţi, două poduri durabile care l-au legat de Ţară: unul doar vizual şi sonor între Pererâta sa natală şi Miorcanii

poetului Ion Pillat, iar altul, mai extins în spaţiu şi timp, mult mai rezistent, cu piloni adânci şi arcuiri înalte, acesta fiind structurat prin operele marilor poeţi români întemeietori, clasici şi contemporani, care au rafinat şi îmbogăţit folclorul, cutia de rezonanţă a sufletului popular şi care au lărgit graniţele spirituale ale României, ca în basmul eminescian cu *Făt-Frumos din lacrimă.*

De altfel, legăturile mele cu Basarabia şi basarabenii le-am evocat mai pe larg, nu demult, în *Flacăra lui Adrian Păunescu,* singura publicaţie care ne leagă în permanenţă de spiritualitatea şi dramele confraţilor basarabeni, cei care nu se lasă îngenuncheaţi şi striviţi de cizma vechilor ocupanţi comunişti.

Întâlnirile cu Grigore Vieru erau, pe cât de calme, în stilul părinţilor noştri plugari, pe atât de încărcate şi tensionale de energii spirituale, de nelinişti politice, naţionale şi sociale, el fiind, în ochii mei, Poetul-tribun, crainicul eminescian de for public, care chema până şi „codrii-n ajutor" la nevoie, dar ştia să folosească la fel de bine şi armele secrete ale diplomaţiei, ale parlamentarismului, ale activităţilor academice, culturale, scriitoriceşti.

La întâlnirea noastră ultimă, de la hotelul „Transilvania" din Alba Iulia, m-a copleşit şi faptul că, în *Taina care mă apără,* la secţiunea volumului *Acum şi în veac* (2004), m-am trezit şi eu dăruit, ca şi între veci pomeniţii Doina şi Ion Aldea Teodorovici, Preafericitul Părinte Teoctist, Zoe Dumitrescu-Buşulenga şi Sabin Bălaşa, cu o poezie. Este intitulată „Privighetoarea pe cruce":

Nimeni nu poate muta
Pământul în Cer.
Poate că numai privighetoarea,
Poate că numai cântecul ei.
Dar i s-a tăiat limba.
Nimeni n-o mai aude, nimeni
N-o mai aude cum cântă
Pe turla bisericii:
„Scoală, Doamne,
să nu biruie omul!"

Impresionat, dar şi şocat, de ideea că omul ar putea să lupte cu Dumnezeu, m-am grăbit să improvizez, pe cartonul *Programului* celui de-al XII-lea Congres al Spiritualităţii Româneşti (unde a fost ales din nou preşedinte, în mod democratic, celălalt poet-tribun, Adrian Păunescu, chiar în Sala Marii Uniri din 1918), acest

Răspuns la o dedicaţie

Oare numai privighetoarea poate muta
Pământul în Cer?
Cu limba tăiată, numai ea oare
mai poate cânta pe crucea bisericii?
Poete, Poete, şi pe tine,

parcă scăpaţi din caverne,
vor să te-ngroape de viu
furii, sperjurii, călăii limbii materne?
Nu ştiu nebunii, năvalnici ca hunii
peste inima ta
că, chiar răstignit pe întâiul Cuvânt,
numai Poetul poate muta
Cerul întreg pe Pământ!
Din Grădina Hesperidelor,
în taină, el fură stelele
ca să-i aşeze Poeziei la gât,
vrăjitoare, mărgelele.
Numai el, veşnic tânăr şi teafăr,
s-a refugiat în Luceafăr
şi de-acolo, mereu şi mereu,
stă de vorbă cu Dumnezeu...

Nu bănuiam în clipa când, trecând coridorul hotelului în camera de vizavi, chiar dacă ştiam cât de plăpândă ajunsese sănătatea lui Grigore Vieru, cu cele două infarcte provocate de adversarii şi duşmanii lui, mancurţii basarabeni şi rusofonii agresivi, că nu vor trece bine 45 de zile ca el, marele nedreptăţit al Destinului, întorcându-se spre casă de la ultima închinare la icoana lui Mihai Eminescu, în Cahul, să fie strivit cu maşina de un parapet. Tiranul parapet, care a tăcut să-l pierdem, în noaptea dinspre 17 spre 18 ianuarie, la orele 1 şi 20 de minute, când doctorii şi aparatele lor complicate deveniseră neputincioşi şi când Grigore Vieru nu mai putea să repete începutul capodoperei eminesciene „Odă (în metru antic)": *Nu credeam să-nvăţ a muri vreodată...* Cum şi nouă, în tristeţea şi disperările noastre, ne-ar fi venit greu să continuăm: „Focul meu a-l stinge nu pot cu toate apele mării", pentru a ajunge şi mai greu la versul final: „Ca să pot muri liniştit, pe mine mie redă-mă!".

Chiar dacă Grigore Vieru n-a murit deloc liniştit, lăsându-ne nouă toate durerile şi rănile sale, Dumnezeu Atotputernicul l-a „redat sieşi", mutându-i trupul în pământul sacru al părinţilor, iar truda şi scânteierile talentului excepţional în Panteonul culturii noastre naţionale.

Niciodată să nu uităm refrenul cântecului său testamentar: „Suntem în cuvânt şi-n toate / Floare de latinitate / Sub un cer de stele sudice! / De avem sau nu dreptate, / De avem sau nu dreptate, / Eminescu să ne judece".

Din albumul „Grigore Vieru, omagiul adus memoriei poetului de oraşul Marilor Uniri – Alba Iulia", 1 decembrie 2009

CUM L-AM FĂCUT „OSTATIC” PE BĂDIȚA GRIGORE

În viața mea m-am întâlnit cu bădița Grigore Vieru de zeci de ori, în diferite locuri ale țării: La Chișinău și la Cernăuți, la Iași și la București, la Bușteni și la Târgu Jiu, la Pererâta și la Fundul Moldovei, la Toplița, la Suceava, la Putna...

Dar parcă lucrul acesta – unde am avut fericita ocazie să mă întâlnesc cu Domnia Sa – mai are acum vreo importanță? Principalul pentru mine e că am fost contemporan cu el, că am avut fericirea să-l cunosc, în diverse momente ale vieții, și să stăm cu scriitorul Victor Crăciun, vrednic continuator al cauzei lui Nicolae Iorga, cel care precum marii noștri înaintași ne-a zis: veniți la Alba Iulia, la Congresul Spiritualității Românești. Și noi ca de obicei, stăpâniți de aceleași nobile idealuri ca și înainte – mergătorii noștri cu suflete binecuvântate de Dumnezeu răspunsu-i-am da! Ca să ne bucurăm, împreună cu confrații noștri din țară și din afara hotarelor ei actuale, de această fericită ocazie și sărbătoare pe care ne-o prilejuiește cu generozitatea-i bine cunoscută președintele nostru.

Am avut atunci marele privilegiu de a fi alături de Grigore Vieru trei zile. Locuiam în același hotel. La același etaj, în camerele vecine, dacă nu luăm în considerație faptul că-l aveam între noi, ca un munte de blândețe și de înțelepciune, de omenie și de erudiție, pe Mihai Cimpoi.

Cu Grigore Vieru, dacă ieșea-i cumva împreună în oraș să te plimbi, sau să mergi împreună undeva, nu mai aveai posibilitatea să discuți în doi în liniște. Pentru că nu dovedeai să faci câțiva zeci de pași alături de el, ca să nu-l oprească ba un om, ba altul: cunoscuți sau necunoscuți, oameni de cultură sau țărani simpli. Unii se opreau să-l salute ca vechi cunoștințe sau prieteni, să-l consulte într-o problemă oarecare sau să convină asupra unui articol ori interviu, a unei lansări de carte sau întâlniri. Alții, pur și simplu, ca să-i solicite un autograf pe o foaie oarecare sau pe vreun program de concert, să-și exprime admirația față de el, să-i spună că l-au văzut la televizor, sau la vreo manifestare culturală, că l-au auzit la radio, că au fost și ei prin Basarabia, sau că au rude îndepărtate pe acolo, să-l întrebe ce mai este nou pe la Chișinău, sau ce-i cu Voronin acela...

Dar și unii și alții veneau spre el ca spre o sursă de lumină. Chiar dacă lumina aceasta, din cauza durerilor sau supărărilor cei sfâșiau trupul și conștiința, provocate de toți răufăcătorii lui și ai noștri, ai neamului nostru, de abia pâlpâia uneori palidă, plăpândă. Ca lumina unei candele. Într-un clarobscur învăluit în taină. În Taina care-l apără. Taina îndumenzeirii.

Și cum aveam de rezolvat cu el o mai veche dorință de a mea – obținerea unei tablete sau a unui eseu despre regretatul său prieten bucovinean Vasile Levițchi – mi-am zis: fie ce o fi, dar îl fac ostatic, îl răpesc, îl închid în cameră. Ca să poată

fi singur cu sine şi cu gândurile lui. Cu amintirile despre Vasile Leviţchi. Am făcut rost de nişte foi curate, i le-am pus pe noptieră, lăsând tot acolo un măr, în loc de „zacuscă" şi un păhărel de palincă ardelenească, de cea cu şapte rânduri de mărgele, din care-i plăcea să guste din când în când. Pentru inspiraţie şi aducere aminte. Mai ales că era după o perioadă de „interdicţie aspră de ascet" ce i-o impuse marele său prieten Adrian Păunescu, aflat în campania electorală, pe care Adrian n-a câştigat-o doar din cauza unei legi electorale deocheate.

Şi luând cheia de la cameră ca un tartor i-am zis atunci:

– Grigore, iartă-mă, dar dacă pierd şi această ocazie rămân fără de tableta ta despre Vasile Leviţchi. Iată că se rotunjeşte degrabă un an şi tot nu mai pridideşti să-ţi aşterni pe hârtie amintirile despre el. Ba din cauza bolii, a internărilor în spital, ba din cauza altor urgenţe sau a răspunsurilor pe care te simţeai obligat să le dai tuturor detractorilor şi denigratorilor de tot felul, care sunt nu numai ai tăi, ci şi ai noştri.

Când am revenit peste câteva ore – se apropiase ora cinei şi mulţi mă întrebau dacă nu l-am văzut pe Grigore – l-am eliberat din detenţiuna benevolă. Articolul era gata. În ciornă. Dar nu mi l-a dat: „Lasă-l, mi-a zis, să-l transcriu pe curat. Că n-o să înţelegi nimic din ieroglifele acestea. Ţi-l dau mâine-dimineaţa". Şi aşa a fost. A doua zi, în cadrul acelei şedinţe festive de neuitat din simbolica sală a Unirii, mi-a transmis, din celălalt capăt al prezidiului, în care ne aflam alături de Adrian Păunescu ca proaspeţi laureaţi ai Premiului „Mihai Eminescu" pentru poezie, acordat de conducerea Ligii, de Consiliul Judeţean Alba şi de primăria municipului Alba Iulia, două foi grijulii împăturite. Nu le-am mai desfăcut. Ştiam că-i articolul despre Vasile Leviţchi. Pentru volumul de evocări *Vasile Leviţchi în amintirile contemporanilor*, cu care iată că vin la Alba Iulia. De această dată tot la lucrările Congresului nostru, cu cartea despre Vasile Leviţchi subsuoară. Întru amintirea luminoasă a amândurora.

Şirul evocărilor adunate între copertele ei începe cu tableta lui Grigore Vieru. Scrisă la Alba Iulia. Cu un an în urmă. La ediţia precendentă a Congesului nostru.

Din albumul „Grigore Vieru, omagiul adus memoriei poetului de oraşul Marilor Uniri – Alba Iulia", 1 decembrie 2009

Cristiana CRĂCIUN

O MOARTE CARE NU A FOST ÎN ZADAR

Dacă ar fi ştiut ce se va întâmpla după urcarea sa la îngeri, cu siguranţă Grigore Vieru nu ar mai fi plecat dintre noi. Nu s-ar fi îndurat să îşi lase familia – pe răbdătoarea soţie Raisa, pe Călin şi Dorel, fiii de care era aşa de mândru, pe nurorile şi nepoţii pe care îi iubea nespus, şi nici pe prietenii atât de întristaţi. Nu ar fi acceptat ca pe la catafalcul său, printre miile de oameni sincer îndureraţi să îşi facă loc cei care, prin mârşăviile şi atacurile la adresa poetului, simbolic, l-au ucis de zeci şi zeci de ori. Au fojgăit, au pângărit clipa cu simpla lor neruşinată prezenţă, făcându-şi imagine pentru ultima oară pe seama lui Vieru.

De fapt, Grigore Vieru nu a murit din pricina accidentului de maşină, ci pentru că i se lehămetise de mizeriile cărora trebuia să le facă faţă, obosise să lupte cu minciuna în care neamul său este ţinut prizonier, nu mai avea forţă să contracareze atacurile demente ale duşmanilor românismului, ale trădătorilor de neam şi ţară. Prea multe fronturi pentru un singur trup, prea multe zbateri pentru o inimă atât de slăbită. Nu a capitulat laş, nu s-a retras din luptă, ci pur şi simplu a realizat că aceasta nu mai are sens, pentru că „balaurul" nu lupta bărbăteşte, cinstit, ci prin şiretlicuri de tot soiul câştiga de fiecare dată. Aşa că poetul, conştiinţa de veghe la soarta ţării, simbolul luptei pentru românism în obidita Basarabie, dar şi în alte locuri unde trăiesc români fără să se poată numi cu mândrie astfel, a ales să nu mai lupte pentru viaţă. Nu rănile în sine l-au doborât, ci însăşi lipsa de dorinţă de viaţă. În ultima vreme, prietenilor adevăraţi – nu acelora care de-abia dacă l-au întâlnit vreodată, iar acum, cu un intimism ridicol şi nesimţit, povestesc vrute şi nevrute despre „bietul Grişa" – poetul le declarase că şi-ar dori să facă greva foamei, să facă un gest disperat, care să-i readucă la normalitate pe cei ce i-au călcat pe suflet şi pe idealuri, să-i trezească din nebunia, din furia cu care îşi terfelesc patria, limba, credinţa.

Poate că aceste cuvinte par dure, aceste fraze – patetice, dar, din păcate, sunt adevărate. Poetul, militantul unionist Grigore Vieru mai spera în aducerea pe calea cea bună a rătăciţilor. Credea că până şi paranoia unuia ce se visează asasinat de Vieru şi clica lui poate fi vindecată. Cine chiar l-a cunoscut pe Grigore Vieru mai nu moare de râs la auzul acestei năstruşnicii, căci nu mi-a fost dat să întâlnesc un om mai blând, mai pacifist şi nonviolent decât el. Am discutat îndelung cu poetul pe marginea acestei acuzaţii şi nici până acum n-am aflat de ce, cum a putut să ia în serios imbecilele ziceri ale unuia care, iubind ciolanul şi neavând nimic sfânt în el, şi-a trădat idealurile – dacă le va fi avut vreodată – şi a pupat mâna roşie, poate pentru că se asorta de minune cu bărbuţa-i neagră. Într-un scenariu abracadabrant – poate ar fi fost mai bine să se apuce de scris literatură de ficţiune –, Iurie Roşca, şi aproape că-mi vine să nu evit cacofonia, dar o fac din respect pentru limba română, căci

despre el e vorba, l-a acuzat nu doar pe Vieru, ci şi pe alţi câţiva, între care şi pe Victor Crăciun, soţul meu, în casa şi la masa căruia acest nevolnic a adăstat, că vrea să îl asasineze. Mai întâi, nu cred că excrementele pot fi asasinate, dar poate ăsta e un caz mai special. Ceea ce e de mirare pentru mine, care am avut o legătură de suflet aparte cu Grigore – mi se spunea mama lui Vieru de la Bucureşti, pentru că-i purtam de grijă asemeni unui copil – este cum a putut un om cu inteligenţa şi seriozitatea poetului să ia în seamă şi să pună la suflet, până la suferinţă fizică, o atare tâmpenie. Nu am reuşit să înţeleg, îmi spunea mereu că maşina de fabricat probe lucrează, că vor să-l compromită total, dar mie nu-mi venea a crede că vreun om normal la cap îl şi vede pe Vieru umblând după criminali prin tufarii de la marginea oraşului. Şi totuşi, au fost unii dispuşi să se uite în gura mincinoasă, declanşând anchete şi procese, toate mâhnindu-l afară de măsură pe sensibilul poet. Se pare că mai mulţi nu au înţeles ceea ce neuronul mic şi agitat din capul acestui Roşca trebuie să priceapă: că nu-şi strică nimeni sufletul şi nu se umple de păcate cu el. Nu e nevoie de ucigaşi plătiţi, în acest caz, prin căderea în ridicol de la înălţimi pe care l-am cocoţat fiecare dintre noi, creditându-l cu conştiinţă şi idei, survine moartea. Măcar cea politică, de cea fizică se ocupă numai Dumnezeu, când şi cum va crede de cuviinţă.

Dar cum hoţul strigă hoţii, vor fi ştiind cei care deţin detalii necunoscute nouă despre morţile cel puţin ciudate ale altor mari bărbaţi ai Basarabiei, luptători şi ei pentru unitate şi adevăr istoric, printre care Gheorghe Ghimpu, Nicolae Costin, episcopul Dorimedont sau scriitorul Mihail Garaz, că la nevoie poate fi sacrificat şi micul Voroşca, pentru a arunca cu zoaie în cei ce vor cu orice preţ să taie cordonul ombilical al Mamei Rusii şi să o rupă definitiv cu comunismul. Iar cum Grigore Vieru, în ciuda apariţiei lui plăpânde, a aerului de visător şi a unei naivităţi ce-şi avea sorgintea în curăţia sufletului, era totuşi un spirit lucid al neamului său, ştia ce pericol se ascunde în spatele acestei scorneli telenovelistice.

Grigore Vieru a murit. Dar nu e bine ca duşmanii neamului să se grăbească să respire uşuraţi. A murit doar trupul poetului, spiritul lui şi poezia lui, cu mesajele ei miezoase, vor trăi cât lumea. Grigore Vieru a murit. La aflarea tristei veşti, Basarabia s-a trezit. Miile de oameni, înfruntând gerul cu flori în mână, miile de piepturi din care, în tristul cimitir, a ţâşnit acel „Deşteptă-te, române!" – sper ca de dincolo poetul să fi văzut mutrele îngrozite ale roşilor ajunşi vineţi de furie şi teamă –, sunt semne că plăpândul trup, vânjosul verb, înflăcăratul vers care a circulat prin lume vreme de aproape 74 de ani sub numele de Grigore Vieru a dat roadă bună. O moarte care nu a fost în zadar. O moarte care a mişcat sufletele românilor de pretutindeni, dar mai ales ale celor din Basarabia.

Adrian PĂUNESCU

PESTE VIAȚĂ ȘI MOARTE, OPERA

Poetul divin al neamului nostru

Cu greu reuşesc să mă adun, ca să-i dau la termen poetului şi gazetarului excepţional, Marius Tucă, autorul acestei iniţiative, de a retipări antologia lui Grigore Vieru *Strigat-am către tine*, prefaţa asupra căreia ne-am înţeles. Spun toate aceste amănunte, pentru că istoria cea rece şi dură se încălzeşte şi devine credibilă prin detalii transcrise onest de cronicarii ei. Din 16 ianuarie 2009 şi până azi, adică în noaptea de 2 spre 3 februarie 2009, mi-e tot mai greu să-mi înţeleg existenţa reală pe pământ, fără a-l aştepta (într-o zi sau alta, când îi e cu putinţă) pe Grigore Vieru să-mi intre în casă. Într-adevăr, nu mi-am închipuit, în numeroasele ocazii în care am fost împreună, că va veni şi clipa imposibilei revederi. Clipa? Eternitatea imposibilei revederi.

Într-un jurnal de front pe care l-am scris în 1992, când îl determinasem pe marele poet să meargă, împreună cu mine, pe liniile frontului transnistrean, notam (şi, iată, astăzi subliniez) sintagma potrivită pentru el: **poetul divin al neamului nostru**. Şi nu spune asta un om fără orgolii. Ştiu cine sunt eu însumi şi ştiu că, nu târziu după moartea mea, ura şi invidia, cu care am fost însoţit în viaţă, vor lăsa suficient spaţiu liber unei lecturi cinstite a literaturii mele. De aceea dragostea cu care scriu, de când mă ştiu, despre poeţii români şi, cu deosebire, despre cei cu care am fost contemporan nu mă orbeşte, nu-mi paralizează simţul valorii, ci acutizează felul meu de a-i citi, de a-i privi şi de a-i evalua. Eu nu am scris cartea mea *Generaţia 60* dedicată celor trei morţi de seamă ai poeziei române, Nichita, Sorescu, Alexandru, ca să-i acopăr, ci ca să-i redescoperim şi să le fac dreptate.

Această prefaţă, dedicată unui alt mare nume al literaturii române, Grigore Vieru, a cărui poezie se va eterniza prin străfulgerările de geniu care o susţin şi o luminează dinăuntru, este o datorie morală şi existenţială, dar şi estetică, a meseriaşului aspru care sunt, o datorie în primul rând către cultura naţională integratoare şi integrală, cum este şi obligaţia mea faţă de cel pe care l-am iubit şi l-am protejat ca pe un frate. Iar el rămâne unul dintre puţinii mei contemporani care nu m-a trădat, nu m-a bârfit, nu m-a uitat. Nu ne-am certat niciodată.

În trupul lui firav şi în sufletul lui mare, în inima lui, care nu a mai avut puterea să lucreze, într-o noapte de ianuarie, la Chişinău, au încăput şi numeroasele poveri ale unui destin zbuciumat, de poet exilat înlăuntrul propriului său popor, dar şi grija faţă de noi ceilalţi, faţă de România întreagă şi faţă de tulburele ei viitor.

Că l-am întâlnit la Bucureşti, că l-am întâlnit ia Chişinău, la Deva, la Alba, la Barca, la Herculane, la Petroşani, la Vâlcea, la Craiova sau, acum 20 şi ceva de ani,

la Focşani, într-un moment când nu ne era permisă frăţeasca iubire; că l-am rugat pe omul de ispravă, N. Văcăroiu, pe atunci premier al ţării, să-l ia în delegaţia de ziarişti pentru Strasbourg şi am avut acolo zile şi nopţi fenomenale de comunicare cu Grigore, că el m-a internat în august 1990, în Spitalul Municipal din Chişinău, pentru o suspectă şi bruscă fibrilaţie, însoţită de o dublă pneumonie, la care ajunsesem după prima mea vizită legală în Basarabia (în noaptea de după drumul, pe care l-a aranjat Grigore, în comuna Copăceni, locul naşterii mele), sau că m-am ocupat eu de toate popasurile lui în spitale şi în sanatorii, inclusiv de ultimele, la Clinica Fundeni, ca să fie operat cu profesionalism real şi cu infinită grijă, între noi n-a existat niciun decont punctual. Aşa am crezut că trebuie să trăim şi să ne fim folositori unul altuia.

S-a certat pentru mine cu toată lumea. M-am certat pentru el cu toată lumea. Acum, după atât de timpuria lui moarte, întâmplată înainte să împlinească 74 de ani, trebuie să mă mai cert o dată cu cei care l-au rănit, l-au minimalizat şi l-au nedreptăţit cu cinism sau cu inconştienţă. Lenta lui asasinare s-a petrecut sub ochii noştri pe ambele maluri ale Prutului. Grigore putea accepta, ca pe o neagră fatalitate, criminalele atacuri ale unor publicaţii oficiale de la Chişinău, la adresa lui, considerând că e în natura lucrurilor ca duşmanii Basarabiei şi ai României să fie şi duşmanii săi. El nu a încetat o clipă lupta cu viermii presei stacojii care i-au apropiat moartea prin cruzimea şi minciuna lor, acuzându-l că e spion român şi creând în jurul lui o stranie ostilitate, de s-a ajuns să dea nişte nemernici cu pietre în el, în Chişinăul său.

Nu voi face aici cazuistică. Nu voi murdări filele acestei cărţi cu nicio nominalizare, deferindu-i pe asasinii lui Grigore Vieru uitării, nu eternităţii. Cei care l-au chinuit pe Grigore, dincolo de Prut, nu au mai puţină vină decât cei ce l-au chinuit dincoace de Prut, dar măcar aceia aveau o justificare formală, pentru că Grigore Vieru slujea cultura naţională şi unitatea naţională, nu gubernii şi raioane potrivnice firii şi istoriei. Dar pe Vieru îl durea cu adevărat campania infectă, împotriva sa, a unor bucureşteni uscaţi şi debusolaţi care-şi închipuie că alţii, nu ei, au expirat şi nu au mai produs nimic, după 1989, în numele unei false modernităţi. În numele unei aşa-zise nevoi de sânge proaspăt, s-au demolat statui şi oameni, s-a inventat şi s-a sacralizat dispreţul faţă de viaţa şi opera unor apostoli ai neamului românesc. Groaznica placă de beton, de care s-a izbit, fatal, maşina în care era Grigore Vieru, când el venea de la Sărbătoarea Eminescu, aglutinează şi finalizează, duce la apogeu toate eforturile denigratorilor şi duşmanilor lui Grigore Vieru de la Chişinău şi de la Bucureşti.

Un degustător de vocaţie dâmboviţean, părăsindu-şi harul şi bunul-gust, crede că e amară apa acestui limpede şi întremător izvor, fără a face un control al sistemului hepato-biliar personal, să afle că amărăciunea vine dinăuntru, de la rezervele de bilă ale vezicii sale confuze. Şi declară, cu infatuare jenantă, că Vieru e un poet notabil, văzând în acest calificativ un gest generos al său, din moment ce, într-o carte a sa, Vieru era numit un poet cu totul depăşit. În fapt, depăşit e cel invidios şi pe melc, pentru că, prin viteza pe care o dezvoltă acesta, ieşind puţintel din cochilie,

periclitează confortul personajelor stătătoare care au luat-o razna rău, dacă la bătrâneţe se uită urât şi la Eminescu.

Totuşi greu de înţeles coincidenţa bolşevico-menşevică, în chestiunea Vieru.

Volumul antologic de autor pe care am cinstea să-l prefaţez a apărut în 2002, la editura „Litera Internaţional” Bucureşti-Chişinău. Recitindu-l acum, constat câteva lucruri. Am trecut prea uşor, în 2002, atunci când Grigore mi l-a dăruit, peste nişte amănunte emoţionante. Poetul mi-a dăruit, din ediţia bibliofilă de 200 de exemplare, exemplarul pe care scrie numărul 2. Cartea are o dedicaţie extraordinară, o dedicaţie pe care o transcriu eu aici, întorcându-i-o lui Grigore Vieru, care o merită el din plin: **Acest popor, Adriane, merită geniul tău. Păcat că n-a ştiut şi nu ştie să te apere în faţa nedreptăţilor**.

Cu frăţească iubire,
Gr. Vieru
Bucureşti, 20.XI.2002

Iată, în această noapte, în care caut duhul lui Grigore Vieru, în textele lui şi în necuprinsul impenetrabil din jurul nostru, trebuie să mai notez o eroare care devine coincidenţă zăpăcitoare. Pe o altă carte a sa, *Cât de frumoasă eşti*, pe care mi-a dăruit-o, cam în aceeaşi perioadă, frăţiorul meu viteaz, stăpânit de cine ştie ce intuiţii şi premoniţii a scris următoarele: **Lui Adrian – mare îndrăgostit şi mare creator de poeme de dragoste – cu aceeaşi veche preţuire, Grigore. 19 ianuarie 2009**.

Atenţie: 19 ianuarie 2009!

Să se observe că data pe care considera Grigore Vieru că trebuie să o aşeze în finalul dedicaţiei sale către mine era nu 2002, nu 2003, ci 19 ianuarie 2009. Nu m-am gândit, atunci, că trebuie să citesc atent şi data. Dar ciudăţenia acestei greşeli prevestitoare m-a speriat, în acest ianuarie, dându-mi seama că Vieru şi-a scris, de fapt, în acea dedicaţie, data morţii lui viitoare, doar că s-a grăbit cu o zi. Nu pot să pricep de ce a făcut el tocmai această greşeală. O greşeală care-i mărgineşte destinul.

Am fost împreună în Transnistria, în 1992, pe ultima graniţă a latinităţii. Ceea ce gândeam atunci despre Vieru gândesc şi azi, şi am gândit mereu. Pot liniştit introduce acest poem, voit prozos, în mărturia mea de conştiinţă despre istoria şi geografia României, despre suferinţele şi speranţele neamului nostru şi despre poetul de referinţă al Basarabiei şi al întregii ţări, Grigore Vieru.

Daniel CORBU

GRIGORE VIERU ŞI MITUL SĂU PLUTITOR

Grigore Vieru, un om fragil, de o rară şi aleasă delicateţe în relaţia cu ceilalţi, dar cu principii clare şi imperturbabile în social. L-am cunoscut prima oară în 1991, într-un Chişinău cu străzi bâzâind ruseşte. În 1992 a onorat invitaţia prietenească de a veni la Neamţ. Acolo, în sala arhiplină a Teatrului Tineretului, iubitori ai poeziei, dar şi interesaţii de soarta Basarabiei (cuvântul *unire*, adică unirea Moldovei de peste Prut cu ţara-mamă, era pe buzele tuturor!) am ascultat cuvintele pline de miez şi înfăşurate în durere ale celor doi poeţi şi tribuni: Grigore Vieru şi Nicolae Dabija. Îmi amintesc bine cum şi-a început discursul Grigore Vieru: „Ce fericit trebuie să fie poetul Daniel Corbu că trăieşte într-un ţinut atât de liniştit ca Neamţul, pe când noi în dezlănţuita şi tulburata Basarabie..."

După întâlnire am mers în munţii Neamţului, a văzut poetul născut la Pererâta prima oară Cheile Bicazului, minunându-se, exaltându-se, respirând adânc aerul tare al ţării. „Uite, dragule şi frate Daniel, pe undeva pe aici, prin munţi, la o stână, ca simplu cioban aş fi vrut eu să ajung. E visul meu din tinereţe şi acum, Daniele, ascultă-mă (râsul său inconfundabil acompania vorbele), mi-au propus să intru în Academia Română! Nu-i aşa că-i extraordinar?"

* * *

Ne-am mai întâlnit în ani. Ne-am mai intersectat, ne-am mai vorbit. Ne-am dăruit unul altuia cărţi. Îmi amintesc ce gingaş mângâia coperta abecedarului „Albinuţa" (a nu ştiu câta ediţie) înainte de a mi-o oferi! Şi bucuria din priviri că pot copiii Basarabiei citi iarăşi în alfabetul latin.

Pe urmă vorbeam despre prietenii scriitori. Cine l-a cunoscut bine pe Grigore, ştie măcar două lucruri: că nu vorbea niciodată scriitorii de rău, că nu-i pizmuia, invidia fiindu-i un sentiment străin şi că era un excelent povestitor. Îmi vin acum în minte cel puţin douăzeci de scene povestite de Grigore Vieru, în care erau implicaţi Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ioan Alexandru, Mihai Cimpoi, Ioanid Romanescu sau Adrian Păunescu. Momente grozave, dincolo de cotidianul agresiv, transportaţi într-o lume care, vorba bunului Eminescu, „gândea în basme şi vorbea în poezii". Iată o scenă povestită de Grigore: cândva, aflat într-o delegaţie de scriitori sovietici la Bucureşti, se desprinde de ea, părăseşte hotelul şi, la o oră târzie de noapte, bate la uşa lui Nichita Stănescu. După ce-l îmbrăţişează cu tot dragul şi schimbă câteva cuvinte, Nichita îl invită la o plimbare de noapte, cu promisiunea unei surprize. Ajunşi pe o stradă întunecată, la un gard din parapeţi de şantier de construcţii, Nichita se opreşte şi-şi începe unul din fistichiile sale jocuri. Spune: „Grigore, am să-ţi arăt

acum casa lui Titu Maiorescu, unde Eminescu a citit prima oară *Luceafărul*". Cum Grigore Vieru, fragil şi scund nu ajunge să vadă peste gard, Nichita, lungan suav şi mătăhălos, l-a aburcat pe umeri, întrebându-l:

– Vezi casa, Grigore?

– O văd, Nichita!

– Vezi ferestrele luminate?

– Le văd, Nichita!

Şi:

„Închipuie-ţi, frate Daniel, că deşi ştiam că după gard e doar un câmp acoperit cu resturi de la demolări, de pe umerii lui Nichita, ca-ntr-o feerie, eu cu adevărat am văzut atunci casa lui Maiorescu unde Eminescu a citit *Luceafărul!*"

Şi nu ştiu cum se făcea că povestea ajungea cu capătul totdeauna în altă poveste.

* * *

Simţirea românească, mama, mama ţară, limba română. Toate s-au legat la Grigore Vieru prin spectacolul unui lirism profund, de o profundă şi cuceritoare simplitate care l-a clasicizat pe poet. Toate s-au legat prin Eminescu, modelul său în absolut, pe care l-a repus cu adevărat în circulaţie din 1964, când a scris poemul *Legământ*, o capodoperă de gen.

În anii din urmă, întâlnirile noastre, fie că aveau loc la Iaşi (la Salonul de carte sau la întâlnirile Societăţii patriotice „Plai mioritic") sau la Chişinău (Uniunea Scriitorilor, Cafeneaua Panipit sau statuia lui Ştefan cel Mare) erau umbrite de apăsarea celor care au acaparat din nou puterea în Basarabia: comuniştii şi mancurţii. Marii luptători pentru limba română, pentru stemă, pentru tricolor, pentru repunerea în drepturi a simţirii româneşti fuseseră eliminaţi. Grigore Vieru a fost în ultimul deceniu în Basarabia opoziţia cea mai clară, fără ezitări sau retrageri. O scrisoare deschisă a lui Vieru publicată în revista „Literatura şi arta" făcea cât 3–4 parlamente la un loc. Poetul era iubit ca nimeni altul. Orice locuitor de bună-credinţă din Moldova dintre Prut şi Nistru ştie pe de rost măcar un poem de Grigore Vieru. Personal, am asistat, cu nevicleniţă bucurie, la recitări ale mulţimii, pentru care poetul era şi un model moral de netăgăduit. Până şi politrucii care ţineau ţara cu ghearele şi cu dinţii (poate ei mai mult decât alţii!) ştiau că Grigore Vieru devenise un mit imposibil de dărâmat.

* * *

Într-o zi de februarie a anului 2007, mă aflam la Chişinău, unde, într-o prelungire a zilei de naştere îl sărbătoream pe Grigore Vieru la 72 de ani. Mai erau de faţă Mihai Cimpoi, Călin Cocora, Valeriu Matei şi alţi câţiva. Ne-am retras, la un moment dat, Grigore Vieru şi cu mine, motivând o întâlnire secretă de gradul zero. Am pus atunci la cale alcătuirea unei antologii Grigore Vieru, din poemele cele mai

reprezentative, care să apară în România, la Iaşi, într-un tiraj onorabil pentru a fi răspândită în ţară, o antologie care să-i fixeze poetului cu claritate locul meritat în generaţia sa, alături de Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Marin Sorescu, Ana Blandiana, Ioanid Romanescu, Ion Gheorghe, Adrian Păunescu. Zis şi început! Am şi hotărât cum să scriem pe pagina de titlu: *antologie realizată de Grigore Vieru şi Daniel Corbu, prefaţă de Mihai Cimpoi, postfaţă de Theodor Codreanu, itinerar biografic şi bibliografie de Daniel Corbu.* După aceea, am început întâlnirile pentru selecţia poemelor. Cele 7–8 întâlniri (una de o săptămână, altele de 2–3 zile) s-au întâmplat la Iaşi, lângă Salonul Junimii, într-una din camerele de oaspeţi ale Casei Pogor. Aici, poetul se simţea extraordinar. Era în vervă, povesteam, glumeam. Deseori lăcrima pentru un text liric pe care-i sugeram să-l lase în afara antologiei, pe motiv că nu-i prea înalt estetic. Aşa s-a ajuns doar la 285 de poeme în antologia cu un titlu deosebit, uşor misterios, cu plurisens, *Taina care mă apără.* A apărut imediat la Editura „Princeps Edit" din Iaşi, însoţită de un text al autorului intitulat *Cartea vieţii mele*, în care spune: *În urma zborului, dar şi a unei munci de ocnaş, m-am ales cu acest volum pe care îl consider cartea vieţii mele. Cine ştie, poate că din întreaga mea trudă se va alege un poem sau un cântec. Dar nu a rămas oare în literatura română Mateevici cu un singur poem? Dacă voi avea acest noroc, îi rog pe cei care vor să dea de urmele acestui poem, să-l caute în cartea de faţă. Rog, de asemenea, ca orice viitoare selecţie a versurilor mele, în caz că voi avea şi acest mai mare noroc, să se realizeze în baza acestei ediţii.*

Mai mult de jumătate din versurile pe care le-am scris de-a lungul vieţii au rămas în afara acestui volum. Le-am eliminat în deplin acord cu Daniel Corbu. Păcat că omul nu trăieşte două vieţi. Astfel, dacă aş fi avut în spate experienţa vieţii şi a scrisului din prima viaţă, cu siguranţă că în cea de-a doua viaţă aş fi abandonat mai mult de jumătate din poemele care au avut norocul să intre în cartea de faţă. Şlefuirea cuvântului, desăvârşirea metaforei, adâncirea şi limpezirea ideii poetice nu au capăt în timp.

Multe sunt întâmplările cu Grigore Vieru de pe cuprinsul a peste un an, când s-a alcătuit cartea. Era perioada luptei sale cu mancurţii şi comuniştii din Basarabia, o luptă deschisă trimisă guvernului şi preşedintelui de atunci, mi-a spus Grigore, total scârbit. „Frate Daniel, e trist ce se-ntâmplă. Nenorociţii ăştia m-au făcut să mă simt rău în ţara mea. Îmi calcă în picioare liniştea. Unde să plec?" Atunci, pe loc i-am dedicat un poem, pe care l-am intitulat, în parafrază la Dante, *Divina tragedie.* Sună astfel:

N-am pic de linişte în ţara mea
unde şi grădinile înfloresc pe ascuns
unde miroase-a hotdog a hamburger şi-a speranţă
stricată
unde copiii abia dacă vor să se nască
orgoliu-i opac şi transparenţa defunctă
mascarada politică mai acră decât mizeria bâlciurilor.

N-am pic de linişte în ţara mea
acolo unde-s 'nalţi stejarii
neîncrederea-i oarbă şi minciuna sprayată
unde ca şi ieri trăncăneşte liberalul
cum că viaţa e curată ca cristalul.
Ca şi ieri, bunule Eminescu, grecotei cu nas subţire
bulgăroi ca ceafa groasă
diplomaţii pomădaţi, negociatorii de cârpă
ai comunităţii
ne fac legi şi ne pun biruri
ne vorbesc filosofie.
N-am pic de linişte în ţara mea
ţara unde mangafaua se desfată surâzând
unde semeţia-i de-o şchioapă
egumeni solzoşi recomandă doar viaţa de după viaţă
unde toţi admiră tiparele poleite ale golului
şi toţi au buzunarele pregătite
pentru arginţii pentru care te-or vinde.
N-am pic de linişte în ţara mea!

La câteva zile, poetul mi-a dedicat şi el un poem care a ţinut să fie în antologie. Iată-l:

Sunt craiul
Unui fir de iarbă.
Craiul frunzei de plop
Fără de vânt tremurând.
Craiul care
Hotarul Ţării marchează.
Araţi şi hotarul
Când pâinea nu mai ajunge.
Araţi-mi inima.
Nişte fire de ţărână din ea,
Spre amintirea Ţării
Trimiteţi concetăţenilor mei
În cele patru vânturi
Împrăştiaţi.
Când nu mai răsare
Pe cer curcubeul,
Atunci gândul,
Curatul meu gând,
În trei culori strălucind,

Desfăşuraţi-l pe cer
Până la apele Nistrului.
Căci acolo Voievodul
Ziditu-şi-a cetăţile.
În lipsa ostaşilor,
Onorul să-şi sune
Zidul cetăţii Soroca
Din care în linişte nopţii
Cade câte o piatră
Cerul din ape cutremurându-l.

(„Araţi-mi inima")

Au urmat lansările. Au urmat drumuri frumoase prin toamna lui 2008. În octombrie la mine acasă, la Neamţ, avea să primească, în faţa altarului bisericii „Înălţarea Domnului" de la Mănăstirea Neamţ, *Marele Premiu al Serilor de Poezie de la Neamţ*, apoi, după o trecere de la Neamţ la Satu Mare, prin Maramureş – conserva noastră de românism –, era onorat cu Premiul *Opera Omnia „Poesis"* şi i se acorda titlul de *doctor honoris causa* al Universităţii „V. Goldiş" din Satu Mare. Urma, împreună, pe urmele cărţii *Taina care mă apără*, s-o arătăm publicului, la Alba Iulia (1 decembrie, împreună cu Adrian Păunescu), la Iaşi (8 decembrie, între atâţia prieteni, în sala Palatului Roznovanu). Grigore Vieru era iubit şi dincoace de Prut aproape la fel ca în Basarabia! Şi mai pe urmă, la ceremonia înmormântării poetului, era uşor s-o constaţi prin mulţimea adunată şi lacrimile ei. Atunci peste jumătate de milion de oameni hălăduiau pe străzile cernite ale Chişinăului pentru a-l vedea, pentru ultima oară. Oameni şi flori.

Grigore Vieru era şi va rămâne multă vreme un mit plutitor salvator de vieţi, va rămâne simbolul românismului de dincolo şi de dincoace de Prut.

Ştefan ANDREI

A ȚINUT APRINSĂ CANDELA UNITĂȚII NAȚIONALE

Când după multe luni ni s-a permis locatarilor arestului Direcţiei de cercetări penale (Rahova) să urmărim seara, două ore, programul postului naţional TV, odată am admirat un duet al poeziei „Eminescu", scrisă de Grigore Vieru, în interpretarea admirabilă a familiei basarabene Doina şi Ion Aldea Teodorovici.

În vara anului 1992, eram deţinut politic la Jilava, în urma unui mârşav proces politic definit curajos şi corect încă din 1990 de Ion Cristoiu, ca o cacealma judiciară. Într-o seară, prietenul meu Adrian Păunescu i-a luat cu el la Jilava pe Marin Sorescu cu soţia şi pe Grigore Vieru. Timp de câteva ceasuri, am discutat în cabinetul directorului spitalului Jilava, colonelul doctor Arusoaie. Aşa l-am cunoscut prima dată şi am discutat cu Grigore Vieru. Cu un fizic plăpând, cu o vorbire rară presărată cu repetări de cuvinte ori propoziţiuni, cu o gândire aşezată, mustind de înţelepciune şi bun-simţ, aşa cum l-am văzut atunci, blând, fin şi delicat, m-a dus gândul la Şt. O. Iosif.

Am fost împreună la unele emisiuni tv, având ca moderator pe Adrian Păunescu, am discutat cu el în redacţiile revistelor lui Adrian Păunescu. Criticii şi istoricii literari îi vor stabili locul în literatura română. Eu l-am găsit un poet remarcabil, cu un stil limpede, cu multe întrebări şi constatări, cu versuri care ating coardele sufleteşti ale omului şi nu întâmplător românii, de pe cele două maluri ale Prutului, le pun pe note muzicale, le fredonează şi le cântă cum s-a întâmplat cu opere ale lui Coşbuc, Goga sau „Călugărul din vechiul schit" scrisă de Traian Demetrescu. Cântecul „Casa părintească nu se vinde", interpretat cu mare succes la public de Fuego (Surugiu) pe versurile lui Grigore Vieru, este doar un exemplu.

Vieru a fost unul dintre luptătorii pentru Basarabia, pentru trecerea de la alfabetul chirilic la alfabetul latin, pentru introducerea tricolorului ca steag naţional, a luptat până la moarte împotriva românofobilor care susţin teze false, pe care eu le combăteam, în discuţiile cu parteneri sovietici din perioada Brejnev, cum ar fi aberaţia că ar exista o limbă moldovenească, o naţiune moldovenească diferită de naţiunea română, considerarea răpirii Basarabiei din 1812 ca un act de eliberare naţională, ultimatumul dat de URSS în iunie 1940 ca un fapt just, justificarea trecerii la Ucraina a celor 3 judeţe din jurul Basarabiei şi a ținutului Hotin – atâtea şi atâtea bazaconii pe care Vieru le-a demascat şi le-a contrazis.

Acestea sunt câteva gânduri la despărţirea de un prieten drag cu o viaţă exemplară şi în faţa căruia îmi ridic pălăria. Cu îngăduinţa lui Adrian Păunescu, aş dori ca revista, „Flacăra lui Adrian Păunescu" să republice poezia pe care Grigore Vieru mi-a dedicat-o în mai 2008, în aceeaşi revistă. Vieru a fost un mare patriot care a ţinut aprinsă candela unităţii naţionale în timpurile aspre, periculoase şi primitive ale regimului sovietic.

RÂUL, RAMURI

Lui Ştefan Andrei

Eu ştiu că nu tu ai adus în ţară roşia flamură
Şi mai ştiu că luminile ochilor tăi
Se vărsară pe râu, pe ramuri
De aceea, între peretele Jilavei înlăcrimate
Te vizitau uneori poeţii şi Mântuitorul poate,
Acolo îţi păreau drepţi numai plopii,
Erai trist, trist ca ochii lui Constantin Brâncoveanu
Acolo, pe harta lumii,
Adesea căutai o trecătoare secretă
Prin care să evadezi de pe această planetă
Încă nu ştiai că o altă celulă va răsări
În mioriticul plai
Oare nu e o celulă năprasnica hulă
În care este zvârlit Eminescu Mihai?
Iată şi eu, un umil poet
Cu străveche durere de frate
Mă uit către ţară printre gratiile sârmei ghimpate
Nu eu am adus-o în ţară
Dar mai rezist, încă mai rezist
Pe ascuţişul sabiei
Sunt trist! Eşti trist!
Ca ochii Basarabiei.

Din revista *„Flacăra lui Adrian Păunescu”*

Spiridon VANGHELI

„BADE GRIGORE, MAŞINA AŞTEAPTĂ AFARĂ...”

Grigore Vieru îl avea pe Dumnezeu în suflet, el a îndumnezeit lumea. Nu mai ştiu un alt creator a cărui fiinţă să se contopească într-atât cu cele scrise. Aici este forţa cea mai mare a lui Vieru – creaţia lui vine dintr-un izvor divin.

Nu te poate cuceri opera celui care te trimite la biserică, iar el rămâne acasă şi chefuieşte cu diavolul!

Când scria, Grigore într-atât se scufunda în sine, că uita cele mai elementare lucruri.

– Spiridon, aud glasul lui în receptor, spune-mi, te rog, care e numărul telefonului meu de acasă?

– Asta–i bună! Glumeşti, Grigore?

– Pe cuvânt că l-am uitat, spune-mi-l, te rog.

– Dar cum de n-ai uitat telefonul meu?

– E-e, pe-al tău cine nu-l ţine minte...

Când au auzit unii năstruşnici de la Uniunea Scriitorilor întâmplarea aceasta, pe loc i-au şi făcut partea a doua: Cică Vieru a intrat într-o cabină cu telefon automat din centrul oraşului şi nu ieşea de acolo...

– Ce stai aici, Grigore?

– Aştept să mă sune Vangheli. (Pe atunci nu erau telefoane mobile.)

Când am făcut *Abecedarul*, ne-am ascuns la Vadul lui Vodă. El scria poezia, eu – proza, dar lucrul mergea greu, trebuia să operăm numai cu literele învăţate. Colac peste pupăză, au aflat compozitorii unde se ascunde Vieru. Când mă uit, ia-l de unde nu-i! Cum totuşi să-mi arate că nu m-a lăsat chiar singur cu toate problemele *Abecedarului*, dar să-i împace şi pe compozitori, şi pe cântăreţi? Şi a găsit cum: el nu se întorcea cu mâna goală de la o nuntă sau o cumetrie, pe unde îl invitau.

– Hai, nu te supăra. Ia vezi cum sunt textele astea, şi râdea. N-am stat degeaba acolo, numai să nu fi scăpat vreo literă neînvăţată, că mă încurca toba...

Compozitorii însă nu-i dădeau răgaz. Când am văzut că acolo nu mai puteam rămâne, i-am zis:

– De mâine ne mutăm la mine acasă, ne întoarcem la Chişinău.

A doua zi, dis-de-dimineaţă, apare în prag, nedormit şi ostenit peste măsură.

– Ce-ai făcut astă-noapte, Grigore?

– Păi, se uită el vinovat la mine, n-am lucrat la *Abecedar*, la altceva... Unde am ajuns noi acolo, la ce literă? Continuăm?

– Nu, Grigore. Eu zic să te odihneşti o oră–două, şi trag perdelele la ferestrele din cabinet.

Umblam cu soţia în vârful degetelor prin casă, dar el nici gând să adoarmă. Nu multă zăbavă, aud că mă strigă:

– Spiridon, litera asta... e învăţată?

– Dormi, e învăţată.

Să fi trecut vreo 15 minute, nu mai mult. Uşa se deschide şi iese Grigore din întunericul cabinetului. Nu mai era cel de odinioară, scuturase oboseala şi zâmbea tainic. M-a rugat să-i dau repede o foaie de hârtie. Aşa s-a născut minunata poezie pe care de atâţia ani o ştiu toţi copiii acestui pământ:

FRUMOASĂ-I LIMBA NOASTRĂ

Pe ramul verde tace
O pasăre măiastră,
Cu drag şi cu mirare
Ascultă limba noastră.

De-ar spune şi cuvinte,
Când la fereastră cântă,
Ea le-ar lua, ştiu bine,
Din limba noastră sfântă.

Cam în duhul acesta a fost scris întreg *Abecedarul.*

Acum închipuiţi-vă că pe atunci ministrul Învăţământului era groaza republicii – marele ideolog Evgheni Postovoi!

De treizeci şi trei de ori au încercat să ne închidă drumul în şcoală şi de atâtea ori n-au reuşit. (Treizeci şi trei de recenzii comandate de minister!!!)

Prima învăţătoare care a sărit în apărarea *Abecedarului* nostru a fost doamna Eudochia Guţan, reîntoarsă din exilul siberian. Ţin minte autograful pe care i l-a scris apoi Grigore Vieru:

Doamne, nu ne da mulţi bani,
Dă-ne, Doamne, mulţi Guţani!

Acest *Abecedar* a apărut apoi în grafie latină, ilustrat de pictorul Lică Sanciuc. Când a venit corectura, Grigore îmi spune:

– Hai s-o citim la mine acasă, azi nu mă deranjează nimeni.

M-am dus, că erau pagini multe şi trebuia să le întoarcem până în seară la tipografie.

– Ştii ce, propune Grigore, hai să le înşirăm pe podea. Când eram mic, mă culcam pe burtă, ca să văd cum miroase iarba verde care răsare din pământ.

Odaia cea mare s-a umplut cu pagini colorate şi ne-am culcat pe burtă ca să le citim, eu la un colţ de odaie, Grigore la altul. Abia am zis „Doamne ajută", şi intră în casă Ion Aldea Teodorovici:

– Bade Grigore, maşina aşteaptă afară…

Grigore sare în picioare:

– Spiridon, iartă-mă, dar trebuie să mă duc. Am uitat de înţelegerea asta… Şi-mi dă cheile de la casă.

– Măi Grigore, am deschis gura să-l cert, dar îngerul păzitor m-a oprit şi azi îmi pare bine că m-a oprit, i-am făcut semn lui Grigore să se ducă cu Ion Aldea Teodorovici şi eu am rămas în casa lui, acolo pe podea, „ca să văd cum miroase iarba verde care răsare din pământ…".

Şi iată că Ion Aldea Teodorovici l-a luat în cer pentru totdeauna. El o fi scriind acum un *Abecedar* pentru îngeri, Ion îl pune pe note, iar noi mai rămânem cu iarba verde, ca să-l auzim pe Grigore şoptind: „Sunt iarbă, mai simplu nu pot fi!".

Ion IACHIM

BOTEZAŢI CU „NUMELE TĂU”

În 1967, după o „căsătorie” cu Universitatea de Stat din Moldova (ce a durat doar 7 ani), este reînfiinţat Institutul Pedagogic „Ion Creangă”.

În 1968, fiind student în anul întâi, am făcut parte din echipa de tevecişti a Institutului. Concursurile „Tinereţe – vis cutezător”, căci aşa se descifrează TVC, erau atunci în mare vogă. Ne antrena, ca tevecişti, profesorul Grigore Grinco; membri ai echipei erau, mai ales, studenţii din anul doi: actualul doctor habilitat Vlad Pâslaru, ziaristul Constantin Tănase ş.a.

În prima rundă ne-am încrucişat săbiile inteligenţei şi ale umorului cu studenţii de la Institutul de Arte. Nu mai ţin minte cine a venit cu ideea să invităm câte o personalitate de seamă care a absolvit Pedagogicul şi, respectiv, Artele. Aceşti oameni de vază trebuiau să se încadreze în scenariu într-un moment de respiro şi să fie, totodată, un fel de nănaşi ai tevecoştilor. Ne cam luau fiorii când ne gândeam că „adversarii” noştri, studenţii de la Arte, pot aduce în scenă un actor sau un cântăreţ faimos. Pe cine putea invita Institutul Pedagogic „Ion Creangă”, care activa, după redeschidere, abia al doilea an?!

Invitatul nostru a fost ţinut în secret.

La momentul oportun, a ieşit pe scenă. Un adolescent plăpând, subţirel, cu vocea vibrând de emoţie. Era poetul Grigore Vieru; avea atunci 33 de ani. A rostit un cuvânt introductiv, apoi a deschis o cărţulie, care se cuibărea foarte bine în palma sa, şi... a citit – recitat:

Venii târziu acasă
Să văd ce-i zice tu,
Luai puţin din masă
Să văd ce-i zice tu.

Sunt galben ca lămâiul
Să văd ce-i zice tu,
Să mor aş vrea întâiul
Să văd ce-i zice tu...
....

Versurile erau, în acei ani, uimitor de proaspete, ca regina-nopţii, vara, în primele ore ale dimineţii. Le citise din cartea „Numele tău”, abia ieşită de sub tipar, volum care l-a afirmat ca unul dintre cei mai mari poeţi ai acestui pământ. Întreaga asistenţă din sala Teatrului de Operă şi Balet (actuala) a înmărmurit, cucerită de vraja versului vierean. După o linişte profundă, au izbucnit, furtunoase, aplauze.

Poetul s-a îmbujorat, a dus volumaşul în dreptul inimii şi a coborât în sală.

Noi, teveciştii crengieni, eram în al şaptelea cer de fericire – nimeni nu-l mai putea eclipsa pe „nănaşul" nostru!

În ultimii ani am fost de atâtea ori în preajma lui Grigore Vieru: la un jubileu al lui Theodor Codreanu, la Huşi, la o lansare de carte în Arioneşti, când multe profesoare din raionul Donduşeni s-au îmbogăţit cu cărţi (date pe gratis) şi autografe ale lui Grigore Vieru, în alte circumstanţe. Nu prea am îndrăznit să mă vâr în ochii şi în sufletul Poetului.

În 2004, Vieru a fost oaspete de onoare la o olimpiadă de limba şi literatura română (în aceeaşi calitate au mai fost invitaţi Vladimir Beşleagă şi subsemnatul). I-am dat poetului o carte de a mea de publicistică pedagogică, „Mereu sub steag". Gestul său a fost prompt – mi-a dăruit prestigiosul volum „Strigat-am către tine", apărut în colecţia „Biblioteca de aur". M-a înnobilat cu acest autograf: *Dragului de Ion Iachim, pentru că luptăm sub acelaşi steag al aceleiaşi Limbi, al aceleiaşi Doine, al aceloraşi Nădejdi şi al aceleiaşi Credinţe cu izbânda Dreptăţii noastre.*

Gr. Vieru
11 martie 2004

Naistul Gheorghe Zamfir afirma că Grigore Vieru este cel mai mare poet după Eminescu. Cert este faptul că Vieru, alături de alţi doi-trei scriitori, ne-a scos neamul în lume şi ne-a făcut pe noi mari.

Fie-ţi veşnică amintirea, Mărite Poet!

Aurel RĂU

NE-DESPĂRȚIRE DE GRIGORE VIERU

Grigore Vieru, Grig cum îi spuneam câteodată şi eu, în întâlnirile noastre faţă către faţă, nu multe, dar toate de suflet, la distanţe de ani, fatalmente sub un dor din *Hora Unirii* de Alecsandri, cum şi într-o credinţă în dreptul la existenţă a cuvântului o vreme încătuşat, un prieten de două ori ca un frate şi un poet înnăscut, trebuie să plece dintre oameni subit, ca-n tragicii greci la un semn de destin, fără nicio păsuire, în această iarnă, în urma unui trist, despre care să te tot întrebi, accident rutier.

Nu i se dă nici răgazul cel mai zgârcit, de un interval în care un avion plecat din România la Chişinău să-l poată aduce, pe sub nori cu zăpadă, pentru o bătălie a medicilor, în apărarea vieţii lui, în Bucureşti, ori noi să înţelegem din ştiri trunchiate mass-media situaţia reală a centrelor vitale afectate din trupul său slăbit – creier şi inimă, craniu, torace şi abdomien – şi, în felul acesta, e prinsă prima zi de duminică după un vuiet de căderi de pietre, spre o urcare a sufletului la cer, când cerul e („Duminică să fii") deschis.

Şi când să lupţi iată cu o lacrimă numai sub scut literar. Căci, deschizând la nimereală cărţi de prin rafturi, vreo trei, ce-i aparţin (toate, pe paginile de gardă, cu câte o dedicaţie scrisă de mână), pentru o rugăciune a ta la ore de liturghii, ochii îţi cad, interzişi, pe aceste versuri, închinate de către Grigore marelui sărbătorit anual prin ianuarie, din Ipoteşti: *Ştiu: cândva la miez de noapte / Ori la răsărit de soare / Stinge-mi-s-ar ochii mie / Tot deasupra cărţii Sale.* Doamne, în puterea unor atari legi!

Accidentul se petrece matematic noaptea, pe când autorul unei poezii *Legământ*, din 1964, se întoarce de la o festivitate unde îl evocase pe Eminescu la 159 de ani de la naştere, în Moldova lor, deci cu muzica din „Mai am un singur dor", „O, mamă", „La steaua", în gând – să fi fost pe la ora, de înfiorări, invocată? A fost numai cu vreo 90 de minute mai târziu, pe la 1.30, iar *cunoştinţa* e în acel moment şi stinsă, cum o stare de comă, ce nu va mai fi întreruptă, se instalase, în legătură cu care medicii sunt „rezervaţi".

Spunând de o lacrimă, cuvântul îl iau din respiraţia lui de cândva: dintr-o dedicaţie pe care mi-o face pe o misivă cu volumul, tipărit în Bucureşti, în colecţia „Cele mai frumoase poezii", intitulat *Izvorul şi clipa*, din 1981, de aceea în formularea: *...dorul lui Grig, trimis întreg pe lacrima acestui izvor.* Dorul, care-i şi prin naţional. Iar datarea, 1982. Lacrimă, cu un complot al ei, cum, îndată după prefaţa semnată de Marin Sorescu, poezia de deschidere îmi e de asemenea dedicată, în litere de tipar.

Dar, poezia aceasta, de încifrări, o reparcurg. În ea, cum s-ar ascunde un cifru. Începe cu versurile: *Cineva / a trecut prin pădure: / Ea? Nenumitul? / Frunza*

tresare. Totul în formula unei tehnici de notație, fără rimă, o tăietură modernă și esențilaizare, puțin limbaj esopic – parcă din istoria revistei *Steaua*. Apoi aceste patru versuri, finale, care se vor dovedi urmăritoare, pentru autor: *Plecu-mi fruntea spre ele: / Dulci vetre! / Cu ochii în rouă / Un verde ne vede*; cu încărcături de simbol.

O lacrimă, prin care eu fug prin vreo 40 de ani de amintiri. Un noian de ani, la al cărui început noi doi ne întâlnim, presupun că pentru întâia oară, pe un peron, într-un interval de vreo doar cinci-zece minute, cât îi e dat unui tren Moscova–România, în care eu mă aflu la un drum de-ntoarcere spre casă, să staționeze în capitala republicii „surori" socialiste moldovenești. Dacă nu mă înșel, amănuntul este fixat de o altă dedicație de mână (pe care de asemenea o dețin), pe o cărțulie îngustă ca un telefon de azi celular, căci data e 5. IX. 69.

Se făcea că, aflându-mă într-un program scriitoricesc în orașul capitală a lagărului unei lumi, îmi arătasem dorința de a opri la întoarcere, pentru vreo zi, în orașul fost românesc, dar, aranjamentul nereușind, mi se putuse intermedia telefonic, de la conducere la conducere de „uniuni" din republici, în schimb, o întâlnire de acest gen, în gară, între doi „tineri poeți", care în prealabil vor mai fi comunicat, și astfel ei să se recunoască, în vreun fel, ca știindu-se poate numai din scrisori...

Numele cărțuliei amintite, tipărită în 1968, cu „poeme", e *Numele tău*, considerată adevăratul debut, urmând publicării, prin mai mulți ani, a câtorva bine primite de critică și cititori cărți de literatură pentru copii. Are o fotografie cu un Grigore Vieru tânăr, fără plete, cu frunte boltită și niște ochi mari, visătorești, o prefață scrisă de Ion Druță, câteva ilustrații fine, în peniță, iar textul e în alfabet cirilic, desigur, distribuit în trei cicluri, din care primul se numește *Cântece pentru mama*.

Între datele biografice ale tot mai cunoscutului îndrăgostit de limba română, așa numindu-se pentru el limba lui, figurează și două referiri la două călătorii întreprinse în România ca invitat al Uniunii Scriitorilor de aici (*eu viața întreagă am vrut să trec Prutul*), una în 1974 și alta în 1977, inclusiv la Cluj, când, împreună cu soția sa Raisa, îmi apare printr-o ceață și oaspete în locuința mea de la etajul unei case de pe malul Someșului – dacă nu și în casa părinților mei, din județul Bistrița-Năsăud.

Dar scris găsesc un semn de dialog între noi, prin opera distructivă a timpului, doar pe un alt volum al său, *Aproape*, tipărit în 1974, când el îmi transcrie, cu litere de mână, latine, întreagă poezia *Dar iată printre crengi*, dedicată, cu numele întreg și mențiunea: „Chișinău" și „30 sepembrie 1976", deci situată la mijloc, în raport cu o altă întrevedere, când mă aflu eu în casa lui, în 1991, dincolo de Prut, episod dintr-un drum, ca o deputăție, la o *Sărbătoarea limbii române*, acesta peste un pod care era numit pe atunci *de flori*.

Privitor la această transcriere, o paranteză. Într-un vers din două cuvinte, „Ierbile mișcă", primul cuvânt debutează fără „i": „Erbile". Avarie în legătură cu care stă, grațios, o informație pe care o iau de pe Internet: că primul text postbelic cu litere latine în Republica Moldova, semnat Grigore Vieru, a apărut în 1988, spre un sfârșit

de ev. Iar poemul, în care „erbile" vor redeveni „ierbile", mai târziu, îi place mult, fiindcă mijlocește, în același an 1976, prin ultimu-i vers, un chiar titlu de nou volum (*Un verde ne vede*).

Și nu-l mai disting bine pe Grig – care devine, prin începutul deceniului 10, cumva bipatrid, locuind când la Chișinău, când la București, în 1990 fiind ales membru de onoare al Academiei Române, cu toate că survin și niște evenimente de breaslă, vreo trei adunări sau conferințe ale Uniunii Scriitorilor, de la noi – decât ca pe un om din cuvintele scrise. Cu excepția, totuși, a încă unei întrevederi: în actuala locuință a mea, când el e drumeț în Ardeal, într-un interes oarecare. Și când îl și găzduiesc, o noapte, după o prelungită cină.

...Noian de ani în care lucrarea scrisului său, pe de o parte, de har, pe de alta, de sprintări, de grad ființial, pentru recuperarea unor rămâneri în urmă, să spui: dintr-un scenariu al eternei lupte dintre clasici și moderni, rotunjește un profil de scriitor mare, ca în strofa: *Ușoară, maică, ușoară, / C-ai putea să mergi călcând / Pe semințele ce zboară / Între ceruri și pământ*, sau sonurile: *Pe ramul verde cântă / O pasăre măiastră / ... / De-ar spune și cuvinte /... / Ea le-ar lua, știu bine, / Din limba sfântă-a noastră.* De efigie.

O efigie pe care s-o complinești prin apelul la o recuperare critică din cele mai autorizate, scutită de eventuale distanțări teziste ori vederi închise, de care dispui mulțumită unui autor de istorie literară în sobră cunoștință de lăsământul inspirat călinescian, criticul condus de idee care-i academicianul Mihai Cimpoi. Cartea cu titlul *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia*, unde îi este consacrat un substanțial capitol, pe care îl poți reduce la aceste patru circumscrieri: o accepție, de înalt, a eresului, în care poetul caută și găsește „o semnificație mitică", femeia ca „taină în taina naturii, stăpână a Marelui stăpân – Dorul"; o eternă temă a mamei și a maternității, mama „concretă, reală", devenită „Mama Naturii și Cosmosului, Muma în genere"; mama „naturalizată, după cum, în același sens, natura va fi maternizată"; motivul copilăriei, în care „jocul" presupune „imaginație, simțul metaforicului, și al familiarității lucrurilor"; și „poezia de inspirație națională și socială pe linia tradițională Eminescu–Alecsandri–Coșbuc–Mateevici–Goga", „oracular-mesianică și înverșunat pamfletară", formulare în sprijinul căreia e citată poezia emblematică, de mesaj unionist, vibrant „Sunt", cu încheierea: *Sunt Prutul singur și istoric, / Ghimpată sârmă îl rănește. / Îl suge de-o vecie marea, / El de-o vecie izvorăște. // Sunt doina, taina ei, pe care / Nu poți s-o năbuși, nici s-o sperii. / Chiar dacă-ar fi acoperită / Cu-o mie una de Siberii.*

Dar înzidirile pot fi multe altele, de opus unei realități din lumea reală, dureroase, brutale, care a erupt printr-un friguros ghenar. „Nu am, moarte, cu tine nimic", s-a spus, din realitatea mai mare, a visului, cum trebuie să accepți povestea cu omul numai de cuvinte, iar și iar: Grigore Vieru, Grig – dintr-odată, în visul viață; în ceea ce va urma, o valoare spirituală de excepție, modelatoare de conștiințe, formativă

prin specificul unui crez literar cu miza pe permanențe din etnic și etic, la zări de mit, sub stele de ideal.

Nu știu un altfel de plâns, în preajmă numai cu cărți ale lui, cu care el înfruntă, de când pâlpâie în verbul său o lumină, parcă doar vrăjmașe neguri de istorie, și învinge, ca eroii literaturii lui de copii, din povești. Încât să lase, la o judecată a urmașilor, fie ea și trufașă, doar o respirație caldă, umană, apropiată, de frumuseți ale verbului, inventive, cum și de bunătate și dragoste. O risipă de frumuseți, cu suflet nu numai moldovean, și cu etern românesc, prin care lumea culturii e mai bogată.

Doar de pe acest „plai" de grai, poate, un rămas-bun! Reiei fragmente de poezii, pe care el le-a scris, prin vreo patru decenii, cum s-ar juca, ori testamentar. Dintr-un bocet doar mângâieri, „Morții": *Morții sunt / Ca niște copii, Trebuie să veghezi / Să nu cadă / Din leagănul de lut*; dintr-un popas în orașul Râmnicu-Vâlcea, Brâncuși, la o evocare a unor căzuți pentru o întregire: *O, e o tăcere / atât de afundă / că se aud Carpații spre seară / cum, aplecându-se, aștern umbra / pe masă, / curată și răcoroasă*; pe o undă vorbind de stele și lună, din parcă o presimțire, „Fiindcă": *Din fluierul osului meu / Cum cântă întunericul / Din fluier de foc / Al fulgerului alb*; și în fine, dintr-o comunicare cu doctorii lui în Spitalul de Urgență din Chișinău, care așteaptă o revenire: *Doctore, iată cum mă simt, ori dintr-un murmur de iarbă* (și-ar fi scris pe mormânt, aflăm, cuvintele: *Sunt iarbă, mai simplu nu pot fi*): *Strig și îmi răspunde / Primejdia – gură de leu. / Peste ea o singură punte: / Acest cântec al meu.*

Nichita DANILOV

CÂTEVA GÂNDURI DESPRE GRIGORE VIERU

Funeraliile poetului Grigore Vieru au avut pentru românii de dincolo de Prut, şi pentru români în general, o semnificaţie aparte. Prin faţa catafalcului, depus în incinta Teatrului de Operă şi Balet din Chişinău, s-au perindat rudele, prietenii, delegaţiile oficiale, scriitori, artişti, dar mai ales oameni simpli, veniţi cu mic, cu mare, din Chişinău, din Bălţi, Cahul, Soroca şi din toate colţurile Basarabiei, şi nu numai. Din partea oficialităţilor Republicii Moldova au participat, printre alţii, foştii preşedinţi Mircea Snegur, Petru Lucinschi şi actualul preşedinte Vladimir Voronin, întreg cabinetul de miniştri, precum şi înalţii funcţionari ai primăriei, în frunte cu primarul general al capitalei, Dorin Chirtoacă... România a fost reprezentată de o delegaţie guvernamentală condusă de ministrul Culturii şi Cultelor, Theodor Paleologu, alături de câteva delegaţii oficiale sosite din partea primăriilor şi a consiliilor judeţene din Iaşi, Bacău, Piteşti şi alte câteva oraşe ale ţării. La scurt timp după depunerea în foaier, catafalcul pe care se afla trupul neînsufleţit al poetului s-a transformat într-o piramidă de coroane mortuare (urmând un vechi obicei, mulţi oameni ai locului, luându-şi rămas-bun de la poetul drag inimilor lor, ca să-i netezească drumul spre eternitate, i-au depus pe piept bancnote cu chipul voievodului Ştefan întipărit pe ele), iar bulevardul pe unde a trecut cortegiul funerar, în drum spre Cimitirul de pe strada Armenească, a fost potopit de flori. Funeraliile poetului au avut un aer neobişnuit. Ele au precedat, în avans de câteva ore, ceremonialul de învestire al celui de-al 44-lea preşedinte al Americii, Barack Obama, la care au participat un milion şi jumătate de oameni şi circa patruzeci de mii de poliţişti, eveniment intens mediatizat de toate posturile de televiziune de pe mapamond. La Chişinău, învestitura lui Barack Obama a fost eclipsată de funeraliile poetului Grigore Vieru, un simbol al dezrobirii neamului şi al înfrăţirii românilor de dincolo şi dincoace de Prut. Aproape nimeni din oraşul situat pe malul Bâcului nu părea să fie interesat de ceea ce se întâmplă în America. Nici de criza mondială, nici de speranţele pe care le-a trezit noul preşedinte american în rândul oamenilor de pe diverse continente, care îl privesc ca pe un nou Mesia.

Basarabenii l-au condus pe ultimul drum pe autorul *Podului peste lacrimi*, scandând sau intonând în şoaptă versurile transmise la radio, versuri pe care mulţi dintre ei le ştiau pe dinafară. Moartea lui Grigore Vieru a redeşteptat speranţa în inimile oamenilor, le-a trezit în suflet gândul că istoria poate avea pentru ei şi un alt curs decât cel pe care-l are. Auzit dincolo de Styx, cuvântul său poate căpăta în imaginarul colectiv ecouri nebănuite. În viaţă fiind, poetul avea şi slăbiciuni. Odată trecut în eternitate, devine intangibil.

...Imaginea postumă a lui Grigore Vieru a acumulat un uriaş capital simbolic. Dacă am încerca să facem o paralelă cu ceea ce s-a întâmplat la noi, atunci ar trebui să ne gândim la starea de spirit care a existat în România imediat după moartea lui Coposu, a cărui moarte a revigorat, e drept că pentru o scurtă perioadă, societatea civilă şi a redeşteptat speranţa de schimbare. La fel se poate întâmpla şi în Republica Moldova. Aceasta cu atât mai mult cu cât urmează alegerile generale... În fine, fiind idealist din fire, consider că moartea sa trebuie să reprezinte un „moment" de reculegere şi de căinţă pentru mulţi dintre liderii politici de la Chişinău, dar şi din România, care, dintr-un motiv sau altul, s-au îndepărtat de idealul naţional.

...Umil, dar şi orgolios faţă de destinul său, poetul s-a dorit a fi la fel de simplu ca firul de iarbă, invocat cândva şi de Whitman. La fel de gingaş şi la fel de fragil. Dar şi la fel nestăvilit când e vorba să răzbată din asfalt şi din conştiinţa umană călcată în picioare. Iată cum sună unul din poemele sale, intitulat „Morile": *...Ni s-a luat apa, / ni s-a luat râul, / ni s-a luat grâul /.../ Ni s-a luat aerul, / ni s-a luat vântul, / şi cântul, şi cântul. // Libertate ofticoasă. Pace, umilinţă. /Vreme care / între butucii minciunii ne strânge. / A rămas doar moara / de sânge, de sânge. // Toate sunt, frăţioare, / împotriva-mi, împotriva-ţi! / Auzi? Departe / în zări străine, / huruie mori diavoleşti / de crivăţ, de crivăţ. // Ci, iată, din trudă / din aburii sângelui / pe care îl pierdem / oblăduitor, / misterul răsare / ca noua mişcare, noua mişcare...* Şi finalul, care poate fi citit atât ca premoniţie, cât şi ca un avertisement lansat diriguitorilor lumii: *Zadarnic ne împărţiţi / dinainte coliva. / Căci tot ce împotriva ne stă / de tainele noastre / pieri-va, pieri-va!*

Poetul era conştient de slăbiciunile şi de fragilitatea fiinţei sale lăuntrice. Ca temperament, el era mai apropiat de Rilke, de Lorca sau de Nichita Stănescu, decât de poeţii tribuni ce animă mulţimile. Cumplita dramă istorică prin care a trecut Basarabia l-a făcut să iasă la tribună. De altfel, în timp ce-şi recita versurile, la ultima sa descindere în dulcele nostru târg (manifestarea a avut loc la Primăria municipiului), cerându-şi parcă scuze, poetul a spus (citez din memorie): „Vă voi citi şi câteva din poeziile mele reportericeşti. Ştiu că ele nu sunt tocmai perfecte. Le-am scris dintr-un fel de necesitate lăuntrică. N-am putut să stau cu mâinile în sân şi să privesc pasiv la tot ce se întâmplă în preajmă...". Poetul a fost, probabil, prea exigent cu sine însuşi. Dincolo de mesajul lor civic, multe din aceste poezii au o rezonanţă profundă, exprimând un adevăr general uman, îmbrăcat într-un limbaj pe cât de simplu, pe atât de percutant: *Era forfotă mare / de steaguri şi de lozinci. /.../ Trebuia cucernic să le sărutăm poala roşie / ca pe odăjdia preoţească. / Nu eram liberi. Năzuiam numai spre slobozenie, / tainic cântând: Libertate, vei fi partea mea de Hristos...*

L-am întâlnit pentru prima oara în 1986, în perioada perestroikăi, la Moscova, unde am fost într-o delegaţie a Uniunii Scriitorilor. Hălăduisem vreme de trei zile având în preajmă o călăuză cu ochi oblici, care îmi fixa traseul dinainte. Nu ştiu dacă ninsoarea sau autorităţile m-au împiedicat să ajung la Zagorsk, un oraş mirific, situat în apropierea Moscovei, străjuit de sute de biserici. Am reuşit însă să

vizitez Kremlinul şi, mai ales, Mănăstirea Danilov, sediul Patriarhiei Rusiei, aflată atunci în renovare. Am fost şi la un spectacol de operă şi la teatrul ţigănesc. Umblând pe Starîi Arbat, încercam să mă identific cu lumea ce trecea prin faţa mea. Mă simţeam destul de stingher. Visul meu era să ajung să simt sub tălpi pământul pe care-l părăsiseră, plecând cândva, în pribegie, şi strămoşii mei... Pe Grigore Vieru îl cunoşteam din cărţi. Îi citisem versurile. Îl admiram. Nu ştiam însă că poetul are cunoştinţă de existenţa mea. Astfel că nu mică mi-a fost surprinderea, când într-o seară am fost anunţat de la recepţie că un scriitor din Basarabia vrea să urce până-n camera mea... Am petrecut, la un pahar de coniac, adus de el din Chişinău, o parte din noapte, punând ţara la cale. Am vorbit despre Eminescu şi Puşkin, despre Labiş şi Esenin, despre Dostoievski, Gogol, Creangă şi Rebreanu. Despre Breban, Preda, despre Cinghiz Aitmatov şi Vladimir Rasputin... Din când în când, Grigore Vieru îmi făcea semn să vorbim mai încet. În plină perestroikă, eram urmăriţi cu atenţie. Ne confesam în şoaptă, apoi uitam de supraveghere şi ridicam glasurile. Am vorbit despre *Căinţa* lui Abuladze, dar şi despre Epoca de aur şi Cortina de fier. Speram la o schimbare. Însă nicio clipă nu ne-am gândit că peste câţiva ani URSS-ul se va destrăma... După cum nu ne-am gândit că libertatea va deveni un motiv de ură şi de vrajbă... L-am reîntâlnit de nenumărate ori, şi la Iaşi, la Bucureşti, şi la Chişinău. Am stat îndelung de vorbă, dar niciodată nu ne-am simţit mai aproape ca atunci.

...Ultima întâlnire mi-a relevat un Grigore Vieru slăbit şi deprimat. Cum îl ştiam prietenos din fire, i-am făcut de câteva ori cu mâna. Deşi privea în direcţia mea, nu mi-a răspuns. La sfârşitul recitalului, m-am apropiat de masa unde stătea dând autografe. L-am salutat. A tresărit zâmbind cu oareşicare amărăciune. „Tu eşti, Nichita?" mi-a spus. „Eu sunt", am zis. Bâjbâind instinctiv cu mâinile, poetul mi-a căutat chipul: „Iartă-mă, te recunosc numai după voce. Din pricina bolii, aproape c-am orbit..."

Apoi, nu peste mult timp, a venit şi vestea... Tot coborând, Grigore Vieru s-a înălţat la cer.

Firul ierbii se pleacă furtunii,
stejarul se luptă cu ea.

Ultimul colind interpretat de Grigore Vieru împreună cu Fuego.
Cahul, 15 ianuarie 2009

Marian ENACHE, ambasador al României în Republica Moldova (1993–1996)

UN SEMĂNĂTOR DE PACE, BUCURIE ȘI SPERANȚĂ

Scriu nu pentru că sunt poet, ci pentru că am
văzut în copilărie cum curgea Prutul.
Cred că venea de undeva din Cer.

Grigore Vieru

Prin creaţia sa literară şi atitudinea publică, Grigore Vieru a marcat definitiv epoca în care trăim.

Este dificil ca, printr-o aducere aminte la nivelul percepţiei personale, să exprimi ceva esenţial despre valoarea operei şi complexitatea umană a poetului. Şi totuşi, din multitudinea acestor percepţii se vor putea reconstitui în mintea şi sufletul cititorului structura de personalitate a poetului, activitatea şi creaţia sa pentru cei care l-au cunoscut mai puţin şi pentru generaţiile viitoare.

Nu sunt literat, nu sunt poet şi nici critic literar, ci doar un om obişnuit, cu simţurile deschise la simţirea altor oameni pe care îi întâlnesc în calea vieţii mele. Am cunoscut multă lume, dar când am întâlnit Oameni în această lume – multă am fost şi sunt fericit.

Ce mare privilegiu, ce zâmbet de la Dumnezeu în tumultul anost al zilelor noastre, să fii uneori chiar şi pentru puţin timp, în preajma unor oameni mai înalţi şi mai subţiri decât tine, aşa cum este binecuvântatul poet Grigore Vieru. De fapt, întâlnirea nemijlocită cu el mi-a dat imboldul de a-mi rememora percepţia personală despre omul bun şi drag nouă tuturor, Grigore Vieru.

Îmi vine greu şi e nedrept să scriu la timpul trecut pentru că aş săvârşi o impietate faţă de Marele Poet, care va rămâne mereu prezent nu numai în viaţa şi inimile noastre vremelnice, ci în toate cele ce vor veni pururea după noi. E fără îndoială: poetul este al nostru, dar mai ales al generaţiilor care ne succed.

Ceea ce m-a atras necondiţionat la Grigore Vieru era inaptitudinea lui nativă de a urî, de a reprima sau agresa pe cineva. Era opusul oricărei forme resentimentară.

El trăieşte scriind şi vorbind deopotrivă despre bucuria, suferinţa şi melancolia Iubirii. Iubirea ca substanţă spirituală fundamentală a oricărei întemeieri durabile.

Poezia lui esenţială nu este o scriere poetică de cuvinte, ci mai degrabă un ritual secret de iniţiere a puterii Cuvântului; ca şi vorbirea lui care e de preot dezmierdător al cuvintelor ce susură dintr-un izvor pur de iubire al sufletului său. Roua şi lacrima împreună au fost cuvintele sale rostite şi scrise în rănile noastre ancestrale. Prin ele, poetul a vindecat şi ne-a unit inimile despărţite de frigul istoriei.

Grigore Vieru, în viaţa sa pământească, a sfinţit şi propovăduit limba română, fiind reverenţios totodată cu fiinţa şi frumuseţea celorlalte limbi şi culturi pe care

le-a cunoscut. El nu a fost un hulitor al altor străluciri şi frumuseţi din jurul lui, al altor neamuri, idealuri şi culturi.

Dar el ca fire, spirit şi trup s-a născut în limba română (s-a întrupat aripă de cuvânt în limba sa maternă). Apoi, în acest leagăn a respirat, a visat, a scris, s-a înălţat, trăindu-şi toate bucuriile şi tristeţile esenţiale ale vieţii.

Ca şi Mihai Eminescu, spiritul nostru tutelar care, pentru românii din afara graniţelor, a devenit instanţa supremă de validare fiinţială şi morală: „Eminescu să ne judece". Ce splendidă apelare, exemplară. În adevăr, pe noi cine ne-ar putea judeca mai presus de domnul Eminescu? Din acest filon nobil de vitalitate şi onestitate spirituală vine şi Grigore Vieru.

Ceea ce este demn de reţinut la el este faptul că, prin limba sa firească, a reuşit să exprime trăiri şi sentimente pur umane, valabile pentru orice suflet şi minte omenească, slujind şi cultivând prin aceasta virtuţile patriotismului înalt, superior. Este poetul român care a elogiat limba română în cele mai sensibile versuri, de o rară ingenuitate şi candoare. Poezia lui este o cântare murmurată a limbii române şi o afirmare viguroasă a sentimentului autentic românesc.

Grigore Vieru este un poet naţional. A simţit, a vorbit şi a creat în dulcea limbă maternă, aducându-şi prin aceasta contribuţia la substanţierea şi lărgirea orizontului spiritualităţii noastre. El a imprimat sigiliul inconfundabil al sensibilităţii creaţiei basarabene în peisajul literaturii române. A statornicit, în expresie literară, cu o prospeţime poetică incontestabilă sentimentul profund al dragostei de ţară, a invocat cu smerenie geniul poetic al lui Mihai Eminescu şi a decantat cu intensitate dorul de a te reîntregi în originaritate. A spus întotdeauna, fără echivoc, că aparţine neamului românesc, culturii şi simţirii acesteia.

În nicio ipostază însă, poetul nu şi-a manifestat retoric şi artificial sentimentele faţă de patria şi poporul său. A refuzat cu demnitate orice compromis ofertant în schimbul renunţării la principiile pe care le profesa.

În întreaga sa activitate de creaţie intelectuală şi artistică el a sublimat sentimentele naţionale, dar nu le-a exaltat pentru a le folosi în interese proprii, imediate sau a le transforma într-o cravaşă bună de lovit străinii (neromânii), pe cei care nu sunt de-o mamă, de-o ţară şi de-o limbă cu el. Grigore Vieru simţea, prin combustia sufletească de poet, că aparţine naţiunii sale prin firele subtile ale afectului şi spiritului său, prin legătura tainică dintre mamă, cer şi pământ. Graţie sensibilităţii sale poetice, el a abordat în creaţie şi alte teme în afara celor cu sens şi conţinut naţional, cum ar fi: tema fabuloasă a dragostei de mamă, tema fascinantă a universului naturii, tema trăirilor sufleteşti general umane, tema vieţii şi a morţii cu fiorul lor liric, toate distilate în reflecţia sa intimă.

Am primit din mâinile poetului un volum (cu autograf) din poeziile sale, pe care-l păstrez la mare cinste în casă şi în sufletul meu. Mi-a înmânat volumul cu oarecare sfiiciune şi modestie rare, spunându-mi: „Vă dau poeziile mele; citiţi, dacă o să aveţi timp". Şi atât. Ce modestie sublimă! După care ne-am lansat în alte chestiuni de viaţă curentă, cotidiană.

Cu Grigore Vieru discutam la sediul Ambasadei României din Chişinău, dar şi în multe alte împrejurări, aspecte de interes general privind România şi Republica Moldova. Tonalitatea vorbirii lui era calmă şi caldă. Dialoga într-un mod raţional şi discret, chiar cu diplomaţie, fără excese de limbaj sau gesticulaţie, folosind cuvinte potrivite gândurilor şi intenţiilor sale. Spusele lui aveau miezul dulce al poeziei. Discuţiile erau fulgurate uneori de povestioare (întâmplări ale vieţii sale) relatate cu un umor fin.

Poetul cunoştea bine literatura română, pe scriitorii şi poeţii români (fraţi, cum obişnuia el să le spună). Cu unii dintre ei avea relaţii de prietenie sau apropiere. Făcea aprecieri critice interesante despre autorii şi cărţile apărute în România. Era preocupat ca şi alţi scriitori, oameni de cultură, intelectuali, jurnalişti din Republica Moldova să cunoască şi să integreze activitatea de creaţie de dincoace şi de dincolo de Prut, într-un singur spirit unitar şi coerent. Trebuie să fac o mărturisire: în Republica Moldova a existat permanent o disponibilitate sinceră în asimilarea şi consolidarea valorilor comune, care nu întotdeauna a fost suficient receptată, aşa cum se cuvenea în România.

În tot ceea ce spunea Grigore Vieru despre relaţiile dintre statele noastre nu era nimic imperativ sau vindicativ.

El încerca – prin argumente, acţiuni şi atitudini, singur sau împreună cu ceilalţi confraţi din Republica Moldova – să contribuie la o nouă calitate a cooperării şi conlucrării, la crearea unui schimb continuu de valori culturale şi economice, la spiritualizarea graniţelor astfel încât comunitatea de istorie, de limbă şi cultură dintre popoarele noastre să fie mai relevantă şi mai utilă oamenilor din cele două ţări surori.

A fost, din această perspectivă, nu numai un idealist înnăscut dar şi un militant fervent al unităţii, armoniei şi echilibrului în viaţa cetăţii. El a căutat întâlnirea cu oamenii. Pe unde a mers şi-a deschis sufletul, a vorbit cu semenii, alinându-le inimile, sporindu-le speranţele. **A fost un semănător de pace, bucurie şi speranţă.** Mesajul lui de Lumină germinează acum în toţi cei care l-au cunoscut şi în toţi cei pentru care a scris şi a luptat cu cea mai fragilă armă – Cuvântul, pe care veşnicia nu-l poate înfrânge.

Puţini dintre noi ştiu că Grigore Vieru a avut preocupări şi pentru educaţie, chiar în sens pedagogic. El susţinea că întemeierea şi evoluţia oricărui popor rezidă în educaţia timpurie a generaţiilor, care se succed şi formează o naţiune. În acest sens, a elaborat un minunat abecedar, „Albinuţa" pentru şcoala primară. Am primit această lucrare excelentă prin realizarea grafică şi metodologia propuse. Manualul era şi este util în România prin noutatea şi intenţiile lui. În mod regretabil, Ministerul Învăţământului de la noi, absorbit de alte obiective, a amânat implementarea acestei frumoase cărţi de învăţat scrisul şi cititul.

Grigore Vieru era un om intuitiv şi sensibil şi, ca orice om sensibil, era în multe privinţe sceptic, dar un sceptic îndreptăţit în scepticismul său. Mereu însă se ivea pe trăsăturile feţei lui un surâs de Lumină, era însuşi chipul charismatic al poeziei. Totul se petrecea ca o transfigurare de la faciesul omului cu care vorbeam până la un

moment dat la o altă ființă a cărei înfățișare era pătrunsă de un nimb care-i refăcea încrederea de sine din propriile-i îndoieli. Și atunci când se descria pe sine, descopeream adevăruri care ne aparțineau tuturor, fiindcă era un lider spiritual.

Orice întâlnire cu Grigore Vieru, în diferite ocazii, oficiale sau private, erau aparte. Poetul emana un firesc omenesc și o cumsecădenie fermecătoare. Acestea erau alte daruri de-ale sale, în afara harului de a sfinți cuvintele și timpul în care a trăit, daruri care-l împodobesc și îi dau aura măreției de a fi fost un OM peste timpuri.

Grigore Vieru e o pasăre rară care a înțeles esența zborului prin Logos și blândețea firii sale, așa cum Brâncuși – un alt OM peste timpuri – a înțeles esența zborului prin piatra și albastrul infinitului.

Acum, când poetul a plecat din efemera noastră viață terestră, a fost eliberat din temnița materialității. Prin taina morții din ființa lui a trecut în ființa noastră întreagă, în marea ființă a Națiunii din care s-a ivit. A trecut din trupul lui omenesc în Spiritul nostru din Ceruri, pentru că, nu-i așa, fiecare neam și popor are în lumea ideală a Spiritului locul lui curat, arhetipal, în care se reprezintă pe sine înflorit către Dumnezeu.

Când mi-e dor de Grigore Vieru, mă apropii de raftul cu cărți din biblioteca mea și scot volumul cu poezii pe care l-am primit din mâinile poetului. Îl contemplu și prin ferestrele deschise ale versului său nepieritor îl văd prin raiul satului natal ca pe un Sfânt – ascet cu chipul lui de lumină surâzândă, întorcându-se spre noi, spre Basarabia sa, peste toată cuprinderea Țării Românești, peste tot ce numea el Acasă, spunându-ne ca întotdeauna: „Nu-mi este dor de avere, / Ci mi-i dor de mângâiere...”.

Iubirea și dăruirea necondiționate rămân credința și legea pe care ni le-a lăsat ca testament spiritual Grigore Vieru.

Eu, însă, mai receptez, subliminal, ceva de la întoarcerea lui către noi, ceva ce nu vrea să ne spună, explicit, din delicatețe, ca să nu ne supere. Dar eu voi mărturisi: e mustrarea că nu toate lucrurile au fost în ordine cu noi, cei pe care ne-a iubit atât de mult.

Mă simt iertat de poet pentru această destăinuire, pentru că el însuși spunea: „Și din mormânt voi spune mulțimii adevărul”.

După ce îl cunoaștem, îl citim și-l înțelegem pe Grigore Vieru, vom descoperi și noi de ce Prutul „venea de undeva din Cer”...

Să-i respectăm memoria și spiritul poetului Grigore Vieru prin neuitarea și iubirea noastră permanentă.

Cea mai bună cinstire a poetului este ca generațiile viitoare să facă să rodească în fapte toate idealurile înălțate de Grigore Vieru în opera sa, pentru că el este o catedrală vie a sufletului.

Doresc să mulțumesc distinsei familii Vieru, în special doamnei Raisa Vieru, soția poetului, pentru posibilitatea pe care mi-a oferit-o de a împărtăși aceste aprecieri și aduceri aminte.

Nicolae BUSUIOC

CU POETUL LA NEMŢIŞOR

Simţeam în spatele nostru prezenţa seculară a copacilor bătrâni din pădurea care înconjoară ceva mai departe Mănăstirea Neamţului şi mai aproape Nemţişor. Era sfârşitul unei primăveri când covorul de margarete albe de pe dealul intens înverzit încă strălucea în razele soarelui cald. Maşina nu putea urca pe panta drumului udat de ploaia scurtă, şoferul ambala zdravăn motorul şi, fără ajutorul celor ce împingeau din răsputeri, vehicolul înglodat nu s-ar fi urnit prea mult din loc. Cu toţii ne întorceam de la întâlnirea cu copiii frumoşi ai unei şcoli, acolo unde poetul Grigore Vieru îi încântase cu poeziile lui despre flori şi mamă, despre ţara, istoria şi limba cea română, despre Eminescu. Acum, martori în timp ne sunt fotografiile, scriitorul venit din Basarabia la Nemţişor sufla din greu alături de părintele Teoctist Caia şi de subsemnatul, iar în urma noastră veneau doamnele, deja intrate în miezul unor discuţii amicale. În sfârşit, de sus priveam inefabila privelişte a ţinutului, întinderea întreagă dispărea în depărtare, dar la cea mai uşoară briză ajungeau până aici toate şoaptele frunzelor. Întorşi la masa oferită de gazdele ospitaliere am tot vorbit despre locurile magnifice, despre religie, literatură şi copii, cărţi şi idei, suflet şi prietenie, iar de pe masa din colţul camerei buchetele de margarete culese de noi ne înfrumuseţau clipele de şedere, în timp ce lumina dulce de afară intra prin ferestrele mari străluminându-ne pe toţi.

De-a lungul anilor, dragul poet Grigore Vieru ne-a însoţit şi fericit cu vorba-i blândă şi sfătoasă la atâtea şi atâtea întâlniri de neuitat. De la ultima ediţie a Salonului de Carte de la Chişinău ne-am întors cu o carte pe care stă scris: „Nepoţilor lui moş Nicolae de la moşul Grigore, cu multă dragoste". Închid cu emoţie volumul cu autograf şi deschid manualul de citire pentru clasa a II-a, de pe care învaţă Cezara şi Rareş, iar aici dau peste versurile: *– Pui golaşi, cum staţi în cuiburi / Fără plăpumioare? / – Ne-nvelim cu ale mamei / Calde aripioare. / – Dar când mama nu-i acasă / Şi ploiţa cerne? / – Ne-nvelim atunci cu frunza / Ramurii materne. / – Dacă n-o să vină mama / Şi-o să cadă frunza? / – Cum să nu mai vină mama? / Cum să cadă frunza?* („Puişorii"). Cât de mult a iubit poetul natura, copiii, oamenii şi neamul, cât de intens a trăit în inima cuvintelor pe care le-a însufleţit ca nimeni altul într-o limbă care vibrează şi farmecă. „Cum să nu mai vină mama?" şi cum să nu mai fie poetul? Nu, el este şi va fi cu noi atâta timp cât noi înşine vom fi şi încă mult după aceea. Spiritul şi opera rămân, iar marea sa antologie *Taina care mă apără* îi va apăra memoria pentru totdeauna. Grigore Vieru a pornit spre alte tărâmuri şi noi nu trebuie să uităm ceea ce a spus cândva, referindu-se mai ales la destinul Basarabiei: „Limba şi religia au ţinut vie fiinţa noastră naţională de-a lungul veacurilor". El a fost o conştiinţă a timpului său iar sentimentul umanului şi l-a cristalizat într-o lungă înfruntare cu umilinţele istoriei.

„Dacia literară", nr. 83, martie 2009, Iaşi

Parascovia MELNIC, director adjunct la Şcoala internat specială nr. 5, Chişinău

O AMINTIRE CU GRIGORE VIERU

Era o zi frumoasă din vara anului 1975, când familia noastră a avut fericirea de a-l cunoaşte personal pe Grigore Vieru. Până atunci, îl ştiam din cărţi, reviste, din emisiunile Televiziunii, dar mai ales din cele povestite de copiii noştri – Sergiu şi Virginica.

Ambii frecventau Grădiniţa nr. 154, situată pe strada Ion Creangă, unica grădiniţă moldovenească din Chişinău. Pentru pedagogii şi medicii care îşi aduceau aici micuţii din toate sectoarele capitalei, acea grădiniţă, cu educatoare sufletiste, era o rază de speranţă. Acolo venea deseori poetul, semănând dragoste de limbă, de ţară, de neam, de natură.

Să revenim, însă, la acea zi de vară. Fiind conferenţiar la Institutul de Medicină şi Farmaceutică „N. Testimiţanu", soţul meu, Andrei Melnic a cumpărat patru bilete de odihnă, la Sergheevka, Institutul având acolo o tabără de vară – câteva zeci de căsuţe de lemn. În cadrul aceluiaşi Institut lucra şi soţia poetului, dna Raisa Vieru, profesoară de latină. Întinşi pe plaja fierbinte, eu şi soţul urmăream jocul copiilor noştri. Construiau, din nisipul umed, cetăţi, palate, pe care valurile veneau să le spele. Oarecum dezamăgiţi, au început să sape cu lopăţelele o groapă în nisip. Aici, apa mării se menţinea ceva mai mult, dar până la urmă se retrăgea şi de acolo. Copiii făceau groapa tot mai adâncă, râdeau zgomotos, ferindu-se de valul care venea să le umple groapa. La un moment dat, cum stătea în pirostrii, fetiţa a bătut cu mânuţa plină de nisip piciorul unui bărbat care s-a oprit alături. Privindu-l şiret cu ochii mijiţi la soare, rosti cu multă îndrăzneală:

– E-ei, Grigore Vieru!...

Mi-am ridicat privirea şi l-am recunoscut pe poet. Avea o carte în mână şi discuta cu scriitorul-chirurg Andrei Burac. Mare mi-a fost mirarea când l-am văzut pe Grigore Vieru cum a lăsat baltă discuţia şi s-a aplecat cu gingăşie la auzul glasului Virginicăi. S-a lăsat şi el în pirostrii, a vorbit ceva cu dânsa, şi-a scufundat mâna în apa din groapă. Apoi a mângâiat-o părinteşte pe creştet şi şi-a văzut de ale lui.

M-am simţit jenată de gestul nevinovat al copilei. După ce ambii scriitori s-au îndepărtat, am dojenit pentru îndrăzneala de a intra în vorbă cu un necunoscut.

– Păi, aista-i Grigore Vieru! mi-a răspuns ea.

Intonaţia cu care au fost rostite cuvintele m-a făcut să-mi dau seama că Grigore Vieru era privit de copii ca unul de al lor, prieten de o seamă cu dânşii.

În amurg ne adunam cu greu copiii în căsuţele de vacanţă. Sergiu şi Virginica desenau tot ce i-a impresionat pe parcursul zilei. Eu împreună cu soţul agăţam pe pereţii de scândură desenele, când am auzit, apropiindu-se, nişte paşi, apoi o bătaie

uşoară în uşă. Am deschis. Nu-mi venea să cred: în prag stătea Grigore Vieru cu un harbuz mare în braţe. Ceva mai în urmă era dna Raisa. Poetul a întrebat dacă aici locuieşte o fetiţă cu care a făcut cunoştinţă la plajă, Virginica? Apoi şi-a cerut voie să intre, zicând că i-a adus moşu un harbuz roşu.

I-am invitat în căsuţă. Grigore Vieru a examinat fiecare desen al copiilor, i-a lăudat. Pe urmă a tăiat în felii harbuzul. Am stat toţi şase până după miezul nopţii discutând ca nişte vechi şi buni prieteni. Înainte de a pleca, poetul s-a aşezat la un colţ de masă şi a aşternut pe o hârtie o poezie pentru fiica noastră de 5 anişori. Poezia era cu dedicaţie:

Virginicăi

Geaba-geaba, Mare Neagră,
Stai la soare ziua-ntreagă,
Eu am stat doar olecuţă,
Şi sunt, uite, mai negruţă,
Dar să nu te amărăşti,
Căci şi tu frumoasă eşti.

Moş Gr. Vieru
Sergheevka, Marea Neagră,
vara anului 1975

De atunci au trecut ani. De mai mult timp, fiica noastră trăieşte şi lucrează în Franţa. E medic-psihiatru, îşi are familia sa. Acea foaie cu poezia lui Grigore Vieru o păstrează într-o cutioară, alături de o iconiţă luată de acasă. Ne întâlnim rar, o dată pe an, vara. De fiecare dată, despăturim foaia cu acea poezie, o recitim. Fiica îmi spune: „În Franţa vă am cu mine întotdeuna pe voi: părinţii tineri, buneii bătrâni, marea şi pe Grigore Vieru. Aceasta e Moldova pe care am luat-o cu mine”.

Lilia GRĂDINARU, directorul Şcolii primare nr. 83 „Grigore Vieru", Chişinău

O ZI BINECUVÂNTATĂ DE DUMNEZEU

Îmi vine greu să scriu despre marele poet Grigore Vieru la timpul trecut. L-am cunoscut citindu-i versurile ca pe o rugăciune, despre mamă, casa părintească, limbă, ţară, neam.

Ne-au apropiat întâlnirile frumoase ale poetului cu elevii şcolii noastre.

Ne era tare drag nu numai ca poet, dar, ca coleg de breaslă, vedeam în el un pedagog înnăscut, cu o experienţă de viaţă dedicată copiilor prin *Albinuţa* şi *Abecedar.*

De aceea, colectivul pedagogic şi-a dorit mult ca şcoala să-i poarte numele. La sfârşitul lunii mai 2008 am îndrăznit să-l telefonez şi să-i comunic despre dorinţa noastră ce încolţise în suflet de ceva timp. Poetul m-a ascultat îngăduitor informându-mă că a avut deja multe solicitări din partea unor licee, şcoli, grădiniţe, dar a considerat că nu era momentul deoarece aşa lucruri se acceptă doar atunci când o personalitate trece în nefiinţă. De la celălalt capăt al firului i-am argumentat că adevăratele valori trebuie apreciate atunci când sunt în viaţă. M-a ascultat şi m-a îndemnat să revin puţin mai târziu.

Nu am să dau uitării nicicând ziua Sfintei Treimi, când cuvintele poetului „dau acordul" mi-au spulberat grijile şi neliniştea legată de modestia maestrului. O fericire copleşitoare mi-a umplut sufletul, mi-a trezit bucuria că Şcoala primară nr. 83 din sectorul Ciocana, municipiul Chişinău va purta numele poetului Grigore Vieru.

A fost o zi binecuvântată de Dumnezeu, o zi minunată de iunie 2008 ce a purtat noroc întregului colectiv didactic al şcolii, elevilor şi părinţilor.

Pe lângă crucea pe care şi-o ducea cu destoinicie şi-a mai luat sarcina de mare responsabilitate de părinte spiritual.

Eram cea mai fericită şi cu ochii în lacrimi de bucurie l-am îmbrăţişat şi l-am asigurat că prin munca noastră pentru binele generaţiilor tinere şi prin fapte frumoase îi vom cinsti numele.

În istoria şcolii noastre data de 26.09.2008 va rămâne ca „sărbătoarea sărbătorilor". Şcoala gătită în straie de sărbătoare, inundată de flori, îl aştepta pe Grigore Vieru ca pe cel mai drag şi scump oaspete. La ora stabilită, cu paşi uşori, cu sufletul deschis şi cu irepetabilul zâmbet a apărut poetul pe aleea din curtea şcolii.

Copiii nerăbdători, văzându-l, au rupt rândurile careului şi au alergat bucuroşi în întâmpinarea Poetului. L-au acoperit cu flori, zărindu-i-se numai mâinile. Văzduhul răsuna de vocile copiilor şi de aplauzele celor prezenţi.

Poetul era însoţit de soţie, fecior, noră şi de familia Corbu din Iaşi, de la editura „Princeps Edit", de preşedintele Uniunii Scriitorilor, academicianul Mihai Cimpoi şi alţii.

După cuvintele de mulțumire ale Poetului și oaspeților prezenți a urmat un concert prezentat de către elevii și profesorii școlii noastre.

Ce zi înălțătoare a fost pentru noi!

Plecarea la strămoși a Poetului e o mare pierdere.

Grigore Vieru a fost o personalitate puternică, un om de o aleasă omenie, omul care a apărat valorile spiritualității neamului nostru.

A ars ca o făclie pentru noi.

Dispariția Poetului ne-a determinat să-i înveșnicim numele prin muzeul creat în incinta școlii ce-i poartă numele.

Grigore Vieru ne-a părăsit doar fizic, el este prezent mereu printre noi prin opera sa care ne-a lăsat-o moștenire.

Dinu SĂRARU

PATRU INSTANTANEE CU GRIGORE

La mijlocul anilor optzeci, întors de la Leningrad, Valeriu Râpeanu îmi aduce un pachet cu două discuri cu muzică de „un compozitor basarabean, Doga", o cărticică neagră, vreau să spun cu coperte negre, cât două cutii de chibrituri puse în picioare una peste alta, tipărită cu litere chirilice, cu poezii, semnată Grigore Vieru, şi o scrisoare. „Am citit romanul dumitale *Nişte ţărani.* ...Afară de Păunescu şi de Barbu nimeni nu mai scrisese atât de împătimit despre ţăranii noştri, basarabeni"... Mi-a dat, pachetul, un poet tânăr care venise la consfătuire de la Chişinău, unul mic, zice Râpeanu, marele editor de la Bucureşti, îţi dai seama şi cartea cât de mică e, mi se pare că e şi prima lui carte şi mi-a mai dat şi un abecedar făcut de el pentru copiii români de la ei...".

Nu ştiam, nici eu, nici Râpeanu, de unde să-l luăm!

Abia peste câţiva ani buni aveam să înţelegem, „dezmeticindu-ne", din „distanţarea" noastră provincială bucureşteană, că ne aflasem în faţa unuia din marii poeţi ai limbii române.

Eram la Moscova, cu Teatrul Mic într-un turneu pe care am să-l povestesc până la urmă, pentru că a rămas una dintre cele mai umilitoare amintiri din cariera mea de director de teatru, dar şi un triumf în faţa marilor artişti ai scenei ruse, când televiziunea Ostankino anunţa: premiul întâi pentru poezie se acordă lui Grigore Vieru şi premiul întâi pentru muzica – lui Eugen Doga, la cel mai mare concurs organizat atunci în întreaga Uniune Sovietică. De la recepţia hotelului Rossia mi se dă legătura cu Grigore Vieru şi peste câteva minute fac, în sfârşit, cunoştinţă cu Poetul. Nu mai trăisem niciodată până atunci sentimentul, stând de vorbă cu el şi ascultându-l, că un om îmi poate sugera imaginea plutirii ca în vis, cum spunea chiar el despre mama lui, „uşoară, maică, uşoară... ca seminţele ce zboară". Şi totuşi realitatea fiinţei lui ascundea, în dragostea pentru România şi pentru limba română, o forţă şi o putere de sacrificiu care mă trimiteau la Bălcescu!

A doua zi ne aflam la Peredelkino, în satul scriitorilor, băteam la uşa casei lui Pasternak, pustie. Până la urmă ne-a deschis cineva, un bărbat care părea să fie trecut bine de şaizeci de ani, fost, am înţeles, îngrijitor al locuinţei şi chiar al Poetului şi romancierului celebru, laureat al Premiului Nobel. Casa, repet, pustie, fără niciun fel de mobilă, goală, nicio amintire a locatarului cunoscut pe toate meridianele. Într-o singură încăpere, pe un scăunel de bucătărie, într-un borcan pentru murături de oţet, cum scria pe etichetă, o lumânare care ardea şi lângă borcan un mănunchi de lumânări. În încăperea asta, pustie şi ea, murise Poetul! Îngrijitorul casei aprindea în fiecare zi o lumânare în amintirea acelei clipe la care asistase.

Am ieşit în pădurea înzăpezită care adăpostea casele marilor scriitori sovietici. Foarte aproape era casa lui Cinghiz Aitmatov, cel cu *O zi mai lungă decât veacul*. În capătul pădurii, cimitirul. Ne-am oprit în fața grilajului de fier, modest, care străjuia mormântul, îngropat şi el în zăpadă, al lui Pasternak. Vieru lăcrăma. Iarna rusească înghețase şi literele numelui lui Pasternak pe piatra funerară. Mestecenii albi şi ei, dar cu trunchiurile rău scorojite, arătând parcă intenționat coaja albă spartă, ca pe nişte răni pe care nici zăpada viscolită nu le putea ascunde. Se despărțea de reculegerea în fața mormântului un grup de englezi care stătuseră cu fruntea rezemată de grilajul negru.

Peste ani, la Slătioara, îi arătam mândru mestecenii din parcul casei mele, înalți până la cer, albi ca laptele, tremurându-şi necontenit caierul argintiu de frunze.

– Nu te supăra, frate Dinule, eu nu mă pot bucura în fața acestui arbore! Nu-l iubesc! Îmi aminteşte, înfiorându-mă, deportările fraților mei basarabeni în Siberia, Imperiul, „O zi din viața lui Ivan Denisovici”. Mă dor şi ochii când mă uit la ei. Şi s-a întors spre pădurile de fagi ale Măgurii Slătioarei. În spatele nostru creştea, sub adierea vântului acelei toamne de aur, şuieratul stins al frunzelor pâlcurilor de mesteceni cu care atât de mult dorisem să mă laud.

Şi şuieratul ăsta mă înfioară şi mi se face frig, ca atunci la mormântul lui Pasternak!

În toamna lui 1989, Grigore Vieru ajunge la Bucureşti, venind cu avionul, mi se pare de la Moscova. Mă sună de la hotelul Ambasador şi peste o jumătate de oră vine să mă vadă în Cotroceni. Îl primim, toată familia la poartă şi îl îmbrățişăm. Mi se pare stingherit. Intrăm în casă şi îi spun că foarte curând va sosi şi D.R. Popescu, preşedintele scriitorilor.

– Foarte bine, spune el, acum mai bucuros parcă, fiindcă punga asta e pentru el. Asta, mai zice, e pentru voi. Sunt la fel.

– Mulțumim, zic şi îi dau punga, nu foarte uşoară, soției.

A fost o seară frumoasă, însă timpul s-a arătat prea zgârcit. Nu ştiam ce să-l mai întrebăm noi pe el despre Moscova şi Chişinău. Nu ştia ce să ne mai întrebe el pe noi şi mereu cu sentimentul că ne duce grija, ciudat, parcă ne şi compătimea. Nu demult primise Premiul internațional Erasmus, la Paris, şi ne povestise cum fusese primit, cum se uitaseră impresionați la el grănicerii, la paşaportul lui de deputat în Sovietul Suprem al Uniunii Sovietice!

Seara târziu, ne despărțim. Şi mai târziu, mă sună, ajuns acasă, D.R. Popescu.

– Ce spui de cadoul primit?!

– La fel am primit şi noi, zic, o jumătate de salam rusesc, o sticlă de ulei basarabenesc, o cutie de halva, o rotocoală de caşcaval, o pungă de cafea, o jumătate de tablă de slănină şi un pachet de țigări, tot rusesc. Zicea că a adus la fel şi celorlalți trei prieteni cu care se va întâlni mâine şi mai zicea că a aflat, pregătindu-se să vină în țară, cât de greu o ducem; „la noi e la fel, am auzit, însă, că la dumneavoastră e şi mai rău!”

Membru al Academiei Române, Grigore Vieru mă sună la telefon într-una din iernile de la sfârşitul mileniului doi, abia ajuns la Bucureşti, venind de la Ţăndărei! Afară, un viscol aproape ca mai ieri, alaltăieri, Vieru, bolnav, cu o sută de interdicţii medicale, îmi spune că numai printr-o minune n-a îngheţat la Ţăndărei şi în trenul care a mai şi rămas înţepenit în plin Bărăgan.

– Ce-ai căutat, fratele meu, sărmănelul de tine, cum singur îţi zici, pe viscolul ăsta la Ţăndărei?!

– M-au declarat Cetăţean de onoare al Ţăndăreilor şi mi-au dat şi un premiu! Nu puteam să-i refuz!

– Tu, zici, care ai luat Premiul Erasmus, la Paris, te duci pe prăpădul ăsta la Ţăndărei să iei Premiul Ţăndăreilor? La Ţăndărei?

– Nu puteam să-i refuz! Dacă m-au invitat! Trebuie să-i bage şi pe ei cineva în seamă. Şi să şi ştii că m-au primit, sărmăneii de ei, ca la Paris!

Bucureşti

Claudia BALABAN, director general al Bibliotecii Naţionale pentru Copii „Ion Creangă", Chişinău

DOR DE EL NE VA FI MEREU

Chiar şi după atâta timp, mi-e foarte greu să vorbesc despre poetul Grigore Vieru la trecut. Cum să spun copiilor, care vin pentru prima oară la bibliotecă, că autorul „Albinuţei" a plecat în ceruri?

Îl cunosc pe poet din anul 1978, din primele zile când am preluat conducerea Bibliotecii Naţionale pentru Copii „Ion Creangă".

Am organizat cu Domnia Sa sute de întâlniri atât în bibliotecă, cât şi în satele republicii. Toate cărţile sale au fost lansate la noi, una din ele fiind scrisă chiar în bibliotecă. E vorba de volumul „Cât de frumoasă eşti" – o antologie la care poetul a trudit foarte mult. Avea în bibliotecă locul său, măsuţa sa la care lucra. În antologie au fost incluşi peste o sută de autori, mulţi dintre ei editaţi cu chirilice. Grigore Vieru a parcurs citind sute de cărţi pentru a selecta ce e mai de preţ în creaţia acestor autori şi a transcris cu grafie latină mii de pagini. Venea la bibliotecă, unde i se aducea pe masa de lucru operele a 3–4 autori. Lucra mult – zile la rând, o săptămână, două, apoi putea să dispară pentru o săptămână, două, uneori şi mai mult. Revenind, se bucura ca un copil când găsea toate cărţile neatinse cu semnele pe care le făcuse, ca să-şi continue munca. Astfel a apărut cea mai frumoasă antologie de Grigore Vieru, „Cât de frumoasă eşti", la Editura „Litera". Desigur, şi lansarea acestui volum a avut loc la biblioteca noastră. A participat foarte multă lume, în primul rând unii din scriitorii incluşi în această antologie, în al doilea rând cititori de toate vârstele. Adevărul e că de fiecare dată, la întâlnirile cu poetul Grigore Vieru, sala filialei Bibliotecii din Teatrul Republican de Păpuşi „Licurici" era arhiplină.

Mi-aduc aminte de lansarea ultimului volum pentru copii „Soare, soare, domn frumos" (Editura „Prut Internaţional"). Volumul a fost prezentat cu mult har şi dragoste de către picii de la Liceul „Gh. Asachi", profesoară dna Zinaida Galben-Panciuc. De fapt, a fost o înscenare a acestui volum. Grigore Vieru, cu ochii plini de lacrimi, a sărutat toţi copiii, participanţi la această manifestare, şi le-a oferit tuturora autografe. Toată lumea a stat în picioare, altfel jumătate din ei trebuiau să părăsească sala, din lipsa scaunelor.

Cine ar fi putut să-şi imagineze că această carte pentru copii de Grigore Vieru va fi ultima!

Multe mi s-au întâmplat în activitatea mea de bibliotecar, prezentând opera lui Grigore Vieru. Astfel, într-o toamnă frumoasă, după închiderea Salonului Internaţional de carte românească de la Iaşi, cu un grup de scriitori din Republica Moldova – Ion Hadârcă, Claudia Partole şi, desigur, Grigore Vieru, Catinca Agache din Iaşi, Lucian Marina din Serbia, am plecat la Târgu Neamţ, la părintele Teoctist Caia şi

strănepoata lui Ion Creangă, Olguţa Caia. Pe drum, în satul Glingeni, s-a defectat maşina. În timp ce şoferul o repara, noi cu toţii am ieşit să admirăm toamna frumoasă. În dreapta şi în stânga circulau maşini, aproape toţi şoferii se opreau şi-l întrebau pe Grigore Vieru dacă e nevoie de ajutor, la care dumnealui răspundea zâmbind că „nu e nevoie, ne descurcăm singuri". Ne-am apropiat de o grădină, unde un băieţel culegea nuci. Poetul l-a rugat să-i dea o nucă, la care băiatul a ridicat capul, a deschis larg ochii, n-a spus un cuvânt şi a zbughit-o la fugă, strigând: „Mamă, tată, Grigore Vieru e lângă grădina noastră!". Noi ne-am apropiat încetişor de poarta stăpânilor. N-au trecut nici 10 minute şi în jurul nostru s-a adunat o jumătate de sat. A fost cea mai frumoasă întâlnire din sutele şi sutele pe care le-am avut. Copiii adunaţi au recitat din creaţia lui Grigore Vieru, maturii l-au întrebat de sănătate şi planuri pentru viitor. Nici n-am observat cum se înserase, iar noi eram aşteptaţi la o întâlnire la Liceul „Ştefan cel Mare" din Târgu Neamţ şi la mănăstirea „Sihăstria"". Părintele Teoctist Caia, voind să fie sigur că vom ajunge cel puţin la mănăstire în acea zi, a venit după noi. Am urcat în maşină şi am plecat spre mănăstire, unde am ajuns pe la orele 10 seara. Acolo ne aşteptau cuminţi călugării şi stareţul mănăstirii. S-a citit din opera poetului, au fost întrebări şi răspunsuri, iar eu m-am convins încă o dată cât de iubit, cunoscut şi citit este poetul Grigore Vieru.

A doua zi au urmat alte două întâlniri la Liceul „Ştefan cel Mare" şi la biserica „Sf. Haralambie" din Târgu Neamţ, unde slujeşte părintele Teoctist Caia. Ambele întâlniri au fost emoţionante până la lacrimi, pe mine însă m-a impresionat foarte mult întâlnirea cu enoriaşii de la biserica „Sf. Haralambie". Întâlnirea a durat 4 ore şi nimeni nu se grăbea să plece. Corul „Angeli" a interpretat imnul orăşelului Târgu Neamţ, versuri de Grigore Vieru, muzica aparţinându-i Olguţei Caia. Copiii au prezentat un recital pe marginea creaţiei poetului, iar Claudiţa şi Olguţa Caia au interpretat cântece din repertoriul Doinei şi Ion Aldea Teodorovici, versuri Grigore Vieru.

Surpriza cea mare a fost prezentarea volumului „Strigat-am către tine". În liniştea totală, vocea blândă a poetului suna ca un clopot care chema lumea la unire, bunătate, dragoste de mamă, neam şi de ţară, asta a cântat Grigore Vieru în opera sa plină de înţelepciune, adunând în jurul său pe toţi – şi pe cei buni, şi pe cei răi.

La ediţia a IX-a a Salonului Internaţional de Carte pentru Copii de la Chişinău, în anul 2005, când poetul a împlinit 70 de ani, a fost organizat un medalion literar cu genericul „Sunt pur şi simplu Poezie...". În acel an au apărut 10 cărţi de Grigore Vieru şi despre Grigore Vieru, care au fost prezentate în cadrul manifestării: *Albinuţa*, *Acum şi în veac*, *Strigat-am către tine*, *Cât de frumoasă eşti* (Editura Litera), *Steaua de vineri* din colecţia „Laurii poeziei", *Întregul cer* din colecţia „Carte de vizită", *La şcoala iepuraşilor* din colecţia „Poezii de seama voastră" (Editura Prut Internaţional); ediţiile critice *Duminica Mare a lui Grigore Vieru* de Theodor Codreanu, *Grigore Vieru: Poetul arhetipurilor* de Mihai Cimpoi şi ediţia îngrijită de soţia poetului Raisa Vieru *Un discipol al lui Orfeu: omagiu lui Grigore Vieru la 70 de ani*.

Colegii de la Vaslui, prezenţi la această manifestare, ne-au invitat la Salonul de Carte ce urma să fie în toamnă.

Primind invitaţia de participare la Salon, la care urmau să fie omagiaţi cei doi septuagenari-academicieni – Eugen Simion, pe atunci preşedinte al Academiei de Ştiinţe din România, şi Grigore Vieru, poetul îndrăgit şi cunoscut de toţi –, într-o zi de septembrie, la ora 6.00, am pornit spre Vaslui. Pe strada Vasile Lupu am fost accidentaţi de o maşină militară. Nu pot să afirm că a fost intenţionat, dar nici nu pot înţelege cum poţi să depăşeşti o maşină pe dreapta şi la intersecţie să treci pe stânga. Desigur, a fost o lovitură destul de puternică. Maşina, în care ne aflam, a fost aruncată pe partea stângă. Norocul nostru atunci a fost că era dimineaţa foarte devreme şi pe străzi circula puţin transport. Astfel ne-am ales cu o sperietură bună. Reparaţia maşinii, care a fost destul de deteriorată, a costat peste 35 mii de lei.

Noi nu ne-am lăsat intimidaţi, am găsit alt transport şi am plecat la Vaslui. Am ajuns cu întârziere de două ore, dar manifestarea nu începuse. Din stima pe care i-o purtau lui Grigore Vieru, academicianul Eugen Simion şi toţi vasluienii aşteptau cu nerăbdare sosirea noastră, ei fiind deja informaţi de cele întâmplate. Până la urină, la Vaslui s-au sărbătorit două personalităţi notorii ce vor rămâne în istoria literaturii române.

Iată că într-o zi de ianuarie am rămas orfani. Poetul nu va mai veni la bibliotecă. Inimile noastre au rămas îndurerate, iar sufletele vor lăcrima mereu, fiindcă mereu ne vom apropia de poezia lui Grigore Vieru, care ne-a învăţat să credem în forţa dragostei şi a cuvântului. Or, cuvântul lui Grigore Vieru, ca lacrima, ca apa din izvor, ca lumina soarelui, ne îndrumă mereu pe calea cea dreaptă.

GRIGORE VIERU, IN MEMORIAM: PRIMA ŞI... ULTIMA ÎNTÂLNIRE

În urmă cu un deceniu descriam, în cartea mea *Basarabia, lacrimă nestinsă*, prima întâlnire cu poetul pătimirii neamului românesc de dincolo de Prut, petrecută în anul 1990. Iată conţinutul acestei pagini intitulate „Respirând lângă Grigore Vieru":

„A bătut la uşă, firesc, cum se cade la români atunci când intri într-o casă de om. Am deschis: în uşă, coborât parcă de pe bătrânii pereţi ai Voroneţului, Grigore Vieru. Ochi arzând, chip prelung, transparent. Credeam că-i un pergament egiptean din vremea faraonilor. Sau, mai degrabă, o tăbliţă cerată de la noi de la Roşia Abrudului. A intrat cu *ziua bună* ca într-o casă de prieteni. Am făcut troc, schimbând palinca de Ardeal cu «Isabela» (cum a botezat Puiu Bocşa vinul acela aproape negru din podgoria Poetului). Şi ne-am întins humuleşteneşte la poveşti. Poveşti despre rădăcina neamului şi despre matca noastră cea de toate zilele: limba română. Parcă ne ştiam de când veacul. Şi chiar eram fiii aceleiaşi patrii – cea mai de seamă şi cea mai de netăgăduit –, patria Limbii Române. De câte ori mă gândesc la Grigore Vieru îmi picură pe limbă amarul cuvintelor spuse despre Goga – *poet al pătimirii noastre*. Şi Grigore Vieru a pătimit înzecit scriind în limba locului, dar necunoscută la Kremlin. Şi el a crezut atunci când toţi şi-au pierdut speranţa că din român român răsare. L-au batjocorit ca pe Hristos. El le răspundea cu versuri, în dulcele grai al lui Eminescu, părintele său întru spirit. Vina lui? Era cea a majorităţii locuitorilor de dincolo de Prut: era român. Vina de a fi român. Grea povară.

Ce noroc să fii român / Într-o lacrimă cerească / Domn pe-o floare românească, / Pe vecia ta stăpân. Versurile acestea ale poetului Grigore Vieru au fost cântate pentru întâia oară de Vasile Şeicaru, în camera noastră dintr-un hotel din Chişinău. Cea în care împreună cu Constantin Sârbu, directorul Casei de Cultură a Sindicatelor din Alba Iulia, am găzduit pe marele poet al românilor de pretutindeni: Domnia Sa lansa atunci, în toiul discuţiei, o idee extraordinară, magnifică: poporul românesc de dincolo de Prut şi de dincolo de Nistru trebuie readus la starea de poezie. Fără poezie – pe care cel ce trudeşte nu are timp, ori interes, ori tragere de inimă s-o înţeleagă – renaşterea latină în Basarabia va fi anevoioasă. «Eu sunt frate cu ardelenii, în suferinţă», zicea Grigore Vieru. Pentru a-i alina dragostea de Ardeal, i-am dăruit câteva volume din revista APULUM, anuarul Muzeului albaiulian.

Domnia Sa, Grigore Vieru, e bolnav. Ştie însă că martiriul său nu s-a sfârşit. Aparent fragil, ca un bibelou de porţelan, poetul nostru, al românilor, are în sine forţa necesară să se vindece: credinţa în neamul românesc, în viitorul său, în unitatea lui. Dacă suferinţa îi va fi mai puţin grea, Grigore Vieru va fi în zilele următoare

oaspete al capitalei Unirii, Alba Iulia. Îl aşteptăm cu colinde şi-i vom spune *bun venit* Mesia al neamului nostru risipit peste Prut. Ai crezut şi ai învins. Bucură-te alături de noi! România trebuie să fie întreagă. Când va sosi clipa ne vom gândi la tine şi-ţi vom pomeni numele alături de cei care cu opt decenii în urmă făureau prima Românie Mare".

Ultima întâlnire a fost la Congresul Spiritualităţii Româneşti, la 90 de ani de la Marea Unire. Ne-am îmbrăţişat ca nişte vechi amici. Dar n-am fost doar eu privilegiatul, s-a îmbrăţişat cu toţi fraţii de pretutindeni şi a lăcrimat pentru românitate. Parcă timpul nu trecuse peste el, aceeaşi blândeţe în priviri, aceeaşi frunte înaltă de poet, aceeaşi modestie de-a dreptul neverosimilă. Era bucuros că se află printre ai lui, în mijlocul românilor de pretutindeni. Soarta a făcut ca Grigore Vieru să-şi lanseze la salonul de carte al Congresului ultimul volum, antologia de versuri *Taina care mă apără.*

Când şi-a prezentat cartea, cuvintele sale erau absorbite ca un balsam pe care românii îl puneau pe rana sângerândă a României Mari, spre care tind de decenii Basarabia şi Bucovina, pentru ca trupul nostru să fie întreg ca în urmă cu 90 de ani. Avea deasupra capului o aură de sfânt care-l strălumina. A plecat mulţumind pentru ospitalitatea ardelenilor fraţi, cu promisiunea că va reveni. Taina nu l-a mai apărat. Cu Eminescu-n suflet a sfârşit zdrobit. Adio, Grigore Vieru! Alba Iulia înfrăţită cu Chişinăul şi Cernăuţiul te plâng. România Mare, pentru care ai îndurat atâtea şi atâtea suferinţe, ţi se închină.

Vei fi de-acum încolo între sfinţii ce vor veghea asupra Basarabiei şi destinului neamului românesc.

Dumnezeu să te odihnească în pace!

Din albumul „Grigore Vieru, omagiul adus memoriei poetului de oraşul Marilor Uniri – Alba Iulia", 1 decembrie 2009

Constantin MARAFET

DUPĂ DOUĂZECI DE ANI...

Prutul duce şi acum durerea în valuri risipite.

Lacrimile strămoşilor sunt purtate în petale de flori multicolore către miazănoapte. Gerul cumplit din oasele albastre ale voievozilor şi prinţilor români a rămas mut în faţa trădării de neam. Sunt prea mulţi trădători în ţara asta, de unde au venit ei, şi cine i-a adus?!...

Îl aşteptam pe Grigore Vieru, voievodul redeşteptării noastre naţionale. Stabilisem să ne revedem aici, la Prut, şi-l căutam din priviri în mulţimea oarbă. Ne întâmpină cu o bucurie imensă un alt voievod al redeşteptării noastre naţionale, acad. Nicolae Dabija, care aproape imperceptibil, cu smerenie îmi spuse: „Grigore Vieru e bonlav, are probleme cu inima, nu poate veni, e în satul său natal, trecem pe la el după aceasta." Leonida Lari, cu chipul ei de prinţesă, ne îmbrăţişează pe toţi. Se fac prezentările. În jurul lui Nicolae Dabija, ca un scut, erau scriitori importanţi ai Moldovei. Atunci i-am cunoscut pe toţi. Eu, din Râmnicul meu, venisem împreună cu soţia şi nepoata mea, Denisa Niţescu, urmat de poeţii Vasile Ghinea şi Laurenţiu Andronescu. Aveam cu noi însă toată literatura română în câteva geamantane pline cu cărţi (nici acum nu realizez cum de am putut să le ducem), donate cu toată dragostea de către râmnicenii mei dragi. Eram o bibliotecă rătăcitoare. Priveam în jur năucit de atâta iubire de ţară, îmbrăţişări româneşti, adevărate. Prutul gemea sub chiotul de libertate a celor prezenţi, ne privea în faţă, avea ochi umezi şi mari.

Atunci eu am vorbit cu Prutul. Toţi am jurat că ne vom întoarce. Nu ne-am mai întors, niciunul. Podul de flori a fost dărâmat, închis, uitat.

Am împărţit cărţile, toţi îşi doreau cărţi în limba română. Doamne, cu câtă duioşie priveau basarabenii grafia română! Ziarul „Doina" a fost smuls efectiv din mâinile noastre, aveau şi de ce, acolo erau publicaţi, poate pentru prima dată, un număr mare de scriitori din Chişinău. Multe din articole erau cunoscute, fiind preluate din „Literatura şi arta", dar faptul că apăruseră în România, în februarie 1990, era altceva, iar cei care girau cu numele lor această publicaţie de la Râmnicu Sărat erau Grigore Vieru, Nicolae Dabija şi Leonida Lari, simboluri ale românismului. Sunt sigur că aici au apărut pentru prima dată în această formulă. Cei trei au fost iubiţi şi urâţi deopotrivă, dar au rămas în sufletul meu şi vor rămâne pentru totdeauna şi în conştiinţa acestui popor, prin contribuţia deosebită la dezvoltarea culturii naţionale şi a redeşteptării idealurilor naţiunii române. Cu Grigore Vieru şi Nicolae Dabija m-am întâlnit de multe ori, la Chişinău, la Bucureşti sau în alte localităţi ale patriei noastre. De fapt, ar trebui spus că prima dată ne-am întâlnit la mormântul lui EMINESCU în 1989, şi iată că Eminescu ne-a legat pentru vecie. Tot el, Eminescu, acum l-a chemat pe Grigore Vieru în dreapta Domniei Sale. Noi, ce-i rămaşi, deocamdată, îi slăvim după puterile noastre. La Râmnicu Sărat, oraş risipit pe harta României, îi ridicăm lui Grigore Vieru falnică statuie, spre aducere aminte şi neuitare.

Ziarul „Sensul Râmnicean", 7 mai 2010

GRIGORE VIERU, PATRIOT ROMÂN PREZENT LA RÂMNIC

După 73 de ani, un nou bust este inaugurat la Râmnicu Sărat.

Din 1937 niciun bust nu s-a mai dezvelit la Râmnic. E adevărat că în anii 90 în faţa vechii şcoli mixte de băfeţi şi fete (azi Şcoala „V. Cristoforeanu") s-a instalat bronzul naturalistului Gh. Munteanu Murgoci, dar evenimentul a trecut neobservat.

În această primăvară, pe 7 mai, oraşul nostru e în sărbătoare. O nouă statuie va apărea pe harta oraşului, în vecinătatea Casei de Cultură şi a lui Al. Vlahuţă, bronzul modelat de Oscar Spaethe în epoca interbelică. Astfel, după Chişinău, Iaşi, Alba Iulia, Soroca, Râmnicul devine, prin grija unor oameni de bine, un nou punct pe harta poeziei româneşti, un loc în care memoria marelui român de dincolo de Prut Grigore Vieru va fi cinstită aşa cum se cuvine.

Ziarul „Sensul Râmnicean", 7 mai 2010

Dumitru VACARIU

NASC ŞI LA MOLDOVA OAMENI

Îmi amintesc, cu destul amar, ochii mari şi atât de expresivi prin blândeţea şi înţelepciunea lor ai unuia dintre cele mai curate şi mai demne simboluri ale unităţii naţionale româneşti, numit Grigore Vieru... Atunci, ochii marelui poet şiroiau de lacrimi. „Vezi, frate Dumitre, mi-a zis el frunzărind o ediţie mai recentă din «Letopiseţul...» lui Costin, pe care i-l dădusem eu la Chişinău după una din trecerile mele pe minunatul şi... mincinosul «pod de flori» de peste Prut, multe, foarte multe taine din istoria neamului nostru eu (şi nenumăraţi alţii ca mine!) nu am avut fericirea să le cunoaştem...".

Am avut, cu acea ocazie, bucuria să cunosc alţi poeţi, prozatori şi mari intelectuali basarabeni, pe care, după aceea, tot mai rar am avut ocazia să-i văd... Mi-s atât de dragi şi de apropiate figurile coborâtoare parcă din hronice, letopiseţe, numite Anatol Codru, Ion Hadârcă, Valeriu Matei, Mihai Cimpoi, Leo Butnaru, Nicolae Dabija şi încă mulţi, mulţi alţii...

Frate Grigore, te-aş întreba eu acum, căci pentru acest neam răspunsurile la marile întrebări au iz de veşnicie, îţi mai aduci, oare, aminte de clipele când urcai, împreună cu familia preotului Teoctist Caia din Târgu Neamţ, prin poienile de vis ale Nemţişorului, însoţiţi de cântecul ciocârliilor şi de ţârâitul greierilor? Îţi mai aduci, oare, aminte de speranţele tuturor românilor din acea perioadă?... Printre altele, părintele Teoctist te-a întrebat dacă n-ar fi bine ca, în acel loc binecuvântat, să se ridice o tabără de vară pentru copiii basarabeni... Iar tu, frate Grigore, ai devenit deodată trist şi ai răspuns lăsând ochii în jos: „Dar crezi tu, frate Teoctist, că cei care stăpânesc acum în Moldova şi în toată Ţara Românească vor avea putinţă sufletească să deschidă cărări către poienile de vis ale înţelegerii frăţeşti?".

Şi te-aş mai întreba, frate Grigore, dacă mai ţii minte clipele încărcate de har divin dintr-o biserică, unde am cununat împreună cu alţi închinători la Dumnezeu pentru unirea tuturor românilor, pe fiica familiei Caia?... Şi atunci, ca şi mai înainte şi ca şi mai apoi, deşi sufletele noastre erau înfrăţite în gânduri şi simţiri, întregul nostru neam mai păcătuieşte încă în blestemul neunirii. Şi tot tu, frate Grigore, parafrazându-l pe Miron Costin, dintr-o altă carte celebră a sa, „De neamul moldovenilor", ai spus: „Biruit-au gândul să mă apuc de această trudă, să scriu cartea de suflet, de dor şi de amar a neamului meu...".

Şi ai scris-o, frate Grigore, pentru că literele, cuvintele şi adevărurile acelei cărţi îţi cugetau şi prin sânge şi prin lacrimi. Îţi mulţumim cu toţii pentru cartea de suflet a neamului nostru...

Iaşi

Cristiana CRĂCIUN

MI-E DOR DE GRIGORE

Mi se întâmplă destul de des să simt nevoia să mă consult cu Grigore în legătură cu probleme delicate. De câteva ori am spus-o cu voce tare: „Să-i telefonăm lui Grigore!”, „Să-l întrebăm pe Grigore!”, iar vorbele mele nu au speriat. Nu sunt singurul om care refuză gândul morții poetului, nu sunt singura persoană care îi simte lipsa atât de acut, de profund. Mi-au mărturisit că trăiesc același sentiment alți câțiva prieteni de a căror sinceritate nu mă îndoiesc. În chip firesc îmi pun întrebarea, de vreme ce l-am petrecut pe ultimul său drum pământean, de ce mintea, sufletul meu refuză starea de fapte, ce tainice resorturi declanșează această nevoie de Grigore Vieru?! Și, desigur, găsesc câteva posibile răspunsuri.

Probabil că îmi lipsește cel mai mult acea domnie a bunului-simț pe care o instaura oriunde apărea, acel firesc, acea întrucâtva mioritică împăcare cu situația și mai ales forța sa de a judeca totul cu dreapta măsură. Îi erau străine stridențele de orice fel, nu l-am auzit niciodată, nici măcar în legătură cu dușmanii declarați, să facă aprecieri definitive, să emită sentințe ori să-i țintuiască la zid cu vorbe de ocară. Ba, chiar pot să spun că, nefăcând un secret din ascuțimea limbii mele, am spus într-o discuție în doi ceva deloc măgulitor la adresa unuia dintre trădătorii de neam care-i făcea zilele amare cu ineptele învinuiri pe care i le aduce. Cu glas blând, cu acel fel unic al lui de a dojeni, mi-a răspuns: „Ancuță, nu spune asta, nu e vinovat, l-a scăpat Dumnezeu din brațe!”. Nici urmă de fariseism, de ironie în cuvinte. Era convins că insul era victima unor forțe ale întunericului, atins de... flacăra violet, pălit de coada diavolului. Nu îi purta dușmănie, își dorea doar să se facă dreptate. Atât. M-am uitat în ochii albaștri, ca de copil și mi-am dat seama câtă nevoie e pe lume de un astfel de om. Nu e puțin lucru să lași până și judecata dușmanului în seama lui Dumnezeu și să încerci să îi găsești explicații pentru mârșăviile, oricât de mari, pe care le săvârșește. E nevoie însă de un suflet de creștin adevărat. Un astfel de om a fost și părintele profesor Constantin Galeriu, duhovnicul meu vreme de aproape un sfert de veac. Și el găsea înțelegerea pentru torționarii care l-au chinuit, trupește și sufletește, și Grigore avea puterea să priceapă cum unul care i-a fost cândva alături îl acuza de tentativă de omor, pe el, care la modul propriu, nu ar fi putut lovi o insectă. S-a întristat grozav odată când Basted, pisica noastră pe care o adora, a venit din grădină cu un fluture în dinți și chiar a încercat să o convingă să-l sloboadă. Dar tot el, dându-și seama de faptul că nu se poate interveni în legile nescrise ale naturii, i-a cerut scuze pisicii... O mică scenă domestică. O colosală lecție de viață.

Cu siguranță îmi lipsește firescul lui, felul lui simplu, curat, de a fi. Sunt mulți cei care cred că poetul era numai un melancolic cu chip trist, cu ochi pierduți în zare dar cu un trup firav ce se ținea în viață cu nectar din cupa muzei Poesis. Aceeia care

am avut şansa, bucuria, norocul să îl cunoaştem mai îndeaproape, ştim doar că harul său se hrănea cu idei şi vise. Omul Grigore Vieru avea cerinţe puţine, modeste, şi se mulţumea de orice. Şi în asta nu era multora un model. Dar în privinţa nevoilor, sufletul era pretenţios. Se înconjura de spirite alese. Citea mult şi avea forţă să cearnă, să păstreze lângă inima lui doar ceea ce era cu adevărat valoros. Cu o nedisimulată bucurie ne atrăgea atenţia în legătură cu cutare ori cutare poet ori scriitor – şi asta într-un domeniu în care mulţi îşi hrănesc orgoliile cu „leşurile" confraţilor! Avea acel dar dumnezeiesc, acea forţă de a se bucura de orice. Nu trebuia să-i faci daruri mari, căci avea puterea să vadă diamantul ascuns înlăuntrul pietrei. I se umpleau ochii de lumină nepământeană, chipul tot devenea surâs la cel mai neînsemnat gest de prietenie, iar dacă îi ofereai o carte era o imensă încântare, chiar dacă autorul ei nu era celebritate. Ştia că dincolo de rânduri va întâlni un om.

Iar bucuria lui încălzea inimile celor din jur şi se transforma adesea într-un râs măsurat, cumpătat, dar pornit din baierele sufletului. Mi-e dor de umorul lui de un rafinament cu totul aparte. Avea un nebănuit har la spus glume. Greu de crezut pentru cei care nu-l ştiu îndeaproape, omul acela care părea coborât dintr-o icoană bizantină, putea să se amuze de un milion de lucruri. Îmi amintesc că, în urmă cu optsprezece ani, chiar de ziua lui, de un 14 februarie cu multă zăpadă, cam ca acum, când poetul venise cu treburi la Bucureşti şi vremea nu îi mai permisese să plece la Chişinău, locuia la noi şi nu părea că se sinchiseşte că nu va fi aniversat. Aşa că m-am gândit să îi fac o petrecere surpriză. I-am pregătit degrabă un tort, am pus o masă elegantă şi aşteptam câţiva prieteni apropiaţi. Uneia dintre pisicile casei – la vremea aceea se adunaseră mai multe, Grigore spunând că se simte ca în bojdeuca lui Creangă! – îi venise sorocul şi a adus pe lume, cu puţin timp înainte de sosirea oaspeţilor, un puiuţ. Grigore a râs cu poftă nebună de întâmplare, propunând ca *ofranda pisicească* să se cheme aidoma lui, Grigore. A făcut şi mai mare haz când Constantin Crişan, aflat printre musafiri – şi el plecat dintre noi prea repede şi nedrept dat uitării –, care se pricepea mai bine la mâţe, ne-a spus că Grigore... e fată. Nu pot uita nicicând acel râs cuminte, bine temperat, în cascade de pârâu de munte... Era râsul unui om cu conştiinţa curată, cu sufletul uşor.

De multele alte putea să râdă Grigore Vieru, dar devenea o hieratică seriozitate când era vorba despre problemele grave, despre ceea ce era sfânt în conştiinţa sa: mama, credinţa, casa, familia, pruncii, ţara, limba, neamul, istoria, poporul român – nu neapărat în ordinea aceasta. Le-ar fi apărat cu arma în mână pe toate acestea, dacă ar fi fost nevoie. Dar a luptat pentru ele prin scrisul său, prin forţa exemplarităţii sale şi civismul său neînfricat, neobosit. Era respectat, iubit pentru acest fel de a fi, masele largi îl priveau ca pe una dintre minţile luminate ale Basarabiei şi îi urmau calea. Tocmai de aceea duşmanii neamului loveau în poet cu o asemenea duritate. Imaginea lui de sfânt trebuia musai ştirbită. (Că nu le-a ieşit s-a văzut la cea de pe urmă călătorie a sa pe pământ. O mare de oameni l-a condus către singuraticul mormânt!) Niciodată nu am înţeles cum de se putea să sufere fizic – şi nu e o metaforă –

atunci când vreunul dintre triştii şi rătăciţii de prin cultura noastră contemporană (răul necesar, cred eu, fără de penibilul cărora ne-ar fi mai greu să vedem valorile şi adevărurile) mai comiteau vreo josnicie la adresa lui Eminescu, mai spurcau cu vreun gest tembel ori cu vreo sudalmă neamul nostru. Încercam să-l liniştesc, explicându-i raţiunea pentru care dilematicii şi elitiştii de servicii tot fac zâmbre la hale străinătăţuri, care se uită la ei fix ca la găina lui Cristoiu, aia de năştea pui vii. Nu reuşeam să îl alin. Făcea tensiuni, se întuneca la faţă, avea tulburări de ritm cardiac detectabile medical, nu doar clamate. Dar nici atunci când suferinţa sa era aşa de evidentă nu era dominat de ură, era doar trist, foarte trist.

De toate câte-mi vin în minte când mă gândesc la Grigore, mi-e dor. Şi de încă multe altele cu care a plecat din această lume şi pe care le aflu tot mai rar la cei rămaşi în jur.

Dan MĂNUCĂ

POETUL, CA ȘI SOLDATUL...

Era, cred, la începutul lui martie 1989, când membrii din Iași ai Uniunii Scriitorilor au fost convocați de doamna Ana Vâlcu, atunci secretara Asociației, să participăm la o întâlnire cu Grigore Vieru. Deși invitația fusese făcută în pripă, cred că aproape nimeni nu a lipsit: tentația era prea mare. Întâi de toate, urma să vedem și să auzim un scriitor de limbă română dintr-o țară la al cărei radio public se vorbea atât de programatic pocit, încât eram curioși dacă și oaspetele se va conforma normelor sovietice. În al doilea rând, urma să vedem și să auzim un cetățean al unei țări al cărei regim politic era nu numai tulbure, dar și în luptă strânsă cu directivele moscovite. Toată lumea urmărea, la televizor, încleștările dure de la Chișinău, care contrastau cu apatia politică, mai mult sau mai puțin aparentă, de la noi.

Poetul basarabean mai fusese în România, dar la Iași cred că era pentru întâia oară. Era vizibil emoționat, ca, de altfel, și noi. De vorbit, vorbea cea mai curată limbă românească. Pe deasupra, limba unui intelectual crescut românește. Inimile s-au deschis îndată, discuția a devenit un colocviu cordial. Cât privește cea de a doua problemă, am fost mulțumiți doar să dăm mâna cu întruparea a ceea ce credeam că reprezintă rezistența anti-bolșevică de peste Prut. Mai departe, nu s-a mers, din prudența ambelor părți.

Când, în ianuarie 1990, granițele s-au deschis, am plecat la Chișinău, delegat din partea Academiei Române să discut cu cercetătorii basarabeni posibilitatea unei colaborări în vederea alcătuirii unui dicționar al literaturii române. Fusese propunerea celor de la Chișinău. Entuziasm din partea tuturor. Stins însă, din partea mea foarte repede, după ce am constatat gradul fioros de sovietizare a intelectualității de pe malurile Bâcului. Eu îmi închipuisem că toți cei de acolo vorbesc și gândesc precum Grigore Vieru. Iluzie spulberată, cel puțin pentru mine, dramatic. Mai ales după ce am discutat cu Mihai Cimpoi, Serafim Saca, Nicolae Dabija, Sergiu Nucă, Sergiu Pavlicencu și cu alți câțiva, care mi-au deschis ochii. M-am întors acasă în tren împreună cu Grigore Vieru, care, pe bancheta din compartiment, a scris o poezie încrâncenată despre cele ce discutasem și văzusem la Chișinău. El și-a continuat drumul spre București, iar eu am dat versurile spre publicare revistei „Cronica", unde au și apărut.

Abia atunci am început să înțeleg gravitatea situației în care se aflau intelectualii de peste Prut care nu se „mancurtizaseră" și care doreau să refacă legăturile cu spiritualitatea românească. Abia atunci am început să înțeleg gravitatea poziției în care se afla și Grigore Vieru: „Poetul, ca și soldatul...". A înfruntat moartea de nenumărate ori, ridicându-se pe baricadele care apărau limba și spiritualitatea natională.

Era, într-adevăr, un militar, care folosea cuvântul drept spadă şi pagina drept scut. De aceea, „mama" (metaforă dominantă în câteva volume) a devenit un simbol al rezistenţei încăpăţânate, al legământului cu pământul. De aceea, Eminescu a devenit, la rându-i, un simbol al aceluiaşi legământ.

De aceea, la rândul lui, Grigore Vieru a devenit un simbol în eternitate al luptei dure şi perpetue pentru apărarea fiinţei românesti. Era casa lui. „Omul fără casă merge uşor la război, dar se şi predă la fel", zice undeva poetul. Care nu s-a predat niciodată, tocmai pentru că ştia că are de apărat ceva mai de preţ decât propria-i viaţă.

„Convorbiri literare" nr. 1, (157), pag. 54, ianuarie 2009

Adrian PĂUNESCU

MARELE SPION ROMÂN ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC

Cuvântul meu aşezat lângă antologia lui Vieru mi se pare un fel de gest de participare la reconstrucţia casei poetului, după ce acesta s-a mutat în altă casă, cea veşnică. Nu se mai poate schimba nimic din soarta marelui poet. Fireşte că el s-ar fi tot aplecat asupra textelor sale şi le-ar fi pregătit mai riguros, pentru ca el să înfrunte vremurile. Mereu e de schimbat un cuvânt, mereu e de adăugat sau de scos o virgulă, într-un text destinat posterităţii. Dar cartea definitivă a lui Vieru rămâne aceasta, adăugându-i-se poate numai ultimul text pe care îl datorăm marelui chinuit, replica pe care acesta a simţit nevoia să o publice în „Literatura şi arta", în orele nopţii în care el era zdrobit pe o şosea. Această replică situează mai cu exactitate viaţa poetului între vieţile contemporanilor săi şi moartea poetului în pământul neamului său.

Să presupunem că esteticii lui Vieru se cuvine să-i aplicăm cea mai drastică şi mai neiertătoare grilă de criterii. Unui cronicar format la focul de brichetă al poeziei oligofrene, simplitatea lui Vieru ar putea să i se pară suspectă. „Sunt iarbă, mai simplu nu pot fi", hotărâse Vieru să-i fie epitaful. Mai încap aici înfloriturile, metaforele, savantlâcurile? În cele mai bune poezii ale sale, Grigore Vieru e simplu, nu numai ca iarba, nu numai ca pîinea, ci şi ca Biblia.

Până într-un punct, oricine are dreptul să creadă orice despre un poet, despre oricare poet. Numai că a fi contemporan cu Vieru şi a-l amărî, cu ştiinţă, face să sufere, a-l dezgusta de viaţă, a-l teroriza şi de dincoace, şi de dincolo de Prut nu înseamnă vreun merit pentru autor. Cunosc ecuaţia „nu se poate artă fără suferinţă". Ceea ce nu se traduce prin încurajarea schingiuitorilor. În toţi aceşti ani, homunculii fără substanţă umană au indus în societatea românească, de dincoace şi de dincolo de Prut, mizeria morală că răi şi vinovaţi sunt cei care-i apără pe marii poeţi, în timp ce demolatorii, betonatorii, asasinii creatorilor neamului sunt purtători de noi estetici, de încifrate mesaje benefice, sunt nişte vidanjori (care nu ştiu că ar trebui să se vidanjeze, întâi, pe ei înşişi).

Sunt mândru de egalitatea cu mine însumi, în felul cum m-am comportat cu valorile. Nu l-am înjurat niciodată pe Whitman, pentru felul în care l-au ofensat nişte vameşi americani pe Brâncuşi. N-am crezut că e cuviincios să-l atac pe Esenin, pentru că în brazda ţării mele s-au înfipt şenilele tancurilor sovietice. N-am plătit cu aceeaşi monedă, a şovinismului, nişte versuri antiromâneşti ale lui Petőfi.

De când l-am cunoscut şi până de curând, când el a plecat în necunoscut, l-am privit pe Grigore Vieru ca pe un mare poet, ca pe un mare, profund şi subtil poet, ca pe un autor modern, de opera căruia homunculii se vor izbi totdeauna ca de o exclamaţie de marmură. Vieru a fost cel mai bun dintre noi. L-am iubit de când i-am citit primele cărţi, tipărite, întemniţate în litere chirilice, fireşte, nu din vina lui, găsind în

ele semnul mult căutat al dorinţei oamenilor luminaţi din Basarabia de-a ne regăsi şi de-a ne uni, ca-n versul simplu şi ireductibil „Mamă, tu eşti patria mea". Când îl citeam pe Vieru în chirilice parcă revedeam românii ardeleni îmbrăcaţi în uniforma imperiului care-i ţinea departe de ţară.

Obsesia mamei, pe de o parte cea de la Pererâta, pe de altă parte cea de dincoace de Prut, a făcut pentru noi, cei care l-am citit şi l-am înţeles pe poet, cât o armată de eliberare.

Trebuie să fii un mare dobitoc (chiar dacă multilingv) ca să bagatelizezi, din dezhidratarea ta mizeră, cărţile, viaţa şi, acum, mormântul lui Vieru.

Din ce perspectivă scriu eu toate acestea? Din convingerea că, atunci când supravieţuitorii cumplitelor vremi de acum îşi vor crea vizibilitatea necesară către valori, ei vor descoperi în Vieru pe unul dintre cei mai valoroşi, mai importanţi şi mai curaţi poeţi ai limbii române.

Vieru e marele spion român în spaţiul românesc şi, de curând, în cer. Simplu ca iarba. Simplu ca Biblia. Simplu ca pâinea.

2–3 februarie 2009

Mircea SNEGUR, ex-preşedinte al Republicii Moldova

S-A SACRIFICAT PENTRU VERTICALITATE

„Toţi venim dintr-un labirint al sorţii şi nu ştim niciodată dacă suntem sau nu departe de a ieşi din el. Ne prinde o vreme, când vrem să înţelegem de am ales corect poteca spre lumină şi începem a număra răscrucile vieţii şi a ghici care cotitură ne-a adus aici, unde suntem acum. Cine nu s-ar mândri cu faptul că v-a cunoscut la o răscruce a vieţii sale? Eu mă consider dublu norocos în acest sens, fiindcă acel eveniment coincidea şi cu răscrucea neamului nostru. Vreau să cred că în «Labirintul Destinului» meu veţi găsi şi adevăruri necunoscute încă, care nu iartă dacă-s ascunse". Acesta-i autograful pe care i l-am dat, acum doi ani, maestrului Grigore Vieru, oferindu-i primul volum al memoriilor mele. Apoi am scris al doilea volum... Acum scriu cu sfâşietor de tristul gând că Poetul nu le va mai citi.

Adevărul nu iartă, dacă-i ascuns... Aceasta a intuit Grigore Vieru din primele sale destăinuiri pe hârtie. Dar foarte multă vreme a fost nevoit să ni-l arate prin semne, prin fraze cifrate în simboluri eterne ale neamului, ca să nu le desluşească şi cei de-i vânau cuvântul, pentru a-l opri. Apoi, şlefuirea frazei aidoma diamantului a devenit o deprindere, un crez, un măreţ dar ce au permis să-l înţelegem de la mic la mare, de parcă ne-ar fi citit gândurile, durerile, visele.

Acum e şi el doar în cuvânt, şi starea aceasta a Poetului prefăcut total în Cuvânt ne face să înţelegem cu adevăratelea dimensiunile irecuperabilei pierderi pentru spaţiul cultural unic românesc, pentru toţi cei care l-am cunoscut, l-am stimat şi i-am admirat talentul. Poeziile, cântecele pe versurile sale vor dăinui pe meleagul nostru străbun. Generaţii şi generaţii de copii, ca nişte albinuţe, vor sorbi mereu din „Albinuţa"-i plină de învăţăminte şi poveţe creştineşti pentru buna pornire în viaţă. Sfătoasele-i cugetări ne vor ţine limpede gândirea la bătrâneţe...

Afară de titanica-i muncă de creaţie, Grigore Vieru şi-a consacrat o bună parte din viaţă (de sănătate nu mai zic) activităţii concrete pentru renaşterea naţională – repunerea în drepturi depline a limbii române, a alfabetului latin, a istoriei neamului etc. Spun aceasta în cunoştinţă de cauză, fiindcă chiar de la începuturile operei date am fost alături de înaintaşii intelectualităţii, fapt ce mi-a schimbat radical nu doar concepţiile, ci şi întreaga viaţă. Despre acea răscruce vorbeam, de fapt, în dedicaţia-autograf citată mai sus.

Publicistica lui Grigore Vieru este o oglindă a vremurilor în care a scris, e cu totul şi cu totul deosebită. Din ea desprindem nu doar problematica la zi în diverse etape, dar găsim şi multe consideraţii apreciative pentru un eveniment sau altul. Când a fost nevoie, cuvântul mobilizator al poetului ne-a spus cum să acţionam – mai ales în momentele ce ţin de efortul comun pentru înlăturarea impedimentelor în calea spre revenirea noastră la rădăcini, la tot ce ne este scump.

Dar cu câtă osârdie sărea Grigore Vieru în apărarea celor obijduiţi pe nedrept! Şi cu câtă dragoste vorbea despre oamenii de cultură, întotdeauna găsind de cuviinţă să le dea şi numele, chiar dacă uneori era nevoie de liste întregi ale celor ce-l sprijineau cu ceva în măreaţa sa luptă dreaptă. Muncea până la epuizare pentru a uni oamenii, cu gând ca aceasta va lucra la împlinirea marelui său vis.

E greu să găsim cuvintele ce l-ar defini pe Grigore Vieru – poetul, publicistul, filosoful, omul. Parcă ar fi de ajuns şi aceste patru definiţii. Dar cred că l-am supăra. Căci a fost nu numai blând, dar şi curat. A avut credinţă mare în Dumnezeu şi în ceea ce făcea. Simplu, sensibil, fără capricii, s-a sacrificat pentru verticalitate. Cu certitudine, este o personalitate aleasă pentru neamul nostru, personalitate care, pe lângă marile virtuţi artistice şi sociale, se remarcă şi prin faptul că a fost un om de o cumsecădenie extraordinară, un bun soţ, tată, bunel. Aşa va rămâne mereu în memoria neamului cel ce ne-a lăsat ilustra sa operă drept tămadă sufletelor noastre.

Petru LUCINSCHI, ex-preşedinte al Republicii Moldova

GRIGORE VIERU ESTE DE NEÎNLOCUIT

În jurul creaţiei lui Grigore Vieru s-a adunat o bibliografie impunătoare. S-a scris şi se va scrie încă mult şi bine, fiindcă Grigore Vieru este, prin verbul său plin de sens, o carte mereu deschisă, citită de la mic la mare. Iată de ce în rândurile ce urmează nu mă voi lansa în lucruri comune asupra talentului său de vrăjitor al cuvintelor. Alţii, şi anume specialiştii în materie, sunt mai îndrituiţi să se pronunţe aici. Voi spune doar atât: înalt exemplară sub aspect artistic şi ţinută morală, opera lui constituie o mărturie de lucrare serioasă întru capacităţile de creaţie ale neamului nostru.

L-am cunoscut din anul 1957, ambii fiind repartizaţi în acelaşi cămin studenţesc de pe strada Frunze nr. 104 (astăzi Columna). Dumnealui termina studiile, eu numai le începeam. De atunci şi până astăzi mă tot întreb: oare prin ce miracol într-un trup oarecum plăpând, fragil ca o trestie gânditoare în bătaia vântului a putut să sălăşluiască o fiinţă spirituală atât de puternică şi robustă, cu convingeri profunde în probleme de limbă, pământ natal, istorie, cultură şi credinţă?

În povestirea *Cartea lui Camus* Paulo Coelho arată cum un jurnalist îl tot urmărea pe scriitorul francez Albert Camus, cerându-i să-i explice detaliat cum lucrează. Acesta tot evita răspunsul: „Eu scriu, iar ceilalţi gândesc ce vor despre scrisul meu". „Dacă ar trebui să scrieţi o carte despre societate, aţi accepta provocarea?" la întrebat jurnalistul. „Desigur", i-a răspuns Camus. Cartea ar avea o sută de pagini. Nouăzeci şi nouă vor fi albe, pentru că nu e nimic de spus. La sfârşitul paginii 100 aş scrie: „Unica datorie a omului este de a iubi".

Mai rar un asemenea caz: Grigore Vieru a iubit ca nimeni altul, dezinteresat şi cu dăruire totală dimensiunile noastre spirituale numite convenţional limbă şi alfabet. Şi-a făcut din ele stindard de luptă constantă, prin aceasta contribuind substanţial la emanciparea culturală şi sufletească a poporului său. Şi era ascultat de toţi, de la vlădică la opincă, chiar şi de cei care deseori nu-i împărtăşeau opiniile. A fost eficient prin aceea că, spre deosebire de oponenţii săi, îşi promova convingerile fără agresivitate, acestea fiind bazate pe document, raţiune şi sentiment. Vorbea şi scria sincer şi cu sens, fără dram de făţărnicie, şi asta îi conferea credibilitate. Deşi nu a deţinut funcţii de stat, a fost o autoritate a timpului său, de ale cărui atitudini, pledoarii şi poziţii s-au văzut nevoiţi să ţină cont până şi factorii decizionali mai puţin deschişi schimbărilor şi intrării în normalitate. Cunosc aceasta din activitatea mea din Parlament şi Preşedenţie. Prin poziţia dumnealui se găseau nişte soluţii echilibrate întru binele tuturor.

Interesant şi plin de învăţăminte e faptul că, fiind o autoritate literară şi publică fără drept de tăgadă, Grigore Vieru a rămas mereu aşa cum l-am cunoscut încă din

anii studenţiei: simplu, modest, săritor la nevoie, prietenos şi delicat în comportament, un altruist care ne-a predat zilnic lecţia generozităţii întemeietoare de lucruri durabile. Încă o particularitate ce trebuie menţionată: fiind un fecior al poporului său, totodată el era foarte critic faţă de unele slăbiciuni, năravuri şi deprinderi negative de-ale noastre, despre care vorbea deschis şi cu mare durere în suflet.

Ni se spunea, pe timpuri, că oameni de neînlocuit nu există, aceasta fiind, probabil, o idee ce coboară dintr-o filozofie a neglijenţei faţă de uman şi umanitate. De fapt, orice om este o creaţie unică, frumoasă şi irepetabilă. Iată de ce naşterea fiecăruia trebuie să ne bucure, iar moartea lui ar trebui să ne întristeze. Dispare un unicat dintr-o lume de unicate şi astfel devenim, poate fără să ne dăm seama, mai săraci, mai singuri şi mai vulnerabili. Grigore Vieru, am convingerea, este de neînlocuit atât ca poet, cât şi ca om al cetăţii!

Am impresia că pe Vieru îl obosea cu adevărat numai lipsa de activitate. Veşnic se afla în mişcare, peste tot era aşteptat cu drag să cuvânteze, iar el, generos din fire, nu putea trata cu refuz numeroasele solicitări de a merge la diferite manifestări organizate azi la Briceni şi Ocniţa, mâine la Hânceşti şi Cahul... Drumul, anume drumul frate cu Vieru i-a şi curmat apostolatul într-o tragică zi de ianuarie.

Talentul numai a spus
că mă ajută, dar munca
chiar m-a ajutat.

Bustul poetului pe Aleea Clasicilor, Chișinău

VA FI INSTITUIT PREMIUL NOMINAL ANUAL „GRIGORE VIERU"

Trista şi incredibila veste că şi-a închis pentru totdeauna ochii marele poet Grigore Vieru ne-a cernit sufletele. Pierderea este irecuperabilă şi pentru comunitatea ştiinţifică din ţară, care a preţuit înalt măiestria artistică şi activitatea omului de cultură Grigore Vieru, conferindu-i de Ziua Limbii Române, pe 27 august 2007, titlul de *doctor honoris causa* al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Fără a pretinde la exhaustivitate, vom menţiona următoarele. A fost un mare noroc că Domnul ni l-a dăruit pe Grigore Vieru, poetul conştiinţei naţionale. Poemele sale au devenit sinonimul mamei, copilăriei, casei părinteşti, Patriei, credinţei străbune, istoriei şi limbii acestui neam, naturii pitoreşti a plaiului nostru mioritic. În aceste clipe, ca niciodată sunt profetice versurile poetului scrise prin anii 70 ca un testament pentru viitor:

Am o casă printre ramuri,
Am un sat întreg de neamuri,
Am un codru, o câmpie,
Am un grai ce-mi place mie...

O jumătate de secol s-a înregimentat în lupta pentru limbă şi alfabet – matricea identităţii unei naţiuni, scriind în acest sens:

În aceeaşi limbă toată lumea plânge,
În aceeaşi limbă râde un pământ,
Ci doar în limba ta durerea poţi s-o mângâi,
Iar bucuria s-o preschimbi în cânt.

Fiind o natură lirico-contemplativă, Grigore Vieru a meditat filosofic asupra existenţei umane la general şi a rostului omului pe Pământ, lăsându-ne ca moştenire în acest sens eseuri, poezii, maxime. În condiţiile globalizării şi reîntoarcerii ţării noastre în marea familie europeană, el spunea vizionar: prin Mozart sau Bach, Ceaikovski sau Verdi, Beethoven sau Enescu, întreaga lume devine un singur neam integrat în ordinea şi cadenţa cosmică.

În aceste clipe când ne luăm adio de la maestrul Grigore Vieru, spunem: Domnul să-l ierte, fie-i ţărâna uşoară, iar noi să-l păstrăm de-a pururi în memorie. Credem că e binevenită ideea ca pentru cele mai valoroase rezultate ale cercetărilor din domeniul limbii şi literaturii să fie instituit Premiul nominal anual „Grigore Vieru".

Comunitatea ştiinţifică din ţară este alături de familia îndoliată, rude şi prieteni! Sfidând moartea, poetul scria:

Nu am, moarte, cu tine nimic,
Nici măcar nu te urăsc...

Acum, plecând pe calea neîntoarcerii, a lăsat un gol imens în spiritualitatea neamului. Noi ne mândrim cu acela care a fost Grigore Vieru, căci moştenirea pe care a lăsat-o este netrecătoare şi multe generaţii îi vor duce dorul, mângâindu-şi sufletele cu versurile lui.

Comunitatea ştiinţifică a AŞM
„Săptămâna", 6 februarie 2009

Viorel DODAN

MEMORIA UNUI SIMBOL

Trăim vremuri tulburi, de rătăcire şi de pierdere a identităţii spirituale atât personale cât şi naţionale. Luaţi de vârtejul globalizării şi prea ocupaţi să devenim cetăţeni europeni şi mondiali, noi, românii, uităm prea uşor ceea ce suntem cu adevărat, care ne sunt rădăcinile, trecutul şi tradiţiile autentice. Am adoptat simboluri străine de spiritul tradiţional românesc, ridicându-le la rang de valori, uitându-le pe cele româneşti.

Pilonii spiritualităţii noastre milenare sunt roşi de cariile aşa-zisului modernism, superficial, mult prea colorat şi artificial. Valorile noastre naţionale autentice sunt puse în umbră de falsuri zăngănitoare, frumos colorate şi luminate, dar lipsite de conţinut, de esenţă. De aceea, în acest mare deşert de platitudini şi personaje de mucava, prezenţa unor acţiuni culturale autentice şi promovarea valorilor naţionale poate fi considerată o oază de normalitate şi de speranţă pentru viitor. În acest spirit, este lăudabilă iniţiativa autorităţilor locale de a ridica la Râmnicu Sărat un bust al poetului Grigore Vieru. Mulţi vor fi cei care se vor întreba: „De ce Grigore Vieru? De ce în oraşul nostru?". Răspunsul poate fi simplu: „De ce nu?". Ca şi Eminescu, Grigore Vieru îşi poate găsi locul oriunde în ţinuturile locuite de români. Dezvoltând însă, putem găsi o mulţime de argumente în sprijinul acestui act de cultură. Unul din ele este acela că poetul Grigore Vieru face parte dintre acei oameni care au ţinut aprinsă flacăra românismului în Basarabia, în vremuri în care viscolul siberian sufla necruţător, îngheţând inimi şi idealuri. Pentru că a fost cel mai înflăcărat patriot care a existat vreodată, cel care, în pofida realităţilor istorice şi sociale existente, n-a încetat nicio clipă să slujească cetăţii Limbii Române şi idealului său suprem – Unirea cu Patria-mamă. Pentru că a fost o personalitate complexă a culturii româneşti, cel mai mare apărător al limbii, credinţei şi valorilor ancestrale pe această palmă de pământ românesc înstrăinată. Sau pentru că la sfârşitul anilor 80, acesta se găseşte în prima linie a mişcării de eliberare naţională din Basarabia, iar textele sale (inclusiv cântecele pe versurile sale) au avut un mare rol în deşteptarea conştiinţei naţionale a basarabenilor. Vieru este unul dintre cei care au luptat pentru introducerea limbii române ca limbă oficială şi trecerea la gratia latină în Basarabia şi cel care a elaborat primul *Abecedar* în limba română. Animat de profunde sentimente patriotice, acesta a refuzat să compună versurile pentru un nou imn când neocomuniştii ajunşi la putere în Moldova au renunţat la imnul de stat „Deşteaptă-te, române!". Dar mai presus de toate, Grigore Vieru este „lacrimă din Eminescu"... Sunt doar câteva motive pentru care poetul român poate sta la loc de cinste alături de marii oameni de cultură ai naţiei noastre. Din păcate, aşa cum se întâmplă cu marile valori, ele nu sunt apreciate în timpul vieţii, ci abia după ce trec în nefiinţă. Dar poetul nu a murit.

El este viu în conştiinţele tuturor românilor de dincolo şi de dincoace de Prut. Pentru că, aşa cum spunea el însuşi, „dacă visul unora a fost ori este să ajungă în Cosmos, eu viaţa întreagă am visat să trec Prutul”... Şi dacă după toate astea vor mai fi unii care se vor întreba cine e Grigore Vieru, vor afla un răspuns simplu dar atât de complex în profunzime din epitaful său: „Sunt iarbă. Mai simplu nu pot ti. A ti simplu nu este o treabă uşoară. A fi simplu înseamnă să mori câte puţin în fiecare zi, în numele celor mulţi, până când te preschimbi în iarbă. Iar mai simplu ca iarba ce poate fi?!”.

Ziarul „Sensul Râmnicean”, 7 mai 2010

Mircea HAVA

ÎN SLUJBA SOLIDARITĂŢII, A UNITĂŢII DE NEAM ŞI ŢARĂ

Sunt unul dintre locuitorii Albei Iulia care se poate mândri cu faptul că, în calitate de edil al municipiului, am avut bucuria să îl găzduiesc pe Grigore Vieru, să îl cunosc şi să îl preţuiesc pe acest mare poet contemporan care şi-a dedicat viaţa idealului de unitate națională. Poate că tocmai acest vis sublim al său l-a făcut să se simtă atât de atras de istoria străvechiului oraş – capitala unirii neamului, de la cea dintâi, săvârşită sub Mihai Viteazu până la cea din 1918, care a readus şi Sfânta Basarabie în rotundul țării.

Grigore Vieru a fost unul dintre scriitorii contemporani care au înţeles să folosească verbul în slujba solidarităţii, a unităţii de neam şi ţară, iar această atitudine a sa, plină de iubire pentru fraţi, pentru plai, izvora din încrederea în adevăr, în ţară şi în cuvântul matern. În mijlocul tuturor nedreptăţilor pe care le-a îndurat, Grigore Vieru este un garant al românismului şi va rămâne pentru eternitate un prieten al albaiulienilor.

Creaţia lui în literatura românească este consemnată şi aşezată cum se cuvine de specialiştii în domeniu, iar ecoul creaţiei sale va rămâne pentru totdeauna în inimile şi conştiinţele românilor ceea ce e mai de preţ decât cronicile elogioase şi amplele studii de istorie literară.

Versurile sale îi însufleţesc pe românii de pretutindeni, iar prezenţa sa la Alba Iulia a determinat acea necesară revigoare a spiritualităţii noastre, a sentimentelor de frăţietate, a nevoii de conlucrare şi efort concentrat întru binele neamului.

Faptul că s-a aflat ades la Alba Iulia, că a participat la Congresul Spiritualităţii Româneşti, că a cuvântat despre noi, ne face să ne dorim ca amintirea sa să se păstreze vie în capitala de suflet a românităţii şi astfel, alături de marile personalităţi ale stirpei îşi capătă locul ce i se cuvine în înfăţişarea statuară pe care o dezvelim, în mod simbolic, cu prilejul desfăşurării lucrărilor Congresului Spiritualităţii Româneşti, care are loc anual în preajma zilei de 1 Decembrie.

Din albumul „Grigore Vieru, omagiul adus poetului de oraşul Marilor Uniri – Alba Iulia", 1 decembrie 2009

Gina POENARU

O LEGENDĂ A NEAMULUI ROMÂNESC, GRIGORE VIERU

Maestrul Grigore Vieru ar fi împlinit 78 de ani la 14 februarie 2013.

În semn de omagiu adus acestui intelectual strălucit, în întreaga țară au loc manifestări culturale. La Botoșani, prietenii poetului au inițiat proiecte publice prin care ne invită să redescoperim opera lui Grigore Vieru.

A fost mai mult decât un poet, a fost un destin, o mare conștiință a timpului nostru, care a trăit în spiritul dreptății și al iubirii ce poate birui totul.

O confirmă Lucia Olaru Nenati, prietenă a lui Grigore Vieru din România, cea cu care poetul a inițiat, alături de alți poeți și artiști, printre care Ion și Doina Aldea Teodorovici, primul turneu al poetului în România, și cu care a rămas prieten până la sfârșit.

Proiectele lui Grigore Vieru sunt continuate, acum, de cei care i-au fost aproape. Cel mai îndatorat să o facă este fiul poetului, Călin Vieru.

Izvor nesecat, opera lui Grigore Vieru este promovată și scoasă la lumină în diverse moduri, fie că este vorba de carte, spectacol de poezie sau de muzică.

Pentru a marca ziua de naștere a poetului, Asociația culturală „REGAL D'ART" din Botoșani, coordonată de notarul Lili Bobu, a editat în colecția „Regal de poezie" volumul *Testament pentru Fuego*, cu versuri de Grigore Vieru, prefațată de acad. Nicolae Dabija, pagini alese, cu CD – o ediție de colecție pentru bibliofili cu o grafică de excepție.

Botoșani, 14 februarie 2013

Acad. Răzvan THEODORESCU

CINSTIREA LUI GRIGORE ÎN ORAŞUL PE CARE L-A IUBIT

În aceste zile premergătoare sărbătorii Unirii de la 1859, dar rememorând şi perioada la care, în 1918, Sfatul Ţării proclama Unirea cea Mare, bustul lui Grigore Vieru este dezvelit la Bucureşti, având în spate, îngemănate parcă trunchiurile aproape seculare ale unor arbori, cinci la număr, o altă coincidenţă cu vechile provincii ale României Unite, iată, şi prin opera poetului român Grigore Vieru, acest cavaler al concordiei naţionale, al unirii întru suflet a românilor, dincolo de graniţele istorice, de pretutindeni.

Din 1948 până în 1964, şi chiar şi după – îmi spunea odată un fost deţinut politic – era mai bine, într-un fel, în închisoare, decât în aşa-zisa libertate. În celulă, duşmanul era dincolo de uşa ferecată, dincolo de vizetă. Afară, putea fi oriunde, era pretutindeni. Mi-am adus aminte de această mărturisire cu caracter de paradox încercând să-l înţeleg pe Grigore Vieru.

Vieru era unionist. Românismul basarabenilor stătuse în temniţele Republicii Sovietice Socialiste, se luptase, rezistase, sperase şi iată-l, prin Grigore Vieru, după 1989... în libertatea românească, aşa cum şi câtă era ea. Între celula RSR şi celula RSSM părea să se năruie zidul despărţitor şi Grigore Vieru părea să-şi fi împlinit speranţele „de la Nistru pân' la Tisa", cum doinise marele său înaintaş, Eminescu. A trebuit însă să trăiască (prea din plin) şi adevărul despre care aminteam la începutul acestor rânduri. S-au găsit şi duşmai, aşezaţi de-o parte şi de alta a „podurilor de flori", care, dacă n-au putut mai mult, au aruncat cu ciulini spre poetul concordiei naţionale al secolului XX.

Răzvan Paul Mihăescu, autorul monumentului a intuit exact dimensiunile spirituale ale poetului şi, modelându-i bustul, a ştiut să-i ofere şi o anumită personalitate, nu lipsită nici de hieratism şi nici de delicată sensibilitate, trăsături ce conferă nobleţe şi noi cu toţii ştim că acesta este nobleţea de a fi român.

Am cunoscut îndeaproape personalitatea poetului, academicianului, marelui patriot Grigore Vieru şi pot afirma că artistul Răzvan Paul Mihăescu a reuşit să capteze un element decisiv din psihologia dramaticului poet: patosul.

În bronzul lui Răzvan Paul Mihăescu, înfăţişându-l pe prietenul meu Grigore Vieru, regăsesc tot patosul, toată nădejdea şi tot tragismul care l-au caracterizat, într-o viaţă dureros de scurtă pe marele poet de la Pererâta. În bustul lui Răzvan Paul Mihăescu – artist cu state vechi mult apreciate – te atrag în primul rând ochii.

Un Vieru suferind – pentru o cauză care a fost aşa toată viaţa – cu fruntea sa largă, care a fost la un moment dat simbolul Basarabiei luptătoare, foarte convingător şi expresiv.

La puţin timp după plecarea sa dintre noi, cinstirea lui Grigore Vieru în oraşul pe care l-a iubit, numindu-l capitala tuturor românilor (mi-a spus-o nu o dată), constituie un gest nobil şi de salutat.

Locuitorii Bucureştiului, oraş care era pentru Grigore Vieru soarele românismului, îl vor privi de-acum, de-a pururi, pe acest iubitor de limbă românească, pe acest meşter de vers românesc, pe acest român mai român decât noi toţi.

Decembrie 2010

Dr. Ion CONSTANTIN

DESCHIDEREA CENTRULUI CULTURAL „GRIGORE VIERU" LA BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREŞTI

În ziua de joi, 21 mai 2009, la Sediul Central *Mihail Sadoveanu* al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti, a fost anunţată oficial deschiderea în cadrul Bibliotecii a unui Centru Cultural ***Grigore Vieru.*** La reuniunea organizată cu acest prilej au participat: soţia marelui poet, doamna Raisa Vieru, care a făcut un preţios dar de carte pentru viitorul centru, domnul Victor Crăciun, preşedintele Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni, doamna Ambasador Iulia Gorea-Costin ş.a. Vorbitorii au subliniat valenţele multiple ale personalităţii „poetului pătimirii basarabene", simbol al apărării identităţii sufletului românesc, prin cultură şi credinţă, în faţa încercărilor vremurilor. Luptător neînfricat pentru libertatea şi drepturile românilor, susţinător al conştiinţei de neam şi al valorilor creştine universale, omul de cultură Grigore Vieru rămâne permanent în memoria vie a poporului nostru. Într-o lume multiculturală ameninţată de pericolul dezbinărilor, patriotul Grigore Vieru şi-a dedicat întreaga viaţă idealului păstrării unităţii româneşti prin credinţă, limbă şi cultură, dar şi cooperării între popoare şi culturi diferite. Dispariţia sa tragică, la reîntoarcerea de la o manifestare dedicată lui Mihai Eminescu, în mod simbolic, consacră o viaţă pusă în slujba moştenirii eminesciene şi a idealurilor pe care aceasta le implică. Principala virtute a poetului Grigore Vieru este iubirea faţă de limba română înţeleasă ca un respect de sine. Întreaga sa creaţie poetică este consonantă cu poezia unei Europe ce se dedică multiculturalităţii şi cu păstrarea zestrei culturale autohtone. Discursul, deopotrivă liric şi publicistic, al lui Grigore Vieru nu s-a diferenţiat – niciodată – de activitatea socială a unui creator îngrijorat de tentativele de disipare a conştiinţei naţionale.

În cuvântul său, dr. Florin Rotaru, directorul general al BMB, a subliniat unele relaţii statornicite între Biblioteca Metropolitană Bucureşti şi Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu" din Chişinău, după 1990. La 15 ianuarie 1992, în capitala moldavă, a fost înfiinţată Biblioteca Publică „Onisifor Ghibu", căreia Biblioteca Metropolitană i-a acordat un sprijin susţinut, încă de la constituire, atât în plan logistic, pentru formarea şi dezvoltarea colecţiilor de publicaţii, asigurarea materialelor necesare operaţiunilor biblioteconomice, cât şi în cel al resurselor umane, prin pregătirea şi perfecţionarea colegilor moldoveni în tehnicile şi practicile de specialitate româneşti. La rândul său, Centrul *Grigore Vieru*, în cadrul căruia va fi organizată o colecţie a întregii opere aparţinând marelui poet român, precum şi a tuturor lucrărilor şi studiilor publicate despre acesta, poate deveni un excelent instrument pentru mai

buna cunoaştere a creaţiei lui Vieru, precum şi de valorificare a acesteia în plan publicistic, prin elaborarea unor lucrări şi exegeze ştiinţifice.

În partea finală a manifestării, a fost lansat ultimul volum al poetului Grigore Vieru – „cartea vieţii" – *Taina care mă apără*, apărut la Editura Princeps Edit din Iaşi. A prezentat poetul Daniel Corbu, editorul şi îngrijitorul volumului, care a subliniat, între altele, că „prin *Taina care mă apără*, Grigore Vieru şi-a fixat locul definitiv între poeţii români. Poet de mari profunzimi, de o simplitate cuceritoare, dar înşelătoare, transformând, cum bine zicea Nichita Stănescu, natura poeziei în natura naturii, îl aşezăm pe Grigore Vieru, unul dintre atât de rarii patrioţi autentici, sacrificiali ai acestor timpuri postmoderne, în Panteonul poeţilor, considerându-l unul dintre primii zece mari poeţi de limbă română din toate timpurile".

Raisa VIERU

ÎN MEMORIA POETULUI GRIGORE VIERU

Centrul Cultural **Grigore Vieru,** inaugurat în incinta Sediului Central *Mihail Sadoveanu* al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti la 21 mai 2009, este al doilea centru după cel din Spania, la Barcelona, înfiinţat la 24 martie 2009 de către românii de acolo. Aştept momentul fericit să văd şi la noi în Basarabia un **Centru Cultural Grigore Vieru.**

La acest eveniment au fost prezenţi: directorul general al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti, Florin Rotaru, directorul Bibliotecii Metropolitane „M. Sadoveanu", Ion Constantin, prof. Victor Crăciun, poetul Daniel Corbu, poetul Ion Horea, Iuliana Gorea-Costin, subsemnata ş.a. Aceste centre pun la dispoziţia tineretului studios materiale pentru a-şi aprofunda cunoştinţele ori a elabora lucrări ştiinţifice, exegeze în domeniu.

Tot în acea zi fericită pentru noi a fost susţinut în memoria poetului Grigore Vieru concertul „Taina care mă apără" în Sala Palatului de la Bucureşti.

Concertul a evoluat cu binecuvântarea Preafericitului Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Lumea a avut posibilitatea să asculte, de la ora 19.00, acest concert la Radio România Naţional, fiind transmis în direct.

Ziarele din Bucureşti – „7 Plus", „Gardianul", „Jurnalul Naţional" ş.a. – au scris foarte frumos despre artiştii de la Chişinău.

Atunci când artistul poporului Mihai Munteanu a interpretat piesa „Pentru ea" spectatorii s-au ridicat în picioare. În presa bucureşteană s-au remarcat următoarele calificative: a fost un concert regal, un concert excepţional etc.

Ţin să le mulţumesc din suflet tuturor participanţilor care prin talentul şi profesionalismul lor i-au ridicat în acea seară poetului Gr. Vieru un monument spiritual. Mulţumesc excepţionalilor interpreţi şi interprete: Anastasia Lazariuc, Natalia Barbu, Doina Sulac, Doina Istrati, Mihai Ciobanu, Vadim Gheorghelaş, Ilie Gorincioi, Mihai Munteanu, Cristi Aldea Teodorovici, Ion Suruceanu, Adrian Ştefăneţ, Nicolae Botgros, dirijor al Orchestrei „Lăutarii", Ştefan Andronic, dirijor al Coralei „Vocile Primăverii", Ion Gorgos, conducător al formaţiei „Milenium". Multă dragoste şi recunoştinţă din partea familiei Vieru, dorindu-vă multă sănătate, inspiraţie în munca D-voastră creativă, lumină în suflet şi să vă apere Dumnezeu în viaţa de toate zilele.

Vitalie PASTUH-CUBOLTEANU

IUBIREA DE PATRIE PE TIMP DE PACE

Referindu-se la virtuţi, Napoleon afirma: „Prima virtute este iubirea de Patrie".

Pe timp de război, manifestările iubirii de Patrie nu necesită explicaţii. Dar pe timp de pace?

În anul 1969, am pus această întrebare lui Grigore Vieru. Poetul mi-a răspuns prompt: „Fiecare, la locul său, să-şi facă *bine* lucrul. Noi, scriitorii – să scriem *bine*, voi, medicii –să lecuiţi *bine*, pantofarii – să facă încălţări *bune* ş.a.m.d., ş.a.m.d.".

Grigore Vieru completase cunoscuta afirmaţie din **Scriptură**: *Iubirea fără de fapte este moartă*, cu calificativul calităţii faptelor, activităţilor profesionale.

După cum am văzut, toată creaţia lui Grigore Vieru – poetică, muzicală, pedagogică – este o confirmare strălucită prin fapte a virtuţii iubirii de Patrie. În această totală iubire, el a devenit un geniu. Un Apostol presurător de lumină.

Când ne moare mama – ne rămâne Patria (Gr.Vieru). Gr.Vieru, prin viaţă şi creaţie, s-a ridicat ca mare cetăţean. Viitorul Plutarh al românilor, care va căuta biografii de excepţie pentru a le oferi ca mostre înalte de patriotism generaţiilor următoare, va pune în primele rânduri biografia marelui cetăţean Grigore Vieru.

Aparent – cu excepţia agresiunii imperialismului rusesc de pe Nistru (1992) – cei 53 de ani de creaţie şi activitate socială ale lui Gr.Vieru au decurs în condiţii de pace. Însă, în realitate, de la 1989 până la 2009, când i-a fost curmată năprasnic viaţa, Gr. Vieru s-a angajat plenar în afirmarea românismului în Moldova de Est, implicându-se într-un război ideologic-psihologic.

Drapelul românismului din mâinile lui Gr.Vieru deranja pe mulţi. Se enervau, scoşi din sărite, slugoii imperialismului rusesc şi pigmeii-filistini din România („Da' nu te ogoieşti odată, domnule Vieru?!"). Nu se ogoia.

Deşi avea corpul plăpând, din cauza unei boli pulmonare suportate în adolescenţă, Gr. Vieru tăinuia în el o mare forţă creatoare. A mers cu românismul pe traiectoria neabătută a vieţii, hăituit psihologic de ziariştii presei vândute.

Cu câţiva ani în urmă, preşedintele R. Moldova, Vladimir Nicolaevici Voronin a clasificat ziariştii de la noi astfel: „Журналисты должны быть «сторожевыми псами» демократии, а не «шавгами», которые за кусок «мамалыги» отсюда или из-за рубежа, будут писать по указке". (Ziariştii trebuie să fie „dulăii de gardă" ai democraţiei, nu „potăi" care, pentru o bucată de „mămăligă" de aici ori de peste hotare, să scrie conform indicaţiilor primite). Idee corectă.

De ce atunci Stăpânul nu a fost deranjat de hărmălaia cinică ridicată de „potăile" presei vândute şi repezite la beregata omului genial, care ne face cinste?

Oare de aceea că omul-general şi omul-genial aparţin de Biserici diferite?

Slobozite din lesa bunului-simţ şi stimulate de bucăţile de „mămăligă", „potăi-le" l-au încolţit psihologic pe marele cetăţean şi poet, timp de 20 de ani. Atacurile calomnioase ale „potăilor", de o răutate nemaiîntâlntă pe pământurile noastre, i-au produs marelui Grigore Vieru două infarcte (...) O, nedreptate! Anume acel care cântase cel mai dulce şi mai cutremurător Iubirea de Patrie, de mamă, de femeie, fu omorât din ură şi neiubire de Patrie.

Elena VULPE, director al Bibliotecii „O. Ghibu"

CENACLUL „GRIGORE VIERU" LA BIBLIOTECA „ONISIFOR GHIBU"

În incinta Bibliotecii „O. Ghibu", în acest spaţiu străjuit de lumina cărţii şi înnobilat de spiritul lui Grigore Vieru, care a fost prezent la numeroase manifestări culturale alături de înaintaşii culturii şi istoriei noastre, precum un mesager neobosit, chemat a cultiva înaltele valori naţionale şi a lumina drumul întru regăsirea propriei noastre identităţi, mai este încă viu ecoul vocii sale profetice, blânde şi dumnezeieşti de dulce asemenea unui psalm.

E sacră amintirea de la ultima întâlnire cu scriitorul nostru naţional la lansarea volumului de excepţie *Taina care mă apără*, o ediţie a Princeps Edit.

Nu bănuiam, nu ştiam atunci că *poetul cu lira-n lacrimi*, prin această carte-testament, ne spunea *adio*, iar noi, cei prezenţi în sala arhiplină a bibliotecii, alături de D. Corbu, C. Bordeianu, N. Busuioc, C. Agache, E. Marcu, M. Cimpoi, N. Dabija, S. Vangheli, I. Ungureanu, A. Strâmbeanu, I. Hadărcă, V. Matei, M. Mocanu, C. Balaban şi mulţi alţii, semănam cu neamul *adunat grămăjoară*. Prin puterea forţei creatorului, eram cuprinşi *într-o singură icoană*, cea a sufletului poetului care ne exprima întru totul zbuciumul nostru existenţial de la origini până la virtuţile supreme (credinţă, adevăr, mamă, casa părintească), de la trăirile de vârf până la manifestările de conştiinţă şi renaştere naţională, prin Limbă, Istorie, Credinţă şi Patrie străbună.

Acest moment va rămâne mereu în memoria celor prezenţi. Or, cum se poate explica faptul că, în timp ce autorul îşi exprima profunda satisfacţie pentru „cartea vieţii" sale, invocând totodată durerea pricinuită de atacurile şi primejdia ce-l apasă, Filomena Corbu, soţia editorului Daniel Corbu, a căzut în genunchi în faţa lui Grigore Vieru, rugându-l să nu înceapă greva foamei, iar după ea, întreaga sală, cu lacrimi de durere, implora Poetul să nu se lase rănit de vrajba pigmeilor.

La Biblioteca „Onisifor Ghibu", Grigore Vieru a avut multe întâlniri cu cititorii, serate de creaţie, lansări de carte. Organizaţia Copiilor Talentaţi i-a conferit titlul de Om al Anului şi al Dragostei, corul „Vocile Primăverii" (dirijor Ştefan Andonic), Tudor Gheorghe, Mihai Ciobanu, Maria Mocanu au interpretat cântece pe textele sale, maestrul Glebus Sainciuc a lansat „Parada măştilor", artişti plastici i-au consacrat tablouri, tineri creatori au vernisat expoziţii cu desene inspirate din creaţia sa.

Aici, Grigore Vieru era aşteptat, apreciat, ascultat. În compania cititorilor săi fideli şi a cărţilor se simţea ca acasă, menţionând în Cartea de onoare: *Sunt fericit că locuiesc în vecinătatea capitalei noastre spirituale, care este Biblioteca*

„O. Ghibu". Cine frecventează acest sfânt lăcaş este de două ori om. Cu frăţească iubire, Grigore Vieru.

În preajma zilei de naştere a Poetului la bibliotecă a avut loc o serată sub genericul *Grigore Vieru – ochiul de veghe al neamului*, prilejuită de trecerea în eternitate a poetului care, la 14 februarie 2009, ar fi împlinit 74 de ani. Serata a avut ca obiectiv inaugurarea Cenaclului „Grigore Vieru". La eveniment au participat şi elevi de la Liceul „Mircea Eliade", iar profesoara Veronica Postolachi, moderatoarea seratei, a ţinut o lecţie deschisă de limba română, pentru cei 21 de profesori din republică veniţi la tradiţionalele cursuri de perfecţionare la Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei.

Profesorii au fost însoţiţi de reprezentanţii Institutului de Ştiinţe ale Educaţiei, doamnele Maria Savin şi Lilia Găină. Printre cei prezenţi s-au remarcat Ion Găină, directorul Muzeului „Alexei Mateevici" din Zaim, plasticianul Victor Cobzac, Mihail Stamati, profesor de design vestimentar la Universitatea Tehnică a Moldovei, Veronica Tcaci, învăţătoare la Şcoala-grădiniţă nr. 152, poeta Marcela Mardare, actriţa Ninela Caranfil, Ana Ralea, profesoară la Liceul „Hiperion", familia Vera şi Anatol Stamati din Tighina, părinţi ai elevilor la Liceul „M . Eliade" (foşti şi actuali), studenţi de la ASEM şi Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" ş.a.

Manifestarea a fost întregită de o bogată expoziţie de carte şi fotografii care l-a adus pe Gr. Vieru mai aproape de inima celor prezenţi.

La deschiderea evenimentului, subsemnata a menţionat că Biblioteca „O. Ghibu" a lansat o campanie de lectură cu genericul *Ci să nu închideţi cartea...* menită să stimuleze libertatea interioară, redescoperirea sinelui, a rădăcinilor primordiale, a adevăratelor valori ale neamului.

Ninela Caranfil a destăinuit câteva momente din viaţa poetului recitând din creaţia lui Grigore Vieru. Ea a accentuat că Grigore Vieru, această lumânare care a ars până în ultimul moment, a fost un mare noroc şi o mare şansă pentru noi. Trebuie să ne bucurăm că a reuşit să trăiască trei vieţi: prin aforisme, poezii, publicistică.

La concursul declamatorilor au participat 21 de elevi, dintre care 14 au devenit laureaţi. Marcela Mardare, anunţând premianţii, a spus: „Acest bărbat al neamului nostru a ştiut să fie stejarul cel puternic. S-a născut din durere, a trăit din durere. Nu a scris poezii cu pana, ci cu sufletul. Viaţa lui se măsoară cu ceea ce a lăsat el pentru neam..."

Victor Cobzac, împreună cu profesorul Mihai Stamati de la Universitatea Tehnică a Moldovei au prezentat o *„Videoexpoziţie"* – fotografii, versuri de-ale poetului, dedicaţii proiectate pe un ecran, inclusiv drumul cu flori până la Cimitirul Central, clipele înainte de ultima despărţire.

Profesorilor din republică li s-au oferit cărţi semnate de Veronica Postolachi („Mrejele unui dulce calvar", „Globul de lacrimă al adolescenţei" (antologie de

eseuri ale elevilor) „Cuvântul ca instrument al magicului în poezia lui Blaga şi Vieru", „Tentaţia metaforei" (antologie), catalogul „In memoriam Călin Postolachi") şi reviste care ilustrează activitatea ei extraşcolară. Laureaţilor concursului li s-au înmânat Diploma „Grigore Vieru", lansată la 14 februarie 1995, la 60 de ani ai poetului, cu un autograf de Grigore Vieru: „Toate zilele săptămânii curg şi se topesc în cântecul unui clopot duminical". Diplomele au ajuns în acest spaţiu de sărbătoare prin bunăvoinţa poetului Ion Găină, autor al unei colecţii de diplome nominale.

Impactul operei lui Grigore Vieru asupra tinerei generaţii a fost demonstrat prin eseurile pătrunse de curaj şi gânduri profunde citite de Victoria Maximenco, Andreea Grecu, Radu Garas, Sorin Grecu şi Vasile Rotaru, Victor Rusu constituind surpriza evenimentului prin poezia care, de fapt, a inaugurat Cenaclul „Grigore Vieru".

Iuliana GORE-COSTIN

LUMINĂ DIN LUMINĂ. IN MEMORIAM GRIGORE VIERU

Odată cu ridicarea la ceruri a sufletului maestrului Grigore Vieru, întreaga Basarabie a mai urcat o treaptă în durere şi suferinţă.

Credem, că Lumina poetului, înalt spirit, care a dăruit necontenit, unind inimile românilor de pretutindeni, ne va veghea pe Calea Adevărului, amintindu-ne că tot ce avem a învăţa în a viaţă este Iubirea!

În acest context, e regretabil faptul că unul din visurile maestrului, cel de a susţine un spectacol de poezie şi muzică pe versurile Domniei Sale, la Chişinău şi Bucureşti, cu artişti îndrăgiţi de pe ambele maluri ale Prutului, s-a realizat doar după moartea regretatului poet.

Menţionăm, însă, că prin spectacolul Lumină din LUMINĂ, Taina care mă apără, In memoriam Grigore VIERU, susţinut, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu mult talent şi dăruire de către artiştii basarabeni, la Sala Palatului Bucureşti, în 21 mai 2009, prin deschiderea Centrului „Grigore Vieru" în incinta Bibliotecii Metropolitane „Mihail Sadoveanu" din Bucureşti, s-a contribuit la transmiterea publicului larg din vibraţia unui suflet care s-a identificat cu sufletul Basarabiei.

Având drept liant spiritul marelui poet, prin intermediul Centrului de presă Basilica/radio Trinitas al Patriarhiei Române, al Societăţii Române de Televiziune (SRTV) şi Societăţii de Radiodifuziune Română (SRR) s-a săvârşit, poate, cea mai importantă unire a românilor, unirea în cuget şi simţiri!

CURAJ GAZETĂRESC ŞI FRUMUSEŢE

„Jurnalul Naţional", la iniţiativa remarcabilului om de presă care e Marius Tucă, a realizat un fapt unic, care sper că nu va fi o afirmaţie pripită, o premieră gazetărească: publicarea unei antologii de poezie a lui Grigore Vieru, cele mai frumoase poezii, cu o prefaţă de Adrian Păunescu.

Într-un timp de austeritate financiară, puţini au curajul să privească leprosul artelor, poezia, care nu aduce bani, cu atâta solidaritate şi frumuseţe. Şi într-un tiraj de 50 000 de exemplare, care e fabulos pentru tirajele ce se practică astăzi la noi. De subliniat este faptul că nu e o carte de 50 de pagini, ci de aproape 300, un volum esenţial pentru opera acestui poet care ca Noe a mers o viaţă prin viitura lacrimii de mamă.

Nu e prima dată când „Jurnalul Naţional" se implică eficient în cultura României, chiar aş spune că e o atitudine constanta şi excepţională, dar acum a ajuns la un apogeu al spiritului, să publice poezie. Felicitări, Marius Tucă!

FAPT DE LACRIMI

În oraş, în dimineaţa apariţiei cărţii de poezie a lui Grigore Vieru, am zărit pe stradă o bătrână pe care o ştiu din vedere cerşind şi dându-i din când în când câte-un leu, având în mâini cartea lui Grigore Vieru. Am rămas cutremurat când mi-am dat seama că biata femeie, bietul suflet numai umbră, a cerşit ca să aibă cartea de poezie a lui Vieru, cartea sentimentului de mamă. A cerşit ca să se simtă mamă, a cerşit ca să citească Vieru, a cerşit pentru Vieru...

Văzând-o, nu m-am sfiit să plâng. E cutremurător. Un astfel de gest contează mai mult decât o sută de sofisme manolesciene care îl numesc pe Vieru, ordinar şi abject, „un poet notabil" sau „depăşit". Miturile nu pot fi depăşite, scaunele da, pentru că tot luându-li-se perne de sub fund celor care stau pe ele vor cădea. Fără ecou...

Constantin TĂNASE

LA SOROCA SE CUNOAȘTE PRINCIPIUL CARE POATE SALVA ȚARA

Nu mă întristez dacă oamenii nu mă înțeleg; mă întristez dacă eu nu-i înțeleg pe oameni.

Confucius

Chestia cu cele două Moldove care trăiesc în lumi paralele nu e, totuşi, o metaforă, ci un adevăr de care m-am convins încă o dată vineri, 23 martie, „zi istorică" pentru R. Moldova, potrivit unor portaluri de ştiri, fiindcă în această zi a fost ales şeful statului.

...Avusesem invitaţii la ceremonia de învestire a preşedintelui şi, respectiv, la recepţia oferită cu acest prilej (fapt pentru care le mulţumesc organizatorilor), dar nu le-am putut onora deoarece, înainte de primirea invitaţiilor, promisesem că voi participa la Soroca la o suită de manifestări dedicate poetului Gr. Vieru, unde am mers împreună cu soţia poetului, distinsa doamnă Raisa Vieru. Merg întotdeauna cu plăcere la Soroca, „cea de-a doua capitală intelectuală" a R. Moldova. Există acolo un grup foarte puternic de intelectuali, al căror lider incontestabil este dna profesoară Ana Bejan. Moldova cea adevărată (nu cea paralelă) se sprijină pe asemenea oameni, ei mai menţin aprinsă flăcăruia adevăratului patriotism, ei frământă glodurile satelor în campaniile electorale „pentru ai noştri", ca apoi să tragă cu obrazul din cauză că „ai noştri" s-au dovedit a fi tot ai lor...

La Vasilcău am avut o întâlnire cu liceenii şi profesorii Liceului „Grigore Vieru". Corpul profesoral e alcătuit din femei, printre ele am văzut doar un singur bărbat. Cu feţele arse de soare, cu mâinile crăpate de vânt aceste doamne nu au nicio şansă să nimerească vreodată în revista cu cele 50 cele mai sexy femei din Moldova! Şi totuşi, repet, adevărata Moldovă, cea reală, se sprijină pe aceste femei de la ţară, arse de soare şi bătute de vânt. În acest liceu l-am descoperit pe Radu Solovei, elev în clasa a V-a, un adevărat artist, cu o voce minunată, care ne-a cântat câteva piese pe versurile lui Vieru. Acest copil minunat a cântat atât de frumos, încât sunt sigur că a fost auzit în Ceruri şi de Gr. Vieru. Vă rog să reţineţi acest nume: Radu Solovei din Vasilcău, Soroca. Eu nu ştiu ce talente a găsit (pe timpul lui Voronin) „amanta Bugetului", şefa „caravelei" Ilenuţa Burghilă, dar consider că acest copil talentat trebuie să intre în vizorul funcţionarilor din domeniul culturii, plătiţi de noi pentru a descoperi şi a promova talentele.

La Soroca m-am convins încă o dată cât de popular şi de iubit este Grigore Vieru. Acest lucru unii nu i-l pot ierta lui Vieru nici după moarte. Acolo, la Soroca,

am realizat şi mai profund că astăzi deja se pune cu toată insistenţa problema unei ediţii critice academice a operelor complete ale lui Vieru. Trebuie să înţelegem, în sfârşit, că Grigore Vieru e ceva cu mult mai mult decât am crezut noi când el era în viaţă. Vieru este un simbol, care adună lumea, dar n-o desparte şi n-o învrăjbeşte. Astăzi avem nevoie atât de mult de acest simbol care să ne unească, să ne adune pe toţi „grămăjoară", „într-o singură icoană", indiferent ce limbă vorbim, în biserica cărei mitropolii ne facem cruce şi din ce partid facem parte. Apropo, la depunerea de flori la bustul Poetului din centrul Sorocii şi la lansarea filmului despre Grigore Vieru a participat şi a vorbit (româneşte!) şi primăriţa comunistă de Soroca, Elena Bodnarenko, devenită vestită prin panoul antiromânesc înălţat în centrul Sorocii, despre care a vuit presa săptămâna trecută. Asta-i situaţia acolo, la ţară...

Nu vreau să par prea optimist, dar mi se pare că germenii unei împăcări istorice a societăţii moldovene se află tot la sat, acolo unde s-a născut veşnicia. La Chişinău, politicienii nu se pot împăca pentru că nu au identificat pe ce fel de principii să se împace; la Soroca a fost găsit unul dintre principiile de împăcare şi salvare a R. Moldova – el a fost „extras" din poezia lui Gr. Vieru şi se numeşte iubirea de Ţară...

Pare cam ciudată sintagma: să salvezi R. Moldova prin iubirea de Ţară, dar asta e situaţia...

„Timpul", martie 2012

E VREMEA NEMÂNIEI. TUDOR GHEORGHE L-A CÂNTAT PE GRIGORE VIERU

Armonia orchestrei, strunele chitarei solitare, o voce inegalabilă pe note de romanţe, doine, tangou, melodii pentru copii, toate acestea au ridicat publicul în picioare. Într-o astfel de atmosferă, interpretul, compozitorul şi actorul român Tudor Gheorghe a susţinut un spectacol de muzică şi poezie „Vremea nemâniei" pe versurile regretatului Grigore Vieru. Maestrul şi-a început turneul la Pererâta, Briceni, satul natal al poetului, după care a concertat la Bălţi, Chişinău şi la Cahul.

La 7 octombrie, Tudor Gheorghe a susţinut grandiosul spectacol la Chişinău. Acompaniat de orchestra „Arkadia", compusă din muzicieni din Republica Moldova şi din Oltenia, sub bagheta dirijorului şi orchestratorului Marius Hristescu şi sub ochii admiratori ai profesorilor din sală, invitaţi de Primăria capitalei cu ocazia zilei lor profesionale, Tudor Gheorghe a elogiat femeia, mama şi patria din poezia marelui poet naţional.

Soţia poetului, Raisa Vieru, prezentă în sală alături de fiul său Călin, a recunoscut că melodiile interpretate de artsitul român se potrivesc perfect cu mesajul versurilor lui Grigore Vieru. „La unele cântece am avut impresia că sunt într-o catedrală. Atât de frumoase au fost melodiile şi cred că nimeni n-a pătruns atât de adânc şi n-a înţeles atât de perfect poezia poetului, precum aţi făcut-o dumneavoastră. Am simţit o mare linişte în suflet. Poate şi Grigore v-a ajutat", a spus Raisa Vieru. Spectatorii au simţit „prezenţa" poetului în sală şi prin prisma chipului acestuia, proiectat pe scenă pe un ecran imens.

Tudor Gheorghe a menţionat că i-a promis lui Grigore Vieru, cu un an înainte de tragicul accident, că va realiza un spectacol pe versurile sale. Mi-a zis: „Nu cred". „O să vezi", i-am răspuns. „N-a apucat să vadă, şi eu, probabil, de asta n-am intrat în politică, pentru că îmi place să mă ţin de promisiuni", a explicat interpretul.

RUŞINEA INSTITUŢIEI PREZIDENŢIALE

Într-un episod al spectacolului, Tudor Gheorghe a întrebat spectatorii dacă este prezent în sală măcar unul dintre cei trei preşedinţi ai Republicii Moldova, din moment ce creaţia lui Grigore Vieru a fost apreciată şi de demnitari. „A venit vreunul? Domni preşedinţi?". Dezamăgit de absenţa preşedinţilor, pentru care maestrul l-a rugat pe primarul capitalei, Dorin Chirtoacă, să rezerve trei invitaţii speciale, Tudor Gheorghe a căutat în sală ministrul Culturii, dar nici Boris Focşa nu venise la concert. „Poate e cineva în sală din partea Ambasadei României? Da? În sfârşit",

a exclamat uşurat maestrul. Mesajul său a fost susţinut de aplauzele sugestive ale spectatorilor.

Spre final de spectacol, cu un buchet de trandafiri albi a urcat în scenă liderul PL, Mihai Ghimpu, ex-preşedinte interimar al R. Moldova. „A, deci totusi a venit măcar un preşedinte! Dl Ghimpu a spălat ruşinea instituţiei prezidenţiale! Vă mulţumesc", i-a spus maestrul încântat.

Tudor Gheorghe a mai concertat la Chişinău şi în primăvară, într-un spectacol cu genericul „Al cincilea anotimp – femeia". Luna aceasta, artistul va merge cu spectacolul „Vremea nemâniei" în 20 de oraşe din România.

„Ziarul de Gardă", 13 octombrie 2011

Neagu UDROIU

PODUL DE LACRIMI

Lăcrimăm la bucurie, o facem mai ales la tristeţe. Aşa este, durerile ne înfrâng, chemând mereu aproape lacrima.

Au fost destule motive să simţim, acolo la spectacol, starea de mulţumire ce vine din frumos, dinspre lumină, vraja de cântec şi vers. Întâmplarea de la Sala Palatului era dedicată unui poet, iar el, Grigore Vieru, îndestulează sufletul nostru cu supramăsură, când vine vorba de notele armonioase şi parfumate ale existenţei. Ne-am dus spre el cu inima de frate şi ochi deschişi a mirare. Într-atât de aproape l-am simţit şi de nepregătiţi să-i anticipăm vrerile şi zicerile.

Dar mai ales podul de lacrimi se arăta prietenos cu noi şi ne ajuta să ne apropiem, să ni-l apropiem, să-l simţim al nostru prin ce încredinţează strofelor, frazelor, cuvintelor, silabelor. Pentru că – nu-i aşa? – lacrima face şi desface în suflet mai cu uşurinţă decât oricare altele...

Taina care mă apără s-a numit spectacolul de poezie şi muzică desfăşurat la Sala Palatului cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel – patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, în colaborare cu Ministerul Culturii, Cultelor şi Patrimoniului Naţional. (Se afla însuşi patriarhul în loja sălii de spectacole, lojă mai goală ca oricând, văduvită se pare de şansa de a concura cu tribuna zero a stadioanelor; cum ştim, împăraţi şi regi se-adună pentru cuvenitele băi electorale de mulţime.)

L-am cunoscut personal pe Grigore Vieru cu ani în urmă. Prima dată la Chişinău am stat alături în sala parlamentului, unde se vota cu entuziasm calendarul sărbătorilor al românismului de peste Prut. Îşi găseau loc în această generoasă listă de altare spirituale Ziua Eminescu, Ziua Ştefan cel Mare, Ziua Limbii Române. Şi câte altele. Aplauze furtunoase şi semnificative subliniau votul majoritar exprimat de sală. Am zis majoritar şi nu unanim. La propunerile rostite de la tribună de poetul Ion Vatamanu, de la acelaşi colţ de tribună tresărea opozant aceeaşi voce a liderului de grup. Se numea Krîlov şi avea de partea lui pe rusofoni.

Eram în ziua de Crăciun şi mi se păreau acele voci aprobatoare, faţă de câte se propuneau, o ghirlandă pe cât de binevenită pe atât de potrivită pentru bradul cel mare ce strălucea în înaltul palatului unde ne aflam. Am în memorie lucirea ochilor poetului la fiecare nouă petală de lumină adusă la vedere pentru a statua un nou început de istorie. Căutam a-l surprinde pe îndrăgostitul împătimit de patria noastră Limba Română.

Discuţiile dintre noi s-au prelungit în faţa casetofonului purtat cu mine pe oriunde m-am aflat. Interviului solicitat atunci i-am găsit locul într-un volum publicat la scurtă vreme, numit „Români la nord şi la sud de Ecuator”.

Aveam să ne revedem acolo, dar mai ales aici. Ultima dată, în octombrie anul trecut, în decor de toamnă prahoveană, la ora bobului de strugure ademenit de brumă. Eram aproape de momentul când ne-ar fi prins din urmă vorbele cuiva: „Tot mai miroase via a tămâios şi a coarnă....". Tras la faţă, cu ochii duşi în adânc, cu pletele-i puţine luate de vânt. Zâmbet prietenesc de om suferind. Abia venise de la Chişinău, de pe pat de spital. Ne-am rostit vorbe frumoase, am exprimat speranţe în revederi viitoare.

Spectacolul de azi îmi vine ca o părere, revederea noastră are loc. Acolo, pe fundalul scenei, adultul cu zâmbet pe faţă şi frunte ieşită în relief ne priveşte pe sub gene stufoase pe toţi câţi ne-am adunat astă-seară. El ne-a aşteptat să ne vorbească. Noi am venit să-l ascultăm. Să înotăm la pas prin omătul strălucitor al versului său cantabil, cadenţat ca un cântec de leagăn născut să mângâie, să sperie duhul cel rău, să apropie binele, să-l cheme de pe unde ar fi fost plecat.

Artişti de pe o parte şi de pe alta a Prutului şi-au dat mâna pentru a face posibilă, deasupră-ne, fâlfâirea aripilor de îngeri stârniţi cu ochi calzi de duioşie, de poet.

Am tresărit la spusele lui. Ne-am înălţat pe călcâie să-i putem înţelege rostirile. Ne-am strâns pe lângă corp gândurile pentru a ne putea ţine aproape.

Dar mai ales am plâns. Un pod de lacrimi a fost această întâlnire cu Grigore Vieru, luat de lângă noi de Cel de Sus, dar aşezat definitiv între noi de rostirile-i pătimaşe, la răscrucea de drumuri prin care s-a prelins spre Eternitate. Câte o troiţă albă în bătaia vântului a crescut pe oriunde a călcat pasul lui de ins subţirel, ştiutor să se apropie fără să deranjeze şi priceput să se depărteze ca şi cum nimeni n-ar fi trebuit să-i cunoască mersul.

A ars ca o făclie de esenţă rară cât să răspândească spre toate zările dragostea de mamă: *Uşoară, maică, uşoară / C-ai putea să mergi călcând / Pe seminţele ce zboară / Între ceruri şi pământ. // În priviri c-un fel de teamă / Fericită totuşi eşti – / Iarba ştie cum te cheamă / Steaua ştie ce gândeşti.*

A tăiat valurile vieţii compunând cunoscutul „Legământ": *Ştiu: cândva la miez de noapte, / Ori la răsărit de soare / Stinge-mi-s-or ochii mie / Tot deasupra cărţii Sale...* Cunoaştem şi dorinţa-testament: *Aşezaţi-mi-o ca pernă / Cu toţi codrii ei în zbucium...*

Grigore Vieru a adormit cu gândul la *Limba Noastră.* Fusese cântat acest imn electrocutant pentru simţuri. Spectacolul *In memoriam* s-a încheiat cu acele strofe cântate, din nou, la cererea expresă a sălii.

N-am vorbe să le spun tot ce gândesc iniţiatorilor acestei întâlniri cu Grigore Vieru, cărora le mulţumesc. Pe ei îi rog să ne spună de pe acum unde vor aşeza bustul poetului.

„Opinia naţională", numărul 482, 1 iunie 2009, Bucureşti

Mă simt fericit când spun adevărul, e ca și cum ar fi pentru ultima oară când îl pot rosti.

Bustul poetului în Parcul Herăstrău, București

Constantin CIOPRAGA

DESPRE GRIGORE VIERU

A fost o conştiinţă răspicat-constructivă. Şi-a luat în serios misiunea de poet al neamului. Reprezentant prestigios al campaniei de rectificare în istorie, Grigore Vieru continua, în condiţii noi, demersul generaţiei lui Alexei Mateevici şi Ion Inculeţ. Voinţă neîncovoiată – în genul unor Ugo Fasculo şi Silvio Pellico, luptători la vremea lor pentru unificarea Italiei –, el (şi alţi confraţi) aplică practic dezideratul eminescian vizând „răscolirea" maselor. Cuvântul trebuie să aibă forţă de predicţie, să fie apel solidarizant şi freamăt stimulator.

Atât în Basarabia neliberă cât şi pe întregul tărâm al limbii române, mesajele poetului militant au avut de timpuriu funcţie tonifiantă. Unii i-au reproşat limbajul tradiţional, clasic, adecvat audienţei mulţimilor. În totul, deliberat, cântările sale reflectă legăturile afective cu arhetipurile. Primează permanenţele, mitologia lui personală fiind a unui creator exponenţială; Grigore Vieru e un tribun social, în felul unui Octavian Goga redivivus. Vibrăm estetic la lectura unui poem renascentist ori romantic, simbolist ori modernist; indiferent de curente sau de şcoli, poezia se cade să fie poezie, iar aceasta – a lui Grigore Vieru – e poezia autentică.

Rostirii plastice, sensibilizatoare, conotaţiilor suav-elegiace le conferă originalitate un aed oracular respirând credinţă şi eticism. Într-o ipostază, lucrurile se scaldă în fantezie, în legendă şi mit, în cea de a doua, imagistica senină, sobră, directă – lăsând jelirea în urmă – punctează traumatisme, crize, clipe de impas, realităţi perturbătoare frizând absurdul. Pe scurt, Grigore Vieru nu e nici auroral, adamic, nici vesperal, ci poet al amiezii, un solar fără nimic scriptic ori incifrat; opera sa, în totul, se vrea sinteză a vocilor din juru-i în dialog cu vocea-i interioară.

Invocând (în continuare eminesciană) triada Pământ, Istorie, Limbă – verbul vaticinar al înainte-mergătorului operează aproape sacramental, în ademenitoare cadenţe lirice. Concomitent, liricul se vrea un hermeneut semeţ. Limba română (în *O mie de clopote*) e un însemn fundamental al identităţii noastre.

A păstra sistematic prospeţimea senzorială a copilăriei, a imprima discursuri evlave, pasiune şi nobleţe, a pune în mişcare un ceremonial vizionar persuasiv – iată dimensiuni prin care poezia lui Grigore Vieru, intens comunicativă, colocvială, se situează în galeria clasicilor. Destinul său (realizat exemplar) a fost al unui *Reîntemeietor.*

De mai multe ori, mi-a fost oaspete apropiat – ca un membu de familie. Aducea cu el sufletul Basarabiei întregi.

Fie-i posteritatea în lumină!

Acad. Eugen SIMION

SIMBOL AL ACESTEI LUMI DE RĂSĂRIT

Am scris în mai multe rânduri despre poetul Grigore Vieru (un poet cu glasul duios şi cugetul tare) şi, tot de atâtea ori, despre omul Vieru. Un om sfios, prietenos, statornic şi devotat în relaţiile sale cu oamenii de litere de multe ori nestatornici, de o parte şi de alta a Prutului. L-am întâlnit prima oară înainte de 1989, în casa lui Marin Sorescu de pe strada Grigore Alexandrescu, apoi în casa lui Nichita Stănescu din Piaţa Amzei şi l-am ascultat ultima oară în aula Academiei Române cu puţin timp înainte de a muri. Glasul lui devenise mai stins decât îl ştiam, dar, vorbind de Basarabia, glasul s-a însufleţit şi a căpătat accente profetice. Vieru a fost şi va rămâne şi de aici înainte un simbol al acestei lumi de răsărit (lumea basarabeană) în care limbile, culturile şi interesele politice se amestecă şi, de cele mai multe ori, se ciocnesc. A descris-o mai întâi Constantin Stere într-un roman fluviu, roman solid, tolstoian (*În preajma revoluţiei*) pe care Fundaţia Naţională pentru Ştiinţă şi Artă tocmai se pregăteşte să-l retipărească într-o ediţie ştiinţifică. Peste aproape o jumătate de secol de la publicarea lui, o altă generaţie de scriitori (generaţia lui Vieru) a reluat, în circumstanţe mai dure, chiar decât acelea înfăţişate de Stere, miturile şi anxietăţile spiritualităţii româneşti în această parte de lume.

M-am gândit întotdeauna, citindu-l pe Grigore Vieru, că un poet nu poate dărâma un imperiu ce pare instalat pentru o mie de ani în istorie, dar versul său poate să înfrunte astuţiile şi brutalităţile imperiului şi, în cele din urmă, să precipite prăbuşirea lui...

Nicolae MĂTCAŞ

APOSTOL AL PĂMÂNTULUI NOSTRU

Prin versurile dedicate celor mici şi, mai ales, prin lucrările didactice *Abecedar* şi *Albinuţa*, maestrul Grigore Vieru a devenit un adevărat povăţuitor al copiilor. Înzestrat de natură cu o intuiţie şi un har de pedagog înnăscut, calităţi care-şi trag seva din înţelepciunea populară, poetul a ştiut să îmbine în modul cel mai armonios posibil elemente de pedagogie populară autohtonă cu rigorile didacticii clasice şi ale celei moderne, reuşind să educe în spiritul dragostei de adevăr, dreptate, limbă, istorie şi neam câteva generaţii de tineri patrioţi şi buni români. Prin versurile pentru maturi, prin cântecele sale, prin eseurile, interviurile, pamfletele, replicile şi aforismele sale gravate cu litere gotice pe răbojul timpului, marele poet, fidel urmaş al lui Eminescu, pe care îl venera, a retrezit conştiinţa identitară adormită sau mancurtizată a sute de mii de români basarabeni. Este, prin urmare, nu numai un Ion Creangă basarabean al copiilor, ci şi un veritabil preot al deşteptării celor vârstnici.

Poetul-învăţător Grigore Vieriu ne-a lăsat „în grija noastră” nu numai splendoarea poeziilor sale despre Ţară, mamă, fiinţa iubită, limbă, istorie, neam, adevăr, dreptate, demnitate sau comoara meditaţiilor sale etico-morale şi filozofice, dar şi o serie de învăţăminte pentru conduita şi acţiunile noastre de zi cu zi şi de viitor, învăţăminte care, odată cu plecarea sa în Patria lui Dumnezeu, se înglobează în mod firesc în ceea ce putem numi, cu deplină îndreptăţire, lecţiile de civism ale maestrului Vieru. Prin scrisul lui, prin luările de cuvânt, prin comportamentul său de apostol pe pământul nostru plin de rele şi de păcate, poetul s-a străduit, cu toată lucrarea şi suflarea sa, să ne facă mai înţelepţi şi mai toleranţi, mai generoşi şi mai apţi să ascultăm durerile altora. Blajinul şi conciliantul apostol şi martir al neamului devenea însă sabie şi scut atunci când cineva atenta la sfânta sfintelor fiinţei noastre – Limba Română – şi, prin ea, la poporul român, istoria română, demnitatea naţională.

Urmându-şi cu fidelitate înaintaşii, maestrul Vieru, „lacrima lui Eminescu”, după cum îi plăcea să-şi spună (in extenso, am zice noi, lacrima Basarabiei, conştiinţa ei, „copil înfăşat în sârmă ghimpată”), se identifică, prin viaţă şi fapte, cu destinul Basarabiei înseşi, pentru că a parcurs un segment considerabil din martiriul acesteia, redând suferinţele şi speranţele noastre, îmbărbătându-ne (în calitate de clopotar şi de portdrapel) în bătălia pentru renaştere naţională, pentru limba română şi alfabetul latin, pentru imnul şi tricolorul românesc, pentru conştientizarea şi atingerea idealului nostru suprem. Toată viaţa (când nu se putea – prin tăcere semnificativă, după 1989 – deschis) maestrul ne-a învăţat că suntem români şi vorbim româneşte şi că Basarabia este un rapt banditesc, care trebuie lichidat de istorie: „Noi, românii basarabeni, pentru care fiecare zi în care vorbim româneşte este o zi a înălţării, o sărbătoare, vorbim mai şovăielnic (decât românii din Ţară – *N.M.*), mai clătinat, ca

să zic aşa, mai încet (în sensul de mai tărăgănat – *N.M.*), dar tot româneşte vorbim; pasul nostru în horă este puţin rătăcit, dar tot româneşte jucăm; cântăm plângând, dar tot româneşte cântăm; am cioplit în depărtări înfiorătoare cruci de gheaţă şi-n sloiuri de gheaţă ne-am înmormântat bătrânii şi pruncii, dar tot după legea şi-n graiul nostru i-am petrecut spre Cerul cel drept; tăiatu-ni-s-a mâna cu care ne făceam semnul crucii, dar schiţam sfântul semn pe cerul gurii cu limba; ni s-a tăiat limba, dar tot româneşte nădăjduiam spre bine, spre izbânda Dreptăţii noastre". Să nu disperăm, ne încuraja apărătorul cetăţii românismului, el însuşi contribuind consecvent la promovarea unităţii spaţiului cultural românesc.

Poţi trăi, respira, crea, râde şi plânge numai în limba ta, ne spunea Poetul în timpuri de tristă amintire în memorabila poezie *În limba ta*, vremuri în care era un act de mare curaj să afirmi aşa ceva. Strangulat de opreliştile utilizării limbii materne, Poetul se retrăgea, răzvrătitor, în zguduitoarele tăceri ale limbii părinteşti: „Iar când nu poţi nici plânge şi nici râde, / Când nu poţi mângâia şi nici cânta, / Cu-al tău pământ, / Cu cerul tău în faţă / Tu taci atunce / Tot în limba ta".

Marele naiv şi copil, care se numea Grigore Vieru, bun ca o pâine caldă abia scoasă din cuptor, blând şi de multe ori credul ca un miel ce urmează a fi sacrificat de Paşte, de cel care-l mângâie, credea în bunul-simţ lipsă al adversarilor săi. De câte ori spunea el la adresa lupilor-comunişti deghizaţi în piei de oi democrat-agrariene: „Dacă ar creşte suficientă pâine pe lanuri ca să hrănească poporul şi dacă nu s-ar atinge de limba română, i-aş ierta de toate păcatele". *O, sancta simplicitas!* Anume aşa-zişii democraţi agrarieni au votat introducerea în Constituţia Republicii Moldova a odiosului articol 13 despre limba moldovenească, sfidând spusele înaintaşilor, respingând argumentele savanţilor autohtoni şi străini şi călcând în picioare adevărul istoric, potrivit căruia limba noastră din Basarabia, cu toate calvarurile prin care i-a fost sortit să treacă şi cu toată sărăcia şi primitivismul ei în vorbirea populaţiei mai puţin instruite sau care vorbeşte curent o altă limbă, tot limbă română este, misiunea noastră, a intelectualilor fiind de a-i descoperi bogăţia de expresie în adâncuri înfundată şi de a o curăţa de elementele de slang. Să respectăm cu sfinţenie memoria străbunilor, care au trudit la crearea şi îmbogăţirea mijloacelor de expresie ale limbii române. Numele de limbă moldovenească, consfinţit de protectoratul rusesc în Regulamentul Organic al Moldovei şi de ocupaţia ţaristă, iar apoi – de cea sovietică în Basarabia, ne atrăgea atenţia în *Testamentul* său, indignat, marele patriot: „jigneşte un popor ce a trudit la zidirea limbii noastre istorice, dar şi memoria celor care, prin har şi jertfă, au remodelat-o, dându-i o desăvârşire deplină, aşezând-o în rândul celor mai civilizate limbi ale lumii". Dacă vrem să prosperăm, dacă dorim să nu devenim nişte mancurţi sau troglodiţi, să ne întoarcem mereu la izvoare, ne îndeamnă el. Să ne mândrim că suntem români, că avem o limbă, un neam, o istorie, că avem o Ţară, care e a noastră din vecii vecilor, de la Dumnezeu, pe care nu am cucerit-o de la nimeni şi pe care doar străinii ne-au sfârtecat-o, iar unii laşi au acceptat fără luptă raptul. „Nu se vinde casa părintească, / Nu se vinde pragul părintesc", ne aminteşte poetul.

Să nu uităm, spune în altă prelegere maestrul, că „Limba şi religia au ţinut vie fiinţa noastră naţională de-a lungul veacurilor". Şi o vor ţine în vecii vecilor, îl asigurăm noi.

„Vom fi liberi în măsura în care liberă va fi limba şi istoria noastră, în măsura în care vom şti să le apărăm împotriva timpurilor atât de protivnice nouă." În continuare, se exprimă încă mai tempestiv şi răscolitor: „Să lupţi pentru libertatea celor morţi – exisă oare ceva mai sfânt şi mai tragic? Şi noi, în Basarabia, am luptat pentru ea. Şi mai luptăm încă".

Împotrivirea străinilor, a veneticilor faţă de strădania noastră de a ne menţine limba străbună şi de a o pune în drepturile ei fireşti în toate sferele de funcţionare, împotrivire manifestată şi de unii autohtoni rătăciţi sau pierduţi pentru totdeauna, a reclamat o luare de atitudine hotărâtă din partea intelectualilor. Când îţi este atacat veşmântul fiinţei tale şi fiinţa însăşi, nu poţi rămâne indiferent în turnul tău de fildeş de creator, ne-a învăţat, prin exemplu personal, luptătorul de pe baricadele renaşterii naţionale Grigore Vieru, demonstrând astfel că, în momente de restrişte, orice fiinţă ataşată cu sufletul de popor trebuie să devină un apărător al cetăţii. „Nu sunt născut un om luptător, se confesa poetul, dar n-am avut încotro. Eu abia aştept ca timpurile să revină la normal." Cu părere de rău, învăţătorul a trecut în lumea celor drepţi, dar situaţia aşa şi nu s-a mai normalizat, astfel încât ne revine fiecăruia sarcina sfântă să preluăm acest precept din prelegerile maestrului. Amintim, cu această ocazie, altă confesiune zguduitoare prin sinceritatea şi duritatea ei: „Aş putea să îndur toate nenorocirile revărsate asupra Ţării mele, afară de una singură: asuprirea limbii strămoşeşti. Celui care ridică mâna asupra acestei minuni se cuvine să-i zdrobeşti capul ca unui şarpe". Întruchipare a sfinţeniei şi a bunătăţii jertfelnice, după cum l-a caracterizat un contemporan, de o religiozitate similară cu a părintelui Cleopa, Vieru nu împărtăşeşte, atunci când îi este pângărit de către străin ceea ce are mai sfânt, îndemnul biblic de a întoarce obrazul stâng când eşti lovit în cel drept: „Iartă-mă, Doamne, nu pot întoarce şi celălalt obraz. Îl întorc numai dacă mă loveşti Tu".

Generaţiei de sacrificiu a lui Grigore Vieru i-a fost dat să trăiască în mai multe patrii, deşi toată lumea ştie că Patria şi mama este una singură. Să ţinem minte acest adevăr sfânt. Cum poţi să ai mai multe patrii?! „Dacă ai două patrii, conchidea cu durere şi ironie marele dispărut, copiii tăi vor avea trei."

Respectându-i pe alţii, nu uita să-ţi iubeşti neamul tău, să fii naţionalist în înţelesul primar, bun al cuvântului, ne învaţă în altă parte a prelegerii sale înţeleptul: „Eşti naţionalist în măsura în care îţi aperi Credinţa, Istoria şi Neamul. În acest sens ar fi o ruşine, dacă nu o crimă, să fii altceva". Să cunoşti şi să nu uiţi istoria neamului, ne avertizează el. „Întreaga «educaţie» comunistă în Basarabia avusese un singur scop: uitarea vârstei vetrei noastre şi a culorilor strămoşeşti." Să trăieşti şi tu, la locul tău de muncă, cu durerile neamului: „Nu sunt obligat să am aceleaşi bucurii pe care le are poporul, dar sunt obligat să am aceleaşi dureri".

Poetul este convins că în faţa lui Dumnezeu niciun păcat nu rămâne nepedepsit; el declară biblic şi profetic: „Legiferarea prin Constituţie a glotonimului «limba moldovenească» şi a etnonimului «popor moldovenesc» [...] va rămâne în istorie ca o ruşine naţională care s-ar putea să cadă pe copiii şi nepoţii autorilor nesăbuitelor acte”.

Parcă presimţind iminenta plecare la ceruri, maestrul îşi exprimă convingerea că tineretul, viitorul Basarabiei române dezrobite şi reunite cu Ţara, este cel care va zdrobi balaurul ce ţine în gheare Basarabia, îi dezbină pe românii acestui colţ de Ţară şi ascunde limba română în pufoaica aşa-zisei limbi moldoveneşti: „Abia cu voi vor fi fraţii toţi, abia cu voi va fi întreaga Limba Română, iar prin ea şi Ţara. Voi veţi fi cei care veţi conduce mâine lupta pentru dezrobirea definitivă a verbului matern, lupta împotriva celor pentru care Limba Română este un coşmar, un vis urât. Iar noi, cei vârstnici şi cei bătrâni, cei care am cutezat să ne luăm de piept cu mânia balaurului, vom muri împăcaţi în noua respiraţie a Basarabiei noastre, atât de tragic înstrăinată, dar niciodată pierdută”. Cuvinte profetice, la a căror sfântă realizare Poetul ne va încuraja şi se va bucura, de astă dată de sus, de lângă Luceafăr.

Theodor CODREANU

ZECE ARGUMENTE PENTRU INTRAREA ÎN CANONUL LITERAR A LUI GRIGORE VIERU

Moartea brutală, înconjurată de un anume mister, a lui Grigore Vieru, în ianuarie 2009, chiar în luna în care este considerată naşterea lui Eminescu, ridică problema posterităţii acestui poet, cu atât mai mult cu cât încă din timpul vieţii, voci critice de audienţă naţională s-au arătat sceptice, ca să mă exprim eufemistic, în legătură cu apartenenţa scriitorului la *canonul literar românesc*. Şi mă refer nu la criticii şi scriitorii cotaţi ca „postmodernişti", atât cei de la Chişinău, cât şi din Ţară, care l-au contestat, reproşându-i că e „tradiţionalist", „naţionalist" sau atribuindu-i alte etichete ale „corectitudinii politice" neostângiste ale postmodernităţii, ci, bunăoară, la Nicolae Manolescu. Acesta este deja considerat de comilitoni drept al patrulea mare critic „canonizator" din cultura românească, alături de Titu Maiorescu, E. Lovinescu, G. Călinescu. La „judecata" axiologică a lui Nicolae Manolescu, Grigore Vieru apare ca un autor „notabil", „depăşit", bun doar de „dicţionar", eliminat fiind, cu asemenea „argumente", din „lista canonică", axa recentei *Istorii critice a literaturii române* (2008). Am subliniat în altă parte precaritatea „doctrinară" a *Istoriei* manolesciene, fapt care-l împiedică să fie şi un veritabil istoric literar, dincolo de evidenţa că este un remarcabil critic literar impresionist.

1. Cum se admite, criteriul central al „canonizării literare" este cel estetic. Numai că Nicolae Manolescu recurge la o reducţie a conceptului la metaliteratură, înţelegând prin estetic doar propensiunea scriitorului către joc verbal gratuit. Astfel, istoria literaturii este văzută ca momente ale trecerii de la „impuritatea" literaturii la „puritatea" metaliteraturii. Aşa se explică faptul că Eminescu, recunoscut până acum ca fiind centrul iradiant al canonului naţional, este descoperit de istoricul amintit ca fiind sufocat de „impuritate estetică", încât singurele poeme care ar mai rezista sunt cele în care poetul „se joacă", anticipând postmodernismul, întruchipat în toată „puritatea" estetică a jocului de către Mircea Cărtărescu, cel menit să ia locul confratelui din secolul al XIX-lea. Adevărul e că jocul de cuvinte, oricât de expresiv ar fi, nu constituie esteticul, fiindcă ar trebui să excludem din canon literatura anticalofilă a lui Liviu Rebreanu sau Camil Petrescu. Jocul e canonic în măsura în care nu e rupt de adevărul fiinţei, de arheu, cum ar fi spus Eminescu. Or, cu mult înaintea textualiştilor, Grigore Vieru s-a dovedit a fi un extraordinar poet al jocului, în cea mai pură componentă ontologică. Ludicul, în toată ingenuitatea lui arheică, e axa liricii lui Grigore Vieru, ceea ce a făcut din el cel mai îndrăgit poet de către copii, cu cea mai naturală componentă pedagogică întrupată de *Albinuţa*, carte care a educat generaţii întregi ca şi scrierile de acest fel ale lui Ion Creangă sau ca poezia argheziană a jocului. Să nu fie acesta un argument pentru recunoaşterea „canonicităţii" vierene?

2. Când Titu Maiorescu a intuit centralitatea canonică a lui Eminescu, proclamând-o în celebrul său studiu *Eminescu şi poeziile lui*, publicat la scurt timp după moartea poetului, în 1889, argumentul esenţial era limba română devenită acum modelul arhetipal nu doar al poeziei, ci şi al cugetării româneşti. Simţul limbii ca logos, iar nu ca beţie de cuvinte era văzut de Maiorescu drept semnul celor aleşi. Să nu uităm că limba română din Basarabia a stat sub cnutul deznaţionalizării ruseşti timp de aproape două secole, cu strădania de a face din ea o altă limbă, numită „moldovenească", ramură a slavismului iar nu a latinităţii. Ceea ce Grigore Vieru a făcut pentru renaşterea limbii române în Basarabia este echivalentul modelului eminescian de limbă română semnalat de Titu Maiorescu. De aceea, cultura românească dintre Prut şi Nistru îl percepe pe Grigore Vieru ca poet naţional, aşa cum l-a numit Maiorescu pe Eminescu înaintea lui G. Călinescu, pentru că astăzi Şcoala Resentimentului, recte a „corectitudinii politice" (vezi Harold Bloom) să-i conteste şi lui Eminescu acest titlu de glorie al canonicităţii literare. Grigore Vieru s-a simţit poet în măsura celebrului său *Legământ* din 1964 faţă de cartea canonică a lui Eminescu, un testament spiritual de forţa celui arghezian. Un legământ deopotrivă faţă de limba română căreia i-a dedicat câteva dintre cele mai frumoase poeme de după „testamentele" semnate de Ienăchiţă Văcărescu, Eminescu, Alexe Mateevici sau Tudor Arghezi. Geniul limbii române l-a posedat într-atât pe Grigore Vieru, încât el a ajuns la intuiţia heideggeriană că limba este Casa Fiinţei, că te poţi numi poet în măsura în care eşti păzitor al limbii ca şi al Casei Părinteşti. Ce vers uluitor în simplitatea lui este acesta: *Casa părintească nu se vinde.* Ca într-o fulgerătură, Vieru se apropie de estetica tăcerii shakespeariene cu acel enigmatic *Şi restul e tăcere*, o tăcere, zice Vieru, *Tot în limba ta.*

3. Arheitatea imaginarului poetic este un alt argument pentru gândirea canonică a lui Grigore Vieru. Exegeza viereană de până azi a reliefat cu precădere acest aspect al operei, cercetările cele mai temeinice în acest sens fiind cele datorate lui Mihai Cimpoi, care, altminteri, îşi intitulează cea de a patra ediţie (de fiecare dată revizuită, chiar şi privitor la titlu, şi adăugită) *Grigore Vieru, poet al arhetipurilor* (Princeps Edit, Iaşi, 2009). Într-adevăr, poeţii mari sunt înstăpâniţi de arhetipuri, cum au arătat C.G. Jung, Mircea Eliade sau Gaston Bachelard. Arhetipurile vierene, oglindite în poeme emblematice, în simplitatea lor aparentă, sunt mama, copilăria, pământul, satul, limba română etc. Acest fapt a fost sesizat nu doar de criticii români de pe ambele maluri ale Prutului, ci şi de străini. Scriitorul leton Imants Ziedonis aprecia, bunăoară, că Grigore Vieru a scris „cele mai frumoase versuri despre mamă" din literatura lumii, lucru reconfirmat, în 2003, şi de Alex Ştefănescu.

4. Poezia lui Grigore Vieru descinde, dincolo de inerenta intertextualitate universală, din geniul folcloric. El realizează o sinteză între ceea ce Lucian Blaga numea cultură minoră şi cultură majoră. De aici „simplitatea" verbului său care are acces în toate straturile iubitorilor de poezie. În cartea despre poet, am arătat că arheul germinativ al liricii lui Grigore Vieru este ceea ce Tache Papahagi a numit catrina

românească din care descinde întreaga poezie populară, model arhetipal de găsit şi la Dosoftei, Alecsandri, Eminescu, Bacovia şi la alţi mari poeţi canonici români. Vieru a conservat şi sincretismul folcloric în creaţia lui, asociindu-şi muzica, el însuşi fiind şi un creator de muzică. Altminteri, nu exagerăm cu nimic spunând că poezia lui Grigore Vieru e atât de legată de muzică, încât pe versurile sale s-au compus cele mai multe şi mai îndrăgite melodii interpretate de mari artişti vocali. Chiar şi aforismele lui sunt ecouri din înţelepciunea proverbelor şi zicătorilor.

5. Harold Bloom, în celebra lui carte despre *Canonul occidental*, a studiat paralelismul dintre canonul religios creştin şi cel literar. Întreaga personalitate umană şi artistică a lui Grigore Vieru este oglinda unor tainice legături dintre credinţa strămoşească şi canonul literar. Asta cu atât mai grăitor, cu cât el n-a fost, propriu-zis, un poet religios. El însuşi avea ceva din sfinţenia preoţilor creştini, o kenoză fără nimic artificial în sine. Era conştient că taina care îl apără este logosul divin pe care a încercat să-l întrupeze în limba română.

6. Simţul canonic al lui Grigore Vieru, ca supremă conştiinţă estetică, s-a reflectat în uriaşa trudă a Cărţii. Ştia că un mare poet nu poate să scrie decât o singură Carte, la care el a trudit întreaga viaţă: „o singură carte, dar arată adânc şi semănată bine", cum zice într-o mărturie. Această atitudine contrazice părerea unora că estetica lui Vieru este una tradiţionalistă, „anacronică". Conştiinţa estetică a Cărţii este una modernă, de care a fost obsedat unul dintre marii întemeietori ai modernităţii, Mallarmé. Numai Eminescu, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, a mai avut această exigenţă pe care a împins-o până la ultimele consecinţe ale perfecţiunii estetice. Vieru a fost veşnic nemulţumit de forma poemelor sale, lucrând multe variante, grijă pe care el a extins-o şi asupra articolelor.

7. Fireşte, nu tot ce a scris i-a ieşit aşa cum a năzuit. Există însă vreun scriitor căruia să-i fi reuşit totul? În discuţiile purtate cu el, se arăta mulţumit dacă posteritatea va reţine măcar un vers din opera lui, după cum a reţinut poema *Limba noastră* a lui Alexe Mateevici. Harold Bloom are o viziune similară asupra canonicităţii unui scriitor. Bunăoară, poetul naţional al Americii, Walt Whitman, desigur, centrul iradiant al literaturii americane, a fost considerat piscul canonului american doar după şase poeme. În opera lui Grigore Vieru, se găsesc, cu siguranţă, şase poeme canonice. Semnul canonicităţii unui poem poate fi memoria colectivă. Din marii poeţi sunt versuri care intră în substanţa culturală a indivizilor. Cine oare nu rezonează la versuri de felul: *Nu credeam să-nvăţ a muri vreodată*; *Iar timpul creşte-n urma mea... mă-ntunec!*; *Şi tare-i târziu, / Şi n-am mai murit...*; *Atâta linişte-i în jur de-mi pare că aud / cum se izbesc de geamuri razele de lună etc.*? Asemenea versuri se găsesc şi-n poezia lui Grigore Vieru: *Când mă trezisem ca din vise, / Văzui c-o strună-ncărunţise; Tu taci atuncea / Tot în limba ta*; *Răsărea la loc pădurea, / Iar corabia-nfrunzea; Uşoară, maică, uşoară, / C-ai putea să mergi călcând / Pe seminţele ce zboară / Între ceruri şi pământ!*; *Sunt iarbă. Mai simplu nu pot fi.*

8. Un scriitor canonic se identifică organic cu destinul neamului său. Este de notorietate mărturia lui că dacă alţii au visat să devină savanţi, cosmonauţi etc., el a visat întreaga viaţă să treacă Prutul. N-a putut concepe niciodată fiinţa Basarabiei fără limba română şi, în consecinţă, fără reîntregirea Patriei. Nu e de mirare că Grigore Vieru a devenit centrul iradiant al renaşterii românismului în Basarabia, adunând în juru-i pleiada de militanţi naţionali nu doar din rândul scriitorilor. Un asemenea „centru" putea fi, deopotrivă, şi Ion Druţă, însă acesta s-a dovedit a fi atins de ceea ce aş putea numi un deficit de arheitate canonică, optând ideologic pentru o anume latură a „corectitudinii politice" în variantă gorbaciovistă.

De îndată ce visul i s-a împlinit, trecând Prutul, Grigore Vieru, dincolo de bucuriile profunde ale prieteniei, a mai avut însă şi o revelaţie negativă, ca să mă exprim oximoronic, ciocnindu-se de „complexul mioritic" al discordiei între români. El a rămas uimit cât de divizaţi sunt românii chiar şi-n condiţiile libertăţii postcomuniste. A trăit, altfel spus, enigma golului etnic românesc despre care au vorbit cei dintâi Dimitrie Bolintineanu şi Mihai Eminescu. El a încercat, de aceea, cu puterea prieteniei şi cu arma cuvântului să contribuie cât de puţin la vindecarea inteligenţiei, a neamului său de maladia metafizică a golului etnic. A murit întristat că a bătut în gol împotriva golului etnic, care, paradoxal, l-a înghiţit pe el însuşi ca o blestemată gaură neagră a nopţii de ianuarie. A primit jertfa aidoma ciobanului mioritic, pe la pus de seară, sub invidia şi ura de neînţeles ale unor confraţi atât din Basarabia, cât şi din Ţară. Zadarnic a încercat el să-i unească pe neuniţi, cum reuşise cândva un Vasile Alecsandri la 1859. Numeroase gânduri din aforisme şi din articole vorbesc despre nenorocirea dezbinării. Iar în poezie a realizat o iniţiativă unică, a scris în jur de cel puţin 150 de poeme dedicate unor personalităţi din tabere aparent incompatibile. Grigore Vieru a fost devorat la modul tragic de propria-i idee-forţă, dar testamentul lui a rămas şi va lucra pentru reîntregire.

9. Un semn al canonicităţii unui scriitor poate fi difuziunea în universalitate. Nu e lipsit de importanţă să observăm că înainte de a fi recunoscut ca poet în Basarabia, Grigore Vieru s-a bucurat de recunoaştere în majoritatea fostelor republici din Uniunea Sovietică şi în alte ţări ca Bulgaria, Franţa etc. Opera lui este deja tradusă în şaptesprezece limbi. Despre poezia lui s-au exprimat personalităţi ca Serghei Mihalkov, Rima Kazakova, Aleksandr Mihailov, Ojārs Vācietis, Imants Ziedonis, Serghei Baruzdin, Justinas Marcinkiavičius, Ivan Draci, Rîhor Baradulin, Oljas Suleimenov, Iuri Surovţov, Guram Asatiani, Maris Čaklais, Vl. Ognev, V. Ţîbin, Stanislav Rassadin, Vladimir Berestov, Leons Briedis, Gurohsor Sofieva, Evgheni Evtuşenko, Andrei Voznesenski, Vitautas Ludens, Michael Bruchis, Alain Bosquet, A. Ovcearenko, Vitali Kolodii ş.a.

10. Harold Bloom consideră că un scriitor e canonizabil abia la două generaţii după moarte. De aceea, „listele canonice" vizându-i pe contemporanii încă în viaţă, precum cei din „lista lui Manolescu", sunt cu mult prea subiective şi facile ca să fie luate în seamă. Nu avem faţă de cei în viaţă detaşarea necesară a obiectivităţii. Chiar

şi după ce şi-au încheiat opera, prin obştescul sfârşit, de regulă urmează o perioadă mai lungă sau mai scurtă pentru „redescoperirea" unui autor care, în consecinţă, are şi forţă spirituală canonică. Deşi foarte rară, recunoaşterea canonicităţii unui scriitor e posibilă. Cazul emblematic este Eminescu. Imediat după moarte, Titu Maiorescu i-a trasat dimensiunile intrării nu numai în canon, ci, fapt esenţial, în centralitatea canonului naţional: „Acesta a fost Eminescu, aceasta este opera lui. Pe cât se poate omeneşte prevedea, literatura poetică română va începe secolul al XX-lea sub auspiciile geniului lui, şi forma limbei naţionale, care şi-a găsit în poetul Eminescu cea mai frumoasă înfăptuire până astăzi, va fi punctul de plecare pentru toată dezvoltarea viitoare a vestmântului cugetării româneşti".

Legământul ni-l arată pe Grigore Vieru în descendenţa eminesciană profetizată de Titu Maiorescu. Şi e vorba la Vieru de un eminescianism nu epigonic, ci de substanţă, ceea ce-i dă drept de recunoaştere în canonul literar românesc. Iată de ce, în cazul său, posteritatea nu începe cu o perioadă de uitare, ci de intrare în simbolismul culturii româneşti. Şi semnele s-au arătat chiar din clipa morţii: până şi regimul comunist al lui Vladimir Voronin a trebuit să accepte organizarea unui doliu naţional, moment de o extraordinară anvergură, încât se poate parafraza spusa cronicarului că pe Grigore Vieru l-au îngropat ţara. Din păcate, mai puţin şi Ţara, mult prea preocupată de dihoniile politice şi culturale.

Pe de altă parte, poetul a intrat atât de adânc în memoria publică, încât a declanşat un fenomen specific marilor personalităţi canonice prin generarea de fapte culturale. În acest context s-a produs prima ediţie a Festivalului Internaţional de Poezie „Grigore Vieru", cu sprijinul direct al primăriilor Chişinău şi Iaşi (primarii Dorin Chirtoacă şi Gheorghe Nichita), festival organizat în zilele de 9–12 octombrie în cele două municipii. Cu acest prilej, se decernează şi Marele Premiu pentru Poezie unui debutant în volum. Să mai precizez că deja multe şcoli şi străzi din Basarabia poartă numele poetului, că vor fi dezvelite busturi ale poetului pe Aleea Clasicilor din Parcul „Ştefan cel Mare şi Sfânt" din Chişinău, în Parcul Copou din Iaşi, apoi la Galaţi şi în alte localităţi. O secţie a Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia" din Galaţi poartă numele poetului, iar într-un proiect de anvergură pus la cale de primăriile Iaşi şi Chişinău, pe noua cale ferată cu standarde europene, care se va construi, va circula rapidul „Grigore Vieru", ca împlinire a visului său de a trece Prutul.

Desigur, pot fi formulate şi alte argumente pentru intrarea în canonul literar a lui Grigore Vieru. Deocamdată, el poate suporta deopotrivă negaţia şi apologia, căci între acestea veghează luciditatea spiritului critic.

Adrian Dinu RACHIERU

VIERU EXISTĂ CA O LEGENDĂ VIE

1. „A fi zilnic frumos şi simplu" – iată ce-şi dorea Grigore Vieru, un nume drag, aflat pe buzele tuturor. La prima vedere, avem de-a face cu un poet al locurilor comune; dar tocmai acolo – se ştie – roiesc marile întrebări, temele fundamentale mustind de sens. Nu atât experienţele estetizante, cât trăirile obsesive, întorcându-ne spre arhetipuri, definesc acest lirism de adâncime şi limpezime, turnat în tipar popo-ran şi îmbătat de misionarism poetic, afişând o aură mitică. Grigore Vieru a fost un entuziast. S-au scurs mulţi ani de la acel debut studenţesc sub grafie chirilică (1957), îmbrăţişând literatura pentru copii pe care, de fapt, n-a părăsit-o nicicând; suspectat de epigonism, comiţând – ziceau gurile rele – poezii „săteşti", „băloase", poetul n-a ostenit şi aripile lui mari flutură pe cerul înalt al poeziei, „săpând" versuri, cheltuin-du-se fără a-şi economisi „flăcăruia", având grijă de grai ca nimeni altul.

Cu Grigore Vieru coborâm în starea „dintâi" a lumii: „Toate îmi par că sunt / Prima oară". Spaţiul vierean ingenuu, răscolit de o bunătate primordială, se sprijină pe arhetipul mamei, ca simbol matricial. În mitologia sa, încercând a îmbuna lumea, poetul cheamă în sprijin spusa aforistică. Palpează elementaritatea, caută bucuriile simple, durează, într-un secol grăbit şi asaltat de un real degradat, o bază paremio-logică, pe temelia cărţilor, invocând texte sapienţiale.

2. Să fie Grigore Vieru doar un poet notabil, cum crede „marele canonizator" (N. Manolescu)? Judecată nedreaptă, aşezată în vecinătatea altor reacţii, şi ele pă-cătuind prin inadecvare, străine de realităţile basarabene, de lectura contextuală a operei vierene, infestate de virusul invidiei, de gelozii poeticeşti ori clasamente în-cropite la cafenea, sub stindardul narcisismului de grup. Să fie o întâmplare că în istoria manolesciană nu a încăput niciun basarabean?

Nominalizat, într-o ciudată anchetă a „României literare", printre primii zece poeţi români „din toate timpurile" (e drept, pe locul ultim, cu un vot acordat de Alex. Ştefănescu) sau, dimpotrivă, taxat ca „un poetastru de mâna a şaptea" (cum crede netulburat Mircea Mihăieş), scriind „versuri idioate" (apud Marius Chivu), Grigore Vieru este (şi rămâne), neîndoios, un poet-simbol. Dincolo de mode şi deasupra atâtor adversităţi, el se bucură de o largă audienţă. În pofida atâtor cărţi publicate, el scrie puţin, fără răsfăţ lexical: prin simplitate şi imagistică limpidă, poetul lasă chiar senzaţia facilităţii, a desuetudinii, cultivând – zic unii – o estetică revolută. În realitate, Vieru există ca o legendă vie, însoţit de cohortele de cititori. Ca „apologet al vieţii" (M. Cimpoi), poetul, ostenind în „ocna cuvintelor", se vrea o „vioară ce vibrează". Colocvial, plăpând şi arţăgos, cu o înfăţişare isusiacă, el scrie pentru a fi liber (spunea într-un interviu). Universul vierean împacă suferinţa şi bunătatea. Resacralizând lumea, respirând un aer mistic, invocând veşnicia „laptelui matern",

bardul de la Pererâta–Hotin este fruntaşul şaizecismului basarabean, dezvoltând patetic linia oracular-mesianică (în filiaţia Mateevici-Goga), dar şi cantabilitatea existenţială, coborând smerit – „alb de duminică" – în timpul sacru ori ieşind în arenă, deseori, cu viguroase pusee pamfletare. Trăită şi împărtăşită, suportând, sub presiunea circumstanţelor, replieri, poezia sa porneşte din copilărie şi se bucură de o imensă popularitate. Cultul mamei (ca nume „zuruit"), laitmotivul casei, pâinea, graiul şi izvorul îi oferă un spaţiu protector. Rostind cuvinte „pentru a lua aer", poetul – ca „duh al vieţii" – palpează esenţialitatea, scoţând „pui de lumină" pe temelia „clasicismului gnomic". Scrisul îngăduie „căznitului suflet" o apropiere de dumnezeire, exorcizând răutăţile lumii. Pricină pentru care lirica sa „dezgolită", „înciudată", developând suferinţa ca rană, este, deopotrivă, rugă şi blestem; cu un aer familial, aşezată în intimitatea temelor majore şi cucerind simplitatea adevărurilor fundamentale, pe temei etic, ea este – nu mai puţin – imprecaţie şi iertare, vibrantă şi radioasă, plină de frăgezimi, cu reverberaţii liliale şi o puternică amprentă deceptivă. Poet al candorilor (Ana Bantoş), primenind limbajul liric basarabean, firavul Vieru este şi bătăios. Verbul său direct, tăios a emoţionat şi mobilizat românii estpruteni, înrolaţi sub stindard eminescian, într-o miraculoasă cruciadă, vestind renaşterea naţională. Poate nu întâmplător volumul său de debut (1957), adresat celor mici, se chema *Alarma*. „Un capăt toate au sub cer", spunea ferm poetul, supărat că Prutul „de-o vecie izvorăşte", despărţind fraţii. Şi acest titlu premonitoriu, urmat de alte numeroase cărţi de succes, i-au asigurat o faimă durabilă, întreţinând *magia Vieru* (Theodor Codreanu). Surprinzător, întâi a fost vorba totuşi de o consacrare unională şi abia apoi a fost recunoscut şi acasă; cântând, inevitabil, şi „steluţa de octombrel", deşi contaminarea ideologică a fost superficială (cum demonstrează, temeinic, criticul de la Huşi, într-o carte despre „omul duminicii").

3. Desigur, Grigore Vieru nu este un necunoscut în spaţiul românesc. Reticenţele, câte sunt, se vor şterge, sperăm. *Rădăcina de foc* urma la noi altor două volume: *Steaua de vineri* (1978) şi *Izvorul şi clipa* (1981). Deşi are în spate un şir impresionant de titluri, cu numeroase texte migratoare, poetul – hărţuit de atâtea solicitări – scrie puţin şi (cum se confesa) greu. Paginile sale sunt o lungă spovedanie, mărturisind o mare dragoste faţă de lume, o continuă zbatere, poetul rămânând o „ciudată alcătuire" (v. *Poetul*), o risipă de duioşie şi cuvioşenie. Firav, ros de suferinţe, el se oferea semenilor celebrând permanenţele. E în legătură intimă cu folclorul şi poezia înaintaşilor; de aici se adapă şi acest sol al continuităţii rămâne „nutrimentul sufletesc". Amatorii de savantlâcuri, căutând referinţe aiurea, pică în eroare ignorând „sfintele repere". Tot satul rămâne oaza de linişte, tot mama, casa, limba, patria vorbesc despre „preaplinul emoţional" al unui autor care, respectându-şi condiţia de scriitor, vrea să fie „om pentru alţii", scormonind adâncurile fiinţei. Inspiratul Ioan Alexandru, însoţind cu câteva vorbe volumul pomenit mai sus, scria că poetul de la Chişinău este „un pom înflorit". Citindu-l pe Vieru, ne simţim iluminaţi; fiindcă a vorbi sănătos limba mamei – avertiza poetul – rămâne o datorie patriotică.

4. Nu trebuie subestimată „pedagogia” liricii lui Vieru. Romantic într-un secol deromantizat, poetul ne pregăteşte pentru întâlnirea cu poezia. El caută „umbra copilăriei” (de aici, poate, predilecţia diminutivării), vârsta inocenţei, acel „univers fericit” invadat de blândeţe şi blajinătate, alungând anxietăţile. Cum poetul, spuneam, este un „duh al vieţii”, reveria natală, devoţiunea, delicateţea (tânjind replierea) caută obsesiv chipul mamei. Cine ar putea veni în locul ei? – se întreabă Vieru. O lume maternă, crescând sub acest simbol tutelar, stăpâneşte universul liric: *Nu poţi să smulgi din aer / Al mierlei cântec spus; / De vorba mamei gura-mi / S-o depărtezi nu poţi. // Nu poţi din ape smulge / Un soare oglindit / De mine chipul mamei / Să îl desparţi nu poţi* („Versuri albe”). Poetul ascultă tăcerile din „casa mumei”, „plânsetul humei” (e un accent bacovian aici), iubirea ia chipul mamei; „pierzând pe mama – citim în „Caut umbra” – mi-a rămas patria”. Deci sfârşind antologic: *Mamă, / Tu eşti patria mea!* („Mamă, tu eşti...”). Grigore Vieru este un reflexiv. Nu ne referim acum la ploaia de cugetări şi confesiuni, ci la temelia sapienţială a poeziei sale, mascându-şi truda; poetul, spuneam, vrea să gândească auzit, ascunzând în cutele textului boaba de transpiraţie. Dar chinul scrisului e recunoscut: *Scriind, / Parcă-aş ara cu o cruce* („Stare”); lacrima suferinţei este „ca un creier de privighetoare”.

Şi pentru Grigore Vieru iubirea este axul lumii, născând lacrima. Râvnind simplitatea, limpiditatea (aşadar accesibilitatea), acest lirism are o misie: stă sub semnul urgenţei, ţinteşte comunicarea şi comuniunea. Era/este nevoie de o astfel de poezie şi îţi trebuie curaj pentru a scrie simplu. Stihurile sale se deschid nevoilor sufletului. Plăpândul poet ne coboară în timpul originar, fiind un „organ al naturii” (M. Cimpoi). Dar omul adamic devine în menghina unei istorii potrivnice omul christic, cotropit de suferinţă, demonstra criticul. Totuşi acest poet-simbol (nu doar pentru spaţiul basarabean), devenit un poet naţional, invitându-ne într-un univers auroral, înrourat, ne oferă un lirism al esenţelor (cum observa cândva Marin Sorescu). Iar lucrarea sa în cuvânt înseamnă neobositul mers către izvor, cinstind locul întemeierii, resacralizând lumea.

5. Citit în „ramă sămănătoristă” (cum o face Al. Cistelecan) şi „condamnat” pentru desuetudine, Gr. Vieru – ca poet-rapsod – cultivă de fapt un crez clasicist, gnomic, coborând în ontologia arhaică, invitându-ne la obârşii pentru „a prinde” rostirea esenţială a Fiinţei (copilăria, natura, maternitatea, religiozitatea). El toarnă într-o formulă cantabilă fondul creştin, mângâiat de fiorul cosmic. Ingenuitatea (recuperată) ne transportă într-un timp mitic, iar versul, gravid de afectivitate, bolnav de orfism, poartă o prospeţime nealterată. Omul Vieru, fragil, blând, cocoţat totuşi pe baricade, risipind bunătate, a devenit – ca poet mesianic – nu doar o respectată voce publică, ci un simbol basarabean, idolatrizat sau, dimpotrivă, târât în războaie de mahala. În care nu ezită a intra, paradoxal, cu violenţă pamfletară. El rămâne însă un „izvorist” (cum bine s-a spus), decretând „retragerea amniotică” (M. Cimpoi), defilând liric, sub impuls virginal, în Paradisul arhetipurilor.

Scriind cu lacrimi şi sporind lumea (cum ar zice Berdiaev) printr-o „demiurgie" resacralizatoare, Vieru evocă nostalgia stării dintâi, redescoperind candoarea şi inocenţa copilăriei, acea „sărăcie fericită" trăită în preajma măicuţei Dochiţa de la Pererâta; iar aforismele pot fi citite ca seducătoare poeme concentrate, aparţinând unui ins înţelepţit, pătruns până la ultima fibră a fiinţei de cultura sentimentului (Stanislav Rassadin), invocând neuitarea casei părinteşti şi deplângând „cărarea bătută a gâlcevii" pe care, vai, ne înghesuim. Cel „vândut" fraţilor, devenit – vorba lui Gh. Tomozei – „spionul lui Eminescu" la Bucureşti, afla în zicerea aforistică un prilej de a cugeta la rânduiala lumii, încercând să înlăture nedreptăţile ei. Şi ura care nu oboseşte. Invitându-ne, compensator, „prin iarba verde de-acasă / Cu lanţul de rouă la glezne", fără a uita de bătăliile pe care le-a purtat, înfrângându-şi, prin verbul polemic fulgerat, blândeţea şi fragilitatea. Aparent monocordă (judecată lăţită de răuvoitori peste toată opera), lirica sa confirmă „frica de cuvânt" care îl încearcă pe Vieru, indiscutabil, un poet uriaş. Un poet care – spunea inspirat N. Dabija – este chiar un destin. Trecerea sa în veşnicie se leagă, deloc întâmplător, de numele lui Eminescu. Dispariţia lui mă obligă să mă grăbesc cu promisa antologie *Poeţi din Basarabia*. Care, fireşte, îi va fi dedicată...

P. S. Ivit într-o „casă văduvă şi tristă / De pe margine de Prut", cântând „crinii latiniei", Grigore Vieru a devenit figura tutelară a Basarabiei. Versurile sale, de un teribil impact, riscă anonimizarea, intrând în circuitul folcloric. Ce şi-ar putea dori mai mult un poet? Sunt stihuri antologice, vădind o suferitoare dualitate, cum observa recent, într-o cronică îndurerată, Gh. Grigurcu: pe de o parte, o poezie cantabilă, duioasă, eliberând melosul reveriei, izvorând dintr-o moralitate arhaică, pe de altă parte, o poezie mesianică, luptătoare, purtând zgomotul luptelor pe care acest „herald la românismului basarabean", un om fragil, bolnăvicios, cerând ocrotire, le-a purtat cu bărbăţie, în chip de „conducător de oşti". Incisivul Grig, altminteri un ins cald, „suferind" de cumsecădenie şi modestie, „un om atât de frumos" (Alex. Ştefănescu), a fost, aşadar, firav şi puternic, iubit şi urât, stegar şi „terorist". Dar mai presus de toate este un uriaş poet, noi având obligaţia de a-l descoperi şi preţui măcar în timpul morţii. Mârşăvia de a-i ignora poezia nu poate fi iertată. Expediat sub etichete infamante, de un cinism incredibil, schimbând mefienţa în grosolănie, în aceste clipe grele nu doar pentru basarabeni, ignorat ori taxat pentru „opţiunile politice", „fratele lui Eminescu" a intrat în eternitate. Dar vom afla mult mai târziu – avertiza N. Dabija – ce-a însemnat Grigore Vieru pentru noi toţi. Românitatea îi rămâne datoare.

Maria BACIU

ÎN LIMBA ACEASTA – GRIGORE VIERU

Şi dacă ne-ncearcă
Aduceri-aminte,
Grigore Vieru
Mai este-n Cuvinte,
Grigore Vieru
Mai este acasă!
La vatra străbună,
E iarba de coasă
Şi cântă ciobanii
Balade la stână
Cu sfinte cuvinte
Din Limba Română.
Şi buciumul sună
La trecerea lunii...
Din grele morminte
Ne strigă străbunii
Spunând să-avem grijă
De noi şi de ţară
Şi vorbele astea
Încep să ne doară...
Şi murmură plopii
Şi arde-ntreg Ceru'
În Limba aceasta –
Grigore Vieru.

Botoşani

CUPRINS

Descrierea CIP a Camerei Naţionale a Cărţii

Omul duminicii : Cuvinte înlăcrimate, cuvinte de neuitare pentru poetul Grigore Vieru / Ediţie îngrijită de Raisa Vieru. – Ch.: *Prut Internaţional*, 2014. – 540 p.

ISBN 978-9975-54-167-1
CZU 821.135.1(478).09
O-53

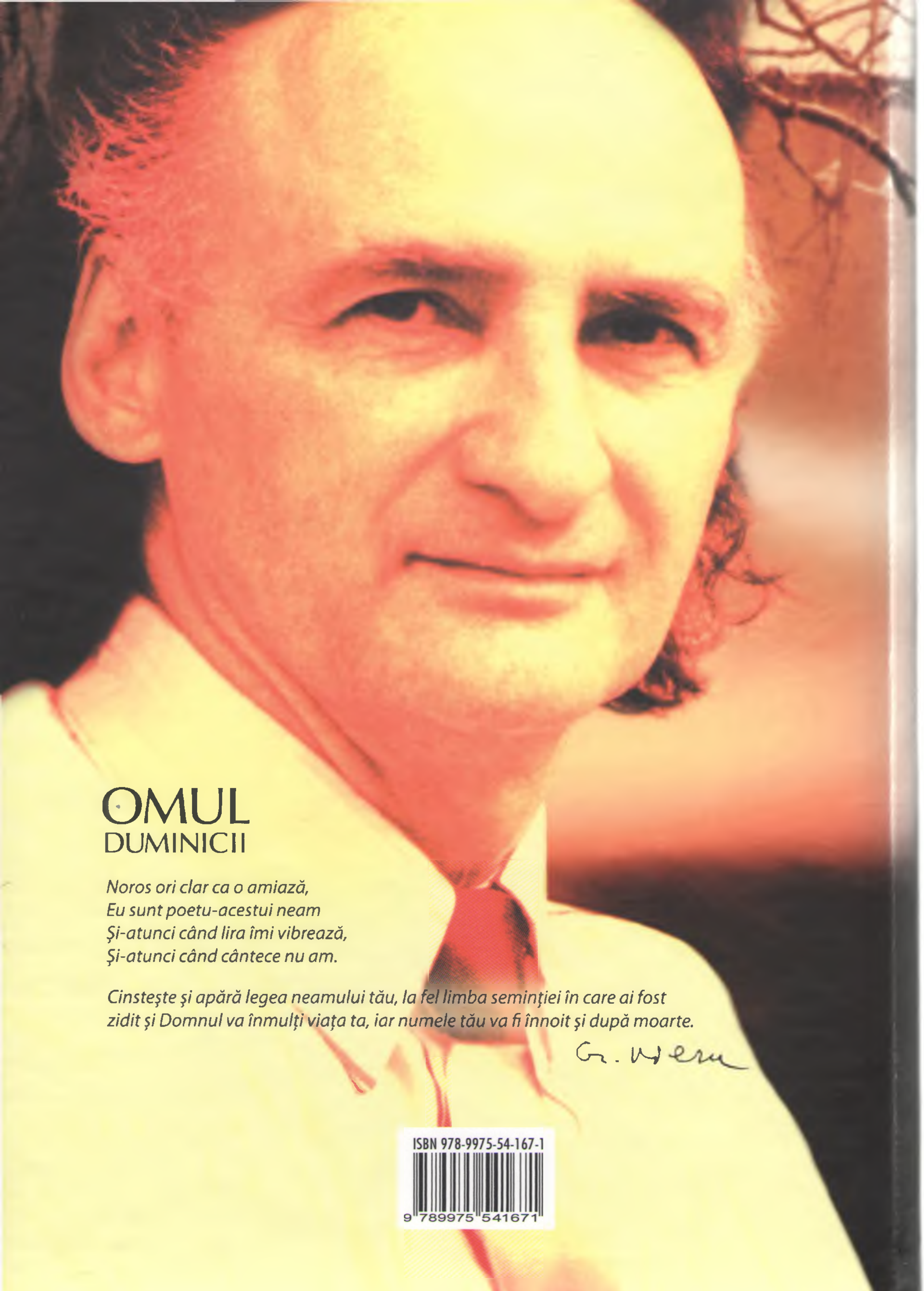
Editat cu sprijinul Ministerului Culturii al Republicii Moldova

Lector: Andrei Grumeza
Redactor artistic: Roman Cuţiuba
Paginare computerizată: Mihai Pascaru
Copertă: Vladimir Kravcenko

Editura *Prut Internaţional*
str. Alba Iulia nr. 23, bl. 1 A, Chişinău, MD 2051
tel.: (022) 75.18.74; tel./fax: (022) 74.93.18; www.edituraprut.md
e-mail: editura@prut.ro

Imprimat la F.E.-P. *Tipografia Centrală*. Comanda nr. 3881

CZU 821.135.1.(478).09
O-53
ISBN 978-9975-54-167-1

OMUL DUMINICII

Noros ori clar ca o amiază,
Eu sunt poetu-acestui neam
Şi-atunci când lira îmi vibrează,
Şi-atunci când cântece nu am.

Cinsteşte şi apără legea neamului tău, la fel limba seminţiei în care ai fost zidit şi Domnul va înmulţi viaţa ta, iar numele tău va fi înnoit şi după moarte.

ISBN 978-9975-54-167-1